CALENDARUL MUZICII UNIVERSALE

JACK BRATIN

EDITURA MUZICALĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Jack Bratin

CALENDARUL MUZICII UNIVERSALE

BUCUREȘTI 1966

EDITURA MUZICALĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

PREFAȚĂ

Viața muzicală din țara noastră se intensifică din an în an. Activitatea susținută a unor instituții de tot felul, ca teatre muzicale, orchestre și coruri, școli de specialitate de toate gradele, constituie numai o latură a creșterii în amploare a mișcării muzicale; paralel cu aceasta, o alta, nu mai puțin importantă, ne este înfățișată prin mișcarea muzicală de amatori la care participă în mod activ mase tot mai largi.

Este firesc ca, în condițiile interesului crescînd pentru muzică, al unui public din ce în ce mai numeros să existe și o dorință vie din partea acestuia de a se informa asupra artei sunetelor, de a avea măcar un minimum de cunoștințe privind trecutul ei, diferitele genuri muzicale, cei mai de seamă reprezentanți ai ei, compozitori și interpreți.

Acestei dorinți de informare a publicului caută să-i răspundă calendarul muzical de față, atît prin numărul mare și caracterul variat al datelor, cît și prin forma atrăgătoare, accesibilă în care ele sînt prezentate cititorului.

Informațiile nu se rezumă numai la consemnarea datei nașterii și a morții marilor figuri ale istoriei muzicii, sau a vreunui eveniment muzical mai important cu privire la prime audiții, înființarea de instituții muzicale etc., ci, în cazul compozitorilor, conțin, într-o formă concisă, referiri la creația, la limbajul și la tehnica lor componistică, la stilul și repertoriul interpreților. De asemenea, autorul face mereu legătura între marile personalități și epoca în care au activat, curentele și școlile din care au făcut parte etc.

Un calendar muzical este, bineînțeles, departe de ceea ce se cheamă o istorie a muzicii, lipsindu-i tocmai ceea ce este caracteristic pentru o istorie, anume: continuitatea procesului de dezvoltare a muzicii și interpretarea sa științifică, înlănțuirea organică a datelor, într-un tot unitar.

Dat fiind însă bogatul material informativ pe care îl cuprinde, prezentul calendar poate da o bună orientare generală și, în același timp, poate constitui puncte de plecare pentru lectura altor lucrări care merg mai în adîncime în interpretarea fenomenului muzical.

Calendarul de față reprezintă rodu' unei munci susținute timp de peste 10 ani a autorului său, J. Bratin, care, cu o stăruință și conștiinciozitate demne de toată lauda, a adunat bogatul material informativ, controlîndu-l cu meticulozitate prin confruntarea celor mai prestigioase lexicoane din literatura universală.

Un merit deosebit îi revine autorului că nu s-a mărginit a aduna și a alege numai date din domeniul muzicii universale, ci — și aceasta constituie contribuția sa originală la alcătuirea lucrării — a cercetat documentele mai greu accesibile din muzica românească, din care a ales pe cele mai semnificative cu privire la genurile muzicale cele mai importante și personalitățile cele mai de seamă din domeniul creației și artei noastre interpretative, vocale și instrumentale.

Un loc important îl ocupă în calendar și datele care se referă la cultura muzicală a țărilor socialiste, în general nu prea bogat reprezentate în lucrările de specialitate de largă circulație.

Dat fiind exactitatea riguroasă a datelor cuprinse în calendar, el poate fi recomandat ca un instrument de lucru și specialiștilor din domeniul istoriei muzicii.

În sfîrșit, trebuie menționat în mod pozitiv și faptul că, pentru a da lucrării sale o formă cît mai atrăgătoare, autorul nu a neglijat nici partea anecdotică, rezervînd un spațiu destul de larg întîmplărilor pline de tîlc din viața cîte unui mare artist și activitatea unor critici muzicali.

Toate aceste date, la un loc, contribuie la formarea, în linii mari, a unei imagini cuprinzătoare privind dezvoltarea muzicii europene din ultimele zece secole.

București, 1966

Prof. ZENO VANCEA

NOTĂ

Calendarul muzicii universale oferă posibilitatea stabilirii cu ușurință, și pe o perioadă nelimitată, a aniversărilor și comemorărilor însemnate.

Este probabil că s-ar putea să apară omisiuni, inerente unei prime ediții a unei lucrări cu un profil inedit, care cuprinde numele a peste 800 de muzicieni — compozitori, interpreți, muzicologi. Notația calendaristică a permis includerea în lucrare a datelor a peste 200 de prime audiții, dintre cele mai des întîlnite în repertoriile de mare circulație, ca și a peste 50 de mențiuni despre evenimente care ocupă un loc de seamă în istoria artei muzicale.

Cu privire la notarea datelor clasicilor ruși, aceasta a ost făcută pe stil nou, așa cum se găsesc în marile lexicoane apărute în ultimii ani. Mai menționez că în locul unei table de materii cu indicații de pagini, am introdus în calendar un index alfabetic al numelor, lucrărilor și evenimentelor, care indică data exactă (ziua și luna) unde pot fi găsite în cuprinsul lucrării.

În încheiere țin să aduc calde mulțumiri tuturor celor care m-au ajutat la obținerea multor date din prezentul calendar: profesori, muzicologi, compozitori și interpreți, din țară și străinătate, ca și prietenilor și colegilor. Pentru îmbunătățirea unei viitoare ediții a „Calendarului muzicii universale“ apelez la bunăvoința acelora care pot aduce completări noi, precizări de date, în scopul atingerii țelului propus de această lucrare.

AUTORUL

1

1782 — A murit la Londra, **Johann Christian BACH** (n. 5.IX.1735).

1883 — S-a născut la Iaşi **Antonin CIOLAN**, Artist al poporului, pedagog şi dirijor român.

A studiat la Iaşi cu G. Musicescu şi E. Caudella, completîndu-şi cultura muzicală la Dresda. În acest oraş a activat timp de 5 ani ca dirijor al orchestrei Asociaţiei „Mozart". Reîntors în ţară, devine profesor de contrapunct şi de dirijat la Conservatorul din Iaşi şi apoi la cel din Cluj, desfăşurînd în acelaşi timp o intensă activitate dirijorală la filarmonicele şi operele din ambele oraşe, ca şi în restul ţării.

1886 — S-a născut la Craiova tenorul român **Vasile RABEGA**.

După ce studiază în oraşul său natal cu Gr. Gabrielescu, vine la Conservatorul din Bucureşti, unde studiază cu D. Popovici-Bayreuth, D. Kiriac şi A. Castaldi. Rabega se numără printre fondatorii Operei Române din Bucureşti (1919), instituţie pe scena căreia a interpretat multe roluri principale din repertoriul liric universal.

A murit la Bucureşti, la 16 septembrie 1959.

1846 — Prima audiţie publică, la Leipzig, a *Concertului pentru pian şi orchestră în la minor*, de R. Schumann, sub conducerea lui F. Mendelssohn-Bartholdy. Solistă: Clara Wieck-Schumann. În 1845 avusese loc o audiţie în cerc restrîns, la Dresda.

1848 — Premiera operei *Halka* (5 acte) de S. Moniuszko, la Vilna. Libretul , de V. Wolski, este inspirat dintr-o veche legendă populară poloneză. Din cauza conţinutului ei revoluţionar, opera a fost prezentată la început în versiune redusă (două acte) sub formă de concert, de către un grup de amatori din Vilna. Abia 10 ani după această primă audiţie lucrarea a fost reprezentată la Opera din Varşovia.

1857 — Prima audiţie, la Weimar, a *Concertului nr. 2 în la major pentru pian şi orchestră* de F. Liszt, sub bagheta compozitorului. Solist: Hans Bonsard.

1879 — Prima audiţie, la Leipzig, a *Concertului în re major pentru vioară şi orchestră* de J. Brahms, sub conducerea compozitorului. Solist: Joseph Joachim.

1888 — A apărut, la Blaj, primul număr din „Musa Română", foaie muzicală şi literară lunară, editată de Iacob Mureşianu.

1949 — S-a înfiinţat Filarmonica de Stat din Sibiu.

1951 — A murit la Canadel, Franţa, **Charles KOECHLIN** (n. 27.XI. 1867).

1953 — A murit, la Katowice, **Ludomir ROZYCKI** (n. 6.XI. 1884).

2

1837 — S-a născut la Nijni Novgorod **Mili Alexeevici BALAKIREV**, compozitor, pianist și dirijor rus.

Dotat cu o deosebită intuiție muzicală și cu un excepțional talent de pianist, dar lipsit de mijloace materiale, Balakirev studiază singur pianul, dirijatul și compoziția. La vîrsta de 19 ani pleacă la Petersburg, unde intră în cercul intelectualității progresiste, în frunte cu criticul de artă Stasov. Aici a desfășurat, ca pianist și dirijor, o îndelungată activitate de popularizare a muzicii clasice, în cadrul *„concertelor gratuite“*. A fost unul din fondatorii „Școlii libere de muzică“ și conducător al corului imperial.

Considerat ca una din cele mai importante figuri de muzicieni ruși, Balakirev a fost animatorul și conducătorul celebrului „grup al celor 5“, din care a făcut parte, împreună cu A. Borodin, M. Musorgski, N. Rimski-Korsakov și César Cui. Urmînd tradițiile realiste ale lui Glinka și promovînd ideea făuririi unei arte naționale ruse inspirate din creația populară, afirmarea „grupului celor 5“ între anii 1856—1862 este rezultatul luptei duse de intelectualitatea progresistă împotriva autocrației țariste.

M. Balakirev a publicat o prețioasă culegere de cîntece populare ruse.

A scris romanțe, piese pentru pian, printre care cunoscuta fantezie *Islamey*, muzică de scenă, lucrări simfonice, printre care figurează: *Uvertura pe trei teme populare ruse*, *Thamar*, *Rusia*, *În Boemia*.

A murit la Petersburg, la 16/29 mai 1910.

1843 — Premiera operei *Vasul fantomă*, sau *Olandezul zburător* (3 acte), de R. Wagner, la *Opera Curții* din Dresda. Libretul este scris tot de Wagner, care s-a inspirat dintr-o legendă populară nordică, citată în *Memoriile domnului Schnabelewopski*, de H. Heine.

1889 — S-a născut la Lecce tenorul italian **Tito SCHIPA**.

S-a bucurat de o mare faimă internațională ca interpret de operă, lied și canțonete, repurtînd succese remarcabile în Europa și America. A compus o operetă și mai multe piese vocale în genul canțonetei.

A murit la New York, la 16 decembrie 1965.

1915 — A murit la Viena **Karl GOLDMARK** (n. 18.V.1830)

3

1748 — S-a născut la Regensburg **Johann Emanuel SCHIKANEDER**, actor, cîntăreț și libretist austriac.

Și-a început activitatea artistică într-o trupă ambulantă cu care a cutreierat țara, stabilindu-se în cele din urmă la Viena. De numele lui se leagă începuturile unuia din teatrele cele mai importante ale

Vienei, cunoscutul
der Wien; dar locu
muzicii și-l datorează
cu Mozart la opera
mecat, al cărui libre
Spectacolul a fost p
tot de Schikaneder
terpretat rolul lui P
A murit la V
septembrie 1812.

1785 — A murit
Baldassare GALUP
1706).

1843 — Premiera ope
Pasquale (3 acte) de
la *Opera Italiană* di
bretul aparține con
care s-a inspirat di
antonio, *dramma g*
Angelo Anelli, pe m
Pavesi, reprezentat
ani în urmă la *Scala*
Sub aspectul unei
tuale, opera este
turătoare la adres
scrupule și a mora
gheziei italiene de
veacului trecut.

1956 — A murit la
(n. 13/25. X. 1864)

1964 — A murit la

1710 — S-a născut la J
italian.
A învățat la Co
Greci, Durante și Le
A scris numeroase
A rămas cunoscut prin
solo de soprano și a
pentru 2 viori și clavec
genului operei bufe, nu
sale au exercitat o mar
temporane. Pergolesi
reprezentanți ai școlii
A murit la Pozzu

Vienei, cunoscutul *Theater an der Wien*; dar locul în istoria muzicii şi-l datorează colaborării cu Mozart la opera *Flautul fermecat*, al cărui libret l-a semnat. Spectacolul a fost pus în scenă tot de Schikaneder care a şi interpretat rolul lui Papageno.

A murit la Viena, la 21 septembrie 1812.

1785 — A murit la Veneţia **Baldassare GALUPPI** (n.18.X. 1706).

1843 — Premiera operei bufe *Don Pasquale* (3 acte) de D. Donizetti. la *Opera Italiană* din Paris Libretul aparţine compozitorului, care s-a inspirat din *Ser Marcantonio, dramma giocoso*, a lui Angelo Anelli, pe muzică de St. Pavesi, reprezentată cu 30 de ani în urmă la *Scala* din Milano. Sub aspectul unei farse spirituale, opera este o satiră usturătoare la adresa lipsei de scrupule şi a moravurilor burgheziei italiene de la mijlocul veacului trecut.

Schikaneder în rolul lui Papageno din opera Flautul fermecat de Mozart

1956 — A murit la New York **Alexandr Tihonovici GRECIANINOV** (n. 13/25. X. 1864)

1964 — A murit la Sibiu **Octavian BEU** (n. 10.VII.1903).

4

1710 — S-a născut la Jesi, **Giovanni Battista PERGOLESI**, compozitor italian.

A învăţat la Conservatorul săracilor din Neapole cu Matteis, Greci, Durante şi Leo.

A scris numeroase opere, lucrări religioase şi piese instrumentale. A rămas cunoscut prin opera *La serva padrona*, un *Stabat mater* pentru solo de soprano şi alto, un *cvartet de coarde şi orgă*, trio-sonate pentru 2 viori şi clavecin. Cu *La serva padrona* a contribuit la crearea genului operei bufe, nu numai în Italia, ci şi în Franţa. Trio-sonatele sale au exercitat o mare influenţă asupra creaţiei instrumentale contemporane. Pergolesi este socotit ca unul dintre cei mai străluciţi reprezentanţi ai şcolii muzicale napolitane.

A murit la Pozzuoli, la 16 martie 1736.

1874 — S-a născut la Krecowitz **Josef SUK**, compozitor, violonist şi pedagog ceh.

A studiat vioara şi compoziţia la Conservatorul din Praga, unde a fost elevul lui Dvořák. Împreună cu K. Hofmann, O. Nedbal şi O. Berger a întemeiat un cvartet de coarde, „Cvartetul ceh", devenit celebru în lumea întreagă. A fost profesor de compoziţie la Conservatorul din Praga.

Creaţia sa cuprinde numeroase lucrări simfonice şi de cameră care îl situează printre reprezentanţii de seamă ai şcolii muzicale cehe moderne.

A murit la Benesov lîngă Praga, la 29 mai 1935.

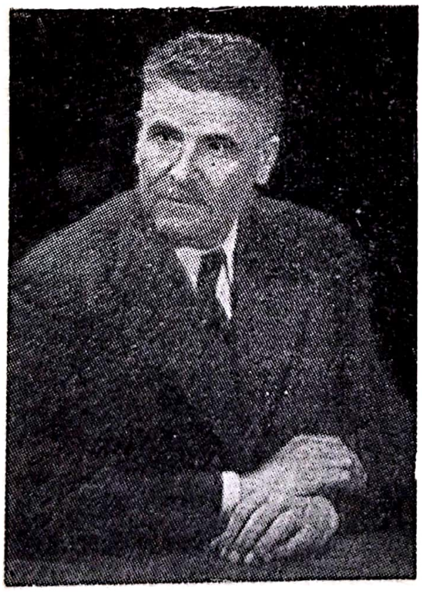
5

1740 — A murit la Veneţia **Antonio LOTTI**, compozitor şi organist italian (n. la Veneţia prin anul 1667 — data exactă nu se cunoaşte).

Organist şi conducător al capelei catedralei San Marco din Veneţia, a activat un timp şi ca dirijor de operă la Dresda.

A scris peste 20 de opere, oratorii, messe, motete, duete şi terţete vocale, piese pentru diverse formaţii instrumentale de cameră, numărîndu-se printre fruntaşii şcolii muzicale veneţiene.

1889 — S-a născut, la Cernavoda, **Ion D. CHIRESCU**, compozitor, dirijor, profesor emerit, Artist al poporului, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Bucureşti cu D. G. Kiriac, Ion Nonna Otescu, şi A. Castaldi, apoi la Schola Cantorum din Paris cu V. d'Indy şi D. de Lioncourt. A fost un timp dirijorul Capelei române din Paris. Este unul din promotorii muzicii corale româneşti, pe care a făcut-o cunoscută mai ales în calitate de conducător al corului „Carmen", unde a succedat lui D. G. Kiriac, fondatorul acestei formaţii. Profesor la Conservatorul din Bucureşti, a activat şi ca director între anii 1950—1955.

Creaţia sa cuprinde coruri, numeroase cîntece de mase, piese pentru pian, cîntece pentru copii. Cităm, printre altele: *Cîntecul partizanilor păcii*, *Măreţ pămînt al patriei iubite*, *Dobrogea de aur* etc. A făcut armonizări de melodii psaltice şi populare şi culegeri de cîntece populare.

1904 — S-a născut, la Viena, **Erica MORINI**, violonistă austriacă.

A studiat cu Ševčik la Conservatorul din Viena. A debutat în 1916 sub bagheta lui Arthur Nikisch. Turneele pe care le-a făcut

după debut în Germania, Ungaria, România, Polonia, au făcut-o cunoscută peste hotare. A debutat şi în America, în 1921, cu Filarmonica din New York.

Erica Morini a desfăşurat o carieră strălucită, apărînd şi în numeroase recitaluri.

1920 — S-a născut la Brescia **Arturo Benedetti-MICHELANGELI**, pianist italian.

Studiază mai întîi la Institutul muzical „Venturi" din oraşul său natal, apoi la Milano. Obţine Premiul I la Concursul internaţional de pian de la Geneva (1939), atrăgînd atenţia prin calităţile sale deosebite de interpret plin de sensibilitate şi stăpîn pe o desăvîrşită tehnică, calităţi care l-au făcut cunoscut în toate marile centre europene unde a dat numeroase concerte.

6

1838 — S-a născut la Köln **Max BRUCH**, dirijor, pedagog şi compozitor german.

A fost dirijorul şi directorul a numeroase formaţii orchestrale şi teatre de operă din Germania, conducătorul Societăţii Filarmonice din Liverpool (Anglia) şi profesor la mai multe instituţii germane de învăţămînt muzical.

Dintre lucrările sale amintim cunoscutul *Concert în sol minor op.26, pentru vioară şi orchestră.*

A murit la Friedenau-Berlin, la 2 octombrie 1920.

1872 — S-a născut la Moscova **Alexandr Nikolaevici SKRIABIN**, compozitor şi pianist rus.

A studiat la Conservatorul din Moscova cu Arenski, Taneev şi Safonov. Pianist de valoare, a făcut turnee de concerte în toată Europa şi S.U.A. executînd exclusiv compoziţii proprii. A fost timp de mai mulţi ani profesor la Conservatorul din Moscova.

Reprezentant al artei muzicale ruse, Skriabin a scris : 3 simfonii, mai multe poeme simfonice, printre care cunoscutul *Poem al extazului*, un concert pentru pian şi orchestră, numeroase lucrări pentru pian (10 sonate, 19 poeme, 90 preludii, 25 studii, 21 mazurci şi altele).

A murit la Moscova, la 14/27 aprilie 1915.

1882 — S-a născut la Sicula, Arad, **Emil MONŢIA**, compozitor romîn.

Creaţia sa cuprinde : piese pentru voce şi pian, colinde, cîntece eroice, romanţe, dansuri populare pentru vioară şi pian, 3 opere (*Fata de la Cozia, Ileana, Trei crai deodată*). A publicat o Culgere de doine şi cîntece populare româneşti.

A murit în comuna Şiria, la 15 februarie 1965.

7

1895 — S-a născut la Bucureşti **Clara HASKIL**, pianistă elveţiană de origină română.

A studiat la Paris. Concertistă de renume mondial, a făcut turnee în numeroase țări din Europa și America, concertînd la marile festivaluri internaționale (Salzburg, Lucerna, Edimburgh etc.). A apărut în numeroase manifestări de muzică de cameră alături de Ysaye, Enescu, Casals și alți mari interpreți.

A murit la Bruxelles, la 5 decembrie 1960.

1899 — S-a născut la Paris **Francis POULENC**, compozitor francez.

Împreună cu compozitorii Lucien Durey, Darius Milhaud, Arthur Honegger, Germaine Tailleferre și Georges Auric a alcătuit gruparea artistică denumită „Les six" (cei 6), care, fără a avea un program întemeiat pe principii estetice bine definite, a luptat cu însuflețire pentru a imprima muzicii moderne franceze un specific național.

Printre lucrările sale mai cunoscute se numără *Concertul cîmpenesc pentru clavecin și orchestră* și *Rapsodia neagră pentru voce, flaut, clarinet, pian și coarde*. A mai scris piese pentru voce și pian, pentru pian, pentru orchestră, muzică de cameră și de balet.

A murit la Paris la 30 ianuarie 1963.

1904 — S-a născut la Lixuri, Chefalonia, **Antiohos EVANGHELATOS**, compozitor, dirijor și pedagog grec.

Socotit ca un reprezentant valoros al școlii muzicale grecești contemporane, el joacă un rol activ în viața muzicală a patriei sale, și ca dirijor și pedagog. A scris muzică simfonică și de cameră, lucrări corale, muzică de scenă. Este președintele „Societății compozitorilor greci".

8

1713 — A murit la Roma **Arcangelo CORELLI** (n. 17. II. 1653).

1830 — S-a născut la Dresda **Hans Guido von BÜLOW**, dirijor, pianist, pedagog, compozitor şi critic muzical german.

Elev al lui Liszt, Bülow a jucat un rol de seamă în viaţa artistică europeană, atît ca dirijor şi pianist, cît şi ca critic de mare autoritate. El a promovat în concertele sale, consacrîndu-le, cele mai de seamă lucrări ale marilor săi contemporani: Wagner, Liszt, Brahms, Ceaikovski, Richard Strauss şi mulţi alţii. A compus şi un mic număr de lucrări: piese simfonice şi pentru pian, lieduri.

A murit la Cairo, la 12 februarie 1894.

1873 — S-a născut la Paris **Lucien CAPET**, violonist, compozitor şi pedagog francez.

Absolvent al Conservatorului din Paris, el îşi împarte activitatea între turnee europene, ca violonist concertist, şi catedre de profesor la Conservatoarele din Bordeaux şi Paris.

Are importante lucrări didactice, printre care trebuie menţionată *La technique supérieure de l'archet.* A compus: 3 cvartete, o sonată pentru vioară şi pian, studii pentru vioară şi un poem simfonic pentru soprană şi orchestră. Numele său este legat de renumitul cvartet de coarde pe care l-a înfiinţat şi care, timp de două decenii, începînd din 1893, prin succesele obţinute în turneele sale europene, a fost considerat drept una din cele mai importante formaţii de acest gen din lume.

L. Capet a murit la Paris, la 18 decembrie 1928.

1891 — A murit la Helsinki **Fredrik PACIUS** (n. 19. III. 1809).

1896 — S-a născut la Praga **Jaromir WEINBERGER**, compozitor cehoslovac.

A fost elevul lui Reger şi Kricka. A compus opere, piese simfonice şi instrumentale, coruri. Cea mai cunoscută lucrare a sa este opera *Schwanda Cimpoierul*, a cărei muzică foloseşte teme populare cehe şi slovace. După ocuparea Cehoslovaciei de către trupele naziste s-a stabilit în Statele Unite.

1910 — Premiera la Viena, la *Carltheater*, a operetei romantice *Dragoste de ţigan* (3 acte) de Franz Lehar, pe un libret de A. M. Wilner şi R. Bodansky.

1928 — A murit la Bucureşti **Dumitru Georgescu KIRIAC** (n.18.III. 1866).

1948 — A murit la Londra **Richard TAUBER** (n. 16.V.1892).

9

1954 — Inaugurarea *Teatrului de Operă şi Balet* din Bucureşti.

10

1891 — Premiera operetei *Vînzătorul de păsări* (3 acte) de C. Zeller pe libret de M. West și L. Held, la *Theater an der Wien*. Rolul lui Adam a fost jucat de Alexander Girardi, actor de operete și de teatru de comedie, ale cărui creații au rămas modele de interpretare pentru multe generații ce i-au urmat.

1895 — A murit la Cannes **Benjamin Louis Paul GODARD** (n.18.VIII 1849).

1904 — S-a născut la București **Nicolae KIRCULESCU**, compozitor român, Artist emerit, laureat al Premiului de Stat.

Este autorul unui mare număr de lucrări de muzică ușoară, domeniu în care ocupă unul din primele locuri. A compus operete, printre care *N-a fost nuntă mai frumoasă*, muzică de film și pentru teatrul de păpuși, cîntece de mase, piese instrumentale, lucrări concertante.

1939 — A murit la București **Hariclea DARCLÉE (Hartulari)** (n.10. VI.1860).

11

1801 — A murit la Veneția **Domenico CIMAROSA** (n.17. XII. 1749).

1856 — S-a născut la Königsberg **Christian SINDING**, pianist și compozitor norvegian.

Figură proeminentă în viața muzicală a țării sale, numele său a devenit cunoscut în lumea întreagă datorită piesei pentru pian intitulată *Murmurul primăverii*.

A murit la Oslo, la 3 decembrie 1941.

1875 — S-a născut la Kiev **Reinhold Morițovici GLIER,** Artist al poporului U.R.S.S., compozitor, dirijor și pedagog sovietic.

Și-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din Kiev și apoi la cel din Moscova, ca elev al lui Taneev și Ippolitov-Ivanov. A fost profesor și director al Conservatorului din Kiev și mai tîrziu profesor de compoziție la Conservatorul din Moscova.

A compus trei simfonii, uverturi, poeme simfonice, concerte, lucrări pentru formații instrumentale de cameră, lieduri și muzică de scenă, 5 opere și balete dintre care cităm *Floarea Roșie* și *Călărețul de aramă*, care reprezintă mari succese ale creației muzicale sovietice de balet.

A murit la Moscova, la 23 iunie 1956.

1940 — Prima reprezentație la *Teatrul de Operă și Balet „Kirov"* din Leningrad a baletului în 4 acte — 10 tablouri *Romeo și Julieta*, de S. Prokofiev, după tragedia cu același nume, de W. Shakespeare.

Libretul a fost scris de S. Radlov, A. Piotroski, L. Laurovski și S. Prokofiev. În rolurile principale au apărut G. Ulanova și K. Sergheev. Înaintea acestei reprezentații lucrarea a fost prezentată la Brno, în decembrie 1938.

1952 — A murit la Milano **Aureliano PERTILE** (n.9.XI.1885.)

1954 — A murit la Ischl **Oscar STRAUS** (n. 6. IV. 1870).

12

1674 — A murit la Roma **Giaccobbo CARISSIMI** (botezat la 18.IV. 1605).

1876 — S-a născut la Veneția **Ermano WOLF-FERRARI**, compozitor italian de origine germană.

S-a făcut cunoscut prin cîteva opere, dintre care trebuie menționate: *Bijuteriile madonei, Secretul Suzanei, Cei patru bădărani* (după Goldoni). A mai scris lucrări corale, o simfonie de cameră, două sonate pentru vioară, un cvintet cu pian și alte piese instrumentale și vocale. A fost directorul Conservatorului din Veneția.

A murit la Veneția, la 21 ianuarie 1948.

13

1923 — S-a născut la Leningrad **Daniil Borisovici ȘAFRAN**, Artist emerit al R.S.F.S.R., violoncelist sovietic.

Primind de timpuriu o educație muzicală temeinică, la 11 ani apare ca solist într-un concert simfonic dirijat de A. Coates, la Leningrad. După absolvirea Conservatorului din acest oraș și obținerea Premiului I Unional, Șafran începe o vie activitate concertistică, ale cărei succese i-au adus și premii internaționale (la Budapesta și la Praga), ajungînd să fie considerat astăzi drept unul dintre cei mai de seamă violonceliști ai țării sale.

14

1676 — A murit la Veneția **Francesco Pietro CAVALLI** (n. 14. II. 1602).

1800 — S-a născut la Stein, lîngă Krems pe Dunăre, **Ludwig KÖCHEL** muzicograf și naturalist austriac.

Este autorul catalogului cronologic — tematic al întregii creații a lui Mozart, catalog ce-i poartă de altfel și numele și care a stat la baza ediției complete a operei lui Mozart apărută în Editura „Breitkopf și Härtel".

A murit la Viena, la 3 iunie 1877.

1824 — S-a născut la Petersburg **Vladimir Vasilievici STASOV**, critic muzical şi de artă, estetician progresist, istoric de artă şi arheolog rus.

A fost unul dintre cei mai activi sprijinitori ai creaţiei artistice ruse. Teoretician şi susţinător entuziast al „noii şcoli muzicale ruse", reprezentată de Balakirev, Musorgski, Borodin, Rimski-Korsakov şi Cui, el a fost totodată sfătuitorul permanent şi devotat al acestora. A publicat biografii de muzicieni ruşi, monografii despre vizitele în Rusia ale unor mari muzicieni străini (Liszt, Schumann, Berlioz şi Wagner), numeroase documente şi scrisori în legătură cu compozitorii ruşi contemporani.

A murit la Petersburg, la 10/23 octombrie 1906.

1875 — S-a născut la Kaysersberg, Alsacia, **Albert SCHWEITZER** organist, muzicolog, medic misionar, geolog, filozof şi scriitor elveţian. Cînd avea un an, familia se mută la Günsbach în regiunea Vosgilor.

A studiat la Universităţile din Strasbourg, Paris şi Berlin. Preocuparea centrală a activităţii sale muzicale a fost creaţia lui J. S. Bach.

Este unul dintre fondatorii Societăţii „Bach" din Paris. Lucrarea sa *Bach — le musicien poète* (1905), o analiză cuprinzătoare a operei marelui compozitor şi o competentă expunere cu privire la interpretarea ei, este considerată pînă astăzi cea mai documentată biografie a acestuia. Organist concertist de mare valoare, elev al lui Ch. Widor, a imprimat pe 123 discuri opera integrală pentru orgă a lui J. S. Bach. Totodată şi-a dat o contribuţie importantă la rezolvarea problemelor de construcţie a orgii moderne, expunîndu-şi punctul de vedere în lucrarea *Deutsche und französische Orgelbaukunst und Orgelkunst* (1906).

În 1912 a plecat în Africa, unde a înfiinţat la Lambarene (Congo) un spital pentru populaţia de culoare. Pentru strîngerea fondurilor necesare susţinerii acestui spital, a întreprins din 1922 lungi turnee de concerte în Europa. Sub îngrijirea lui, în colaborare cu Ch. Widor, a apărut o ediţie completă a lucrărilor pentru orgă de J. S. Bach.

A. Schweitzer a fost distins în anul 1953 cu Premiul Nobel pentru pace.

A murit la Lambarene, Congo, la 5 septembrie 1965.

1900 — Premiera operei *Tosca* (3 acte) de G. Puccini, la *Teatrul Costanzi* din Roma. Rolul titular a fost creat, la premieră, de cîntăreaţa română Hariclea Darclée.

1949 — A murit la Madrid **Joaquin TURINA** (n. 9. XII. 1882).

1850 — S-a născut la Varşovia **Jan DE RESZKE**, cîntăreţ şi pedagog polonez.

Îşi începe cariera artistică în 1874, ca bariton, pe scenele de operă din Veneţia şi Londra, pentru ca după 10 ani să ajungă renumit tenor al *Operei Mari* din Paris, al *Operei Metropolitan* din New York şi al altor mari scene lirice. La 50 de ani renunţă la cariera scenică şi, dedicîndu-se pedagogiei, devine unul dintre cei mai reputaţi profesori de canto şi de interpretare.

A murit la Nisa, la 3 aprilie 1925.

15

1576 — A murit la Nürnberg **Hans SACHS** (n. 5. XI. 1494).

1775 — A murit la Milano **Giovanni Battista SAMMARTINI**, compozitor organist şi dirijor italian (n. la Milano în 1698 — data exactă nu se cunoaşte).

A activat ca organist şi dirijor la Milano, fiind unul dintre interpreţii de seamă ai vremii sale. În domeniul compoziţiei a adus o contribuţie importantă la cristalizarea stilului instrumental, care avea să ducă la plămădirea şi desăvîrşirea formei sonată şi a simfoniei. A fost şi un pedagog de renume, printre elevii săi, veniţi din toate colţurile Europei, numărîndu-se şi Gluck. Se crede că numărul lucrărilor sale (care nu au fost găsite toate) se ridică la peste 2000.

1916 — Premiera operetei în 3 acte *Casa cu trei fete*, la Viena. Libretul, care redă un episod imaginar din viaţa lui Schubert, este scris de M. H. Wilner şi H. Reichert (după romanul *Schwammerl* de R.H. Bartsch).

Muzica, alcătuită din compoziţii disparate ale lui Fr. Schubert, a fost prelucrată pentru scenă de Heinrich Berté. (n. la 8.V. 1857 la Ialgòcz, m. la 25. VIII. 1924 la Vöslan).

Prea puţin cunoscut prin propria sa creaţie (operete şi balete), Berté devine celebru la vîrsta de 60 de ani cu opereta *Casa cu trei fete*, care nu cuprinde nici o melodie compusă de el.

1926 — A murit la Florenţa **Enrico TOSELLI** (n. 15. III.1883).

16

1728 — S-a născut la Bari **Nicola PICCINI**, compozitor italian.

Discipol al lui L. Leo şi al lui Durante, maeştri ai şcolii napolitane de operă, a scris şi el un mare număr de lucrări de acest gen (cca. 140), contribuind la cristalizarea elementelor de bază ale genului şi la îmbogăţirea lui cu unele lucrări ca: *Gelosia contra gelosia*, *Zenobia*, *Rolland*, *Il re pastore*, care, deşi apreciate în acel timp, nu au reuşit să supravieţuiască pînă astăzi.

Stabilit la Paris, Piccini devine o figură dominantă a vieţii artistice franceze, fiind purtătorul de cuvînt al buffoniştilor în faimosul conflict cu partizanii ideilor reformatoare ale lui Gluck.

După Revoluţia burgheză din 1789, Piccini este numit inspector al Conservatorului.

A murit la Paris, la 7 mai 1800.

1891 — A murit la Paris **Clément Philibert Léo DELIBES** (n. 21.II. 1836).

1927 — Prima audiţie, la Oradea, a *Sonatei a III-a pentru vioară şi pian „în caracter popular românesc“*, de George Enescu, interpretată de compozitor (vioară) şi N. Caravia (pian).

1957 — A murit la New York **Arturo TOSCANINI** (n. 25. III.1867).

17

1734 — S-a născut la Vergnies, Hainault, Belgia, **François Joseph GOSSEC**, compozitor francez originar din Țările de Jos.

Protejat de Rameau, și-a cîștigat curînd o mare reputație ca dirijor și compozitor. A participat la activitatea celor mai importante instituții muzicale din capitala Franței, fiind unul dintre principalii compozitori ai Revoluției burgheze din 1789.

A scris peste 30 de simfonii și alte lucrări pentru orchestră, piese pentru formații instrumentale de cameră, messe, motete, oratorii, opere, balete, muzică de scenă. Deși creația sa a fost dată astăzi uitării, trebuie reținut faptul că ea a exercitat o puternică influență asupra dezvoltării muzicii instrumentale în Franța, unde Gossec este autorul primelor modele de simfonii; el a introdus în orchestra operei corni și clarineți.

A murit la Passy, lîngă Paris, la 16 februarie 1829.

1863 — S-a născut la Moscova **Konstantin Sergheevici STANISLAVSKI** (Alexeev), Artist al poporului U.R.S.S, regizor, actor, teoretician în domeniul dramaturgiei.

Reprezentant al teoriei științifice realiste despre creația scenică, Stanislavski s-a ocupat și de teatrul liric. Considerînd că arta vocală este încătușată de canoanele unui fals academism, sub cuvînt că ele sînt cerute de specificul genului, el își afirmă punctul de vedere că multe din principiile de bază ale sistemului său de educare a actorului de teatru pot fi aplicate și actorului de operă, fără a prejudicia elementele caracteristice ale genului. Primele încercări de reformă le aplică în cursul stagiunii 1918 a Studioului de operă a *Teatrului Mare* din Moscova, care din 1924 îi poartă numele. Între 1922—1938 a regizat punerea în scenă a mai multor opere, printre care: *Evgheni Oneghin*, *Logodnica țarului*, *Noapte de mai*, *Boris Godunov*, *Bărbierul din Sevilla* — rămase ca modele de interpretare în teatrul liric.

A murit la Moscova, la 7 august 1938.

1869 — A murit la Petersburg **Alexandr Sergheevici DARGOMÎJSKI** (n. 2/14. II. 1813).

1886 — A murit la Milano **Amilcare PONCHIELLI** (n. 1.IX. 1834).

18

1835 — S-a născut la Vilna **César Antonovici CUI,** compozitor și critic muzical rus.

În afara studiilor muzicale, făcute cu Moniuszko și Balakirev, César Cui urmează ingineria, ajungînd pînă la gradul de general de geniu. Unul dintre fondatorii „grupului celor 5“, el a avut o bogată activitate de critic muzical, fiind adesea în acest domeniu purtătorul de cuvînt al grupului.

Creația sa, mai reușită în lucrările de mici proporții, cuprinde: opere (*Prizonierul din Caucaz*, *Fata căpitanului*, etc.), lucrări pentru orchestră, un cvartet de coarde, piese pentru pian, pentru vioară și violoncel, lieduri.

A murit la Petersburg, la 26 martie 1918.

1841 — S-a născut la Ambert **Alexis Emmanuel CHABRIER**, compozitor francez.

Prin caracterul său exuberant și optimist, muzica sa s-a bucurat de o largă popularitate și a influențat un important număr de muzicieni francezi din generația care i-a urmat.

A scris opere (*Gwendolina*, *Rege fără voie*, *Brizeis*), operete, piese pentru orchestră și pentru pian (*Rapsodia „Espana"*, *Habanera*, *Bourrée fantasque*, *Valses romantiques*, etc.). lieduri ș.a.

A murit la Paris, la 13 septembrie 1894.

1882 — S-a născut la Bruxelles **Lazare LÉVY**, pianist și profesor belgian de origine franceză.

A studiat la Paris cu Diémer, Lavignac și Gédalge. Se bucură de o mare reputație ca pedagog, activînd în această calitate la Conservatorul din Paris. Este autorul mai multor compoziții de muzică de cameră.

A murit la Paris, la 20 septembrie 1964.

1907 — S-a născut la Budapesta **Janos FERENCSIK**, dirijor și pedagog maghiar.

Una dintre figurile reprezentative ale vieții muzicale maghiare de după al doilea război mondial, a studiat orga, dirijatul și compoziția la Academia de muzică din Budapesta. După ce a fost, timp de mai mulți ani, dirijor al operelor din Viena și Bayreuth, se stabilește la Budapesta unde contribuie la propășirea culturală a patriei sale, atît prin activitatea dirijorală la Operă și la Orchestra filarmonică, cît și prin cea pedagogică, de profesor la Academia de muzică.

Este Artist emerit al R.P. Ungare și de două ori laureat al Premiului „Kossuth", pentru interpretarea lucrărilor lui Béla Bartók.

1934 — A murit la Pisek, Boemia, **Otakar ŠEVČIK** (n. 22. III.1852).

19

1848 — S-a născut la Olberhau, Saxonia, **Hermann August Ferdinand KRETZSCHMAR**, muzicolog german.

A fost profesor la Conservatorul din Leipzig, director muzical la Universitățile din Rostock și Leipzig, conducător al Școlii Superioare de muzică din Berlin. A desfășurat o bogată activitate de critică muzicală și s-a ocupat și cu dirijatul. A făcut parte din colectivul care a publicat colecția *Führer durch den Konzertsaal* (Ghid de concerte), conținînd note analitice ale lucrărilor importante din repertoriul concertistic; este autorul unor valoroase lucrări de muzicologie, printre care *Geschichte des neuer deutschen Liedes* (Istoric al noului lied german), *Geschichte der Oper* (Istoria operei,) o *Introducere la istoria muzicii* ș.a.

A murit la Nikolaussee, lîngă Berlin, la 12 mai 1924.

1853 — Premiera operei *Trubadurul* (4 acte) de G. Verdi, la *Teatrul Apollo* din Roma. Autorul libretului, S. Cammarano, s-a inspirat din drama *El Trovadore* a scriitorului spaniol G. Gutierrez, a cărei acțiune se petrece în Spania secolului XV. Muzica a fost scrisă în 29 de zile.

1883 — S-a născut la Frankfurt pe Main **Hermann ABENDROTH**, dirijor şi profesor german.

Nume proeminent în arta interpretativă germană dinaintea şi de după primul război mondial, a studiat la Conservatorul din München unde între alţii a avut ca profesor pe Felix Mottl. Deosebitul său talent de şef şi educator de orchestră, ca şi acela de remarcabil interpret al operelor lui Mozart, Beethoven, Brahms şi Bruckner, şi al multor compozitori tineri pe care i-a sprijinit, l-au făcut cunoscut în toată Germania, unde a ocupat succesiv o serie de posturi importante, ca: prim dirijor al orchestrei simfonice şi director al Conservatorului din Köln, dirijor al Filarmonicii din Berlin, conducător al Orchestrei Gewandhaus din Leipzig, apoi profesor la Conservatorul din Weimar, desfăşurînd în Republica Democrată Germană o muncă intensă de stimulare şi promovare a noii vieţi muzicale. A fost laureat al Premiului Naţional (1949).

A murit la Jena, la 29 mai 1956.

1884 — Premiera operei *Manon* (5 acte), la Opera Comică din Paris. Muzica: J. Massenet; libretul: H. Meilhac şi Ph. Gille, după romanul *Manon Lescaut* al abatelui Prévost.

1889 — A murit la Bucureşti **Ludovic WIEST** (n. 25. III. 1819).

1951 — A murit la Bucureşti **Constantin C. NOTTARA** (n. 14. X. 1890).

20

1870 — S-a născut la Nensy, Belgia, **Guillaume LEKEU**, compozitor belgian.

A fost elevul lui C. Frank şi al lui V. d'Indy. A compus printre altele: un *Adagio pentru orchestră de coarde*, *Poemul liric „Andromeda"*, o *Sonată pentru vioară şi pian* (cea mai cîntată dintre lucrările sale, astăzi); o sonată pentru violoncel şi un cvartet de coarde, rămase neterminate din cauza morţii sale premature, au fost terminate de Vincent d'Indy.

A murit la Angers, la 21 ianuarie 1894, la vîrsta de 24 de ani.

1891 — S-a născut la Talnoi, Rusia, **Mischa ELMAN**, violonist american de origine rusă.

A studiat întîi la Odesa unde a şi debutat, la 7 ani, cu concertul de Bériot. Şi-a continuat studiile la Petersburg cu L. Auer; la 12 ani a apărut la Berlin în primul său recital şi la 18 ani a cîntat cu Filarmonica din Londra concertul de Ceaikovski. Cariera sa de concertist virtuoz continuă de atunci în marile centre muzicale ale lumii.

21

1798 — A murit la Frankfurt pe Main **Cristian CANNABICH** (n. 28.XII.1731).

1846 — S-a născut la Paris **Alexandre Jean Albert LAVIGNAC**, muzicolog şi pedagog francez.

A fost profesor la Conservatorul din Paris. Printre cele mai importante lucrări ale sale figurează *Encyclopédie de la Musique* şi *Dictionnaire du Conservatoire*, la care a lucrat cu un mare număr de colaboratori dintre muzicologii renumiţi ai timpului.

A murit la Paris, la 28 mai 1916.

1848 — S-a născut la Paris **Marie Eugène Henri Fouques DUPARC**, compozitor francez.

A studiat pianul şi compoziţia cu C. Franck. Creaţia sa cuprinde, între altele, 16 lieduri, *Feuilles volantes* pentru pian, un *Motet pentru 3 voci*, *Poemul simfonic „Leonora"*, şi nocturna *Către stele* pentru orchestră. A fost unul din promotorii „Societăţii Naţionale de Muzică" din Paris.

Din cauza unei grave maladii nervoase nu a mai compus nimic de la vîrsta de 37 de ani pînă la moarte, care a survenit la 12 februarie 1933, la Mont-de-Marsan.

1851 — A murit la Berlin **Albert Gustav LORTZING** (n.23.X.1801).

1855 — S-a născut la Paris **Ernest CHAUSSON**, compozitor francez.

Reprezentant al şcolii franceze, a fost elevul lui Massenet şi al lui C. Franck. Cele mai cunoscute lucrări ale sale sînt: *Simfonia în si bemol*, *Poemul pentru vioară şi orchestră*, *Concertul pentru pian, vioară şi cvartet de coarde* (sextet) şi lieduri.

A murit la Limay, lîngă Mantes, la 10 iunie 1899.

1891 — S-a născut la Moscova **Nikolai Semionovici GOLOVANOV**, Artist al poporului U.R.S.S., dirijor, pianist şi compozitor sovietic.

A fost profesor la Conservatorul din Moscova, prim dirijor al *Teatrului Mare* al URSS şi al Marii orchestre simfonice a Radiodifuziunii sovietice. Activitatea sa dirijorală îl situează printre fruntaşii vieţii artistice ai patriei sale. A compus: 2 opere, o simfonie, suite pentru orchestră, coruri, lieduri.

A murit la Moscova, la 28 august 1953.

1894 — A murit, la Angers, **Guillaume LEKEU** (n. 20.I.1870).

1904 — Premiera operei *Jenufa* (3 acte) de L. Janacek, la Brno. Libretul este inspirat după piesa cu acelaşi nume a Gabrielei Preis.

1906 — Prima audiţie, în cadrul Concertelor Colonne din Paris, a *Simfoniei 1-a în mi bemol major* de G. Enescu. Dirijor: Ed. Colonne.

1918 — S-a născut la Milano **Antonio JANIGRO**, violoncelist şi dirijor iugoslav de origine italiană.

După absolvirea Conservatorului din Milano, îşi începe cariera de violoncelist concertist, pe care o desfăşoară în toată lumea, cu care ocazie a dat numeroase seri de sonate cu pianişti de renume, între care şi cu Dinu Lipatti.

Este stabilit la Zagreb unde, concomitent cu profesoratul la Conservator, a alcătuit şi conduce o formaţie instrumentală de cameră de o înaltă ţinută artistică.

1927 — A murit **Mitrofan Efimovici PIATNIŢKI** (n.21.VI/3.VII.1864).

1948 — A murit la Veneţia **Ermano WOLF-FERRARI** (n.12.I.1876).

22

1775 — S-a născut la Sevilla **Manuel del Popolo Vicente GARCIA**, tenor, profesor, chitarist şi compozitor spaniol.

A fost unul dintre cei mai mari cîntăreţi ai timpului său, dublat de un remarcabil profesor de canto. Printre elevii săi cei mai de seamă au fost propriile sale fiice, vestitele cîntăreţe Maria Malibran şi Pauline Viardot-Garcia şi fiul său, Manuel Vincente.

A murit la Paris, la 2 iunie 1832.

1859 — Prima audiţie, la Gewandhaus din Leipzig, a *Concertului nr. 1 în re minor pentru pian şi orchestră* de J. Brahms. La pian, compozitorul.

23

1752 — S-a născut la Roma **Muzio CLEMENTI**, pianist, profesor, dirijor şi compozitor italian.

A trăit cea mai mare parte a vieţii la Londra unde s-a ocupat şi cu editarea de lucrări muzicale şi cu construcţia de piane. A fost unul dintre muzicienii care au dat un mare impuls măiestriei pianistice. Printre elevii săi se numără marii pianişti J. B. Cremer, J. Field, I. Moscheles şi F. Kalkbrenner.

A scris lucrări pentru pian, peste 100 de sonate (dintre care aproape jumătate cu vioară, violoncel şi flaut), sonatine, variaţiuni, studii, 4 simfonii şi alte piese orchestrale. Este autorul unei lucrări didactice folosite şi astăzi *(Méthode pour le Piano-Forte)*.

A murit la Evesham-Worcester, Anglia, la 10 martie 1832.

1783 — S-a născut la Grenoble **STENDHAL** (pseudonim literar pentru Marie-Henri Beyle), romancier şi critic muzical francez.

În domeniul muzicii a avut o bogată activitate ca publicist şi critic muzical. Animator al cenaclurilor artistice şi literare franco-italiene din Paris şi din marile centre muzicale din Italia, el a lăsat un număr de monografii *(Rossini, Haydn, Mozart)*, interesante mai ales prin faptul că sînt adevărate fresce ale vieţii sociale şi artistice din vremea sa.

A murit la Paris, la 23 Martie 1842.

1820 — S-a născut la Petersburg **Alexandr Nicolaevici SEROV**, compozitor şi critic muzical rus.

Cea mai importantă activitate a sa s-a desfăşurat în domeniul muzicologiei şi al criticii muzicale, în care s-a afirmat cu competenţă prin concepţia sa realistă. A fost profesor de istoria muzicii la Universitatea din Moscova şi, mai tîrziu, profesor de teoria muzicii şi compoziţie la Petersburg.

A murit la Petersburg, la 20 ianuarie/1 februarie 1871.

1881 — Premiera operei lirice *Evgheni Oneghin* (3 acte — 7 tablouri) de P. I. Ceaikovski, la *Teatrul Mare* din Moscova. Libretul, bazat pe romanul în versuri cu acelaşi nume al lui A. S. Puşkin, a fost scris de compozitor în colaborare cu K. Silovski.

1908 — A murit la New York **Edward Alexander MACDOWELL** (n.18.XII.1861).

1909 — S-a născut la Budapesta **Imre UNGAR**, pianist maghiar.
Şi-a pierdut vederea la vîrsta de trei ani. Marele său talent muzical este remarcat de timpuriu, astfel încît începe la vîrsta de 6 ani studiul pianului, în pofida infirmităţii de care suferă, studiu pe care îl urmează timp de 15 ani cu I. Rosenfeld, de asemenea pianist orb. La 20 de ani intră în Conservatorul din Budapesta, unde l-a avut ca profesor şi pe Bartók şi, după absolvire, îşi completează studiile cu prof. Steuermann, la Viena. În 1932 obţine premiul I la Concursul internaţional „Chopin" de la Varşovia, dată care marchează începutul carierei sale de concertist. A cîntat în mai toate ţările europene şi ale Orientului Mijlociu, apărînd cu mare succes atît în recitale cît şi în concerte cu orchestră.
Desfăşoară o intensă activitate pedagogică ca profesor la Conservatorul din Budapesta.
Este laureat al Premiului „Kossuth".

1922 — A murit la Leipzig **Arthur NIKISCH** (n.12.X.1855).

1953 — Prima audiţie integrală a oratoriului *Tudor Vladimirescu* de Gh. Dumitrescu în Sala Atenelui R.S.R. din Bucureşti, sub conducerea lui G. Georgescu. Lucrarea evocă momente ale răscoalei populare din 1821, conduse de Tudor Vladimirescu. Textul literar aparţine tot compozitorului care, pe lîngă versuri proprii scrise în stil popular, a folosit fragmente din *Cîntarea României* de A. Russo ca şi fragmente din vechi balade şi cîntece populare.

24

1705 — S-a născut la Andrea **FARINELLI** (pseudonim pentru Carlo Broschi), cîntăreţ italian (sopranist).
Unul dintre cei mai celebri cîntăreţi castraţi din epoca de înflorire a operei italiene din secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea, perioadă în care acest fel de cîntăreţi au avut o adevărată supremaţie în arta interpretativă de operă.

Farinelli a studiat la Londra cu Porpora, faimos pedagog italian stabilit acolo. Curînd capătă o faimă europeană și primește angajamente cu onorarii fabuloase la operele din Italia, Franța, Austria și Anglia, precum și ca interpret al curții regale spaniole. La Londra, împrietenindu-se cu Händel, îl determină pe acesta să scrie nu numai opere pe măsura posibilităților lui vocale, ci și oratorii.

A murit la Bologna, la 15 iulie 1782.

1776 — S-a născut la Königsberg **Ernest Theodor Amadeus** (inițial) **Wilhelm HOFFMANN**, scriitor, compozitor și dirijor german.

Activitatea în domeniul muzicii și-a început-o ca dirijor la teatrele din Bamberg, Dresda și Leipzig. A compus mai multe opere, un balet, lucrări simfonice, muzică de cameră. Mai remarcabile sînt însă eseurile și, mai ales, povestirile sale, prin originalitatea inspirației și prin umorul lor fantastic. Multe dintre ele au inspirat lucrări muzicale unor compozitori celebri, ca: Schumann, Wagner, Offenbach, Delibes, Ceaikovski ș.a. Admirația pe care a nutrit-o pentru Mozart l-a determinat să-și adauge numelui său și pe acela de Amadeus.

A murit la Berlin, la 25 iunie 1822.

1851 — A murit la Majolati **Gasparo Luigi Pacifico SPONTINI** (n.14.XI.1774).

1883 — A murit la Darmstadt **Friedrich von FLOTOW** (n.26.IV.1812):

1918 — S-a născut la Berna **Gottfried von EINEM**, compozitor austriac.

După ce-și desăvîrșește studiile muzicale la Berlin, între alții și cu compozitorul Boris Blecher, Einem se înscrie în rîndul creatorilor de seamă ai tinerei generații de muzicieni austrieci al căror nume a trecut de hotarele patriei lor. Cu operele *Moartea Didonei* și *Procesul*, cu baletul *Turandot*, cu *Concertul pentru orchestră* sau cu cel pentru pian și orchestră, el atrage atenția publicului muzical nu numai din patria sa, ci și din cele mai importante centre europene și americane.

1960 — A murit la Zürich **Edwin FISCHER** (n.6.X.1886).

25

1835 — Premiera operei *Puritanii*, de V. Bellini, pe libret de C. Pepoli, la *Teatrul Italian* din Paris. Acțiunea, care se petrece în Scoția, este un episod din lupta cu caracter religios a sectei presbiteriene a puritanilor împotriva casei domnitoare Stuart, hotărîtă să impună supremația bisericii catolice.

1886 — S-a născut la Berlin **Wilhelm FURTWÄNGLER**, dirijor german.

A studiat la Berlin cu Rheinberger și Schillings. S-a bucurat de o strălucită reputație internațională, atît ca dirijor de operă cît și de concerte simfonice. A fost conducătorul artistic al Orches-

trei Gewandhaus din Leipzig şi al Filarmonicii berlineze. A compus o sonată pentru pian şi vioară şi un concert pentru pian şi orchestră.
A murit la Baden-Baden, la 30 noiembrie 1954.

1909 — Premierea operei într-un act *Electra*, de R. Strauss, pe libret de H. v. Hoffmannsthal (după tragedia lui Sofocle), la Opera din Dresda.

1913 — S-a născut la Varşovia **Witold LUTOSLAWSKI**, compozitor polonez.
A studiat la Varşovia. Activitatea sa componistică, datorită căreia a primit diverse distincţii (Premiul oraşului Varşovia, Premiul internaţional pentru muzică poloneză şi Premiul de Stat), îl plasează în primele rînduri ale compozitorilor polonezi din generaţia sa. Printre lucrările sale cele mai de seamă se numără: o simfonie, variaţiuni simfonice, *Muzică funebră pentru orchestră de coarde*, un *Concert pentru orchestră*, variaţiuni pentru două piane, piese vocal-simfonice, lieduri.

26

1790 — Premiera operei comice *Cosi fan tutte* (2 acte — 7 tablouri) de W. A. Mozart, la Burgtheater din Viena. Libretul este de Lorenzo da Ponte şi are la bază o întîmplare reală petrecută la Viena.

1911 — Premiera operei *Cavalerul rozelor* (3 acte) de R. Strauss, la Opera din Dresda, în regia lui Max Reinhardt. Libretul acestei „Comedii cu muzică“, cum o denumeşte autorul, este de Hugo von Hoffmannsthal.

1916 — Premiera operei *Goyescas* (3 tablouri) de E. Granados, la *Metropolitan Opera House* din New York. Libretul, inspirat din tablourile marelui pictor spaniol Francisco Goya, aparține lui F. Periquet.

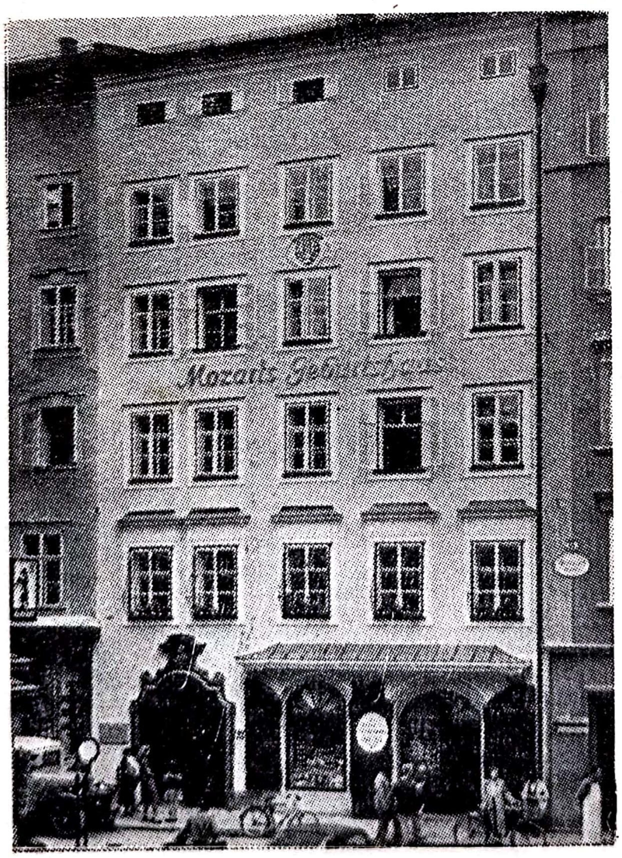
1922 — A murit la Londra **Luigi DENZA** (n.24.II.1846).

27

1731 — A murit la Florența **Bartolomeo di Francesco CRISTOFORI** (n.4.V.1665).

1756 — S-a născut la Salzburg **Wolfgang Amadeus MOZART**, compozitor austriac.

Unul dintre cele mai mari genii muzicale ale omenirii, figură cu totul deosebită și prin excepționala precocitate a talentului său, Mozart este la 6 ani un clavecinist virtuoz, la 8 ani compune primele sonate, la 11 ani scrie o operă bufă — *La finta semplice* (Naiva prefăcută) —, la 12 ani o a doua operă — *Bastien et Bastienne* — iar la 14 ani dirijează la Milano o altă operă a sa, *Mitridate*, după piesa lui Racine. În cursul călătoriilor prin Europa el își desăvîrșește cultura muzicală — ca interpret și creator — prin contactul pe care l-a avut cu muzicienii de seamă ai timpului său, între alții J. Ch. Bach și Padre Martini. Reîntors în orașul său natal, Mozart intră ca maestru de capelă în serviciul arhiepiscopului Salzburgului.

Casa în care s-a născut W. A. Mozart

Dar atitudinea despotică a acestuia îl face să-şi părăsească după cîţiva ani slujba şi să plece, mai întîi la Paris, apoi la Viena, unde va rămîne pînă la moarte.

Creaţia sa constituie un monument nepieritor ridicat virtuţilor poporului său şi aspiraţiilor sale celor mai nobile, exprimînd cele mai calde şi fireşti sentimente umane, bucuria şi dragostea de viaţă, făcînd parte din marile comori ale omenirii.

Mozart a lăsat peste 750 de lucrări : 22 de opere, 41 de simfonii (ultimele 3, în *mi bemol major*, în *sol minor* şi respectiv în *do major* sînt socotite capodopere ale simfonismului clasic), 28 de concerte pentru pian şi orchestră, 7 pentru vioară şi 12 pentru diferite alte instrumente şi orchestră, 47 de lucrări pentru formaţii instrumentale de cameră, numeroase piese pentru orchestră (serenade, suite ş.a.), piese mai mici pentru solo instrumental sau vocal cu orchestră, cantate, compoziţii religioase (printre care şi celebrul *Recviem*) şi peste 500 de piese instrumentale şi vocale mai mici (numeroase sonate pentru diferite instrumente, lieduri, etc.). Mozart este socotit ca cel mai strălucit reprezentant al simfonismului de pînă la el, întrunind în muzica sa elementele stilistice ale timpului aşa cum s-au dezvoltat în cadrul şcolii de la Mannheim, în şcoala italiană şi în cea vieneză, ilustrată de contemporanul său Haydn. De asemenea, cu lucrările sale de operă — modele incomparabile prin simţul dramatic şi forţa de caracterizare a personajelor — el pune bazele operei naţionale germane (mai ales cu *Flautul fermecat*), ca protest împotriva hegemoniei exercitate de opera italiană în toată Europa. Aceeaşi operă poartă în structura ei şi germenii romantismului care avea să-şi găsească eflorescenţa în creaţia compozitorilor de operă din prima jumătate a veacului al XIX-lea.

Mozart a murit la Viena, la 5 decembrie 1791. A fost înmormîntat în groapa comună a săracilor.

1823 — S-a născut la Lille **Édouard Victor Antoine LALO**, compozitor francez.

A scris un număr mare de lucrări : opere, un balet, concerte, lucrări simfonice, muzică pentru formaţii instrumentale de cameră, piese vocale şi instrumentale, muzică religioasă. Cele mai populare lucrări ale sale sînt : *Simfonia spaniolă pentru vioară şi orchestră*, *Rapsodia norvegiană pentru orchestră*, opera *Regele Ysului* şi baletul *Namuna*. Este considerat ca unul din compozitorii francezi de frunte din generaţia sa.

A murit la Paris, la 22 aprilie 1892.

1874 — Premiera dramei populare muzicale *Boris Godunov* (1 prolog şi 4 acte) de M. P. Musorgski la *Teatrul Mariinski* din Petersburg. Libretul aparţine compozitorului, care a folosit ca bază de inspiraţie drama istorică neterminată a lui A. S. Puşkin, completîndu-şi documentarea din lucrările istoricului Karamzin. Acţiunea operei se petrece în Rusia şi în Polonia, între anii 1598—1605, şi redă episoade din dramatica domnie a ţarului Boris Godunov. Partitura relevă măiestria cu care compozitorul tratează elementul coral, reprezentînd poporul, care ocupă un rol foarte important.

1901 — A murit la Milano **Giuseppe Fortunino Francesco VERDI** (n.10.X.1813).

1949 — A murit la Moscova **Boris Vladimirovici ASAFIEV** (n.17/29.VII.1884).

28

1830 — Premiera operei comice *Fra Diavolo* (3 acte) de D. F. Auber, la *Teatrul Feydeau* din Paris. Libretul, de E. Scribe, este inspirat de o întîmplare reală.

1889 — S-a născut la Lodz **Arthur RUBINSTEIN**, pianist polonez stabilit în Statele Unite.

Se numără printre cei mai mari virtuozi contemporani. După ce își completează studiile începute în Polonia, la Berlin, cu Breithaupt, devine unul dintre cei mai străluciți interpreți ai marelui repertoriu pianistic, cu deosebire al celui romantic (Chopin, Liszt, Rahmaninov) și al celui modern (Albeniz, Stravinsky, Sostakovici, etc.). Rubinștein este și un distins executant de muzică de cameră (trio cu I. Heifetz și G. Piatigorsky).

1898 — A murit la București **Alexandru FLECHTENMACHER** (n.23.XII.1823).

1903 — A murit la Paris **Robert PLANQUETTE** (n.31.VII.1848).

1935 — A murit la Moscova **Mihail Mihailovici IPPOLITOV-IVANOV** (n.7/19 XI.1859).

1947 — A murit la Paris **Reynaldo HAHN** (n.9.VIII.1875).

29

1728 — Prima reprezentație, la Teatrul din Linclon's Inn Fields din Londra, a operei-baladă *The Beggar's Opera* (Opera Cerșetorilor) pe text de John Gay, cu 69 de melodii populare aranjate de J. Ch. Pepusch, care a compus și uvertura. Lucrarea, una dintre primele încercări de operă satirică, cuprinde o serie de parodii ale spectacolelor Operei Italiene, ca un protest împotriva supremației pe care ea o exercita în acea vreme.

1781 — Premiera operei *Idomeneo, regele Cretei*, sau *Ilia și Idamante* (3 acte), de W. A. Mozart, pe text de abatele G. Varesco, la München.

1782 — S-a născut la Caen **Daniel François Esprit AUBER**, compozitor francez.

A fost elevul lui Cherubini şi unul dintre cei mai prolifici compozitori de opere, mai ales de opere comice. Cele mai cunoscute sînt: *Muta din Portici* şi *Fra Diavolo*. Afară de cele 40 de opere, a compus şi cantate, o messă, cvartete de coarde şi 4 concerte pentru violoncel. A fost timp de aproape trei decenii directorul Conservatorului din Paris.

A murit la Paris, la 12 mai 1871.

1862 — S-a născut la Bradford **Frederick DELIUS**, compozitor englez.

A studiat la Leipzig, cu Reinecke. Deşi a locuit în Florida, la Leipzig şi Paris, unde a desfăşurat cea mai mare parte din activitatea sa creatoare, el contează printre cei mai de seamă compozitori ai Marii Britanii. Greutatea creaţiei sale cade în primul rînd asupra lucrărilor simfonice şi corale. A scris, între altele, *Paris — cîntecul unei mari metropole*, *Rapsodia britanică*, *Schiţe din nordul Angliei*, lucrări în care folclorul englez apare ca o bogată şi interesantă sursă de inspiraţie; a lăsat 6 opere, piese de muzică de cameră, concerte, muzică instrumentală, din care multe lucrări cu caracter programatic.

A murit la Grez-sur-Loing, Franţa, la 10 iunie 1934.

1866 — S-a născut la Clamecy **Romain ROLLAND**, scriitor, muzicolog şi profesor francez.

A fost profesor de istoria artelor la Şcoala Normală Superioară din Paris, unde îşi făcuse o parte din studii, terminate la Şcoala Franceză din Roma. A fondat şi a condus secţia muzicală la Şcoala de Înalte Studii Sociale din Paris şi a participat la fondarea Revistei de Istorie şi Critică Muzicală. Tot la Paris a organizat primul Congres internaţional de istoria muzicii. A publicat în revistele de specialitate numeroase studii de muzicologie; a scris în domeniul istoriei muzicii lucrări ca *Les origines du théâtre lirique moderne*, *Histoire de l'opéra en Europe avant Lully et Scarlatti*, *L'opéra au XVII-e siècle en Italie*, *Les origines de l'opéra allemand*, *L'opéra anglais au XVII-e siècle* etc.; biografii: cîteva volume despre Beethoven, *Musiciens d'autrefois* (Lully, Rossi, Gluck, Grétry, Mozart), *Musiciens d'aujourd'hui* (Berlioz, Wagner, Saint-Saëns, d'Indy, Debussy, R. Strauss), o biografie a lui Händel, *Voyage musical au pays du passé*, mai multe romane (printre care *Jean Cristophe*, cu subiect din viaţa unui compozitor, roman care i-a adus Premiul Nobel pentru literatură), biografii de oameni celebri. În toată activitatea sa, R. Rolland s-a afirmat ca un intelectual cu vederi progresiste şi ca un luptător activ pentru cauza idealurilor democratice ale omenirii.

A murit la Vézelay, la 30 decembrie 1944.

1893 — S-a născut la Vorumloc, Tîrnava Mare, **Marţian NEGREA**, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat, compozitor şi pedagog romîn.

Avînd de ales între cariera de învăţător şi aceea de muzician, la vîrsta de 20 de ani el optează pentru aceasta din urmă şi pleacă la Viena pentru a-şi desăvîrşi studiile muzicale începute în ţară cu Timotei Popovici. La conservatorul din capitala Austriei a studiat violoncelul cu Buxbaum şi compoziţia cu Franz Schmidt şi Eusebiu Mandicevsky. Reîntors în ţară în 1921 este numit profesor la

Conservatorul din Cluj şi-şi începe totodată activitatea în domeniul creaţiei. În 1938 a primit premiul „G. Enescu" pentru *Rapsodia I-a.*

Remarcabilă prin inspiraţia melodică, muzica sa prezintă o puternică afinitate cu creaţia populară românească. A scris opera *Marin Pescarul*, muzică de cameră, *Cvartetul nr. 2* fiind distins cu Premiul de Stat, muzică simfonică (o fantezie, 2 rapsodii, 2 divertismente, suite simfonice: *„Poveşti din Grui"*, *„Munţii Apuseni"*, *Simfonia primăverii*), muzică pentru film. Lucrările sale didactice (tratat de armonie, fugă şi contrapunct) vădesc preocupări şi în acest domeniu.

A fost profesor de compoziţie la Conservatorul „C. Porumbescu" din Bucureşti. Este distins şi cu titlul de Profesor emerit.

1924 — S-a născut la Veneţia **Luigi NONO**, compozitor italian.

A studiat printre alţii cu H. Scherchen. În creaţia sa urmăreşte unirea celor mai noi cuceriri ale tehnicii seriale cu puternice sentimente lirice. Excelează în scriitura corală, realizînd efecte de înaltă expresivitate.

Dintre lucrările sale cităm: *Expresii pentru orchestră*, *Epitaf lui Garcia Lorca*, piese pentru cor şi orchestră şi opera *Intoleranţă 1960.*

1962 — A murit la New York **Fritz KREISLER** (n.2.II.1875).

30

1697 — S-a născut la Oberscheden, Hanovra, **Johann Joachim QUANTZ,** flautist şi compozitor german.

Autor a numeroase lucrări pentru flaut şi al unor îmbunătăţiri aduse în construcţia instrumentului, a fost profesorul şi compozitorul curţii lui Frederic cel Mare al Prusiei.

A murit la Potsdam, la 12 iulie 1773.

1806 — a murit la Petersburg **Vicente MARTIN Y SOLER** (n. 18.VI.1754).

1900 — S-a născut la Lachvito, Poltava, **Isac Osipovici DUNAEVSKI,** Artist al poporului R.S.F.S.R., compozitor sovietic.

A studiat la şcoala de muzică din Harkov. A compus muzică uşoară şi operete, situîndu-se în primele rînduri ale compozitorilor sovietici de acest gen. Melodiile sale pline de un elan tineresc înnoitor au reuşit să cucerească mase largi de ascultători. Afară de cele 12 operete, printre care se numără *Logodnicii*, *Vînt de libertate*,

Pasiuni polare, a scris muzică de film *(Copiii căpitanului Grant, Circul, Volga-Volga, Cazacii din Cuban*, etc.*)* marşuri.
A murit la Moscova, la 25 iulie 1955.

1963 — A murit la Paris, **Francis POULENC** (n.7.I.1899).

31

1783 — A murit **CAFFARELLI (Gaetano Majorano)** (n.12.IV.1710).

1797 — S-a născut la Lichtenthal, Viena, **Franz Peter Seraph SCHUBERT**, compozitor austriac.

Al doisprezecelea copil al unui modest învăţător dintr-o suburbie a Vienei, a avut o copilărie lipsită de mijloace. Primele noţiuni le-a primit de la tatăl său, violoncelist amator, care l-a învăţat vioara, iar unul din fraţi, pianul. Urmează apoi 4 ani cursurile gratuite ale Convictului din Viena, devenind în cele din urmă elevul lui A. Salieri, compozitorul curţii imperiale austriece.

Melodist de o inepuizabilă inspiraţie, a dat la iveală peste 600 de lieduri, în care a sintetizat în chip genial cuceririle de pînă la el în acest domeniu. Este considerat creatorul liedului cult modern. A mai scris: coruri, 18 opere şi opere comice, piese pentru pian la 2 şi la 4 mîini (sonate, impromptu-uri, fantezii, divertismente, valsuri, galopuri, ecoseze, dansuri germane etc. Trebuie menţionate miniaturile, momentele muzicale, scurte capodopere care şi-au găsit în Schubert un creator neegalat). Schubert a lăsat multe lucrări pentru formaţii de muzică de cameră *(Cvartetul „Moartea şi fata", Cvintetul cu pian „Păstrăvul"*, un cvintet de coarde. un octet pentru coarde şi suflători, triouri de coarde cu pian). Pentru orchestră a creat 8 simfonii (ultima, *Simfonia „Neterminata"*), 9 uverturi.

Schubert a transpus în muzica sa stări sufleteşti ale oamenilor simpli dînd glas dragostei lor de viaţă, amestecată cu nostalgia unor vremuri mai bune. Ca şi Mozart, el a fost o victimă a regimului habsburgic care l-a strivit sub greutatea dispreţului şi nepăsării claselor dominante. Condiţiile în care a fost nevoit să trăiască i-au curmat viaţa prea devreme.

A murit la Viena, la 19 noiembrie 1828.

În marile lexicoane apar trei muzicieni cu numele de Franz Schubert; în afară de Franz Peter, marele compozitor vienez, întîlnim Franz Anton (1768—1824), organist şi compozitor din Dresda, şi pe fiul acestuia, Franz, născut tot la Dresda (1808—1878), violonist şi compozitor, autor al unor piese scurte pentru vioară, dintre care cităm celebra *Albina*.

Se pare că, la un moment dat, asemănarea de nume dintre vienezul Schubert, aflat la începutul carierei şi omonimul său din Dresda, foarte la modă în acel timp, a pus în mare încurcătură pe editorii Breitkopf şi Härtel din Leipzig. Editura acceptase să publice liedul *Craiul ielelor* în urma insistenţelor unui prieten al lui Schubert.

Avînd de cerut unele lămuriri, şi deoarece la editură nu se cunoştea alt Schubert în afară de „marele" Franz Anton din Dresda, i-a fost trimis acestuia manuscrisul.

Răspunsul a venit prompt: „Nu am compus niciodată o asemenea lucrare nereuşită. Voi opri manuscrisul pînă veţi scoate la lumină pe impostorul care şi-a permis să abuzeze de numele meu"...

1

1690 — S-a născut la Florenţa **Francisco Maria VERACINI,** violonist şi compozitor italian.

Virtuoz, a concertat cu succes în diferite centre europene. Creaţia sa cuprinde : opere *(Adriano, Rodelina, L'errore di Salamone)*, concerte, simfonii pentru două viori, violă, violoncel şi contrabas, cantate ş.a.

A murit în anul 1750, într-o localitate de lîngă Pisa.

1871 — A murit la Petersburg **Alexandr Nikolaevici SEROV** (n.11/23.I.1820).

1879 — Premiera operetei (operă comică) *Boccaccio* (3 acte) de F.v. Suppé, la *Karl Theater* din Viena. Libretul, semnat de F. Zell şi R. Genée, foloseşte în bună parte episoade extrase din *Decameronul*, romanul autobiografic al scriitorului realist italian G Boccaccio.

1893 — Premiera operei *Manon Lescaut* (4 acte) de G. Puccini, la *Teatro Reggio* din Torino. Libretul a fost scris de D. Oliva, M. Praga, L. Illica şi G. Ricordi, după romanul cu acelaşi titlu al abatelui Prévost, roman care a inspirat şi pe compozitorul J. Massenet la crearea operei sale *Manon*. Dirijor Arturo Toscanini.

1896 — Premiera operei *Boema* (4 acte) de G. Puccini, la *Teatro Reggio* din Torino. Autorii libretului, G. Giacosa, şi L. Illica, s-au inspirat din romanul lui H. Murger *Scene din viaţa de boemă* — faimoasa „boemă" pariziană din prima jumătate a secolului trecut, pe care numai nepăsarea tinereţii şi prietenia ce se naşte din lupta pentru înfruntarea aceloraşi lipsuri o face să abordeze o voie bună prin care străbat însă accente de tristeţe reală ale unei existenţe lipsite de ţel, în mijlocul unei burghezii desfrînate şi egoiste.

1907 — S-a născut la Tieté **Camargo GUARNIERI,** compozitor brazilian.

A scris lucrări orchestrale, printre care două simfonii, un concert pentru vioară, 2 concerte pentru pian, cvartete de coarde, diferite piese instrumentale şi vocale de cameră. A fost unul din fondatorii Academiei muzicale braziliene. Este profesor la Conservatorul din Saŏ Paolo şi dirijor al asociaţiei corale Paolistano.

2

1594 — A murit la Roma **Giovanni Pierluigi da PALESTRINA** (n.17.XII.1525).

1814 — Prima audiţie a *Simfoniei a VIII-a în fa major* de Beethoven, la *Redoutensaal* din Viena.

1823 — Premiera operei *Semiramida* (3 acte) de G. Rossini, la *Teatro la Fenice* din Veneţia. Libretul a fost scris de G. Rossi, după drama cu acelaşi titlu a lui Voltaire.

1840 — S-a născut la Nantes **Louis Albert BOURGAULT-DUCOUDRAY**, muzicolog şi compozitor francez.

Elev al lui A. Thomas la Conservatorul din Paris, unde a devenit mai tîrziu profesor de istoria muzicii şi de estetică, el a fost un fervent cercetător al muzicii populare şi al muzicii vechi, pe care le-a considerat izvoare inepuizabile de inspiraţie pentru îmbogăţirea resurselor muzicii moderne.

A publicat diverse culegeri de melodii populare franceze, bretone, scoţiene, greceşti. A compus muzică simfonică, opere, lucrări corale laice şi bisericeşti.

A murit la Vernouillet, lîngă Paris, la 4 iulie 1910.

1873 — S-a născut la Olmütz **Leo FALL,** compozitor austriac.

S-a făcut cunoscut prin creaţia sa de operete, dintre care cităm: *Rebelul*, *Ţăranul credincios*, *Prinţesa dolarilor*, *Madame Pompadour*, *Floarea din Stambul.* A activat şi ca dirijor al unor teatre, la Hamburg, Berlin şi Köln.

A murit la Viena, la 16 septembrie 1925.

1875 — S-a născut la Viena **Fritz KREISLER**, violonist şi compozitor austriac.

Îşi începe studiile la Conservatorul din Viena, cu J. Hellmesberger completîndu-şi-le la Conservatorul din Paris, cu J. Massart (vioara) şi L. Delibes (compoziţia). A mai studiat şi cu L. Auer, în S.U.A.

În turneele de concerte pe care le-a făcut în lumea întreagă timp de peste 60 de ani s-a afirmat ca unul dintre cei mai de seamă interpreţi ai timpului, mai ales al literaturii clasice şi romantice a viorii.

A scris un număr de compoziţii pentru vioară, dintre care unele au ajuns foarte populare: *Liebesleid*, *Liebesfreud*, *Schön' Rosmarin*, *Caprice viennois*, *Tambourin chinois*, diferite transcripţii, un cvartet de coarde şi 2 operete.

A murit la New York, la 29 ianuarie 1962.

1894 — A murit la Paris **Antoine Joseph SAX** (n.6.XI.1814).

1900 — Premiera operei *Louise* de G. Charpentier, la *Opera Comică* din Paris. Libretul acestui „roman muzical" în 4 acte a fost adaptat de compozitor după un text de Saint-Pol-Roux. Reprezentarea lucrării marchează o dată istorică în evoluţia teatrului liric, prin concepţia realistă care a stat la baza alegerii şi tratării subiectului — un crîmpei din viaţa de toate zilele a unor oameni simpli.

1901 — S-a născut la Vilna **Iaşa HEIFETZ**, violonist american de origine rusă.

După absolvirea Conservatorului din Petersburg, ca elev al lui L. Auer, a început o lungă carieră concertistică, ale cărei turnee l-au purtat în lumea întreagă. Este considerat unul dintre cei mai mari virtuozi contemporani.

1911 — S-a născut la Stora Dalorma, Suedia, tenorul suedez **Jussi BJÖRLING**.

Cariera sa de mare interpret s-a desfăşurat pe scenele celor mai importante teatre de operă din Europa şi America.

A murit la Stockholm, la 9 septembrie 1960.

1922 S-a născut la Pesaro soprana italiană **Renata TEBALDI**.

După studii, la conservatoarele din Pesaro şi Parma, debutează la Rovigo, în 1944, în *Mefistofele* de Boito. În 1946 apare prima oară pe scena teatrului *Scala* din Milano într-un concert dirijat de Arturo Toscanini. Succesul obţinut îi aduce un angajament pe mai multe stagiuni la acest teatru. Devenind în curînd o cîntăreaţă de reputaţie mondială, ea va cînta pe cele mai mari scene, apărînd în 1955 la *Metropolitan Opera House* din New York.

1954 — A murit la Zürich **Theodor ROGALSKI** (n.11.IV.1901).

3

1809 — S-a născut la Hamburg **Iakob Ludwig Felix MENDELSSOHN BARTHOLDY**, compozitor, pianist, dirijor şi organist german.

Reprezentant de frunte al curentului romantic în muzică, îşi începe studiile de timpuriu, cu C. Zelter şi J. Moscheles, pedagogi cu renume ai timpului, vădind o mare precocitate ca pianist şi compozitor: la 9 ani apare în public ca pianist, iar la 17 ani scrie una din capodoperele sale—uvertura de concert *Visul unei nopţi de vară*. Întreprinde mari turnee de concerte ca pianist, dirijor şi organist, în Franţa, Anglia şi Italia, obţinînd remarcabile succese. De numele lui este legată una din cele mai strălucite perioade ale activităţii reputatei orchestre simfonice „Gewandhaus" din Leipzig, al cărei conducător artistic a fost timp de mai mulţi ani. Tot el înfiinţează Conservatorul din Leipzig, îl reorganizează pe cel din Berlin şi contribuie în largă măsură la dezvoltarea vieţii muzicale a acestor oraşe. Prezentarea sub conducerea sa a oratoriului lui J. S. Bach *Matthäus Passion* stîrneşte un puternic interes pentru operele, pînă atunci destul de puţin cunoscute, ale marelui compozitor.

În creaţie se distinge prin avînt romantic, prin poezie şi graţie, prin limpezimea concepţiei structurale. A scris în mai toate genurile.

Printre lucrările sale se numără 5 simfonii, între care *Simfonia a III-a în la minor „Scoţiana"*, uverturile *Meeresstille und Glückliche Fahrt, Märchen von der schönen Melusine, Ruy Blas*, 3 concerte cu orchestră din care 2 pentru pian şi unul pentru vioară, o bună parte din muzica de cameră, *Rondo Capriccioso* şi *Cîntece fără cuvinte* pentru pian, lucrările pentru orgă, oratoriile *Paulus* şi *Elias*, muzica de scenă la *Visul unei nopţi de vară*, o parte dintre lieduri.

A murit la Leipzig, la 4 noiembrie 1847.

1859 — S-a născut la Cahors **Jules Jean COMBARIEU**, muzicolog francez.

A studiat la Berlin. Editează la Paris revista de cercetări muzicale „Revue musicale". A fost lector la Collège de France. Dintre lucrările sale trebuie citate, alături de *Histoire de la musique*, în 3 volume, *Les rapports de la musique considérés au point de vue de l'expression, Théorie du rythme dans la composition musicale moderne, La musique, ses lois, son évolution.*

A murit la Paris, la 7 iulie 1916.

1904 — S-a născut la Pisino, Istria, **Luigi DALLAPICCOLA**, compozitor şi pianist italian.

A studiat la Conservatorul din Florenţa, unde apoi a fost un timp profesor. Alături de contemporanul său G. Petrassi, Dallapiccola este unul din puţinii compozitori italieni care s-a opus în mod conştient şi curajos, prin mijloacele artei sale, regimului fascist. Muzica sa dramatică este foarte apreciată pentru simţul scenic şi abilitatea de a crea atmosferă.

Creaţia lui Dallapiccola cuprinde, între altele: *Partita pentru orchestră, 6 coruri ale tînărului Michel Angelo, La chanson de Roland, pentru voce şi 32 instrumente, Mic concert pentru pian şi orchestră de cameră, Cîntecele prizonieratului, Cîntecele eliberării* (1955), opere, un balet, muzică de cameră instrumentală şi vocală.

4

1873 — S-a născut la Sussim, Cehoslovacia, **Theodor FUCHS**, pianist, compozitor şi critic muzical român de origine cehă.

Tatăl său, primind un post de cîntăreţ în România, se stabileşte aici, unde copilul, în vîrstă de numai 7 ani, datorită deosebitelor sale aptitudini muzicale este primit la Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui Ed. Wachmann şi M. Iliescu.

După completarea studiilor la Viena, se reîntoarce în ţară şi vreme de peste o jumătate de veac îl găsim în centrul mişcării muzicale, ca pianist solist sau acompaniator al lui George Enescu, Dim. Dinicu şi al tuturor interpreţilor noştri de seamă.

Printre compoziţiile sale se numără: 2 operete, o operă comică, 2 balete, 2 simfonii, rapsodii, sonate, lieduri şi *Cvartetul „23 August"*.

A murit la Bucureşti, la 9 mai 1953.

1910 — S-a născut la Bucureşti **Alfred MENDELSOHN**, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat, compozitor, pedagog şi dirijor român.

A urmat conservatorul la Viena şi apoi a făcut studii de compoziţie cu A. Castaldi şi M. Jora la Conservatorul din Bucureşti, unde a fost profesor de compoziţie.

Lucrările sale de maturitate, puternic impregnate de intonaţiile folclorului muzical românesc, se disting prin forţa lor emoţională şi prin bogăţia mijloacelor componistice. Printre numeroasele sale lucrări trebuie menţionate în primul rînd: 7 simfonii, între care *Simfonia cu coruri*, balete, lucrări vocal-simfonice — *Cantata Bucureştiului*, *Poemul Eliberării*, *Cantata „Glasul lui Lenin"*, poemele simfonice *Prăbuşirea Doftanei* şi *Flori pentru Nikos Beloianis*, oratoriile *„1907"* şi *„Horia"*, muzică de cameră instrumentală şi vocală, cîntece de masă.

A murit la Bucureşti, la 9 mai 1966.

1964 — A murit la Bucureşti **Dimitrie Gh. DINICU** (n.5.V.1898).

5

1887 — Premiera operei *Otello* (4 acte) de G. Verdi, la *Teatrul Scala* din Milano. Libretul, după tragedia cu acelaşi titlu a lui W. Shakespeare, este semnat de A. Boito.

1909 — S-a născut la Lodz **Grazyna BACEWICZ**, violonistă, compozitoare şi pedagogă poloneză.

Şi-a început studiile la Conservatorul din Varşovia (compoziţia şi vioara) şi le-a continuat la Paris cu Nadia Boulanger, Touret şi Flesch. Muziciană reprezentativă a şcolii poloneze contemporane de compoziţie, îşi începe cariera ca violonistă concertistă, însă în ultimii ani se dedică exclusiv compoziţiei. A scris, între altele: 4 simfonii, o uvertură, un concert pentru orchestră de coarde, concerte instrumentale (6 pentru vioară, unul pentru pian, unul pentru violoncel), muzică de cameră (cvartete, un cvintet cu pian, sonate pentru vioară, pentru pian, etc.), muzică de scenă.

1959 — A murit la New-York **Kurt SACHS** (n.29.VI.1881).

6

1903 — S-a născut la Chillàn, lîngă Santiago, **Claudio ARRAU**, pianist chilian.

Şi-a făcut studiile muzicale la Berlin, cu Martin Krause, la rîndul său elev al lui Liszt.

Apare în public de la vîrsta de 10 ani. A obţinut o serie de premii internaţionale: premiul I la Geneva, în 1927, îl consacră definitiv între virtuozii pianului.

Arrau are o bogată activitate concertistică apărînd cu succes pe marile estrade de concerte ale lumii.

A fost de nenumărate ori şi în ţara noastră, ultima oară în 1958, ca oaspete al primului Festival „George Enescu".

7

1792 — Premiera operei bufe, în 2 acte, *Căsătoria secretă*, denumită de compozitor *Melodramma giocoso*, de D. Cimarosa, la *Hofburgtheater* din Viena. Libretul, de G. Bertati, se bazează pe piesa *Căsătoria clandestină* de Colman.

Publicul a fost atît de entuziasmat, încît opera a fost bisată în întregime.

1875 — Prima audiţie a *Simfoniei spaniole pentru vioară şi orchestră* de Ed. Lalo, la Paris. Solist: Pablo de Sarasate.

1931 — A murit la Lugoj **Ion VIDU** (n. 14.XII.1863).

1951 — Premiera operetei *N-a fost nuntă mai frumoasă* (3 acte şi un prolog) de N. Kirculescu, la *Teatrul de Stat de Operetă* din Bucureşti. Libretul — semnat de H. Negrin şi H. Nicolaide — redă un episod din viaţa nouă a satului românesc.

8

1709 — A murit la Bologna **Giuseppe TORELLI** (n.22.IV.1658).

1909 — A murit la Zakopane, Polonia, **Mieczyslaw KARLOWICZ** (n. 11.XII.1876).

1961 — A murit la Londra **Sir Thomas BEECHAM** (n.29.IV.1879).

9

1885 — S-a născut la Viena **Alban BERG**, compozitor austriac.

A fost timp de 6 ani elevul lui A. Schönberg, care a avut o influenţă covîrşitoare asupra dezvoltării talentului său pe făgaşul muzicii atonale. Creaţia sa, întemeiată pe tehnica dodecafonică, cuprinde: 2 opere (*Wozzek* şi *Lulu* — neterminată), aria *Der Wein* pentru soprană şi orchestră, un concert pentru vioară şi orchestră, unul pentru pian, vioară şi 13 instrumente de suflat, un cvartet de coarde, o sonată pentru pian, lieduri. Spre deosebire de alţi elevi ai lui Schönberg, compozitorul are în muzica sa şi pagini pline de conţinut emoţional. Însă acolo unde tehnica dodecafonică şi-a depăşit rolul de simplu mijloc de expresie, devenind factor predominant, lucrările capătă un caracter formal şi inaccesibil.

Afară de lecţii date ca profesor particular, Berg a avut şi o oarecare activitate critico-literară, de pe urma căreia au rămas lucrări explicative la mai multe compoziţii ale lui Schönberg.

A murit la Viena la 24 decembrie 1935.

1893 — Premiera operei *Falstaff* (3 acte) de G. Verdi, la *Teatrul la Scala* din Milano. Este ultima lucrare a compozitorului, care avea 80 de ani cînd a scris-o. Libretul, de A. Boito, se bazează pe piesele *Nevestele vesele din Windsor* şi *Regele Henric al IV-lea* de W. Shakespeare şi păstrează întreg caracterul de comedie de moravuri în care se ciocnesc cele două lumi antagonice ale timpului: nobilimea în decădere şi burghezia în ascensiune.

1908 — S-a născut la Bucureşti pianista **Silvia ŞERBESCU**, Artistă emerită, laureată a Premiului de Stat.

A urmat pianul la Conservatorul din Bucureşti cu Constanţa Erbiceanu şi la École Normale de Musique din Paris sub îndrumarea lui Lazare Lévy şi A. Cortot.

În afară de o bogată activitate concertistică în ţară şi peste hotare, a fost profesoară la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti.

A murit la Bucureşti, la 22 aprilie 1965.

10

1843 — S-a născut la Madrid soprana italiană **Adelina (Adela Juana Maria) PATTI.**

În decursul unei cariere de peste o jumătate de veac, în care timp a cîntat în Europa şi în America, şi-a cîştigat o faimă extra-

ordinară, atît pentru calitatea excepţională a vocii cît şi pentru măiestria cîntului şi marele său talent dramatic. Prestigiul ei a fost imens, fiind socotită una dintre cele mai mari cîntăreţe ale tuturor timpurilor.

A cîntat şi la Bucureşti, în 1885, în două spectacole cu *Traviata* şi *Lucia di Lammermoor* sub bagheta lui George Stephănescu, avînd ca partener pe Grigore Gabrielescu.

A murit la Craig-y-Nos Castle, Wales, Anglia, la 27 septembrie 1919.

1881 — Premiera operei fantastice *Povestirile lui Hoffmann* (3 acte, un prolog şi un epilog) de J. Offenbach, pe libret de J. Barbier, la *Opera Comică* din Paris.

1882 — Premiera operei *Snegurocika* (Fata de zăpadă) de N. Rimski-Korsakov la *Teatrul Mariinski* din Petersburg. Libretul operei — care are 4 acte şi un prolog — a fost extras de compozitor din poemul dramatic cu acelaşi titlu al lui A. N. Ostrovski, bazat la rîndul său pe un basm popular.

1903 —S-a născut la Pocep, Cernigorsk, **Matvei Isakovici BLANTER**, Maestru emerit al artei din R.S.F.S.R., compozitor sovietic.

Studiile muzicale le-a făcut la Moscova, cu G. Konius.

Este unul din cei mai populari compozitori sovietici în genul cîntecului de masă şi al muzicii uşoare. S-a făcut îndeosebi cunoscut prin cîntecele sale, dintre care au devenit foarte răspîndite *(Katiuşa, Partizanul Jelesneak, Cîntec despre Sciors*, etc.), prin opereta *Pe malul Amurului*, muzica sa de scenă şi de film.

11

1741 — S-a născut la Liège **Andrè Ernest Modeste GRÉTRY**, compozitor francez.

Face parte din pleiada compozitorilor revoluţiei burgheze din Franţa, alături de Méhul, Gossec, Cherubini — compozitori care aduc un suflu nou în teatrul muzical francez, pus în slujba cuceririlor revoluţiei.

Grétry şi-a făcut studiile muzicale la Roma, dar s-a stabilit în Franţa încă din 1768. După revoluţie a fost numit inspector al Conservatorului nou înfiinţat şi a contribuit la animarea unei vieţi muzicale înfloritoare în Franţa, printr-o creaţie care se distinge prin bogăţia şi calitatea invenţiei melodice. Dintre numeroasele sale opere, în mare majoritate comice, care ocupă cel mai important loc în creaţia sa, cea mai reuşită este *Richard Inimă de Leu*. A mai scris muzică religioasă, cvartete, sonate pentru pian ş.a.

A murit la Montmorency, la 24 septembrie 1813.

1840 — Premiera operei *Fiica regimentului* (2 acte) de G. Donizetti, la *Opera Comică* din Paris. Libretul este de Gollmick, după un text francez de Saint Georges şi Bayard.

1863 — S-a născut la Căciulaţi, Ilfov, tenorul român **Ioan BĂJENARU**.

După absolvirea Conservatorului din Bucureşti, unde a fost elevul lui Gh. Stephănescu, I. Băjenaru primeşte imediat angajamente în diverse companii de operetă unde, graţie calităţilor vocale excepţionale şi vigurosului său talent scenic, se bucură de o ascensiune vertiginoasă. Plecînd în Italia, pentru completarea studiilor

teoretice şi a tehnicii vocale, obţine un angajament la *Scala* din Milano. A cîntat apoi şi la *San Carlo* din Neapole, dar mai ales la *Opera de Stat* din Viena; la Viena a făcut şi cîteva înregistrări pe discuri. Întors în patrie, ocupă locul de prim tenor în diversele înjghebări de teatru liric românesc.

A murit la Bucureşti, la 25 noiembrie 1921.

1922 — S-a născut la Cluj **Tudor JARDA**, Maestru emerit al artei, compozitor şi pedagog român.

A studiat la Timişoara şi la Cluj, ocupîndu-se cu compoziţia încă din timpul studenţiei. Din 1949 este un activ animator al vieţii muzicale clujene, oraş unde ocupă catedra de armonie la Conservatorul „Gh. Dima". Concomitent cu o vie activitate obştească — este îndrumător al mişcării artistice de amatori — el se ocupă intens cu componistica. A scris lucrări simfonice, un concert pentru flaut, lieduri, coruri, cîntece de masă, opera *Neamul Şoimăreştilor*.

1939 — A murit la Berchtolsdorf, lîngă Viena, **Franz SCHMIDT** (n. 22.XII.1894).

12

1760 — S-a născut la Caslav **Jan Ladislav DUSSEK**, pianist şi compozitor cehoslovac.

A luat un timp lecţii cu C. Ph. Em. Bach, la Hamburg.

A fost unul din virtuozii renumiţi ai pianului şi a repurtat succese răsunătoare în mai toate ţările Europei.

Este autorul unei apreciate metode de pian. A compus lucrări pentru pian (sonatine, sonate, rondouri, valsuri etc.), sonate pentru diferite instrumente, muzică de cameră şi pentru orchestră, o operă, o messă, lieduri.

A murit la Saint Germain-en-Laye, la 12 martie 1812.

1894 — A murit la Cairo **Hans Guido von BÜLOW** (n.8.I.1830).

1896 — A murit la Paris **Charles Louis Ambroise THOMAS** (n.5.VIII.1811).

1899 — S-a născut la Buziaş soprana **Ana Rozsa VASILIU**, Artistă emerită.

A studiat la Conservatorul Wisconsin din Milwaukee (SUA), la Conservatorul „Cornetti" din Craiova şi la Milano. Datorită unor calităţi vocale şi scenice deosebite, s-a putut afirma cu succes şi dincolo de hotarele patriei. Menţionăm imprimarea făcută la *Scala* din Milano cu opera *Traviata* sub bagheta lui Tulio Serafin. În ţară a cîntat pe scena *Operei Române* din Bucureşti, dar principala ei activitate s-a desfăşurat pe scena Operelor din Timişoara şi mai ales din Cluj.

1924 — Prima audiţie a lucrării concertante, pentru jazz simfonic şi pian, *Rapsodia albastră*, de G. Gershwin la *Carnegie Hall* din New York în cadrul unui concert festiv, pentru aniversarea zilei de naştere a preşedintelui Abraham Lincoln. Dirijor: Paul Whiteman. Partea solistică a fost susţinută de Gershwin.

1933 — A murit la Mont-de-Marsan **Marie Eugène Henri Fouques DUPARC** (n.21.I.1848).

13

1864 — S-a născut la Strasbourg **Hugo BEKKER**, violoncelist şi pedagog german.

Studiază cu A. Piatti. După o scurtă activitate ca instrumentist în orchestra simfonică de la Mannheim îşi începe, la vîrsta de 16 ani, cariera concertistică, dobîndind în scurtă vreme succese impresionante. Atras de muzica de cameră, alcătuieşte un trio cu C. Flesch şi C. Friedberg, apoi face parte din Cvartetul „Marteaux", cu care întreprinde mari turnee europene. Dă concerte de sonate cu Clara Schumann, Brahms, d'Albert, R. Strauss. Pedagog de valoare, el este considerat creatorul şcolii violoncelistice germane, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, şcoală ale cărei principii le expune în lucrarea *Mecanica şi estetica de interpretare a violoncelului*. Printre elevii săi s-a numărat şi George Georgescu care, mai tîrziu, l-a înlocuit în Cvartetul „Marteaux".

A murit la Geiselgastein, lîngă München, la 30 iulie 1941.

1870 — S-a născut la Vilna **Leopold GODOWSKY**, pianist, pedagog, şi compozitor american de origine poloneză.

După studii făcute la Berlin şi Paris, începe o intensă şi plină de succese activitate concertistică internaţională, europeană şi americană. Concomitent cu aceasta, îl găsim ca profesor la clasele de specializare pentru pian la Conservatoarele din Philadelphia, Berlin, Viena, Chicago, fiind unul din pedagogii cei mai apreciaţi ai vremii sale. A scris lucrări didactice pentru pian. Printre compoziţiile sale, cele mai multe dedicate tot acestui instrument, se numără şi cîteva piese simfonice şi lucrări mai mici pentru vioară.

A murit la New York, la 21 noiembrie 1938.

1873 — S-a născut la Kazan **Feodor Ivanovici ŞALIAPIN**, cîntăreţ rus (bas).

De origine modestă, Şaliapin nu a avut posibilitatea să-şi facă de tînăr o educaţie muzicală potrivită. A luat, destul de tîrziu, lecţii cu Usatov la Tiflis şi de-abia atunci cînd a fost angajat în trupa particulară a lui Mamontov la Moscova (1896) şi-a putut afirma extraordinarul său simţ muzical şi teatral şi să-şi pună în valoare calitatea deosebită a glasului şi supleţea lui incomparabilă.

De-a lungul strălucitei sale cariere, Şaliapin a creat o serie de personaje rămase ca modele de înaltă interpretare muzicală şi dramatică, cum au fost de pildă rolurile: eroico-epice — Susanin *(Ivan Susanin)*; tragice — Boris Godunov *(Boris Godunov)*, Ivan cel Groaznic *(Fata din Pskov)*; romantice — Demonul *(Demonul)* Mefisto *(Faust, Mefistofele)*, Don Quichotte *(Don Quichotte,)* morarul — *(Rusalka)*; satirice — Don Bazilio *(Bărbierul din Sevilla)*; şi atîtea altele.

A murit la Paris, la 12 aprilie 1938.

1883 — A murit la Veneţia **Richard WAGNER** (n.22.V.1813).

1952 — A murit la El Cerrito, California (SUA), **Alfred EINSTEIN** (n.30.XII.1880).

1966 — A murit la Paris, **Marguerite Marie Charlotte LONG** (n. 13.XI.1878).

14

1590 — A murit la Veneţia **Giosoffe (Gioseffo) ZARLINO** (n.22.III. 1517).

1602 — S-a născut la Crema **Francesco Pietro Galetti Bruni** zis **CAVALLI,** compozitor, cîntăreţ, organist şi dirijor italian.

Elev al lui Monteverdi, a fost organist şi conducător al Capelei Catedralei San Marco din Veneţia, pentru care a scris o serie de lucrări religioase. Importanţa sa creatoare stă însă în valoarea celor mai multe din cele 42 de opere pe care le-a scris. În acest domeniu el este socotit ca un eminent urmaş al lui Monteverdi şi totodată cea mai semnificativă personalitate din şcoala veneţiană de operă. Cele mai valoroase opere ale sale sînt *Giasone* şi *Ciro.*

A murit la Veneţia, la 14 ianuarie 1676.

1813 — S-a născut în gub. Tula **Alexandr Sergheevici DARGOMÎJSKI,** compozitor şi pianist rus.

Continuator direct al lui Glinka, Dargomîjski se afirmă ca unul dintre reformatorii esteticii muzicale vocale în Rusia. Concepţiile sale despre recitativul melodic şi declamaţia cîntată, stil şi formă, toate puse în slujba unei tematici realiste au constituit un îndreptar preţios pentru ceilalţi reprezentanţi ai şcolii muzicale naţionale ruse, fiind preluate cu entuziasm de compozitorii „grupului celor 5".

Din creaţia sa cităm operele *Esmeralda*, *Rusalka* şi *Oaspetele de piatră*, lucrări pentru orchestră ca *Baba Yaga*, *Fantezia finlandeză*, *Cazacioc*, numeroase romanţe printre care *Bătrînul caporal* ocupă un loc de seamă. Dargomîjski a mai scris duete vocale, 2 cvartete, piese pentru pian.

A murit la Petersburg, la 5/17 ianuarie 1869.

1888 — Se inaugurează, cu o conferinţă ţinută de scriitorul Al. Odobescu, *Ateneul Român*, destinat a adăposti conferinţe, concerte, un muzeu de artă plastică şi o bibliotecă, ca sediu al asociaţiei culturale cu aceeaşi denumire. Principalul animator al construcţiei Ateneului a fost Constantin Exarcu, membru în comitetul asociaţiei. Pentru adunarea fondurilor necesare, deoarece nu se putea conta pe sprijinul oficialităţii, s-a lansat o subscripţie publică, vînzîndu-se pe străzile capitalei nişte bilete-„cărămizi" cu inscripţia „Daţi un leu pentru Ateneu".

Lucrarea a fost efectuată de arhitectul francez Albert Galleron, pe o temelie de mult pregătită pentru un circ, motiv principal pentru care el a proiectat o clădire rotundă. Exteriorul este în stil antic. După un peristil de mari proporţii, urmează vestibulul (actuala rotondă) asemănător cu interiorul palatului lui Agrippa din Roma. Sala are o capacitate de 1.000 locuri.

1914 — S-a născut la Moscova **Kiril Petrovici KONDRAŞIN,** Artist emerit a R.S.F.S.R., dirijor sovietic.

A urmat Conservatorul din Moscova. Încă din timpul studiilor a fost dirijor al *Teatrului Nemirovici-Dancenko* din capitala ţării. După absolvire a devenit prim dirijor al *Teatrului de Operă şi Balet* din Leningrad, apoi al *Teatrului Mare Academic* din Moscova, unde activează şi astăzi. Personalitatea sa artistică este apreciată şi peste hotare: a condus orchestrele cele mai de seamă din multe ţări socialiste, din Anglia şi S.U.A.

15

1571 — S-a născut la Kreuzburg, Turingia, **Michael PRAETORIUS,** muzicolog şi compozitor german.

A fost elevul lui Sweelinck la Amsterdam. A lăsat un foarte mare număr de compoziţii corale. Opera sa de căpetenie este un tratat muzical, cu titlul latinesc de *Sintagma musicum*, de o foarte mare importanţă documentară datorită datelor bogate pe care le cuprinde cu privire la muzica religioasă şi profană, veche şi nouă, la instrumentele muzicale, vechi şi noi, la toate elementele curente aflate la baza teoriei muzicii, precum şi la diferitele forme de compoziţie profane folosite în Italia, Franţa, Anglia şi Germania, în prima jumătate a veacului al XVII-lea. Tratatul mai are un supliment cu 42 de gravuri reprezentînd diferite instrumente, iar la sfîrşit lista tuturor compoziţiilor lui Praetorius.

A murit la Wolfenhuttel, la 15 februarie 1621.

1847 — S-a născut la Frauenthal, Stiria, **Robert FUCHS**, compozitor şi profesor austriac.

A scris compoziţii pentru orchestră, formaţii de cameră, religioase şi muzică de scenă, dar a rămas cunoscut în domeniul creaţiei numai prin cele 5 serenade pentru orchestră de coarde. Şi-a cîştigat însă un mare prestigiu în domeniul pedagogiei, ca profesor la Conservatorul din Viena. Între elevii săi a fost şi G. Enescu.

A murit la Viena, la 19 februarie 1927.

1857 — A murit la Berlin **Mihail Ivanovici GLINKA** (n. 20. V/1.VI. 1804).

1899 — S-a născut la Lodève **Georges AURIC**, compozitor francez.

A urmat Conservatorul din Paris şi Schola Cantorum. A fost elev al lui d'Indy. A făcut parte din grupul de compozitori francezi cunoscut sub denumirea „*Les six*", alături de D. Milhaud, L. Durey, A. Honegger, F. Poulenc şi Germaine Tailleferre (v. art. Honegger). G. Auric a compus balete (*Les Facheux*, după Molière, *Les Matelots*, *Les noces de Gamache*, etc.), opere comice, o suită pentru orchestră, piese pentru pian şi pentru voce cu pian. Se ocupă şi cu critica muzicală.

1927 — A murit la Viena **Traian GROZĂVESCU** (n. 21. XI. 1895).

1965 — A murit la Şiria, Banat **Emil MONŢIA** (n. 6. I.1882).

16

1774 — S-a născut la Bordeaux **Jacques Pierre Joseph RODE**, violonist şi compozitor francez.

A studiat la Bordeaux şi la Paris cu Viotti. Activitatea sa concertistică s-a desfăşurat în multe ţări din Europa, cu deosebire la Paris, Viena, Berlin şi Petersburg. La Viena a avut legături cu Beethoven. A fost un timp profesor la Conservatorul din Paris. A compus lucrări pentru vioară : 13 concerte, 24 capricii, 12 studii ş.a., precum şi o metodă.

A murit la Bordeaux, la 25 noiembrie 1830.

1829 — A murit la Passy, lîngă Paris, **François Joseph GOSSEC** (n. 17. I. 1734).

1892 — Premiera operei *Werther* (4 acte) de J. Massenet, la *Hofoper* din Viena. Libretul, după romanul *Suferinţele tînărului Werther* de Goethe, este semnat de E. Blau, P. Millet şi G. Hartmann.

1896 — S-a născut la Kiev **Alexander BRAILOVSKY**, pianist american de origine rusă.

Elev al lui Leschetizky, pianist de mare valoare, considerat unul din cei mai buni interpreţi ai muzicii lui Chopin, se bucură de multă apreciere în lumea întreagă.

1898 — Prima audiţie, la Paris, a *Poemei Române* de G. Enescu, în execuţia Orchestrei Concertelor Colonne, dirijată de Ed. Colonne.

1915 — A murit la Paris **Emil WALDTEUFEL** (n. 9. XII. 1837).

17

1653 — S-a născut la Fusignano, lîngă Imola, **Arcangelo CORELLI**, violonist, compozitor, pedagog şi dirijor italian.

Se ştie că a studiat vioara şi contrapunctul. După ce a cutreierat Germania şi probabil Franţa, s-a stabilit la Roma, unde a rămas — cu mici întreruperi — pînă la sfîrşitul vieţii. Ataşat pe lîngă cardinalul Ottoboni, a condus audiţiile muzicale săptămînale ce aveau loc la palatul acestuia, compunînd pentru ele şi numeroase lucrări, dintre care trio-sonatele, sonatele de cameră şi concertele *grossi* l-au făcut celebru. Prin creaţia sa pentru vioară, Corelli a adus o contribuţie importantă la dezvoltarea tehnicii instrumentului. Deşi din punct de vedere al inspiraţiei mulţi dintre contemporanii săi au fost la fel de înzestraţi ca şi el, se consideră totuşi că în lucrările sale se conturează cel mai complet toate elementele artei preclasice, nu numai pentru literatura viorii, ci şi pentru întreg ansamblul muzicii instrumentale.

Corelli a murit la Roma, la 8 ianuarie 1713.

1820 — S-a născut la Verviers **Henri François Joseph VIEUXTEMPS**, violonist şi compozitor belgian.

A studiat la Paris şi la Viena. Turneele sale de concerte prin Europa şi America i-au dat prilejul să se manifeste ca unul din cei mai străluciţi violonişti ai timpului, ca reprezentant al şcolii franco-belgiene de interpretare din secolul al XIX-lea; a fost însă nevoit să renunţe la cariera concertistică, din cauza unui atac de paralizie. A fost profesor la Conservatoarele din Petersburg şi din Bruxelles. Majoritatea lucrărilor sale sînt scrise pentru vioară (piese de concert cu pian, 6 concerte cu orchestră, 3 cadenţe la *concertul de vioară* de Beethoven) şi continuă să facă parte şi astăzi din repertoriul de concert al violoniştilor.

A murit la Mustapha-les-Alger, Algeria, la 6 iunie 1881.

1855 — Prima audiţie, la Weimar, a *Concertului nr. 1 în mi bemol major pentru pian şi orchestră* de Fr. Liszt. Dirijor: H. Berlioz. Solist: compozitorul.

1859 — Premiera operei *Balul mascat* (3 acte) de G. Verdi, la *Teatrul Apollo* din Roma. Libretul este de F. Piave şi A. Somma, după E. Scribe, care crease iniţial un text cu titlul *Gustave sau Balul mascat* pentru compozitorul D.F. Auber. Opera acestuia, reprezentată la Paris, a fost apoi interzisă de cenzură, pentru motive politice, deşi avea la bază o poveste reală petrecută la curtea regelui Suediei, către sfîrşitul secolului al XVIII-lea. Pentru a evita şicanele cenzurii italiene, care se opusese reprezentării operei lui Verdi la Neapole, Piave a transpus acţiunea la Boston, în secolul al XVII-lea.

1887 — S-a născut la Oulu Uleaborg **Leevi Antti MADETOJA**, compozitor, dirijor, profesor şi critic muzical finlandez.

Elev al lui Vincent d'Indy, la Paris, şi R. Fuchs, la Viena, este considerat ca cel mai reprezentativ compozitor finlandez, după Sibelius. A scris opere, un balet, muzică de scenă şi de film, lucrări simfonice, vocal-simfonice, muzică vocală şi instrumentală de cameră, muzică pentru fanfară. A fost dirijor al orchestrelor simfonice din Helsinki şi Viipuri şi profesor la Conservatorul din Helsinki.

A murit la Helsinki, la 6 octombrie 1947.

1889 — Prima audiţie, în execuţia formaţiei simfonice „Orchestre de la Société des Concerts du Conservatoire" din Paris, a *Simfoniei în re minor* de C. Franck.

1893 — S-a născut la Linares **Andrès SEGOVIA**, chitarist spaniol.

Şi-a început cariera de concertist la vîrsta de 10 ani. Este un virtuoz al chitarei, cu care a repurtat mari succese în Europa, America şi în Extremul Orient, pentru arta cu care ştie să folosească resursele polifonice ale instrumentului, în care scop a creat o nouă tehnică. A transcris pentru chitară numeroase compoziţii clasice şi preclasice, mai cu seamă lucrări de J. S. Bach.

1898 — Prima audiţie, la *Nouveau Théâtre* din Paris, a *Sonatei I-a pentru vioară şi pian* de G. Enescu, dedicată lui J. Hellmesberger-junior cu autorul la vioară şi A. Cortot la pian.

1902 — S-a născut la Philadelphia **Marian ANDERSON**, cîntăreaţă americană de culoare (contraltă).

Talentul excepţional pentru canto pe care l-a vădit în timpul studiilor cu G. Boghetti i-a atras acordarea unei burse de studii pentru perfecţionare, din partea „Asociaţiei Naţionale a muzicienilor de culoare". A început să concerteze din 1933, obţinînd foarte curînd o mare faimă internaţională şi fiind socotită ca una din cele mai bune interprete contemporane nu numai de muzică folclorică, ci şi de muzică preclasică, clasică şi romantică (atît pentru lied cît şi pentru operă).

1904 — Premiera operei în 3 acte *Madame Butterfly* de G. Puccini, la *Teatrul la Scala* din Milano. Libretul, de G. Giacosa şi L. Illica, se bazează pe tragedia americană a lui David Belasco, la rîndul ei o dramatizare a unei nuvele cu subiect japonez a lui John Luther Long. Spectacolul a însemnat o mare lovitură pentru Puccini. În pofida distribuţiei de zile mari — Rosina Storchio, Giovanni Zenatello, Giuseppe de Lucca — publicul a fost nemulţumit; s-a fluierat, critica a fost ostilă. Puccini a retras imediat lucrarea, i-a adus modificări substanţiale, astfel că la 28 Mai 1904, la *Teatro Grande* din Brescia opera a fost reluată cu un imens succes.

1917 — S-a născut la Bucureşti **Ioana RADU**, Artistă a poporului, interpretă de romanţe şi muzică populară.

A debutat în 1937, continuînd să ocupe pînă astăzi un loc de frunte printre cîntăreţii genului.

1923 — A murit la Iaşi **Theodor BURADA** (n. 3. X. 1839).

1962 — A murit în California **Bruno WALTER** (n. 15. IX. 1876).

18

1869 — Prima audiţie integrală, la „Gewandhaus" din Leipzig, a lucrării vocal simfonice *Ein Deutsches Requiem*, pentru solişti, cor şi orchestră, de J. Brahms. Dirijor: C. Reinecke.

1956 — A murit la Paris **Gustave CHARPENTIER** (n. 25. VI. 1860).

1959 — A murit la Bucureşti **Alfred ALESSANDRESCU** (n. 14.VIII. 1893).

1966 — A murit la Bucureşti **Egizio MASSINI** (n. 26.VII.1894).

19

1743 — S-a născut la Lucca **Luigi BOCCHERINI**, violoncelist şi compozitor italian.

Studiile muzicale le-a făcut în orașul său natal și la Roma. Virtuoz al violoncelului, el a deschis drumuri noi pentru progresele tehnicii acestui instrument. Compozițiile sale, în număr de aproape 500, constituie de asemenea contribuții remarcabile la dezvoltarea muzicii simfonice și de cameră. Prin ornamentațiile melodice pline de grație și delicatețe, muzica sa oglindește trăsăturile specifice ale stilului *rococo*. A scris 20 de simfonii, 4 concerte pentru violoncel și orchestră, variațiuni, muzică de cameră și sonate pentru diverse formații instrumentale, arii și duete vocale ș.a.

A murit la Madrid, la 28 mai 1805.

1841 — S-a născut la Tortosa **Felipe PEDRELL**, compozitor, muzicolog, folclorist, critic și teoretician spaniol.

Fondator al școlii naționale muzicale spaniole, a promovat cu consecvență principiul valorificării folclorului muzical al țării sale. Influența pe care a exercitat-o asupra tinerei generații de compozitori spanioli din timpul său a fost considerabilă. Printre elevii săi se numără Granados, Albeniz și de Falla. Creația cuprinde numeroase lucrări de muzicologie (*Antologia de organistas clasicos españoles*, *Teatro lirico español anterior siglo XIX*, *Cancionero popular español*, etc.) și mai multe opere — dintre care cea mai reușită este *La Celestina* — lucrări orchestrale și corale.

A murit la Barcelona, la 19 august 1922.

1875 — A murit la Paris **Jean Baptiste VUILLAUME** (n. 7. X. 1798).

1927 — A murit la Viena **Robert FUCHS** (n. 15. II. 1847).

20

1791 — S-a născut la Viena **Karl CZERNY**, compozitor, pianist și pedagog austriac.

A fost elevul lui Beethoven, care l-a prețuit foarte mult.

Deși pianist de valoare el a renunțat la cariera de concertist pentru a se dedica celei de compozitor și de profesor, domeniu în care și-a creat o mare reputație ca reprezentant al școlii pianistice vieneze din primul deceniu al secolului al XIX-lea a cărei bază fusese pusă de Mozart și continuată de Hummel. Unul din elevii săi iluștri a fost și Fr. Liszt.

A lăsat peste 1000 de compoziții, cuprinzînd lucrări pentru orchestră, concerte instrumentale, muzică de cameră și vocală.

A făcut nenumărate transcripţii pentru pian (la 2 şi la 4 mîini, două piane la 8 mîini, 8 piane la cîte 4 mîini fiecare). Dar cele mai de seamă lucrări ale sale sînt cele didactice privind mai ales tehnica pianului, care sînt folosite în bună parte şi astăzi.

A murit la Viena la 15 iulie 1857.

1802 — S-a născut la Louvain, Belgia, **Charles Auguste de BÉRIOT**, violonist, pedagog şi compozitor belgian.

Talent precoce, a cîntat în public de la vîrsta de 9 ani. Studiile începute în Belgia, şi le-a completat la Conservatorul din Paris. Considerat ca unul din principalii fondatori ai şcolii moderne violonistice şi de interpretare franco-belgiene de la începutul secolului al XIX-lea, în tot timpul triumfalei sale cariere de concertist prin întreaga Europă a contribuit — prin interpretările sale strălucitoare şi de înaltă ţinută artistică — la faima acestei şcoli, care numără între alţii pe Gaviniès, Viotti şi Vieuxtemps. Bériot a fost un timp profesor la Conservatorul din Bruxelles, dar orbind, a trebuit să renunţe la acest post. A scris 7 concerte pentru vioară şi orchestră, studii, muzică de cameră şi o metodă de vioară.

A murit la Bruxelles, la 8 aprilie 1870.

1816 — Premiera operei bufe în 2 acte *Bărbierul din Sevilla* (intitulată iniţial *Almaviva sau inutila precauţiune*) de G. Rossini, la *Teatrul Tore Argentina* din Roma, pe libretul lui C. Sterbini, după piesa cu acelaşi titlu a scriitorului francez Ch. de Beaumarchais. În rolurile principale au apărut Manuel Garcia (Almaviva) şi Maria Righetti (Rosina). Prima reprezentaţie a acestei opere înscrie una dintre cele mai furtunoase căderi din istoria teatrului muzical. Provocat în parte de admiratorii lui Paisiello (care scrisese şi el operă purtînd acelaşi titlu) şi completat de o neglijentă punere în scenă, eşecul a dus la întreruperea spectacolului.

1877 — Prima reprezentaţie a baletului *Lacul lebedelor* de P. I. Ceaikovski (un prolog şi 4 acte) la *Teatrul Mare* din Moscova. Scenariul semnat de V. Berghicev şi V. Ghelzer, are ca sursă de inspiraţie o legendă populară, probabil germană, judecînd după numele personajelor.

21

1836 — S-a născut la St. Germain du Val, lîngă Le Mans, **Clément Philibert Léo DELIBES**, compozitor francez.

Este absolvent al Conservatorului din Paris, oraş unde a activat întîi ca acompaniator şi organist, apoi ca dirijor al corului Operei. Creaţia sa cuprinde numeroase opere comice şi operete; lucrările de valoare datează din epoca maturităţii, începînd din 1870, cînd a scris baletul *Copelia*, prin care ridică valoarea muzicală a acestui gen, care pînă la el fusese apreciat numai din punct de vedere coregrafic. Urmează baletul *Sylvia*, operele comice *Le Roi l'a dit*, *Jean de Nivelle*, *Lakmé* precum şi alte lucrări de mai mică importanţă. A fost profesor de compoziţie la Conservatorul din Paris şi membru al Academiei Franceze.

A murit la Paris, la 16 ianuarie 1891.

1844 — S-a născut la Lyon **Charles Jean Albert WIDOR**, organist şi compozitor francez.

A studiat la Bruxelles orga cu Lemmens şi compoziţia cu Fétis. A fost organist la biserica Saint Sulpice, din Paris, şi tot la Paris, profesor la Conservator şi apoi secretar permanent al Academiei de Arte frumoase. A compus lucrări simfonice (simfonii, poeme, uverturi, suite), concerte instrumentale cu orchestră (2 concerte şi o fantezie pentru pian, unul pentru violoncel, un coral şi variaţiuni pentru harpă), lucrări pentru orgă, muzică de cameră, lucrări instrumentale mai mici, coruri, lieduri, muzică bisericească. A publicat *Tehnique de l'Orchestre Moderne*, ca supliment la *Tratatul de orchestraţie* al lui Berlioz, a editat colecţia *L'orgue moderne* şi (împreună cu A. Schweitzer) toate lucrările pentru orgă de J. S. Bach, a scris diverse studii.

A murit la Paris, la 12 martie 1937.

1886 — Premiera dramei populare muzicale *Hovanşcina* (5 acte — 6 tablouri), de M. P. Musorgski, la „Cercul muzical-dramatic" din Petersburg. Libretul a fost scris tot de compozitor şi se bazează pe o idee pentru o operă istorică a criticului de artă V. V. Stasov.

Acţiunea se petrece la Moscova, în perioada ascensiunii lui Petru cel Mare, spre sfîrşitul secolului al XVII-lea şi redă cîteva episoade din timpul luptelor religioase şi sociale ale vechii Rusii. Opera a rămas neterminată la moartea lui Musorgski; prelucrarea scenică a fragmentelor muzicale existente, corul final şi orchestrarea întregii opere au fost făcute de N. Rimski-Korsakov.

22

1810 — S-a născut, la Zalazowa Wola, lîngă Varşovia, **Frédéric François CHOPIN.***)

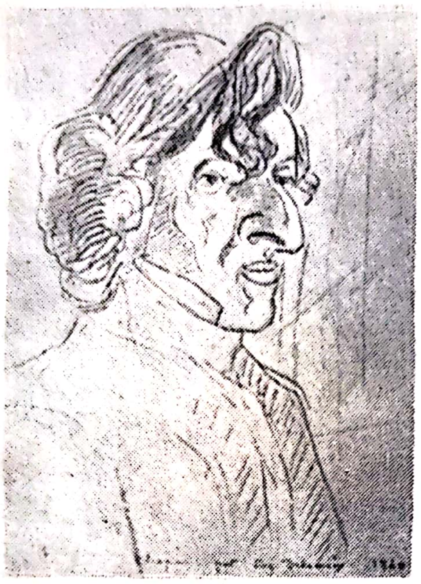
A studiat pianul cu A. Zwyny, iar J. Elsner, directorul Conservatorului din Varşovia, i-a predat armonia şi contrapunctul. Mai tîrziu în timpul şederii sale la Paris, a luat un timp lecţii de pian cu F. Kalkbrenner.

---

*) În monografia *Chopin*, apărută în 1960 în Editura Muzicală sub semnătura lui Th. Balan, se face următoarea remarcă: „Actul de naştere al lui Chopin a fost întocmit cu o apreciabilă întîrziere, deoarece Nicolas Chopin, tatăl compozitorului, s-a prezentat să declare naşterea abia în ziua de 23 aprilie a anului 1810, specificîndu-se în act, după socotelile părintelui, data de 22 februarie.

Din scrisorile compozitorului şi dintr-o serie întreagă de alte amănunte s-a stabilit că data înscrisă în act nu corespunde realităţii; Chopin s-a născut la 1 martie, la ora 6 după amiază".

Pînă la rezolvarea acestei controverse, autorul lucrării de faţă a păstrat data înscrisă în marile lexicoane muzicale universale şi în monografia lui Kazimierz Czekaj, *Guide Chopin illustré*, apărută la Varşovia în anul 1960, sub îngrijirea „Secţiunii pentru popularizarea datelor referitoare la viaţa şi opera lu Chopin", de pe lîngă Societatea „Frédéric Chopin".

Chopin
(văzut de Delacroix)

Calităţile sale pianistice şi primele compoziţii l-au făcut repede cunoscut la Varşovia. Pleacă la Viena, apoi la Paris unde îşi desfăşoară activitatea sa de pianist şi compozitor. Constrîns de evenimente la un exil prelungit, Chopin a fost mereu alături de patria sa, cu frămîntările şi năzuinţele ei revoluţionare, pe care a cîntat-o în creaţia sa. Sănătatea precară, eforturi mari, dezamăgiri, l-au răpus la vîrsta de numai 39 de ani la Paris la 17 octombrie 1849.

Ca pianist, Chopin nu a exploatat sonorităţile instrumentului în direcţia amploarei orchestrale, ca Liszt sau alţi interpreţi ai timpului. A izbutit însă să realizeze la maximum calitatea cantabilă a pianului, să-i valorifice posibilităţile de nuanţe coloristice. Ca pedagog s-a bucurat de o mare preţuire iar îndrumările sale s-au transmis mult timp prin elevii săi şi prin elevii acestora. Moştenirea durabilă rămîne însă creaţia pentru pian. Bogăţia armonică şi melodică, simţul sigur al formei, constituie trăsături care îl situează în fruntea compozitorilor pentru pian. Creaţia sa cuprinde: valsuri, nocturne, preludii, studii, mazurci, poloneze, *scherzo*-uri, *impromptu*-uri, balade, fantezii, o *berceusă*, o *barcarolă*, un *bolero*, o *tarantelă*, rondouri, variaţiuni, concerte cu orchestră, în *mi minor* şi în *fa minor*. A mai scris o sonată pentru violoncel şi pian şi 17 lieduri.

1817 — S-a născut la Copenhaga **Niels Wilhelm GADE**, compozitor, violonist, dirijor şi organist danez.

A fost dirijor adjunct şi, după moartea lui Mendelssohn-Bartholdy, dirijor principal al Orchestrei „Gewandhaus" din Leipzig.

Reîntors la Copenhaga, a activat ca organist, dirijor al Uniunii Muzicale şi al Curţii. A făcut parte din conducerea conservatorului local. Creaţia sa cuprinde 8 simfonii şi alte lucrări pentru orchestră, un concert pentru vioară, muzică de cameră, piese pentru pian, cantate, lieduri, coruri şi o operă. Deşi lucrările sale nu poartă amprenta unui limbaj naţional prea pronunţat el este privit ca unul dintre cei mai de seamă compozitori danezi ai veacului trecut.

A murit la Copenhaga, la 21 decembrie 1890.

1900 — Prima audiţie, în cadrul concertelor Colonne din Paris, a *Sonatei a 2-a pentru vioară şi pian de* G. Enescu, dedicată lui Jacques Thibaud. La vioară — J. Thibaud, la pian — compozitorul.

1903 — A murit la Viena **Hugo WOLF** (n. 13. III.1860).

23

1685 — S-a născut la Halle **Georg Friedrich HÄNDEL**, compozitor şi organist german.

Este unul dintre cei mai de seamă creatori pe care îi numără istoria muzicii. Contemporan cu J. S. Bach, el contribuie, alături de acesta, la consolidarea bazei formelor clasice ale artei muzicale.

După inițierea începută în orașul său natal cu marele organist W. F. Zachow, pleacă la Hamburg unde studiază orga și clavecinul și își prezintă cu succes prima sa operă, *Almira*. Urmează o perioadă de peregrinări : 3 ani în Italia, unde cunoaște pe Corelli și pe Alessandro și Domenico Scarlatti ; apoi îl găsim la Hanovra. În 1712 este invitat la Londra, unde își stabilește definitiv centrul activității sale prodigioase de creator de opere. Avînd de luptat cu foarte multe adversități, el renunță, în 1738, să se mai ocupe cu reprezentațiile de operă, dar între timp începuse să realizeze marile sale oratorii a căror serie impunătoare a continuat-o pînă în 1751, cînd a orbit. Aceste lucrări monumentale contribuie la consolidarea prestigiului de care se bucura compozitorul în Anglia : în același timp, influența exercitată asupra compozitorilor englezi este atît de pregnantă, încît numele său nu poate fi separat de evoluția muzicii engleze de mai tîrziu.

Vasta sa creație cuprinde capodopere, de la mici piese instrumentale și de muzică de cameră (sonate, triouri), concerte pentru diferite instrumente și orchestră (dintre care 8 pentru orgă), pînă la lucrările de largă respirație (32 oratorii, printre care : *Messias*, *Saul*, *Acis și Galateea*, *Iuda Macabeul*) ; la cele 45 de opere (printre care *Scipio*, *Xerxe*, *Agrippina*, *Radamisto*, *Rinaldo* și altele) se adaugă peste 100 de cantate, lucrări pentru orchestră (*concerti grossi*, uverturi, suite — *Muzica apelor*, *Focuri de artificii*, *Muzica pădurilor*) muzică instrumentală și vocală, lucrări bisericești. Marea sa valoare pe tărîmul operei și al oratoriului este astăzi necontestată.

A murit la Londra, la 14. IV. 1759.

1835 — Premiera operei *Ebreea* (5 acte) de J. F. Halévy, pe libret de E. Scribe, la *Opera Mare* din Paris.

1882 — S-a născut la Puiești, Tutova, **Gheorghe CUCU**, compozitor român.

A studiat la Conservatorul din București și apoi la Paris, cu Vincent d'Indy. A fost profesor la Conservatorul din București și dirijor al corului Patriarhiei. Prin creația sa de muzică vocală, și îndeosebi corală, el se numără printre cei mai de seamă compozitori români care au scris în acest domeniu. Bun cunoscător al muzicii religioase bizantine, ca și al cîntecului nostru popular, compozițiile sale sînt pătrunse de un vădit caracter folcloric. A scris coruri laice și bisericești și cîntece pentru copii, printre care se numără : *Haz de necaz*, *Cîntec de dor*, *Om fără noroc*, *Mincinosul*, *Greierul*, *Iarna*, *Cimbrișorul*, ș.a.

A murit la București, la 22. VIII. 1932.

1903 — (Stil vechi). Prima audiţie, la Ateneul Român din Bucureşti, a 3 lucrări de George Enescu: *Suita I-a*, *Rapsodia I-a* şi *Rapsodia 2-a* în execuţia orchestrei Simfonice a lui E. Wachmann, dirijată de compozitor.

1931 — A murit la Sidney **Nellie MELBA** (n. 19. V. 1859).

1934 — A murit la Worcester **Edward ELGAR** (n. 2. VI. 1857).

24

1607 — Premiera operei *Orfeu* de C. Monteverdi, la *Teatrul Îndrăgostiţilor* de la Curtea din Mantua. Considerată prima operă din istoria muzicii, această aşa numită „povestire cu muzică" are trei tablouri şi un prolog. Libretul, inspirat din legenda mitologică a dragostei dintre Orfeu şi Euridice, a fost scris de Alessandro Striggio, muzician al Curţii, în a cărei orchestră cînta la vioară şi la liră.

1771 — S-a născut la Mannheim **Johann Baptist CRAMER**, pianist, compozitor şi pedagog german.

Elev al lui Clementi, Cramer s-a afirmat ca un pianist de mare valoare. A locuit cea mai mare parte a vieţii la Londra, unde a fondat o casă de editură muzicală şi s-a bucurat de un mare prestigiu atît ca pianist cît şi ca pedagog. Cea mai importantă lucrare a sa este o cuprinzătoare metodă de pian — *Grosse praktische Pianoschule* — folosită într-o bună măsură şi astăzi, mai ales partea a doua (*Schule der Geläufigkeit* — 100 de studii) şi partea a cincea (*Études* — 84 de studii). A compus concerte, sonate, muzică de cameră, piese pentru pian ş.a.

A murit la Londra, la 16 aprilie 1858.

1842 — S-a născut la Padua **Arrigo BOITO**, compozitor şi poet italian.

A studiat la Conservatorul din Milano. O bursă primită în urma primelor lucrări de compoziţie îi dă posibilitatea unei călătorii de studii în Germania şi în Franţa. A scris opere (*Mefistofele*, *Nerone*, *Orestiade*). S-a distins şi ca poet şi libretist de operă. În afară de libretele pentru propriile sale opere, este autorul textelor la operele *Amleto*, de Faccio, *La Gioconda*, de Ponchielli, *Otello* şi *Falstaff*, de Verdi. Versurile sale cele mai reuşite au apărut într-un volum sub pseudonimul-anagramă Tobia Gorrio. A fost director al Conservatorului din Parma şi inspector al conservatoarelor din Italia.

A murit la Milano, la 10 iunie 1918.

1846 — S-a născut la Castellamare din Italia **Luigi DENZA**, compozitor italian.

A studiat la Neapole, cu Mercadante, şi Serrao.

În 1879 s-a stabilit la Londra unde a fost multă vreme profesor de canto la Academia Regală de Muzică. Afară de opera *Wallenstein* a compus peste 600 de canţonete, printre care *Funiculi-Funicula* i-a adus o popularitate mondială.

A murit la Londra, la 26 ianuarie 1922.

1929 — A murit la Paris **André Charles Prosper MESSAGER** (n.30. XII. 1853).

187. - S-a născut la Nea
...u al unui mecanic de
zica şi apoi continuă studi
faima internaţională o dată
butul său, în 1902, pe scena
din Monte Carlo, în rolul R
din *Boema*. Din acel mom
cea sa excepţională a cuce
tat publicul de pretutind
este socotit unul dintre cei m
tenori ai lumii. Pe lîngă m
cîntului său, Caruso a fost
excelent actor. A cîntat pe
celor mai importante tea
operă din lumea întreagă ş
angajat mai multe stagiuni
tropolitan Opera House din
York. A turnat şi un film. Î
nele sale ore libere se ocupa
nul, în special de caricatu

A murit la Neapole, la
gust 1921.

1906 — S-a născut la Hone
iugoslav.

A studiat la Academia
jat formaţii corale şi orches
de muzică şi critic muzical.
anii de după război, element
fonii, 2 concerte de pian, unu
petă, toate cu orchestră, ba

1906 — A murit la Terioki,
(n. 30. VI/12. VII. 1861).

1770 — S-a născut la Praga
ceh.

Emigrat din patria sa,
elector din Bonn, unde s-a
la violă în aceeaşi orchestră
iar între 1802 şi 1808 la Viena

25

187. - S-a născut la Neapole tenorul italian **Enrico CARUSO**.

Fiu al unui mecanic de locomotivă, începe să învețe singur muzica și apoi continuă studiul cîntului cu G. Vergine. Și-a cîștigat faima internațională o dată cu debutul său, în 1902, pe scena Operei din Monte Carlo, în rolul Rodolpho din *Boema*. Din acel moment, vocea sa excepțională a cucerit treptat publicul de pretutindeni; el este socotit unul dintre cei mai mari tenori ai lumii. Pe lîngă măiestria cîntului său, Caruso a fost și un excelent actor. A cîntat pe scenele celor mai importante teatre de operă din lumea întreagă și a fost angajat mai multe stagiuni la *Metropolitan Opera House* din New-York. A turnat și un film. În puținele sale ore libere se ocupa cu desenul, în special de caricatură.

A murit la Neapole, la 2 august 1921.

Enrico Caruso
văzut de el însuși

1906 — S-a născut la Honef, **Boris PAPANDOPOULO**, compozitor iugoslav.

A studiat la Academia de muzică din Zagreb și la Viena. A dirijat formații corale și orchestrale și activează la Zagreb ca profesor de muzică și critic muzical. Creația sa, în care folosește, mai ales în anii de după război, elemente folclorice, cuprinde între altele: 3 simfonii, 2 concerte de pian, unul de vioară și un concertino pentru trompetă, toate cu orchestră, balete, cantate, lucrări orchestrale, lieduri.

1906 — A murit la Terioki, Finlanda, **Anton Stepanovici ARENSKI** (n. 30. VI/12. VII. 1861).

26

1770 — S-a născut la Praga **Antonin REICHA**, compozitor și pedagog ceh.

Emigrat din patria sa, a fost flautist în orchestra prințului elector din Bonn, unde s-a împrietenit cu Beethoven, care cînta la violă în aceeași orchestră. A trăit apoi la Hamburg și la Paris, iar între 1802 și 1808 la Viena, unde a fost în strînse legături de priete-

nie cu Beethoven, Haydn, Salieri, și Albrechtsberger. Din 1808 s-a mutat la Paris, unde s-a bucurat de faima unei mari personalități artistice și a unui pedagog excepțional, numărînd printre elevii săi pe Liszt, Gounod și C. Franck. A compus opere, lucrări pentru orchestră, printre care și 2 simfonii, muzică de cameră și lucrări pentru pian. A scris cîteva lucrări teoretice (*Études ou theories pour le pianoforte*, *Traité de haute composition musicale*, *Petit traité d'harmonie pratique*, etc.).

A murit la Paris, la 28 mai 1836.

1770 — A murit la Padua **Giuseppe TARTINI** (n 8. IV. 1692).

1896 — S-a născut la Jyvaskyla **Tauno Heikki HANNIKAINEN**, violoncelist și dirijor finlandez.

A fost elevul lui Pablo Casals și a dat concerte în Europa și în Statele Unite, atît ca violoncelist cît și ca dirijor. A dirijat mult timp orchestra din Helsinki, apoi Orchestra Municipală din Turku și cea din Helsinki.

1914 — S-a născut la Praga **Alexander PLOCEK**, violonist ceh, Artist emerit.

A studiat cu Ševčik și J. Kocian. Reprezentant de frunte al generației de violoniști cehi de după război, se bucură de multă apreciere și peste hotare. A făcut parte dintr-un trio împreună cu pianistul K. Palenicek și violoncelistul M. Sadlo și a fost prim violonist în Cvartetul de coarde din Praga.

1914 — S-a născut la Taganrog **Witold ROWICKI**, dirijor, violonist, pedagog și compozitor polonez.

A studiat la Conservatorul din Cracovia, unde a devenit apoi profesor, completîndu-și educația muzicală și cu P. Hindemith. Ca violonist a dat numeroase concerte ca solist sau în formații de muzică de cameră. Imediat după eliberarea Poloniei în 1945, a organizat la Katowice Orchestra Simfonică a Radiodifuziunii poloneze și s-a dedicat aproape exclusiv activității dirijorale. Creează în 1950 noul ansamblu al Filarmonicii din Varșovia, al cărei director artistic devine. Concomitent cu activitatea concertistică de mare succes în țară și în străinătate, Rowicki duce și o intensă muncă de pedagog și se ocupă și cu compoziția.

1926 — A murit la București **Elena TEODORINI** (n. 25. III.1857).

1927 — A murit la București **Cristache CIOLAC**, lăutar român (n. tot la București, în 1870).

Unul din cei mai valoroși lăutari români, violonist de mare talent, interpret foarte apreciat al muzicii populare românești, atît în țară cît și peste hotare. Nu a avut nici un fel de studii muzicale, cîntîndu-și tot repertoriul numai după ureche și din memorie. Timp de aproape 40 de ani a fost nelipsit de la sărbătoririle tuturor evenimentelor din patrie, stîrnind admirația multor muzicieni care ne-au vizitat pe atunci — Kubelik, Paderewsky, Thibaud. A reprezentat muzica noastră populară și la Expoziția din Paris, din 1889; a fost încărcat de distincții și de onoruri, și în țară, și peste hotare. Dar a avut și el soarta tuturor valorilor artistice din timpul burgheziei. Lovit de paralizie, este lăsat să se prăpădească în mizerie și suferință, trebuind să fie înmormîntat cu bani adunați prin colectă publică.

27

1882 — Premiera operetei *Crai Nou*, de C. Porumbescu, pe un libret de Vasile Alecsandri, la Gimnaziul Român din Braşov.

1887 — A murit la Petersburg **Alexandr Porfirievici BORODIN** (nr. 31.X/12. XI. 1833).

1888 — S-a născut la Perleberg, Brandenburg, **Lotte LEHMANN**, cîntăreaţă germană.

Cîntăreaţă de mare valoare de operă şi de lied, datorită frumuseţii glasului şi unei perfecte muzicalităţi, dublate de un excepţional talent dramatic. A fost vreme îndelungată angajată la Opera din Viena, dar a cîntat şi pe scenele celor mai importante teatre de operă din Europa şi Statele Unite, ţară unde s-a stabilit în urma instaurării regimului hitlerist în Austria.

28

1682 — A fost asasinat la Genua **Alessandro STRADELLA**, compozitor, cîntăreţ şi violonist italian (n. la Monfestino în 1642 — data exactă nu se cunoaşte).

A avut un rol însemnat în dezvoltarea oratoriului şi a cantatei. A scris: 4 opere, 6 oratorii, peste 200 de cantate dintre care multe pe texte proprii, 18 simfonii, serenade, motete, madrigale, etc. Stradella este primul care foloseşte denumirea de *Concerto grosso* şi se numără printre compozitorii care şi-au dat seama de măreţia, frumuseţea şi posibilităţile muzicii orchestrale. Viaţa sa aventuroasă a inspirat compozitorului F. von Flotow opera *Alessandro Stradella.*

1872 — Premiera operei *Oaspetele de piatră* (4 acte) de A. I. Dargomîjski, la *Teatrul Mariinski* din Petersburg. Ca libret, compozitorul a folosit textul poemului cu acelaşi titlu al lui A. Puşkin. Opera a fost orchestrată de Rimski-Korsakov.

1885 — S-a născut la Bucureşti baritonul român **Jean ATHANASIU.**

A urmat Conservatorul din Bucureşti şi mai tîrziu, obţinînd o bursă, îşi continuă studiile în Italia, unde debutează, în 1913, în rolul Silvio din *Paiaţe*, la *Teatrul Comunal* din Salo.

Înzestrat cu un glas puternic, de o calitate ieşită din comun, şi cu un real simţ dramatic, el obţine o serie de angajamente la principalele teatre de operă italiene, situîndu-se curînd în primele rînduri ale marilor noştri cîntăreţi. La întoarcerea sa în ţară îl găsim, în 1919, printre principalii însufleţitori ai Societăţii lirice „Opera" care devine în 1921 *Opera Română.* Pe scena acestei instituţii Jean Athanasiu a cîntat timp de un sfert de veac un vast repertoriu — de la opera italiană la cea wagneriană — faima succeselor prodigioasei sale cariere trecînd de hotarele ţării. El obţine o remarcabilă preţuire pe scenele teatrelor de operă din Polonia, Austria şi Germania.

A murit la Bucureşti, la 20 noiembrie 1938.

1924 — Premiera operetei *Contesa Maritza* (3 acte) de E. Kalman, la Viena. Libretul este semnat de J. Brammer şi A Grünwald.

29

1792 — S-a născut la Pesaro **Gioacchino Antonio ROSSINI**, compozitor italian.

Unul dintre cei mai aclamaţi compozitori în timpul vieţii, bucurîndu-se pe întregul continent de o faimă rar întîlnită, graţie frumuseţii melodice, a vervei, strălucirii, ironiei şi optimismului exprimate de creaţiile sale, care au cucerit imense mase de auditori şi spectatori.

Primele îndrumări artistice le primeşte de la părinţii săi, ambii muzicieni. Ia un timp lecţii particulare, apoi urmează vioara, pianul violoncelul şi harpa la Liceul muzical din Bologna; pregătirea cea mai temeinică şi-o face însă singur, studiind cu asiduitate lucrările de muzică de cameră ale lui Haydn şi Mozart, care îi vor servi de îndreptar pentru toată viaţa. În 19 ani — începînd din 1810 de cînd datează prima sa operă, *Poliţa căsătoriei*, şi pînă în 1829, cînd prezintă ultima sa operă, *Wilhelm Tell* — Rossini a scris 38 de opere, cantate, cvartete şi romanţe. La 37 de ani, oboseala şi starea foarte proastă a sănătăţii îl silesc să renunţe la prodigioasa sa activitate creatoare. Nu va mai scrie decît sporadic, lucrări dintre care merită a fi citate *Stabat Mater*, *Mica mesă solemnă*, cîteva piese pentru pian. Locul pe care îl deţine Rossini în istoria muzicii se datoreşte exclusiv creaţiei sale de operă: *Tancred*, *Italiana în Alger*, *Bărbierul din Sevilla*, care reprezintă cea mai înaltă treaptă artistică atinsă de genul opera bufă, *Coţofana hoaţă*, *Semiramida*, *Moise*, *Asaltul Corintului*. Graţie vervei şi prodigioasei inventivităţi melodice operele sale au cucerit largi mase de ascultători. El acordă orchestrei un rol important iar multe din uverturile sale au intrat în repertoriul concertelor simfonice.

În 1824 Rossini s-a stabilit la Paris, unde a fost un timp şi director al *Teatrului Italian de Operă* şi unde a şi murit, la 13 noiembrie 1868.

1828 — Premiera operei în 5 acte *Muta din Portici*, de Fr. Auber, la *Opera Mare* din Paris. Libretul: Eugène Scribe şi Germain Delavigne.

Încredinţarea rolului principal unui personaj mut se datoreşte împrejurărilor în care a fost prezentată premiera. Deoarece opera din Paris nu avea în acel moment o soprană dramatică al cărei glas să corespundă intenţiilor lui Auber, autorii au hotărît ca rolul să fie transformat pentru pantomimă şi s-a apelat la renumita dansatoare Boblet. Dovedindu-se foarte potrivită, formula a fost apoi adoptată definitiv.

1

1643 — A murit la Roma **Girolamo FRESCOBALDI** (n. 9.IX.1583).

1896 — S-a născut la Atena **Dimitri MITROPOULOS**, dirijor, pianist și compozitor grec.

Este absolvent al Conservatorului din Atena, al cărui director a devenit mai tîrziu. De asemenea a fost dirijor permanent al Orchestrei simfonice din Atena. Prin turneele făcute în străinătate s-a consacrat ca un dirijor de valoare internațională. A condus unele din cele mai mari orchestre simfonice din lume. A fost dirijor permanent al Orchestrei Simfonice din Minneapolis și apoi al Orchestrei Simfonice din New York.

A compus printre altele: sonate pentru vioară și pian, opera *Sora Béatrice*, muzică de scenă pentru tragedia *Electra* de Sofocle.

A murit la Milano, la 2. XI. 1960.

1960 — A murit la Rio de Janeiro **Florica CRISTOFOREANU** (n. 16. V. 1887).

2

1824 — S-a născut la Litomisl, Boemia, **Bedrich SMETANA**, compozitor ceh, creatorul școlii muzicale naționale cehe.

Începe studiile de compoziție la Praga după care, la Weimar, studiază pianul cu Liszt. Ia parte activă la revoluția din 1848. Deschide o școală de muzică la Praga, dar după cîțiva ani este nevoit să plece în Suedia, unde găsește condiții mai prielnice de dezvoltare decît în patria sa, aflată sub dominația monarhiei habsburgice. Înconjurat de un cerc numeros de muzicieni entuziaști, el se poate manifesta din plin ca pianist, dirijor (al Societății Filarmonice locale), profesor, și compozitor. Întors în țară, se stabilește definitiv la Praga în 1863, deschizînd din nou o școală de muzică. Acum își pune Smetana întreaga sa energie și forță creatoare în slujba animării și înfloririi culturii cehe în general și a celei muzicale în special. Sub impulsul său ia ființă, în 1864, *Teatrul Național de Operă* din Praga, al cărui prim șef de orchestră devine. Muzica sa, strîns legată de sufletul și nădejdile poporului, în plină renaștere națională, își trage seva din folclorul cehoslovac. Tematica apare din ce în ce mai solid ancorată în viața patriei sale. Deși în ultimii ani a fost lovit de o surzenie totală, a continuat să lucreze cu asiduitate și să dea la iveală cîteva din capodoperele sale.

Printre cele mai de seamă lucrări ale lui Smetana se numără: operele *Mireasa vîndută*, *Dalibor*, *Libușa*, *Cele două văduve*, *Sărutul*, ciclul de poeme simfonice intitulat *Patria mea* (*Vișehrad*, *Vltava*, *Sarka*,

Prin cîmpiile și pădurile Boemiei, *Tabor* și *Blanik*) și un trio cu pian, două cvartete de coarde din care unul intitulat *Din viața mea (mi minor)*, numeroase piese pentru pian cuprinzînd polci și alte dansuri cehe, *Din patrie*, două duete pentru vioară și pian, coruri, lieduri.
A murit la Praga, la 12 mai 1884.

1830 — A murit la Viena **Ignaz Anton SCHUPPANZIGH** (n. 20.XI. 1776).

1900 — S-a născut la Dessau **Kurt WEILL**, compozitor german.
Și-a făcut studiile muzicale cu Bing, Humperdinck, Krasselt și Busoni.
A compus: opere — dintre care cea mai importantă este *Die Dreigroschenoper* (Opera de 3 parale), pe text de B. Brecht, cu care a colaborat în nenumărate rînduri. Avînd ca model vechea *Beggar's Opera* de Peppusch, ea satirizează societatea germană din epoca de după primul război mondial. A mai scris muzică de scenă, piese corale, muzică de cameră.
A murit la New York, la 3 aprilie 1950.

1907 — Premiera operetei *Farmecul unui vals* (3 acte) de Oscar Straus la Viena. Premiera unei noi versiuni a avut loc în 1951, la München. Libretul, după o nuvelă intitulată *Cartea aventurilor* de Hans Müller, este semnat de F. Dörmann și L. Jacobson.

1916 — S-a născut la Londra **Bernard George STEVENS**, compozitor englez.
A studiat muzica la Cambridge și la Colegiul Regal de Muzică. A scris muzică simfonică (*Symphonie of Liberation*), vocal-simfonică, concerte instrumentale, muzică vocală și instrumentală de cameră, muzică de film.
Stevens se afirmă ca un artist progresist, militînd pentru o școală națională engleză. Este profesor de compoziție la Colegiul Regal de Muzică din Londra și vicepreședinte al „Asociației Muzicale Muncitorești", pentru care a scris mai multe lucrări.

3

1824—A murit la Londra **Giovanni Battista VIOTTI** (n. 12. V. 1755).

1875 — Premiera operei *Carmen* (4 acte) de G. Bizet, la *Opera Comică* din Paris. Libretul este de H. Meilhac și L. Halévy, după nuvela cu același titlu de Prosper Mérimée. Acțiunea operei se petrece în Spania la începutul secolului al XIX-lea.

1932 — A murit la Riga **Eugène Francis Charles d'ALBERT** (n.10.IV. 1864).

4

1869 — S-a născut la Londra **Henry Joseph WOOD**, dirijor englez.
A studiat la Academia Regală de Muzică din Londra cu Prout și Garcia. A condus spectacole de operă și mai toate formațiile simfo-

nice din Anglia, a fost directorul unor societăţi corale şi a participat la cele mai importante manifestări muzicale din Anglia în decursul celor peste 50 de ani de activitate, fiind în 1927 principalul animator şi dirijor al renumitelor „Concerte de promenadă" din Londra, al căror scop este propagarea muzicii în cercuri largi de ascultători. A fost profesor la Academia Regală de Muzică din Londra. S-a făcut cunoscut şi prin numeroase concerte dirijate în străinătate.

A murit la Londra la 19 august 1944.

1942 — Prima audiţie, la Kuibîşev, sub conducerea lui Samosud, a *Simfoniei a VII-a în do major, a Leningradului*, de D. Şostacovici dedicată eroismului Armatei Roşii şi scrisă în perioada asediului oraşului Leningrad, în timp ce compozitorul era mobilizat în oraşul-erou.

1953 — A murit la Moscova **Serghei Sergheevici PROKOFIEV** (n.11/23 IV. 1891).

5

1868 — Premiera operei *Mefistofele* (4 acte, un prolog şi un epilog) de A. Boito, la *Teatrul la Scala* din Milano. Libretul a fost scris de compozitor şi este inspirat din drama *Faust*, de Goethe.

1887 — S-a născut la Rio de Janeiro **Heitor VILLA-LOBOS**, compozitor, dirijor şi folclorist brazilian.

Autodidact, a fost de la început atras de studiul folclorului naţional de origine portugheză, indiană sau africană, pe care l-a cercetat îndeaproape. În creaţia sa (are peste 1300 de lucrări) predomină legendele şi melodica indiană, iar instrumentele de percuţie, caracteristice acestei muzici, ocupă un loc important în lucrările pentru orchestră. În compoziţiile corale a păstrat adesea textele indiene originale. O altă trăsătură esenţială a creaţiei sale este caracterul ei programatic. A compus opere, balete, simfonii, poeme simfonice, dansuri, suite (*Bachianas Brasileiras*), un ciclu de 12 piese pentru orchestră denumite *Ghôros*, lucrări vocale şi vocal-simfonice, concerte, sonate, muzică de cameră şi de film, lucrări instrumentale, lieduri.

Villa-Lobos a desfăşurat o bogată activitate şi în calitate de director al Educaţiei Muzicale din Brazilia.

A murit la Rio de Janeiro, la 17.XI.1959.

1947 — A murit la Roma **Alfredo CASELLA** (n.25.VII.1883).

6

1706 — A murit la Nürnberg **Johann PACHELBEL** — după unele versiuni reiese că a murit la 7 martie (botezat la 1.IX.1653).

1820 — Primul concert, dirijat de L. Spohr al formaţiei simfonice *Royal-Philarmonic Orchestra* din Londra.

Societatea Royal Philarmonic, activînd sporadic însă, încă de la 8 martie 1813 şi avînd ca scop sprijinirea muzicii simfonice şi

instrumentale, a găsit în L. Spohr, primul ei director artistic, un stimulator care a ştiut să trezească interesul muzicienilor englezi şi continentali pentru această formaţie, care, pentru a-şi crea un repertoriu cît mai bogat şi valoros a comandat lucrări unor mari compozitori ca: Cherubini, Beethoven, Mendelssohn, Dvořák, Saint-Saëns, etc.

Se pare că L. Spohr ar fi fost cel dintîi şef de orchestră care a folosit bagheta de dirijat, cu ocazia unuia din concertele acestei orchestre.

1831 — Premiera operei *La Sonnambula* (3 acte) de V. Bellini, la *Teatrul Carcano* din Milano. Libretul este de G.F. Romani.

1851 — A murit la Moscova **Alexandr Alexandrovici ALIABIEV** (n. 4/15. VIII. 1787).

1853 — Premiera operei *La Traviata* (3 acte) de G. Verdi, la *Teatro la Fenice* din Veneţia. Libretul, scris de Piave, este extras din romanul *Dama cu camelii* de A. Dumas-fiul.

1886 — S-a născut **Nadejda Andreevna OBUHOVA**, cîntăreaţă sovietică.

Mare interpretă de operă şi de concert, este totodată o remarcabilă propagatoare a lucrărilor vocale ale compozitorilor sovietici şi a muzicii populare ruse şi sovietice. Pentru merite excepţionale în domeniul interpretării muzicale i s-a conferit titlul de Artistă a poporului URSS.

1904 — S-a născut în Bucovina tenorul de origină română **Josef SCHMIDT.**

A început prin a cînta în diferite formaţii corale din nordul Moldovei. Plecînd la Viena pentru completarea studiilor muzicale, reuşeşte să devină — graţie calităţilor sale vocale şi sensibilităţii interpretative—una din principalele atracţii ale teatrelor de operă din Austria şi Germania ca şi ale caselor europene de filme şi de discuri. Cu filmul *Un cîntec străbate lumea* devine cunoscut unui mare public internaţional, care îl aplaudă apoi şi pe scenele de concert. Părăsind Viena în timpul prigoanei naziste, el pleacă în Franţa, de unde ajunge în Elveţia, într-un lagăr de refugiaţi austrieci, unde a şi murit, la 14 noiembrie 1942.

1930 — S-a născut la Paris **Lorin MAAZEL**, dirijor american de origine franceză.

Studiază muzica de la vîrsta de 5 ani, întîi pianul şi vioara apoi dirijatul de orchestră. Şi-a făcut debutul pe podiumul de concert la 8 ani ca dirijor, apoi apare ca violonist-solist şi iniţiator al formaţiei de cameră „Fine arts string quartet". Totuşi însuşirile de şef de orchestră îl fac să prefere această ramură a artei interpretative, în care obţine succese categorice la pupitrul celor mai mari ansambluri orchestrale: filarmonicele din New-York, Philadelphia, Chicago, Los Angeles, San Francisco, Montreal, N.B.C. (la invitaţia lui Toscanini). Încă nu împlinise 25 de ani cînd marile ansambluri simfonice europene i-au solicitat colaborarea prilejuindu-i noi posibilităţi de afirmare. Cu ocazia celui de al doilea Festival „George Enescu" (1961) Lorin Maazel a dirijat şi în ţara noastră.

1941 — Premiera operei *Alexandru Lăpuşneanu* (3 acte—4 tablouri) de Al. Zirra, la *Opera Română* din Bucureşti. Libretul aparţine tot compozitorului şi cuprinde episoade din a doua domnie a lui Alexandru Lăpuşneanu, domnul Moldovei la sfîrşitul secolului al XVI-lea.

7

1847 — S-a născut la Bleajoi-Prahova **Constantin DIMITRESCU**, violoncelist, compozitor şi profesor român.

A studiat la Conservatorul din Bucureşti, apoi la Viena, cu J. Schlesinger şi la Paris cu Franchomme. Este autorul a numeroase lucrări instrumentale de cameră, pentru orchestră şi lirico-dramatice. Cea mai cunoscută lucrare a sa este *Dans ţărănesc*, pentru violoncel. A mai scris 7 cvartete de coarde, Uvertura pentru orchestră mare, *Serenada română* pentru orchestră, etc.

A fost dirijor al Orchestrei *Teatrului Naţional* şi profesor de violoncel la Conservatorul din Bucureşti.

A murit la Bucureşti, la 20 mai 1929.

1875 — S-a născut la Ciboure, Pirinei, **Maurice RAVEL**, compozitor francez.

Nume ilustru în muzica franceză contemporană, avea numai 12 ani cînd a fost admis la Conservatorul din Paris, unde a studiat cu Gédalge şi Fauré. Cîteva lucrări scrise imediat după absolvire (*Pavane pour une infante défunte*, *Cvartetul în fa major*, *Jocuri de apă* şi altele) atrag imediat atenţia asupra calităţilor sale de creator, iar *Rapsodia spaniolă*, suita *Ma mère l'oye* şi baletul *Daphnis şi Cloé* îl plasează în primele rînduri ale compozitorilor francezi. În afară de activitatea dirijorală pe care a desfăşurat-o într-o măsură redusă în ultimul deceniu al vieţii sale, şi de puţinele lecţii date (unul din elevii săi a fost R. Vaughan Williams), Ravel s-a dedicat exclusiv compoziţiei. Se consideră, în general, că în muzica sa pentru pian virtuozitatea şi efectele sonore sînt elemente componente ale întregului ansamblu de mijloace expresive, menite să redea o idee poetică. În această direcţie, Ravel a îmbogăţit gama de nuanţe coloristice a instrumentului cu o seamă de trăsături delicate care cer interpreţilor multă fineţe şi subtilitate în execuţie. În lucrările sale pentru orchestră el se afirmă ca un mare maestru al instrumentaţiei, plin de inventivitate în găsirea unor noi mijloace de expresie sonoră prin

folosirea cu totul inedită a posibilităţilor diferitelor compartimente ale orchestrei. În muzica sa se remarcă o puternică influenţă a muzicii spaniole, în lucrări orchestrale ca *Bolero*, *Rapsodia spaniolă*, în piesa pentru pian *Alborada del gracioso*, în comedia muzicală *Ora spaniolă*. Locurile sale natale din sudul Franţei, învecinate cu Spania, bogate în peisaje variate, în dansuri şi melodii, au oferit valoroase sugestii temperamentului său înclinat spre colorit şi pitoresc. Deşi este considerat, alături de Debussy, drept unul din vîrfurile muzicii impresioniste franceze, creaţia lui Ravel se caracterizează tocmai prin precizia cu care îşi redă intenţiile, prin limpezimea limbajului său, ordonat, raţional, plastic.

În afara lucrărilor citate, mai trebuie menţionate: baletele *Adélaide ou le langage des fleurs*, *L'enfant et les sortilèges*, *Poemul coregrafic „La valse"*, 2 concerte pentru pian şi orchestră (dintre care unul numai pentru stîngă), diferite lucrări de muzică de cameră (printre care rapsodia *Tziganne* pentru vioară şi pian, transcrisă pentru vioară şi orchestră, Sonata pentru vioară şi pian), numeroase piese pentru pian (*Valses nobles et sentimentales*, *Gaspard de la Nuit*, *Une barque sur l'Océan*), lieduri.

A murit la Paris, la 28 decembrie 1937.

1937 — A murit la New York **Paul BEKKER** (n. 11.IX.1882).

1941 — A murit la Berlin **Arnold SCHERING** (n. 2.IV.1877).

8

1714 — S-a născut la Weimar **Carl Philipp Emanuel BACH**, compozitor şi clavecinist german. Este al doilea fiu al lui J.S. Bach. A studiat la început filozofia şi dreptul dar s-a îndreptat curînd spre muzică. A înfiinţat o societate corală la Frankfurt pe Oder iar mai tîrziu s-a stabilit la Berlin, devenind cembalist la curtea lui Frederic cel Mare. I-a urmat apoi Telemann ca director de muzică bisericească la Hamburg.

Cea mai importantă contribuţie a sa este aceea de a fi cristalizat principiile de bază ale formei „sonată", principii deja conturate pînă la el dar rămase în stare confuză şi lipsite de acea interdependenţă ordonată şi echilibrată la care aveau să ajungă în perioada clasică. Aceasta şi-a găsit realizarea încă în primele sale sonate din 1742 şi 1743; în acelaşi timp sonata ca gen devine la el o compoziţie în 3 mişcări. Toate aceste trăsături apar foarte limpede în sonatele sale pentru pian, dar şi în simfoniile pe care le-a scris. Creaţia sa include peste 200 de lucrări pentru pian, 52 de concerte instrumentale cu orchestră, sonate pentru vioară şi pian, triouri, 2 oratorii, cantate şi lieduri. De asemenea a lăsat un tratat despre arta pianistică, intitulat *Versuch über die wahre Art das Clavier zu spielen*, care cuprinde multe indicaţii utile însă şi astăzi.

A murit la Hamburg la 14 decembrie 1788.

1858 — S-a născut la Neapole compozitorul italian **Ruggiero LEONCAVALLO**.

A studiat la început în particular, apoi la Conservatorul din Neapole cu B. Cesi, M. Ruta, şi L. Rossi, şi devine unul din repre-

zentanții de seamă ai verismului în operă, prin primul său mare succes, repurtat destul de tîrziu cu opera *Paiațe*. Toate cele 20 opere ale sale, dintre care mai merită să fie menționată *Zaza*, au libretele scrise tot de el. A mai compus un poem simfonic *Serafita*, baletul *La vita d'una marionetta*, canțonete.

A murit la Montecatini, lîngă Florența, la 9 august 1919.

1869 — A murit la Paris **Louis Hector BERLIOZ** (n. 11.XII.1803).

1876 — S-a născut la Posilippo, lîngă Neapole, **Franco ALFANO**, compozitor și pianist italian.

A studiat la Conservatorul din Neapole și mai tîrziu la Leipzig și la Berlin. Și-a început cariera de muzician ca pianist concertist, dedicîndu-se mai tîrziu numai compoziției. Folosind elementele stilistice ale impresionismului, limbajul său muzical își datorează originalitatea vitalității meridionale. În creația sa folosește adesea motive inspirate din folclor de a cărui cercetare s-a ocupat cu asiduitate. Creația sa cuprinde opere, lucrări pentru orchestră (simfonii, divertismente, *Suita romantică*, *intermezzi*), balete, muzică de cameră, piese pentru pian, melodii vocale. A completat opera *Turandot*, de Puccini, după moartea compozitorului.

A murit la San Remo la 26 octombrie 1954

1957 — A murit la Zürich **Ottmar SCHOECK** (n. 1.IX.1886).

1960 — A murit la Zürich **Otto ACKERMANN** (n.18.X.1909).

9

1828 — Primul concert, în sala vechiului Conservator din Paris, al formației simfonice numite „*Orchestre de la Société des concerts du Conservatoire*" din Paris, sub conducerea lui F.A. Habeneck.

1842 — Premiera operei *Nabucco* sau *Nabucodonosor* (4 acte) de G. Verdi la *Teatrul la Scala* din Milano. Libretul, scris de Solera, este o fantezie pe legenda biblică a cuceririi Ierusalimului de către babilonieni și a folosit lui Verdi drept pretext pentru a-și exprima sentimentele de dezaprobare față de despotismul claselor autocrate și de tirania habsburgică.

1844 — Premiera operei *Ernani* (4 acte) de G. Verdi, la *Teatro la Fenice* din Veneția. Libretul, după drama cu același titlu a lui V. Hugo, aparține lui F. M. Piavé.

1848 — S-a născut la Jupille, lîngă Liège, **Martin Pierre Joseph MARSICK**, violonist și profesor belgian.

A studiat la Conservatorul din Liège, apoi cu Léonard și Massart la Conservatorul din Paris și cu Joachim la Berlin. Violonist reputat, el a concertat mult în Europa și în Statele Unite. Și-a creat o mare faimă ca profesor în timpul activității sale pedagogice la Conservatorul din Paris, unde l-a avut ca elev și pe G. Enescu. A compus 3 concerte și un număr de piese mici pentru vioară.

A murit la Paris la 21 octombrie 1924.

1849 — Premiera operei comice-fantastice *Nevestele vesele din Windsor* (3 acte), de O. Nicolai, la *Hofoper* din Berlin. Libretul, de H. von Mosenthal, este luat după comedia cu acelaşi titlu a lui W. Shakespeare, care a servit ca sursă de inspiraţie multor autori, ca : K. Ditters von Dittersdorf, A. Salieri, S. Mercadante, A. Thomas şi Verdi.

1910 — S-a născut la Westchester, Pennsylvania, **Samuel BARBER**, compozitor american.

A studiat cu R. Scalero la Institutul Curtis din Philadelphia. Este unul din compozitorii de seamă ai Statelor Unite. A scris o operă, baletul *Medeea*, lucrări simfonice, concerte instrumentale, (printre care *Capricorn Concerto*), muzică vocală şi instrumentală de cameră, coruri.

Este membru al Institutului Naţional de Arte şi Litere.

1924 — S-a născut la Sofia **Constantin ILIEV,** dirijor şi compozitor bulgar, laureat al Premiului Dimitrov.

A studiat la Academia Muzicală de Stat din Sofia, cu P. Hagiev, P. Vladigheroff şi M. Goleminov, urmînd apoi cursuri de perfecţionare la Praga. A fost dirijorul *Operei Populare* din Sofia şi al *Orchestrei Simfonice de Stat* din Varna. Din 1956 este dirijor al *Filarmonicii de Stat* din Sofia. A compus simfonii şi alte lucrări pentru orchestră, un concertino pentru flaut şi orchestră, piese de cameră, instrumentale şi vocale, muzică de film, coruri.

10

1832 — A murit la Evesham Anglia **Muzio CLEMENTI** (n. 23.I 1752).

1844 — S-a născut la Pamplona, Spania, violonistul spaniol **Pablo Martin Meliton SARASATE Y NAVASCUEZ**, cunoscut sub numele **Pablo de SARASATE**.

A studiat la Conservatorul din Paris, cu Alard şi Reber. A fost unul din violoniştii de seamă ai epocii sale, creîndu-şi o mare faimă prin concertele date în Europa şi în cele două Americi. Primul concert de vioară şi *Simfonia spaniolă* de Lalo, ca şi al doilea concert de vioară de Bruch au fost scrise pentru el şi îi sînt dedicate. A făcut numeroase transcripţii de muzică populară spaniolă pentru vioară, a compus o serie de lucrări pentru acelaşi instrument, printre care figurează *Zigeunerweisen*, *Jota Aragonesa*, *Navarra* (pentru 2 viori) şi cîteva cicluri de dansuri spaniole.

A murit la Biarritz, Franţa, la 20.IX.1908.

1875 — Premiera operei *Regina din Saba* (4 acte) de K. Goldmark, la *Hofburgtheater* din Viena. Libretul aparţine lui H. von Mosenthal, care s-a inspirat dintr-o legendă biblică.

1892 — S-a născut la Le Hâvre **Arthur HONEGGER**, compozitor francez de origine elveţiană.

A studiat la Le Hâvre cu organistul R. C. Martin şi apoi la conservatoarele din Zürich, unde a urmat vioara cu L. Capet şi

contrapunctul cu A. Gédalge. Mai tîrziu a făcut studii de compoziție cu Ch. M. Widor și de orchestrație cu Vincent d'Indy.

Începuturile sale componistice s-au conturat sub influențele contradictorii ale unor compozitori ca R. Strauss, Debussy, Schönberg și Florent Schmitt. A fost figura proeminentă a grupului „*Les six*", alături de Darius Milhaud, Francis Poulenc, Georges Auric, Louis Durey, Germaine Tailleferre pe care îi reunea dorința de a se împotrivi tendințelor muzicii franceze atrasă în acea perioadă de un romantism învechit. Cu timpul însă, personalitatea sa puternică l-a determinat să-și reia independența și să se afirme ca un compozitor strîns legat de principiile de construcție ale clasicismului muzical, dar avînd un limbaj modern, de o pregnanță vie, un ascuțit simț dramatic și al efectelor de colorit ins trumental. Honegger s-a inspirat în multe din lucrările sale din aspectele vieții moderne, pe care le-a tradus într-o muzică viguroasă și sugestivă. Creația sa cuprinde mai multe lucrări orchestrale (*Pastorale d'été*, *Horace victorieux*, *Pacific 231*, *Rugby*), 5 simfonii, muzică de cameră, lucrări vocal-simfonice (oratoriul *Le roi David*, *Les cris du monde* pentru soliști, cor și orchestră, *Cantique des cantiques*, oratoriul dramatic *Ioana pe rug*, etc.), opera biblică *Judith*, *Antigona* după drama lui Jean Cocteau inspirată din tragedia lui Sofocle, *Les cris du monde*, după oratoriul citat, opera *L'aiglon*, opereta *Les aventures du roi Pausole*, etc., balete, muzică de scenă și de film.

După cel de-al doilea război mondial, Honegger își manifestă atașamentul față de lupta omenirii pentru pace în cunoscutul său *Cîntec tineresc pentru pace* și în special în *Simfonia liturgică* (1946), un adevărat mesaj pentru înțelegerea între popoare.

A murit la Paris, la 27.XI.1955.

1904 — S-a născut la Roman **Dumitru D. BOTEZ**, Maestru emerit, dirijor, profesor și compozitor român.

Și-a făcut studiile la Conservatorul din Iași, ca elev al lui Teodorini, Acker, N. Theodorescu, A. Ciolan, I. Ghiga. A fost profesor de muzică la mai multe licee și școli superioare din țară și dirijor permanent al Corului Radio. Este dirijor permanent al Corului Filarmonicii de Stat „George Enescu" și profesor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București, unde a funcționat și ca rector în perioada 1959—1962. A compus 3 colecții de coruri, lieduri, între care: *Și dacă ramuri bat în geam*, *Cîntec de primăvară*, cîntece de mase ca *Oda eroilor muncii*, un tratat de dirijat, etc.

1910 — A murit la Leipzig **Carl Heinrich Carsten REINECKE** (n.23.VI.1824).

1921 — S-a născut la București soprana **Arta FLORESCU**, Artistă a poporului.

A studiat la Conservatorul din București cu E. Saghin și în particular cu Maria Nevi, la Geneva cu Ana Maria Guglielmetti și la Viena cu dirijorul J. Kripps. Este solistă a *Teatrului de Operă și Balet al R.S. România* și profesoară la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București. A apărut în recitaluri și spectacole de operă și în străinătate (în Europa și Asia) unde a repurtat succese însemnate.

1922 — A murit la Leipzig **Hans SITT** (n.21.IX.1850).

11

1851 — Premiera operei *Rigoletto* (4 acte) de G. Verdi, la *Teatro la Fenice* din Veneţia. Libretul a fost extras de F. M. Piave din drama *Regele petrece*, de Victor Hugo, însă din cauza cenzurii a schimbat numele personajelor şi a transpus locul acţiunii la Mantua şi în împrejurimi, în secolul al XVI-lea.

1867 — Premiera operei *Don Carlos* (4 acte), de G. Verdi, la *Opera Mare* din Paris. Libretul scris de J. Méry şi C. du Locle, este extras din tragedia cu acelaşi titlu a lui Fr. Schiller, acţiunea petrecîndu-se în Spania, în jurul anului 1560.

1878 — A murit la Petersburg **Osip Afanasievici PETROV** (n.3/15.XI 1806).

1906 — S-a născut la Istambul **Hasan Ferid ALNAR**, compozitor, dirijor şi profesor turc.

A studiat la Viena cu J. Marx şi O. Kabasta. Creaţia sa are în general la bază modurile şi ritmurile muzicii populare turceşti, dar compozitorul nu împrumută direct melodii din folclorul poporului său, ci scrie în spiritul acestuia. A compus muzică simfonică, de scenă şi de film, 2 lucrări scenice, lucrări concertante şi muzică de cameră instrumentală. A fost dirijor la Teatrul Municipal din Istambul şi prim dirijor al Orchestrei Filarmonice din Ankara. De asemenea a activat ca profesor de compoziţie la Conservatorul de Stat din Ankara.

12

1628 — A murit la Anvers (data naşterii nu se cunoaşte) **John BULL,** organist, virginalist şi compozitor englez. Nu se ştie exact dacă data morţii este 12 sau 13 martie. Data şi locul naşterii nu sînt cunoscute. Se presupune că s-a născut în anul 1562.

Alături de W. Byrd, T. Tallis şi alţii a alcătuit pleiada de compozitori englezi care în secolul al XVI-lea au ridicat muzica instrumentală la o treaptă superioară, creînd lucrări originale pentru instrumentele ai căror virtuozi interpreţi erau, şi contribuind în acelaşi timp la dezvoltarea tehnicii instrumentelor respective, cu deosebire virginalul (un gen de clavecin), orga, clavecinul şi viola.

În lucrările lui J. Bull (alături de compoziţii bisericeşti, lucrări vocale şi instrumentale — dansuri, preludii, ricercari), sînt de remarcat variaţiunile pline de fantezie care, ca şi în operele contemporanilor săi, vădesc pentru prima oară multiplele posibilităţi ale instrumentelor cu claviatură.

1812 — A murit la Saint-Germain -en-Laye **Jan Ladislav DUSSEK** (n.12.II.1760).

1832 — A murit la Copenhaga **Daniel Frederik Rudolph KUHLAU** (n.11.IX.1786).

1837 — S-a născut la Boulogne-sur-Mer **Alexandre GUILMANT,** organist și compozitor francez.

Elev al lui N. Lemmens, el s-a distins într-o lungă carieră de organist ca unul dintre cei mai buni interpreți ai vremii sale la acest instrument. A fost vreme de 30 de ani organist la biserica La Trinité din Paris. Împreună cu Vincent d'Indy și cu Ch. Bordes a fondat celebrul institut de învățămînt muzical din Paris, Schola Cantorum. Din 1896 a fost profesor la Conservatorul din Paris. Printre lucrările sale figurează 2 simfonii pentru orgă și orchestră, 8 sonate, 25 de cicluri de piese de diferite stiluri. A publicat două colecții de muzică pentru orgă, *École classique de l'Orgue* și *Archives des maîtres de l'orgue* (în colaborare cu André Pirro).

A murit la Meudon, lîngă Paris, la 29 martie 1911.

1874 — S-a născut la Viena compozitorul austriac **Edmund EYSLER.**

A compus mai cu seamă operete, din care unele au devenit foarte populare, ca de pildă *Bruder Straubinger*, *Künstlerblut*, *Das Zirkuskind*, *Die oder Keine* și altele.

A murit la Viena, la 4.X.1949.

1937 — A murit la Paris **Charles Marie Jean Albert WIDOR** (n.21.II.1844).

1937 — A murit la Viena **Jenö HUBAY** (n.15.IX.1858).

13

1845 — Prima audiție a *Concertului în mi minor pentru vioară și orchestră* de F. Mendelssohn-Bartholdy, la „Gewandhaus" din Leipzig, sub direcția compozitorului. Solist: Ferdinand David.

1860 — S-a născut la Windischgratz **Hugo WOLF**, compozitor austriac.

A urmat cîtva timp la Conservatorul din Viena, dar în general și-a făcut studiile muzicale singur, aprofundînd partiturile operelor marilor compozitori. Admirator pasionat al lui Wagner, a fost atras de problema îmbinării muzicii cu poezia, ajungînd în general la concepția acordării unui loc preponderent cuvîntului, fără însă a dezechilibra forma muzicală propriu-zisă. Printre cele peste 250 lieduri pe care le-a scris, se numără cîteva cicluri mari (53 lieduri pe versuri de Möricke, 20 de lieduri pe versuri de Eichendorf, 51 de lieduri după Goethe, *Spanisches Liederbuch*, cele două volume intitulate *Italienisches Liederbuch*, care constituie partea cea mai însemnată a creației lui Wolf). Din cauza unei boli de nervi și a morții premature, el nu și-a putut spune un cuvînt de aceeași

valoare în alte domenii ale muzicii. Totuşi *Cvartetul de coarde*, *Serenada italiană* pentru orchestră de coarde şi *Poemul simfonic „Penthesilea"* lasă să se întrevadă posibilităţile lui în lucrări de proporţii mai mari. A mai scris cîteva coruri şi lucrări coral-simfonice, operele *Der Corregidor* şi *Manuel Venegas* (neterminată) şi muzică de scenă. A activat cîţiva ani şi ca critic muzical.

A murit la Viena, la 22.II.1903.

1886 — S-a născut la Liège **Henri GAGNEBIN,** organist şi compozitor elveţian de origine belgiană.

A studiat la Lausanne, Berlin, Geneva şi la Paris, la Schola Cantorum, unde a avut ca profesori pe Vincent d'Indy şi pe L. Vierne. A fost multă vreme organist la Paris şi la Lausanne. Creaţia sa cuprinde simfonii, un concert pentru violoncel, piese pentru orgă şi pian, cvartete de coarde şi sonate, pentru diferite instrumente, oratorii, cantate, coruri, lieduri şi muzică de scenă. A fost profesor la Conservatoarele din Lausanne şi Neuchâtel, iar din 1925 deţine postul de director al Conservatorului din Geneva. Din 1939 este preşedintele Comitetului fondator al Concursurilor Muzicale Internaţionale care se ţin la Geneva.

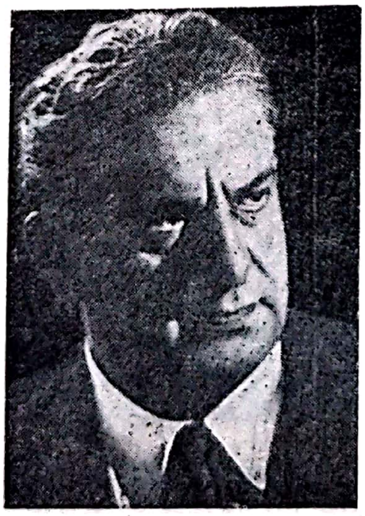
1889 — A murit la Paris **Enrico TAMBERLIK** (n.16.III.1820).

1899 — S-a născut la Zürich **Pancio VLADIGHEROFF,** pianist, compozitor şi pedagog bulgar.

Şi-a făcut studiile muzicale la Berlin. Din 1921 pînă în 1932 a activat ca dirijor şi compozitor la teatrul marelui regizor Max Reinhardt din Berlin. Din 1933 este profesor de compoziţie şi de pian la Academia Muzicală de Stat din Sofia. Concertează ca pianist şi dirijor, atît în Bulgaria cît şi în străinătate, prezentînd programe cu lucrări proprii.

Creaţia sa cuprinde 2 simfonii, 5 concerte pentru pian, un concert pentru vioară, *Şapte dansuri bulgăreşti*, *Patru dansuri simfonice româneşti*, *Două schiţe româneşti* şi alte lucrări pentru orchestră, numeroase piese instrumentale şi vocale de cameră (printre care cunoscuta rapsodie pentru vioară şi pian „*Vardar*"), o operă, un balet, muzică de scenă, coruri, etc.

Este Artist al poporului şi laureat al Premiului Dimitrov.

1902 — S-a născut la Brăila baritonul român **Petre ŞTEFĂNESCU-GOANGĂ,** Artist al poporului şi laureat al Premiului de Stat.

A studiat cu Félia Litvina la Paris. A fost un timp solist la Théâtre de la Monnaie din Bruxelles. A cîntat în concerte şi în spectacole de operă în multe centre muzicale din Europa. Dintre rolurile sale mai importante cităm pe Falstaff, Rigoletto, Tonio *(Paiaţe)* şi Hans Sachs *(Maeştrii cîntăreţi din Nürnberg)*. Este solist al *Teatrului de Operă şi Balet al R. S. România* şi profesor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti.

1915 — A murit la Craiova tenorul român **Grigore GABRIELESCU** (născut în 1859, la Craiova).

A studiat la Conservatorul din București, unde a avut ca profesor pe Gh. Stephănescu. După ce a cîntat un timp în stagiunile de operă inițiate de profesorul său — mare animator și luptător pentru crearea unei opere naționale românești — G. Gabrielescu a plecat în străinătate, unde își cîștigă celebritatea cîntînd la *Teatrul la Scala* din Milano și pe scenele unor teatre importante din Europa și din America. A fost pentru scurt timp profesor la Conservatorul din Iași, după care a plecat la Craiova, unde a organizat și a condus Conservatorul „Cornetti". A scris romanțe, lieduri și a făcut prelucrări de cîntece populare.

1936 — Premiera tragediei lirice *Oedip* (4 acte — 6 tablouri) de G. Enescu la *Opera Mare* din Paris.

În libretul scris de Edmond Fleg, după Sofocle, întreg firul vieții lui Oedip, cu peregrinările și zbuciumul său necontenit, devine o luptă înfricoșătoare a omului cinstit și drept împotriva unui destin crud și nemilos, pentru care nu poartă nici o vină. Deznodămîntul optimist al operei este o glorificare a victoriei voinței și forței morale a omului.

14

1681 — S-a născut la Magdeburg **Georg Philipp TELEMANN**, compozitor, dirijor și organist german.

Autodidact, s-a afirmat de timpuriu ca un muzician de valoare. A avut o bogată activitate creatoare, scriind peste 1.000 de lucrări; majoritatea acestora i-au atras o mare prețuire în Europa. În timpul vieții s-a bucurat de o faimă mai mare decît J. S. Bach, cu care se împrietenise la Eisenach. A fost organist, cantor și dirijor la Hamburg. Pe lîngă numeroasele compoziții de muzică religioasă și liturgică, a scris cîteva opere pentru teatrul din Hamburg, majoritatea cu caracter satiric, în genul celor ale lui Pergolesi, străduindu-se să apropie muzica de viața de toate zilele a poporului. A mai compus și lucrări orchestrale, muzică de cameră, instrumentală, vocală, etc.

A murit la Hamburg, la 25.VI.1767.

1804 — S-a născut la Viena **Johann STRAUSS-tatăl**, compozitor, violonist și dirijor austriac.

Unul dintre cei mai populari autori de valsuri, și-a făcut practica instrumentală în cvartetul lui J. Lanner și într-o orchestră de muzică distractivă. Este creatorul unui nou tip de vals, care din 1825 a cucerit Viena prin prospețimea melodică și ritmica plină de elan, devenind dansul reprezentativ al acestui oraș. În 1835

a fost însărcinat cu conducerea muzicală la balurile Curţii. A compus peste 250 de valsuri, galopuri, cotilioane, contradansuri, cadriluri, polci şi marşuri.
A murit la Viena, la 25.IX.1849.

1855 — Premiera operetei burleşti *Micadoul*, sau *O zi în Titipu* (2 acte), de A. Sullivan, la *Teatrul Savoy* din Londra. Libretul este de W. S. Gilbert.

1949 — Premiera baletului *Călăreţul de Aramă* (4 acte), de R. M. Glier, la *Teatrul de Operă şi Balet* din Leningrad. Scenariul este de B. F. Abolimov.
Inspirat după poemul cu acelaşi titlu şi după alte lucrări (nuvelele *Arapul lui Petru cel Mare* şi *Viaţa eroului meu*) de A. S. Puşkin, baletul redă momente din istoria oraşului Petrograd.

15

1807 — Prima audiţie la Viena, a *Simfoniei a 4-a în si bemol major* de Beethoven.

1842 — A murit la Paris **Maria Luigi Carlo Zenobio Salvatore CHERUBINI** (n.14.IX.1760).

1883 — S-a născut la Florenţa **Enrico TOSELLI**, compozitor italian.
A compus mai multe operete, un poem simfonic şi diferite lucrări instrumentale şi vocale de cameră. Numele său este legat de melodia intitulată *Serenata*, care a devenit populară în lumea întreagă.
A murit la Florenţa, la 15.I.1926.

1886 — S-a născut la Iaşi tenorul şi pedagogul român **Constantin STROESCU**, Artist emerit, profesor emerit.
A studiat la Conservatorul din Iaşi, apoi la Paris cu Jean de Reszke şi la Milano cu Guagni. A cîntat mult în străinătate fiind solist al operelor din Boston şi Paris (la *Opera Comică*, începînd din 1919; a debutat în operă la Boston, în *Gioconda* de Ponchielli). Preocupat de lied, a fost unul din reputaţii noştri interpreţi ai acestui gen. Printre reuşitele sale cităm liedurile de George Enescu pe versuri de Clément Marot pe care le-a cîntat în primă audiţie la Paris, acompaniat de compozitor. În tinereţe a avut şi activitate de actor de film, apărînd în creaţiile marelui regizor francez René Clair (*Milionul*, *À nous la liberté*).

1918 — S-a născut la Erevan **Zara Agasievna DOLUHANOVA**, Artistă a poporului din R.S.F.S.R., mezzo-soprană sovietică.
Personalitate artistică complexă, a studiat canto, vioara şi pianul. A fost angajată de foarte de tînără la *Teatrul de Operă* din Erevan, unde s-a distins curînd prin deosebitele calităţi ale glasului său şi prin vasta ei cultură muzicală şi forţă de interpretare. Din 1944 este solistă a Radiodifuziunii sovietice. Ea se bucură de mare renume şi peste hotare, atît pe scenele de operă cît şi pe cele de concert.

1956 — Prima reprezentație, la *Mark Hellinger Theatre* din New York, a operetei în 18 tablouri *My fair lady* de Frederick Loewe. Libretul — după piesa Pygmalion de B. Shaw — este semnat de Alan Jay Lerner.

16

1736 — A murit la Pozzuoli, lîngă Neapole, **Giovanni Battista PERGOLESI** (n.4.I.1710).

1820 — S-a născut la Roma **Enrico TAMBERLIK**, tenor italian.

Considerat unul dintre cei mai mari cîntăreți ai timpului său, Tamberlik, după ce absolvă Conservatorul din Bologna, debutează în 1841 la Neapole în opera *Capuleții și Montejii*, de Bellini. Calitățile sale vocale neobișnuite (a fost denumit „tenorul cu *do diez*"), ca și dăruirea sa actoricească, i-au permis abordarea unui mare număr de roluri din repertoriul de tenor dramatic, cu care a susținut numeroase turnee în Europa și America.

A murit la Paris, la 13 martie 1889.

În *Istoria muzicii la români* de Posluşnicu, autorul susține că Tamberlik ar fi originar din România (comuna Andrieșeni, județul Botoșani), că s-ar fi numit Toma Cozma și plecînd de foarte tînăr în Italia și-ar fi luat numele artistic de Tamberlik. Nu există însă documente precise în sprijinul acestei afirmații.

1911 — Premiera operei comice *Tîrgul din Sorocinsk* (2 acte — 3 tablouri) de M. P. Musorgski, la Petersburg. Libretul, după N. Gogol, este scris tot de compozitor și constă dintr-o succesiune de episoade din viața unui sat ucrainean pe la mijlocul secolului al XIX-lea, privite prin prisma ironizării superstițiilor abil strecurate, în lumea țăranilor creduli, de o seamă de profitori.

1961 — A murit la Praga **Vaclav TALICH** (n.28 V. 1883).

17

1776 — (stil vechi) Se acordă cneazului P. V. Urusov, mare iubitor al artei scenice, „privilegiul imperial", de a se ocupa timp de 10 ani de teatrul de operă din Moscova. El avea ca sarcină să construiască în termen de 5 ani un teatru de piatră care să fie o podoabă pentru oraș. Astfel s-a născut faimosul teatru de operă din Moscova care poartă astăzi titulatura de *Teatrul Mare Academic de Stat al U.R.S.S.* Arzînd prima clădire, arhitectul englez Maddox construiește o nouă sală, cu o capacitate de cca. 100 de locuri și la 30 decembrie 1780 informează publicul moscovit despre inaugurarea „Teatrului Petrovski".

1805 — S-a născut la Zafra profesorul spaniol **Manuel Patricio Rodriguez GARCIA.**

Fiu al faimosului tenor Manuel del Popolo Vicente Garcia și frate al celebrelor cîntărețe Maria Malibran și Paulina Viardot,

a învăţat canto cu tătăl său, dar s-a dedicat de timpuriu exclusiv învăţămîntului muzical. A fost mai întîi profesor la Conservatorul din Paris, iar din 1848 a activat timp de aproape o jumătate de veac în aceeaşi calitate la Academia Regală de Muzică din Londra. Socotit ca unul din cei mai de seamă pedagogi din veacul trecut, el a fost primul care s-a ocupat de studiul ştiinţific al vocii omeneşti şi de elaborarea principiilor practice ale învăţămîntului vocal. A publicat două lucrări importante în acest domeniu, *Mémoire sur la voix humaine* şi *Traité complet de l'art du chant*. Tot lui i se datoreşte şi inventarea laringoscopului.

A murit la Londra, la 1.VII.1906.

1830 — Prima audiţie, la *Teatrul Naţional* din Varşovia, a *Concertului nr. 2 în fa minor pentru pian şi orchestră* de Fr. Chopin, în interpretarea compozitorului.

1862 — A murit la Nisa **Jacques François Fromental Elias HALÉVY** (n.27.V.1799).

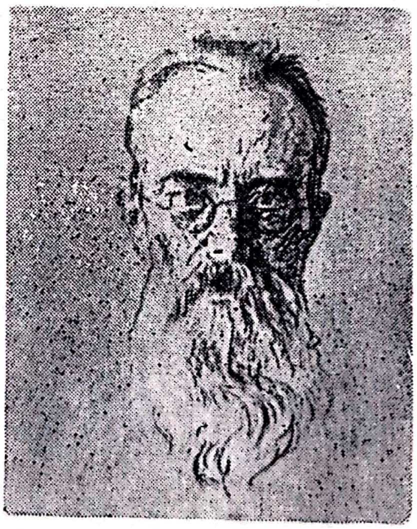
1932 — Premiera tabloului coregrafic într-un act *La piaţă* de M. Jora, pe scena *Operei Române* din Bucureşti.

18

1844 — S-a născut la Tihvin **Nikolai Andreevici RIMSKI-KORSAKOV**, compozitor, dirijor, muzicolog rus.

Membru al „grupului celor 5" (v. cap. Balakirev), este privit drept compozitorul care, mergînd pe drumul deschis de Glinka, a dezvoltat şi consolidat opera naţională clasică rusă.

Destinat carierei militare, el devine ofiţer de marină, dar adevărata sa vocaţie este muzica.

Vigurosul său talent, puternic inspirat de legendele şi melodiile populare ruseşti şi chiar orientale l-a făcut să dea la iveală un mare număr de lucrări în care remarcăm bogăţia inspiraţiei

melodice şi excepţionalul talent de orchestrator. Cele mai valoroase sînt: *Fata din Pskov*, *Noapte de mai*, *Snegurocika*, *Sadko*, *Povestea ţarului Saltan* şi *Cocoşelul de aur*. A mai compus trei simfonii (a doua denumită *Antar* a fost reeditată de el ca o suită simfonică), uvertura pe 3 teme ruse, un concert pentru pian, o fantezie pentru vioară şi orchestră, *Capriciul spaniol*, suita simfonică *Seherezada*, cîteva piese de muzică instrumentală de cameră, romanţe, cantate, coruri. A publicat, între altele, două culegeri de melodii populare şi celebra sa lucrare *Principii de orchestraţie*.

Rimski-Korsakov a fost profesor de compoziţie şi instrumentaţie la Conservatorul din Petersburg (1871), inspector al muzicilor marinei (1873—1884), director al şcolii libere de muzică (1874—1881), dirijor adjunct (alături de Balakirev) al capelei imperiale (1883—1894), dirijor al Societăţii Ruse a concertelor simfonice (ca membru al cercului Beliaev). Orchestrarea cîntecului revoluţionar *Dubinuşka* a constituit una din manifestările sale de simpatie faţă de răscoala din 1905, cînd a luat atitudine în favorarea mişcării studenţeşti de democratizare a învăţămîntului şi a fost demis temporar din această cauză din funcţia de profesor la Conservator. A completat partitura operei *Oaspetele de piatră* după moartea lui Dargomîjski, a revizuit şi a orchestrat operele *Boris Godunov* şi *Hovanşcina* ca şi *Poemul simfonic „O noapte pe muntele pleşuv“*, rămase neterminate după moartea lui Musorgski, iar împreună cu Glazunov, elevul său, a completat şi orchestrat opera *Cneazul Igor* de Borodin, mort înainte de a fi terminat-o.

A murit la 8/21.VI.1908, la Liubensk.

1865 — A murit la Bucureşti **Nicolae FILIMON** (n.6.IX.1819).

1866 — S-a născut la Bucureşti **Dumitru Georgescu KIRIAC**, compozitor, dirijor şi pedagog român.

A studiat la Conservatorul din Bucureşti, iar apoi la Paris, cu Ch. M. Widor la Conservator şi cu Vincent d'Indy la Schola Cantorum. Întors în ţară, a înfiinţat în 1901 Societatea corală „Carmen“ pe care a condus-o ca director şi dirijor timp de 26 de ani şi cu care a dat numeroase concerte şi a făcut turnee, dovedindu-se un mare animator al vieţii muzicale româneşti. Contribuţia sa substanţială la dezvoltarea culturii muzicale a ţării şi-a găsit expresia şi în munca pedagogică desfăşurată ani de-a rîndul în cadrul Conservatorului din Bucureşti. A făcut culegeri, armonizări şi prelucrări de cîntece populare, aducînd şi pe această cale o inimoasă contribuţie la cristalizarea trăsăturilor de bază ale şcolii noastre corale. Creaţia sa vocală, îndeosebi cea corală, de un autentic specific naţional, este reprezentativă din acest punct de vedere, dar şi datorită măiestriei construcţiei ansamblului coral. Printre lucrările sale mai cunoscute figurează: *Morarul*, *Pe cărare sub un brad*, *Foaie verde lămîiţă*, *S-a dus cucul de pe-aici*, *Foaie verde dediţel*, *Stăncuţa* etc.

A murit la Bucureşti la 8.I.1928.

1882 — S-a născut la Veneţia **Gian Francesco MALIPIERO**, compozitor, muzicolog şi critic muzical italian.

A studiat la Veneţia şi la Bologna. S-a dedicat exclusiv compoziţiei în afară de o perioadă de cîţiva ani, cînd a fost profesor de compoziţie la Conservatorul din Parma, director al Institutului de Muzică din Padua şi al Conservatorului din Veneţia. Lucrările

sale aparţin tuturor genurilor muzicale şi sînt într-o bună măsură programatice.

Malipiero este considerat ca unul din fruntaşii muzicii moderne italiene, alături de A. Casella, I. Pizzetti şi O. Respighi. Creaţia sa, pe care o caracterizează un profund respect al tradiţiei, simplitatea, echilibrul şi eleganţa, cuprinde lucrări pentru scenă (balete, o mimodramă, opere — ale căror librete şi le-a scris singur — muzică de film), 8 simfonii şi alte lucrări simfonice, concerte (de pian, de vioară, de violoncel), lieduri şi coruri, muzică de cameră. A făcut transcripţii după lucrări ale maeştrilor italieni preclasici pe care le-a şi publicat şi a scris cîteva lucrări teoretice *(Orchestra, Teatrul)* şi o monografie despre Monteverdi.

19

1671 — Inaugurarea Operei din Paris, nume sub care e cunoscută *Academia Naţională de Muzică şi de Dans* (înfiinţată printr-un decret regal dat de Ludovic al XIV-lea) cu pastorala *Pomona* de Cambert. De atunci a funcţionat în diverse sedii şi sub diverse titulaturi, pînă la 5 ianuarie 1875, cînd s-a mutat în localul construit de arhitectul Charles Garnier, local unde se află şi astăzi.

1799 — Prima audiţie publică a oratoriului *Creaţiunea*, de J. Haydn, la *Teatrul Naţional „Kärntnertor"* din Viena. Bazată pe poemul lui John Milton, *Paradisul pierdut*, lucrarea este concepută pentru solişti, cor şi orchestră şi are 3 părţi.

Prima ei prezentare a avut loc în cerc restrîns, în palatul Schwartzenberg din Viena, la 29 şi 30 aprilie 1798, tot sub conducerea compozitorului.

1809 — S-a născut la Hamburg **Fredrik PACIUS,** compozitor finlandez de origine germană.

După studii făcute la Cassel, s-a stabilit în 1835 la Helsinki, devenind profesor de muzică la Universitatea din acest oraş. În scurt timp s-a afirmat ca un remarcabil animator al vieţii muzicale finlandeze. A organizat concerte simfonice şi a fondat coruri pe care le-a dirijat. În creaţie s-a inspirat din folclorul muzical finlandez şi a dat un puternic impuls dezvoltării muzicii culte din patria sa adoptivă. Toate acestea au contribuit ca Pacius să fie considerat părintele şcolii naţionale muzicale finlandeze. A scris opere, cantate, piese orchestrale, un concert de vioară, coruri şi piese vocale solistice.

Este autorul imnului naţional finlandez.

A murit la Helsinki, la 8.I.1891.

1859 — Premiera operei *Faust* (5 acte) de Ch. Gound, la *Théâtre Lyrique* din Paris. Libretul este de J. Barbier şi M. Carré, care au folosit elemente din tragedia cu acelaşi titlu a lui Goethe.

Titlul iniţial al operei a fost *Faust şi Margareta* şi indică intenţia autorilor de a alcătui subiectul din momente din ambele părţi ale tragediei lui Goethe, legate de viaţa eroinei principale.

1873 — S-a născut, la Brand, în Bavaria, **Max REGER,** compozitor, organist şi pianist german.

A învăţat muzica cu tatăl său, cu organistul A. Lindner şi cu H. Riemann. În afară de turneele de concerte prin diferite ţări europene, a fost profesor, succesiv, la Conservatoarele din Wiesbaden, München şi Leipzig, director muzical la Universitatea din Leipzig şi dirijor al Orchestrei simfonice din Meiningen. Admirabil polifonist, este socotit un demn urmaş al marilor maeştri preclasici. Opera sa componistică este foarte vastă şi cuprinde lucrări pentru orchestră (*Variaţiuni şi fugă pe o temă de Beethoven*, *Concert în stil vechi*, *Suita romantică*, *4 poeme după Boecklin*, *Variaţiuni şi fugă pe o temă de Mozart*, etc.). concerte instrumentale, lucrări corale *a cappella* şi cu orchestră, compoziţii pentru orgă, cele dintîi care i-au adus celebritatea, lieduri, muzică instrumentală. A publicat şi o carte intitulată *Beitrage zur Modulationslehre.*

A murit la Leipzig, la 11.V.1916.

1896 — Prima audiţie la Londra a *Concertului pentru violoncel şi orchestră* de A. Dvořák, sub conducerea compozitorului. Solist: Leo Stern.

1917 — S-a născut la Bucureşti **Dinu LIPATTI,** pianist, pedagog şi compozitor român.

A studiat pianul cu Florica Musicescu şi compoziţia cu M. Jora. După absolvirea Conservatorului din Bucureşti a făcut studii de perfecţionare la Şcoala Normală de Muzică din Paris, unde a urmat pianul cu A. Cortot şi compoziţia cu P. Dukas şi Nadia Boulanger. A învăţat în acelaşi timp dirijatul cu Ch. Münch şi a avut printre îndrumătorii săi pe I. Stravinsky. Activitatea sa de pianist concertist l-a făcut cunoscut în numeroase ţări europene, fiind apreciat ca unul dintre cei mai străluciţi interpreţi contemporani. A fost profesor la Conservatorul din Geneva, la clasa de înaltă perfecţionare.

Creaţia sa cuprinde lucrări pentru orchestră, pentru pian şi piese pentru formaţii de cameră. Printre cele mai importante lucrări se numără: *Suita simfonică „Şătrarii“*, *Concertino în stil clasic pentru pian şi orchestră*, *Fantezia pentru pian*, *Simfonia concertantă* şi *Trei dansuri româneşti* pentru

două piane, *Sonatina pentru vioară și pian*, *„Aubade"* pentru cvartet de suflători și cadențe pentru mai multe concerte clasice de pian.
A murit la Chêne-Bourg, lîngă Geneva, la 2.XII.1950.

1943 — A murit la București **Umberto PESSIONE** (n.7.IX.1889).

20

1847 — S-a născut la Ismail **Gavriil MUSICESCU**, compozitor, pedagog și dirijor român.
A studiat la Conservatorul din Iași și la cel din Petersburg.
Personalitate de mare prestigiu în viața artistică a țării, Gavriil Musicescu este privit ca unul din înaintașii de seamă ai școlii muzicale românești.
A fost profesor și director al Conservatorului din Iași, conducător al Corului Metropolitan și al Orchestrei simfonice din Iași. Împreună cu corul a întreprins turnee memorabile în Transilvania, care se afla sub dominația austro-ungară. S-a afirmat ca un mare luptător pentru promovarea culturii muzicale românești.
Creația sa cuprinde muzică corală religioasă și laică, lucrări ocazionale, ca de pildă Imnul pentru jubileul de 50 de ani al Academiei Mihăilene din Iași, hore ca *Hora de la Plevna* pe versurile lui V. Alecsandri sau *Hora junilor*, *Cîntecul școlarilor*, romanțe. A armonizat melodii populare și a publicat recenzii și studii muzicale, articole în legătură cu valoarea folclorului ca bază pentru dezvoltarea muzicii culte.
A murit la Iași, la 21.XII.1903.

1890 — S-a născut la Recanati tenorul italian **Beniamino GIGLI.**
A studiat la Conservatorul din Roma cu E. Rosati. A cîntat în mai toate țările Europei și ale celor două Americi, impunîndu-se ca unul dintre remarcabilii tenori ai vremurilor noastre, ca interpret de operă și de concert.
A murit la Roma, la 30 noiembrie 1957.

1914 — S-a născut la Jitomirsk **Sviatoslav Teofilovici RICHTER,** Artist al poporului al U.R.S.S., pianist sovietic.

Primele noțiuni în arta sunetelor le-a primit de la tatăl său. Compune de tînăr mici piese instrumentale și romanțe; concomitent, atras și de literatură, scrie piese de teatru.
Pasiunea pentru muzică îl determină să studieze singur partiturile de operă ale marilor maeștri și reducțiile pentru pian ale lucrărilor simfonice.
La 15 ani este corepetitor la Opera din Odesa. Debutează ca pianist concertist în 1934 cînd susține cu mult succes un recital Chopin. Abia apoi se înscrie la clasa de pian a faimosului pedagog

H. Neuhaus de la Conservatorul din Moscova, pe care-l absolvă în 1942. După aceasta începe o intensă activitate concertistică.

O tehnică desăvîrşită, o sensibilitate deosebită, puterea de a pătrunde ideile fundamentale ale lucrărilor abordate îl situează în rîndul celor mai mari interpreţi contemporani.

21

1685 — S-a născut la Eisenach compozitorul german **Johann Sebastian BACH.**

Unul din marile genii muzicale ale tuturor timpurilor, a făcut parte dintr-o familie cu o veche şi bogată tradiţie ale cărei ramificaţii cuprind 2 secole. A învăţat vioara şi viola cu tatăl său, apoi clavecinul şi orga cu fratele său mai mare, Johann Christoph. Paralel cu practica făcută în diferite coruri şi orchestre, şi-a completat educaţia muzicală studiind singur şi copiind lucrările marilor com-

pozitori din trecut. După un lung şir de peregrinări, ca organist, prin numeroase oraşe germane, îl întîlnim la Weimar, într-un mod cam furtunos, consemnat într-un act oficial. Nereuşind să obţină un post mai bun devenit vacant, Bach îşi înaintează demisia. Cităm: „*Astăzi, 6 noiembrie 1717, numitul Bach, fost pînă în prezent prima-vioară şi organist al Curţii, a fost închis în arestul judecătoriei regionale din cauza insistenţei şi încăpăţînării cu care a cerut demiterea lui din acest post. Şi în cele din urmă, la 2 decembrie următor, i-a fost primită dispunîndu-se imediata lui punere în libertate*".

Se presupune că în cele 4 săptămîni de odihnă forţată, Bach a compus cu sîrguinţă 48 de corale incluse într-un volum cu titlul de *Orgelbüchlein.*

De la Weimer, la Köthen, apoi din 1722, îl găsim la Leipzig, cantor la biserica Sf. Thomas şi profesor la şcoala de muzică existentă pe lîngă biserică, funcţiuni pe care le deţine pînă la sfîrşitul vieţii.

În tot acest timp, ducînd o viaţă modestă închinată familiei sale, instituţiei unde activa şi elevilor săi, Bach dă la iveală o creaţie de o vastitate impresionantă: un număr foarte mare de lucrări pentru orgă (preludii şi fugii, corale, toccate, *Passacaglia şi fuga în do minor*, culegerea *Orgelbüchlein Sonata în re major*, preludii, toccate, fugi, *Fantezia cromatică şi fuga*, *Suitele engleze şi franceze*, *Partitele*, *Concertul italian*, *Variaţiunile „Goldberg"*, *Clavecinul bine temperat* — 48 de preludii şi fugi în toate tonalităţile, majore şi minore, *Arta fugii* — 14 fugi, 3 canoane, 2 fugi pentru 2 clavecine etc.), pentru orchestră (6 concerte brandemburgice, 4 suite), concerte (pentru vioară, pentru 1, 2, 3 şi 4 clavecine, pentru diferite instrumente) sonate sau suite instrumentale, 5 messe (cea mai importantă este *messa în si minor*), *Pasiunea după evanghelia lui Ioan*, *Pasiunea după evanghelia lui Matei*, *Pasiunea după evanghelia lui Marcu*, *Oratoriul de Crăciun* şi cel de Paşti, *Oratoriul Înălţării*, *Magnificat*, motete, peste 300 cantate bisericeşti şi laice.

Cantatele profane au o însemnătate specială prin faptul că au ca temă întîmplări din viaţa de toate zilele, sentimente umane, şi că pun în valoare numeroase melodii populare germane în lucrări de sine stătătoare *(Cantata cafelei*, *Cantata ţărănească*, etc.*)*. Bach scrie un mare număr de piese pentru formaţii reduse de muzică de cameră, susţinînd prin aceasta curentul, devenit tot mai stăruitor, al democratizării muzicii.

Aflîndu-se la hotarul dintre perioada polifonică şi cea armonică, creaţia lui Bach reprezintă, o dată cu sinteza genială a cuceririlor trecutului, şi piatra fundamentală a armoniei clasice. Lucrările sale exprimă o mare bogăţie de sentimente, profunzime de gîndire şi dragoste pentru om şi folosesc cu naturaleţe o nesfîrşită varietate de mijloace de expresie, tratate cu o magistrală măiestrie tehnică.

În timpul vieţii, Bach s-a bucurat doar de reputaţia unui mare organist şi a trebuit să treacă aproape 80 de ani de la moartea sa pentru ca lumea să înceapă să-i cunoască lucrările şi să le sesizeze valoarea şi importanţa.

A murit la Leipzig, la 28.VII.1750.

1839 — S-a născut la Karevo, Pskov, **Modest Petrovici MUSORGSKI,** compozitor rus.

Părăsind de timpuriu cariera militară se dedică muzicii, studiind compoziţia cu Balakirev şi frecventînd cercul compozitorului Dargomîjski, format mai cu seamă din muzicieni tineri. Numele său este strîns legat de activitatea „grupului celor 5" din care face parte.

Musorgski s-a dovedit a fi cel mai autentic reprezentant al spiritului popular rus. Muzica lui este rusă nu numai pentru că îşi trage seva din modurile populare, dar şi pentru că, prin accentele sale, apare ca o adevărată transpunere a limbii materne. Musorgski a izbutit să-şi făurească un limbaj personal, cu armonii originale şi idei melodice sugestive prin simplitatea şi forţa lor expresivă. În acelaşi timp, profundul realism al muzicii sale şi spontaneitatea ei îşi au rădăcina directă în apartenenţa spirituală şi temperamen-

tală la firea şi gîndirea poporului rus. Creaţia lui Musorgski cuprinde operele *Boris Godunov*, *Hovanşcina* şi *Tîrgul din Sorocinsk*, cîteva lucrări orchestrale, dintre care cea mai importantă este poemul simfonic *„O noapte pe muntele pleşuv“*, diferite piese pentru pian, printre care figurează celebra suită *Tablouri dintr-o expoziţie*, melodii vocale (între altele ciclurile *Cîntece pentru copii*, *Fără soare*, *Cîntecele şi dansurile morţii*) şi piese corale. Există versiuni ale operelor *Boris Godunov* şi *Hovanşcina*, modificate sau completate de Rimski-Korsakov, care a contribuit şi la definitivarea partiturii poemului simfonic *„O noapte pe muntele pleşuv“*.

A murit la Petersburg, la 16/28.III.1881.

1928 — S-a născut la Galaţi **Valentin GHEORGHIU,** pianist şi compozitor român, Artist emerit şi laureat al Premiului de Stat.

A studiat pianul cu Constanţa Erbiceanu şi compoziţia cu M. Jora. S-a afirmat ca pianist de o valoare deosebită, desfăşurînd o bogată activitate concertistică în ţară şi în importante centre muzicale europene.

S-a făcut remarcat şi în domeniul creaţiei, scriind între altele 2 simfonii, un trio, o sonată pentru pian şi o sonată pentru violoncel şi pian, un concert pentru pian şi orchestră, lieduri, *Suita pentru orchestră „Imagini din copilărie“*.

1936 — A murit la Paris **Alexandr Konstantinovici GLAZUNOV** (n. 29. VII./10.VIII.1865).

1951 — A murit la Chur, Elveţia, **Willem (Josef) MENGELBERG** (n. 28. III. 1871).

1958 — A murit la Bucureşti **Aca DE BARBU** (n.31.VII.1895).

22

1517 — S-a născut la Chioggia **Gioseffe (Gioseffo) ZARLINO,** compozitor şi pedagog italian.

A studiat cu A. Willaert, apoi a fost numit prim maestru al capelei catedralei San Marco din Veneţia. Nu au rămas de la el decît foarte puţine lucrări (o messă, două motete şi un volum intitulat *Modulationes ex vocum*). Locul proeminent în istoria muzicii şi-l datorează celor trei tratate istorice: *Istituzioni armoniche*, *Dimostrazioni armoniche* şi *Sopplimenti musicali* în care se ocupă pe larg de moduri, contrapunct şi alte probleme teoretice.

A murit la Veneţia, la 14.II.1590.

1687 — A murit la Paris **Jean Baptiste LULLY** (n.28.XI.1632).

1852 — S-a născut la Horazdovitz, Boemia, violonistul și profesorul ceh **Otakar ŠEVČIK.**

A învățat cu tatăl său, apoi cu Sitt și Bennewith la Conservatorul din Praga. După o scurtă carieră concertistică, s-a dedicat activității pedagogice, devenind unul dintre cei mai prețuiți, profesori de vioară din lume. Dintre elevii săi cităm: J. Kubelik, Erica Morini, Ludovic Feldman. A fost profesor la Harkov, la Kiev, la Conservatorul din Praga, la Academia de muzică din Viena și la Londra, inițiind o serie de îmbunătățiri importante în tehnica digitației și a arcușului.

A scris numeroase metode de vioară, care au fost și sînt încă folosite într-o largă măsură. A lăsat de asemenea cîteva dansuri și melodii țigănești pentru vioară și pian.

A murit la Pisek, la 18.I.1934.

1891 — S-a născut la Paris **Alexis ROLAND-MANUEL**, compozitor și muzicolog francez.

A studiat la Schola Cantorum cu A. Roussel și în particular cu M. Ravel. Creația sa, adînc înrădăcinată în tradițiile clasice, cuprinde opere, balete, muzică de scenă și de film, lucrări simfonice și vocal simfonice, muzică de cameră instrumentală și vocală. A scris numeroase articole de critică și însemnări muzicale, trei monografii despre Ravel, un eseu despre Manuel de Falla, lucrarea *Introduction à l'histoire de l'esthétique de la musique française.* Este profesor de estetică la Conservatorul din Paris.

23

1627 — A murit la Fiorenzalo, Pesaro, **Ludovico ZACCONI** (n.11.VI. 1555).

1842 — A murit la Paris **STENDHAL (M. H. Beyle)** (n.23.I.1783).

1881 — A murit la Paris **Nikolai Grigorievici RUBINSTEIN** (n.2/14.VI.1835).

1926 — S-a născut la Galați **Ștefan GHEORGHIU** violonist român, Artist emerit.

A studiat la București cu G. Enacovici, V. Filip și G. Avachian, la Paris cu M. Havitt și la Moscova cu D. Oistrah. În activitatea sa concertistică a cîntat în țară și peste hotare (la Praga, Moscova, Viena, Paris, Pekin).

1945 — A murit la București **Sigismund ZALESCHI** (n.2.X.1885).

1946 — A murit la Sibiu **Alexandru ZIRRA** (n.27.VI.1883).

24

1808 — S-a născut la Paris **Maria Felicita MALIBRAN,** cîntăreață spaniolă.

A studiat canto cu tatăl ei, celebrul tenor Manuel Garcia şi cu Panseron, la Neapole. De o calitate excepţională, vocea ei de contraltă avea o întindere pînă în registrul înalt de soprană. A repurtat mari succese pe scenele importante de operă din Europa şi din Statele Unite. A compus cîteva romanţe şi nocturne. A fost căsătorită cu celebrul violonist belgian Charles de Bériot.

A murit la vîrsta de 28 de ani, la Manchester, la 23.IX.1836.

1900 — S-a născut la Marinovka, gub. Kiev, **Ivan Semionovici KOZLOVSKI,** tenor liric sovietic.

A studiat la şcoala muzicală dramatică din Kiev, după absolvirea căreia a debutat pe scena Operei din Poltava. Şi-a continuat cariera apărînd cu succes la Teatrele de operă din Harkov, Sverdlovsk şi Kiev. Din 1926 este solist al *Teatrului Mare Academic* din Moscova, ca unul din principalii interpreţi ai rolurilor lirice din operele ruse şi sovietice, ca şi din cele ale lui Wagner.

Apreciat tălmăcitor al cîntecului popular ucrainean şi ale liedului rus şi sovietic, I. S. Kozlovski este distins cu titlul de artist al poporului U.R.S.S.

1910 — S-a născut la Paris **Jacques CHAILLEY,** compozitor, dirijor, muzicolog şi pedagog francez.

Personalitate proeminentă a vieţii artistice franceze contemporane, Chailley, provine dintr-o cunoscută familie de muzicieni: tatăl său, violonist, a fondat cvartetul care-i poartă numele, iar mama sa este pianista Celyne Richez. Printre alţi profesori, a studiat compoziţia cu Nadia Boulanger şi dirijoratul cu Willem Mengelberg.

Începînd din 1937, cînd devine profesor la Conservatorul din Paris, Chailley înscrie o remarcabilă ascensiune pe drumul carierei sale multilaterale: profesor de istoria muzicii la Sorbona, redactor şef la „Revue internationale de musique" şi director al „Institutului de muzicologie al Universităţii din Paris".

Creaţia sa componistică cuprinde: o simfonie, o sonată pentru violă, un cvartet, coruri *a cappella*, opere *(Pan et Syrinx* şi *Till din Flandra)*, muzică de scenă.

Este autorul unor lucrări de muzicologie ca *Istoria muzicii evului mediu*, *Îndreptar de muzicologie*, *40.000 de ani de muzică*, etc.

1916 — A murit într-un naufragiu în Canalul Mînecii **Enrique GRANADOS** (n.27.VII.1867).

1921 — A murit la Céret **Joseph Marie Déodat DE SÉVÉRAC** (n.20. VII. 1873).

25

1699 — S-a născut la Bergedorf, lîngă Hamburg, **Johann Adolph HASSE,** compozitor german.

A fost elevul lui Porpora şi al lui A. Scarlatti. A locuit mai mulţi ani în Italia, fiind şi profesor la Veneţia. Datorită numeroaselor sale opere, care au avut succese răsunătoare, s-a bucurat de o celebritate rar întîlnită la un artist în viaţă, fiind într-o vreme compozitorul cel mai la modă din întreaga Europă. Creaţia sa fiind reprezentativă pentru *bel canto-* ul italian, el a fost considerat mai curînd drept un compozitor italian. În afară de opere, a mai scris oratorii, muzică bisericească, muzică instrumentală, concertantă şi de cameră. A fost vreme îndelungată şi capelmaistru şi director al Operei din Dresda, unde era angajată şi soţia sa, faimoasa cîntăreaţă Faustina Bordoni.

A murit la Veneţia la 16.XII.1783.

1784 — S-a născut la Mons **François Joseph FÉTIS,** muzicolog, profesor şi compozitor belgian.

A studiat la Conservatorul din Paris, unde a fost mai tîrziu profesor de contrapunct şi fugă. În Franţa a fondat „La revue musicale" care a devenit punctul de plecare al presei franceze de specialitate. Începînd din 1833, Fétis a fost multă vreme director al Conservatorului din Bruxelles şi maestru de capelă al curţii regale belgiene. A scris 7 opere, lucrări simfonice şi de cameră, piese pentru pian ş.a.; dar valoarea sa stă în lucrările de teorie muzicală şi muzicologie, publicînd o serie de lucrări mari ca *Traité de l'accompagnement de la partition*, *Traité complet de la théorie et de la pratique de l'armonie* şi *Traité du contrepoint et de la fugue.* De asemenea a scris *Biographie universelle des musiciens*, *Histoire générale de la musique* (5 volume — întreruptă la veacul al XV-lea), biografii ale lui Paganini şi Stradivarius, etc.

A murit la Bruxelles, la 26.III.1871.

1819 — S-a născut la Viena **Ludovic WIEST,** compozitor, violonist, dirijor şi pedagog român de origine austriacă.

Se stabileşte în ţară la 19 ani, după absolvirea Conservatorului din Viena, pentru a organiza şi a conduce muzica militară şi orchestra curţii domneşti, şi devine curînd o personalitate de seamă a vieţii muzicale româneşti din veacul trecut. Ajunge dirijorul orchestrei *Teatrului Naţional* şi al celei a *Operei Italiene* din Bucureşti, activînd şi în fruntea unei formaţii orchestrale proprii,

alcătuită din 60 de instrumentişti, după ce dăduse numeroase concerte de vioară în ţară şi în diverse centre europene. A fost profesor la Conservatorul din Bucureşti. A compus piese pentru vioară (fantezii, concerte, potpuriuri româneşti ş.a.), lucrări orchestrale şi muzică de scenă.

A murit la Bucureşti, la 19 ianuarie 1889.

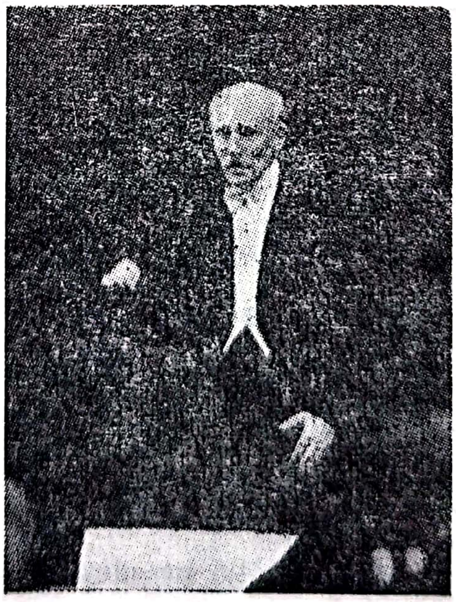
1857 — S-a născut la Craiova cîntăreaţa **Elena TEODORINI.**

A studiat la Conservatorul „Verdi" din Milano. A debutat în Italia în roluri de contraltă, şi abia apoi ca mezzo-soprană şi soprană. Apreciată pentru marile ei resurse vocale şi dramatice, a fost invitată să cînte pe importante scene de opere din Europa (Varşovia, Milano, Madrid, etc.) şi America de Sud (Rio de Janeiro, Buenos Aires). Între 1899—1902 cîntă la Bucureşti. După această dată s-a dedicat pedagogiei, dînd lecţii la Paris, Buenos Aires şi New York, unde s-a stabilit în 1916. În ultimii ani ai vieţii s-a reîntors în România, fiind numită în 1924 profesoară de perfecţionare a cîntului de operă la Conservatorul din Bucureşti.

A murit la Bucureşti, la 26.II.1926.

1867 — S-a născut la Parma **Arturo TOSCANINI**, dirijor italian.

A studiat la Conservatorul din oraşul său natal. A debutat ca dirijor la Rio de Janeiro în 1886, cînd a trebuit să înlocuiască pe neaşteptate pe dirijorul orchestrei formaţiei de operă cu care se afla în turneu în America de sud şi în care cînta ca violoncelist. Marele succes de care s-a bucurat cu acest prilej i-a atras numeroase angajamente. Pînă în 1903 a activat ca dirijor la cele mai importante teatre de operă din Italia, fiind timp de 5 ani dirijor principal şi director artistic al *Scalei* din Milano, unde a revenit în 1906—1908 şi apoi în 1921 pînă în 1928. Anul 1903 marchează începutul carierei internaţionale a lui Toscanini, care a condus în jumătatea de veac ce a urmat cele mai mari orchestre simfonice şi ansambluri de operă din lume. A fost unul din cei mai preţuiţi şefi de orchestră la Opera wagneriană de la Bayreuth şi la Festivalurile internaţionale anuale de la Salzburg.

Dotat cu o extraordinară muzicalitate, cu aptitudini excepţionale în arta dirijorală, avînd un repertoriu imens şi o memorie prodigioasă, Toscanini şi-a cîştigat faima unuia din cei mai mari interpreţi ai lumii, atît în domeniul simfonic cît şi în cel al operei. S-a afirmat ca un adversar hotărît al regimului fascist din Italia şi al regimului hitlerist din Germania, unde a refuzat să dirijeze atît timp cît acesta a deţinut puterea.

A murit la New York, la 16 ianuarie 1957.

1881 — S-a născut la Sînnicolaul Mare **Béla BARTÓK,** compozitor, pianist şi folclorist maghiar.

Este unul dintre străluciţii reprezentanţi ai muzicii contemporane şi unul din cei mai mari folclorişti ai timpului nostru. Urmînd calea deschisă de Liszt şi Erkel, Bartók este cel care — alături de Z. Kodaly — consolidează şcoala muzicală naţională maghiară

Şi-a început pregătirea muzicală cu mama sa (pianul) şi cu L. Erkel (pianul şi compoziţia), completîndu-şi apoi studiile la Conservatorul din Budapesta.

Pianist distins, el s-a făcut cunoscut în ţara sa mai întîi în această calitate, compoziţiile sale fiind primite cu mai multă greutate, datorită unui limbaj muzical cu totul personal. El s-a remarcat ca un fervent culegător de melodii populare, dar şi ca un cercetător atent şi erudit al originii şi structurii lor, al influenţelor reciproce în cazul originilor diferite, precum şi al posibilităţilor lor armonice. În cursul unei îndelungate activităţi de explorare folclorică, a cules cîteva mii de melodii populare maghiare, româneşti şi slovace, publicînd o parte din ele şi expunînd rezultatele cercetărilor sale în numeroase studii. Cu prilejul unei călătorii de studii făcute în Algeria, a cules şi 200 de melodii arabe. Pentru ţara noastră, activitatea de cercetător a lui Bartók are o deosebită importanţă, întrucît lui i se datoreşte cea mai bogată culegere de melodii populare româneşti (cca. 4000), ca lucrările: *Cîntecele populare ale românilor bihoreni*, *Muzica populară românească din Maramureş*, şi *Dialectul muzical românesc din Hunedoara.*

Creaţia sa, cu timpul cunoscută şi apreciată în întreaga lume, cuprinde între altele: lucrări simfonice (suite, un concert, *Simfonia „Kossuth“*, *Burlesca*, etc.), concerte cu orchestră (3 pentru pian, 1 pentru vioară, o rapsodie pentru pian şi 2 pentru vioară), un *Concert pentru 2 piane şi instrumente de percuţie*, *Muzică pentru orchestră de coarde, percuţie şi celestă*, muzică de cameră, piese pentru pian, lucrări pentru voce, solo şi corale, *Satul* pentru 4 voci şi orchestră de cameră şi *Cantata Profană* pentru solişti, cor şi orchestră, muzică instrumentală (suita *Mikrokosmos*, etc.).

Bartók a fost un timp profesor de pian la Conservatorul din Budapesta. În 1940, din cauza regimului fascist, a emigrat în Statele Unite.

A murit la New York, la 26 septembrie 1945.

1918 — A murit la Paris **Achille-Claude DEBUSSY** (n.22.VIII.1862).

1925 — S-a născut la Montbuson, Loire, **Pierre BOULEZ,** compozitor şi dirijor francez.

A studiat la Conservatorul din Paris, ca elev al lui Messiaen, Vaurabourg-Honegger şi Leibowitz. A fost un timp director muzical al companiei teatrale Jean-Louis Barrault. Reprezentant al curentului modernist experimental de muzică concretă stereofo-

nică şi aleatorică Pierre Boulez a compus muzică instrumentală, vocal-simfonică (poeme, cantata *Ciocanul fără stăpîn*, etc.), lieduri, etc.

1940 — A murit la Bucureşti **Ion Nonna OTESCU** (n.3.XII.1888).

26

1566 — A murit la Madrid **Antonio de CABEZON (CABECON)** (n.30.III.1500).

1827 — A murit la Viena **Ludvig van BEETHOVEN** (n.16.XII.1770).

1871 — A murit la Bruxelles **François Joseph FÉTIS** (n.25.III.1784).

1874 — S-a născut **Oskar NEDBAL,** compozitor, dirijor şi violonist cehoslovac.

Şi-a făcut studiile muzicale sub îndrumarea lui A. Dvořák. A fost membru, aproape 2 decenii, al „Cvartetului Ceh", care s-a bucurat de o mare faimă, dirijor al Filarmonicii cehe din Praga (1896 — 1906) iar de la această dată şi pînă în 1919, dirijor al *Orchestrei Tonkünstler* din Viena. În 1923 a fost director al *Operei Naţionale* din Bratislava. A dirijat concerte şi în străinătate. A scris : operete (dintre care sînt mai cunoscute *Die Keusche Barbara* şi *Polenblut*), o operă, balete, muzică de cameră instrumentală, piese pentru pian, romanţe ş.a.

A murit la Zagreb, la 24.XII.1930.

1884 — S-a născut la Leipzig pianistul german **Wilhelm BACKHAUS.**

A studiat pianul la Leipzig şi la Frankfurt pe Main, cu d'Albert. În afară de o scurtă perioadă în care a fost profesor la Colegiul regal de muzică din Manchester, a activat ca pianist concer-

tist, afirmîndu-se ca unul din interpreţii de seamă ai lui Beethoven. De mai bine de o jumătate de veac apare pe cele mai cunoscute estrade de concert din lume.

1885 — Primul concert dat de orchestra *Asociaţiei „Gewandhaus“* din Leipzig în localul în care funcţionează şi astăzi şi al cărui nume îl poartă.

Ansamblul, unul din cele mai vechi din Europa, a luat fiinţă cu 16 membri, în anul 1743.

1905 — S-a născut la Anvers **André CLUYTENS,** dirijor belgian.

A studiat la Conservatorul din Anvers. A activat multă vreme la *Opera Mare* şi la *Opera Comică* din Paris. Este dirijor al Orchestrei Societăţii Concertelor Conservatorului din capitala Franţei şi unul din şefii de orchestră ai Festivalurilor internaţionale de la Bayreuth şi de la Lucerna.

A dirijat şi la Bucureşti, în cadrul celui de al III-lea Festival „George Enescu".

1918 — A murit la Petersburg **César Antonovici CUI** (n.6/18.I.1835).

27

1757 — A murit la Mannheim **Jan Vaclav Anton STAMIC (Johann Wenzel Anton Stamic)** (n. 19.VI.1717).

1851 — S-a născut la Paris **Paul Marie Theodore Vincent d'INDY,** pedagog şi compozitor francez.

A început prin a studia pianul şi armonia cu Lavignac. Mai tîrziu a făcut studii de compoziţie cu C. Franck care a exercitat o mare influenţă asupra sa.

O latură importantă a activităţii sale o constituie munca pe care a depus-o în domeniul pedagogiei muzicale. A fost unul din fondatorii Scholei Cantorum. Ca profesor la acest institut şi la Conservatorul din Paris, d'Indy şi-a cîştigat un mare prestigiu, care a depăşit cu mult hotarele Franţei. Timp de mai bine de trei decenii, nenumăraţi muzicieni din multe ţări s-au bucurat de îndrumările lui. Printre elevii săi din România se numără : D. Kiriac, I. Chirescu, D. Cuclin, M. Bîrsan, A. Alessandrescu, Th. Rogalski, Gh. Cucu.

Creaţia lui cuprinde lucrări dramatice, piese simfonice (*Trilogia „Wallenstein"*, *Simfonia „pe un cîntec francez de la munte" pentru orchestră şi pian*, *Variaţiunile simfonice „Istar"*, şi multe altele), muzică de cameră instrumentală pentru diferite formaţii, lucrări pentru pian, pentru orgă, vocale şi diferite piese corale. A scris un curs de compoziţie şi mai multe monografii muzicale.

A murit la Paris, la 1.XII.1931.

1927 — S-a născut la Baku **Mstislav Leopoldovici ROSTROPOVICI,** Artist emerit al R.S.F.S.R., violoncelist, compozitor şi pedagog sovietic.

Este absolvent al Conservatorului din Moscova, clasa profesorului Kozolupov. A primit diverse premii şi distincţii în festivaluri internaţionale. Cariera sa de interpret începută de timpuriu este în plină ascensiune, Rostropovici fiind astăzi un nume preţuit în lumea muzicală internaţională. Pe lîngă activitatea sa concertistică şi pedagogică, Rostropovici se ocupă şi cu compoziţia. A scris un concert pentru pian şi orchestră, piese pentru violoncel şi pian, pentru vioară şi pian, etc.

28

1563 — A murit la Freiburg, Baden, **Henricus GLAREANUS (Heinrich Loris)** umanist şi teoretician muzical elveţian.

Născut în iunie 1488 la Glarus, şi-a făcut studiile la şcoala latină din Berna, după care a urmat teologia şi muzica la Köln. A fost profesor de istorie şi de literatură la Basel, la Paris şi la

Freiburg. Lucrarea sa cea mai importantă, intitulată *Dodecachordon*, tratează pe larg problema celor 12 moduri şi dezvoltarea sistemului muzicii măsurate, fiind prima lucrare de acest fel.

1842 — Primul concert, la *Redoutensaal* din Viena, al *Orchestrei Wiener Philharmoniker* (Filarmonica din Viena), formaţie simfonică de sine stătătoare, provenită din Orchestra Operei Imperiale. Dirijor: Otto Nicolai.

Ansamblu de renume mondial, model de interpretare pentru marii clasici vienezi, a făcut turnee în toate continentele, cîntînd sub conducerea celor mai mari dirijori. Este orchestra de bază a Festivalurilor Internaţionale de la Salzburg.

În ţara noastră a concertat cu ocazia celui de al III-lea festival George Enescu, avînd la pupitru pe H. von Karajan.

1871 — S-a născut la Utrecht dirijorul olandez **Willem (Iosef) MENGELBERG.**

A studiat la Conservatorul din Köln. Îndelungata sa activitate în fruntea celebrei orchestre Concertgebouw din Amsterdam, ca şi a altor formaţii europene i-a dat prilejul să se afirme ca un şef de orchestră de mare valoare. A fost dirijor al Filarmonicii din New York timp de mai mulţi ani.

A murit în Elveţia, la 21.III.1951.

1881 — A murit la Petersburg **Modest Petrovici MUSORGSKI** (n.9/21.III.1839).

1890 — S-a născut la Denver S.U.A., **Paul WHITEMAN,** dirijor american.

S-a afirmat ca un valoros dirijor de jazz simfonic, dînd numeroase concerte în Statele Unite şi în Europa. A fondat Premiul „Whiteman" acordat anual compoziţiilor de jazz simfonic scrise de autori americani.

1896 — A avut loc premiera operei **Andréa Chénier** (4 acte), de U. Giordano, pe libret de L. Illica, la *Teatrul La Scala* din Milano. Acţiunea se petrece în timpul revoluţiei franceze de la sfîrşitul veacului al XVIII-lea.

1910 — A murit la Paris **Eduard (Judas) COLONNE** (n.23.VII.1838).

1915 — Prima audiţie, la Ateneul Român din Bucureşti, a *Simfoniei a II-a în la major* de George Enescu. A cîntat Orchestra Ministerului Instrucţiunii Publice, dirijată de autor.

1943 — A murit la Beverly Hills, California, **Serghei Vasilievici RAHMANINOV** (n. 20.III/1.IV.1873).

1948 — A murit la Bucureşti violonistul român **Grigore (Grigoraş) DINICU** (n. 3.IV.1889).

29

1600 — A murit la Paris **Claude LE JEUNE,** compozitor franco-belgian, (n. aproximativ în 1530, la Valenciennes). A fost unul din marii maeştri armonişti, creaţia sa bogată în madrigale

şi *chansons* scrise pentru 5, 6 pînă la 10 voci cuprinzînd — cum este cazul cu madrigalul *Le printemps* — unele din cele mai inspirate pagini rămase din acea epocă. O deosebită măiestrie de colorist, ce iese la lumină din compoziţiile sale pe texte ale poeţilor din antichitate, îl situează în fruntea unei şcoli care a exercitat o puternică influenţă asupra întregii creaţii europene din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. A mai lăsat motete şi două fantezii instrumentale.

1795 — Prima audiţie, la *Burgtheater* din Viena a *Concertului pentru pian şi orchestră nr. 2 în si bemol major, op. 19* de Beethoven, în cadrul unui spectacol muzical dat în folosul văduvelor de muzicanţi. La pian: compozitorul.

1871 — Inaugurarea sălii de concerte *Royal Albert Hall* din Londra. Clădirea, începută în 1851, făcea parte din complexul Expoziţiei din Londra din acel an. Ea nu a fost terminată decît douăzeci de ani mai tîrziu. Sala are o capacitate de 10.000 locuri şi o acustică remarcabilă.

În 1874 a dirijat aici R. Wagner şi în 1875 H. Berlioz, prezentînd prima audiţie a *Recviemului* său. Vara sala este adaptată celebrelor „concerte de promenadă".

1911 — A murit la Meudon, lîngă Paris, **Alexandre GUILMANT** (n.12.III.1837).

1924—A murit la Londra **Charles Villiers STANFORD** (n.30.IX.1852).

1937 — A murit la Lausanne **Karol Maciej SZYMANOWSKI.** (n.6.X.1882).

30

1500 — S-a născut la Castrillo de Matejudios, lîngă Burgos, **Antonio de CABEZON (CABEÇON)**, organist, clavecinist şi compozitor spaniol. A fost organist şi clavecinist al curţii spaniole. În creaţia sa figurează şi un ciclu de variaţiuni pentru *vihuelă* sau harfă pe temele unor melodii populare spaniole. Stilul său instrumental vădeşte o remarcabilă bogăţie expresivă: importanţa sa stă în faptul de a fi dat un impuls viguros dezvoltării formelor muzicale şi tehnicii instrumentelor cu claviatură, despre care a lăsat şi o lucrare teoretică.

A murit la Madrid, la 26.III.1566.

1764 — A murit la Amsterdam **Pietro LOCATELLI** (n.3.IX.1695).

1888 — S-a născut **Henrik Gustavovici NEUHAUS**, Artist al poporului R.S.F.S.R. pianist şi pedagog sovietic.

Profesor la conservatoarele din Kiev şi din Moscova, este reprezentant de seamă al şcolii pianistice sovietice. A scris o lucrare pedagogică despre arta tehnicii pianistice, intitulată *Însemnările unui pedagog*.

A murit la Moscova, la 10 octombrie 1964.

1946 — A fost înfiinţată *Opera de Stat* din Timişoara.

1963 — A murit la Moscova **Alexandr Vasilievici GAUK** (n.3/15. VIII.1893).

31

1684 — S-a născut la Frattamaggiore, lîngă Neapole, **Francesco DURANTE**, compozitor şi profesor italian.

A învăţat muzica la Neapole şi la Roma. A compus oratorii, messe, motete, cantate, duete vocale, lucrări instrumentale concertante şi de cameră. El a fost preţuit în toată Europa ca melodist şi contrapunctist de valoare şi totodată ca un eminent pedagog în lunga sa activitate de profesor la trei din conservatoarele napolitane. Printre elevii săi au fost: Vinci, Pergolesi, Traetta, Sacchini, Piccini şi Paisiello.

A murit la Neapole, la 13 august 1755.

1732 — S-a născut la Rohrau, **Franz Joseph HAYDN**, compozitor austriac.

Făuritor al şcolii muzicale clasice vieneze, Haydn este unul din cei mai fecunzi şi mai influenţi compozitori de la sfîrşitul veacului al XVIII-lea.

Aparţinînd unei modeste familii de ţărani austrieci, din apropierea Vienei, el ajunge printr-o întîmplare corist la biserica Sf. Ştefan din Viena la vîrsta de 8 ani. Fire tenace, nu s-a descurajat nici o clipă în faţa greutăţilor vieţii şi a profitat de orice răgaz pentru a se pregăti pe tărîmul muzical. După ce a ieşit din corul bisericii, a făcut tot felul de munci pentru a-şi cîştiga existenţa. A fost un timp valet şi elev al compozitorului italian Niccolo Porpora, care i-a dat preţioase îndrumări în arta componistică. Talentul său de dirijor se vădeşte curînd şi, după ce trece ca muzician interpret şi maestru pe la diverşi aristocraţi austrieci şi cehi, în 1761 obţine importantul post de ajutor de şef şi apoi pe cel de şef de orchestră al formaţiei simfonice permanente a prinţului Eszterhazy, cu sediul la Eisenstadt. A fost în serviciul efectiv al familiei Eszterhazy timp de 30 de ani şi dacă acest serviciu i-a prilejuit multe umilinţe şi neajunsuri, în schimb a putut să se ocupe exclusiv cu o muncă de creaţie rodnică. Marele număr de simfonii, divertismente, piese de muzică de cameră, toate străbătute de o voie bună nealterată şi o robustă dragoste de viaţă — scrise în această perioadă, îl fac cunoscut în toată Europa. După 1790, călătorind în Anglia, unde a stat timp mai îndelungat, este înconjurat de respectul şi admiraţia tuturor. Unul din episoadele cele mai frumoase din viaţa lui Haydn îl constituie prietenia sa cu Mo-

zart, iar influenţa reciprocă dintre aceşti doi mari compozitori este vizibilă în unele din lucrările lor.

În creaţia sa instrumentală, Haydn a dat o strălucită întruchipare cvartetului şi principiilor fundamentale ale formei sonată aflate în plină plămădire. Prodigioasa sa producţie simfonică, de un nivel artistic nemaiîntîlnit pînă la el, a contribuit la cristalizarea trăsăturilor fundamentale ale simfonismului clasic vienez. Pe lîngă cele 104 simfonii, 36 concerte instrumentale şi numeroase uverturi, a mai scris peste 350 lucrări pentru diferite formaţii de muzică de cameră (84 cvartete de coarde, 31 triouri cu pian, 66 triouri de coarde), peste 60 de sonate pentru pian, şi pentru vioară şi pian etc., precum şi lucrări instrumentale mai mici. De asemenea, în afară de mai multe lucrări pentru scenă şi de celebrele sale oratorii *Creaţiunea* şi *Anotimpurile*, a compus messe, cantate, melodii, coruri şi altele. A armonizat peste 400 de cîntece populare din Marea Britanie.

A murit la Viena, la 31 mai 1809.

1872 — S-a născut la Novgorod **Serghei Pavlovici DIAGHILEV,** coregraf şi regizor rus.

După o activitate de cîţiva ani în Rusia, unde a fondat o revistă de artă, s-a stabilit la Paris, în 1908, organizînd concerte de muzică rusă. A pus în scenă şi spectacole de operă rusă, printre care *Boris Godunov*, cu Şaliapin. În 1909 şi-a întemeiat o trupă de balet, avînd printre colaboratorii săi pe coregraful Fokin şi pe dansatorul Nijinski. Realizările sale scenice s-au impus cu atîta autoritate, încît mulţi dintre marii compozitori ai timpului au scris balete destinate trupei sale. Printre aceştia au fost: Ravel, Stravinsky, de Falla, Prokofiev, Cerepnin, Milhaud, Poulenc şi alţii. Diaghilev a făcut turnee cu ansamblul său în diferite ţări din Europa şi America.

A murit la Veneţia, la 19 august 1929.

1893 — S-a născut la Viena **Clemens Heinrich KRAUSS,** dirijor austriac.

Talentul său remarcabil i-a adus angajamente la Opera din Viena şi la cea din München, ca şi la Festivalurile Internaţionale de la Salzburg. A făcut turnee de concerte în Europa şi America. A fost socotit ca unul din cei mai buni interpreţi ai lui Richard Strauss.

A murit la Mexico City, la 16 mai 1954.

1

1865—A murit la Blavio, lîngă Como, **Giuditta PASTA** (n.9.IV.1798).

1866 — S-a născut la Empoli **Ferruccio Benvenuto BUSONI,** compozitor şi pianist italian.

Şi-a făcut studiile muzicale la Graz şi la Leipzig. O bună parte din activitatea sa a fost dedicată pedagogiei. A fost profesor la Helsinki, Moscova, New York, Weimar, Bologna şi Berlin. Pedagog de valoare, pianist cu o mare faimă internaţională (a dat timp de mulţi ani concerte în Europa şi America), Busoni are pe tărîmul creaţiei o activitate fructuoasă. A compus opere, lucrări orchestrale, concerte, lucrări de muzică de cameră pentru diferite formaţii, numeroase piese pentru pian şi orgă, lucrări vocale cu orchestră şi cu pian. Transcripţiile şi aranjamentele sale pentru pian (s-a ocupat în special de lucrările lui Bach şi Liszt) constituie o valoroasă contribuţie la popularizarea unui număr important din creaţiile reprezentative aparţinînd muzicii universale. A făcut şi transcripţii pentru orchestră ale unor lucrări de Mozart, a publicat eseuri de estetică muzicală şi studii despre transcrierea lucrărilor de orgă pentru pian.

A murit la Berlin, la 27 iulie 1924.

1873 — S-a născut la Onega, gub. Novgorod, **Serghei Vasilievici RAHMANINOV,** compozitor, pianist şi pedagog rus.

Elev al lui Zverev, Taneev şi Ceaikovski la Conservatorul din Moscova, apoi al lui Arenski, el s-a făcut cunoscut de timpuriu prin însuşirile sale de muzician multilateral. A fost dirijor la *Teatrul Mare* din Moscova (1904—1906), iar mai tîrziu a dirijat concertele simfonice din acelaşi oraş. O îndelungată activitate de pianist-concertist l-a situat printre marii virtuozi ai acestui instrument, dar preocuparea sa centrală, pînă la sfîrşitul vieţii, a rămas creaţia.

Rahmaninov a trăit mult timp departe de patrie, dar legătura puternică cu folclorul poporului său apare cu claritate în marea majoritate a lucrărilor sale, în care se simte poezia autentică a locurilor natale, savoarea cîntecelor şi dansurilor populare ruse, sufletul viu al compatrioţilor săi, filtrate prin sensibilitatea unei mari personalităţi artistice.

A scris 3 simfonii şi alte lucrări pentru orchestră, 4 concerte şi o *Rapsodie pe o temă de Paganini*, pentru pian şi orchestră, piese corale, opere (cea mai populară este *Aleko*), cîteva lucrări de muzică de cameră (printre care *Trio elegiac*, în memoria lui Ceaikovski), preludii, studii, variaţii şi sonate pentru pian, melodii pentru voce solo cu pian şi alte cîteva piese instrumentale.

A murit la Beverly Hills, California, la 28.III.1943.

1883 — S-a născut la Plahino, Riazan, **Alexandr Vasilievici ALEXANDROV,** Artist al poporului al U.R.S.S., compozitor şi dirijor sovietic.

Elev al şcolii de dirijori de cor din Petersburg, a urmat în acelaşi timp Conservatorul local cu Rimski-Korsakov şi Glazunov, iar

mai tîrziu Conservatorul din Moscova. O activitate multilaterală şi rodnică i-a atras un mare prestigiu în viaţa muzicală a Uniunii Sovietice. A fost profesor la Conservatorul din Moscova şi dirijor al Corului de Stat din Moscova, dar marile sale merite şi le-a cîştigat ca organizator, conducător artistic şi dirijor al Ansamblului de cîntece şi dansuri al Armatei Sovietice. A contribuit într-o măsură însemnată la atingerea unei înalte măiestrii artistice a acestui ansamblu, pentru care a scris numeroase compoziţii şi aranjamente de cîntece populare. Cîntecele sale de mase şi cele din timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei s-au bucurat de o mare răspîndire în rîndurile poporului sovietic. Imnul pe care l-a închinat partidului a devenit în 1944 Imnul de Stat al Uniunii Sovietice.

În afară de numeroase piese vocale, cantate, coruri, cîntece, dansuri, în care se simte o puternică inspiraţie folclorică, Alexandrov a mai scris opera *Nimfa apelor*, o simfonie şi *Poemul simfonic*, *„Moarte şi viaţă"*. De asemenea, s-a ocupat şi cu cercetări în domeniul folclorului muzical.

A murit la Berlin, la 8 iulie 1946.

1949 — A fost înfiinţată *Orchestra de muzică populară „Barbu Lăutaru"* pe lîngă Institutul de Folclor din Bucureşti. Din 1953 funcţionează pe lîngă Filarmonica de Stat „George Enescu". Această formaţie, sub conducerea dirijorilor ei Nicu Stănescu şi Ionel Budişteanu, a dus pînă dincolo de hotarele ţării faima muzicii noastre populare, horele, sîrbele şi bătutele româneşti stîrnind entuziasmul unui larg auditoriu în toate continentele.

2

1800 — Prima audiţie, la *National Hoftheater* din Viena, a *Simfoniei I-a în do major* de Beethoven. În aceeaşi seară a avut loc şi prima audiţie a *Concertului nr. 1 pentru pian şi orchestră în do major, op. 15* de Beethoven, partea pianistică fiind susţinută de compozitor. Tot aici s-a prezentat — în prima audiţie — *Septetul pentru coarde şi suflători*.

Concertul a fost completat cu lucrări de Haydn şi Mozart.

1877 — S-a născut la Lugoj compozitorul şi folcloristul român **Tiberiu BREDICEANU,** Artist al poporului.

A făcut studiile muzicale la Sibiu şi la Blaj (cu Iacob Mureşianu). A desfăşurat o bogată activitate folcloristică, adunînd peste 800 de melodii populare din diferite regiuni ale ţării. În creaţia muzicală s-a distins prin compoziţiile sale vocale — pentru voce solo, cor şi pentru scenă — în care a folosit teme puternic colorate de elemente melodice şi ritmice ale muzicii populare româneşti. De asemenea, a făcut multe prelucrări de cîntece populare.

Tiberiu Brediceanu a jucat un rol important în fondarea Teatrului Naţional şi a Conservatorului din Cluj; a fost unul dintre primii directori ai Operei Române din Cluj (1920), ai Operei Române din Bucureşti, conducător al Conservatorului „Astra" din Braşov şi unul din fondatorii Societăţii Compozitorilor Români.

Este membru corespondent al Academiei R. S. România şi al Societăţii franceze de muzicologie din Paris.

Printre lucrările sale mai de seamă se numără: *Poemul muzical etnografic „Transilvania, Crişana, Banatul şi Maramureşul, în port, joc şi cîntare"*, scenele lirice *La şezătoare* şi *La seceriş*, piesa lirică *Seara mare*, patru dansuri simfonice, două suite pentru vioară şi pian, piese pentru pian, culegeri şi muzică populară din Banat şi Maramureş, zece caiete cu doine şi cîntece populare româneşti, un caiet de colinde etc.

1877 — S-a născut la Breslau **Arnold SCHERING**, muzicolog german.

A fost profesor la universităţile din Berlin, Leipzig şi Halle şi la Conservatorul din Leipzig. Autor de importante studii de muzicologie, a susţinut teza potrivit căreia muzica vocală din secolele XIV-XVI era în realitate muzică de orgă, la care se adăugaseră cuvinte. Unul din meritele sale îl constituie faptul de a fi descoperit la Upsala *Oratoriul de Crăciun* al lui Heinrich Schütz, socotit pierdut. Dintre lucrările sale mai importante cităm: *Istoria oratoriului, a concertului, a solo-sonatei în prima jumătate a secolului al XVII-lea*, *Tabellen zur Musikgeschichte*, o istorie a muzicii prin exemple muzicale. A fost de mulţi ani editorul *Anuarului „Bach"* al Societăţii „Bach".

A murit la Berlin la 7 martie 1941.

3

1889 — S-a născut la Bucureşti **Grigore (Grigoraş) DINICU**, violonist român.

A studiat la Conservatorul din Bucureşti. S-a specializat în interpretarea muzicii populare româneşti, consacrîndu-se ca unul din cei mai mari artişti în acest domeniu. Împreună cu taraful său lăutăresc, a repurtat mari succese şi în străinătate, ridicînd valoarea interpretativă a acestui gen la nivelul scenei de concert. S-a ocupat şi cu compoziţia: unele din lucrările sale şi-au cîştigat o mare popularitate, ca de pildă *Hora staccato* pe care a prelucrat-o I. Heifetz, iar P. Vladigheroff a transcris-o pentru orchestră simfonică. Grigoraş Dinicu a făcut şi numeroase transcripţii de muzică populară (*Ciocîrlia*, *Hora mărţişorului*, etc) ale melodiilor pe care le culegea singur.

În activitatea sa el nu a renunţat la apariţii — destul de sporadice — în concerte simfonice. A apărut ca interpret al concertelor de Mendelssohn, Bruch etc. sub bagheta lui George Georgescu.

A murit la Bucureşti, la 28 martie 1948.

1895 — S-a născut la Florenţa **Mario CASTELNUOVO-TEDESCO**, compozitor italian.

A făcut studii de compoziţie cu Pizzeti şi de pian cu Del Valle. Muzica sa se caracterizează printr-o construcţie armonică complexă, cu frecvente dezvoltări politonale. În creaţia sa figurează lucrări simfonice (uverturi, concerte, printre care şi unul pentru chitară şi orchestră), de cameră (sonate şi piese pentru diferite formaţii), opere (*La Mandragora*, etc), piese vocale de cameră şi de mase, etc.

1897 — A murit la Viena **Johannes BRAHMS** (n. 7. V. 1833).

1925 — A murit la Nisa **Jan DE RESZKE** (n. 14.I. 1850).

1950 — A murit la New York **Kurt WEILL** (n. 2. III. 1900).

4

1752 — S-a născut la Neapole **Niccolo Antonio ZINGARELLI**, compozitor şi profesor italian.

A fost maestru de capelă la catedralele din Milano, Loreto, Sf. Petru din Roma şi Neapole, unde a funcţionat şi ca director la Real Collegio di Musica (printre elevii săi se numără Bellini). În creaţia sa figurează numeroase opere, cantate dramatice, oratorii, etc.

A murit la Torre del Greco, la 5 mai 1837.

1843 — S-a născut la Gyor, Ungaria **Hans RICHTER**, dirijor austro-ungar. A studiat la Conservatorul din Viena. Şi-a cîştigat celebritate atît în domeniul operei cît şi în cel al concertelor simfonice. Foarte apreciat de Wagner, a fost printre marii realizatori ai lucrărilor acestuia. A prezentat în primă audiţie numeroase capodopere ale muzicii universale, simfonii de Brahms, R. Strauss etc. Prim şef de orchestră la operele din Bayreuth, Viena şi Budapesta, a fost multă vreme dirijor permanent al Orchestrei Simfonice Halle din Manchester.

A murit la Bayreuth, la 5 decembrie 1916.

1875 — S-a născut la Paris **Pierre MONTEUX**, dirijor francez.

A studiat la Conservatorul din Paris. S-a relevat cu prilejul spectacolelor date la Paris de trupa de balet rus a lui S. Diaghilev. S-a stabilit apoi în Statele Unite, unde a dirijat, timp de aproape patru decenii, cele mai mari orchestre simfonice, ca şi orchestra Operei Metropolitane din New York. În Europa a dirijat îndeosebi la Paris şi în Anglia.

A murit la Hancock S.U.A., la 1 iulie 1964.

5

1784 — S-a născut la Braunschweig **Ludwig (Louis) SPOHR**, compozitor, violonist, pedagog şi dirijor german.

A fost un timp dirijorul curţii din Kassel şi un concertist reputat în întreaga Europă. Unul dintre primii creatori ai operei romantice germane (*Jessonda* se mai cîntă şi astăzi în Germania), a compus şi muzică pentru orchestră (simfonii, uverturi, concerte, etc.), muzică de cameră, lucrări corale, instrumentale, pentru voce solo. Ca exponent al şcolii violonistice germane din secolul al XIX-lea a scris o metodă de vioară care este folosită şi astăzi. Se crede că Spohr a fost printre primii dirijori care au întrebuinţat bagheta.

A murit la Kassel la 22 octombrie 1859.

1803 — Prima audiţie, la *Theater an der Wien*, a *Simfoniei a 2-a în re major* şi a *Concertului nr.3 în do minor pentru pian şi orchestră* de Beethoven.

1869—S-a născut la Tourcoing **Albert Charles Paul Marie ROUSSEL**, compozitor francez.

Mare iubitor al mării, după absolvirea Şcolii navale face călătorii pînă în Extremul Orient, în timpul cărora se nasc şi primele sale lucrări. Mai tîrziu devine elevul lui V. d'Indy şi se dedică exclusiv muzicii. Compozitor cu o personalitate originală, maniera sa, prezentînd o gamă variată de expresie, îl plasează printre cei mai de seamă muzicieni peisagişti. A fost profesor de contrapunct la Schola Cantorum. În creaţia sa figurează lucrări scenice (baletul *Le festin de l'araignée*, opera-balet *Padmavîti*, baletul *Bacchus et Ariane*, etc.), simfonice (simfonii, suite din lucrările sale scenice, un concert pentru pian, un concertino pentru violoncel etc.), piese de muzică de cameră şi instrumentală ş.a.

A murit la Royan la 23 August 1937.

1874 — Premiera operetei *Liliacul* (3 acte) de J. Strauss-fiul, la *Theater an der Wien*. Libretul, semnat de K. Haffner şi R. Genée, este luat după vodevilul *Revelionul* de Meilhac şi Halévy, care s-au inspirat la rîndul lor din comedia *Închisoarea*, de R. Benedix. O farsă spumoasă, a cărei acţiune se petrece în Viena secolului trecut şi care-şi datoreşte longevitatea şi succesul inepuizabil muzicii sale, pline de inspiraţie şi optimism.

1885 — S-a născut la Galaţi **Dimitrie CUCLIN**, compozitor şi pedagog român.

Şi-a făcut studiile muzicale întîi la Conservatorul din Bucureşti, cu D. Kiriac şi A. Castaldi, apoi la Paris, cu Ch. M. Widor la Conservator şi cu V. d'Indy la Schola Cantorum.

A fost profesor de vioară şi de teorie muzicală la New York, iar mai tîrziu şi-a continuat activitatea

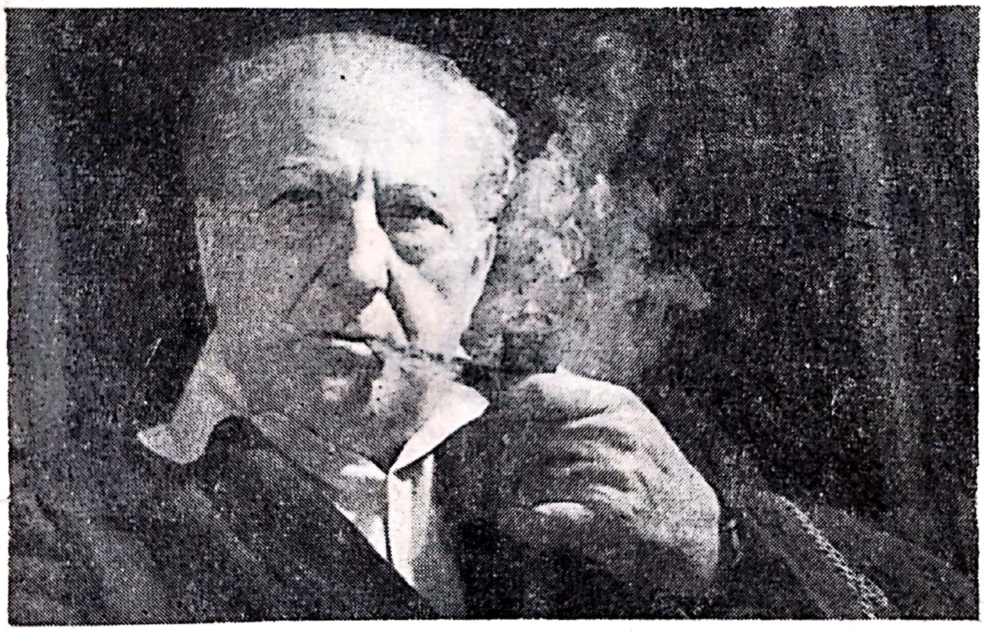
pedagogică la Conservatorul din Bucureşti, unde a fost îndrumătorul celor mai mulţi compozitori din generaţiile mai tinere.

Printre lucrările sale mai importante se numără: 15 simfonii, 3 concerte instrumentale, opera-madrigal *Sonia*, opera *Traian şi Dochia* spectacolul tragic *Agamemnon*, *Oratoriul „David şi Goliath"* o cantată, numeroase lucrări de muzică de cameră instrumentală şi vocală, 4 liturghii, coruri pentru copii ş.a. Este autorul unui tratat de forme muzicale şi al unuia de estetică.

Este laureat al Premiului de Stat.

1890 — S-a născut la Iaşi **Jean BOBESCU,** dirijor român, Artist al poporului.

Şi-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din Iaşi. A fost profesor şi director, după moartea lui Grigore Gabrielescu, al conservatorului „Cornetti" din Craiova. A avut o bogată activitate în Cluj unde a fost ani îndelungaţi dirijor al *Operei Române*

şi profesor la Conservator. A condus o serie de spectacole la *Opera Comică* din Paris şi la *Opera de Stat* din Viena. A activat ca profesor fiind distins şi cu titlul de profesor emerit. Este dirijor permanent la *Teatrul de Operă şi Balet al R. S. România* din Bucureşti.

1894 — S-a născut la Bucureşti **Fănică LUCA** (pseudonim pentru **Iordache Ştefan**), instrumentist popular român (cîntăreţ din nai).

A învăţat naiul cu tatăl său, Iordache Luca, devenind un virtuoz neîntrecut al acestui instrument. A activat în numeroase formaţii de muzică populară, cîştigîndu-şi un mare renume. S-a bucurat de succese remarcabile în turneele pe care le-a făcut în Europa şi în America. Este solist al Orchestrei de muzică populară „Barbu Lăutaru" al Filarmonicii de Stat „George Enescu".

Este Artist emerit şi laureat al Premiului de Stat.

7—3156

1908 — S-a născut la Salzburg **Herbert von KARAJAN**, dirijor austriac.

Proeminentă personalitate artistică, unul din cei mai străluciţi şefi de orchestră ai timpului nostru, Karajan a debutat în 1927 la Ulm foarte curînd după absolvirea studiilor făcute la Mozarteum din Salzburg şi la Viena cu renumitul dirijor austriac Franz Schalk. Drumul ascendent al carierei sale se desfăşoară cu aceeaşi strălucire atît la pupitrul de operă cît şi la cel al concertelor simfonice. Dirijor la Aachen şi Berlin, după război îşi mută centrul activităţii la Societatea prietenilor muzicii din Viena, apoi la *Scala* din Milano şi la Festivalurile din Bayreuth, Salzburg şi Lucerna. În acelaşi timp, face şi numeroase turnee în Europa şi peste ocean, fiind şi unul din principalii iniţiatori şi conducători ai *Orchestrei „Philharmonia"* din Londra. Din 1957 e director artistic al filarmonicelor din Berlin si din Viena, unde a condus un timp şi Opera de stat. Cu ocazia celui de al III-lea Festival „George Enescu" din 1964 Karajan a dirijat la Bucureşti două concerte ale Filarmonicii din Viena.

1921—A murit la Amsterdam **Alphons DIEPENBROCK** (n. 2.IX.1862).

6

1660 — S-a născut la Geising, Boemia, **Johann KUHNAU**, compozitor şi organist german.

A fost organist şi apoi cantor la biserica Sf. Toma din Leipzig şi director muzical al universităţii şi al celor două biserici principale din Leipzig. Este socotit ca unul dintre reputaţii compozitori germani de muzică pentru clavecin din perioada anterioară lui J. S. Bach. Se pare că a fost primul care a scris sonate în mai multe mişcări, depăşind în construcţie şi semnificaţie obişnuita suită de dansuri. Al doilea din cele două cicluri de sonate pentru clavecin este alcătuit din 6 piese programatice, inspirate din subiecte biblice. S-a făcut cunoscut şi în domeniul literar prin poeziile şi traducerile sale.

A murit la Leipzig la 5 iunie 1722.

1824 — Prima audiţie, la Petersburg a *Missei Solemnis în re major*, oratoriu în 5 părţi pentru solişti, cor şi orchestră, de Beethoven.

1870 — S-a născut la Viena **Oscar STRAUS**, compozitor austriac.

A studiat la Viena şi la Berlin cu Max Bruch. A fost şef de orchestră în diferite teatre din Austria şi Germania. Cea mai importantă

parte a creației sale o constituie numeroasele operete care i-au adus renumele. Printre cele mai cunoscute sînt: *Ein Walzertraum*, *Der tapfere Soldat*, pe text de Bernard Shaw, *Liebeszauber*, *Der Letzte Walzer*, *Teresina*, etc. A fost printre primii care au folosit în operetă dansurile mai moderne, *fox-trot* și *shimmy*. A mai scris și diferite lucrări instrumentale.

A murit la Bad Ischl la 11 ianuarie 1954.

1908 — S-a născut la Gori, lîngă Tiflis, **Vano Ilici MURADELI**, Artist al poporului R.S.F.S.R., compozitor sovietic.

A studiat compoziția la conservatoarele din Tbilisi și Moscova.

S-a ocupat o vreme cu regia teatrală și dirijatul, apoi s-a dedicat cu totul compoziției. În timpul celui de-al doilea război mondial a fost conducătorul Ansamblului artistic central al Flotei marinei militare a U.R.S.S., ducînd o intensă activitate de creație. A compus între altele: opera *Marea prietenie*, simfonii și diverse lucrări pentru orhestră, numeroase cîntece de mase, imnuri (*Imnul Uniunii internaționale a studenților*, *Imnul Moscovei* etc.), muzică de scenă și de film.

1927 — A murit la Cluj **Dimitrie POPOVICI-BAYREUTH** (n. 18. VIII. 1859).

7

1763 — S-a născut **la Veneția Domenico DRAGONETTI**, contrabasist italian.

A fost unul dintre cei mai străluciți contrabasiști din toate timpurile. A cutreierat Europa, dînd recitaluri și cîntînd ca solist în concerte simfonice. S-a bucurat de prietenia și prețuirea lui Haydn și Rossini. A compus numeroase lucrări pentru contrabas și cîteva piese vocale.

A murit la Londra, la 16 aprilie 1846.

1805 — Prima audiție, la *Theater an der Wien* a *Simfoniei a III-a „Eroica“ în mi bemol major*, de Beethoven, în cadrul unui concert dirijat de violonistul Franz Clement. Simfonia a fost dirijată de Beethoven.

1858 — A murit la Viena **Anton DIABELLI** (n. 5. IX. 1781).

1899 — S-a născut la Paris **Robert Marcel CASADESUS**, pianist francez.

Fiu al compozitorului de operetă Robert I „Casa“ Casadesus (1878—1940), Robert Marcel Casadesus a fost elevul lui Diémer la Conservatorul din Paris. Este considerat ca unul dintre cei mai buni pianiști ai generației sale. Turneele sale de concerte l-au făcut cunoscut atît în Europa cît și în America. A fost titularul catedrei de pian la Conservatorul american de muzică de la Fontainebleau (Franța) pe care l-a condus în 1945. Amintim că acest conservator a fost înființat tot de un membru al familiei Casadesus, François Louis, unchiul lui Robert Marcel (1870—1954), în anul 1920.

François-Louis a avut, în afară de Robert I „Casa“, încă șapte frați care au îmbrățișat, toți, cariera muzicală. Cităm, dintre ei, pe:

Henri (1879—1947), fondatorul, în 1901, a celebrei Societăţi de instrumente vechi prezidate de Saint-Saëns;

Marcel (1882—1914), violoncelist de talent;

Regina (1886—1961) clavecinistă, membră a Societăţii de instrumente vechi;

Marius (n. 1892) violonist şi compozitor.

Mai amintim din această mare familie de muzicieni, pe Jean Casadesus (n. 1928), fiul lui Robert Marcel şi al pianistei Gaby Casadesus, la rîndul său talentat pianist.

8

1692 — S-a născùt la Pirano, Istria, **Giuseppe TARTINI**, violonist, compozitor, profesor şi teoretician italian.

A fost violonist în diferite orchestre din Italia şi Austria. O bună parte din activitatea sa a fost dedicată pedagogiei, deschizînd la Padua o şcoală de vioară care a devenit celebră în toată Europa. Mulţi violonişti ai timpului au fost elevii săi. A adus o serie de îmbunătăţiri în tehnica viorii, mai cu seamă în aceea a arcuşului, căruia i-a făcut modificări importante de construcţie. Pentru studiul practic a lăsat o lucrare intitulată *Arta arcuşului* cuprinzînd cincizeci de variaţii pe o gavotă de Corelli. A compus aproximativ 140 de concerte, 50 de triouri şi 150 de sonate pentru vioară. Cea mai cunoscută lucrare a sa este *Sonata „Trilul diavolului“, în sol minor, pentru vioară şi pian.*

Printre lucrările sale figurează şi unele încercări de teorie muzicală ca, de pildă *Despre principiile armoniei muzicale.*

A murit la Padua, la 26 februarie 1770.

1848 — A murit la Bergamo **Domenico Gaetano Maria DONIZETTI** (n. 29. XI. 1797).

1870 — A murit la Bruxelles **Charles Auguste de BÉRIOT** (n. 20.II 1802).

1876 — Premiera operei *La Gioconda* (4 acte) de A. Ponchielli, la *Teatrul La Scala* din Milano. Autorul libretului este compozitorul Arrigo Boito, care l-a semnat cu anagrama Tobio Gorria.

1889 — S-a născut la Chester **Adrian Cedric BOULT**, dirijor englez.

Şi-a făcut studiile muzicale la Oxford şi la conservatorul din Leipzig cu A. Nikisch.

A condus cele mai mari orchestre simfonice din Marea Britanie şi este socotit ca unul din cei mai de seamă dirijori englezi. Este profesor la Colegiul Regal de muzică din Londra şi a fost director muzical al Radiodifuziunii britanice.

Interpret cu vederi înaintate, sir A. Boult a promovat în concertele dirijate de el lucrări ale tinerilor compozitori britanici şi ale multor compozitori de valoare din ţările pe care le-a vizitat, cu deosebire din Europa Centrală.

Este cunoscut şi apreciat atît în Europa cît şi în America, unde a dirijat numeroase concerte.

1798 — S-a născut la Saronno, lîngă Milano, **Giuditta PASTA**, cîntăreaţă italiană.

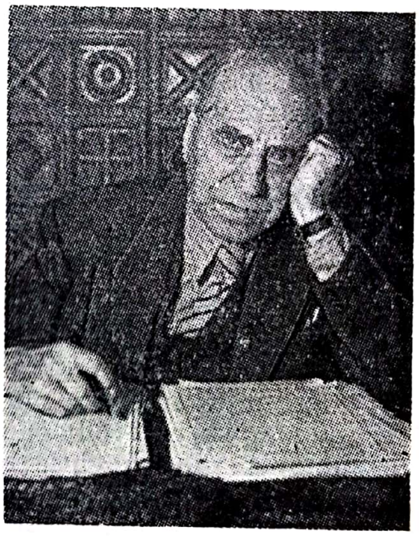
A studiat la Conservatorul din Milano. A cîntat pe toate marile scene de operă din Europa şi s-a bucurat de o faimă considerabilă.

A murit la Blavio, lîngă Como, la 1 aprilie 1865.

1846 — S-a născut la Ortona sul Mare, Abruzzi, **Francesco Paolo TOSTI**, compozitor italian.

A studiat la Colegiul San Pietro a Majella din Neapole, între alţii şi cu Mercadante. A fost profesor de canto la Neapole, Roma şi Londra, unde a locuit multă vreme. Şi-a creat o mare celebritate prin canţonetele şi romanţele sale, dintre care unele au devenit populare în lumea întreagă ca, de pildă, *Non m'ama più*, *Lamento d'amore*, *Mattinata*, *Ideale*, etc.

A murit la Roma, la 2 decembrie 1916.

1882 — S-a născut la Brăila cîntăreţul român **George NICULESCU-BASU**, Artist al poporului.

După ce studiază un timp în ţară, se perfecţionează la Milano. A debutat în ansamblurile de operetă, cîntînd alături de Leonard; abordează apoi repertoriile de operă şi timp de mai multe decenii activează pe scena Operei din Bucureşti, afirmîndu-se ca unul dintre cei mai de seamă cîntăreţi români. A cîntat în tinereţe pe scenele unor teatre de operă din Italia.

A murit la Bucureşti, la 19 octombrie 1964.

1898 — S-a născut la Princeton, New Jersey, S.U.A., **Paul ROBESON**, cîntăreţ american de culoare.

Este unul dintre cei mai iubiţi cîntăreţi din lumea întreagă. Cu vocea sa de bas baritonal, plină şi caldă, şi cu o rară simţire artistică, el a făcut cunoscute frumuseţile cîntecelor populare negre şi îndeosebi ale celor denumite *negro spirituals*. El s-a făcut purtătorul de cuvînt al gîndurilor şi dorului de libertate ale compatrioţilor săi negri, persecutaţi în propria lor ţară de politica discriminatorie punîndu-şi arta în slujba celor mai nobile idealuri umanitare. Repertoriul său s-a lărgit treptat cu cîntecele de libertate ale multor popoare, iar în manifestările sale publice cetăţeneşti s-a afirmat ca un entuziast luptător pentru pace.

Robeson este laureat al Premiului Internaţional Lenin „Pentru pacea şi prietenia între popoare" (1950).

1916 — Prima audiţie a *Suitei a II-a op. 19* de G. Enescu la Ateneul Român, în execuţia Orchestrei simfonice a Ministerului Instrucţiunii Publice, căreia i-a fost dedicată. Dirijor: compozitorul.

10

1545 — A murit la Roma **Constanzo FESTA**, compozitor italian.

S-a născut la Piedmont în 1490, dar nu se cunoaşte data exactă. A fost maestru al capelei Vaticanului şi a compus numeroase lucrări bisericeşti şi madrigale. Este unul din cei mai vechi compozitori italieni de muzică bisericească cunoscuţi. A contribuit într-o măsură însemnată, prin creaţia sa, la dezvoltarea şcolii italiene de madrigalişti.

1864 — S-a născut la Glasgow **Eugène Francis Charles d'ALBERT**, pianist şi compozitor englez.

A studiat la Londra, Viena şi la Weimar cu Liszt.

Recunoscut ca unul din marii maeştri ai pianului, el a repurtat succese răsunătoare în turneele de concerte făcute în Europa şi în America. A activat un timp ca dirijor la Curtea din Weimar şi a fost director la *Hochschule für Musik* din Berlin. A locuit mult timp în Germania. Creaţia sa cuprinde numeroase opere, dintre care două sînt mai cunoscute: *Tiefland* şi *Die toten Augen.* A mai scris două concerte pentru pian, un concert pentru violoncel, o simfonie, două cvartete de coarde, o sonată şi o suită pentru pian.

A murit la Riga, la 3 martie 1932.

11

1819 — S-a născut la Hagen, Westfalia, **Charles HALLE** (**Kar HALLE**), pianist şi dirijor englez de origine germană.

A studiat la Darmstadt şi la Paris cu Kalkbrenner. A condus cele mai importante orchestre simfonice şi de operă din Marea Britanie. Cea mai lungă şi mai rodnică perioadă a petrecut-o în fruntea orchestrei simfonice din Manchester, care îi poartă numele. A făcut turnee în Australia şi în Africa de Sud. În ultimii ani ai vieţii, a condus Colegiul Regal de Muzică din Manchester. A publicat, printre altele, o metodă de pian.

A murit la Manchester la 25 octombrie 1895.

1834 — Se reprezintă pentru prima oară, la Iaşi, *Alcătuirea de cîntece şi jocuri româneşti* — primul spectacol muzical în limba română, scris şi jucat de elemente autohtone — intitulată *Cantata pastorală sau Serbarea păstorilor moldoveni.* Textele au fost scrise de Gh.Asachi, iar muzica de soţia sa Elena Taiber Asachi (de origină austriacă), socotită drept prima compozitoare română. Trebuie menţionat şi faptul că spectacolul a fost jucat de o formaţie de amatori, entuziaşti susţinători ai cauzei teatrului românesc în Moldova, printre care figurau şi Costache Negri, D. Gusti, Vasile Alecsandri şi copiii lui Asachi. Cu acest prilej a debutat şi un tînăr actor în vîrstă de 18 ani — Matei Millo.

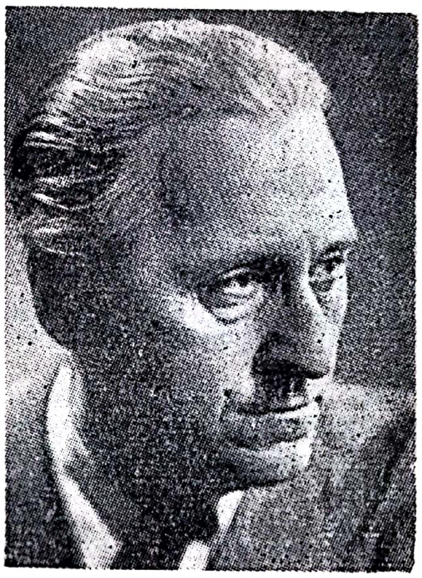
1880 — S-a născut la Roma **Bernardino MOLINARI**, dirijor italian.

A fost unul din cei mai mari dirijori ai Italiei. Numeroasele concerte, pe care le-a dirijat în mai toate centrele europene şi americane, i-au atras preţuirea şi popularitatea.

A fost conducătorul permanent al orchestrei simfonice de la Augusteo din Roma.
A murit la Roma, la 25 decembrie 1952.

1901 — S-a născut la Bucureşti **Theodor ROGALSKI,** compozitor, dirijor şi pedagog român, Maestru emerit al artei.

Şi-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din Bucureşti, cu A. Castaldi şi D. Cuclin, la Conservatorul din Leipzig şi apoi la Paris, la Schola Cantorum, unde a fost elevul lui d'Indy.

A fost profesor de orchestraţie la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti. A vădit de tînăr calităţi care l-au situat printre cei mai valoroşi şefi de orchestră români. A organizat şi a condus multă vreme Orchestra Simfonică Radio. În ultimii ani ai vieţii sale a organizat şi a condus Orchestra Simfonică a Sfatului Popular al Capitalei şi a fost dirijor permanent la Filarmonica de Stat „George Enescu". În creaţie, Rogalski s-a inspirat din muzica populară românească, folosind un stil de o autentică savoare, înfrumuseţat de armonii sugestive şi de măiestria instrumentaţiei, plină de colorit, de un gust ales. Admirabil orchestrator, el a transpus pentru orchestră foarte multe lucrări din literatura muzicală românească şi universală. A scris lucrări de muzică simfonică şi de cameră. Printre cele mai importante sînt: schiţele simfonice *Paparude* şi *Înmormîntare la Pătrunjel*, balade (*Toma Alimoş*, *Iancu Jianu* şi *Mihu copilul*), *Trei dansuri româneşti* pentru orchestră simfonică, o sonată pentru pian, un cvartet de coarde, lieduri.

A murit la Zürich, la 2 februarie 1954.

1908 — S-a născut la Tucăpy **Karel ANČERL,** dirijor ceh.
A studiat la Conservatorul din Praga cu A. Haba, şi J. Krička. Este dirijor principal al Orchestrei Filarmonice din Praga. A dirijat şi în străinătate şi este autorul cîtorva piese simfonice şi de cameră.

1922 — S-a născut la Lom **Alexandr RAICEV,** compozitor bulgar.
A studiat la Academia de Muzică din Sofia cu P. Vladigherov. A făcut apoi studii de specializare la Academia „Franz Liszt" din Budapesta. Predă armonia la Conservatorul de Stat din Sofia. A compus lucrări simfonice, concertante şi de cameră, un balet, un oratoriu, cantate, muzică de film, cîntece şi coruri. Printre lucrările sale mai importante sînt: *Simfonia cantată*, *El nu moare*, *Oratoriul „Prietenie"*, *Cantata „Dimitrov este viu"*, *Baletul „Cîntec haiducesc"*.
A fost distins cu Premiul naţional pentru apărarea păcii.

1936 — A murit la Bucureşti **Dimitrie DINICU** (n. 13. VI. 1868).

1942 — A murit la Nanterre **Henry PRUNIÈRES** (n. 24. V. 1886).

12

1710 — S-a născut la Bari **CAFFARELLI** (pseudonim pentru **Gaetano Majorano**) cîntăreț castrat italian. (După unii biografi data nașterii este 16. IV. 1703).

Unul din cei mai vestiți sopraniști, a studiat timp de 6 ani cu faimosul pedagog Porpora, debutînd foarte tînăr cu un succes care nu l-a părăsit toată viața. A călătorit mult, teatrele de operă din marile capitale plătindu-i onorarii fabuloase fapt care i-a permis să-și cumpere un întreg ducat. A cîntat pînă la 65 de ani, creațiile sale din operele lui Händel contribuind din plin la răspîndirea lor.

A murit la Neapole, la 31. I. 1783.

1722 — S-a născut la Livorno **Pietro NARDINI**, violonist, compozitor și pedagog italian.

A fost elev al lui G. Tartini la Padua și s-a distins ca violonist de valoare. A scris numeroase lucrări pentru vioară (inclusiv 6 concerte) și pentru alte instrumente, îndeosebi piese pentru flaut.

A murit la Florența la 7 mai 1793.

1801 — S-a născut la Oberdöbling, lîngă Viena, **Joseph Franz Karl LANNER,** compozitor austriac.

Numele său este legat de începuturile valsului și ale operetei vieneze. A întemeiat un cvartet instrumental, în care cînta la violă Johann Strauss-tatăl. Cu acest cvartet și cu frumoasele sale valsuri s-a făcut cunoscut și peste hotarele Austriei. În afară de valsuri, a mai compus: galopuri, polci, cadriluri, *ländlere* și marșuri.

A murit la Viena, la 14 aprilie 1843.

1826 — Premiera operei romantice *Oberon* (3 acte) de C.M. von Weber, la opera *Covent Garden* din Londra, sub conducerea compozitorului. Libretul este semnat de J.R. Planché, care s-a inspirat din poemul *Oberon* al lui Ch. M. Wieland luat, la rîndul său, după povestirea *Huon de Bordeaux*, de H. de Villeneuve, creînd personaje înrudite cu cele din feeria Shakespeare.

1938 — A murit la Paris **Feodor Ivanovici ŞALIAPIN** (n. 1/13. II. 1873).

1956 — Premiera dramei muzicale *Ion Vodă cel Cumplit* (4 acte — 8 tablouri) de Gh. Dumitrescu, pe scena *Teatrului de Operă și Balet* din București. Libretul: George Teodorescu, după piesa cu același nume a lui Laurențiu Fulga.

13

1742 — Prima audiție la Dublin, Irlanda, a *Oratoriului „Messias"* de G. F. Händel.

1912 — S-a născut la Praga **Milos SADLO** (pseudonim pentru **Zatvrzsky**) violoncelist ceh.

A făcut studii la Conservatorul din Praga unde a devenit în 1953 profesor; s-a afirmat curînd ca un virtuoz al violoncelului.

A făcut numeroase turnee în diferite ţări europene, repurtînd succese remarcabile. A fost membru al cvartetului de coarde din Praga. În 1942 a format împreună cu violoncelistul Plocek şi pianistul Palenicek, „Trio-ul ceh".

Este laureat al Premiului de Stat (1953)

1922 — A murit la Milano **František ONDŘIČEK** (n. 29.IV. 1859).

14

1759 — A murit la Londra **Georg Friedrich HÄNDEL** (n. 23.II. 1685).

1843 — A murit la Viena **Joseph Franz Karl LANNER** (n. 12. IV 1801).

1880 — A murit la Moscova **Henryk WIENIAWSKI** (n. 10. VII. 1835).

1883 — Premiera operei *Lakmé* (3 acte), de L. Delibes, la *Opera Comică* din Paris. Libretul , de Goudinet şi Gille, este bazat pe poemul *Le mariage de Loti* de Goudinet.

1912 — S-a născut la Sofia **Paraschiv HAGIEV**, compozitor bulgar.

A studiat la Academia de Muzică din Sofia cu P. Vladigherov şi şi-a completat specializarea în compoziţie cu J. Marx la Viena şi apoi la *Hochschule für Musik* din Berlin. Este profesor de compoziţie şi armonie la Conservatorul de Stat din Sofia. A compus lucrări simfonice şi concertante, muzică de cameră instrumentală, piese de pian pentru copii, operete, muzică pentru film şi pentru radio, cîntece şi coruri. A făcut un mare număr de prelucrări şi armonizări de cîntece populare.

15

1729 — Prima audiţie integrală, la biserica St. Thoma din Leipzig, a *Oratoriului pentru solişti, cor şi orchestră „Matthäus Passion"* de J. S. Bach.

1738 — Premiera operei comice *Xerxe* (3 acte), de G. HÄNDEL, la Opera *Convent Garden* din Londra. Libretist: Niccolo Minato. Opera poartă subtitlul *Regele îndrăgostit*. Acţiunea se petrece în Persia, în secolul al V-lea.

1947 — A fost înfiinţată la Timişoara, orchestra simfonică *Filarmonica de Stat „Banatul"*.

1949 — A fost înfiinţată la Braşov, orchestra simfonică *Filarmonica de Stat „Gheorghe Dima"*.

16

1846 — A murit la Londra **Domenico DRAGONETTI** (n. 7. IV. 1763).

1858 — A murit la Londra **Johann Baptist CRAMER** (n. 24. II, 1771).

1872 — S-a născut la Bucureşti **Ioan SCĂRLĂTESCU**, pianist, compozitor şi pedagog român.

Muzician multilateral, după absolvirea Conservatorului din Bucureşti, a plecat pentru perfecţionare la Paris şi la Viena unde — printre alţii — a avut ca profesori pe Th. Leschetitzki pentru pian şi E. Mandicewski pentru compoziţie. A avut o activitate concertistică şi creatoare fructuoasă, care însă negăsind condiţii prielnice în ţară, s-a desfăşurat mai mult peste hotare. Deosebitele lui calităţi pedagogice au făcut ca studiile sale pentru pian să fie folosite în manualele de învăţămînt la conservatoarele din Paris, Leipzig şi Viena, oraşe unde şi-a publicat şi diverse compoziţii (*Études symphoniques*, *Poeme româneşti*, *20 poeme muzicale*, *Vier Lieder*, *Tonstücke*, etc). A mai scris: piese pentru pian, muzică orchestrală şi vocală, însă o mare parte s-au pierdut; astăzi, cea mai des întîlnită lucrare este *Bagatela pentru vioară şi pian.*

I. Scărlătescu a scris şi poezii, poeme, lucrări dramatice. Piesa *Ultimul episod al vieţii lui Othello* a fost reprezentată în anul 1906 la Praga.

A murit la Bucureşti, la 19 septembrie 1922.

1885 — S-a născut la Budapesta **Leo WEINER**, compozitor maghiar.

A urmat Academia de muzică din Budapesta; după absolvire şi-a completat studiile la Viena, Berlin, Leipzig şi Paris. A fost mult timp profesor de compoziţie şi de muzică de cameră la Academia de muzică din Budapesta. Apreciat pedagog şi personalitate proeminentă a şcolii componistice maghiare contemporane, creaţia sa cuprinde lucrări simfonice şi concertante, muzică instrumentală de cameră, lucrări corale şi muzică de scenă. A fost laureat al Premiului Kossuth.

A murit la Budapesta la 13 septembrie 1960.

1889 — S-a născut la Londra **Spencer Ch. CHAPLIN**, actor, regizor şi compozitor englez.

Celebrul actor de cinema a debutat în Anglia ca actor de comedii şi vodeviluri. În 1910 se stabileşte în S.U.A. unde se dedică exclusiv carierei cinematografice. Creează tipul lui „Charlot", vagabondul naiv, bun şi încrezător, care îl face cunoscut în toată lumea. Produce un mare număr de filme în care îl găsim nu numai ca scenarist, interpret şi regizor, dar — în majoritatea cazurilor — ca autor al muzicii. Trebuie menţionate numeroase cîntece, care s-au bucurat de o largă popularitate, cum sînt *O caut pe Titina*, *Sărmanul clown.*

Datorită ideilor sale progresiste, Chaplin părăseşte S.U.A. stabilindu-se în Elveţia.

1903 — S-a născut la Lugoj **Filaret BARBU**, compozitor şi dirijor român.

Şi-a făcut studiile cu Ion Vidu, completîndu-le la Viena, la Neues Wiener Konservatorium.

Concomitent cu activitatea pedagogică și componistică, Filaret Barbu a fost timp de 14 ani dirijorul corului „Ion Vidu" din Lugoj și 13 ani succesorul lui Ion Vidu la conducerea Asociației corurilor și fanfarelor române din Banat.

A compus coruri, melodii pentru voce și pian, piese instrumentale și operetele *Ana Lugojana*, *Plutașul de pe Bistrița* și *Tîrgul de fete*. A scris un tratat de armonie, un tratat de forme muzicale și un dicționar muzical.

Este Laureat al Premiului de Stat.

1924 — A murit la Iași **Eduard CAUDELLA** (n. 22. V./3. VI. 1841).

17

1764—A murit la Hamburg **Johann MATTHESON** (n. 28. IX. 1681).

1882 — S-a născut la Lipnic (Polonia) **Artur SCHNABEL**, pianist austriac.

A fost elevul lui Leschetitzky și al lui Hans Schmidt. Unul din marii interpreți ai timpului nostru, a repurtat mari succese în Europa și în America, în special în repertoriul clasic. A fost profesor la *Hochschule für Musik* din Berlin, bucurîndu-se de o mare considerație și ca pedagog. A editat lucrările pentru pian ale lui Beethoven și a lăsat și cîteva compoziții. De asemenea, împreună cu Carl Flesch, a editat sonatele pentru vioară și pian de Mozart și Brahms.

A murit la Axenstein, Elveția, la 15 august 1951.

1900 — S-a născut la Evilard sur Bienne, Elveția, **Willy BURKHARD**, compozitor elvețian.

S-a făcut cunoscut îndeosebi prin lucrările sale corale. A scris de asemenea piese de muzică de cameră și pentru orchestră de coarde și simfonice, o operă. Una din lucrările sale cele mai importante este *Oratoriul „Das Gesicht Jesajahs"*.

A murit la Zürich, la 18 iunie 1955.

1903 — S-a născut la Ecaterinoslav **Gregor PIATIGORSKI**, violoncelist rus.

A studiat cu Glehn la Moscova, vădind un talent excepțional. La îndemnul lui Furtwängler, pe care-l întîlnește la Berlin, el se hotărește să îmbrățișeze cariera concertistică și apare pe estradele celor mai mari centre muzicale ale lumii, ajungînd să fie considerat ca unul din marii virtuozi ai violoncelului.

A făcut numeroase transcripții pentru acest instrument.

1947 — A fost înfiinţată la Craiova, orchestra simfonică *Filarmonica de Stat „Oltenia"*.

18

1605 — S-a născut la Marino, lîngă Roma, **Giaccobbo CARISSIMI,** compozitor italian.

Istoria muzicii îl priveşte drept iniţiator al formei *cantata* în muzica bisericească. Tot el este cel care dă oratoriului contururi mai precise şi o mai mare consistenţă organică decît predecesorii săi. Un simţ dramatic ascuţit şi o manieră plină de expresivitate în felul de a trata ideile muzicale, caracterizează lucrările sale, din care majoritatea s-au pierdut. Printre discipolii săi au figurat: Bassani, Cesti, Buononcini, Alessandro Scarlatti ş.a.

A murit la Roma, la 12 ianuarie 1674.

1819 — S-a născut la Spalato, Dalmaţia, **Franz von SUPPÉ (Francesco Ezechiele Ermenegildo, cavaliere Suppé Demelli)**, compozitor austriac de origină belgiană.

A studiat muzica la Padua şi la Conservatorul din Viena. A fost dirijor la diverse teatre din provincia austriacă şi la Viena. Creaţia sa cuprinde lucrări simfonice, de cameră, religioase, lieduri, balete, dar ceea ce l-a făcut celebru au fost operetele sale. Printre cele mai populare figurează: *Frumoasa Galateea*, *Boccaccio*, *Cavaleria uşoară*, *Poet şi ţăran*.

A murit la Viena, la 21 mai 1895.

1882—S-a născut la Londra **Leopold STOKOWSKI**, dirijor american de origine poloneză.

Şi-a făcut studiile muzicale la Oxford şi mai tîrziu la Conservatorul din Paris. După o perioadă în care a activat ca organist la Londra şi la New-York, s-a dedicat carierei de dirijor. Între anii 1912—1936 a fost dirijor principal al orchestrei simfonice din Philadelphia. Este privit ca unul dintre cei mai de seamă dirijori contemporani. A organizat şi a condus Orchestra Tineretului American şi a dat concerte cu cele mai mari orchestre simfonice ale lumii, promovînd compoziţii ale multor creatori contemporani. A făcut numeroase transcripţii pentru orchestră. A dirijat orchestre cinematografice în diverse filme.

1903 — S-a născut la Moscova **Iuri Sergheevici MILIUTIN,** compozitor sovietic. Maestru emerit al artei din U.R.S.S.

După absolvirea şcolii muzicale în Moscova activează la diferite teatre în calitate de compozitor; scrie în acelaşi timp şi muzică de film, multe cîntece de mase şi cîntece pentru copii. A compus

şi comedii muzicale *Viaţa unui actor*, *Zarvă între fete*, operete: (*Fericirea agitată*, *Trombita*, *Prima dragoste*, *Sărutul Cianitei*) şi romanţe. În domeniul creaţiei de muzică uşoară, Miliutin şi-a dobîndit merite deosebite şi o largă popularitate datorită tematicii legate de viaţa oamenilor sovietici.

1936 — A murit la Roma **Ottorino RESPIGHI** (n. 9.VII.1879).

19

1774 — Premiera operei *Ifigenia în Aulida* (3 acte), de Ch. W. Gluck, la *Opera Mare* din Paris. Autorul libretului, inspirat după tragedia cu acelaşi titlu a lui Racine, este Le Blanc du Roullet.

20

1869 — A murit la Kiel **Johann Karl Gottfried LOEWE** (n. 30.XI. 1796).

1881 — S-a născut la Novogeorgievsk **Nikolai Iakovlevici MIASKOWSKI,** compozitor sovietic, Artist al poporului U.R.S.S.

Şi-a făcut studiile muzicale cu Rimski-Korsakov, Liadov şi Glier. O bogată activitate în domeniul creaţiei şi al pedagogiei i-a conferit un loc proeminent în viaţa muzicală a Uniunii Sovietice. Ca profesor la Conservatorul din Moscova, a îndrumat un mare număr de muzicieni (a avut peste 80 elevi) iar în compoziţie, s-a afirmat ca un valoros simfonist, contribuind cu talentul şi experienţa sa la dezvoltarea simfonismului sovietic pe linia marilor clasici ruşi.

Pe lîngă 27 de simfonii, a mai scris simfoniete, poeme simfonice, serenade şi concerte, lucrări pentru formaţii instrumentale de cameră, numeroase piese pentru pian şi pentru alte instrumente, romanţe etc.

A murit la Moscova, la 8 August 1950.

1902 — S-a născut la Sumen, astăzi Colarovgrad, **Veselin STOIANOV,** pianist, compozitor şi profesor bulgar.

A studiat la Academia de muzică din Sofia şi la cea din Viena. A compus lucrări simfonice şi concertante, *Cantata de cameră „Să fie zi“*, pentru solişti, cor şi orchestră, lucrări de muzică de cameră instrumentală, opere (*Salammbô*, *Regatul femeilor* şi *Hităr Petăr*), muzică de scenă şi de film, cîntece şi coruri.

Este profesor şi rector al Conservatorului de Stat din Sofia.

A fost distins cu titlul de Artist emerit şi cu premiul Dimitrov.

21

1918 — Prima audiţie, la Petersburg, a *Simfoniei clasice*, de Prokofiev, sub conducerea compozitorului.

1956 — A murit la Paris **Stan GOLESTAN** (n.26.V.1875).

22

1658 — S-a născut la Verona **Giuseppe TORELLI**, violonist și compozitor italian.

Prin creația sa, scrisă aproape în întregime pentru vioară, a adus o contribuție însemnată la dezvoltarea tehnicii acestui instrument. A compus o serie de lucrări concertante pentru vioară, și pentru alte instrumente de coarde și concerte grossi, cu care a făcut un pas înainte în cristalizarea formei de concert.

A murit la Bologna, la 8 februarie 1709.

1866 — A avut loc Primul concert simfonic din București, la *Teatrul cel Mare* sub conducerea lui E. Wachmann cu programul următor: Beethoven — *Uvertura „Prometeu“*; Mozart — *Simfonia în sol minor*; Haydn — *Adagio pentru instrumente de coarde*; Beethoven — *Simfonia în re major*.

1892 — A murit la Paris **Victor Antoine Édouard LALO** (n. 27.I. 1823).

1907 — Prima audiție, în sala Berlioz din Paris, a *Sonatei nr. 1 în fa minor pentru violoncel și pian* de G. Enescu. Interpreți: Pablo Casals și Enescu.

1912 — S-a născut la Higher Walton, Lancashire, **Cathleen FERRIER**, cîntăreață engleză.

A fost una dintre marile cîntărețe ale timpului nostru mai ales în domeniul liedului. A susținut recitaluri de înaltă ținută artistică în multe țări, la festivalurile de la Edimburg cu Bruno Walter la pian; a făcut numeroase înregistrări cu cicluri de lieduri de Schumann și Gustav Mahler și arii de Händel.

A murit la Londra, la 8 octombrie 1953.

1916 — S-a născut la New York **Yehudi MENUHIN**, violonist american.

A studiat la început la San Francisco, iar mai tîrziu a devenit elevul lui George Enescu, care a exercitat o influență decisivă asupra dezvoltării sale artistice. La îndemnul maestrului român, Menuhin a luat cîtva timp lecții și cu Adolf Busch. Încă de la debutul său, la vîrsta de 11 ani, și-a cîștigat prețuirea lumii muzicale, fiind socotit printre primii virtuozi ai timpului. A făcut numeroase turnee de concert în toate continentele, concertînd de multe ori și în țara noastră.

1965 — A murit la București **Silvia ȘERBESCU** (n. 9-II-1908).

23

1882 — S-a născut la Petersburg **Albert COATES**, dirijor și compozitor englez.

A studiat la conservatorul din Leipzig violoncelul, pianul și dirijatul, ca elev al lui Arthur Nikisch.

După cîteva angajamente în Germania, a activat timp de 5 ani la Petersburg. Începe apoi o rodnică perioadă de turnee internaționale întrerupte doar de șederi mai îndelungate, pentru stagiuni de concerte, la Londra și New York.

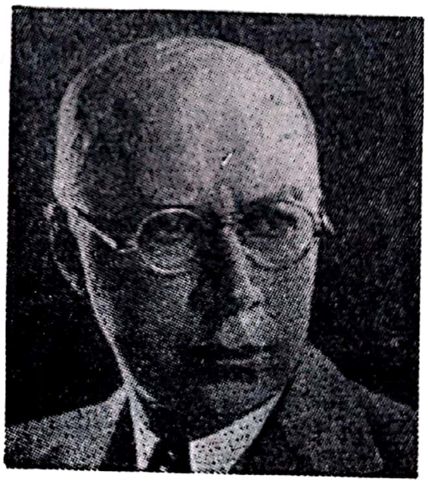
A compus cîteva opere, lucrări simfonice şi mici piese instrumentale.

A murit la Capetown, la 11 decembrie 1953.

1891 — S-a născut la Sonţovka, Ecaterinoslav, **Serghei Sergheevici PROKOFIEV**, compozitor, pianist şi dirijor sovietic. Artist al poporului R.S.F.S.R.

La început elev al lui Glier, a făcut mai tîrziu studii teoretice la Conservatorul din Petersburg cu Rimski-Korsakov şi Liadov. În acelaşi timp a urmat pianul cu Essipova şi dirijatul cu Cerepnin. Cariera de compozitor, îmbrăţişată de timpuriu, s-a desfăşurat un timp paralel cu aceea de pianist concertist, interpret mai cu seamă al propriilor sale lucrări. În această dublă calitate a devenit cunoscut publicului din Europa şi din Statele Unite în cursul numeroaselor concerte pe care le-a dat. S-a stabilit în 1920 la Paris, unde a rămas mai mulţi ani, colaborînd cu S. Diaghilev, organizatorul şi regizorul Baletelor ruse, pentru care a scris cîteva lucrări. În acest răstimp a făcut turnee şi în Uniunea Sovietică, unde s-a înapoiat definitiv în 1934.

Un limbaj cu totul personal, un remarcabil dar melodic, o fantezie care pluteşte între înălţător şi grotesc, între lirism şi dramatism intens, un umor în care se împletesc ironie, sarcasm şi spirit caricatural, energie, îndrăzneală, strălucire şi un desăvîrşit simţ al formei, sînt numai cîteva elemente care fac din Prokofiev unul dintre primii muzicieni ai epocii noastre.

Creaţia sa cuprinde lucrări scenice (7 balete, printre care *Romeo şi Julieta, Cenuşăreasa*; 8 opere—*Dragostea celor 3 portocale*, *Simion Kotko*, *Război şi Pace*, *Povestea unui om adevărat*, etc.) lucrări simfonice (7 simfonii printre care şi celebra *Simfonie clasică*, o simfonietă, *Suita scitică*, uverturi, suite, tablouri simfonice, muzică de scenă, povestea pentru copii *Petrică şi lupul* cu recitator, etc.), concerte pentru pian, concerte pentru vioară şi unul pentru violoncel, piese vocal-simfonice (cantata *Alexandr Nevski*, pentru solo cor şi orchestră, cantata pentru a XX-a aniversare a Revoluţiei din Octombrie, *Zdraviţa*, *Cei 7*, pentru solo, cor şi orchestră, etc.) coruri, muzică pentru film, sonate, cvartete şi piese pentru alte formaţii de cameră, numeroase lucrări pentru pian, melodii pentru voce solo etc.

A murit la Moscova, la 4 martie 1953.

1952 — A murit la New York **Elisabeth SCHUMANN** (n. 13. VI. 1885).

24

1706 — S-a născut la Bologna **Giovanni Battista (Giambattista) MARTINI,** denumit în mod obişnuit **Padre Martini,** teoretician şi istoriograf muzical, compozitor, pedagog, dirijor, cîntăreţ violonist şi clavecinist italian.

Vestit pentru întreaga sa activitate pedagogică în domeniul muzicii, a numărat printre elevii săi pe Johann Christian Bach, Mozart, Grétry, Jommelli, Mattei, Paolucci şi alţii. A fost membru al Academiei Filarmonice din Bologna şi al Academiei Arcadica din Roma. Creaţia sa cuprinde lucrări instrumentale *(XII sonate d'intavolatura*, *VI sonate per organo e cembalo*, *Duetti da camera*, etc.) messe, recviemuri, oratorii, etc. Dintre lucrările sale teoretice, cele mai mari şi mai importante sînt: *Storia della musica*, tratînd despre muzica antică, şi *Esemplare ossia Saggio Fondamentale pratica di contrapunto*, cu exemple din lucrările vechilor maeştri italieni şi spanioli.

A murit la Bologna, la 4 octombrie 1784.

1874 — S-a născut la Maddaloni, Italia, **Alfons CASTALDI,** compozitor şi pedagog român de origine italiană.

Şi-a făcut studiile la Conservatorul din Neapole. A venit în România aproximativ la vîrsta de 18 ani, stabilindu-se la început la Galaţi, ca profesor de muzică. Şi-a continuat apoi activitatea pedagogică la Bucureşti, devenind cu timpul profesor la Conservator. În această calitate, a îndrumat pe mulţi dintre compozitorii români de mai tîrziu.

Creaţia sa cuprinde îndeosebi muzică simfonică (2 simfonii, poemele simfonice, *Marea*, *Marsyas* şi *Ziua*, *Tarantella* pentru orchestră de coarde, care a devenit foarte populară, muzică pentru orgă şi orchestră etc.) A mai scris şi diferite lucrări de muzică de cameră.

A murit la Bucureşti, la 6 august 1942.

1925 — A murit la Bucureşti **George STEPHĂNESCU** (n.13.XII.1843).

25

1907—S-a născut la Petersburg, **Vasili Pavlovici SOLOVIEV-SEDOI,** Artist al poporului R.S.F.S.R., compozitor sovietic.

A urmat Conservatorul din Leningrad. După absolvirea conservatorului şi-a îndreptat atenţia mai ales către muzica vocală, creînd cîntece care au căpătat curînd o mare popularitate. În timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei şi-a continuat activitatea creatoare scriind operete *(Prieteni credincioşi*, *Ceea ce e mai important*), cîntece lirice *(E timpul de mers acasă*, *De mult n-am fost acasă*, *Au revenit nopţile luminoase* şi altele), ciclul *Poveste de soldat*, muzică de scenă şi de film, etc. Inspirată din actualitatea sovietică

creaţia sa l-a situat în primele rînduri ale compozitorilor sovietici de muzică uşoară şi de mase.

1926 — Premiera dramei lirice *Turandot* (3 acte — 5 tablouri) de G. Puccini la *Teatrul La Scala* din Milano. Libretul, de G. Adami şi R. Simoni, este după piesa cu acelaşi titlu de Schiller, bazată pe o veche legendă chineză găsită într-o povestire a lui Carlo Gozzi. Ultimul act al operei a fost completat de Franco Alfano, după moartea lui Puccini. Acţiunea se petrece la Pekin, într-un trecut de basm.

26

1812 — S-a născut la Teutendorf **Friedrich von FLOTOW,** compozitor german.

A studiat cu A. Reicha la Paris, unde a repurtat mai tîrziu succese cu operele sale. Prestigiul său i-a atras numirea de membru corespondent al Institutului Franţei. A scris 25 opere, printre care se numără: *Naufragiul Meduzei*, *Alessandro Stradella*, *Rubezahl*, *Indra*, *Martha*; cea din urmă figurează şi astăzi în repertoriul teatrelor de operă. A mai scris 5 balete şi muzică de cameră.

A murit la Darmstadt, la 24 ianuarie 1883.

27

1867 — Premiera operei *Romeo şi Julieta* (5 acte), de Ch. Gounod, la *Teatrul Liric* din Paris. Libretul este de J. Barbier şi M. Carré, după tragedia cu acelaşi titlu a lui Shakespeare.

1893 — Premiera operei *Aleko* (1 act) de S. Rahmaninov, la *Teatrul Mare* din Moscova. Libretul este semnat de Nemirovici-Dancenko, după poemul lui A. Puşkin *Ţiganii*. Opera este lucrarea de absolvenţă a Conservatorului a lui Rahmaninov.

1915 — A murit la Moscova **Alexandr Nicolaevici SKRIABIN** (n.25.XII.1871/6.I.1872).

1927 — Premiera operei populare *Schwanda der Dudelsackpfeifer* (Schwanda cimpoierul) în 2 acte — 5 tablouri, de J. Weinberger, la *Teatrul Naţional* din Praga. Autorul libretului, inspirat de o legendă populară, este Milos Kares.

28

1865 — Premiera operei *Africana* (5 acte), de G. Meyerbeer, la *Opera Mare* din Paris, Libretul: E. Scribe.

Acţiunea, care tratează un episod romanţat din istoria descoperirii Indiilor, se petrece la sfîrşitul secolului al XV-lea, în capitala Portugaliei şi în India.

1887 — S-a născut la Vaslui cîntărețul român **Edgar ISTRATTY**, Artist emerit.

A studiat la Paris cu Eleonora Teodorini și Duvernois. A debutat în 1914 într-un concert dirijat de G. Enescu. (Scene din *Parsifal*). Se numără printre membrii fondatori ai Operei Române din București, pe scena căreia a cîntat timp de cîteva decenii, ca interpret de frunte al acestei instituții, rolurile principale ale repertoriului de bas, în special în opera wagneriană.

1894 — S-a născut la Graz **Karl BÖHM**, dirijor austriac.

Studiază la Graz și apoi la Conservatorul din Viena, cu E. Mandicewski. Își începe cariera de șef de orchestră la Graz, o continuă în diverse orașe germane, ajungînd conducătorul Operei din Dresda și apoi al *Operei de Stat* din Viena. Concomitent face turnee europene și în cele două Americi, atît pentru spectacole de operă cît și pentru concerte simfonice.

Considerat o autoritate în interpretarea muzicii lui Mozart și Richard Strauss, Böhm a acordat o atenție deosebită și multor lucrări de compozitori germani mai tineri, între alții și compozitorului de origine română Rudolf Wagner Regény.

1906 — S-a născut la Basel **Paul SACHER**, dirijor elvețian

A studiat Conservatorul din Basel. Este un mare animator al vieții muzicale din Elveția, promovînd cu stăruință atît lucrările compozitorilor contemporani, cît și muzica veche, care nu se aude de obicei în sălile de concert. A fondat orchestra de cameră și Corul de cameră din Basel. Foarte apreciat ca dirijor, a făcut numeroase turnee prin Europa. Este președintele secției elvețiene a Societății Internaționale de Muzică Contemporană.

1942 — A murit la Viena **Emil SAUER** (n.8.X.1862).

29

1792 — S-a cîntat pentru prima oară, la Paris, cu ocazia unei demonstrații militare, de către un batalion de trupe din Marsilia, *La Marseillaise (Marsilieza)* cîntec eroic revoluționar cu text și muzică de Claude Joseph Rouget de l'Isle, care devine apoi Imnul Național al poporului francez. Autorul îl scrisese cu puțin timp înainte, în noaptea de 25/26 aprilie 1792 și îl intitulase *Chant de guerre de l'armée du Rhin*.

1842 — S-a născut la Viena **Karl MILLÖCKER**, compozitor și dirijor austriac

După ce a studiat la Conservatorul Asociației prietenilor muzicii din Viena, a fost un timp dirijor la Graz, desfășurîndu-și apoi cea mai mare parte a activității sale la Viena, la *Theater an der Wien*, ca dirijor. Pentru acest teatru a scris cele peste 20 de operete ale sale, precum și farse muzicale și muzică de scenă. Succesul pe care l-a repurtat cu unele din operete, ca *Studentul cerșetor*, *Sărmanul Jonathan*, *Contesa Dubarry*, *Gasparone*, l-a făcut cunoscut și peste hotare, atrăgîndu-i prețuirea și popularitatea în lumea întreagă. A mai scris și piese pentru pian.

A murit la Baden, lîngă Viena, la 31 decembrie 1899.

1859 — S-a născut la Praga **Fratišek ONDŘIČEK**, violonist și profesor ceh.

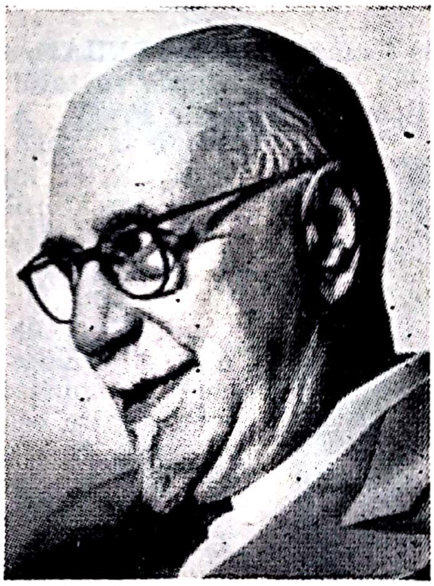
A studiat vioara la Conservatorul din Praga și mai tîrziu la Conservatorul din Paris cu Massart. Și-a creat o reputație internațională, dînd concerte în Europa, America și în Orient. S-a stabilit la Viena în 1907 și a întemeiat cunoscutul Cvartet „Ondřiček." A fost profesor la Conservatorul din Viena și la cel din Praga, fiind apreciat ca un eminent pedagog. A scris o lucrare despre tehnica viorii. A compus, între altele, o rapsodie, un concert și piese mai mici, toate pentru vioară.

A murit la Milano, la 13 aprilie 1922.

1868 — A fost înființată, la București, Societatea „Filarmonica Română", sub conducerea lui Eduard Wachmann.

1879—S-a născut la St. Helens, Lancashire, **Sir Thomas BEECHAM**, dirijor englez.

S-a impus cu autoritate ca unul dintre cei mai de seamă dirijori englezi contemporani. A alcătuit diferite orchestre simfonice și companii de operă, contribuind într-o măsură foarte însemnată la dezvoltarea vieții muzicale din Anglia și îndeosebi din Londra.

Una dintre cele mai importante realizări ale sale este organizarea celebrului ansamblu simfonic *Londra Royal Philarmonic Orchestra*. A dirijat concerte simfonice și spectacole de operă în diferite orașe din Europa și din Statele Unite.

A murit la Londra, la 8 februarie 1961.

1895 — S-a născut la Stamford, Lincolnshire, **Sir Harold Malcolm Watts SARGENT**, dirijor englez.

Se numără printre dirijorii de frunte ai Angliei, atît în domeniul simfonic cît și în cel de operă. Este dirijor permanent al orchestrei simfonice a Radiodifuziunii Britanice (B.B.C.) Activitatea sa ca profesor la Colegiul regal de muzică i-a atras de asemenea o prețuire binemeritată. A dat multe concerte și în străinătate.

1899 — S-a născut la Washington **Edward Kennedy „Duke" ELLINGTON,** pianist și dirijor american.

După studii muzicale făcute în orașul natal, debutează la vîrsta de 17 ani și de la început este atras de *jazz*. Interpretările sale îi aduc succese imense, ori de cîte ori se prezintă cu formația sa la *Carnegie Hall* sau *Metropolitan Opera House*, fapt care-l face să devină unul din interpreții favoriți ai caselor de filme, de discuri, ai radio-ului și televiziunii americane. Publicul european l-a ascultat în cursul turneelor sale pe care le-a făcut de nenumărate ori pe continentul nostru.

30

1870 — S-a născut la Komarom **Franz LEHAR,** compozitor maghiar.

Și-a făcut primele studii muzicale cu tatăl său, șef de fanfară militară, și apoi la Conservatorul din Praga. A activat un timp ca dirijor la Viena, la *Theater an der Wien*. Este, împreună cu E. Kalman, creatorul noii operete vieneze. Datorită multora din cele 30 de operete, a devenit unul dintre cei mai populari și mai iubiți compozitori de la începutul veacului al XX-lea. Opereta sa *Văduva veselă* a repurtat în lumea întreagă unul dintre cele mai mari succese realizate în acest domeniu. Printre operetele sale și-au mai cîștigat popularitatea *Eva*, *Contele de Luxemburg*, *Frasquita*, *Dragoste de țigan*, *Paganini*, *Frederica*, *Țara surîsului*, *Giuditta*. Creația sa mai cuprinde cîteva sonate și poeme simfonice, opere și un număr de valsuri deosebit de cunoscute.

A murit la Bad Ischl, la 24 octombrie 1948.

1902 — Premiera operei *Pelléas et Mélisande* (5 acte — 13 tablouri) de C. Debussy, la Opera Comică din Paris. Libretul este de Maurice Maeterlinck, avînd textul aproape identic cu piesa sa cu același titlu.

1943 — Premiera pantomimei-balet într-un act *Priculiciul*, de Z. Vancea, la *Opera Română* din București. Subiectul se sprijină pe o legendă populară de mare circulație în Banat.

1

1786 — Premiera operei comice *Nunta lui Figaro* (4 acte) de W. A. Mozart, la *Burgtheater* din Viena. Libretul este de Lorenzo da Ponte, după piesa cu acelaşi titlu a lui Beaumarchais.

1903—A murit la Brighton, Anglia, **Luigi ARDITTI,** (n.22.VII.1822).

1904 — A murit la Praga **Antonin DVOŘÁK** (n.8.IX.1840).

1953 — A fost înfiinţat la Bucureşti *Ansamblul de cîntece şi dansuri al Sfatului Popular al Capitalei.*

2

1660 — S-a născut la Palermo **Pietro Alessandro Gasparo SCARLATTI,** compozitor italian.

A desfăşurat cea mai mare parte a activităţii sale componistice la Neapole. A locuit un timp la Florenţa şi o perioadă mai lungă la Roma, unde a fost maestru de capelă la biserica Santa Maria Maggiore. Rolul său în istoria dezvoltării muzicii culte este deosebit prin importanţa pe care o acordă armoniei ca factor de bază în tratarea şi îmbogăţirea materialului sonor. În domeniul operei este privit ca unul dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai şcolii napolitane; a cristalizat trăsăturile esenţiale ale genului, printre care acelea ale ariei „*con da capo*" şi uverturii zisă în „stil italian"; recitativul prezintă o expresie mai adîncită. Pe de altă parte, orchestrei îi revine un rol mai însemnat, mai ales coardelor, care se substituie clavecinului în acompaniamentul vocilor. Dar importanţa creaţiei lui Scarlatti este tot atît de mare şi în domeniul dezvoltării muzicii instrumentale. Maestru necontestat al contrapunctului, a compus sonate în patru părţi pentru coarde, 12 simfonii sau concerte pentru orchestră şi serenade; de asemenea, peste 500 cantate de cameră, madrigale, motete, messe, fără a mai vorbi de alte 115 opere (mai ales seria).

Alessandro Scarlatti a murit la Neapole, la 24 octombrie 1725.

1843 — S-a născut la Viena **Carl Michael ZIEHRER,** compozitor austriac.

A studiat cu Simon Sechter. După ce a fost o vreme dirijorul fanfarei militare a curţii imperiale, şi-a alcătuit o orchestră personală cu care a întreprins foarte multe turnee de concerte. A compus peste 600 de dansuri — în special valsuri — şi 22 de operete, dintre care cele mai reuşite sînt *Vagabonzii* şi *Valsul dragostei.*

A murit la Viena, la 14 noiembrie 1922.

1864 — A murit la Paris **Giacomo MEYERBEER** (n.5.IX.1791).

1957 — Premiera poemului coregrafic *Călin* (File de poveste) — 4 acte, 8 tablouri — după M. Eminescu, la *Teatrul de Operă şi Balet* din Bucureşti, Libretul şi coregrafia: Tilde Urseanu. Muzica: A. Mendelsohn.

3

1856 — A murit la Paris **Adolphe Charles ADAM** (n. 24.VII.1803).

1886 — S-a născut la Rouen **Marcel DUPRÉ,** organist şi compozitor francez.

A studiat pianul, orga şi teoria la Conservatorul din Paris cu Diémer, Guilmant şi Widor şi s-a distins ca unul dintre cei mai de seamă organişti ai timpului. A cîntat la bisericile Sf. Vivien din Rouen, St. Sulpice şi Notre Dame din Paris. Concertele date în Franţa, în diferite ţări din Europa şi America, i-au asigurat o mare faimă. Este profesor la Conservatorul din Paris.

A compus mai multe lucrări pentru orgă şi pentru pian, piese vocale şi muzică de cameră instrumentală, muzică simfonică, vocal-simfonică şi concertantă.

4

1665 — S-a născut la Padua **Bartolommeo di Francesco CRISTOFORI,** constructor italian de instrumente de percuţie.

Între 1709—1711 a inventat mecanismul de percuţie al pianului cu ciocănele, denumind noul instrument *Gravicembalo col piano e forte.* Prin aceasta răspundea cerinţelor compozitorilor vremii pentru un instrument cu o sonoritate mai puternică şi cu posibilităţi mai mari de a grada intensitatea sunetelor, decît clavecinul secolului al XVII-lea.

A murit la Florenţa, la 27 ianuarie 1731.

1888 — S-a născut la Buzău baritonul român **Aurel COSTESCU-DUCA.**

A studiat la Conservatorul din Bucureşti cu D. Popovici-Bayreuth şi apoi la Milano. Şi-a făcut debutul la Bucureşti în trupa italiană de operă Castellano, după care a cîntat pe scenele teatrelor de operă din Zagreb, Viena, Zürich, Bratislava şi Budapesta. La reîntoarcerea în ţară a activat în diferite formaţii temporare de operă, organizate la Bucureşti pînă la înfiinţarea *Operei Române*, printre ai cărei fondatori şi protagonişti a figurat, fiind apreciat ca un interpret remarcabil, fruntaş al scenei lirice româneşti.

A murit la Bucureşti, la 9 august 1955.

1921 — S-a născut la Bucureşti **Mircea BASARAB,** compozitor şi dirijor român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

Paralel cu studii economice, urmează şi conservatorul din Bucureşti unde a avut ca profesori, printre alţii, pe M. Jora, la armonie, contrapunct şi compoziţie şi pe I. Ghiga la dirijat. După absolvire în 1947 un rol important în formarea sa artistică l-a avut Th. Rogalski, al cărui asistent devine la catedra de orchestră a conservatorului.

Nume reprezentativ în pleiada tinerelor talente de muzicieni relevaţi în anii puterii populare, Mircea Basarab s-a impus de nenumărate ori pe scena de concert, atît în ţară cît şi peste hotare. Creaţia sa cuprinde: o rapsodie şi *Poemul liric pentru orchestră*, concerte instrumentale (unul pentru vioară şi unul pentru oboi) şi alte piese simfonice, lucrări corale, lieduri etc.

Este director artistic al Filarmonicii de Stat „G. Enescu“ şi profesor la Conservatorul din Bucureşti.

1924 — S-a născut la Bejetk, **Tatiana Petrovna NICOLAEVA,** Artistă emerită a R.S.F.S.R., pianistă şi compozitoare sovietică.

Studiile muzicale, începute cu mama sa, le-a completat la Conservatorul din Moscova. A obţinut mai multe premii de interpretare pianistică între care şi Premiul „Bach“, la concursul de la Leipzig din 1950. Concertistă foarte apreciată în ţară şi peste hotare, se bucură de succes şi în calitate de compozitoare. A scris: un concert pentru pian şi orchestră (1950), o simfonie (1955), piese pentru pian, o cantată, cîntece ş.a. Este unul din numele de seamă ale tinerei generaţii de muzicieni sovietici.

1955 — A murit la Paris **George ENESCU** (n. 19.VIII.1881).

5

1819 — S-a născut la Ubiel, Lituania, **Stanislav MONIUSZKO,** compozitor polonez.

A făcut studii muzicale la Varşovia şi la Berlin. A fost organist la biserica Sf. Ioan din Vilna între anii 1840 şi 1858, după care s-a stabilit la Varşovia, unde a trăit pînă la sfîrşitul vieţii. Dirijor la operă şi profesor la Conservatorul din Varşovia, Moniuszko şi-a cîştigat un loc de frunte în istoria muzicii poloneze prin creaţia sa, care îşi are rădăcinile adînc înfipte în folclorul patriei sale. Prin valoarea şi amploarea creaţiei sale de operă, el este considerat ca întemeietorul operei naţionale poloneze. A compus 15 opere, dintre care *Halka* este cea mai cunoscută. Alături de aceasta mai figurează şi astăzi în repertoriul teatrelor poloneze de operă lucrări ca *Straszny Dwor* (Castelul cu fantome), *Hrabina* (Contesa), *Verbum Nobile* şi *Flis*. Moniuszko şi-a cîştigat mari merite şi în dezvoltarea creaţiei poloneze de melodii vocale. Multe din cele aproape 300 de piese vocale ale sale mai sînt încă populare în Polonia. A mai compus lucrări corale, un poem simfonic şi altele.

A murit la Varşovia, la 4 iunie 1872.

1837 — A murit la Torre del Greco **Niccolo Antonio ZINGARELLI** (n.4.IV.1752).

1869 — S-a născut la Moscova **Hans Erich PFITZNER,** compozitor german.

Este considerat ca o personalitate de seamă a muzicii germane dintre anii 1890—1914.

A studiat la Conservatorul din Frankfurt. Şi-a împărţit activitatea între dirijat, pedagogie şi compoziţie. A fost dirijor la teatrele din Mainz, Berlin, München, Strasbourg, Coburg şi profesor la conservatoarele din Coblenz, Berlin (Conservatorul Stern), Strasbourg (unde a fost şi director) şi la Academia de arte frumoase din Berlin. Creaţia sa, relativ redusă şi puternic influenţată de Wagner la începuturile ei, cuprinde muzică de scenă, coruri şi lucrări coral simfonice, piese pentru orchestră, muzică de cameră vocală şi instrumentală. De asemenea a lăsat cîteva lucrări de estetică muzicală.

A murit la Salzburg, la 22 mai 1949.

1891 — Se inaugurează la New York *Carnegie Hall* una dintre cele mai mari săli de concerte din Statele Unite. Are o capacitate de 3000 de locuri şi 100 de locuri în picioare. Deschiderea s-a făcut printr-un festival muzical care a durat 5 zile, susţinut de N. Y. Symphony Orchestra şi de N. Y. Oratorio Society, festival la care a fost invitat P. I. Ceaikovski; el şi-a dirijat mai multe lucrări orchestrale.

1898 — S-a născut la Bucureşti **Dimitrie DINICU,** laureat al Premiului de Stat, violoncelist şi pedagog român.

Nepot al dirijorului şi violoncelistului cu acelaşi nume, a desfăşurat o bogată activitate pedagogică, fiind îndrumătorul celor mai buni violoncelişti români, în frunte cu R. Aldulescu. A fost rector al Conservatorului „C. Porumbescu“ între anii 1955—1959.

A murit la Bucureşti, la 4 februarie 1964.

1938 — Premiera baletului într-un act (2 tablouri) *Nunta în Carpaţi* de P. Constantinescu, la *Opera de Stat* din Bucureşti. Subiectul se bazează pe datini în legătură cu ceremonialul de nuntă în mediul sătesc.

1960 — A murit la Hamburg **Paul ABRAHAM** (n.2.XI.1892).

6

1908 — S-a născut la Istambul **Necil Kazim AKSES,** compozitor turc. A studiat la Conservatorul din Istambul, la Academia de muzică din Viena, unde a fost elevul lui Joseph Marx, apoi la Conservatorul din Praga cu J. Suk şi A. Haba. A fost profesor la Colegiul pedagogic de muzică din Ankara. A colaborat cu Hindemith la reorganizarea şi transformarea acestei instituţii în conservator. Creaţia sa este întemeiată pe modurile şi ritmurile muzicii populare turceşti. A compus opere, muzică de scenă, lucrări simfonice, vocal-simfonice şi concertante, coruri şi muzică de cameră.

7

1793 — A murit la Florenţa **Pietro NARDINI** (n.[illegible].IV.1722).

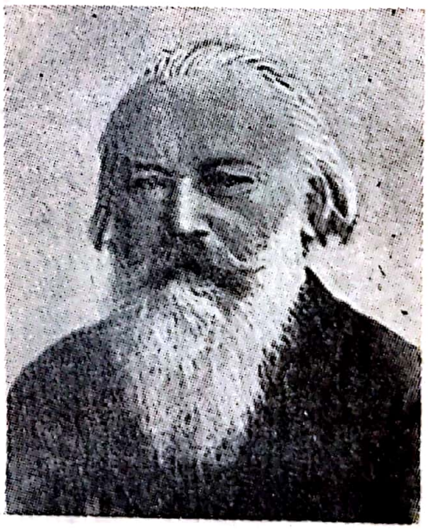
1800 — A murit la Passy, lîngă Paris, **Nicola PICCINI** (n.16.I.1728).

1824 — Prima audiţie, la *Redoutensaal* din Viena, a *Simfoniei a IX-a în re minor (Corala)*, de Beethoven, sub conducerea lui Michael Umlauff. Lucrarea este scrisă pentru solişti, cor şi orchestră. Partea corală (finalul) foloseşte ca text cuvintele *Odei bucuriei* de Fr. Schiller.

1825 — A murit la Viena **Antonio SALIERI** (n.18.VIII.1750).

1833 — S-a născut la Hamburg **Johannes BRAHMS,** compozitor, pianist şi dirijor german.

Studiază vioara şi violoncelul cu tatăl său, un modest contrabasist şi este nevoit, pentru a-şi cîştiga existenţa, să cînte încă din copilărie în orchestrele din birturile marinăreşti din Hamburg. În acelaşi timp îşi completează studiile, între alţii cu E. Marxsen, un cunoscut pedagog al timpului, care i-a dat o temeinică pregătire în domeniul muzicii clasice şi preclasice, lucru care se va reflecta în creaţia sa de mai tîrziu. A început să compună de timpuriu dar, paralel cu această preocupare, s-a afirmat şi ca un remarcabil pianist, desfăşurînd o intensă activitate concertistică, mai ales în colaborare cu violonistul maghiar Eduard Reményi; mai tîrziu îl cunoaşte pe marele violonist Joseph Joachim, cu care leagă o strînsă prietenie ce va dura toată viaţa. Impresionat de compoziţiile sale, Joachim îl recomandă lui Liszt şi lui Schumann. Într-un articol care a făcut pe atunci mare vîlvă, Schumann îl prezintă pe tînărul Brahms ca pe una dintre cele mai mari speranţe ale muzicii germane. De aici înainte, viaţa lui este o alternare de turnee de concerte cu perioade de creaţie, cu excepţia unei şederi de doi ani la Detmold ca dirijor şi profesor, urmată de revenirea la Hamburg, unde a dirijat mai mult timp o societate corală feminină. În 1863 se stabileşte definitiv la Viena, unde activează pentru scurt timp ca dirijor la *Singakademie* şi apoi la *Gesellschaft der Musikfreunde*. Dar cea mai mare parte a timpului şi-o consacră compoziţiei.

Unul dintre cei mai de seamă muzicieni ai celei de a doua jumătăţi a secolului al XIX-lea, Brahms apare totodată ca unul dintre ultimii mari romantici germani, relevîndu-se prin ataşamentul său niciodată dezminţit faţă de moştenirea marilor clasici, prin perfecţiunea concepţiei şi a construcţiei formelor cu care a ilustrat acest ataşament. În domeniul lucrărilor pentru orchestră este socotit ca un continuator direct al simfonismului beethovenian, după cum în compoziţiile pentru cor şi pentru formaţiile instrumentale de cameră se afirmă ca un maestru

în arta vechilor polifonişti. De asemenea, a dovedit o mare măiestrie în arta variaţiunilor.

Îndemnat de Reményi, îşi îndreaptă atenţia asupra muzicii populare maghiare, austriece şi germane, ca şi asupra melodiilor cîntate de ţiganii unguri, lucru care-şi va lăsa de asemenea amprenta în creaţia sa.

Pentru orchestră a scris 2 serenade, 2 uverturi, *Variaţiuni pe o temă de Haydn*, 4 simfonii, 2 concerte pentru pian, un concert pentru vioară şi unul pentru vioară şi violoncel; a dăurit o bogată producţie muzicii de cameră (sonate, cvartete, cvintete — cu pian şi cu clarinet), compoziţii în care are şi numeroase lucrări pentru pian. Pe lîngă corurile sale *a cappella*, figurează cîteva piese vocal-simfonice importante ca: *Recviemul german*, *Rinaldo*, *Rapsodia pentru alto* etc. Brahms este socotit şi ca unul din maeştrii liedului german prin cele aproape 200 de lieduri ale sale. Creaţia sa mai cuprinde şi cîteva lucrări pentru orgă.

A murit la Viena, la 3 aprilie 1897.

1840 — S-a născut la Votkinsk **Piotr Ilici CEAIKOVSKI,** compozitor rus.

După ce absolvă, ca elev al lui A. Rubinstein, Conservatorul din Moscova, unde va funcţiona ca profesor, între anii 1866—1878, renunţă la postul de funcţionar de Stat şi se dedică numai carierei muzicale, ocupîndu-se exclusiv cu compoziţia şi dirijatul. Ca dirijor înregistrează succese importante, apărînd în fruntea celor mai renumite orchestre din Berlin, Leipzig, Paris, Hamburg, Praga, Londra şi S.U.A.

În creaţie, prin lucrările orchestrale, Ceaikovski a contribuit în mod hotărîtor la făurirea simfonismului rus, prin profunzimea şi varietatea tematică, prin bogăţia şi forţa emoţională a orches-

traţiei, prin prospeţimea adusă de ritmurile vioaie sau nostalgice ale melosului popular pe care îl regăsim atît în simfoniile cît şi în concertele sale instrumentale. Ceaikovski a scris: 6 simfonii, 2 fantezii simfonice *(Furtuna* şi *Francesca da Rimini)*, *Simfonia „Manfred"* (după Byron), uverturi-fantezii *(Romeo şi Julieta, Hamlet, Capriciul italian, Uvertura festivă „1812"*, concerte instrumentale (trei pentru pian, unul pentru vioară şi *Variaţiunile pe o temă rococo pentru violoncel)*. Literatura de operă a fost îmbogăţită cu 10 lucrări (între care: *Evgheni Oneghin, Dama de Pică, Mazeppa)*, cea de balet, cu 3 lucrări *(Lacul lebedelor, Frumoasa din pădurea adormită* şi *Spărgătorul de nuci)*. La toate acestea se mai adaugă: muzică de cameră (un cvartet de coarde, un trio cu pian, un sextet de coarde etc.), piese pentru pian, un însemnat număr de romanţe, muzică de scenă ş.a.

Ceaikovski a murit la Petersburg, la 25 octombrie/6 noiembrie 1893.

1861 — S-a născut la Calcuta **Rabindranath TAGORE (Thakur Rabindranath)**, scriitor, poet şi compozitor indian.

Este autorul mai multor cîntece lirice pe versuri populare şi al unor cîntece patriotice, multe dintre ele compuse pe texte proprii.

A murit la Shantiniketan, la 7 august 1941.

1888 — Premiera operei *Le roi d'Ys* (Regele Ysului), în 3 acte, de E. Lalo, la *Opera Comică* din Paris. Libretul, de Edouard Blau, este întemeiat pe o legendă bretonă.

1942 — A murit la Winterthur, Elveţia, **Felix Paul WEINGARTNER** (n.2.VI.1863).

8

1740 — S-a născut la Tarent **Giovanni PAISIELLO,** compozitor italian.

Reprezentant de frunte al şcolii napolitane de operă, excelînd mai cu seamă în domeniul operei bufe; contemporan cu Piccini şi cu Cimarosa, care se bucurau de un mare prestigiu, el a izbutit totuşi să-şi cîştige o largă preţuire şi, în decurs de cîţiva ani a repurtat mari succese cu operele sale în întreaga Italie, la Viena şi în alte centre europene. Între 1776 şi 1784 a fost dirijorul curţii împărătesei Caterina a II-a a Rusiei, la Petersburg, unde a condus şi spectacolele Operei italiene, după care a activat în aceeaşi calitate la curtea lui Ferdinand al IV-lea, regele Neapolului. A stat cîtva timp şi la Paris, unde a organizat şi a condus capela lui Napoleon.

A compus peste 100 de opere, printre care figurează ca cele mai cunoscute: *La serva padrona, Nina, La Molinara, Il barbiere di Siviglia, Il re Teodoro, Il Marchese di Tulipano, Proserpina*; a mai scris numeroase messe, oratorii, psalmi, 12 simfonii, 6 concerte pentru pian şi alte piese instrumentale.

A murit la Neapole, la 5 iunie 1816.

1885 — La Bucureşti, în sala *Teatrului Naţional*, are loc pentru prima oară un spectacol de operă în limba română, dat de un ansamblu de cîntăreţi profesionişti români. Sub conducerea lui

G. Stephănescu, s-a cîntat *Linda de Chamounix*, de Donizetti. Şi-au dat concursul între alţii: Alexandrina Gavalla-Stephănescu, Grigore Gabrielescu, Dem. Teodorescu, Ştefan Iulian.

1901 — S-a născut la Jászberény **Mihaly SZEKELY,** cîntăreţ maghiar (bas).

A studiat cu Laszlo Géza. Este un foarte apreciat interpret de operă, de concert şi oratorii şi din 1924 solist al *Operei de Stat* din Budapesta. A făcut numeroase turnee în Europa şi America. Este laureat al Premiului „Kossuth".

9

1707 — A murit la Lübeck **Dietrich BUXTEHUDE,** organist şi compozitor german de origine suedeză (născut la Oldesloe, Holstein în 1637).

Centrul activităţii sale a fost la Lübeck. Instrumentist de mare valoare, el a izbutit să facă din oraşul Lübeck un important centru muzical în nordul Europei, atît prin execuţiile sale în timpul slujbelor religioase, cît şi prin concertele cu orchestră şi cor pe care le-a organizat ani de-a rîndul. Prin stilul său interpretativ şi prin compoziţiile sale, el a exercitat o mare influenţă asupra lui J. S. Bach, care l-a admirat atît de mult încît a parcurs o lungă distanţă pe jos pentru a-l asculta.

A compus pentru clavecin, sonate pentru instrumente de coarde, numeroase lucrări pentru orgă, cantate, coraluri, trio-sonate etc.

1953 — A murit la Bucureşti **Theodor FUCHS** (n.4.II.1873).

1957 — A murit la Stamford, Connecticut, S.U.A., **Ezio Fortunato PINZA** (n.18.V.1892).

10

1697 — S-a născut la Lyon **Jean Marie LECLAIR** ***(l'aîné)***, violonist şi compozitor francez.

A studiat vioara la Torino şi compoziţia la Paris. Foarte apreciat ca violonist în timpul vieţii, importanţa sa rămîne însă legată de cele aproape 50 de lucrări scrise pentru vioară, sonate, concerte, triouri etc., remarcabile prin forţa expresivă şi tehnica lor avansată. A mai compus o operă, *Scylla şi Glaucus*, balete, divertismente şi altele.

A murit la Paris, la 22 octombrie 1764.

1760 — S-a născut la Lons-le-Saulnier **Claude Joseph ROUGET DE l'ISLE,** compozitor şi poet francez.

Celebritatea i-a adus-o compunerea textului şi a muzicii cîntecului revoluţionar *La Marseillaise (Marsilieza)* devenit imnul naţional al poporului francez. Concomitent cu activitatea sa principală de inginer genist într-un regiment din sudul Franţei, Rouget de l'Isle a compus numeroase marşuri cu caracter revoluţionar, ca şi lieduri şi librete de operă.

A murit la Choisy-le-Roy, la 26 iunie 1836.

1885 — A murit la Köln **Ferdinand HILLER** (n.24.X.1811).

1907 — Premiera operei *Ariane et Barbe-bleue* în 3 acte, de P. Dukas, la *Opera comică* din Paris. Autorul libretului este Maurice Maeterlinck.

1933 — A murit la Viena **Selma KURZ-HALBAN** (n.15.XI.1875).

11

1849 — A murit la Berlin **Carl Otto Ehrenfried NICOLAI** (n.9.VI.1810).

1882 — S-a născut la Graz **Joseph MARX,** compozitor, critic muzical și pedagog austriac.

A fost director al Academiei de muzică din Viena. S-a făcut remarcabil printr-o bogată creație de lieduri, care cuprinde numeroase piese de valoare; a mai scris diferite lucrări orchestrale și instrumentale, muzică de cameră, un cvartet cu pian, sonate, lucrări corale etc.

A murit la Viena, la 3 septembrie 1964.

1896 — S-a născut la Cakovec, Croația, **Iosip SLAVENSKI,** compozitor și pedagog iugoslav.

Înclinația pentru muzică îl face să renunțe la meseria de brutar și să se dedice exclusiv carierei artistice. Studiile muzicale începute singur și le desăvîrșește la Budapesta, Praga și Paris. Reprezentant al școlii componistice croate, figură proeminentă a muzicii iugoslave din prima jumătate a veacului nostru, Slavenski are meritul de a-și fi îndreptat atenția nu numai asupra comorilor muzicale ale folclorului patriei sale, ci și asupra creației populare din întreaga peninsulă balcanică, pe care a folosit-o ca bază de inspirație în creația sa artistică, scriind, de exemplu, *Balcanofonia*, poem simfonic, *Patru dansuri balcanice*, *Suita iugoslavă*, *Simfonia Orientului* și alte compoziții pentru orchestră; la acestea se adaugă *Cantata tinereții*, 2 concerte cu orchestră (unul de pian și unul de vioară) ș.a. A fost profesor la Academia de muzică din Belgrad.

A murit la Belgrad, la 30 noiembrie 1955.

1916 — A murit la Leipzig **Max REGER** (n.19.III.1873).

12

1775 — S-a născut la Fontaneto Po, Vercelli, **Giovanni Battista VIOTTI**, violonist, compozitor și pedagog italian.

Elev al lui Pugnani, s-a făcut remarcat de timpuriu prin concertele de vioară date în diferite țări europene, consacrîndu-se ca unul dintre cei mai de seamă violoniști ai timpului. Și-a petrecut o bună parte a vieții la Paris, unde a fost și directorul *Operei Mari*,

şi la Londra unde, în afară de concerte, a organizat şi condus spectacole de operă. Apreciat ca profesor, figurînd printre întemeietorii şcolii violonistice moderne franceze, a pregătit o serie de violonişti de valoare. Contribuţia sa la îmbogăţirea literaturii instrumentului este deosebit de substanţială prin numeroase concerte şi duete; a mai scris şi concerte pentru pian, piese pentru formaţii instrumentale de cameră, sonate, melodii vocale.
A murit la Londra, la 3 martie 1824.

1832 — Premiera operei comice *Elixirul dragostei* (2 acte) de G. Donizetti, la Teatro della Canobbiana din Milano. Autorul libretului este Felice Romani.

1842 — S-a născut la Montaud, lîngă Saint Etienne, **Jules Émile Frédéric MASSENET,** compozitor francez.
Elev a lui A. Thomas la Conservatorul din Paris, şi-a cîştigat curînd un loc de frunte în viaţa muzicală a Franţei prin lucrările sale simfonice, vocal-simfonice şi, în special, de operă. În afară de capodopera sa *Manon*, merită să fie menţionate, dintre cele 30 de opere ale sale, şi: *Le roi de Lahore*, *Hérodiade*, *Le Cid*, *Werther*, *Thaïs*, *Le Jongleur de Notre-Dame*, *Don Quichote*. A mai scris 3 balete, 3 oratorii, dintre care cel mai cunoscut este *Marie Madeleine*, uverturi simfonice *(Phèdre)*, 7 suite simfonice *(Scenes pittoresques*, *Scenes alsaciennes* etc.) diferite alte lucrări pentru orchestră, lieduri, piese instrumentale, muzică de scenă ş.a. Una din compoziţiile sale celebre este *Elegia*, pentru voce şi acompaniament de violoncel şi orchestră, care face parte din muzica de scenă la drama *Les Erinnyes*, de Leconte de Lisle. Massenet a fost profesor la Conservatorul din Paris şi membru al Institutului Franţei.
A murit la Paris, la 13 august 1912.

1845 — S-a născut la Pamiers, lîngă Foix, **Gabriel Urbain FAURÉ,** compozitor francez.
A făcut studii muzicale la Şcoala Niedermeyer din Paris, unde a avut ca profesor, printre alţii, pe Saint-Saëns. Timp de mulţi ani a activat ca organist în provincie şi la Paris, apoi ca inspector al artelor, profesor şi director al Conservatorului din Paris. În general, a avut de luptat cu lipsa de înţelegere a unor muzicieni închistaţi într-un academism rigid şi care ocupau locuri de răspundere în lumea oficială a artelor. Aceştia nu-l considerau de-al lor, fiindcă au simţit în el un artist care, deşi se sprijinea din plin pe tradiţia clasică, se afirma într-o manieră cu totul personală prin tendinţa de a imprima limbajului său impulsul unei împrospătări menite să împingă înainte şi să apropie mijloacele de expresie de cerinţele contemporaneităţii. În creaţia sa, Fauré apare ca un cîntăreţ al simţirilor delicate, învăluite într-o multitudine de nuanţe fine, de contraste coloristice de o rară gingăşie. El s-a simţit mai la largul său în muzica de cameră, în care a scris lucrări valoroase. Cele mai importante şi mai cunoscute compoziţii ale sale sînt melodiile vocale, numeroasele piese pentru pian (nocturne, impromptu-uri, valsuri-capricii, preludii, barcarole etc.), cele pentru ansambluri instrumentale de cameră (cvartete şi cvintete cu pian), sonate ş.a. A mai compus lucrări orchestrale *(Balada pentru pian şi orchestră* etc.), operele *Prometeu* şi *Penelopa*, lucrări corale, un recviem.
Fauré a exercitat o puternică influenţă asupra compozitorilor mai tineri, dintre care mulţi au fost elevii săi, ca, de pildă, M. Ravel,

G. Enescu, Ch. Koechlin, Nadia Boulanger, Fl. Schmitt. A fost membru al Institutului Franței.
A murit la Paris, la 4 noiembrie 1924.

1863 — S-a născut la Roche-Corbon, lîngă Vouvray, **Charles BORDES**, organist, compozitor şi profesor francez.
Elev al lui C. Franck, a fost maestru de capelă şi organist la Nogent-sur-Marne şi apoi la Paris. Bordes a jucat un rol important în acțiunea de popularizare a muzicii sacre şi profane aparținînd marilor polifonişti din secolele XV, XVI şi XVII şi a fost un mare animator al vieții muzicale din capitala Franței. Cu cîntăreții de la biserica Saint-Gervais a format o asociație denumită „Les chanteurs de Saint-Gervais", dînd numeroase concerte care au atras atenția marelui public asupra valorii istorice şi artistice a muzicii gregoriene şi a creațiilor culte corale din perioada menționată. În legătură cu activitatea asociației, el a publicat importante lucrări de muzicologie. Bordes a fondat, împreună cu Vincent d'Indy şi A. Guilmant, celebra şcoală de muzică din Paris, Schola Cantorum, unde a fost profesor. Mai tîrziu a fondat filialele din Avignon şi Montpellier ale acestei şcoli. A compus muzică simfonică, concertantă, piese instrumentale şi vocale de cameră, coruri şi o operă rămasă neterminată.
A murit la Toulon, la 8 noiembrie 1909.

1871 — A murit la Paris **Daniel François Esprit AUBER** (n.29.I.1782).

1884 — A murit la Praga **Bedrich SMETANA** (n.2.III.1824).

1924 — A murit la Nikolaussee, lîngă Berlin, **Hermann August Ferdinand KRETZSCHMAR** (n.19.I.1848).

1931 — A murit la Bruxelles **Eugène YSAYE** (n.16.VII.1858).

13

1842 — S-a născut la Londra **Arthur Seymour SULLIVAN**, compozitor englez.
A studiat la Academia Regală de muzică din Londra şi la Conservatorul din Leipzig. A început să activeze ca organist în oraşul natal, consacrîndu-se din ce în ce mai mult compoziției. Unele din lucrările sale corale, simfonice şi vocal-simfonice, scrise şi executate pentru diferite evenimente festive, i-au creat o mare reputație, care a fost întrecută însă de aceea cîştigată cu cele mai bune operete ale sale. Sullivan a scris peste 20 de operete, în frunte cu popularele *Mikado* şi *Gondolierii*. A mai scris o operă, muzică de scenă, balete, piese orchestrale, pentru pian, melodii vocale. A fost profesor la şcoala care avea să devină Colegiul Regal de muzică, dirijor al Orchestrei filarmonice din Londra, ani de-a rîndul conducător al festivalurilor muzicale din Leeds şi Birmingham, dominînd timp de mai bine de un sfert de veac, cu un prestigiu necontestat, viața muzicală a Angliei.
A murit la Londra, la 22 noiembrie 1900.

1900 — A murit la München **Hermann LEVI** (n.7.XI.1839).

14

1885 — S-a născut la Breslau **Otto KLEMPERER,** dirijor german.

Şi-a făcut studiile la Conservatorul din Frankfurt pe Main şi la Berlin. A desfăşurat o bogată şi strălucită activitate dirijorală la diferite teatre de operă din Berlin şi din alte centre muzicale germane, conducînd şi numeroase concerte simfonice. La instaurarea regimului hitlerist, în 1933, a părăsit Germania şi a activat pînă la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial ca dirijor al Orchestrei simfonice din Los Angeles, S.U.A. După această dată a dirijat în cele două Americi şi în Europa.

15

1567 — A avut loc botezul lui **Claudio MONTEVERDI,** compozitor italian, la Cremona, oraşul său natal (nu se cunoaşte data exactă a naşterii).

Monteverdi aparţine perioadei de tranziţie dintre sfîrşitul Renaşterii şi înflorirea stilului baroc în artă, cînd tradiţiile polifoniei vocale fac loc muzicii întemeiate pe noua aşezare a sistemului armonic, cînd muzica instrumentală îşi afirmă importanţa crescîndă. Elev al compozitorului Marc'Antonio Ingegneri, cu care a învăţat în oraşul său natal, Monteverdi şi-a petrecut cea mai mare parte a vieţii sale ca instrumentist şi maestru al capelei ducelui de Mantua, apoi în aceeaşi calitate la catedrala San Marco din Veneţia.

Continuator al tradiţiei vechilor madrigalişti, el a dat la iveală un număr considerabil de asemenea lucrări, la început în stilul polifonic iar mai tîrziu adoptînd procedeul basului continuu ca acompaniament al melodiei. Prin măiestria sa, el a deschis larg căile artei noi, lucrările sale fiind studiate cu admiraţie de marii compozitori ai timpului. Aceasta l-a determinat să folosească într-o măsură din ce în ce mai largă recitativul şi basul continuu, ducînd mai departe cuceririle proaspete realizate de compozitorii florentini în procesul de plămădire al noului gen de operă. În această direcţie, el contribuie şi la formarea unei orchestre de operă, mai substanţială şi mai variată ca structură, acordîndu-i un rol important în economia spectacolului.

O bună parte din creaţia lui Monteverdi s-a pierdut, dar lucrările existente au fost retipărite. Între ele sînt operele *Orfeo* şi *Încoronarea Poppeei*, prima operă cu subiect istoric

Monteverdi a murit la Veneţia, la 29 noiembrie 1643.

1898 — A murit la San Francisco **Eduard REMÉNYI** (n.17.VII.1830).

16

1856 — Premiera operei *Rusalka* (4 acte) de S. Dargomîjski, la *Teatrul Mariinski* din Petersburg. Libretul, inspirat din poemul lui A. S. Puşkin, este scris tot de Dargomîjski.

1887 — S-a născut la Rîmnicul-Sărat cîntăreața **Florica CRISTOFOREANU.**

Posedînd calități vocale excepționale, cu un registru de mare întindere, Florica Cristoforeanu a putut aborda cu aceeași ușurință aproape 100 de roluri de operă și operetă, mergînd de la soprană lirică la contraltă. La 23 de ani culege succese într-un turneu de opere în Danemarca și Norvegia iar în 1910 face o etapă destul de lungă în domeniul operetei în țară, în Compania „Grigoriu" și între 1914—1919 în trupa de operetă „Citta di Milano" cu care face un turneu în America latină.

Reîntoarsă în Europa devine una dintre cîntărețele cele mai apreciate ale marilor scene de operă din Italia, printre care: *Scala di Milano*, *Teatro Reale* din Roma. Activitatea sa se împletește cu stagiuni în țară și în America de sud.

A murit la Rio de Janeiro, la 1 martie 1960.

1888 — S-a născut la București **Aurelia CIONCA,** pianistă și profesoară romînă, Artistă emerită.

A debutat în cariera concertistică la vîrsta de 9 ani cînd s-a afirmat ca un talent remarcabil. Studiile începute în țară le-a completat la Leipzig, cu A. Reisenauer, pedagog renumit, elev al lui Liszt. A dat numeroase concerte în diferite orașe europene, bucurîndu-se pretutindeni de o deosebită prețuire. Concomitent a desfășurat o rodnică activitate pedagogică la Conservatorul din București.

A murit la București, la 17 decembrie 1962.

1892 — S-a născut la Linz tenorul austriac **Richard TAUBER.**

A studiat la Freiburg și a repurtat mari succese în Germania și Austria ca interpret de operă. Apoi timp de mulți ani, a cucerit publicul cîntînd în spectacole de operetă și în filme muzicale. În ultimii ani ai vieții a cîntat mult în Anglia, care a devenit țara sa de adopțiune.

A murit la Londra, la 8 ianuarie 1948.

1954 — A murit la Mexico City **Clemens Heinrich KRAUSS** (n.31.III.1893).

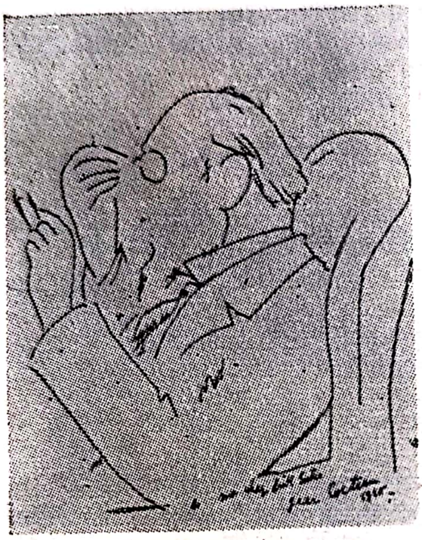
17

1050 — A murit la Pomposa **Guido d'AREZZO (Guido ARETINUS),** profesor și teoretician muzical italian (născut la Arezzo în jurul anului 990). Datele sale biografice sînt extrem de nesigure. Se știe că a fost profesor de muzică și conducător de cor, desfășurîndu-și activitatea într-o vreme la mănăstirea Saint-Maur des Fossés, în Franța, un important centru muzical. Lui Guido d'Arezzo îi revine meritul de a fi preluat de la un muzician german, Poncius Teutonicus, ideea identificării celor șase sunete ale hexacordului natural prin silabele *ut (do)*, *re*, *mi*, *fa*, *so*, *la*, și de a le fi popularizat printr-un imn devenit faimos. Tot de numele lui este legată și introducerea folosirii uzuale a portativului (nu e sigur dacă el l-a inventat sau, găsindu-l la alții, i-a apreciat importanța), revoluționînd notația muzicală de pînă la el prin stabilirea practică a

intervalelor dintre sunete. În lucrările sale teoretice, dintre care *Micrologus* este cea mai însemnată, el a formulat numeroase observaţii interesante cu privire la ritm, la procedeele de compoziţie şi la diferite alte probleme muzicale.

1866 — S-a născut la Honfleur, Calvados, **Erik Alfred Leslie SATIE,** compozitor francez.

Spirit independent şi neconformist, Satie urmează Conservatorul din Paris şi prezintă la vîrsta de 21 ani prima sa compoziţie care atrage protestele muzicienilor tradiţionalişti. Timp de aproape 20 ani, el îşi cîştigă existenţa ca pianist în cabaretele pariziene. Abia la 40 ani se decide să se consacre creaţiei ca profesionist devenind elevul lui Albert Roussel la Schola Cantorum. El scrie lucrări cu caracter obiectivist, într-un limbaj bazat pe efecte exterioare, decorative ca ritm şi instrumentaţie, fără conţinut emoţional. Deşi nu a putut găsi apreciere în marea masă a publicului, Satie, care a fost prieten cu Debussy, „grupul celor şase", Cocteau, Picasso, Diaghilev, îşi leagă numele de toate curentele artistice de anvangardă, influenţînd pe mulţi din tinerii muzicieni francezi care îl înconjurau cu admiraţia lor.

Erik Satie văzut de Jean Cocteau

A scris 3 operete, 5 balete (unele din ele în colaborare cu Cocteau şi Picasso) muzica pentru filmul lui René Clair *Entr'acte*, *Missa săracilor* pentru voce şi orgă, *Socrate* pentru 4 soprane şi orchestră de cameră, 15 melodii, piese pentru pian.

A murit la Paris, la 1 iulie 1925.

1890 — Premiera operei *Cavalleria Rusticana* (1 act) de P. Mascagni, la *Teatro Costanzi* din Roma.

Libretul este de G. Targioni-Tozzetti şi G. Menasci după povestirea realistă de G. Verga. Acţiunea se petrece într-un sat din Sicilia, pe la 1880.

Este cea dintîi operă a compozitorului, aducîndu-i şi primul succes. Editorul milanez Eduardo Sonzogno instituise un premiu pentru autori de opere într-un act, nejucate. Modest pianist şi dirijor, în vîrstă de 27 ani, Mascagni s-a prezentat cu *Cavalleria*, care avea, de fapt, două acte. Dar, ingenios, el le denumeşte tablouri, unindu-le printr-un *intermezzo* orchestral, încadrîndu-se astfel în regulamentul concursului, care, o dată cu premiul, îi aduce şi celebritatea.

1901 — S-a născut la Auchsesheim, lîngă Augsburg, **Werner EGK,** compozitor german.

A studiat mai mult singur, devenind unul din compozitorii germani contemporani proeminenţi, fiind chemat să conducă celebra instituţie de învăţămînt din Berlin, Hochschule für Musik.

Adoptînd unele procedee ale lui Stravinski şi ale şcolii franceze moderne, Egk s-a ferit de tendinţele curentelor extremiste, rămînînd în limitele unei muzici tonale cu armonii extrem de colorate şi cu un simţ dramatic şi al orchestraţiei, care ni-l înfăţişează ca pe un continuator plin de originalitate al lui Richard Strauss. Foarte adesea, în muzica sa se afirmă savoarea melodiilor populare germane. În creaţiile sale de maturitate, bitonalismul şi chiar politonalismul ocupă un loc din ce în ce mai important. A compus opere (*Die Zaubergeige*, *Peer Gynt* etc.), balete, muzică simfonică (*Orchestersonate*, *Französische Suite* etc.), lucrări concertante, un oratoriu, muzică de radio, piese pentru pian şi lieduri pentru voce şi cvartet de coarde.

1908 — S-a născut la Simeria **Sigismund TODUŢĂ**, compozitor român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Conservatorul din Cluj cu M. Negrea şi Ecaterina Fotino. Mai tîrziu a făcut studii de perfecţionare la Roma cu I. Pizzetti, A. Casella şi Ottorino Respighi. A făcut şi studii de muzicologie. Este profesor şi rector la Conservatorul „Gheorghe Dima" din Cluj.

Şi-a început activitatea componistică în 1940 cu *Variaţiunile simfonice*, care au fost distinse cu Premiul „George Enescu". Tot pentru orchestră, în afară de concertul de pian şi de *Oratoriul „Mioriţa"*, Sigismund Toduţă a scris 5 simfonii dintre care, a doua, cu orgă, în memoria lui George Enescu, i-a adus Premiul de Stat. În domeniul muzicii de cameră sînt de menţionat piese pentru pian, sonate instrumentale (pentru violoncel şi pian, pentru flaut şi pian, pentru vioară şi pian), lieduri. A mai scris lucrări corale şi opera *Meşterul Manole*.

1929 — A murit la Berlin **Lili LEHMANN** (n. 24.XI.1848).

1935 — A murit la Paris **Paul DUKAS** (n.1.X.1865).

1939 — Prima audiţie, la Moscova, a *Cantatei „Alexandr Nevski"*, pentru solist, cor şi orchestră de S. Prokofiev, pe un text scris în colaborare cu V. Lugovski. Dirijor: compozitorul. Lucrarea are la bază muzica scrisă de Prokofiev pentru filmul cu acelaşi nume.

18

1779 — Premiera operei *Ifigenia în Taurida* (3 acte) de Chr. W. Gluck, la Opera din Paris. Autorul libretului este Nicolas François Guillard, care s-a inspirat din tragedia cu acelaşi nume a lui Guimond de la Touche, după Euripide.

1830 — S-a născut la Keszthely **Carl GOLDMARK**, compozitor maghiar.

A urmat Conservatorul din Viena, după care a cîntat ca violonist în diferite orchestre din Viena, Budapesta şi Györ, făcînd între timp şi studii suplimentare la Budapesta. În 1860 s-a stabilit definitiv la Viena, unde a dat lecţii de pian şi a fost critic muzical. Compoziţiile sale au început să fie cîntate în concerte publice; *Uvertura „Sakuntala"* i-a adus primul mare succes, iar opera *Regina din Saba* l-a consacrat definitiv. Creaţia sa mai cuprinde 5 opere, lucrări orchestrale, corale, două concerte pentru vioară şi orchestră, piese de muzică de cameră instrumentală şi vocală etc.

A murit la Viena, la 2 ianuarie 1915.

1892 — S-a născut la Roma cîntăreţul italian **Ezio Fortunato PINZA.**

A studiat la Conservatorul din Bologna, bucurîndu-se de la începutul carierei artistice de aprecierea publicului şi a specialiştilor, pentru remarcabilul său talent de cîntăreţ şi actor, pentru calitatea excepţională a glasului şi pentru desăvîrşita sa muzicalitate. A fost timp de 22 de ani unul dintre fruntaşii *Operei Metropolitan* din New York, dar a cîntat şi în cele mai mari teatre de operă din Europa, Australia şi America, apărînd în acelaşi timp şi în filme şi în programe televizate.

A murit la Stamford, Connecticut, S.U.A., la 9 mai 1957.

1894 — S-a născut la Bucureşti **Filip LAZĂR**, compozitor român.

A studiat pianul şi compoziţia la Conservatorul din Bucureşti, unde a fost elevul lui D. G. Kiriac şi al lui A. Castaldi. Printre lucrările sale mai importante figurează: *Sonata pentru vioară şi pian în mi minor*, *Suita a III-a în stil românesc pentru pian*, *Suita Română*, *Divertisment*, *Concerto grosso pentru orchestră*, *Bagatela pentru contrabas şi orchestră*, numeroase piese de muzică de cameră şi muzică pentru radio.

A trăit mulţi ani la Paris, unde a şi murit, la 3 noiembrie 1936.

1907 — S-a născut la Ploieşti **Nicolae (Nicu) STĂNESCU,** violonist şi dirijor român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

A studiat vioara la Conservatorul din Bucureşti cu Cecilia Niţulescu-Lupu şi s-a specializat ulterior ca interpret (violonist şi dirijor) de muzică populară românească. Este prim dirijor al orchestrei de muzică populară „Barbu Lăutaru" din Bucureşti. A făcut cu această orchestră, şi cu alte formaţii similare, numeroase turnee peste hotare (în Europa, Asia, Africa şi America). A compus o serie de lucrări pentru orchestră populară.

1909 — A murit la Cambo-les-Bains, Pirinei, Franţa, **Isaac Manuel Francisco ALBENIZ** (n.29.V.1860).

1911 — A murit la Viena **Gustav MAHLER** (n.7.VII. 1860).

1916 — S-a născut la Ploeşti **Constantin BUGEANU,** dirijor şi compozitor român, Artist emerit.

A studiat la conservatoarele din Timişoara (cu S. Drăgoi), şi din Bucureşti (cu M. Jora şi D. Cuclin) şi la Salzburg cu Cl. Krauss (dirijatul). Activitatea dirijorală şi-a desfăşurat-o la Teatrele de operă din Cluj şi Bucureşti şi la Filarmonicile din Bucureşti şi din întreaga ţară. Este director al Orchestrei Simfonice a Cinematografiei. A compus, între altele, lucrări simfonice, muzică de cameră, muzică de film, lieduri.

19

1859 — S-a născut la Burnley, lîngă Melbourne, **Nellie MELBA (Helen Mitchell)**, soprană australiană de origine scoţiană.

A studiat la Paris, după care a debutat la *Théâtre de la Monnaie* din Bruxelles cu un succes extraordinar. Şi-a creat o faimă mondială în decursul unei cariere de aproape 40 de ani, în care timp a cîntat pe cele mai importante scene de operă din întreaga lume.

A murit la Sydney, la 23 februarie 1931.

1897 — S-a născut la Milano **Enrico MAINARDI,** violoncelist italian.

A fost elevul lui Magrini şi Becker. S-a făcut remarcat ca interpret de valoare, făcînd numeroase turnee în Europa şi în America. Este profesor la Academia Santa Cecilia din Roma şi la Con-

Enrico Mainardi şi Carlo Zecchi

servatorul din Lucerna. El acordă muzicii de cameră un loc important în activitatea sa concertistică, fiind cunoscute apariţiile sale împreună cu pianistul Carlo Zecchi.

1901 — S-a născut la Cidade de Corumba, Brazilia, **Ivo CRUZ,** dirijor şi compozitor portughez.

A studiat muzica la Lisabona şi la München. A desfăşurat o bogată activitate în patria sa. A fondat, la Lisabona, Asociaţia „Renascimento Musical", societatea corală „Durate Lobo", o orchestră de cameră şi orchestra Filarmonică, cu care a dat numeroase concerte. A dirijat în diferite ţări europene. A fost directorul Conservatorului din Lisabona şi unul dintre cei mai înflăcăraţi luptători pentru progresul şcolii muzicale portugheze moderne. Creaţia sa numără: un balet, lucrări simfonice, vocal-simfonice şi concertante, muzică de cameră instrumentală şi vocală.

1919 — S-a născut la Sofia **Boris CHRISTOFF,** cîntăreţ bulgar

A studiat dreptul, practicînd muzica doar ca amator, într-o formaţie corală, unde cînta de multe ori ca solist. Calităţile glasului său au atras atenţia cunoscătorilor. În 1941 pleacă să studieze canto cu celebrul cîntăreţ italian Riccardo Stracciari la Roma şi apoi la Salzburg. Debutează în 1946 la Roma, în rolul Collin din *Boema*. După aceea urmează rolurile Pimen şi apoi Boris din *Boris Godunov* care-i aduc consacrarea atît la *Scala* din Milano cît şi la *Covent Garden* din Londra, la Buenos Aires, Chicago, San Francisco. O înaltă ţinută artistică, un glas condus cu multă măiestrie, un deosebit simţ dramatic au făcut să fie de multe ori comparat cu Feodor Şaliapin.

20

1894 — S-a născut la Varşovia soprana poloneză **Eva BANDROWSKA-TURSKA,** laureată a Premiului de stat.

A cîntat vreme îndelungată, atît în patria sa cît şi în străinătate, toate rolurile importante din marele repertoriu de coloratură. Paralel cu aceasta a avut şi o bogată activitate concertistică.

1896 — A murit la Frankfurt pe Main **Clara Josephine SCHUMANN** (n.13.IX.1819).

1913 — S-a născut la Oteşani-Vîlcea **Ion Dumitrescu,** compozitor şi pedagog român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Conservatorul din Bucureşti, cu A. Castaldi, D. Cuclin, M. Jora şi I. Perlea. A fost multă vreme dirijor al Orchestrei *Teatrului Naţional* din Bucureşti, perioadă în care scrie muzică de scenă pentru aproape 40 de piese de teatru, melodii pentru voce şi pian şi armonizează cîntece aromâne.

Creaţia sa cuprinde muzică simfonică (3 suite, un *Preludiu*, *o simfonie*, o *Simfonietă*, un *Poem pentru violoncel şi orchestră*, prelucrări simfonice de dansuri populare), muzică de cameră, diverse piese pentru pian şi pentru voce şi pian, muzică pentru filme documentare şi artistice, etc.

În lucrările sale, compozitorul apare puternic ataşat ideii de valorificare a potenţialului expresiv al melodiilor populare româneşti.

Este profesor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti şi Preşedinte al Uniunii Compozitorilor din R. S. România.

1929 — A murit la Bucureşti **Constantin DIMITRESCU** (n.7.III.1847).

21

1884 — Premiera operei *Le Villi* (2 acte), de G. Puccini, la *Teatro dal Verne* din Milano. Autorul libretului este Ferdinando Fontana, care a folosit o veche legendă populară italiană.

1887 — S-a născut la Iaşi **Florica MUSICESCU,** pianistă şi pedagogă română, Artistă emerită, Profesoară emerită.

Fiică a compozitorului Gavriil Musicescu, a început studiul pianului în oraşul natal, continuîndu-l apoi cu profesorul R. Teichmüller la Leipzig. A renunţat de timpuriu la cariera concertistică, consacrîndu-se exclusiv pedagogiei, domeniu în care se bucură de un renume ce a trecut de mult graniţele ţării. Printre elevii săi se numără şi Dinu Lipatti.

O mărturie în plus a prestigiului de care se bucură Florica Musicescu peste hotare, este faptul că în repetate rînduri a fost invitată să facă parte din jurii la diverse concursuri muzicale internaţionale: Concursurile Schumann din Berlin, Liszt din Budapesta etc. A făcut parte din toate juriile concursurilor George Enescu.

1892 — Premiera operei *Pagliacci* (dramă în 2 acte şi un prolog) de R. Leoncavallo, la *Teatro dal Verne* din Milano. Autorul libretului este compozitorul, care s-a inspirat dintr-o întîmplare autentică petrecută în Calabria în vremea aceea.

1895 — A murit la Viena **Franz von SUPPÉ (Francesco Ezechiele Ermenegildo Cavaliere Suppé Demelli)** (n.18.IV.1819).

1897 — A murit la Lwow **Carol MICULI** (n.20.X.1821).

1899 — S-a născut la Reni **Constantin BOBESCU,** compozitor, dirijor şi violonist român, Artist emerit.

A studiat vioara la conservatoarele din Iaşi şi Craiova, apoi cu G. Enescu. A urmat compoziţia la Paris, la Schola Cantorum. A început prin a se face cunoscut ca violonist concertist şi apoi ca dirijor. Este dirijor permanent al Orchestrei Simfonice Radio. Printre compoziţiile sale mai importante figurează: două *Rapsodii române* pentru orchestră, *Poemul simfonic „Zobail“*, opera *Trandafirii roşii*, piesele *Povestea din pădure* şi *Povestea din cîmpie*, pentru solişti, cor de copii şi orchestră, *Povestea simfonică „Mînzul năzdrăvan“*, *Suita de dansuri româneşti*, *Concertul pentru vioară şi orchestră* etc.

22

1813 — S-a născut la Leipzig **Richard WAGNER,** compozitor german.

În mare măsură autodidact, el a izbutit — în pofida a numeroase adversităţi şi greutăţi materiale — să-şi vadă împlinit ţelul vieţii, acela al făuririi unei drame muzicale monumentale şi al unui teatru de operă special (Bayreuth, 1876), care să corespundă viziunii sale scenice, ţel pentru a cărui realizare a avut un rol determinant sprijinul primit din partea lui Liszt. După o activitate sporadică, de dirijor în diferite ţări europene, ia parte activă, în anii 1848—1849, la mişcarea revoluţionară din Germania, fapt pentru care trebuie să se exileze în Elveţia.

Wagner a scris lucrări de estetică muzicală, eseuri filozofice, biografii, pamflete, de asemenea libretele operelor sale, în care se afirmă puternic talentul său poetic. El a compus muzică simfonică (*Siegfried Idyll*, *Uvertura „Faust“* etc.), muzică de cameră, coruri, lieduri (cele mai cunoscute sînt cele pe versuri de Mathilde Wesendonck). Creaţia sa de căpetenie o constituie însă operele: *Rienzi*, *Vasul fantomă* (sau *Olandezul zburător*), *Tannhäuser*, *Lohengrin*, tetralogia *Inelul Niebelungului* formată din *Aurul Rinului*, *Walkiria*, *Siegfried* şi *Amurgul zeilor*, apoi *Tristan şi Isolda*, *Maeştrii*

cîntăreţi din Nürnberg, *Parsifal*. Toate aceste opere reprezintă într-o gradare ascendentă expresia concepţiei sale asupra a ceea ce el a numit „drama muzicală", adică, contrar tradiţiei, o operă întruchipînd intima contopire a gîndirii muzicale cu cea poetică într-o realizare scenică a cărei pregnanţă dramatică să rezulte nu din succesiunea unor numere (arii, duete etc.) legate între ele în mod artificial, ci din menţinerea unui flux continuu al părţii simfonice menite să redea evoluţia psihologică a personajelor şi schimbările de atmosferă. Pentru a obţine o cît mai perfectă îmbinare a sonorităţilor orchestrale cu cele vocale, Wagner a iniţiat aşezarea orchestrei pe jumătate sub scenă, care constituie un fel de cutie de rezonanţă. În ceea ce priveşte limbajul melodic, principiul de bază este cel al ideilor muzicale scurte, „Laitmotive" sau motive conducătoare care, evocînd personaje sau situaţii, sînt dezvoltate şi modificate într-o strînsă corespondenţă cu evoluţia psihologică sau dramatică legată de textul poetic.

Richard Wagner
într-o caricatură franceză

A murit la Veneţia, la 13 februarie 1883.

1841 — (stil vechi) S-a născut la Iaşi **Eduard CAUDELLA,** compozitor, profesor şi dirijor român de origine italiană.

După ce a urmat vioara (cu H. Ries) şi compoziţia la Berlin, şi-a continuat studiile violonistice cu D. Allard, L. Massart şi Vieuxtemps la Paris. Înapoiat în ţară, s-a stabilit în oraşul natal, unde a desfăşurat o bogată activitate muzicală, pînă la sfîrşitul vieţii. A fost şeful orchestrei *Teatrului Naţional*, profesor şi apoi director al Conservatorului din Iaşi. Se numără printre înaintaşii de seamă ai culturii muzicale româneşti, datorită nu numai rolului său de animator al vieţii muzicale, timp de mai bine de o jumătate de veac, dar şi unei bogate creaţii în care s-a străduit să valorifice frumuseţile muzicii populare inspirîndu-se totodată, în lucrările scenice, din trecutul istoric şi legendar al poporului român. A scris operete şi opere comice, printre care figurează: *Olteanca*, *Fata răzeşului*, *Hatmanul Baltag*, *Beizadea Epaminonda*, *Dorman* sau *Romanii şi*

Dacii şi *Petru Rareş*. De asemenea a compus numeroase piese pentru pian şi voce, lucrări pentru vioară, printre care un concert dedicat lui George Enescu, al cărui prim profesor a fost.
A murit la Iaşi, la 16 aprilie 1924.

1874 — Prima audiţie a *Requiemului* de G. Verdi, în catedrala din Milano, sub conducerea compozitorului. Lucrarea, scrisă pentru solişti, cor şi orchestră, a fost creată în memoria prietenului său, poetul Alessandro Manzoni.

1949 — A murit la Salzburg **Hans Erich PFITZNER** (n.5.V.1869).

23

1912 — S-a născut la Le Mans **Jean FRANÇAIX,** compozitor francez.
După ce a urmat pianul la conservatoarele din Le Mans şi din Paris, a studiat compoziţia cu Nadia Boulanger. A scris lucrări simfonice, concerte instrumentale, opere, balete, lucrări corale şi vocal simfonice, piese instrumentale şi vocale. Dintre compoziţiile sale citām: baletul *Les demoiselles de la nuit*, *Concertino* şi *Concertul pentru pian*, *Trio pentru coarde*, *Sonatina pentru vioară şi pian*, ciclul pentru pian *Cinq portraits de jeunes filles*. S-a făcut cunoscut şi ca pianist, în Europa şi în America.

24

1886 — S-a născut la Paris **Henry PRUNIÉRES,** muzicolog francez.
A fost elevul lui R. Rolland. A publicat numeroase lucrări importante în domeniul istoriei muzicii franceze şi italiene. A întreprins editarea operelor complete ale lui Lully. Este fondatorul revistei „Le revue musicale".
A murit la Nanterre, la 11 aprilie 1942.

1918 — Premiera, la Opera din Budapesta a operei într-un act *Castelul prinţului Barbă-Albastră* de B. Bartók, pe un libret al lui B. Balasz.

25

1869 — Se inagurează *Wiener Staatsoper (Opera de Stat* din Viena*)* — fosta *Hofoper* — unul din cele mai însemnate teatre lirice din lume. Distrusă de bombardamente în timpul celui de-al doilea război mondial, clădirea a fost reconstruită şi noua inaugurare s-a făcut cu opera *Fidelio* de L. v Beethoven în anul 1953. Sala are 2.500 locuri.

1870 — Premiera, la Paris, a baletului *Coppelia* (3 acte) de L. Delibes, pe libret de Ch. Nuiter şi Saint-Léon.

Subiectul redă o farsă pe care mai mulţi tineri i-o montează bătrînului constructor de păpuşi Coppelius, care îşi închipuia că graţie formulelor sale magice îşi va putea însufleţi păpuşile.

Printre diferitele dansuri ale baletului, în forma în care se reprezintă azi, se numără şi un vals cu rezonanţă vieneză, care are o mică istorioară: el este scris de celebrul violonist Fritz Kreisler, care la vîrsta de 16 ani, în 1891, se afla la Paris, unde, concomitent cu studiile violonistice, lua lecţii de compoziţie de la Delibes.

Într-o zi, în timp ce Kreisler îşi lua obişnuita lecţie, Delibes, deranjat de o vizită, a fost nevoit să lipsească un timp mai îndelungat. Pe masa lui de lucru se afla deschis manuscrisul *Coppeliei* a cărei premieră avusese loc în 1870, şi pe care compozitorul îl îmbogăţea, în vederea unei reluări. Kreisler, după ce şi-a sfîrşit temele lăsate de maestrul său, şi-a aruncat ochii pe partitura deschisă. Iar la întoarcerea sa, Delibes, şi-a surprins tînărul elev scriind de zor ultimele măsuri ale valsului cu pricina, pe care maestrul l-a păstrat cu multă satisfacţie.

Întîmplarea povestită cu mult umor de Kreisler, este consemnată de diverşi muzicologi, printre care şi Marc Pincherle.

1893 — S-a născut la Galaţi **Ludovic FELDMAN,** violonist şi compozitor român, Meastru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

A studiat vioara la Conservatorul din Viena cu F. Ondřiček şi a fost mulţi ani membru al Orchestrei Filarmonice din Bucureşti. A început să studieze compoziţia cu M. Jora, abia la vîrsta de 50 de ani, după care s-a dedicat exclusiv creaţiei, afirmîndu-şi talentul printr-o serie de lucrări valoroase.

Una din trăsăturile caracteristice ale muzicii sale este tendinţa permanentă de a exprima, într-un limbaj modern, potrivit cu cerinţele contemporaneităţii, un conţinut de idei de cele mai multe ori impregnat de elemente folclorice, în cadrul unei structuri solid întemeiate pe tradiţie clasică.

Printre lucrările sale mai importante figurează: o simfonie, *Uvertura festivă*, 2 cicluri de tablouri simfonice, *Odă în amintirea unui mare artist*, *Poem concertant pentru vioară şi orchestră*, *Concert pentru flaut şi orchestră*, 2 suite pentru vioară şi pian, un trio şi un cvintet pentru suflători, 4 novelete pentru cvartet de coarde etc.

1915 — S-a născut la Viena **Wolfgang SCHNEIDERHAN**, violonist austriac.

Elev al lui O. Ševčik, la Praga, şi al lui J. Winkler, la Viena, şi-a creat o mare faimă ca violonist concertist, fiind foarte solicitat în marile centre europene şi la festivalurile muzicale internaţionale. Este profesor la Lucerna şi la Conservatorul din Viena. A scris un studiu despre tehnica violonistică.

1917 — A murit la Blaj **Iacob MUREŞIANU** (n. 29.VI.1857).

1919 — Prima audiţie, la Bucureşti, a *Simfoniei a III-a în do major (cu orgă şi cor)* de George Enescu, în execuţia Orchestrei Ministerului Instrucţiunii Publice şi Cultelor, dirijată de compozitor.

Partea de orgă (din lipsa unei orgi) a fost cîntată la pian de Mihail Jora.

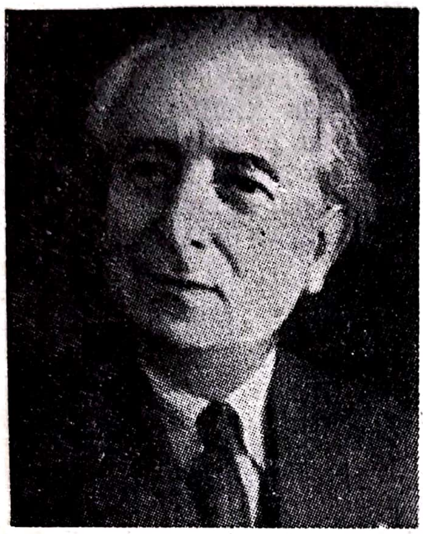
1930 — A murit la Iaşi **Enrico MEZETTI** (n. 19.XI.1870).

1934 — A murit la Londra **Gustav Theodor HOLST** (n. 21.IX.1874).

26

1875 — S-a născut la Vaslui **Stan GOLESTAN**, compozitor român.

S-a stabilit încă din tinereţe la Paris, unde a studiat la Schola Cantorum şi la Conservator cu V. d'Indy. A. Roussel şi P. Dukas. S-a distins ca un compozitor de valoare, reprezentativ pentru muzica românească, datorită apartenenţei limbajului său la folclorul nostru muzical. A scris lucrări de muzică simfonică şi de cameră, printre care figurează: *Rapsodia Română*, o simfonie în stil românesc, *Rapsodia „Dîmboviţa"*, *Concertul românesc pentru vioară şi orchestră*, *Concertul moldovenesc pentru violoncel şi orchestră*, *Concertul pentru pian „Pe culmile Carpaţilor"*, *Doïnes et chansons*, *pentru voce cu pian sau cu orchestră*, sonate, cvartete de coarde, *Dix chansons populaires roumaines*. Golestan a fost mulţi ani cronicar muzical al ziarului „Le Figaro" din Paris şi secretarul Cercului Internaţional al Criticilor din Paris.

A murit la Paris, la 21 aprilie 1956.

27

1799 — S-a născut la Paris **Jacques François Fromental Elias HALÉVY,** compozitor şi pedagog francez.

A studiat la Conservatorul din Paris, unde a avut ca profesor, printre alţii, pe Cherubini.

A scris peste 30 de opere, balete, cantate şi muzică de scenă, dar locul său în istoria muzicii se datoreşte îndeosebi operei *Ebreea*, în genul „operă mare" (*Grand opéra*). Apreciat ca profesor la Conservatorul din Paris, a fost membru şi secretar al Institutului Franţei.

A murit la Nisa, la 17 martie 1862.

1840 — A murit la Nisa **Niccolo PAGANINI** (n. 27.X.1782).

28

1730 — A murit la Neapole **Leonardo VINCI**, compozitor italian, născut în 1690 la Trongoli, Calabria.

Şi-a făcut studiile la Conservatorul săracilor din Neapole. A fost maestru de capelă în oraşul său natal şi s-a făcut cunoscut ca autor de opere. Importanţa sa constă în faptul că a dezvoltat forma ariei *da capo*, preluată de la Alessandro Scarlatti, căreia i-a dat, o dată

cu o mai mare întindere, şi o mai mare varietate, prin folosirea a două teme diferenţiate şi foarte contrastante. Contribuţia lui Vinci în direcţia contrastului tematic este socotită că a exercitat o puternică influenţă în procesul de formare a sonatei, concertului şi simfoniei.

1787 — A murit la Salzburg **Johann Georg Leopold MOZART** (n. 14 XI. 1719).

1805 — A murit la Madrid **Luigi BOCCHERINI** (n. 19.II.1743).

1836 — A murit la Paris **Antonin REICHA** (n. 26.II.1770).

1883 — S-a născut la Kromerice, Moravia, **Vaclav TALICH**, dirijor ceh.

A studiat vioara cu Ševčik, la Conservatorul din Praga. Mai tîrziu a urmat Conservatorul din Leipzig (cu M. Reger şi H. Sitt), oraş unde a făcut şi studii de dirijat cu A. Nikisch, completate cu A. Vigno la Milano. Celebritatea şi-a cîştigat-o începînd din stagiunea 1919—1920, cînd a devenit prim dirijor al Filarmonicii cehe din Praga, pe care a condus-o mulţi ani, contribuind cu competenţă la ridicarea nivelului artistic al acestei formaţii, socotită una dintre cele mai bune din Europa. Cu această orchestră a făcut cîteva turnee încununate de succes în diferite ţări europene. A fost de asemenea director artistic al Operei şi profesor la Şcoala de maeştri din Praga.

A murit la Praga, la 16 martie 1961.

1900 — A murit la Londra **George GROVE** (n. 13.VIII.1820).

1916 — A murit la Paris **Alexandre Jean LAVIGNAC** (n.21.I.1846).

1925 — S-a născut la Berlin baritonul german **Dietrich FISCHER-DIESKAU.**

A studiat la Hochschule für Musik din Berlin. În 1948 a intrat ca prim bariton liric la *Opera de Stat* din Berlin, moment din care a început să se bucure de mari succese datorite atît materialului vocal de excepţională calitate, cît şi a unei mari sensibilităţi în interpretare, calităţi care l-au ajutat să devină un foarte bun cîntăreţ de lied, apreciat şi dincolo de hotarele ţării sale.

29

1801 — Prima audiţie publică, la *Redoutensaal* din Viena a *Oratoriului „Anotimpurile“* de J. Haydn, sub conducerea compozitorului. Lucrarea, pe libret de J. van Swieten după poemul cu acelaşi titlu de James Thompson, are patru părţi (*Primăvara, Vara, Toamna, Iarna*) şi este concepută pentru solişti, cor şi orchestră.

Înaintea acestui concert, oratoriul a fost prezentat, în cerc restrîns, la palatul prinţului Schwartzenberg din Viena, la 24 aprilie 1801.

1860 — S-a născut la Camprodon, Catalonia, **Isaac Manuel Francisco ALBENIZ,** compozitor şi pianist spaniol.

Talentul său precoce de pianist, după ce apare la vîrsta de 4 ani într-un concert public, îl poartă între 10 şi 15 ani într-o serie de turnee de concerte în ambele Americi, pentru a-şi cîştiga existenţa. Reîntors în Europa, îşi continuă peregrinările prin mai multe ţări, ocupîndu-se

în acelaşi timp şi de completarea pregătirii sale muzicale, şi de perfecţionarea studiilor pianistice. Dintr-o serie de profesori remarcabili, ca Gevaert, Reinecke, P. Dukas, V. d'Indy şi F. Liszt, acesta din urmă are cea mai mare înrîurire asupra lui Albeniz şi îi îndreaptă atenţia spre muzica folclorică a ţării sale.

Albeniz, creator de seamă în şcoala naţională modernă spaniolă, este socotit ca unul dintre cei mai reprezentativi compozitori ai ţării sale. Afară de un număr de opere şi operete, lucrări pentru orchestră şi lieduri, el a scris în special muzică pentru pian, care cuprinde, între altele: 2 *suite spaniole „Iberia"* (12 piese) şi *„Cîntece spaniole"* (5 piese), 6 Dansuri spaniole, *Rucuerdos de Viaje* (7 piese), *Rapsodia Spaniolă*, *Rapsodia Cubană* ş.a.

A murit la Cambo-les-Bains, în Pirinei la 18 mai 1909.

1897 — S-a născut la Brno, **Erich Wolfgang KORNGOLD**, compozitor austriac.

A fost dirijor la opera din Hamburg şi profesor la Academia de Muzică din Viena. Dintre compoziţiile sale (muzică simfonică şi de cameră, opere, un balet, muzică de scenă şi de film, cea care l-a făcut remarcat a fost opera *Oraşul mort*, reprezentată pe scenele multor teatre din lume. În 1938, în urma invaziei naziste, a emigrat în Statele Unite, stabilindu-se la Los Angeles, unde scrie mai ales muzică de film.

A murit la Hollywood, la 29 noembrie 1957.

1910 — A murit la Petersburg **Mili Alexeevici BALAKIREV** (n.21. XII.1836/2.I.1837).

1935 — A murit la Benesov, lîngă Praga, **Josef SUK** (n. 4.I.1874).

1951 — A murit la Nery Vestec, lîngă Boleslav, **Josef Boguslav FOERSTER** (n. 30.XII.1859).

1956 — A murit la Jena **Herman ABENDROTH** (n. 19.I.1883).

30

1866 — Premiera operei comice *Mireasa vîndută* (3 acte) de Bedrich Smetana, pe un libret de K. Sabina, la *Teatrul Naţional* din Praga.

Subiectul este luat din viaţa locuitorilor dintr-un sat din Boemia în secolul al XIX-lea.

1928 — Premiera dramei lirice *Năpasta* (2 acte şi un prolog) de S. Dragoi la *Opera Română* din Bucureşti.

Libretul, după drama cu acelaşi titlu a lui Ion Luca Caragiale, este semnat tot de compozitor.

1938 — A murit la La Coruna, Spania, **Miguel FLETA** (n. 28.XII. 1893).

31

1809 — A murit la Viena **Franz Joseph HAYDN** (n. 31.III.1732).

1

1757 — S-a născut la Ruppersthal, Austria de Jos, **Ignaz Joseph PLEYEL** compozitor, dirijor şi constructor de piane francez, de origine austriacă.

A fost unul dintre elevii preferaţi ai lui Haydn. A fost mai multă vreme conducător al capelei catedralei din Strasbourg şi a dirijat o serie de concerte la Londra. Ulterior, s-a stabilit la Paris, unde a fondat, în 1807, fabrica de piane care îi poartă numele.

A compus opere, lucrări simfonice, muzică de cameră ş.a.

A murit la Paris, la 14 noiembrie 1831.

1804 — S-a născut la Novospaskoe, lîngă Ielnia, gub. Smolensk, **Mihail Ivanovici GLINKA**, compozitor rus.

Despre studiile sale muzicale, el a declarat că şi le-a început singur, ascultînd cu atenţie, încă din anii copilăriei, cîntecele şi dansurile populare ruse. A învăţat apoi pianul, vioara şi canto, dar nu a făcut studii sistematice decît abia la vîrsta de 29 ani, cu Siegried Dehn la Berlin. A călătorit în Italia, Franţa şi Spania, unde s-a familiarizat cu mişcarea muzicală şi cu folclorul din aceste ţări şi a legat prietenii strînse cu marii muzicieni ai timpului, în frunte cu Berlioz. Reîntors în ţară, el intră în cercul tinerilor poeţi, scriitori şi artişti ruşi, unde întîlneşte între alţii pe Puşkin şi Gogol, care dezbăteau ideea renaşterii culturii ruse prin folosirea în operele artistice a tot ceea ce era mai caracteristic în obiceiurile şi tradiţia rusă. Însufleţit de gîndul de a valorifica folclorul muzical rus, Glinka s-a preocupat de crearea unei şcoli noi, realiste şi naţionale. Glinka este creatorul operei naţionale ruse şi al simfonismului rus, deschizînd calea pe care o vor urma compozitorii din „grupul celor 5“ în promovarea elementului naţional în conţinut şi în formă, pe planul muzicii culte, meritîndu-şi din plin titulatura de „părinte al muzicii ruse“. A scris operele *Ivan Susanin* şi *Ruslan şi Ludmila*, piesa simfonică *Kamarinskaia*, muzica de scenă la tragedia *Kneaz Holmski*, de Kukolnik, piese pentru orchestră (*Vals-fantezie*, *Hota Aragoneză*, *O noapte la Madrid*), diferite lucrări corale, piese pentru formaţii instrumentale de cameră, numeroase piese pentru pian şi melodii vocale, lucrări instrumentale.

Dotat cu o admirabilă inspiraţie melodică, Glinka s-a afirmat şi printr-un remarcabil simţ armonic şi o orchestraţie vie şi interesantă, niciodată încărcată, dar totdeauna sugestivă şi plină de colorit.

A murit la Berlin, la 3/15 februarie 1857.

1901 — A luat fiinţă la Bucureşti *Societatea corală „Carmen“*, pentru cultivarea şi răspîndirea muzicii în popor. Primul ei dirijor a fost D. G. Kiriac. Concertul inaugural a avut loc la 18 decembrie 1901.

Alcătuit la început numai din voci bărbăteşti, foarte curînd, prin îmbogăţirea repertoriului, ansamblul se completează cu voci feminine, putînd aborda importante lucrări din literatura universală a genului. În acelaşi timp, se promovează cu asiduitate şi creaţia autohtonă, atît cea cultă cît şi cea populară.

Interpretările de înaltă ţinută, bogăţia programelor, exigenţa artistică atrag aprecierea unanimă în toate turneele sale, făcînd din „Corul Carmen" în acelaşi timp un instrument de cultură, dar şi unul de legătură, cunoaştere şi înfrăţire între românii din toate regiunile ţării.

Succesorul lui D. G. Kiriac la conducerea artistică a ansamblului a fost compozitorul Ion Chirescu. Unul din colaboratorii lui D. G. Kiriac a fost şi compozitorul Gh. Cucu.

1946 — A murit la Egern, Bavaria, **Leo SLEZAK** (n. 18. VIII. 1873).

2

1361 — A murit la Meaux **Philippe de VITRY** (n. 31. X. 1291).

1832 — A murit la Paris **Manuel del Popolo Vicente GARCIA** (n.22.I. 1775).

1857 — S-a născut la Broadheath, Anglia **Edward ELGAR**, compozitor şi dirijor englez.

Elgar şi-a făcut educaţia muzicală ca autodidact, însufleţit de atmosfera artistică din casa tatălui său organist al unei biserici din oraşul Worcester.

Fără a avea o legătură vizibilă cu folclorul englez, lucrările sale, mai ales cele de maturitate, îşi vădesc apartenenţa naţională în spirit şi în atmosferă. Creaţia sa cuprinde lucrări simfonice, un concert pentru vioară şi unul pentru violoncel, sonate şi alte lucrări pentru formaţii instrumentale de cameră, piese pentru vioară şi pentru alte instrumente, lieduri, cantate, oratorii, lucrări vocal-simfonice, coruri, muzică de scenă şi transcripţii pentru orchestră.

A murit la Worcester, la 23 februarie 1934.

1863 — S-a născut la Zara, Dalmaţia, **Felix Paul WEINGARTNER**, dirijor şi compozitor austriac.

Studiile muzicale, începute la Graz, le-a continuat la Conservatorul din Leipzig. A activat cu succes ca dirijor de operă şi de concerte simfonice la Viena şi în alte centre germane. Interpret de valoare, Weingartner şi-a creat o mare faimă, fiind invitat să dirijeze în cele mai de seamă centre muzicale europene şi americane. În afară de o foarte interesantă carte de amintiri, a mai lăsat cîteva studii teoretice, printre care *Despre dirijat* şi *Simfonia după Beethoven*; de asemenea, un număr apreciabil de compoziţii, în mai toate genurile.

A murit la Winterthur, Elveţia, la 7 mai 1942.

3

1832 — S-a născut la Paris **Charles Alexandre LECOCQ**, compozitor francez.

Elev al Conservatorului din Paris, Lecocq a fost atras de timpuriu de muzica pentru scenă şi a reuşit să se impună ca unul dintre cei mai jucaţi autori francezi de operete. A scris circa 50 de opere comice, vodeviluri şi operete, printre care cele mai populare sînt: *La fille de Madame Angot*, *Giroflé-Girofla*, *Fleur de thé*, *Les Prés Saint-Gervais*, *Le petit duc*, *La petite mademoiselle*; a mai compus un ciclu de piese vocale bisericeşti, lucrări pentru pian, melodii vocale cu pian, piese pentru orchestră şi pentru diferite instrumente.

A murit la Paris, la 24 octombrie 1918).

1875 — A murit la Bougival, lîngă Paris, **Georges Alexandre César Léopold BIZET** (n. 25.X. 1838)

1877 — A murit la Viena **Ludwig KÖCHEL** (n. 14.I.1800).

1899 — A murit la Viena **Johann STRAUSS-fiul** (n.25.X.1825).

4

1836 — S-a născut la Bucureşti **Eduard WACHMANN**, dirijor compozitor şi pedagog român.

Fiu al lui I. A. Wachmann, şi-a făcut studiile la Viena şi la Conservatorul din Paris.

A fost şef de orchestră la Craiova şi la *Teatrul Naţional* din Bucureşti, profesor şi director al Conservatorului din Bucureşti şi director al unei companii de operă.

Marele său merit în dezvoltarea vieţii muzicale româneşti îl constituie perseverenţa cu care a luptat pentru înjghebarea unei orchestre simfonice şi pentru începerea, în 1868, a unei activităţi de concerte simfonice în Bucureşti, ca şi energia cu care a izbutit să menţină şi să conducă formaţia orchestrală înfiinţată, timp de mai bine de 30 de ani, în pofida greutăţilor financiare şi a lipsei de înţelegere a cercurilor guvernante. Cu această activitate a sa, le a contribuit la formarea gustului publicului pentru muzica simfonică şi a popularizat, paralel cu capodopere ale literaturii muzicale universale, şi multe lucrări ale compozitorilor români. Din această orchestră s-a format mai tîrziu Orchestra Ministerului Instrucţiunii Publice, care, la rîndul ei, a devenit apoi Filarmonica din Bucureşti, denumită *Filarmonica de Stat „George Enescu“*.

E. Wachmann a compus muzică la numeroase vodeviluri, cuplete şi şansonete (*Duelurile*, *Contesa Butoi*, *Dansul sălbaticilor*, ***Paraponisitul***, ***Gură Cască*** etc.), coruri bărbăteşti, piese pentru pian etc. În 1877 a publicat lucrarea teoretică ***Naţiuni generale de muzică***.

A murit la Bucureşti, la 11 decembrie 1908.

9—3156

1872 — A murit la Varşovia **Stanislaw MONIUSZKO** (n. 5. V. 1819).

1903 — S-a născùt la Petrograd **Evghenii Alexandrovici MRAVINSKI**, dirijor sovietic, Artist al poporului U.R.S.S., laureat al Premiului Lenin (1961).

A absolvit Conservatorul din Leningrad ca elev al lui Al. Gauk şi V. Scerbaciov. Angajat ca dirijor la *Teatrul Academic de Stat* din Leningrad, activează aici pînă în 1931, cînd, obţinînd premiul întîi la un concurs unional, este numit ca dirijor principal al Orchestrei Filarmonice*) din acelaşi oraş, post pe care îl deţine şi în prezent.

Personalitatea sa artistică l-a făcut cunoscut şi dincolo de hotarele patriei sale, concertînd în numeroase centre europene, atît cu Filarmonica din Leningrad, cît şi cu alte orchestre.

1925 — A murit la Cluj **Gheorghe DIMA** (n. 10.X.1847).

1951 — A murit la Boston, S.U.A., **Serghei Alexandrovici KUSSEVITZKY** (n. 14/26.VII.1874).

5

1625 — A murit la Canterbury **Orlando GIBBONS**, compozitor englez (născut în 1583, la Oxford — nu se cunoaşte data exactă).

A fost maestru de capelă la curtea regală engleză şi organist la catedrala Westminster din Londra. Maestru al artei polifonice, el s-a distins mai cu seamă prin madrigalele şi motetele sale. A mai compus un mare număr de lucrări bisericeşti şi lucrări instrumentale de cameră. S-a remarcat şi prin interpretările sale la orgă şi virginal, instrumente, pentru care a şi scris numeroase lucrări.

1722 — A murit la Leipzig **Johann KUHNAU** (n. 6.IV.1660).

1816 — A murit la Neapole **Giovanni PAISIELLO (Paesiello)** (n.8.V. 1740).

1826 — A murit la Londra **Carl Maria Friederich Ernst von WEBER** (n. 18.XI.1786).

---

*) Înfiinţată în 1883, această formaţie orchestrală a avut la început ca prim obiectiv susţinerea părţii muzicale a manifestărilor oficiale şi de agrement ale Curţii imperiale din Petersburg. În primii ani ai secolului XX, Orchestra simfonică din Petersburg primeşte autorizaţie de a concerta şi în public, ceea ce i-a atras în scurtă vreme o largă popularitate. La pupitrul ei s-au perindat, după 1912, un număr de eminenţi şefi de orchestră, autohtoni şi străini, ca A. Nikisch şi R. Strauss. După Marea Revoluţie din Octombrie, Orchestra Filarmonică din Leningrad se reorganizează, avînd condiţiile de a-şi dezvolta pe deplin marile ei posibilităţi, sub bagheta unor renumiţi dirijori ca Bruno Walter, F. Weingartner, N. Golovanov, George Georgescu, E. Ansermet, O. Klemperer, H. Abendroth, A. Gauk etc. Din 1932 ansamblul se află sub conducerea artistică a lui E. Mravinski, care a contribuit la înaltul prestigiu de care se bucură astăzi orchestra. Ea este distinsă cu titlul de Colectiv emerit al U.R.S.S.

Cu eroism şi abnegaţie, orchestra Filarmonică de Stat din Leningrad şi-a continuat activitatea şi în timpul Marelui Război de Apărare a Patriei, cînd, refugiată la Novosibirsk, a dat între anii 1941—1944, peste 500 de concerte.

6

1831 — A murit la Geneva **Rodolphe KREUTZER** (n. 16.XI.1766).

1881 — A murit la Mustafa-lez-Alger, Algeria, **Henri François Joseph VIEUXTEMPS** (n. 17.II.1820).

1883 — A murit la Stupca **Ciprian PORUMBESCU** (n.2/14.X.1853).

1894 — Se înfiinţează la Paris, din iniţiativa muzicienilor Charles Bordes, Alexandre Guilmant şi Vincent d'Indy, *Schola Cantorum*, institut de învăţămînt muzical, al cărui scop iniţial a fost studiul cîntului gregorian şi reînvierea principiilor muzicii din timpul lui Palestrina şi care purta titlul de *École de Chant Léturgique et de Musique Religieuse*. Mai tîrziu, în 1896, devine o şcoală superioară de muzică şi îşi ia denumirea de *Schola Cantorum*. Acest conservator particular reunea în corpul său profesoral un mare număr de personalităţi de seamă din lumea muzicală. Timp de două decenii, sub conducerea lui Vincent d'Indy, instituţia capătă un renume mondial şi generaţii întregi de tineri compozitori şi interpreţi, veniţi la Paris din toate colţurile lumii, au putut cunoaşte direct de la sursă spiritul şi caracteristicile şcolii muzicale franceze de la începutul veacului al XX-lea. Printre elevii români ai *Scholei Cantorum* se numără Alfred Alessandrescu, Theodor Rogalski, Const. Brăiloiu ş.a.

1903 — S-a născut la Tbilissi **Aram Ilici HACIATURIAN,** compozitor şi dirijor sovietic, Artist al poporului U.R.S.S.

Şi-a făcut studiile muzicale la Şcoala de muzică „Gnesin" şi la Conservatorul din Moscova, printre alţii cu Gnesin şi Miaskovski, şi unde a devenit la rîndul său profesor. Talentul său componistic s-a manifestat încă din timpul studiilor prin diferite lucrări instrumentale care au atras atenţia datorită originalităţii lor, a unui limbaj pătruns de caracteristicile şi spiritul muzicii populare armene, ca şi de acelea ale muzicii altor popoare din Uniunea Sovietică. Caracterizată prin bogăţia şi prospeţimea melodiilor, varietatea şi dinamismul ritmurilor, armoniilor, ca şi printr-o orchestraţie vie, creaţia sa este străbătută de un suflu generos, reflectare a noii societăţi socialiste.

Haciaturian a scris lucrări de muzică simfonică, printre care *Simfonia a II-a, „Cu clopote"*, diferite lucrări instrumentale, concerte cu orchestră (cel mai cunoscut este *Concertul pentru vioară*), muzică de fanfară, piese pentru pian, pentru vioară şi pian şi pentru formaţii instrumentale de cameră, balete (*Fericirea, Gayaneh* şi *Spartacus*), muzică de scenă şi de film, cîntece de mase, piese pentru balalaică etc. De asemenea este autorul *Imnului de Stat* al R.S.S. Armenia.

7

1845 — S-a născut la Veszprém, Ungaria, **Lepold AUER**, violonist şi profesor maghiar.

A învăţat vioara cu Ridley Kohne, la Budapesta, cu Dont, la Conservatorul din Viena, şi cu Joseph Joachim, la Hanovra. A repurtat succese mari ca interpret al concertelor clasice din repertoriul violonistic, dar s-a distins mai cu seamă în domeniul pedagogiei, într-o lungă carieră. A activat în această calitate timp de aproape

o jumătate de veac la Conservatorul din Petersburg (1868—1917) și apoi la New-York. Printre elevii săi se numără M. Elman, J. Heifetz, E. Zimbalist, T. Seidel ș.a.

A publicat două cărți: *Tehnica violonistică așa cum o predau eu* și *Lunga mea viață în muzică*. A făcut transcripții și a compus piese pentru vioară.

A murit la Loschwitz, lîngă Dresda, la 15 iulie 1930.

1945 — Premiera operei *Peter Grimes* (3 acte — 6 tablouri), de B. Britten la Londra. Libretul aparține lui Montagu Slater, după piesa cu același nume a scriitorului realist George Crabbe.

8

1612 — A murit la Frankfurt pe Main **Hans Leo HASSLER** (25/26.X 1564).

1810 — S-a născut la Zwickau, Saxonia, **Robert Alexander SCHUMANN**, compozitor, pianist, critic muzical și literat german.

Unul din numele cele mai reprezentative ale romantismului în muzică, el aduce, prin opera sa componistică și literară, o contribuție hotărîtoare în procesul de democratizare a muzicii și de reînnoire a manierei componistice a veacului trecut. Dîndu-și seama de timpuriu de aptitudinile sale literare și muzicale, optează în cele din urmă pentru cariera de muzician, abandonîndu-și studiile juridice cărora le fusese inițial hărăzit. Ia lecții de pian cu Fr. Wieck, cu a cărui fiică, Clara, pianistă celebră a timpului se va căsători mai tîrziu. Nu a reușit să devină pianist concertist, așa cum intenționa, din cauza unui accident survenit la mîna dreaptă, ceea ce-l determină să activeze exclusiv în domeniul compoziției și al criticii muzicale. Bogata și interesanta sa activitate de critic muzical a desfășurat-o într-o revistă pe care o fondează în 1834 și care mai apare și astăzi, „Neue Zeitschrift für Musik", în ale cărei coloane militează pentru ideea că muzica trebuie privită ca o puternică forță socială, purtătoare de idei ale actualității; tot aici își exprimă reprobarea față de superficialitate și virtuozitate ca scop în sine în muzică, luptînd în același timp pentru folosirea bogățiilor folclorice ca mijloc de inspirație în muzica cultă, pentru îndrumarea gustului publicului de concerte spre adevăratele capodopere clasice și pentru promovarea artei contemporane, jucînd un rol hotărîtor în recunoașterea talentelor lui Chopin, Berlioz, Brahms. Ideile novatoare, progresiste ale lui Schumann stau de altfel și la baza grupării oamenilor de artă din jurul lui, denumită „Davidsbündler" (Liga Davidienilor).

În scurta sa viață, a locuit la Leipzig, la Dresda și la Düsseldorf, ajutat și încurajat de soția sa, admirat de prieteni și muzicieni de valoare ca Mendelssohn-Bartholdy, Joachim și Brahms, stimat de intelectualitatea vremii sale. Din nefericire, în ultimii ani ai vieții a suferit o afecțiune mintală care a necesitat internarea sa într-un azil de alienați, la Endenich, lîngă Bonn, unde a murit la 29 iulie 1856.

Creația sa cuprinde: lucrările pentru pian (o fantezie, sonate, piese pentru 4 mîini, sau 2 piane etc.), multe dintre ele alcătuite dintr-o serie de mici compoziții lirico-dramatice care vădesc predilecția compozitorului pentru muzica programatică și tendința de a

reda imagini din viaţă (*Carnavalul*, *Scene de copii*, *Kreisleriana*, *Novelete*, *Fluturi*, *Dansurile Ligii Davidienilor* ş.a.) liedurile, unde se resimte înclinaţia lui Schumann pentru literatură. O profundă analiză psihologică se împleteşte cu un gust sigur în alegerea textului poetic, acordînd în mod firesc un loc important părţii pianistice, care-şi rezervă rolul de subliniere a conţinutului emoţional al acestor lucrări, printre care se numără capodopere ale genului (ciclurile *Dragoste de poet*, *Dragoste şi viaţă de femeie*, *Ciclu de lieduri* etc.) ; opera *Genoveva*, lucrări simfonice (4 simfonii, *Uvertura „Manfred"*, *uvertura „Faust"* etc.), concerte instrumentale (pentru pian, pentru violoncel, pentru vioară etc.), lucrări pentru formaţii instrumentale de cameră (cvartete de coarde, cvartet şi cvintet cu pian etc.), duete, terţete şi cvartete vocale, coruri şi lucrări coral-simfonice (scene din *Faust* de Goethe, *Paradisul şi Peri*, *Requiem für Mignon* etc.)

9

1810 — S-a născut la Königsberg **Carl Otto Ehrenfried NICOLAI**, compozitor, dirijor şi organist german.

A studiat la Berlin şi la Roma. A fost dirijor la *Opera Curţii Imperiale* din Viena, unde a iniţiat concertele Orchestrei filarmonice, al cărei prim dirijor a fost un timp, după care a plecat la Berlin.

Dintre numeroasele sale opere, singura care a rămas în repertoriu pentru calităţile ei artistice este *Nevestele vesele din Windsor*. A mai scris o simfonie, muzică religioasă şi altele. A murit la Berlin la 11 mai 1849.

1877 — S-a născut la Pisa baritonul italian **Tita RUFFO**.

Muncitor fierar, a luat lecţii de canto la Academia Santa Cecilia din Roma şi la Milano. A excelat în rolurile principale ale repertoriului italian de operă, bucurîndu-se de o mare faimă internaţională.

A cîntat pe scenele celor mai mari teatre de operă din Europa şi America. La instaurarea regimului fascist în patria sa, a părăsit-o, activînd mulţi ani în Statele Unite.

A murit la Florenţa, la 6 iulie 1953.

1886 — S-a născut la Tokio **Kosaku YAMADA**, compozitor, dirijor şi pedagog japonez.

Personalitate de seamă a muzicii japoneze contemporane, şi-a făcut studiile la Academia Imperială de Muzică din Tokio şi la Conservatorul din Berlin, unde a avut ca profesor şi pe Max Bruch. Întors în patrie, devine animatorul vieţii artistice din Tokio şi organizează şi dirijează prima orchestră simfonică modernă „Filarmonica", alcătuită numai din instrumentişti autohtoni.

Prin creaţia sa, el se situează în fruntea aşa-numitei „şcoli neo-occidentale", unul dintre cele trei curente ale artei muzicale japoneze culte de azi, care mai cuprinde pe „tradiţionalişti", care scriu numai pentru instrumente vechi, lucrări folosite în general ca muzică de scenă sau la serbări populare, şi pe compozitorii din „şcoala naţională modernă", ca Yasuji Kiyuse (n. 1900) sau Yorisuma Matsudeira (n. 1907), ale căror lucrări cu caracter specific nipon sînt scrise sub influenţa muzicii impresioniste europene. „Neo-occidentalii", stăpîni pe o pregătire muzicală temeinică, au pus această pregătire în slujba unei adevărate mari creaţii naţionale, impresionantă ca valoare artistică şi ca volum, care foloseşte în largă măsură motive de inspiraţie din cîntul popular japonez şi care este cunoscută şi apreciată şi dincolo de hotarele Japoniei.

Printre cele mai importante lucrări ale lui Yamada se numără o simfonie, două poeme simfonice, *Suita japoneză pentru orchestră*, un balet, coruri.

1891 — S-a născut la Peru, Indiana, S.U.A., **Cole PORTER**, compozitor american.

Înainte de a se dedica muzicii, a făcut studii juridice, carieră la care renunţă apoi, ocupîndu-se foarte de tînăr cu componistica. A scris pentru scenă şi film peste 30 de *musicals*, operete-reviste de mare montare, specific americane. Cu *Kiss me Kate*, scrisă în 1948 (avînd ca pretext comedia *Femeia îndărătnică* a lui Shakespeare), Porter popularizează genul şi în Europa, unde el era cunoscut doar din filme-revistă ca: *Divorţul vesel* (1932), *Rosalie* (1937) sau *Broadway Melody* (1940). La acestea s-au adăugat apoi *Can-can* (1953), *Drumul spre înalta societate* (1956) şi altele, ca şi numeroase lucrări pentru televiziune.

A murit la New York, la 16 octombrie 1964.

1952 — A murit la Guildford, Vermont, S.U.A., **Adolf Georg Wilhelm BUSCH** (n.8.VIII.1891).

10

1860 — S-a născut la Brăila cîntăreaţa **Hariclea DARCLÉE (Haricly Hartulari)**.

A studiat canto la Viena şi la Paris.

Dotată cu o voce excepţională şi cu un remarcabil simţ dramatic, Hariclea Darclée şi-a cucerit repede o mare faimă internaţională, consacrîndu-se pe scenele teatrelor de operă din Milano, Paris, Petersburg, Madrid şi Buenos Aires. A mai cîntat la Lisabona, Nisa, Bucureşti.

A creat în premieră mondială numeroase roluri principale din opere de Puccini (*Tosca*), Catalani, (*La Wally*), Mascagni (*Amigo, Fritz*, *Iris*, *Rantzau*), Saint-Saëns (*Proserpina*) etc.
A murit la Bucureşti, la 10 ianuarie 1939.

1865 — Premiera dramei muzicale *Tristan şi Isolda* de Richard Wagner, la *Teatrul Curţii* din Dresda, sub conducerea lui H. von Bülow. Libretul aparţine compozitorului, care s-a inspirat din poemul cu acelaşi nume al lui G. von Strassburg. Acţiunea operei, un imn închinat iubirii, se petrece la începutul evului mediu.

1899 — A murit la Limay, lîngă Mantes-la-Jolie, Franţa, **Ernest Amadée CHAUSSON** (n. 21.I.1855).

1901 — S-a născut la Lohn, Schaffhausen, **Conrad BECK**, compozitor elveţian.
A studiat la Zürich cu Volkmar Andreae, continuîndu-şi pregătirea la Berlin şi Paris. În timpul celor aproape zece ani de şedere în capitala Franţei, a frecventat cercul lui Albert Roussel şi cel al lui Arthur Honegger, a căror influenţă a suferit-o într-o măsură însemnată, fără a le fi însă elev. Şi-a făcut de mult o excelentă reputaţie, atît în Elveţia cît şi peste hotare. Creaţia sa cuprinde muzică scenică, lucrări vocal-simfonice, lucrări concertante, muzică de cameră instrumentală şi vocală, piese pentru orgă şi coruri, muzică pentru radio.

1918 — A murit la Milano **Arrigo BOITO** (n. 24.II.1842).

1934 — A murit la Grez-sur-Loing, Franţa, **Frederick DELIUS** (n. 29.I.1862).

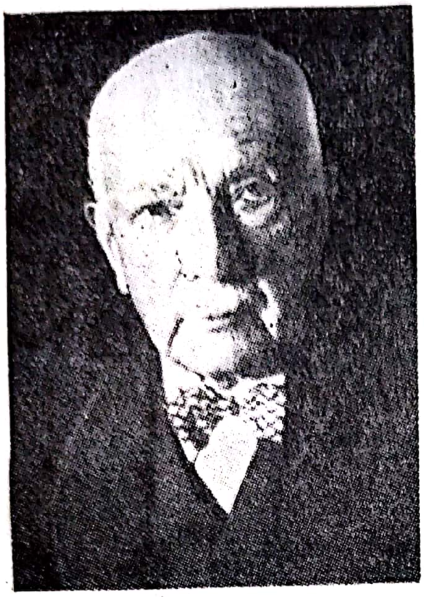
1953 — A murit la Katowice **Gregor (Grzegorz) FITTELBERG** (n. 18.X.1879).

11

1555 — S-a născut la Pesaro **Ludovic ZACCONI**, teoretician muzical italian.
A fost maestru de capelă la biserica Augustinilor din Veneţia, la curtea ducelui de Bavaria, şi mai tîrziu la Viena, după care s-a înapoiat la Veneţia, unde s-a dedicat marii sale lucrări teoretice *Prattica di musica utile et necessarie si al compositore... si anco al cantore.* Datorită acestei lucrări, care constituie documentaţia de bază pentru perioada polifonică şi care cuprinde informaţii nepreţuite cu privire la cele mai importante probleme muzicale ale veacului al XVI-lea numele lui Zacconi şi-a cîştigat un loc de cinste în istoria ştiinţei muzicale.
A murit la Fiorenzuola, lîngă Pesaro, la 23 martie 1627.

1819 — S-a constituit *„Societatea muzicală din Cluj“*, prima instituţie de acest fel a oraşului, pentru predarea de lecţii de canto şi de vioară.

1864 — S-a născut la München **Richard STRAUSS**, compozitor şi dirijor german.

Cea mai mare parte a pregătirii muzicale şi-a făcut-o cu tatăl său, muzician profesionist (cornist). Încurajat şi îndrumat de dirijorul Hans von Bülow, a fost angajat ca asistent al său la Orchestra simfonică din Meiningen, post cu care îşi începe activitatea dirijorală, în decursul căreia a fost dirijor permanent la München, Weimar şi Berlin. Dar, foarte de tînăr, Strauss a atras atenţia lumii muzicale mai ales prin compoziţiile sale, lucrări simfonice şi de operă, care-l desemnează ca pe una din personalităţile de seamă ale muzicii contemporane. Creaţia sa se remarcă prin anumite trăsături personale întruchipate în inventivitatea tematică, în abundenţa coloristică a paletei orchestrale, în simţul de umor care se desprinde din alegerea multor teme ca şi din modul de a le trata. Expresionismul şi elementul descriptiv ocupă un loc foarte important în muzica sa, în care un dinamism plin de vervă alternează cu pagini de o autentică poezie lirică. R. Strauss se impune în primul rînd ca un compozitor pentru orchestră, fapt care se simte de altfel în operele sale, unde vocile au de luptat uneori din greu cu partitura instrumentală. Creaţia sa cuprinde 14 opere (*Feuersnot*, *Salomeea*, *Electra*, *Cavalerul rozelor*, *Ariadna din Naxos*, *Femeia fără umbră*, *Elena Egipteanca*, *Arabella* etc.), balete (*Legenda lui Iosif* şi *Frişca*), muzică simfonică (2 simfonii *Fantezia simfonică „Din Italia"*, poemele simfonice *Don Juan*, *Macbeth*, *Moarte şi transfigurație*, *Till Eulenspiegel*, *Aşa grăit-a Zarathustra*, *O viaţă de erou*, variaţiile fantastice *Don Quichotte*, *Simfonia domestica*, *Simfonia Alpilor*, *Concertul pentru vioară şi orchestră*, cel *pentru corn şi orchestră*, *„Burlesca" pentru pian şi orchestră* etc.), sonate şi piese pentru formaţii instrumentale de cameră, piese pentru pian, coruri, lieduri cu acompaniament de pian sau de orchestră.

Se povesteşte că, deşi a avut multe succese, chiar în timpul vieţii, Richard Strauss nu a scăpat de împunsăturile unor colegi invidioşi sau de-a dreptul neînţelegători. Astfel, cu ocazia prezentării operei sale *Cavalerul rozelor*, în care rezonanţa vieneză reiese cel mai bine din cunoscutul *Vals*, s-au găsit maliţioşi care să remarce: „Ce păcat că e Strauss şi că nu e Johann; ce folos că e Richard, dacă nu e Wagner!"

A murit la Garmisch, lîngă München, la 8 septembrie 1949.

12

1917 — A murit la New York **Maria Tereza CARRENO** (n. 22.XII. 1853).

1962 — A murit la Washington, Anglia, **John IRELAND** (n. 13.VIII. 1879).

1962—A murit la Paris **Jacques François Antoine IBERT** (n. 15.VIII. 1890).

13

1801 — Se inaugurează la Viena *Theater an der Wien*, una din cele mai cunoscute scene ale lumii, din iniţiativa şi sub conducerea activului om de teatru Emanuel Schikaneder.

El provenea din vechiul „Wiener Theater", din suburbia An der Wien, care căpătase faimă mondială în urma premierii *Flautului fermecat* de Mozart, opera sub semnul căreia s-a deschis şi *Theater an der Wien.* Multilateralitatea repertoriului acestui teatru a făcut ca pe podiumul său să vadă pentru prima oară lumina şi lucrări simfonice de Beethoven (simfoniile *a II-a, a III-a, a V-*şi *a VI-a*, oratoriul *Christ pe Muntele Măslinilor, Fantezia cu cor, Concertele pentru pian în do minor* şi în *sol major, concertul de vioară*) ca şi cele 2 versiuni ale operei *Fidelio* (din 1805 şi 1806), lucrări de Schubert, Weber, Lortzing; tot aici a început opereta clasică vieneză a lui Johann Strauss cu *Carnaval la Roma, Voievodul Ţiganilor, Liliacul, Cagliostro* sau valsul *Voci de primăvară* etc. Tot aici şi-au serbat primul triumf *Vînzătorul de păsări* al lui Zeller, Millöker cu *Studentul cerşetor* sau *Gasparone*, opereta vieneză modernă, prin Franz Lehar cu *Văduva veselă, Contele de Luxemburg, Ţara surîsului,* sau *Eva*, prin Edmond Eysler sau Leo Fall cu *Prinţesa dolarilor* şi *Floarea din Stambul*, prin E. Kalman cu *Contesa Maritza* sau *Prinţesa circului*; Fritz Kreisler, violonistul cu renume mondial, cu opereta sa *Sissy*. La aceste premiere mondiale se adaugă concerte simfonice dirijate de mari nume ca Berlioz sau Wagner şi spectacole de teatru ale unor importanţi autori dramatici.

Îndată după război, între 1945—1955, *Theater an der Wien* a găzduit spectacolele *Operei de Stat* din Viena, a cărei clădire fusese distrusă de bombardament. Astăzi îşi continuă tradiţia ca mare teatru de operetă.

1868 — S-a născut la Bucureşti **Dimitrie DINICU**, dirijor, violoncelist, compozitor şi pedagog român.

A fost animatorul vieţii muzicale româneşti vreme îndelungată; dirijorul Orchestrei simfonice a Ministerului Instrucţiunii Publice, a continuat pînă în 1920 activitatea concertistică începută de Eduard Wachmann. Ca violoncelist a activat în numeroase recitaluri, în care a antrenat pe cei mai buni muzicieni din Bucureşti. A colaborat cu George Enescu, C. C. Notara, Th. Fuchs şi alţii şi a promovat cu perseverenţă şi entuziasm lucrările compozitorilor români. A fost mulţi ani profesor la Conservatorul din Bucureşti. A lăsat lucrări de muzică de cameră.

A murit la Bucureşti, la 11 aprilie 1936.

1885 — S-a născut la Merseburg, cîntăreaţa germană **Elisabeth SCHUMANN.**

A studiat la Dresda, la Berlin şi la Hamburg. A fost una dintre cele mai iubite cîntăreţe de operă şi de lied, excelînd în operele mozartiene şi în interpretarea literaturii liedului, avînd înregistrări de valoare cu Edwin Fischer la pian. A cîntat în numeroase ţări europene şi în Statele Unite, fiind mult timp solistă a *Operei de Stat* din Viena. S-a distins şi ca profesoară la Institutul de muzică Curtis din Philadelphia.

A murit la New York, la 23 aprilie 1952.

1888 — S-a născut la Constantine, Algeria, **Marc PINCHERLE,** muzicolog francez.

A fost profesor la École Normale de Musique din Paris, secretar şi apoi preşedinte al Societăţii Franceze de Muzicologie. A condus revistele „Le monde musical" şi „Musique", a colaborat la diverse enciclopedii, a publicat mai multe lucrări, care se remarcă prin bogăţia informaţiilor, rezultat al unor cercetări aprofundate. Printre aceste lucrări figurează: *Les violonistes*, *Feuillets d'histoire du violon*, *Corelli*, *Antonio Vivaldi et la musique instrumentale*, *Jean-Marie Leclair l'aîné* ş.a.

1899 — S-a născut la Mexico City **Carlos CHAVEZ,** compozitor mexican.

Personalitate marcantă în patria sa, apreciat şi în alte ţări, Chavez a trecut în creaţie prin faze succesive de influenţă romantică, impresionistă şi constructivistă, pentru a ajunge la maturitate la stilul neoclasic, exprimat într-un limbaj caracterizat printr-o mare economie de mijloace. S-a inspirat în acelaşi timp din folclorul mexican şi indian iar în cîteva dintre lucrările sale a folosit instrumente populare. A compus balete, muzică de scenă, lucrări simfonice, vocal-simfonice şi concertante, muzică de cameră instrumentală şi vocală, coruri. A fost mulţi ani director al Conservatorului şi dirijor al Orchestrei simfonice din Mexico. A întemeiat un ciclu de concerte pentru muncitori, manifestîndu-şi atitudinea democratică şi prin unele compoziţii ale sale, ca *Simfonia proletaria*, *Uvertura republicană* şi baletul *HP* („*Horse-power*" — în limba engleză = cal-putere), a cărui scenă finală înfăţişează revolta victorioasă a muncitorilor ce pun stăpînire pe uzina şi pe maşinile la care lucrează. Prin întreaga sa activitate, Chavez exercită o puternică influenţă asupra mişcării muzicale moderne din Mexico.

1911 — Prima reprezentaţie, la *Teatrul Châtelet* din Paris, a baletului *Petruşka—scene burleşti în 4 tablouri*, de I. Stravinsky. Libretul este semnat de Alexandre Benois şi scenariul coregrafic de Fokin. Baletul a fost prezentat de ansamblul Diaghilev, cu faimoşii dansatori Nijinski şi Karsavina în rolurile principale.

Acţiunea se petrece în jurul anului 1830, într-un bîlci din Petersburg, pretext pentru compozitor de a introduce o serie de melodii şi dansuri populare ruse.

Cîţiva ani mai tîrziu, Stravinsky a transcris baletul, pentru pian, realizînd o lucrare de sine stătătoare, ca piesă de concert ale cărei dificultăţi tehnice o clasează printre compoziţiile de mare virtuozitate.

14

1594 — A murit la München **Roland de LASSUS** (**Orlandus Lassus** sau **Orlando di Lasso**), compozitor flamand. Se pare că s-a născut la Mons, în anul 1532, dar nu se cunoaşte data exactă.

A fost băiat de cor la biserica din Mons, unde s-a distins atît prin calitatea vocii cît şi prin deosebita sa sensibilitate muzicală. El a călătorit timp de mai mulţi ani prin Italia, intrînd în contact strîns cu mişcarea muzicală din această ţară. S-a stabilit apoi la

Anvers, iar după doi ani a intrat în serviciul ducelui de Bavaria, la München, în calitate de conducător principal al capelei ducale, 40 de ani, pînă la sfîrşitul vieţii.

Socotit ca cel mai de seamă reprezentant al şcolii muzicale flamande, Lassus a fost denumit încă din timpul vieţii „prinţul muzicienilor". Autor al unei creaţii bogate, din care au rămas peste 1250 de lucrări, el s-a afirmat cu acelaşi talent în motete şi în messe ca şi în madrigaluri, vilanele, chanson-uri, şi altele, distingîndu-se prin abundenţa şi calitatea inspiraţiei melodice, prin măiestria cu care a stăpînit arta polifonică.

1835 — S-a născut la Moscova **Nikolai Grigorievici RUBINSTEIN,** pianist, dirijor şi pedagog rus, fratele lui Anton Rubinştein.

A făcut studii muzicale la Berlin. Stabilit apoi la Moscova, a devenit una din figurile proeminente ale vieţii muzicale a oraşului. Fondator al Societăţii muzicale ruse, el a condus vreme îndelungată concertele organizate sub auspiciile acesteia, manifestîndu-se şi ca un strălucit pianist. A contribuit, de asemenea, într-o măsură hotărîtoare la întemeierea Conservatorului din Moscova, al cărui director a fost pînă la moarte. Foarte preţuit ca pedagog, el a avut printre elevii săi pe Taneev, Siloti şi Sauer. A dat concerte de pian şi a dirijat la Londra şi la Paris. L-a încurajat mult pe Ceaikovski, ale cărui lucrări le-a programat la concertele sale, iar acesta a scris în memoria sa *Trio cu pian în la minor.*

A murit la Paris, la 11/23 martie 1881.

15

1772 — A murit **Louis Claude DAQUIN (d'Aquin)** (n.4.VII.1694).

1843 — S-a născut la Bergen **Edvard Hagerup GRIEG**, compozitor, pianist şi dirijor norvegian.

Crescut într-o atmosferă muzicală în casa părintească, Grieg a învăţat la început pianul sub îndrumarea mamei sale, cunoscută la Bergen ca o remarcabilă interpretă. Mai tîrziu a fost elev al Conservatorului din Leipzig. După ce-şi completează cultura muzicală la Copenhaga, îşi începe cariera artistică de pianist concertist şi de compozitor. În muzica sa, Grieg vădeşte o manieră personală, în care invenţia melodică, ritmica şi mijloacele armonice devin rezultatul firesc al apropierii strînse cu folclorul norvegian. Liric prin excelenţă, a scris o mare parte din cele mai bune lucrări ale sale în forme mici, mai cu seamă pentru pian şi pentru voce cu pian. Printre piesele sale pentru pian, mai importante sînt cele 10 cicluri de *Piese lirice.* În muzica simfonică a făcut diferite aranjamente după liedurile sale sau după unele piese pentru pian (ca în *Dansurile norvegiene*, *Suita lirică* etc.), a extras suite din muzica de scenă la *Sigurd Jorsalfar*, din opera neterminată *Olaf Trygvason* şi din muzica de scenă scrisă pentru piesa lui Ibsen *Peer Gynt.* Una dintre cele mai cunoscute şi mai valoroase lucrări este *Concertul în la minor pentru pian şi orchestră.* Grieg a mai compus lucrări corale şi vocal-simfonice, piese pentru formaţii instrumentale de muzică de cameră, sonate instrumentale etc. În acelaşi timp, Grieg a imprimat un impuls viguros vieţii muzi-

cale din patria sa, participînd la Bergen, la fondarea Societății „Euterpe" pentru promovarea muzicii scandinave, și la înființarea Academiei de Muzică din Oslo.

A murit la Bergen, la 4 septembrie 1907.

1893 — A murit la Budapesta **Ferenc ERKEL** (n. 7.XI.1810).

1947 — A murit la Vevey, Elveția, **Bronislaw HUBERMAN** (n. 19.XII.1882).

1962 — A murit la Lausanne **Alfred CORTOT** (n. 26.IX.1877).

16

1843 — S-a născut la Praga **David POPPER**, violoncelist, pedagog și compozitor ceh.

A studiat violoncelul la Conservatorul din Praga, repurtînd apoi succese considerabile în turneele pe care le-a făcut în diferite țări europene. Un timp, a fost profesor la Conservatorul din Budapesta. A compus lucrări pentru violoncel, printre care figurează 4 concerte, o suită cu orchestră și diverse piese mici; 3 suite cu pian, o rapsodie ungară, lieduri, și a alcătuit un ciclu de studii superioare pentru violoncel și un altul de studii medii.

A murit la Baden, lîngă Viena, la 7 august 1913.

17

1818 — S-a născut la Paris **Charles François GOUNOD**, compozitor, organist, dirijor și muzicograf francez.

Educat la început în domeniul muzicii de mama sa, și-a făcut în continuare studiile la Conservatorul din Paris, între alții cu Halévy. Reprezentant de seamă al operei lirice franceze, a activat un timp ca organist și conducător al capelei unei biserici din Paris, iar mai tîrziu a fost dirijorul unei asociații corale. Principalele compoziții din această perioadă au fost scrise pentru formații corale, cele mai multe fiind destinate bisericii. Din cele 12 opere ale sale, singura care l-a consacrat a fost *Faust* după Goethe. A mai lăsat cantate și oratorii, muzică de scenă, piese pentru orchestră, muzică de cameră și instrumentală, melodii vocale cu pian. A fost membru al Institutului Franței.

A murit la Saint Cloud, lîngă Paris, la 18 octombrie 1893.

1882 — S-a născut la Oranienbaum, lîngă Petersburg **Igor Fedorovici STRAVINSKY**, compozitor și dirijor rus.

Fiu al unui cîntăreț de frunte de la Opera din Petersburg, a avut prilejul să se familiarizeze, încă din copilărie, cu muzica, și mai cu seamă cu operele marilor clasici ruși. O întîlnire cu Rimski-Korsakov a fost determinantă în hotărîrea de a îmbrățișa cariera muzicală. Rimski-Korsakov s-a ocupat personal de Stravinsky, ajutîndu-l să-și însușească o solidă tehnică componistică, factor care constituie una din calitățile cele mai remarcabile ale întregii sale

creaţii. Stabilit în Franţa în 1910 şi de la izbucnirea celui de-al doilea război mondial în Statele Unite, el s-a bucurat de o consideraţie crescîndă, ca reprezentant de seamă al muzicii moderne. A rămas însă multă vreme legat de folclorul rus, atît în inspiraţia tematic-muzicală, cît şi în cea poetică, scriind de pildă, muzica pentru baletele *Pasărea de foc* şi *Petruşka*, prezentate în premieră de ansamblul condus de Diaghilev, vădind o fantezie extraordinară, afirmată în bogăţia şi varietatea armonică şi ritmică, în strălucirea orchestraţiei şi, în general, în paleta coloristică abundentă şi plină de forţă evocatoare.

Stravinsky a scris opere (*Privighetoarea*, *Mavra* etc.), opera-oratoriu *Oedip-Rege*, balete (*Vulpea*, *Sărutul zînei*, *Orfeu*, *Pulcinella*, *Apollo Musagetul*, *Nunta*), coruri *a cappella* şi cu orchestră, lucrări orchestrale (simfonii, *Poemul simfonic „Cîntecul privighetorii"*, povestea declamată, mimată şi cîntată *Povestea soldatului*, *Concertul pentru 16 suflători*, *Ebony Concerto* pentru jazz-band, *Concertul pentru pian*, *Concertul pentru vioară* etc.), piese pentru voce şi orchestră sau diferite formaţii de cameră, piese pentru pian, muzică de cameră, vocală şi instrumentală.

18

1754 — S-a născut la Valencia **Vicente MARTIN Y SOLER**, compozitor şi organist spaniol (după unele versiuni — 1 ianuarie 1754).

Cunoscut autor de opere (a scris 21), rivaliza cu Mozart în timpul celor 3 ani (1785—1788) cît a stat la Viena. Din 1788 a fost dirijor şi compozitor al curţii împărătesei Caterina a II-a a Rusiei şi a rămas în această ţară pînă la moarte.

A murit la Petersburg la 30 ianuarie 1806.

1821 — Premiera operei romantice *Freischütz* (3 acte) de C.M. von Weber, la *Schauspielhaus* din Berlin. Autorul libretului este Johann Friedrich Kind, care s-a inspirat din vechea legendă germană, *Cavalerul negru*, pe care Weber o descoperise sub formă de nuvelă în cartea lui A. Apel și F. Laun.

1894 — S-a născut la Seliște-Arad, **Sabin DRAGOI** compozitor român, Maestru emerit al artei și laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Iași și la Cluj, apoi la Praga. A fost un timp director al Conservatorului din Timișoara, apoi profesor la cel din București și director al Institutului de Folclor. S. Dragoi a desfășurat o bogată activitate de folclorist, ale cărei roade sînt mai multe lucrări: culegerea *303 colinde cu text și melodii*, *360 melodii din Arad și Hunedoara*, *30 melodii din comuna Maidan* etc. În domeniul creației s-a afirmat ca un compozitor puternic atașat de muzica populară românească. A scris operele: *Năpasta*, *Constatin Brîncoveanu* și *Horia*; opera comică *Kir Ianulea* (după Caragiale); *Divertisment rustic*, *Rapsodia Bănățeană*, *Două dansuri* și suita *Petrecere populară*, toate pentru orchestră, un concert pentru pian și orchestră, *Balada celor 4 mineri*, Cantata „*Mai multă lumină*", muzică de cameră și de film etc.

Este membru corespondent al Academiei R.S. România.

1955 — A murit la Zürich **Willy BURKHARDT** (n.17.IV.1900).

19

1717 — S-a născut la Nemecky Brod, Boemia **Jan Vaclav Anton STAMIC (Johan Wenzel Anton STAMITZ)**, compozitor, violonist, dirijor și pedagog cehoslovac.

Stamic ocupă un rol important în istoria muzicii prin contribuția sa esențială în procesul de cristalizare al unor forme muzicale și prin noile concepții pe care le aduce în estetica muzicii; dezvoltarea formei „sonată" și accentuarea contrastului dintre cele două teme principale; stabilirea consecuției mișcărilor simfoniei, lărgirea limbajului ei expresiv, atît în instrumentație cît și prin folosirea unor noi mijloace emoționale, dinamism, strălucire, vioiciune. Aceste elemente caracterizează nu numai bogata sa creație, ci sînt reprezentative pentru gruparea denumită „Școala de la Mannheim", din care a făcut parte, grupare apărută în jurul anului 1750 și care constituie o etapă însemnată în dezvoltarea muzicii instrumentale a secolului al XVIII-

lea. „Școala de la Mannheim" a cuprins, alături de J. Stamic, pe F. X. Richter, Anton Filtz, Ignaz Holzbauer; urmează Ch. Cannabich, Franz Beck, fiii lui J. Stamic, Karl și Anton, J.G. Vogler, la care predomină creația simfonică; un alt grup este format din compozitori care au abordat, în special genul muzicii de cameră și instrumentale (J. B. Cramex, J. Schobert), contribuind la extinderea influenței și în alte țări europene. Creația lui Stamic merită o atenție deosebită și pentru calitatea invenției melodice. El a scris 50 de simfonii, concerte pentru clavecin, vioară, flaut, oboi și pentru clarinet cu orchestră, sonate și lucrări pentru formații de cameră, o messă și alte piese de muzică bisericească.

A murit la Mannheim, la 27 martie 1757.

1810 — S-a născut la Hamburg **Ferdinand DAVID**, violonist, compozitor și profesor german.

Remarcabil violonist, el a readus în repertoriul concertistic numeroase lucrări ale marilor maeștri italieni, francezi și germani ai trecutului. Prieten apropiat al lui Mendelssohn-Bartholdy, a fost mulți ani concert-maestru al celebrei Orchestre „Gewandhaus" din Leipzig și profesor de vioară la Conservatorul din același oraș, în care calitate a exercitat o puternică și rodnică influență asupra tinerelor generații de violoniști. A scris o valoroasă metodă de vioară și a compus, pentru acest instrument, 5 concerte și diverse piese mici; apoi 2 simfonii, o operă, muzică de cameră etc.

A murit la Klosters, Elveția, la 19 iulie 1873.

1915 — A murit la Moscova **Serghei Ivanovici TANEEV** (n. 13/25.XI. 1856).

1952 — A murit la Frankfurt pe Main **Heinrich SCHLUSNUS** (n. 6. VIII. 1888).

20

930 — Data probabilă a morții lui **HUCBALD**, călugăr flamand, teoretician muzical. Se știe că a murit la Saint-Amand. Unii susțin datele de 24 sau 25 iunie, alții data de 21 octombrie 930.

În ceea ce privește nașterea, anul probabil este 840, iar localitatea, Tournai sau împrejurimile.

A colaborat la reorganizarea școlilor din Reims, a condus diferite școli mănăstirești, iar ultima parte a vieții și-a petrecut-o la Saint-Amand, ca director al școlii mănăstirii.

A compus numeroase lucrări religioase și s-a manifestat ca teoretician, în domeniul notației muzicale și al modurilor medievale, dar nu a rămas de pe urma lui decît un tratat intitulat *De harmonica institutione.* Cercetările făcute în decursul timpului au stabilit că lucrările *Musica Encheiriadis*, *Schola Encheiriadis*, *Commemoratio brevis de tonis* și altele, tipărite sub numele său, nu-i aparțin în realitate.

1819 — S-a născut la Deutz, lîngă Köln **Jacques OFFENBACH (Jakob Eberst)** compozitor și dirijor francez de origine germană.

După o scurtă perioadă de studii la Conservatorul din Paris, s-a angajat în orchestra *Operei Comice* și a început să compună

șansonete. Mai tîrziu a fost numit dirijor al orchestrei de la *Théâtre Français*. Și-a îndreptat atenția spre creația de operete, repurtînd în acest domeniu succese considerabile și devenind reprezentantul cel mai de seamă al operetei clasice franceze. În creațiile sale, redă atmosfera frivolă, elegantă și veselă care domnea în vremea sa la Paris, printr-o inepuizabilă inspirație melodică și o orchestrație antrenantă și foarte dinamică. Majoritatea operetelor sale au fost prezentate pe scena propriului său teatru, „Bouffes Parisiens". A compus peste 100 de operete, printre care cele mai cunoscute sînt: *Orfeu în Infern*, *Frumoasa Elena*, *Barbă albastră*, *Viața pariziană*, *Marea ducesă de Gorolstein*, *Pericola*, *Braconierii*, *Madame Favart*, *Fiica toboșarului* și altele. Opera sa comică *Povestirile lui Hoffman* figurează astăzi în repertoriul teatrelor de operă, datorită remarcabilelor ei calități muzicale. A mai scris balete, pantomime, muzică de scenă, piese pentru violoncel etc.

A murit la Paris, la 5 octombrie 1880.

21

1868 — Premiera operei *Maeștrii cîntăreți din Nürnberg* (3 acte) de R. Wagner la *Hoff und National Theater* din München sub conducerea lui Hans von Bülow. Libretul aparține compozitorului, care s-a inspirat mai ales dintr-o relatare despre *Minunata artă a maeștrilor cîntăreți*, găsită într-o cronică din 1697.

1891 — S-a născut la Berlin **Hermann SCHERCHEN**, dirijor german.

Și-a făcut pregătirea muzicală aproape în întregime singur. A activat ca dirijor și profesor la Riga, Berlin și în mai multe orașe elvețiene, făcînd turnee în diferite țări europene. Reputația sa ca dirijor se datorește atît unui talent remarcabil cît și devotamentului cu care promovează lucrările compozitorilor contemporani. A scris o carte intitulată *Manualul dirijatului*.

A murit la 12 iunie 1966.

1892 — S-a născut la Bosjokloster **Hilding ROSENBERG**, compozitor suedez.

Una dintre personalitățile artistice contemporane ale țării sale. A studiat la Stockolm și Dresda și lucrările sale au atras de timpuriu atenția lumii muzicale europene. A compus: 3 opere, 6 simfonii, piese concertante etc.

1893 — S-a născut la Wisowitz, Moravia, **Alois HABA**, compozito cehoslovac.

A studiat la Praga, Viena și Berlin. Este profesor la Conservatorul din Praga. Face parte din școala modernă de compozitori ceho-

slovaci şi a devenit cunoscut ca propagator al sistemului bazat pe fracţionarea tonului în 1/2, 1/4, şi 1/6 de ton.

Pasionat de a găsi noi posibilităţi de exprimare, A. Haba a scris o serie de articole, de lucrări didactice şi teoretice cu privire la această revoluţie în tehnica muzicală, încercînd şi construcţia unor instrumente adecvate (un pian, o trompetă, un clarinet). A compus opere, lucrări simfonice, concerte instrumentale cu orchestră, muzică de cameră atît în sistemele preconizate de el, cît şi în sistemul tonal obişnuit.

1908 — A murit la Liubensk **Nikolai Andreevici RIMSKI-KORSAKOV** (n. 6/18.III.1844).

22

1763 — S-a născut la Givet, lîngă Mézières, **Étienne Nicolas MÉHUL** compozitor francez.

Figură marcantă a culturii franceze din timpul şi de după revoluţia burgheză din 1789, creează — alături de Grétry, Cherubini şi Gossec — o muzică plină de înflăcărare şi dinamism, un stil nou, eroic, în perfectă corelaţie cu frămîntările şi năzuinţele poporului. Celebrul său *Chant du départ* a fost socotit, după *Marsilieza*, cel mai mobilizator cîntec de mase francez.

După ce a studiat orga, pianul şi compoziţia, s-a bucurat la Paris de îndrumarea şi încurajarea lui Gluck. Opera *Joséph* şi un număr de uverturi (*Tînărul Henri*, *Horatius Cocles*, *Timoléon* etc.), atrag admiraţia lumii muzicale. Avînd un dezvoltat simţ dramatic şi forţa de a crea un sentiment de măreţie cu mijloacele cele mai simple, Méhul a contribuit din plin la noul impuls pe care l-a căpătat genul operei. A mai scris balete şi coruri pentru diferite piese de teatru, lucrări instrumentale, etc. A fost inspector al instrucţiunii la Conservatorul înfiinţat la Paris în 1795 şi membru al Institutului Franţei.

A murit la Paris, la 18 octombrie 1817.

1830 — S-a născut la Láncut, Polonia, **Theodor LESCHETIZKY (Leszetycki)**, pianist, pedagog şi compozitor polonez.

Reputat pianist, a concertat mult în Europa, apărînd şi ca dirijor; dar marele prestigiu de care s-a bucurat l-a cîştigat ca profesor. La Petersburg, unde a locuit peste un sfert de veac, a fost şeful catedrei de pian la Conservator. În afară de această perioadă, reşedinţa sa permanentă a fost la Viena. A compus diferite piese pentru pian şi două opere.

A murit la Dresda, la 14 noiembrie 1915.

1963 — A murit la Bucureşti **Maria TĂNASE** (n. 25.IX.1913).

23

824 — S-a născut la Altona **Carl Heinrich Carsten REINECKE**, ianist, violonist, dirijor, profesor şi compozitor german.

Pregătit în domeniul muzical de tatăl său, s-a făcut remarcat de copil ca violonist, iar mai tîrziu a concertat în diferite ţări europene ca pianist şi dirijor. Începînd din 1860, a fost 35 de ani dirijor al Orchestrei „Gewandhaus" din Leipzig şi 42 de ani profesor de mare prestigiu la Conservatorul din acelaşi oraş. Creaţia sa cuprinde lucrări în mai toate genurile şi se caracterizează prin claritate şi bun gust. Cele mai valoroase sînt piesele pentru pian, iar o serie de cantate pe temele unor feerii populare, ca *Schneewittchen*, *Dornröschen*, *Aschenbrödel* şi altele s-au bucurat de mare popularitate.

A murit la Leipzig, la 10 martie 1910.

1956 — A murit la Moscova **Reinhold Moriţevici GLIER** (n. 30. XII.1874/11.I.1875).

24

1906 — S-a născut la Paris **Pierre FOURNIER,** violoncelist francez.

A studiat la Conservatorul din Paris, unde a devenit mai tîrziu profesor de violoncel. A făcut turnee de concerte în Europa şi America şi este considerat ca unul din violonceliştii contemporani de frunte.

25

1767 — A murit la Hamburg **Georg Philipp TELEMANN** (n. 14. III.1681).

1822 — A murit la Berlin **Ernst Theodor Amadeus HOFFMANN** (n. 24.I.1776).

1860 — S-a născut la Dieuze, Meurthe, **Gustave CHARPENTIER,** compozitor francez.

A studiat la Conservatorul din Lille, apoi la cel din Paris, unde a urmat vioara cu Massart şi compoziţia cu Massenet. Creaţia sa destul de redusă cuprinde: *Cantata „Didona"*, *Suita simfonică „Impresii din Italia"*, operele *Louise* şi *Julien* diferite piese pentru voce şi orchestră şi pentru voce şi pian. Singură opera *Louise* se mai menţine şi astăzi în repertoriu, dar aceasta mai mult pe baza unei tradiţii datorite succesului de care s-a bucurat la început.

Charpentier a fondat în 1902 un conservator popular la Paris, unde tineri lipsiţi de mijloace puteau căpăta lecţii gratuite de muzică şi de dans clasic. A fost membru al Institutului Franţei.

A murit la Paris, la 18 februarie 1956.

1910 — Prima reprezentaţie, la *Opera Mare* din Paris, a baletului *Pasărea de foc*, de I. Stravinsky. Libretul, scris de M. M. Fokin, are la bază un vechi basm popular.

26

1836 — A murit la Choisy-le-Roy **Claude Joseph ROUGET DE l'ISLE** (n. 10.V.1760).

1870 — Premiera operei *Walkyria* (3 acte) de R. Wagner, la *Hoftheater* din München. Libretul aparţine compozitorului. Este a doua operă din teatrologia intitulată *Der Ring des Nibelungen* (inelul Nibelungului) care începe cu *Der Rheingold (Aurul Rinului)* şi se termină cu *Siegfried* şi *Götterdämmerung (Amurgul zeilor)*.

1950 — A murit **Antonina Vasilievna NEJDANOVA** (n. 17/29.VII. 1873).

27

1883 — S-a născut la Roman **Alexandru ZIRRA,** compozitor şi profesor român.

A studiat la Iaşi şi la Milano. Reîntors în ţară a fost numit profesor de armonie la Conservatorul din Iaşi, deţinînd pentru o anumită perioadă şi postul de director.

A lăsat o creaţie foarte bogată, care cuprinde lucrări pentru orchestră: simfonii, poeme, suite, concerte instrumentale; muzică de cameră; opere, între care *Alexandru Lăpuşneanu*, *Luceafărul*, *Făclia de Paşti*, *Capra cu trei iezi*, *Furtuna*, *Ion Potcoavă*; coruri, melodii vocale cu pian etc.

A murit la Sibiu, la 23 martie 1946.

1899 — S-a născut la Veneţia soprana italiană **Toti DÀL MONTE** (pseudonim pentru **Antonnetta Menegelli**).

La 17 ani a debutat la *Scala* şi chiar din primii ani de carieră s-a distins ca una din marile cîntăreţe de operă ale vremii, repurtînd succese considerabile îndeosebi în repertoriul italian. A cîntat pe scenele celor mai importante teatre de operă din lume.

1956 — Premiera dramei *Pană Lesnea Rusalim* (3 acte — 5 tablouri) de Paul Constantinescu, la *Opera de Stat* din Cluj. Libretul, inspirat din trecutul istoric al poporului român, este scris de Victor Eftimiu.

28

1712 — S-a născut la Geneva **Jean-Jacques ROUSSEAU,** filozof scriitor şi muzician francez, de origine elveţiană.

Se ştie că a studiat muzica în copilărie cu un maestru de capelă, dar lucrările sale vădesc în general slabe cunoştinţe teoretice. A scris o operă pastorală, *Ghicitorul satului*, care a fost reprezentată mulţi ani cu succes, opera *Muzele galante*, opera neterminată *Daphnis şi Chloe* şi aproximativ 100 de romanţe şi duete vocale. Se pare că în materie de instrumentaţie a fost ajutat de violonistul

François Francoeur. A intervenit prin mai multe pamflete în favoarea muzicii italiene în lupta dintre partizanii acesteia și cei ai muzicii lui Gluck, al cărui susținător devine mai tîrziu. O lucrare valoroasă este *Dictionnaire de musique* prin articolele despre estetica muzicală.

A murit la Paris, la 2 iulie 1778.

1831 — S-a născut la Bratislava **Joseph JOACHIM,** violonist, pedagog, și compozitor maghiar.

A studiat la Budapesta, la Viena și la Leipzig, sub îndrumarea lui Mendelssohn-Bartholdy. Posesor al unei tehnici impecabile, dublată de o profundă muzicalitate, Joachim s-a impus cu autoritate în interpretarea lucrărilor violonistice ale lui Bach și Beethoven, interpretări socotite ca modele. A fost concert-maestru în diferite orchestre și profesor la secția de muzică a Academiei regale de artă din Berlin, calitate în care și-a cîștigat un mare prestigiu. De asemenea, a întemeiat cvartetul de coarde Joachim, devenit celebru. În domeniul compoziției a fost influențat de Schumann și de Brahms, cu care a avut strînse legături de prietenie. A scris piese pentru orchestră, pentru vioară și orchestră (dintre care *Concertul maghiar* s-a bucurat de mare succes), pentru vioară și pian, lieduri, cadențe la concertele de vioară de Mozart, Beethoven și Brahms etc.

A murit la Berlin, la 15 august 1907.

1852 — S-a născut la Eppenberg, Solothurn, Elveția, **Hans HUBER,** compozitor elvețian.

A studiat la Solothurn și la Conservatorul din Leipzig cu Reinecke și Richter. A activat ca profesor de muzică în Alsacia, apoi la Conservatorul din Basel, aproape 30 de ani, în care timp a funcționat și ca director. În creație, el s-a impus printr-o muzică clară și armonios construită. În cele mai importante lucrări ale sale, simfoniile, a mers pe linia muzicii programatice. *Simfonia I-a* este inspirată de figura lui Wilhelm Tell, *a II-a* de tablouri de Arnold Böcklin, a *III-a*, denumită *„Eroica"*, de tabloul *Dansul morții* de Holbein. *Simfonia a V-a* poartă titlul *„Violonistul din Gmünd"*, iar *a VIII-a* și ultima, *„Simfonia primăverii"*. A mai scris opere, cantate, oratorii, messe, lucrări pentru orchestră, concerte pentru pian și pentru vioară, lucrări pentru formații instrumentale de cameră, piese pentru pian, lieduri etc. Este considerat ca cel mai de seamă compozitor elvețian din epoca sa.

A murit la Locarno, la 25 decembrie 1921.

1897 — S-a născut la Braunfels a.d. Lahn, lîngă Wetzlar, **Ottmar GERSTER** compozitor și pedagog german.

Și-a făcut studiile la Conservatorul din Frankfurt pe Main. Și-a început activitatea pedagogică ca profesor de compoziție la Folkwanschule din Essen, continuînd-o la Conservatorul din Weimar. A întreținut legături strînse cu mișcarea muncitorească din țara sa, pentru care a scris numeroase coruri (între altele *Cîntecul muncitorului*, 1929 și *Noi* — 1932). Și-a cîștigat o mare reputație datorită operei sale *Enoch Arden*, al cărei succes își are explicația în spiritul popular al limbajului și în limpezimea scrisului său. Aceleași calități sînt prezente și în restul creației sale, care cuprinde opere, balete, muzică simfonică, vocal-simfonică și concertantă,

coruri, muzică de cameră instrumentală şi vocală, prelucrări de cîntece populare. Este membru al Academiei germane de Arte din Berlin.

1912 — S-a născut, la Roman, **Sergiu CELIBIDACHE,** dirijor român.

A studiat la Iaşi apoi la Musik Hochschule din Berlin cu K. Thomas, Gmeindl, Fr. Stein, H. Tiessen şi la Universitate cu muzicologul A. Schering.

Între 1946—1951 a fost conducător artistic al Filarmonicii din Berlin şi apoi dirijor permanent al celei din Stockholm. Este considerat ca unul din marile talente contemporane ale artei dirijorale, bucurîndu-se de mult succes în importantele centre europene unde întreprinde turnee.

29

1857 — S-a născut la Braşov **Iacob MUREŞIANU,** compozitor şi profesor român.

Descedent al unei vechi familii de cărturari, a arătat încă din copilărie o serioasă înclinaţie pentru muzică. Concomitent cu liceul, în ţară, şi cu politehnica, la Viena, el urmează şi muzica, desăvîrşindu-şi studiile de compozitor şi pianist la Leipzig. Acolo i se dă o mare dovadă de apreciere prin faptul că a fost desemnat ca pianist acompaniator al renumitului violonist J. Joachim în concertele pe care acesta le dădea la Leipzig. Reîntors în ţară, Iacob Mureşianu este numit profesor la Seminarul teologic din Blaj, oraş în care desfăşoară vreme îndelungată o vie activitate de animator al vieţii culturale româneşti, cu toate greutăţile ce-i puneau în cale, regimul habsburgic creînd împreună cu elevii săi o formaţie orchestrală cu care a dat numeroase concerte. A educat multe generaţii de elevi, printre care se numără şi compozitorul Tiberiu Brediceanu. Lucrările sale, în care elementul folcloric românesc ocupă un loc de cinste, sînt numeroase. Pe lîngă lucrări liturgice şi de muzică religioasă corală, a lăsat un mare număr de lucrări laice, ca de pildă, cîntece populare transcrise pentru voce şi pian, coruri bărbăteşti *a cappella*, dansuri populare pentru pian şi alte piese pentru pian (capricii, nocturne, studii), muzică instrumentală, lieduri, 5 operete *Uvertura festivă „Ştefan cel Mare" pentru cor, solişti şi orchestră*, baladele *Mănăstirea Argeşului*, *Năluca*, *Constantin Brîncoveanu.* A fost iniţiatorul şi redactorul revistei „Musa Română".

I. Mureşianu a murit la 25 mai 1917.

1881 — S-a născut la Berlin **Kurt SACHS,** muzicolog german.

A studiat compoziţia şi istoria artelor la Universitatea din Berlin, apoi a urmat istoria muzicii cu H. Kretzschmar şi J. Wolf. A fost conservatorul Colecţiei de Stat de instrumente muzicale vechi din Berlin şi profesor la Universitatea din acest oraş. În 1933 a părăsit Germania nazistă şi s-a stabilit la Paris, unde a lucrat la Muzeul Etnologic, ţinînd în acelaşi timp conferinţe la Sorbona. În 1939 a emigrat în Statele Unite, fiind numit profesor la Universitatea din New York. A făcut vaste şi aprofundate cercetări în

domeniul instrumentelor muzicale, stabilind o serie de principii care au dus la îmbunătăţirea considerabilă a metodelor de lucru pentru descoperirea şi identificarea instrumentelor muzicale de pretutindeni şi din toate timpurile. A publicat un mare număr de lucrări importante privitoare la această ramură de activitate. De asemenea a scris şi cărţi despre muzica veche, precum şi o scurtă istorie a muzicii universale.

A murit la New York, la 5 februarie 1959.

1901 — S-a născut la Providence, New York, S.U.A. baritonul american **Nelson EDDY.**

În timpul cît era angajat ca reporter la o gazetă din Philadelphia, şi-a descoperit aptitudinile vocale şi scenice. Începe să studieze cu asiduitate muzica şi, de la debutul său, în 1923, devine unul din cîntăreţii foarte apreciaţi, atît pe scenele de operă şi concert, cît şi în filme muzicale.

1941 — A murit la New York **Ignacy (Jan) PADEREWSKY** (n.6.XI.1860).

30

1722 — A fost botezat (nu se cunoaşte data naşterii) la Stáre Benátky, **Jiri Antonin (Georg) BENDA,** compozitor, violonist şi dirijor cehoslovac.

După o scurtă perioadă petrecută ca violonist în orchestra regală din Berlin, a fost timp de 28 de ani şef de capelă al curţii din Gotha şi a călătorit mai mulţi ani prin centrele muzicale ale Europei. Şi-a cîştigat reputaţia cu lucrările scenice pe care a început să le scrie după ce a trecut de 40 de ani. A compus melodrame *(Ariadne auf Naxos, Medeea, Pygmalion* etc.) şi *Singspieluri (Der Dorfjahrmarkt, Romeo şi Julieta* etc.,) messe şi cantate, arii italiene şi lieduri, simfonii, concerte instrumentale, piese pentru clavecin ş.a.

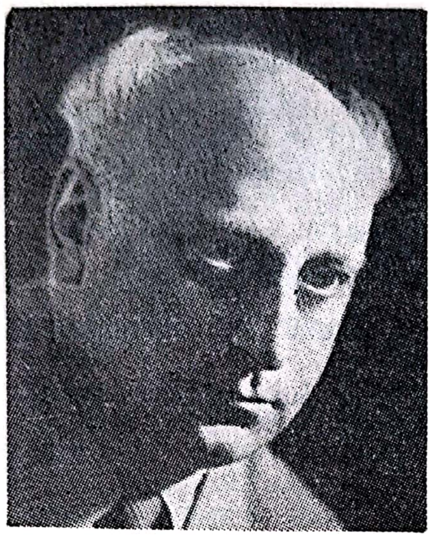
Întreaga familie Benda — între care şi fratele său, Franz Benda (1709—1786) şi descendenţii lor — s-a stabilit în anul 1742 în Germania.

A murit la Köstritz, Turingia, la 6 noiembrie 1795.

1825 — S-a născut la Houdain, lîngă Arras, compozitorul francez **Florimond HERVÉ** (nume artistic pentru **Florimond RONGER).**

A studiat muzica la Paris şi a funcţionat multă vreme ca organist al unor biserici din acest oraş. Între timp, atras şi de teatru scrie la vîrsta de 25 de ani prima sa burlescă muzicală *Don Quichotte şi Sancho Pança* şi activează şi ca dirijor la „Théâtre de l'Odeon". În 1854 înfiinţează micuţul teatru Folies-Nouvelles unde-şi joacă piesele. Deoarece, în acelaşi timp, Offenbach devenise idolul Parisului, Hervé preferă provincia franceză sau străinătatea ajungînd la Cairo şi Londra. Aici se afirmă ca dirijor în diverse teatre, continuînd şi scrierea de mici spectacole muzicale *musiquettes.* La vîrsta de aproape 60 de ani, prin opereta în trei acte *Mam'zelle Nitousche,* prezentată la Paris 3 ani după moartea lui Offenbach, Hervé obţine o reuşită totală în acest domeniu şi un succes răsunător care se confirmă şi în zilele noastre.

A murit la Paris, la 4 noiembrie 1892.

1909 — S-a născut la Ploeşti **Paul CONSTANTINESCU,** compozitor român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de stat.

Absolvent al Conservatorului din Bucureşti, unde a fost elevul lui M. Jora, el se afirmă curînd drept un fruntaş al componisticii noastre şi aduce o valoroasă contribuţie la dezvoltarea artei muzicale româneşti contemporane. S-a preocupat de studiul vechii muzici bizantine şi a făcut cercetări temeinice în domeniul muzicii populare româneşti, ceea ce a lărgit în bună măsură posibilităţile de expresie ale limbajului său artistic. În majoritatea lucrărilor sale, acolo unde nu a folosit direct teme culese din folclorul satelor noastre, temele proprii sînt scrise în spiritul lui şi tratate cu o mare bogăţie şi varietate de nuanţe expresive. Creaţia sa, care îmbrăţişează mai toate genurile, se distinge prin vioiciune, vigoare şi pitoresc, la care se adaugă adesea verva unui umor ascuţit şi savuros. Ea cuprinde muzică simfonică (o simfonie, o simfonietă, două rapsodii, dansuri simfonice, concertul pentru orchestră de coarde, o suită românească, trei schiţe simfonice etc.), *Burlesca pentru pian şi orchestră*, 3 concerte instrumentale cu orchestră (pentru pian, pentru vioară, pentru harpă), *Variaţiuni libere pe o temă bizantină* şi *Balada haiducească*, ambele pentru violoncel şi orchestră, poeme coregrafice, comedia muzicală *O noapte furtunoasă* şi opera *Pană Lesnea Rusalim*, oratorii, muzică de cameră (Toccata, 4 fabule şi alte piese pentru pian, lieduri, 4 madrigale pentru cvartet vocal etc.), coruri pe melodii populare, muzică de film şi muzică de scenă.

A fost profesor la Conservatorul din Bucureşti.

A murit la Bucureşti, la 20 decembrie 1963.

1

1784—A murit la Berlin **Wilhelm Friedemann BACH** (n. 22.XI.1710).

1862 — S-a născut la Storojineţ **Tudor FLONDOR,** compozitor şi violonist român.

A studiat la Viena cu Robert Fuchs. Întors în ţară, sprijină cu însufleţire toate iniţiativele de culturalizare, dă concerte şi contribuie la înfiinţarea Societăţii bucovinene de cîntări „Armonia". A compus opera *Pescarul Dunării*, opera satirică *Noaptea sfîntului Gheorghe*, operete, vodeviluri (*Millo director*, *Cinel-Cinel* etc.), valsuri pentru pian şi orchestră, piese pentru voce şi pian etc.

A murit la Schlachensee, la 27 septembrie 1908.

1906 — A murit la Londra **Manuel Patricio Rodrigues GARCIA** (n.17.III.1805).

1925 — A murit la Paris **Erik Alfred Leslie SATIE** (n. 17.V.1866).

1950 — A murit la Geneva **Emile JAQUES-DALCROZE** (n. 6.VII. 1865).

1964 — A murit la Hancock, S.U.A., **Pierre MONTEUX** (n. 4.IV. 1875).

2

1591 — A murit la Florenţa **Vincenzo GALILEI,** compozitor, lutinist, teoretician muzical şi matematician italian (n. în 1520, la Santa Maria in Monte).

Tatăl celebrului astronom şi fizician Galileo Galilei, Vincenzo Galilei a făcut parte din renumitul cerc florentin al interpreţilor la lăută ai epocii Renaşterii (Ambrogio Dalza, Francesco Bussinensis, Francesco Spinaccio, Antonio Rotta, Giulio Cezare Barbetta, Francesco da Milano etc.), care, spre deosebire de interpreţii secolelor trecute, din necesitatea de a adapta cît mai mult lucrări pentru mărirea repertoriului, se ridică la rangul de compozitori. Ei creează apoi lucrări originale pentru lăută, fie în genul *canzone* executate pe atunci la orgă, sau în noul gen lansat şi dezvoltat de ei, numit *ricercari*.

În afara celor 3 volume de madrigale şi *ricercari*, importanţa lui V. Galilei constă mai ales în faptul că se numără printre primii teoreticieni ai artei interpretative la lăută, tratatele sale reprezentînd preţioase îndrumări.

Concomitent cu lutiniştii italieni, muzica instrumentală spaniolă înregistrează şi ea, în secolul XVI, numele cîtorva interpreţi străluciţi la lăută sau la *vihuela*, instrument analog, specific spaniol. Printre aceştia s-au numărat: Luis Milan, Luis de Narboez de Grenada, Alfonso Mudarra, acesta din urmă renumit şi pentru transcripţiile de dansuri pentru *vihuela*.

1714 — S-a născut la Erasbach, lîngă Weidenwang, **Christoph Willibald GLUCK,** compozitor german.

A făcut studii muzicale la Praga, sub îndrumarea lui Cernohorsky, şi la Milano, cu Sammartini. A călătorit mult prin Italia, Germania, Anglia, la Paris şi la Viena, făcînd parte într-o vreme dintr-o trupă de operă ca violoncelist, violonist, clavecinist, organist, cîntăreţ şi dirijor.

Deşi a compus şi lucrări pentru orchestră, muzică de cameră, muzică bisericească, talentul componistic al lui Gluck s-a afirmat în genul dramatic, în care nu numai că a dat circa 100 de lucrări, dar este domeniul în care şi-a cîştigat şi rolul important de reformator de seamă al esteticii operei pe care îl ocupă în istoria muzicii. Într-adevăr, după ce debutează cu opere comice scrise în stilul francez al timpului şi cu pastorale în stilul italian, Gluck este atras de ideea de a aduce o împrospătare radicală în genul închistat al operei, îndreptîndu-se spre un nou stil, reprezentat prin apariţia operei sale *Orfeu şi Euridice*, în 1762 la Viena, şi spre noul tip de balet, baletul tragic *Oaspetele de piatră* (1761). Tendinţa de reîntoarcere la arta vechilor greci, de afirmare a măreţiei prin folosirea unor mijloace simple şi directe, de conferire a centrului de greutate dramei propriu-zise, muzica fiind chemată să joace un rol activ în desfăşurarea ei şi nu să o împiedice prin tot felul de artificii, stabilirea unui nou ideal de frumuseţe, de adevăr, traducea de fapt reacţiunea spiritului burgheziei în dezvoltare împotriva esteticii feudalismului în descompunere. Gluck a urmat cu consecvenţă calea aleasă cu *Alceste* şi *Paris şi Elena*, scrise la Viena, cărora le succed, după stabilirea lui la Paris, noile sale opere cu care obţine mari succese, *Ifigenia în Aulida*, *Armida* şi *Ifigenia în Taurida*, în pofida reţelei de intrigi ţesute de adversarul Nicolo Piccini, exponent al şcolii italiene de operă, din cauza căruia se ajunge la faimoasa polemică dintre partizanii lui Gluck (antibuffonişti) şi cei ai lui Piccini (buffonişti).

Gluck a murit la 15 noiembrie 1787, la Viena.

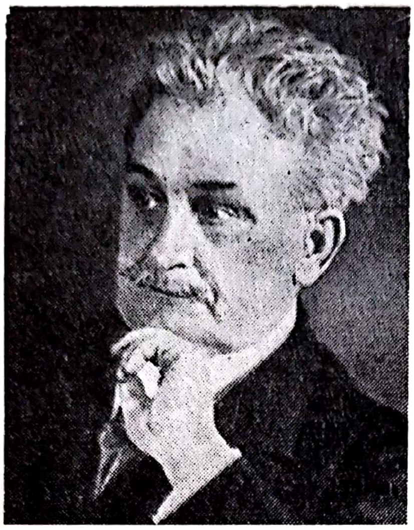
1778 — A murit la Paris **Jean-Jacques ROUSSEAU** (n. 28.VI.1712).

1911 — A murit la München **Felix MOTTL** (n. 24.VIII.1856).

3

1854 — S-a născut la Hukvaldy, Moravia, **Leoš JANÁČEK,** compozitor, critic muzical şi dirijor cehoslovac.

După studii făcute la Praga, Leipzig şi Viena, se stabileşte la Brno, unde desfăşoară o multilaterală activitate artistică: dirijor de cor şi de orchestră, cercetător al creaţiei populare morave, critic şi teoretician muzical, compozitor, fără a stîrni vreun interes deosebit, ducînd în general o viaţă de modest profesor de provincie la şcoala de organişti înfiinţată de el. De abia în 1916, cu ocazia premierei la Praga a operei sale *Jeji Pastorkynn*, cunoscută astăzi sub numele de *Jenufa*, Janáček a dobîndit dintr-o dată faima unuia dintre cei mai de seamă compozitori cehi. A scris 9 opere (*Sarka*, *Destinul*, *Katia Kabanova*, *Vulpea vicleană*, *Afacerea Macropulos* etc.),

un balet, muzică bisericească cuprinzînd vestita sa *Messă glagolitică*, diferite lucrări vocal-simfonice și coruri, piese simfonice (Simfonieta, poemele simfonice *Blanik*, *Taras Bulba* etc.), un concertino și capriccio (pentru mîna stîngă), ambele pentru pian și orchestră de cameră, muzică de cameră, armonizări de cîntece populare morave. De asemenea a lăsat două lucrări teoretice *Despre compoziție și relațiile dintre acorduri* și *Teoria completă a armoniei*. Factorul hotărîtor în plămădirea limbajului său muzical a fost cunoașterea profundă a folclorului morav, pe care l-a integrat în propria sa gîndire și l-a făcut să strălucească în paginile multora din compozițiile sale, iar folosirea temerară dar judicioasă a unor noi mijloace de expresie muzicală, fără a cădea în extremele atonalismului, plasează pe Janáček la loc de seamă în evoluția muzicii moderne. Concepția sa componistică, capacitatea de a scoate în evidență expresivitatea temelor, calitatea personală a inspirației melodice, imprimă muzicii sale un caracter deosebit de original.

Janáček a murit la Praga, la 12 august 1928.

1864 — S-a născut **Mitrofan Efimovici PIATNIȚKI**, Artist emerit al R.S.F.S.R., culegător și interpret de muzică populară rus.

Întemeietor al ansamblului coral pe care l-a condus din 1910 și căruia i s-a dat numele său în 1940, a adunat cu pasiune melodii populare, pe care le-a transcris și armonizat mai ales pentru acest ansamblu.

A murit la 21 ianuarie 1927.

1895 — S-a născut **Mark REIZEN**, cîntăreț sovietic (bas), Artist al poporului al U.R.S.S.

Își începe activitatea artistică ca actor dramatic și apare numai ca amator în manifestări muzicale. Succesele obținute îl determină să se înscrie la Conservatorul din Harkov. Debutează pe scena Operei din acest oraș, trece apoi la Leningrad și în cele din urmă ajunge prim solist al *Marelui Teatru Academic al U.R.S.S.* din Moscova. Repertoriul său cuprinde cele mai variate roluri din literatura de operă. A repurtat succese răsunătoare și în străinătate.

4

1623 — A murit, probabil la Stondon Massey, Essex, **William BYRD**, virginalist, clavecinist, organist și compozitor englez (născut probabil în 1543 la Lincolnshire).

Considerat de contemporanii săi ca unul din cei mai mari compozitori și organiști din Anglia, Byrd și-a cîștigat un loc de cinste în istoria muzicii prin valoarea creației sale multilaterale

în domeniul vocal și instrumental și se situează în fruntea pleiadei de compozitori englezi din care fac parte și Orlando Gibbons, Alfonso Ferabosco, John Bull, John Dowland, Thomas Tomkins, N. Morley etc., care dau prin creația lor un important impuls muzicii instrumentale, îndeosebi celei pentru virginal și pentru formații de coarde (pe vremea aceea reprezentate prin diferite specii de violă). A scris un mare număr de canzone, madrigale, sonete, pastorale și alte piese vocale avînd un caracter dramatic. A fost unul dintre primii compozitori care a scris lucrări pentru o singură voce cu acompaniament orchestral. În privința compozițiilor lui pentru coarde, deși vioara propriu-zisă nu-și făcuse încă apariția, ele prevestesc într-o anumită măsură tehnica și posibilitățile expresive ale acestui instrument. În compozițiile pentru virginal (fantezii, dansuri, variațiuni) apare ca un artist cu o largă viziune a viitorului, ca un adevărat părinte al compozițiilor pentru instrumente cu claviatură.

1694 — S-a născut la Paris **Louis Claude DAQUIN (D'Aquin),** organist și compozitor francez.

De mic copil s-a distins ca organist virtuoz, fiind considerat și mai tîrziu ca unul dintre cei mai de seamă interpreți ai vremii sale. A fost organist al capelei regale și al mai multor biserici din Paris. Lucrările sale pentru clavecin (printre care și populara piesă *Cucul*), deosebit de atrăgătoare prin inventivitatea melodică și factura lor, i-au asigurat un loc de seamă în literatura muzicii pentru acest instrument. A mai compus piese pentru orgă, motete, fugi, triouri și *Cantata „Trandafirul"*.

A murit la Paris, la 15 iunie 1772.

1879 — S-a născut la Cahors **Philippe GAUBERT,** flautist, dirijor și compozitor francez.

Absolvent al Conservatorului din Paris, Gaubert s-a distins ca flautist și dirijor, devenind una dintre cele mai populare figuri ale vieții muzicale pariziene. A fost mulți ani dirijor la Operă și la Societatea Concertelor Conservatorului. La această din urmă instituție a activat ca profesor de flaut. Printre compozițiile sale figurează: opera *Naila*, 3 balete, 3 poeme simfonice, un concert pentru vioară, diferite piese instrumentale și vocale etc. A dirijat premiera mondială a operei *Oedip* de G. Enescu.

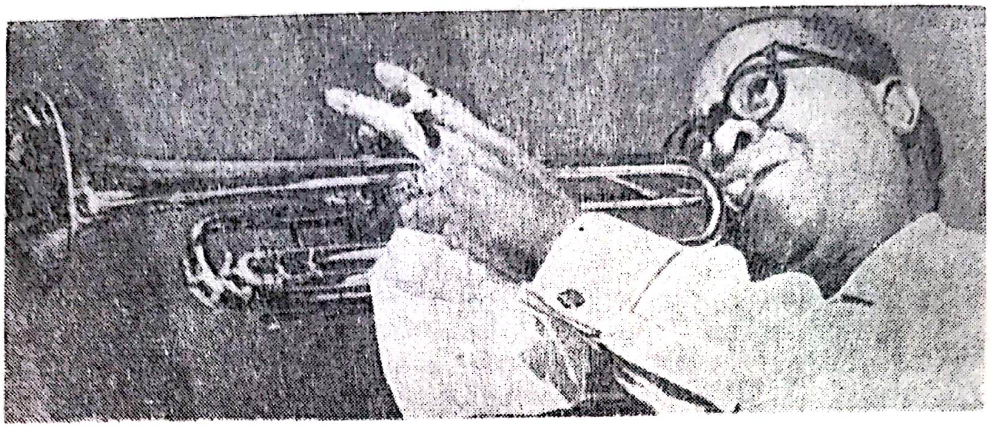
A murit la Paris, la 8 iulie 1941.

1899 — S-a născut la Novosiolki (jud. Rîbnov, gub. Reazan), **Alexandr Stepanovici PIROGOV,** Artist al poporului U.R.S.S., cîntăreț sovietic.

A studiat la Școala muzicală dramatică a Asociației filarmonice din Moscova. În 1919 este angajat la *Teatrul Consiliului Revoluționar Militar*, de unde trece, în 1924, la *Teatrul Mare* din Moscova. Datorită calităților sale vocale, susținute de un puternic talent dramatic, el a reușit să creeze personaje care au rămas tipice în istoria teatrului de operă sovietic.

1900 — S-a născut la New Orleans, S.U.A., **Louis Satchmo ARMSTRONG,** muzician american (trompetist și cîntăreț).

După ce cîntă în diferite orchestre de *jazz*, își alcătuiește în 1925, la Chicago, o formație proprie cu care întreprinde turnee în

Statele Unite şi în diverse ţări europene, în Australia şi Africa, înainte şi după cel de-al doilea război mondial.

Louis Armstrong este un reputat interpret de *blues*-uri. A şi compus un mare număr de piese vocale, iar înregistrările sale pe discuri (peste 1500) sînt renumite în lumea întreagă.

Împreună cu formaţia sa, a întreprins un turneu şi la Bucureşti în 1965.

1910 — A murit la Vernouillet, Seine-et-Oise, **Louis Albert BOURGAULT-DUCOUDRAY** (n.2.II.1840).

5

1855 — Inaugurarea, la Paris, a Teatrului „*Bouffes parisiens*", sub direcţia lui J. Offenbach. Spectacolul a fost alcătuit din trei lucrări ale sale, în cîte un act, dintre care *Cei doi cerşetori* a constituit apariţia unui nou gen de teatru muzical — opereta.

Operetele cu care Offenbach îşi va alimenta micuţul teatru vor fi o oglindă muzicală a bulevardului, a cancanurilor şi pasiunilor lui, a vieţii exuberante sau a visurilor neîmplinite. Şi, în acelaşi timp, îmbrăcînd haina parodiei, vor persifla moravuri contemporane, care altfel nu puteau fi impunse de acul satirei• Oficialitatea, în aprobarea dată pentru desfăşurarea spectacolelor, constrîngea pe Offenbach să joace „numai piese într-un act, cu cel mult 4 persoane". Încurajat de primele succese ale comedioarelor sale, el încearcă să treacă peste îngrădiri prin adăugarea unui al cincilea personaj în opereta *Croquefer*. Dar încălcarea restricţiilor a avut ca rezultat imediata interzicere a spectacolului. În faţa acestei catastrofale perspective, Offenbach recurge la o soluţie salvatoare: cel de al cincilea personaj se transformă în figurant cu rol mut, dar cu buzunarul plin de replici scrise pe cartonaşe. La momentul oportun, el scotea din buzunar cartonaşul cu replica respectivă, pe care o citea corul, sau unul din personajele principale.

1857 — S-a născut la Bourg-en-Bresse **Jean Baptiste Élisée Julien TIERSOT,** critic şi muzicolog francez.

Şi-a făcut pregătirea muzicală ca elev al lui Massenet şi Franck. A publicat un foarte mare număr de articole de critică şi însemnări muzicale în presa franceză şi străină; este autorul unui număr

impresionant de cărţi despre cele mai diverse probleme muzicale, dintre care folclorul francez ocupă un loc foarte important (*Histoire de la chanson populaire en France*, *Les Types mélodiques dans la chanson populaire française*, *Un demi-siècle de musique française*, monografii de muzicieni etc.). A fost profesor la „École des hautes études sociales" din Paris şi preşedintele Societăţii franceze de muzicologie. A compus muzică simfonică, vocal-simfonică şi de scenă.

A murit la Paris, la 10 august 1936.

1877 — S-a născut la Varşovia **Wanda LANDOWSKA,** clavecinistă, pianistă, profesoară şi muzicologă poloneză.

A studiat pianul şi compoziţia la Varşovia şi Berlin. A renunţat la o promiţătoare carieră pianistică pentru a se ocupa exclusiv cu studierea clavecinului şi a creaţiei muzicale respective din veacurile al XVII-lea şi al XVIII-lea, dorind să redea acestui instrument un loc în viaţa de concert. În decursul unei îndelungate activităţi desfăşurate în Franţa, a colaborat strîns cu grupul compozitorilor de la Schola Cantorum şi a condus o şcoală proprie de interpretare muzicală. Înainte de a se stabili în Franţa, a fost profesoară la Hochschule für Musik din Berlin, într-un post special înfiinţat pentru dînsa şi a ţinut cursuri de interpretare la Basel. După izbucnirea celui de-al doilea război mondial, şi-a continuat activitatea în Statele Unite. A concertat aproape pe tot globul şi şi-a expus părerile despre clavecin şi interpretarea muzicii vechi în numeroase studii şi articole. Împreună cu soţul ei, Henry Lew, a scris o carte intitulată *Muzica veche*.

A murit la Lacville, S.U.A., la 16 august 1959.

1880 — S-a născut la Michle, lîngă Praga, **Jan KUBELIK,** violonist şi compozitor ceh.

Elev al lui K. Ondřiček, O. Ševčik, J. B. Foerster, s-a afirmat ca un strălucit virtuoz al viorii, concertînd în aproape toate ţările lumii. A scris o simfonie, 6 concerte pentru vioară, piese pentru vioară şi pian şi cadenţe pentru diferite concerte.

A murit la Praga, la 5 decembrie 1940.

1914 — S-a născut la Budapesta **Annie FISCHER,** pianistă maghiară, Artistă emerită şi laureată a Premiului „Kossuth".

Încă din copilărie dă dovadă de mare talent pianistic, concertînd de la vîrsta de 12 ani. A studiat la Conservatorul din Budapesta. Activitatea sa concertistică i-a adus mari succese în toate ţările Europei. A concertat de mai multe ori şi în ţara noastră.

6

1865 — S-a născut la Viena **Émile JAQUES-DALCROZE,** profesor şi compozitor elveţian.

A studiat muzica la Paris cu Delibes, la Viena cu Bruckner şi Fuchs, apoi la Conservatorul din Geneva, unde a devenit mai tîrziu profesor de armonie. Marea reputaţie de care se bucură Jaques-Dalcroze se datoreşte unui sistem de educare muzicală elaborat de el, avînd drept scop dezvoltarea simţului ritmic prin coordonarea mişcărilor trupului cu muzica, aceasta nu ca un simplu

exercițiu în sine, ci ca un mijloc de a spori receptivitatea muzicală și capacitatea de expresie a studenților. Încurajat de succesul obținut cu sistemul său, a fondat la Geneva Institutul „Jaques-Dalcroze". Școli similare au fost înființate la Londra, Paris, Berlin, Viena, Stockholm, New-York și în alte orașe. A ținut numeroase conferințe și a făcut demonstrații în diferite centre europene. A scris un mare număr de cîntece în stil popular, folosite în școlile care aplicau sistemul său, diferite lucrări instrumentale și pentru orchestră, opere. A publicat studii despre concepțiile sale educativ-muzicale, printre care *Metoda Jaques-Dalcroze.*

A murit la Geneva, la 1 iulie 1950.

1898 — S-a născut la Leipzig **Hans EISLER,** compozitor german.

A fost elevul lui Schönberg la Viena, dar nu a adoptat tehnica dodecafonică. Dimpotrivă, și-a manifestat din ce în ce mai mult dorința de a scrie o muzică accesibilă, care să se inspire din aspectele vieții contemporane, fără a renunța însă la cele mai valabile cuceriri ale creației muzicale moderne. A plecat din Germania în 1933, o dată cu instaurarea regimului hitlerist și a trăit în Statele Unite, de unde s-a întors după terminarea celui de al doilea război mondial, stabilindu-se în R.D.G. Una din acțiunile sale cele mai importante a fost aceea de a colabora la organizarea ansamblurilor corale muncitorești germane, pentru care a scris numeroase coruri. A mai compus muzică simfonică, cantate, muzică instrumentală și vocală de cameră, muzică de scenă și de film.

Este autorul Imnului Național, pe text de R. J. Becker.

A murit la Berlin, la 6 septembrie 1962.

1953 — A murit la Florența **Tita RUFFO** (n. 9.VI.1877).

7

1860 — S-a născut la Kalischt, în Boemia, **Gustav MAHLER,** compozitor și dirijor austriac.

După ce a absolvit Conservatorul din Viena, în ciuda unor grele lipsuri materiale și ajutat de profesori și colegi, a îmbrățișat cariera de dirijor, desfășurînd o strălucită carieră de șef de orchestră. Perioadele cele mai îndelungate și mai rodnice le-a petrecut la Budapesta, Cassel, Hamburg, Leipzig. În cei 10 ani de activitate ca prim dirijor și director artistic al Operei din Viena a realizat spectacole de înalt nivel artistic care au contribuit la creșterea prestigiului acestei celebre instituții. În ultimii ani ai vieții a repurtat succese răsunătoare în

Statele Unite, unde a fost timp de 3 stagiuni dirijor al Orchestrei Simfonice din New York.

Creaţia sa l-a făcut cunoscut ca autor de lieduri şi ca simfonist. În liedurile sale (majoritatea o formează cele din ciclurile *Des Knaben Wunderhorn* — Micul cornist, *Lieder Eines fahrenden Gesellen* — Ucenicul hoinar), unele cu pian, altele cu orchestră, se afirmă o inspiraţie melodică simplă cu dese scînteieri de rezonanţă populară vieneză; partea instrumentală aduce fondul unei ţesături muzicale mult mai complexe. Creator de simfonii monumentale, Mahler a atribuit liedului un rol important în unele din ele, nu ca formă muzicală propriu-zisă, ci ca substanţă tematică, emoţională şi de atmosferă, folosind în acest scop unele din propriile sale lieduri sau melodii cu caracter popular. Din cele 10 simfonii ale sale (ultima neterminată), vocea solistă sau corul figurează în 4 din ele, la care trebuie să se adauge lucrările vocal-simfonice *Das Klagende Lied* — Cînt de jale — pentru solişti, cor şi orchestră şi *Das Lied von der Erde* — Cîntecul pămîntului, pentru contraltă, tenor şi orchestră. Mahler considerat, alături de Bruckner, simfonist austriac de apartenenţă romantică, a fost una din personalităţile cele mai influente ale sfîrşitului veacului trecut şi din prima decadă a veacului nostru.

Pe lîngă lieduri şi simfonii a mai scris şi operele *Argonauţii* şi *Ducele de Suabia*, lucrări de tinereţe care au rămas nepublicate.

A murit la Viena, la 18 mai 1911.

1886 — S-a născut la Paris **Ion HARTULARY DARCLÉE,** compozitor şi dirijor român, Artist emerit.

Fiu al celebrei cîntăreţe Hariclea Darclée, a studiat la Paris, între alţii cu Gédalge şi Widor.

A fost dirijor şi regizor la Milano, iar mai tîrziu dirijor al Orchestrei Radiodifuziunii Române.

A scris mai multe lucrări scenice, jucate şi în Italia (opera comică *Capriciu antic*, operetele *Amorul mascat*, *Amazoana* etc.), lucrări simfonice *(Poemul „Vîrful cu dor“*, *Suita „În lunca Siretului*, *Uvertura în stil clasic pe 3 teme moldoveneşti*, *Suita „Picturi de Grigorescu“*, *Poemul „Bălcescu“ pentru cor şi orchestră*, un vals), diferite lucrări vocal-simfonice mai mici, cîntece de mase etc.

1911 — S-a născut la Cadagliano, Italia, **Gian Carlo MENOTTI,** compozitor italian.

Şi-a făcut studiile în Statele Unite, la Institutul Muzical Curtis din Philadelphia, unde a devenit şi profesor din 1941. A compus opere, multe dintre ele pe librete proprii, cu subiecte contemporane *(Amelia merge la bal*, *Fata bătrînă şi hoţul*, *Mediumul*, *Telefonul* etc.) în care simţul său dramatic deosebit este scos în evidenţă de o muzică destinată să creeze doar atmosfera; un balet, o cantată, muzică de cameră şi vocală. În domeniul filmului a activat ca libretist şi compozitor sau ca regizor.

1916 — A murit la Paris **Jules Léon Jean COMBARIEU** (n. 3.II.1859).

1921 — S-a născut la Rzeszow **Stanislaw WISLOCKI,** compozitor, dirijor şi pianist polonez.

După absolvirea Conservatorului din Lwow îşi completează studiile muzicale în ţara noastră, la Timişoara, unde a studiat cu E. Mihail şi G. Simonis. Cariera concertistică şi-a început-o foarte

tînăr. La întoarcerea în Polonia organizează la Varşovia o orchestră de cameră, al cărei prim dirijor şi apoi director artistic devine. În aceleaşi calităţi trece apoi la Poznan, unde pune bazele Filarmonicii de Stat. Este titularul catedrelor de dirijat de la Şcolile superioare de muzică din Poznan şi Varşovia.

Dintre lucrările sale componistice are mare succes *Concertul pentru pian şi orchestră.*

Este laureat al Premiului de Stat.

8

1882 — S-a născut la Brighton, lîngă Melbourne, Australia, **Percy Aldridge GRAINGER,** pianist şi compozitor australian, stabilit în S.U.A.

A studiat pianul cu Feruccio Busoni, devenind cu timpul unul din virtuozii proeminenţi ai acestui instrument. A făcut turnee de concerte în toate continentele. S-a ocupat mult de problemele folclorului muzical şi a notat numeroase melodii populare englezeşti, scoţiene şi irlandeze. Culegerile şi aranjamentele sale sînt foarte populare în ţările de limbă engleză. Inspiraţia folclorică este manifestată în creaţia sa care cuprinde lucrări corale, piese simfonice, muzică de cameră, piese pentru fanfară, pentru pian, melodii vocale cu pian, etc. A activat un timp ca profesor de muzică în Statele Unite.

1903 — S-a născut la Roma **Carlo ZECCHI,** pianist, dirijor şi pedagog italian.

După ce a luat lecţii particulare de pian, a urmat cursurile de perfecţionare ale lui Arthur Schnabel. Calităţile sale interpretative i-au adus mari succese în multe ţări din Europa, cele două Americi şi în Australia. În 1938 urmează cursurile de dirijat ale lui Hans Münch, dedicîndu-se apoi cu totul acestei arte, în care se distinge în special în simfoniile lui Schubert, Schumann, şi ale clasicilor ruşi, ca şi în muzica italiană veche şi modernă. În acelaşi timp este şi un distins interpret de muzică de cameră, formînd împreună cu violoncelistul Enrico Mainardi un cuplu de mare renume.

Este profesor de pian la Academia de Muzică „Santa Cecilia" din Roma şi la „Mozarteum" din Salzburg.

1946 — A murit la Berlin **Alexandr Vasilievici ALEXANDROV** (n. 20.III/. 1.IV.1883).

1941 — A murit la Paris **Philippe GAUBERT** (n. 4. VII.1879).

1949 — A murit la Milano **Riccardo PICK-MANGIAGALLI** (n. 10.VII.1882).

9

1879 — S-a născut la Bologna **Ottorino RESPIGHI,** compozitor italian.

A studiat la Liceo Musicale din Bologna. Angajat ca violist în orchestra Operei din Petersburg, l-a cunoscut aici pe Rimski-Korsakov, cu care a luat lecţii de compoziţie şi orchestraţie şi care a exercitat o puternică influenţă asupra dezvoltării sale artistice. Numeroasele succese repurtate în domeniul compoziţiei i-au atras numirea ca profesor la Academia Santa Cecilia din Roma. Creaţia sa este întemeiată solid pe tradiţiile muzicii clasice, prezentînd însă o tendinţă pronunţată către un limbaj mai modern, mai viu şi mai plastic, care se afirmă mai cu seamă în orchestraţie.

A scris 10 opere, 3 balete (*Scherzo veneziano*, *La boutique fantasque* pe muzică de Rossini, *Belkis, regina di Saba*), lucrări vocal-simfonice, lucrări simfonice (*Nocturna*, *Fîntînile Romei*, *Pinii din Roma*, 3 cicluri de *Arii şi dansuri antice pentru lautǎ* transcrise pentru orchestră, *Simfonia dramatica* etc.), 2 cvartete de coarde, piese pentru pian, pentru vioară şi pian, melodii vocale, o lucrare pentru voce şi 11 instrumente, transcripţii etc.

A murit la Roma, la 18 aprilie 1936.

1887 — S-a născut la Bucureşti cîntăreţul român **Rudolf STEINER.**

A studiat la Academia de muzică din Viena. Reîntors în ţară, debutează în anul 1914 în *Maeştrii cîntăreţi din Nürnberg*. Interpretează apoi numeroase roluri la Opera din Cluj. Revine la Bucureşti unde, în 1919, contribuie la înfiinţarea Societăţii lirice „Opera" şi la transformarea ei în *Opera Română*, printre ai cărei membri-fondatori se numără şi pe care a slujit-o mai multe decenii.

A murit la Bucureşti, la 31 decembrie 1963.

10

1835 — S-a născut la Lublin **Henryk WIENIAWSKI,** violonist, compozitor şi pedagog polonez.

Studiază la început la Varşovia, absolvă la 11 ani Conservatorul din Paris, ca elev al lui Massart şi debutează cu un lung şir de turnee în Europa şi în America, care îl consacră printre marii virtuozi ai timpului. În 1860 devine violonist al curţii imperiale din Petersburg şi concomitent profesor la Conservator, apoi, timp de 2 ani este profesor la Conservatorul din Bruxelles, continuîndu-şi în acelaşi timp şi activitatea concertistică, şi munca de creaţie. Lucrările sale, în care răzbat melodii de factură populară poloneză şi rusă, sînt dedicate mai ales viorii; ele scot în evidenţă tendinţa de a pune în valoare virtuozitatea tehnică la acest instrument. Printre cele mai populare sînt: două concerte pentru vioară şi

A studiat la Liceo Musicale din Bologna. Angajat ca violist în orchestra Operei din Petersburg, l-a cunoscut aici pe Rimski-Korsakov, cu care a luat lecţii de compoziţie şi orchestraţie şi care a exercitat o puternică influenţă asupra dezvoltării sale artistice. Numeroasele succese repurtate în domeniul compoziţiei i-au atras numirea ca profesor la Academia Santa Cecilia din Roma. Creaţia sa este întemeiată solid pe tradiţiile muzicii clasice, prezentînd însă o tendinţă pronunţată către un limbaj mai modern, mai viu şi mai plastic, care se afirmă mai cu seamă în orchestraţie.

A scris 10 opere, 3 balete (*Scherzo veneziano*, *La boutique fantasque* pe muzică de Rossini, *Belkis, regina di Saba*), lucrări vocal-simfonice, lucrări simfonice (*Nocturna*, *Fîntînile Romei*, *Pinii din Roma*, 3 cicluri de *Arii şi dansuri antice pentru lută* transcrise pentru orchestră, *Simfonia dramatica* etc.), 2 cvartete de coarde, piese pentru pian, pentru vioară şi pian, melodii vocale, o lucrare pentru voce şi 11 instrumente, transcripţii etc.

A murit la Roma, la 18 aprilie 1936.

1887 — S-a născut la Bucureşti cîntăreţul român **Rudolf STEINER.**

A studiat la Academia de muzică din Viena. Reîntors în ţară, debutează în anul 1914 în *Maeştrii cîntăreţi din Nürnberg*. Interpretează apoi numeroase roluri la Opera din Cluj. Revine la Bucureşti unde, în 1919, contribuie la înfiinţarea Societăţii lirice „Opera“ şi la transformarea ei în *Opera Română*, printre ai cărei membri-fondatori se numără şi pe care a slujit-o mai multe decenii.

A murit la Bucureşti, la 31 decembrie 1963.

10

1835 — S-a născut la Lublin **Henryk WIENIAWSKI,** violonist, compozitor şi pedagog polonez.

Studiază la început la Varşovia, absolvă la 11 ani Conservatorul din Paris, ca elev al lui Massart şi debutează cu un lung şir de turnee în Europa şi în America, care îl consacră printre marii virtuozi ai timpului. În 1860 devine violonist al curţii imperiale din Petersburg şi concomitent profesor la Conservator, apoi, timp de 2 ani este profesor la Conservatorul din Bruxelles, continuîndu-şi în acelaşi timp şi activitatea concertistică, şi munca de creaţie. Lucrările sale, în care răzbat melodii de factură populară poloneză şi rusă, sînt dedicate mai ales viorii; ele scot în evidenţă tendinţa de a pune în valoare virtuozitatea tehnică la acest instrument. Printre cele mai populare sînt: două concerte pentru vioară şi

orchestră (mai cunoscut este al doilea, în *re* minor), piesele pentru vioară şi pian *Legenda*, *Scherzo-Tarantelle*, *Capricio-Valse*, *Souvenir de Moscou*.

A murit la Moscova, la 14 aprilie 1880.

1882 — S-a născut la Strakonice, Boemia, **Riccardo PICK-MANGIAGALLI,** pianist şi compozitor italian de origine cehă.

A urmat pianul şi compoziţia la Conservatorul din Milano, al cărui director a devenit mai tîrziu. După o bogată carieră concertistică, în 1914 s-a dedicat exclusiv compoziţiei. Şi-a cîştigat faima cu baletul *Il salice d'oro* şi cu comedia mimo-simfonică *Il carillon magico*. Creaţia sa mai cuprinde numeroase lucrări pentru pian şi orchestră (*Humoresque şi „Sortileges“ pentru pian şi orchestră*, *Notturno e rondo fantastico* şi *„Quattro poemi“ pentru orchestră* etc.). Muzica sa este scrisă într-un stil strălucitor, adesea bazat pe ritmuri de dans, iar piesele pentru pian se disting printr-un pronunţat caracter de virtuozitate.

A murit la Milano, la 8 iulie 1949.

1895 — S-a născut la München **Carl ORFF,** compozitor, dirijor, muzicolog şi pedagog german.

A studiat la Academia de Muzică şi apoi cu Heinrich Kaminski la München, oraş în care şi-a început activitatea dirijorală. Aici a fost unul din fondatorii Şcolii Günther, unde a predat muzica potrivit principiilor lui Jaques-Dalcroze, activitate care a avut o puternică influenţă asupra concepţiilor sale creatoare. El pune, în creaţie, accentul pe elementul ritmic. Ritmurile sale sînt însă cu totul necomplicate, limbajul său este caracterizat prin simplitatea temelor, care au de multe ori o pronunţată savoare populară. Toate aceste trăsături sînt prezente în cantata scenică *Carmina burana*, ca şi în celelalte lucrări dramatice (jocurile scenice *Catulli Carmina*, *Antigona* după Sofocle-Hölderlin, concertul scenic *Triumful Afroditei*), în care a manifestat din ce în ce mai insistent tendinţa de a reînvia unitatea dramatică, muzicală şi coregrafică a teatrului antic. În afară de 7 opere, dintre care *Die Kluge*, după Grimm, este socotită ca cea mai reuşită, Orff a mai compus muzică simfonică şi de scenă şi a făcut aranjamente la cîteva opere de Monteverdi. A publicat şi o lucrare didactică.

1902 — S-a născut la Staroe Kneazovo, gub. Tver, **Serghei Iakovlevici LEMEŞEV,** artist al poporului U.R.S.S., cîntăreţ sovietic.

Evidenţiindu-se într-o echipă de artişti amatori, a fost trimis la Conservatorul din Moscova, pe care l-a absolvit în 1925. Îşi completează studiile la Studioul de operă — de sub conducerea lui Stanislavski, de pe lîngă *Teatrul Mare al U.R.S.S.*, după care este angajat la Opera din Sverdlovsk şi apoi la cea din Tbilissi.

În 1931 cîntă la *Teatrul Mare* din Moscova, unde a apărut în numeroase opere clasice ruse și universale. A cîntat și în numeroase filme muzicale sovietice.

Este Artist al poporului U.R.S.S.

1903 — S-a născut în Orlat-Brașov, **Octavian BEU,** muzicolog român.

A publicat lucrări de muzicologie *(Gh. Dima — viața și opera sa, Carol Miculi, un prieten român al lui Chopin, Franz Liszt în țara noastră)*, ediții critice, cronice. Este de asemenea autorul studiului *O rapsodie română de Franz Liszt*, rapsodie pe care a descoperit-o chiar el, în copie, în arhiva Muzeului Liszt din Weimar și al cărei original încă nu a fost găsit. Lucrarea a fost executată în primă audiție mondială de către pianista Aurelia Cionca, la 17 decembrie 1931, la Ateneul Român.

A murit la Sibiu, la 3 ianuarie 1964.

1919 — S-a născut la Soroca mezzo-soprana **Zenaida PALI**, Artistă a poporului, laureată a Premiului de stat.

Și-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din București și este solistă a *Teatrului de Operă și Balet al R.S.R.* Înzestrată cu o voce de calitate și cu remarcabile aptitudini dramatice, Zenaida Pali figurează printre fruntașii scenei lirice românești. Ea s-a bucurat de mari succese și în străinătate, în majoritatea țărilor europene și în America Latină cîntînd alături de marile personalități muzicale contemporane.

1919 — A murit la Leipzig **Hugo Karl Whilhelm Julius RIEMANN** (n. 18.VII.1849).

11

1937 — A murit la Hollywood, California, S.U.A., **George GERSHWIN** (n. 26.IX.1898).

12

1773 — A murit la Potsdam **Johann Joachim QUANTZ** (n. 30.I.1697).

1782 — Premiera operei Singspiel *Răpirea din Serai* (3 acte) de Wolfgang Amadeus Mozart, la *Nationaltheater* din Viena, sub conducerea compozitorului. Libretul este de Gottlob Stephanie jun., după opereta *Belmonte și Constanța sau Răpirea din Serai*, de Ch. Fr. Bretzner. Acțiunea se desfășoară în Turcia, în secolul al XVI-lea și este o farsă cu caracter popular.

1861 — S-a născut la Novgorod **Anton Stepanovici ARENSKI,** compozitor, pianist și dirijor rus.

A fost elevul lui Rimski-Korsakov la Conservatorul din Petersburg, după care a fost numit profesor la Conservatorul din Moscova. A fost director al capelei imperiale din Petersburg și a dirijat cîțiva ani concertele Societății Corale Ruse. A compus opere, un balet, cantate, simfonii, un concert și o fantezie pe teme rusești pentru pian, un concert pentru vioară, muzică de cameră, coruri, piese instrumentale etc.

A murit la Terioki, Finlanda, la 12/15 februarie 1906.

1895 — S-a născut la Hamar, Norvegia, **Kirsten FLAGSTAD,** cîntăreață norvegiană.

A studiat la Oslo și la Stockholm. A cîntat pe marile scene din Europa, America și Australia, fiind considerată una dintre cele mai mari interprete ale rolurilor wagneriene.

A murit la Oslo, la 7 decembrie 1962.

13

1901 — S-a născut la Nanov-Teleorman basul român **Nicolae SECĂREANU,** Artist emerit, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la București și Milano.

Se încadrează în rîndul fruntașilor primei noastre scene lirice, unde a realizat timp de mai multe decenii creații de un înalt nivel

artistic în bogatul repertoriu pe care l-a interpretat, fiind totodată şi un distins cîntăreţ de lied şi de melodii populare româneşti.
Actualmente este profesor la Conservatorul „C. Porumbescu" din Bucureşti.

1929 — A murit la Sulz **Eusebiu MANDICEWSKY** (n. 17.VIII.1857).

1951 — A murit la Los Angeles, California, S.U.A., **Arnold SCHÖNBERG** (n. 13.IX.1874).

14

1900 — S-a născut la Rejkjavik cîntăreaţa islandeză **Engel Cathrine LUND.**
A studiat la Copenhaga, Paris şi în Germania, afirmîndu-se apoi în numeroase recitaluri europene şi americane ca o remarcabilă cîntăreaţă de lied. Din 1930 s-a consacrat studiului folclorului muzical din diferite ţări, cîntînd melodiile populare în limbile respective. A publicat mai multe culegeri de cîntece populare.

15

1782 — A murit la Bologna **FARINELLI** (n. 24.I.1705).

1798 — A murit la Turin **Gaetano PUGNANI** (n. 27.XI.1731).

1857 — A murit la Viena **Karl CZERNY** (n. 20.II.1791).

1930 — A murit la Loschwitz, lîngă Dresda, **Leopold AUER** (n. 7.VI.1845).

1959 — A murit la Portland, Oregon, S.U.A., **Ernest BLOCH** (n. 24.VII.1880).

16

1858 — S-a născut la Liège **Eugène YSAYE,** violonist, dirijor şi compozitor belgian.
Elev al lui Massart, Wieniawski şi Vieuxtemps, Ysaye a fost unul dintre violoniştii proeminenţi ai timpului său, distingîndu-se prin interpretări de o înaltă ţinută artistică. A concertat atît ca solist cît şi ca violonist al Cvartetului de coarde înfiinţat de el, care a devenit celebru în lumea întreagă. A activat mult şi ca dirijor, fondînd concertele simfonice Ysaye la Bruxelles. A fost profesor la Conservatorul din capitala Belgiei. Creaţia sa cuprinde o operă şi compoziţii pentru vioară, printre care mai multe concerte, diferite piese mai mici şi 6 sonate pentru vioară solo (una dintre ele este dedicată lui George Enescu).
A murit la Bruxelles, la 12 mai 1931.

1904 — S-a născut la Zagarolo **Goffredo PETRASSI,** compozitor italian. A studiat la Roma, la Conservatorul Santa Cecilia. Legăturile sale cu Alfredo Casella i-au servit ca îndreptar estetic în cariera sa muzicală. Ancorat în tradiţiile culturale ale patriei sale, el vădeşte uneori în creaţie tendinţe de abstractizare modernistă, dar unele din creaţiile sale se disting prin echilibru structural şi claritate, printr-un lirism de o mare forţă emoţională. A scris lucrări corale şi vocal-simfonice ca, de pildă, *„Magnificat" pentru soprană, cor şi orchestră*, *„Psalmul IX" pentru cor, coarde, alămuri, 2 piane şi instrumente de percuţie*, madrigalul dramatic *„Coro di morti" pentru cor, alămuri, contrabaşi, 3 piane şi instrumente de percuţie* ş.a. A mai compus: lucrări orchestrale *(Partita, Passacaglia,* 3 concerte pentru orchestră etc.), un concert pentru pian şi orchestră, opere, balete, muzică de scenă şi de film.

Este profesor la Conservatorul Santa Cecilia din Roma, iar între 1947 şi 1950 a fost director artistic la Academia Filarmonica Romana. De asemenea a condus, timp de mai mulţi ani, *Teatrul de operă „La Fenice"* din Veneţia.

17

1830 — S-a născut la Miskolc **Eduard REMENYI (Hoffmann),** violonist maghiar.

A studiat la Conservatorul din Viena. Violonist de valoare, a fost aclamat în cele mai importante oraşe ale lumii. A luat parte, în ţara sa, la mişcarea revoluţionară din 1848 a cărei înfrîngere l-a silit să se expatrieze pentru un timp. În 1852—1853 a făcut un turneu prin Germania împreună cu Brahms, pe atunci în pragul carierei sale, şi a exercitat asupra lui o puternică influenţă, trezindu-i interesul pentru muzica maghiară. Multe din compoziţiile lui Brahms de mai tîrziu poartă urmele acestei influenţe.

A murit la San Francisco, la 15 mai 1898.

1937 — A murit la Ploujean, Finistère, **Henri Constant Gabriel PIERNÉ** (n.16.VIII.1863).

18

1849 — S-a născut la Grossmehlra, lîngă Sonderhausen, **Karl Wilhelm Julius Hugo RIEMANN**, muzicolog şi pedagog german.

A făcut studii muzicale la Conservatorul din Leipzig, unde a devenit mai tîrziu profesor, după ce a activat în aceeaşi calitate la diverse alte conservatoare din Germania. Practica sa pedagogică şi cercetările făcute în cele mai diferite ramuri ale muzicii formează obiectul unui foarte mare număr de lucrări de valoare: *Musiklexicon, Opernhandbuch, Handbuch der Musikgeschichte, Führer durch den Konzertsaal* etc.

A murit la 10 iulie 1919, la Leipzig.

1949 — A murit la Skutec **Vitezslav NOVAK** (n.5.XII.1870).

19

1730 — A murit la Londra **Jean Baptiste LOEILLET** (n.18.XI.1680).

1842 — S-a născut la St. Peter-in-der-Au **Karl ZELLER,** compozitor austriac.

A fost un cunoscut autor de operete, din care *Vînzătorul de păsări*, prototip al operetei clasice vieneze, şi-a cîştigat o popularitate mondială. De mult succes s-au bucurat *Gioconda, Carbonarii, Vagabondul.*

A murit la 17 august 1898 la Baden, lîngă Viena.

1873 — A murit la Klosters, Elveţia, **Ferdinand DAVID** (n.19.VI. 1810).

1905 — S-a născut la Londra **Boyd Louis NEEL,** dirijor englez.

Cunoscut dirijor englez, a fondat în 1932 o orchestră de coarde care-i poartă numele şi cu care a făcut turnee pe tot globul. A fost în relaţii strînse cu George Enescu, căruia i-a pus la dispoziţie orchestra pentru numeroase concerte. Este directorul Conservatorului din Toronto, Canada.

1914 — S-a născut la Travnik, **Josef PALENICEK,** pianist şi compozitor cehoslovac.

A studiat în Cehoslovacia şi la École Normale de Musique din Paris, completîndu-şi totodată studiile de compoziţie, în particular, cu Albert Roussel. Una din personalităţile artei interpretative cehe, se bucură de apreciere şi peste hotare. Face parte dintr-un trio, împreună cu Alexandr Plocek şi Milos Sadlo. Este profesor la Conservatorul din Praga şi autor al mai multor lucrări simfonice şi concertante.

20

1752 — A murit la Londra **Johan Christoph PEPUSCH,** teoretician, organist, dirijor şi compozitor german (născut la Berlin, în 1667— data exactă nu se cunoaşte).

Ocupă un timp posturi de muzician la curţile regilor Prusiei şi Olandei, după care se stabileşte la Londra, unde, la *Lincoln's Inn Theater* activează ca organist şi dirijor, la un moment dat fiind chiar director. Pasionat cercetător al cîntecului popular, el scrie opera devenită celebră *The beggar's opera* (Opera cerşetorilor), lucrare care — datorită umorului satiric şi accesibilităţii ei — s-a bucurat de un succes atît de mare, încît a forţat Opera Italiană din Londra, de sub conducerea lui Händel, să-şi închidă porţile.

Pepusch a mai compus numeroase arii, piese concertante pentru orchestră de coarde, muzică pentru balete şi pantomimă. De asemenea, a scris lucrări de teorie muzicală, printre care şi un tratat de armonie.

1873 — S-a născut la Saint-Félix-de-Caraman, Languedoc, Franţa, **Joseph Marie Déodat de SÉVERAC,** compozitor francez.

Primele studii muzicale le-a făcut la Conservatorul din Toulouse, după care a urmat timp de cîţiva ani la Schola Cantorum

la Paris, unde a fost elevul lui d'Indy şi al lui Magnard. Creaţia sa îşi are obîrşia în muzica populară franceză şi îndeosebi în aceea a provinciei sale, Languedoc. Este de altfel socotit ca cel mai reprezentativ compozitor al acestor provincii. A scris opere, muzică simfonică şi de cameră, coruri laice şi bisericeşti, muzică de orgă şi muzică de scenă, lucrări pentru pian şi pentru voce.

A murit la Céret, la 24 martie 1921.

21

1838 — A murit pe mare, în timpul unei călătorii, **Johann Nepomuk MAELZEL** (n. 15.VIII.1772).

1870 — A murit la Viena **Josef STRAUSS** (n. 22. VIII.1827).

1903 — S-a născut la Altstätten, Elveţia, **Paul BAUMGARTNER,** pianist elveţian.

A studiat la München şi la Köln. A fost profesor la Hochschule für Musik din Köln, iar mai tîrziu şeful secţiei de pian a Conservatorului din Basel. Pianist cu mari calităţi tehnice şi cu o profundă muzicalitate, s-a făcut cunoscut prin turnee în diferite ţări europene.

1920 — S-a născut la Kremeneţ **Isaac STERN,** violonist american de origine rusă.

A urmat conservatorul din San Francisco. Concertează în toate continentele şi se numără printre marii violonişti ai lumii. A studiat cu profesorii N. Binder şi L. Persinger de la Conservatorul din San Francisco, debutînd cu mult succes la New-York, la vîrsta de 17 ani. Din 1947 întreprinde anual turnee mondiale, fiind considerat ca unul dintre cei mai reputaţi violonişti ai generaţiei sale. A apărut şi în filme.

22

1822 — S-a născut la Crescentino, Piemont, **Luigi ARDITTI,** violonist, dirijor şi compozitor italian.

A studiat la Milano şi a desfăşurat o activitate multilaterală ca violonist, dirijor, compozitor, director de companii şi de teatre de operă, în Italia, Germania, Austria, Rusia, Anglia, Statele Unite, Cuba, Turcia etc. A scris mai multe opere şi melodii vocale, dintre care valsul vocal *Il bacio* şi-a păstrat popularitatea pînă astăzi.

A murit la Brighton, Anglia, la 1 mai 1903.

23

1757 — A murit la Madrid **Giuseppe Domenico SCARLATTI** (n.26.X.1685).

1838 — S-a născut la Bordeaux **Edouard (Judas) COLONNE,** dirijor francez.

A studiat la Conservatorul din Paris. A alcătuit o formație orchestrală cu care a organizat concerte regulate în sala *Teatrului Châtelet* și care a căpătat mai tîrziu denumirea de „Asociația artistică a concertelor Colonne". A condus această formație pînă la moarte, prezentînd cu precădere lucrările tinerilor compozitori francezi și făcîndu-se în general un fervent propagator al muzicii franceze. Orchestra Colonne activează și astăzi la Paris și se bucură de o reputație mondială. Colonne a fost dirijor și la *Opera Mare* din Paris. A dirijat de asemenea la Londra, la Lisabona și în Rusia.

A murit la Paris, la 28 martie 1910.

24

1739 — A murit la Brescia **Benedetto MARCELLO** (n. 1.VIII.1685).

1803 — S-a născut la Paris **Adolphe Charles ADAM,** compozitor francez.

S-a bucurat de îndrumarea lui Boieldieu la Conservatorul din Paris, unde a devenit mai tîrziu profesor. A compus opere, balete romantice și multă muzică de scenă. Cele mai cunoscute lucrări sînt: operele comice *Le postillon de Longjumeau* și *Si j'étais roi* și baletul *Giselle*. A fost membru al Institutului Franței.

A murit la Paris, la 3 mai 1856.

1880 — S-a născut la Geneva **Ernest BLOCH,** compozitor, violonist, pedagog, și dirijor elvețian, naturalizat în S.U.A.

După ce studiază cu Jaques-Dalcroze la Geneva și cu Eugène Ysaye la Conservatorul din Bruxelles, îmbrățișează cariera pedagogică, ocupînd catedra de compoziție și estetică la Conservatorul din Geneva. În 1917 pleacă în S.U.A. unde ajunge director al Institutului de Muzică din Cleveland și apoi profesor la Conservatorul din San Francisco. S-a ocupat un timp și cu dirijatul, dar activitatea sa de căpetenie a constituit-o compoziția, domeniu în care s-a ridicat pe primele trepte, fiind socotit ca unul din fruntașii muzicii contemporane internaționale. În general muzica sa are un caracter programatic, este străbătută de un puternic dramatism și folosește mijloace de expresie moderne. Una din trăsăturile fundamentale ale creației sale este caracterul deosebit al limbajului, care prin unele inflexiuni modale specifice și alteori numai prin atmosfera pe care o degajă lucrarea respectivă devine reprezentativ pentru spiritul muzicii cultice mozaice. Ea cuprinde lucrări simfonice și concertante (*Simfonia „Israel"*, poeme simfonice, rapsodiile *„Schelomo" pentru violoncel și orchestră* și *„America"*, *fresca simfonică „Elveția"*, *Concerto grosso pentru orchestră de coarde cu pian obligat, Concertul pentru vioară și orchestră, Concertul pentru pian și orchestră* etc.), lucrări pentru voce și orchestră, lucrări coral-simfonice, o operă, muzică de cameră instrumentală (printre care cunoscutele *Baal Shem* și *Abodah*, pentru vioară și pian), melodii vocale etc.

A murit la Portland, Oregon, S.U.A. la 15 iulie 1959.

1920 — S-a născut la San Francisco **Ruggiero RICCI**, violonist american de origine italiană.

A studiat vioara cu Louis Persinger, debutînd la vîrsta de 8 ani, într-un concert dat în oraşul său natal. Au urmat apoi nenumărate turnee de concerte încununate de mari succese pentru interpretarea mai ales a unui repertoriu de mare virtuozitate, în care ocupă un loc special lucrările lui Paganini.

1921 — S-a născut la Motta-St.Anastasia, tenorul italian **Giuseppe DI STEFFANO.**

Pregătirea muzicală şi-a făcut-o în particular. A debutat în 1946, la Opera din Reggio, în *Manon* de Massenet. Urmează o ascensiune vertiginoasă: Milano, Roma, Barcelona, *Metropolitan Opera House* din New York (1948—1950). Din 1951 cîntă la *Scala*. Este una din vocile preferate ale caselor de discuri, înregistrînd multe dintre rolurile sale de operă şi canţonete celebre.

1931 — Premiera operetei în 3 acte *Floarea din Hawai*, de Paul Abraham, la Leipzig. Libretul este scris de A. Grünwald, F. Löhner-Beda şi E. Földes şi are ca temă năzuinţa poporului de a se elibera de sub stăpînirea americană.

25

1883 — S-a născut la Torino **Alfredo CASELLA**, pianist, dirijor, profesor, compozitor şi critic muzical italian.

A fost elev al Conservatorului din Paris, unde a avut ca profesor, între alţii, pe Fauré. A trăit în Franţa aproape 20 de ani, în care timp a fost şi asistentul lui Cortot la clasa de pian de la Conservatorul din Paris. Reîntors în Italia a fost numit profesor la Academia Santa Cecilia din Roma. A început să desfăşoare o activitate intensă şi multilaterală cu scopul de a promova muzica modernă şi îndeosebi pe aceea a compozitorilor tineri. A publicat numeroase ediţii critice ale operelor clasicilor pianului. În privinţa creaţiei, Casella este considerat în general ca un compozitor neoclasic, profund ataşat de muzica vechilor maeştri italieni. A scris opere, balete, lucrări corale (*Missa solemnis „Pro pace“*etc.), lucrări simfonice (3 simfonii, 2 concerte pentru coarde, unul cu pian şi percuţie), piese concertante (*„Concerto romano“ pentru orgă, Concerto de vioară, Concertul de violoncel, Concertul de vioară, violoncel şi pian* etc.), piese vocale cu pian sau cu orchestră. A scris monografii (între alţii, despre *Stravinsky*) şi alte lucrări muzicologice,

A murit la Roma, la 5 martie 1947.

1894 — S-a născut la Sibenik, Dalmaţia, **Kresimir BARANOVIČ,** dirijor şi compozitor iugoslav.

A fost dirijor şi director la Operele din Belgrad şi Zagreb, dirijor al Orchestrei Radiodifuziunii iugoslave, director şi dirijor al Orchestrei simfonice de stat sîrbe. În anii 1927 şi 1928 a activat ca dirijor în compania de balet a celebrei dansatoare Anna Pavlova. În 1945 a fost numit profesor la Academia de muzică din Belgrad. În creaţie, inspiraţia sa melodică şi-a găsit adesea izvorul în folclorul croat în timp ce limbajul său armonic şi orchestral vădeşte predi-

lecţia pentru mijloacele de expresie moderne. A scris opere, balete, muzică simfonică şi vocal-simfonică, lieduri.

1955 — A murit la Moscova **Isac Osipovici DUNAEVSKI** (n.18/30.I. 1900).

26

1856 — S-a născut la Dublin **George Bernard SHAW**, dramaturg şi publicist irlandez.

Concomitent cu bogata sa activitate literară, Shaw îşi înscrie numele în domeniul muzicii prin criticile muzicale publicate în anii 1888—1889 în „The Star" sub pseudonimul „Corno di Bassetto" şi apoi, între 1890—1894 în „The World". Articolele au fost publicate în diverse culegeri cu postfeţe ale autorului şi în diversele ediţii ale operelor sale complete. De asemenea una din satirele sale a fost utilizată de compozitorul Oscar Straus ca pretext pentru opereta *Soldatul de ciocolată*.

G. B. Shaw a murit la Ayot St. Lawrence, la 2 noiembrie 1950.

1866 — S-a născut la Palmi, Calabria, **Francesco CILEA**, compozitor italian.

A studiat pianul şi compoziţia la Conservatorul din Neapole. A scris multă muzică pentru pian, dar faima sa se datoreşte creaţiei sale de operă, în fruntea căreia se situează *Adriana Lecouvreur*, intrată în repertoriul multor teatre de operă din lume. Adept al „verismului" a dat o muzică plină de fantezie, în care bogăţia de idei melodice se îmbină cu un instinct sigur pentru efectele teatrale.

A murit la Varazza, la 20 noiembrie 1950.

1874 — S-a născut la Tver **Serghei Alexandrovici KUSSEVITZKI**, contrabasist şi dirijor rus.

După ce şi-a terminat studiile la Conservatorul din Moscova, unde a devenit mai tîrziu profesor de contrabas, a început să dea concerte, care l-au făcut celebru în toată Europa. Între timp a fost atras de arta dirijorală şi a înfiinţat în 1908, la Moscova, o orchestră simfonică cu care a făcut numeroase turnee în oraşele şi satele ruseşti. Treptat s-a afirmat ca unul din marii dirijori ai timpului şi, după ce a activat un timp la Paris, a devenit conducătorul permanent al Orchestrei simfonice din Boston. Unul din marile sale merite a fost acela de a fi încurajat în permanenţă creaţia nouă. A compus lucrări pentru contrabas.

A murit la Boston, la 4 iunie 1951.

1882 — Premiera operei în 3 acte *Parsifal* de R. Wagner, la Teatrul de Operă din Bayreuth. Libretul aparţine compozitorului, a cărui principală sursă de inspiraţie a fost epopeea *Parzival* a lui Wolfram von Eschenbach. Este ultima operă a compozitorului, care a reuşit să obţină pentru teatrul din Weimar o exclusivitate de reprezentare pentru circa 30 de ani.

1894 — S-a născut la Alexandria, Egipt, **Egizio MASSINI**, dirijor român de origine italiană, Artist al poporului, laureat al Premiului de Stat.

Şi-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din Pesaro (Italia), între alţii cu Mascagni.

A participat la înfiinţarea operei din Bucureşti, al cărei director a devenit mai tîrziu, pentru un timp. De asemenea a activat mai mulţi ani ca inspector general al muzicilor militare din ţară. Dirijor permanent al *Teatrului de Operă şi Balet* din Bucureşti, s-a bucurat de multă preţuire şi în spectacolele pe care le-a condus peste hotare.

A murit, la Bucureşti, la 18 februarie 1966.

1960 — A murit la Viena **Vasa PŘIHODA** (n. 24.VIII.1900).

27

1867 — S-a născut la Lerida **Enrique GRANADOS (Granados y Campina)**, pianist, compozitor şi dirijor spaniol.

A urmat pianul la Barcelona şi la Paris. A studiat compoziţia cu Pedrell. Pianist apreciat atît în Spania cît şi în Franţa, Granados a dat şi lecţii de pian, dar principala sa activitate a fost creaţia. Muzica sa, de o inspiraţie spontană, este caracterizată prin poezia şi graţia cu care transmite lumea emoţională a unui temperament profund integrat în viaţa patriei sale; limbajul în care se exprimă Granados apare ca o transfigurare măiestrită a folclorului muzical spaniol. Partea cea mai importantă a creaţiei sale este muzica pentru pian, care cuprinde piese separate şi cicluri (*Dansurile spaniole*, *Goyescas*, *Scene poetice*, *Scene romantice*, *Studii expresive* etc.). A mai scris 6 opere (*Maria del Carmen*, *Goyescas* etc.), lucrări simfonice, suite, poeme simfonice, muzică de scenă, corală şi de cameră, melodii vocale, ş.a.

A murit într-un naufragiu, la 24 martie 1916.

1912 — S-a născut la Kiev **Igor MARKEVICI**, dirijor şi compozitor elveţian de origine rusă.

A studiat la Paris cu Nadia Boulanger şi a compus numeroase lucrări, printre care figurează piese simfonice şi concertante, piese corale şi de muzică de cameră, lucrări vocal-simfonice, balete etc. Reputaţia sa internaţională se datoreşte în special măiestriei dirijorale de care a dat dovadă în ultimii ani, printr-o activitate intensă desfăşurată atît în Europa cît şi în Statele Unite. Din 1957 este prim dirijor permanent al Orchestrei simfonice „Lamoureux“ din Paris.

1915 — S-a născut la Florenţa tenorul italian **Mario DEL MONACO**.

A absolvit Conservatorul din Pesaro, unde a fost elevul lui Melotti şi a debutat pe scena *Teatrului „Puccini“* din Milano, de unde a trecut apoi la *Scala*. A cîntat pe scenele tuturor teatrelor lirice impor-

tante din Italia, Europa şi America, repurtînd mari succese. A cîntat şi în multe filme muzicale.

1924 — A murit la Berlin **Ferruccio Benvenuto BUSONI** (n. 1.IV. 1866).

28

1741 — Data înmormîntării la Viena a lui **Antonio VIVALDI**, compozitor, violonist, dirijor şi pedagog italian (născut la Veneţia, probabil în anul 1675).

După ce a învăţat vioara cu tatăl său, şi-a completat studiile muzicale cu Giovanni Legrenzi, maestrul capelei ducale din Veneţia. Apreciat ca unul din marii interpreţi ai timpului său, el a fost cunoscut şi ca compozitor, mai cu seamă prin concertele sale pentru vioară. N-a avut o activitate concertistică propriu-zisă, fiindcă era preot, dar a fost, între anii 1704—1740, cu puţine întreruperi, profesor, dirijor al orchestrei şi cîteodată al corului, la „Conservatorio dell' Ospedale della Pietà" din Veneţia. Această instituţie avea o orchestră formată din fete, care devenise cunoscută în Europa pentru perfecţiunea execuţiilor ei. Vivaldi a contribuit într-o măsură însemnată nu numai la dezvoltarea tehnicii violonistice, ci şi la plămădirea stilului instrumental italian, reprezentat de şcoala muzicală veneţiană, în care figurează la loc de cinste. Johann Sebastian Bach, care i-a cunoscut lucrările şi i le-a apreciat, a transcris un număr din concertele sale pentru vioară, unele pentru clavecin, altele pentru orgă şi unul pentru patru clavecine cu orchestră. Vivaldi a compus cîteva sute de concerte pentru vioară (solo sau 2, 3 şi 4 viori — dintre care „*Anotimpurile*" este unul din primele încercări de programatism în muzica simfonică) şi diferite alte instrumente, numeroase *concerti grossi* şi simfonii, sonate pentru 2 viori şi *continuo*, pentru 1 vioară şi *continuo*, pentru alte formaţii instrumentale, 30 de opere, muzică bisericească, oratorii, cantate, arii etc.

1750 — A murit la Leipzig **Johann Sebastian BACH** (n. 21.III.1685).

1802 — A murit la Berlin **Giuseppe SARTI** (botezat 1.XII.1729).

1908 — S-a născut la Konstancinie, lîngă Varşovia, **Zbigniev TURSKI** compozitor şi dirijor polonez.

A studiat la Conservatorul din Varşovia. Majoritatea operelor sale scrise înaintea şi în timpul celui de-al doilea război mondial au fost distruse în timpul luptelor de la Varşovia. O vie activitate creatoare de după război îl plasează în rîndul compozitorilor de seamă ai R.P. Polone. A compus, între altele: 3 simfonii, *Simfonia olimpică* (premiată la Concursul olimpic de artă de la Londra, 1948), un concert de vioară, două cvartete de coarde, *Cantata Vistulei* etc.

Este preşedinte al Uniunii compozitorilor polonezi.

Z. Turski este laureat al Festivalului de muzică poloneză.

1962 — A murit la Belgrad **Franz KONWITSCHNY** (n.14.VIII. 1901).

29

1856 — A murit la Endenich, lîngă Bonn, **Robert Alexander SCHUMANN** (n. 8.VI.1810).

1873 — S-a născut **Antonina Vasilievna NEJDANOVA**, cîntăreață sovietică, Artistă a poporului U.R.S.S.

Reprezentantă de seamă a școlii vocale ruse, a debutat în 1902 la *Balșoi Teatr* din Moscova. Trece apoi la *Opera Mare* din Paris și, alături de Sobinov și Șaliapin, contribuie la afirmarea noii arte interpretative realiste în operă. Deosebitele ei calități scenice i-au adus succese mari în numeroasele roluri interpretate. A fost profesoară la Conservatorul din Moscova.

A murit la Moscova, la 26 iunie 1950.

1884 — S-a născut la Petersburg **Boris Vladimirovici ASAFIEV** (pseudonim: Igor Glebov), Artist al poporului U.R.S.S., muzicolog și compozitor sovietic.

A studiat la Conservatorul din Petersburg și a activat un timp ca pianist și dirijor la secția de balet a *Teatrului Mariinski*. Baletul l-a atras în mod deosebit și este domeniul în care a scris 27 dintre lucrările sale cele mai reușite. Printre acestea figurează: *Fîntîna din Baccisarai*, *Flăcările Parisului*, *Prizonierul din Caucaz*, *Oaspetele de piatră* etc. A mai scris 10 opere (*Soția casierului*, *Fata fără zestre*), muzică de scenă etc. A fost profesor la Institutul de Stat pentru Istoria Artei și la Conservatorul din Leningrad. Autor a numeroase articole, studii și lucrări de muzicologie, a publicat și monografii (*Ceaikovski*, *Stravinski*, *Grieg*). Împreună cu Paul Lamm, a publicat ediția critică completă a operelor lui Musorgski.

A murit la Moscova, la 27 ianuarie 1949.

30

1941 — A murit la Geiselgasteig, lîngă München, **Hugo BEKKER** (n. 13.II.1864).

31

1828 — S-a născut la Huysse, lîngă Oudenarde, Belgia, **François Auguste GEVAERT**, muzicolog, pedagog și compozitor belgian.

A studiat la Conservatorul din Gand. A locuit aproape 20 de ani la Paris, unde a fost un timp directorul muzical al Operei și a devenit membru al Institutului Franței. În 1871 s-a întors în Belgia, fiind numit profesor și director al Conservatorului din Bruxelles. Marea sa importanță rezidă în lucrările sale didactice și de muzicologie, printre care: *Histoire et Théorie de la musique dans l'antiquité*, *Nouveau traité général d'instrumentation*, *Cours methodique d'orchestration*, *Les gloires d'Italie* (o colecție de muzică vocală laică de compo-

zitori italieni din secolul al XVII-lea şi al XVIII-lea, cu o introducere şi biografii), *La musique, l'art du XIX-e siecle, Traité d'harmonie théorique et pratique* etc.

A scris un număr destul de mare de lucrări scenice, cantate, un recviem.

A murit la Bruxelles, la 24 decembrie 1908.

1848 — S-a născut la Paris **Robert PLANQUETTE**, compozitor francez.

După studii făcute la Conservatorul din Paris, a debutat în cariera muzicală cu cîntece şi şansonete care s-au bucurat de mare succes. Încurajat, a început să compună operete (a scris 20) şi şi-a făcut un nume în acest domeniu, devenind cunoscut în lumea întreagă în special cu *Clopotele din Corneville*.

A murit la Paris, la 28 ianuarie 1903.

1886 — A murit la Bayreuth **Franz LISZT** (n. 22.X.1811)

1895 — S-a născut la Sighişoara **Aca de BARBU**, cîntăreaţă şi pedagogă română, Artistă emerită.

Aca de Barbu în Santuzza din *Cavalleria Rusticana*

După absolvirea Conservatorului din Viena, pleacă pentru specializare la Milano. Printre primele sale angajamente se numără cele de la operele din Hamburg şi Viena, după care urmează, pe rînd, cele de la Brno, Praga, Graz, Bucureşti, Cluj şi Timişoara. Aca de Barbu a adăugat repertoriului său foarte bogat de operă peste 40 de roluri de operetă în care a cîntat atît în ţară cît şi peste hotare.

Alături de compozitorul T. Brediceanu şi de regizorul C. Pavel se înscrie printre fondatorii Operei Române din Cluj.

Activitatea pedagogică şi-a desfăşurat-o la Conservatorul din Bucureşti. Între 1946—1955 Aca de Barbu a fost conducătoarea artistică a *Operei de Stat* din Timişoara.

A murit la Bucureşti, la 21 martie 1958.

1

1686 — S-a născut la Veneţia **Benedetto MARCELLO**, compozitor italian.

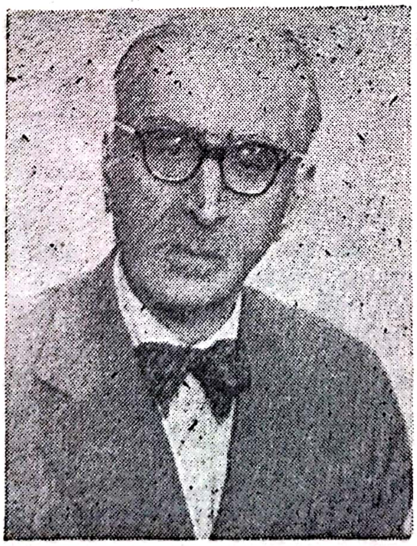
Elev al lui Lotti şi Gasparini, Marcello este unul dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai şcolii muzicale veneţiene, mai ales în domeniul vocal. Talentul său se afirmă din plin în marea lucrare intitulată *Estro poetico, parafrasi sopra i primi 50 Psalmi, poesia di Girolamo Giustiniani*, care cuprinde piese pentru 1, 2, 3 sau 4 voci, cu bas cifrat şi uneori cu 2 viori şi violoncel obligato. Opera sa cuprinde cantate, oratorii, opere, pastorale, madrigaluri şi concerte instrumentale.

A murit la Brescia, la 24 iulie 1739.

2

1891 — S-a născut la Roman **Mihail JORA**, compozitor, pedagog şi dirijor român, Artist al poporului, laureat al Premiului de Stat, Profesor emerit.

Şi-a făcut studiile muzicale la Iaşi, apoi la Leipzig, cu R. Teichmüller şi M. Reger, şi la Paris cu Florent Schmitt. A fost profesor şi director la Conservatorul din Bucureşti, fiind considerat ca unul dintre cei mai de seamă îndrumători ai multor generaţii de muzicieni români. Pe lîngă activitatea dirijorală, în decursul anilor s-a manifestat şi ca pianist în concerte de muzică de cameră. În creaţie, compozitorul ajunge la o expresie personală prin asimilarea intimă a specificului naţional şi prin exteriorizarea temperamentului său artistic într-un limbaj melodic şi armonic incisiv şi viu, animat de un suflu viguros şi plin de vervă, din care se desprinde un fond de ironie ascuţită, alături de o lirică profundă, altă latură a personalităţii sale artistice.

Printre lucrările cele mai importante se numără lucrări orchestrale (o simfonie, *Suita „Privelişti moldoveneşti“*, suita de balet *Cînd strugurii se coc* etc.), baletele *La piaţă*, *Demoazela Măriuţa*, *Curtea veche*, *Întoarcerea din adîncuri*, sonate şi suite instrumentale, muzică de cameră. M. Jora este considerat creator al liedului românesc modern — gen în care a scris un număr mare de lucrări de o înaltă ţinută artistică pe versurile celor mai reprezentativi poeţi ai literaturii noastre dintre care cităm pe Tudor Arghezi. Este membru al Academiei R. S. România.

1891 — S-a născut la Londra **Arthur BLISS**, compozitor englez.
Şi-a făcut studiile muzicale la Universitatea din Cambridge, după care a fost un timp elevul lui Stanford la Colegiul Regal de Muzică din Londra. Creaţia sa cuprinde: o operă, balete, muzică de scenă şi de film, lucrări vocal-simfonice şi simfonice, un concert pentru pian şi unul pentru 2 piane şi orchestră, muzică instrumentală de cameră, muzică de fanfară, piese pentru pian şi melodii vocale.
Bliss desfăşoară şi o bogată activitate de dirijor.

1899 — S-a născut la Budapesta **Bence SZABOLCSI**, muzicolog şi critic muzical maghiar.
A studiat la Budapesta, unde a urmat Universitatea şi Academia de Muzică „Franz Liszt" ca elev al lui Z. Kodály, continuîndu-şi studiile muzicale la Universitatea din Leipzig. Considerat ca unul dintre cei mai de seamă muzicologi maghiari contemporani, Szabolcsi a publicat numeroase lucrări privitoare mai ales la muzica şi muzicienii maghiari şi studii care au apărut în presa de specialitate maghiară şi străină. Face parte din conducerea revistei muzicale „Zenei Szemle", la a cărei reînfiinţare a participat în 1950, şi este profesor de istoria muzicii la Academia de Muzică din Budapesta.

1915 — S-a născut la Oradea **Gheorghe HALMOŞ**, pianist şi pedagog român, Artist emerit.
A studiat la Academia de Muzică din Budapesta şi apoi la Viena cu Emil Sauer şi Paul Weingarten. Este profesor la Conservatorul din Cluj. Desfăşoară o bogată activitate concertistică în ţară şi peste hotare şi arta sa interpretativă îl plasează în rîndurile celor mai valoroşi pianişti români de astăzi.

1921 — A murit la Neapole **Enrico CARUSO** (n.25.II.1873).

1945 — A murit la Roma **Pietro MASCAGNI** (n.7.XII.1863).

3

1778 — Se inaugurează *Teatro alla Scala* din Milano, unul dintre cele mai renumite teatre de operă din lume, cu opera *Europa Riconosciuta*, de A. Salieri. A fost refăcut în mai multe rînduri, ultima oară după cel de-al doilea război mondial (1945). Are 3600 de locuri.

1795 — Se înfiinţează *Conservatorul de Muzică din Paris*, pe baza unei hotărîri a Convenţiei Naţionale, care reuneşte în această instituţie diverse şcoli de muzică cu caracter independent ce începuseră să se înjghebeze încă din anul 1775.

1829 — Premiera operei *Wilhelm Tell*, dramă eroică în 4 acte, de G. Rossini, la Opera Mare din Paris. Libretul este de Etienne de Jouy şi Hyppolyte Bis, după piesa cu acelaşi titlu al lui Fr. Schiller. Acţiunea se petrece în perioada luptelor duse de poporul elveţian pentru eliberarea sa de sub dominaţia austriacă.

J—3156

4

1910 — S-a născut la New-York **William Howard SCHUMAN**, muzician american (compozitor, pedagog, critic).

Şi-a făcut educaţia muzicală la Universitatea Columbia. A fost profesor la diverse instituţii superioare de învăţămînt din Statele Unite şi, între 1945—1961, preşedintele Şcolii superioare de muzică—Juillard. Actualmente este preşedintele Institutului Lincoln pentru artele interpretative din New-York. Se bucură de un prestigiu deosebit în viaţa artistică americană. Creaţia sa cuprinde, între altele: 8 simfonii şi alte lucrări orchestrale, 4 cvartete de coarde, concerte instrumentale (un concert de vioară, unul de pian şi o fantezie pentru violoncel), lucrări corale, balete, piese pentru pian, muzică de film.

1961 — A murit la Bucureşti **George BREAZUL** (n. 14.IX.1887).

5

1811 — S-a născut la Metz **Charles Louis Ambroise THOMAS**, compozitor francez.

În afară de studiile făcute la Conservatorul din Paris, a mai urmat pianul cu Kalkbrenner şi compoziţia cu Lesueur. Maestru al operei lirice franceze, Thomas a compus o muzică graţioasă, dînd dovadă şi de un pregnant simţ dramatic. A scris piese instrumentale, lucrări corale laice şi religioase, dar mai cu seamă opere, opere comice şi balete, repurtînd mari succese cu *Mignon* şi *Hamlet.* Thomas a fost mulţi ani profesor şi director al Conservatorului din Paris şi membru al Institutului Franţei.

A murit la Paris, la 12 februarie 1896.

6

1787 — A murit la Paris **François FRANCOEUR** (n. 28.IX.1698)

1888 — S-a născut la Braubach pe Rin **Heinrich SCHLUSNUS**, cîntăreţ german.

A studiat muzica la Frankfurt pe Main şi a desfăşurat o strălucită activitate ca interpret de operă în Germania. Totodată, a fost unul din cei mai buni cîntăreţi contemporani de lieduri.

A murit la Frankfurt pe Main, la 19 iunie 1952.

1904 — A murit la Baden, lîngă Viena, **Eduard HANSLICK** (n.11. IX.1825).

1942 — A murit la Bucureşti **Alfons CASTALDI** (n. 24.IV.1874).

7

1913 — A murit la Baden, lîngă Viena, **David POPPER** (n. 16.VI. 1843).

1938 — A murit la Moscova **Konstantin Sergheevici STANISLAVSKI** (n. 5/17.I.1863).

1941 — A murit la Shantiniketon **Rabindranath TAGORE** (n.7.V 1861).

8

1891 — S-a născut la Siegen **Adolf Georg Wilhelm BUSCH**, violonist, dirijor şi compozitor german.

A studiat vioara la Conservatorul din Köln şi mai tîrziu a luat lecţii de compoziţie la Bonn. Busch a fost unul dintre cei mai mari violonişti germani. A fost profesor la Hochschule für Musik din Berlin. A scris numeroase lucrări simfonice, vocal-simfonice şi muzică de cameră, corală şi instrumentală. În 1919 a întemeiat un cvartet de coarde. În 1933 a părăsit Germania din cauza teroarei naziste şi a locuit întîi în Elveţia, unde s-a naturalizat, apoi în S.U.A.

A murit la Guildford, Vermont, S.U.A., la 9 iunie 1952.

1897 — S-a născut la Iaşi tenorul român **Dimitrie ONOFREI.**

După absolvirea Conservatorului din Iaşi şi după un an de activitate la *Opera Română* din Bucureşti, pleacă să-şi completeze studiile în Italia. La un interval destul de scurt debutează la *Teatrul de Operă* din Malta în *Rigoletto* (1921) reprezentaţie cu care începe o lungă serie de apariţii pe scenele celor mai importante teatre din Italia şi cu un repertoriu din ce în ce mai bogat: Verdi, Puccini, Bizet, Massenet, Wagner.

O muncă intensă l-a ajutat să-şi valorifice excepţionalele calităţi vocale şi talentul scenic şi succesele din ce în ce mai mari îi deschid porţile *Operei Metropolitan* din New-York; în 1937, îşi face intrarea cu *Lohengrin*. Turneele care au urmat, în cele două Americi şi în Europa, cîntînd alături de marii interpreţi ai timpului, între care Şaliapin şi Maria Jeritza, i-au confirmat renumele de mare cîntăreţ internaţional. După ce a apărut şi la Bucureşti în cîteva stagiuni, împreună cu soţia sa, soprana Bianca Saroya, s-a stabilit la Chicago, unde s-a dedicat carierei pedagogice, fiind din 1947 conducătorul unui Studio de Operă.

1905 — S-a născut la Paris **André JOLIVET**, compozitor francez.

A studiat muzica cu Paul Le Flem şi cu Edgar Varèse. În 1935 a fondat împreună cu Olivier Messiaen şi Daniel Lesur societatea „La spirale" pentru promovarea muzicii de cameră şi pentru stabilirea de legături cu muzicienii străini prin schimburi de lucrări noi

și de interpreți, asociație care s-a numit mai tîrziu „La jeune France“. Limbajul muzical al lui Jolivet se întemeiază pe o mare libertate armonică și este în bună măsură atonal. Muzica sa vădește căutarea constantă de efecte noi, capabile să declanșeze uneori emoții. Creația sa cuprinde: o operă, balete, muzică pentru scenă și pentru radio, lucrări corale, muzică simfonică, concerte, piese pentru voce și orchestră, muzică de cameră vocală și instrumentală. Este directorul muzicii la *Comedia Franceză* din Paris. A dirijat și a ținut conferințe cu subiect muzical în multe orașe din Europa și din Statele Unite.

1950 — A murit la Moscova **Nikolai Iakovlevici MIASKOVSKI** (n. 8/20.IV. 1881).

9

1875 — S-a născut la Caracas, Venezuela, **Reynaldo HAHN**, compozitor și dirijor francez.

A studiat la Conservatorul din Paris. A activat ca dirijor de operă la Viena, Salzburg și Cannes. Muzica sa elegantă și plină de farmec i-a adus succese însemnate. A scris opere și operete (cea mai populară dintre lucrările sale în acest domeniu fiind *Ciboulette*), numeroase melodii vocale (*Chansons grises*, *Idylles latines*, *Chansons espagnoles* etc.), balete, muzică de scenă, muzică simfonică (*Nuit d'amour bergamasque* etc.), *Cantata „Prometeu“*, coruri, muzică de cameră instrumentală etc. În ultimi ani ai vieții a fost director al *Operei Mari* din Paris.

A murit la Paris la 28 ianuarie 1947.

1905 — S-a născut la Marsilia **Zino FRANCESCATTI**, violonist francez.

Se numără printre marii violoniști ai lumii; în cursul lungilor sale turnee concertistice a vizitat și țara noastră. A făcut parte din juriile multor concursuri internaționale de interpretare. Are numeroase înregistrări.

1919 — A murit la Montecatini, lîngă Florenţa, **Ruggiero LEONCAVALLO** (n. 8.III.1858).

1955 — A murit la Bucureşti **Aurel COSTESCU-DUCA** (n.4.V.1888).

10

1788 — (dată notată pe manuscris). Mozart termină, la Viena, compunerea ultimei sale lucrări simfonice: *Simfonia în do major* (*Jupiter*) *KV* 551 *nr.41*. Cum este cazul cu majoritatea simfoniilor sale, nu se cunoaşte nici pentru „*Jupiter*" data precisă a primei audiţii. După unii biografi, Mozart nu şi-ar mai fi ascultat lucrarea. Ea a fost scrisă împreună cu alte 2 simfonii (în *mi bemol major* şi în *sol minor*) — cele mai importante şi mai cunoscute — într-un interval de numai 6 săptămâni. Denumirea de „*Jupiter*" i-a fost dată mult mai tîrziu, pentru vigurosul atac cu care începe simfonia, ca şi pentru calmul şi măreţia unora dintre teme în alternanţă cu altele, pline de inegalabila graţie şi eleganţă.

1865 — S-a născut la Petersburg **Alexandr Konstantinovici GLAZUNOV**, Artist al poporului R.S.F.S.R., compozitor şi dirijor rus.

Elev al lui Rimski-Korsakov, Glazunov s-a distins de timpuriu ca un compozitor de talent. Limbajul său muzical prezintă într-o măsură însemnată elemente de filiaţiune cu muzica populară rusă. Creaţia sa cuprinde: lucrări simfonice (8 simfonii, poeme simfonice printre care cunoscutul *Stenka Razin*, serenade, uverturi, fantezii etc.), lucrări concertante (2 concerte pentru vioară, dintre care cel în *la* minor a intrat în repertoriul permanent al genului, 2 concerte pentru pian etc.), muzică de cameră, piese instrumentale şi vocale, balete (*Raymonde*, *Vicleniile dragostei* şi *Anotimpurile*), muzică de scenă, piese corale etc.

Glazunov a fost timp de 23 ani profesor la Conservatorul din Petersburg (Leningrad) unde a funcţionat şi ca director; a fost şi membru al cercului Beliaev. După Marea Revoluţie Socialistă din Octombrie a jucat un rol însemnat în acţiunea de reorganizare a Conservatorului. A dirijat numeroase concerte în străinătate, mai cu seamă la Paris, Londra şi în Statele Unite. În 1928 a făcut turnee în Spania şi în Statele Unite.

A murit la Paris, la 21 martie 1936.

1936 — A murit la Paris **Jean Baptiste Élisée Julien TIERSOT** (n. 5.VII.1857).

11

1919 — S-a născut la Paris **Ginette NEVEU**, violonistă franceză.

Pe lîngă studiile făcute la Conservatorul din Paris, a urmat un timp vioara şi cu Carl Flesch. S-a distins ca o excepţional de talentată interpretă, situîndu-se în primele rînduri ale violoniştilor virtuozi din generaţia sa. A repurtat mari succese şi în străinătate.

A murit într-un accident de avion, în insula San Miguel Azore, la 28 octombrie 1949.

12

1633 — A murit la Florenţa **Iacopo PERI** (n. 20.VIII.1561).

1684 — A murit la Cremona **Nicolo AMATI** (n. 3.IX.1596).

1863 — A murit la Bucureşti **Ioan Andrei WACHMANN**, compozitor, dirijor şi pedagog român.

A venit în ţară în 1834 cu trupa de teatru a lui Th. Müller, al cărei conducător muzical era pentru o serie de spectacole. A rămas însă aici, fiind imediat angajat director al „Şcolii de muzică vocală şi instrumentală fără plată", care funcţiona la Bucureşti în cadrul „Societăţii filarmonice" a lui I.E. Rădulescu şi I. Cîmpineanu. Animator şi susţinător plin de elan al tuturor iniţiativelor ce aveau ca scop promovarea învăţămîntului muzical şi a reprezentaţiilor teatrale cu muzică în limba română, I. Wachmann trebuie numărat, prin activitatea sa în acest domeniu, printre înaintaşii de seamă ai pedagogiei muzicale româneşti. Din 1850 a colaborat timp de cîţiva ani cu Costache Caragiale la alcătuirea unei trupe româneşti cu repertoriu de teatru muzical, trupă care cuprindea pe cei mai înzestraţi actori ai vremii. În acelaşi timp, I. Wachmann a studiat cîntecul popular românesc , din care s-a inspirat în bogata sa creaţie. A scris 67 de opere, printre care *Zamfira*, *Mihai Viteazul la Călugăreni*, 15 operete, 32 de vodeviluri, 20 de melodrame, muzică de scenă, muzică liturgică; a publicat 4 caiete de melodii populare; este autorul primului tratat muzical în limba română, *Principuri generale de muzică europenească modernă*.

1928 — A murit la Praga **Leoš JANÁČEK** (n.3.VII.1854).

13

1755 — A murit la Neapole **Francesco DURANTE** (n.31.III.1684).

1820 — S-a născut la Londra **George GROVE**, muzicolog englez.

A editat dicţionarul muzical, unul dintre cele mai importante din lume — *Grove's dictionary of music and musicians*, a participat la fondarea şi conducerea Colegiului Regal de Muzică din Londra, a redactat programele explicative pentru aproape 40 de stagiuni la concertele săptămînale de la Crystal Palace din Londra, şi a scris studii biografice, fiind în general un mare animator al vieţii muzicale engleze.

A murit la Londra, la 28 mai 1900.

1841 — A murit la Hambu

1876 — Inaugurarea Festiv
Bayreuth, iniţiate de R. W
Nibelungului.

1879 — S-a născut la Bowd
compozitor englez.
Şi-a făcut studiile la C
la Universitatea din Durham
la Colegiul Regal de Muzică
şi uneori ca dirijor. A scris n
pentru pian, piese pentru orc
care prezintă în marea lor maj
se adaugă lucrări religioase,
fanfară etc. Printre lucrăril
Londoneză şi *Uvertura „Saty*
pastorale pentru orchestră de
pian şi orchestră, sonate (p
şi pian, pentru clarinet şi pi
A murit în localitatea

1887 — A murit la Fonta
(n. 15.IX.1819).

1893 — S-a născut la Bucu
profesor şi compozitor rom
A studiat muzica în A
Paris, unde a fost elevul lu
numit profesor de istoria
unde a ţinut şi un curs de fol
tăţii Compozitorilor Român
„Arhiva de folclor", Brăiloi
cercetători ai cîntecului
ştiinţifică de folclorist a dev
măratele prelegeri ţinute la
bonna), Londra, Bâle, Prag
pesta şi prin colaborările sa
stele de specialitate, ca şi
colele despre muzica român
lexicoanele muzicale intern
ultimii ani ai vieţii s-a
Geneva, dar a fost în
legătură cu Institutul de
Bucureşti. A compus cîntec
paniament de pian sau de i
de coarde, piese pentru pia
tet şi a scris numeroase
muzicologie, din care ci
tatonismes chez Debussy
d'une méthode de folklore
A murit la Geneva,
decembrie 1958.

1841 — A murit la Hamburg **Bernhard ROMBERG** (n.12.XI.1767).

1876 — Inaugurarea Festivalurilor anuale de operă wagneriană de la Bayreuth, iniţiate de R. Wagner şi Fr. Liszt, cu tetralogia *Inelul Nibelungului*.

1879 — S-a născut la Bowdon, Cheshire, **John Nicholson IRELAND**, compozitor englez.

Şi-a făcut studiile la Colegiul Regal de Muzică din Londra şi la Universitatea din Durham. A fost mulţi ani profesor de compoziţie la Colegiul Regal de Muzică din Londra. A dat concerte, ca pianist şi uneori ca dirijor. A scris numeroase lucrări corale şi lieduri, lucrări pentru pian, piese pentru orchestră şi concertante, muzică de cameră, care prezintă în marea lor majoritate indicaţii programatice. La acestea se adaugă lucrări religioase, muzică de film şi pentru radio, muzică de fanfară etc. Printre lucrările mai importante figurează: *Uvertura Londoneză* şi *Uvertura „Satyricon" pentru orchestră mare*, *Concertino pastorale pentru orchestră de coarde*, un concert şi *Legenda, pentru pian şi orchestră*, sonate (pentru vioară şi pian, pentru violoncel şi pian, pentru clarinet şi pian, pentru pian etc.).

A murit în localitatea Washington, Anglia, la 12 iunie 1962.

1887 — A murit la Fontainebleau **Jules Étienne PASDELOUP** (n. 15.IX.1819).

1893 — S-a născut la Bucureşti **Constantin BRĂILOIU**, folclorist, profesor şi compozitor român.

A studiat muzica în Austria, Elveţia şi la Conservatorul din Paris, unde a fost elevul lui André Gédalge. Reîntors în ţară, este numit profesor de istoria muzicii la Conservatorul din Bucureşti, unde a ţinut şi un curs de folclor muzical. Membru fondator al Societăţii Compozitorilor Români (1920), în cadrul căreia înfiinţează „Arhiva de folclor", Brăiloiu a fost unul dintre cei mai temeinici cercetători ai cîntecului popular românesc. Activitatea sa ştiinţifică de folclorist a devenit cunoscută în străinătate prin nenumăratele prelegeri ţinute la Paris (Sorbonna), Londra, Bâle, Praga şi Budapesta şi prin colaborările sale la revistele de specialitate, ca şi prin articolele despre muzica românească din lexicoanele muzicale internaţionale. În ultimii ani ai vieţii s-a stabilit la Geneva, dar a fost în permanentă legătură cu Institutul de Folclor din Bucureşti. A compus cîntece cu acompaniament de pian sau de instrumente de coarde, piese pentru pian, un cvartet şi a scris numeroase lucrări de muzicologie, din care cităm: *Pentatonismes chez Debussy*, *Esquisse d'une méthode de folklore musical* etc.

A murit la Geneva, la 20 dedecembrie 1958.

1912 — A murit la Paris Jules Émile Frédéric **MASSENET** (n. 12.V.1842).

14

1893 — S-a născut la Bucureşti **Alfred ALESSANDRESCU**, dirijor pianist şi compozitor român, Maestru emerit al Artei.

După absolvirea Conservatorului din Bucureşti, unde a avut ca profesori — între alţii — pe D.G. Kiriac, Emilia Saegiu şi A. Castaldi, pleacă pentru specializare la Paris, ca elev al lui Paul Vidal (la Conservator) şi al lui V. d'Indy (la Schola Cantorum).

Reîntors în ţară în preajma primului război mondial, A. Alessandrescu se situează foarte curînd în primele rînduri ale muzicienilor care, cu elan şi autoritate, clădeau viaţa muzicală a patriei; a fost dirijor al Orchestrei Ministerului Instrucţiunii publice, al Operei Române şi al Filarmonicii din Bucureşti, al Orchestrei Simfonice Radio (1933—1959). A fost membru fondator al Societăţii Compozitorilor, sprijinind cu convingere creaţia autohtonă. Ca pianist, l-a preocupat cu precădere muzica de cameră, domeniu în care a colaborat în numeroase concerte cu George Enescu.

În ceea ce priveşte creaţia sa, e de menţionat că A. Alessandrescu este autorul celui dintîi poem simfonic românesc — *Acteon*, care alături de piesele pentru orchestră *Amurg de toamnă* şi *Didona* se numără printre primele sale lucrări. Au urmat apoi sonata pentru vioară şi pian, lieduri, 3 poeme pentru voce şi orchestră.

Sub semnătura lui A. Alessandrescu au apărut numeroase articole de specialitate, cronici muzicale, traduceri de librete de operă (Aurul Rinului, Parsifal, Don Juan, Thaïs, Forţa destinului), corespondenţe în publicaţii muzicale de peste hotare.

A murit la Bucureşti, la 18 februarie 1959.

1901 — S-a născut la Pulnek, Moravia, **Franz KONWITSCHNY**, dirijor şi pedagog german.

Talentul său de dirijor a atras de timpuriu atenţia, încredinţîndu-i-se posturi de şef de orchestră în importante centre muzicale din Germania, atît la teatrele de operă cît şi la filarmonicile locale. După cel de-al doilea război mondial el a concertat şi dincolo de hotarele ţării sale, în numeroase ţări europene. A fost dirijor principal al *Operei de Stat* din Berlin şi al orchestrei de la Gewandhaus din Leipzig.

A fost laureat al Premiului Naţional.

A murit la Belgrad, la 28 iulie 1962.

15

1772 — S-a născut la Ratisbona **Johann Nepomuk MAELZEL** constructor german de instrumente mecanice.

A fost inventatorul metronomului.

A murit pe mare, în timpul unei călătorii, la 21 iulie 1838.

1787 — S-a născut la Tobolsk **Alexandr Alexandrovici ALIABIEV,** compozitor rus.

A studiat pianul în copilărie în casa părintească şi a urmat probabil mai tîrziu şi teoria muzicală. În cariera sa destul de agitată de ofiţer, a luat parte la luptele împotriva lui Napoleon, ajungînd pînă la Paris. Mai tîrziu a fost exilat în Siberia şi este posibil ca în această perioadă să fi început să se ocupe mai serios de muzică. Melodist, el s-a făcut cunoscut mai cu seamă prin cîntecele şi romanţele sale. Cea mai cunoscută piesă vocală a sa este *Privighetoarea*, care este uneori introdusă în scena lecţiei de muzică din *Bărbierul din Sevilla* de Rossini. Glinka a scris variaţii pentru pian pe această melodie, iar Liszt a transcris-o pentru acelaşi instrument. Aliabiev a mai compus opere (*Sirena şi pescarul*, *Ammalat-Bek*, *Prizonierul din Caucaz*), vodeviluri (*Noaptea cu lună*, *Filozoful satului*), o simfonie, 3 cvartete de coarde, muzică de scenă ş.a.

A murit la Moscova, la 22 februarie/ 6 martie 1851.

1890 — S-a născut la Paris **Jacques François Antoine IBERT,** compozitor francez.

Şi-a făcut studiile la Conservatorul din Paris. Bogata sa creaţie, strălucitoare, plină de fantezie şi elan, cuprinde: 7 opere (2 în colaborare cu A. Honegger), 5 balete, muzică de scenă, de film şi pentru radio, lucrări simfonice, lucrări concertante (un concert pentru flaut, *Simfonia concertantă pentru oboi şi orchestră de coarde* etc.), diferite piese de muzică vocală şi instrumentală etc. Membru al Institutului Franţei, în 1937 a fost numit director al Institutului de la vila Medicis din Roma, unde sînt trimişi pentru studii şi practică absolvenţii Conservatorului din Paris distinşi prin concurs cu Premiul Romei.

A murit la Paris, la 12 iunie 1962.

1893 — S-a născut la Odesa **Alexandr Vasilievici GAUK,** Artist al poporului R.S.F.S.R., dirijor şi pedagog sovietic.

După absolvirea Conservatorului din Petersburg, unde are ca profesori pe Cerepnin, Felix Blumenfeld şi Glazunov, este angajat ca dirijor la Teatrul Muzical din acelaşi oraş. Între 1920—1933 activează ca dirijor la *Teatrul Academic de Operă* din Leningrad, iar după 1933 ca dirijor principal al Marii Orchestre Simfonice a Radiodifuziunii U.R.S.S. A fost profesor la Conservatorul din Moscova.

A murit la Moscova, la 30 martie 1963.

1907 — A murit la Berlin **Joseph JOACHIM** (n.28.VI.1831).

1951 — A murit la Axenstein, Elveţia, **Artur SCHNABEL** (n.17.IV. 1882).

16

1863 — S-a născut la Metz **Henri Constant Gabriel PIERNÉ,** dirijor şi compozitor francez.

A studiat la Conservatorul din Paris, între alţii cu Franck şi Massenet. Şi-a făcut o mare reputaţie ca dirijor şi, în această calitate, s-a distins şi prin concertele dirijate în străinătate. A fost timp de 30 de ani conducătorul artistic al Orchestrei Simfonice Colonne din Paris. Creaţia sa cuprinde lucrări în toate genurile, unele din piesele sale simfonice şi din lieduri bucurîndu-se de succes.

A murit la Ploujean, Finistère, la 17 iulie 1937.

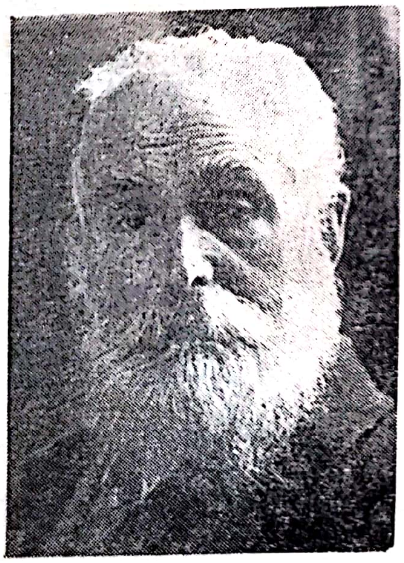
1876 — Premiera operei *Siegfried* (3 acte) de R. Wagner, la Teatrul din Bayreuth. Libretul aparţine compozitorului. (Este penultima operă din ciclul *Inelul Nibelungului*.)

1959 — A murit la Lacville, S.U.A., **Wanda LANDOWSKA** (n.5.VII. 1877).

17

1857 — S-a născut la Cernăuţi **Eusebiu MANDICEWSKY**, compozitor, muzicolog şi profesor român stabilit la Viena.

Şi-a făcut studiile muzicale cu Nottebohm şi cu Fuchs la Conservatorul din Viena, unde s-a şi stabilit desfăşurînd o bogată şi valoroasă activitate muzicologică şi pedagogică. A fost dirijor la Wiener Singakademie şi bibliotecar al „Asociaţiei prietenilor muzicii" (*Gesellschaft der Musikfreunde*). A predat mai multe discipline la Conservatorul din Viena. S-a bucurat de un mare prestigiu, fiind solicitat să participe (şi în străinătate) la acţiuni importante pe plan muzical: a colaborat la publicarea ediţiilor critice ale operelor complete ale lui Schubert, Beethoven şi Haydn. A scris diferite monografii şi alte lucrări de muzicologie şi un curs de contrapunct în 4 volume în colaborare cu fratele său Gheorghe Mandicewsky, curs care a rămas însă în manuscris. A compus piese pentru pian, pentru voce şi pian, muzică instrumentală, coruri laice şi religioase şi a făcut diferite transcripţii pentru pian şi cor.

A murit la Sulz, la 13 iulie 1929.

1876 — Premiera operei *Amurgul zeilor* (*Götterdämmerung*) — 3 acte — de R. Wagner, la Teatrul din Bayreuth. Libretul aparţine compozitorului. Este ultima operă din tetralogia *Inelul Nibelungului* (*Der Ring der Niebelungen*).

1898 — A murit la Baden, lîngă Viena, **Karl ZELLER** (n. 19.VII. 1842).

1901 — A murit la Tierceville lîngă Paris **Edmond AUDRAN** (n.12.IV 1840).

1910 — S-a născut la Hamsellinna **Erkki AALTONEN** compozitor finlandez.

A studiat la Conservatorul din Helsinki cu Raitio şi Palmgren. Printre lucrările sale figurează un concert pentru pian, diferite lucrări instrumentale de cameră şi *Simfonia „Hiroşima“* care a atras în mod special atenţia prin poziţia antirăzboinică adoptată de compozitor.

Aaltonen s-a făcut cunoscut şi ca dirijor.

1958 — A murit la Paris **Florent SCHMITT** (n. 28.IX.1870).

18

1750 — S-a născut la Legnano, lîngă Verona, **Antonio SALIERI**, compozitor italian.

A fost compozitor al curţii şi mai tîrziu conducătorul capelei imperiale din Viena, unde, ca profesor şi sfătuitor al multor muzicieni, ca şi prin compoziţiile sale, şi-a creat un mare prestigiu. A fost de asemenea un timp îndelungat conducătorul Operei din Viena şi a dirijat ani de-a rîndul aproape toate concertele date de Societatea muzicienilor (*Tonkünstler Sozietät*). Apreciat de Gluck, a întreţinut relaţii foarte amicale cu Haydn şi i-a dat numeroase îndrumări lui Beethoven care se intitula elevul lui. A fost profesorul lui Liszt şi al lui Schubert, pe care nu l-a sprijinit în cariera sa, după cum a făcut tot ce a putut pentru a împiedica recunoaşterea meritelor lui Mozart. A scris : 40 de lucrări pentru operele din Viena, Paris, Milano, Veneţia şi Roma, conducînd personal premierele unora dintre ele ; a mai scris cantate laice şi religioase, oratorii, diferite piese instrumentale, coruri etc.

A murit la Viena, la 7 mai 1825.

1849 — S-a născut la Paris **Benjamin Louis Paul GODARD**, compozitor francez.

Elev al Conservatorului din Paris unde a studiat armonia cu Reber, Godard a fost un compozitor destul de gustat în vremea sa. Din păcate calităţile unora dintre lucrările sale au fost umbrite de o scriitură pripită şi chiar neglijentă. A compus mai multe opere (cea mai valoroasă este *La vivandiére* ; din *Jocelyn* nu a supravieţuit decît melodioasa *Berceuse*), muzică de scenă, lucrări simfonice (simfonii, poeme etc.), două concerte pentru vioară şi unul pentru pian, piese instrumentale şi vocale de muzică de cameră etc.

A murit la Cannes, la 10 ianuarie 1895.

1858 — A murit la Iaşi lăutarul român **Vasile BARBU (LĂUTARU)** (născut prin 1780).

Nu se cunosc prea multe date biografice despre acest strălucit reprezentant al lăutarilor din Moldova. Se ştie că a fost admirat pentru măiestria sa şi se povesteşte că Franz Liszt, cu prilejul vizitei făcute în 1847 la Iaşi, şi-a exprimat uimirea faţă de arta extraordinară a lui Barbu. Din documentele vremii rezultă că Barbu Lăutaru a fost staroste al breslei lăutarilor ieşeni.

1860 — S-a născut la Iaşi **Dimitrie POPOVICI-BAYREUTH**, cîntăreţ şi pedagog român.

Dimitrie Popovici-Bayreuth
în *Africana*

Şi-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din Bucureşti, apoi la Viena, cu Gänsbacher. Dotat cu o voce frumoasă şi puternică de bariton, cu un remarcabil simţ muzical şi dramatic, s-a afirmat repede ca un interpret valoros în domeniul operei, îndeosebi în repertoriul wagnerian. În lipsa unor teatre româneşti permanente, a fost silit, ca şi alţi cîntăreţi români de seamă, să caute posibilitatea de a-şi face o carieră în străinătate. Începînd din 1890 a fost mai mult timp solist al Operei din Praga, iar în stagiunile 1894 şi 1897 a cîntat la Opera din Bayreuth. A fost solist al Operelor din Viena, München şi Hamburg. A făcut turnee în Europa şi în America (1896). A fost director al *Operei Române* din Cluj. De asemenea a desfăşurat o bogată activitate pedagogică, fiind profesor şi director al Conservatorului din Bucureşti.

A murit la Cluj, la 6 aprilie 1927.

1873 — S-a născut la Sumpark, Moravia, tenorul austriac **Leo SLEZAK.**

A făcut studii temeinice de canto cu Jean de Reszke la Paris, de abia după ce a cîntat timp de 12 ani pe diferite scene de operă. A repurtat mari succese în cele mai de seamă teatre de operă din Europa şi din Statele Unite, mai ales în rolurile de tenor eroic. În ultimii ani ai vieţii a apărut şi a cîntat în filme.

A murit la Egern, Bavaria, la 1 iunie 1946.

1959 — Premiera operei *Răscoala* (1907), dramă populară muzicală (4 acte — 5 tablouri) de G. Dumitrescu, la *Teatrul de Operă şi Balet* din Bucureşti, sub formă de concert. Libretul, scris de compozitor după romanul *Răscoala* de Liviu Rebreanu, este o frescă muzicală a zguduitoarei răscoale ţărăneşti care a avut loc în 1907 în ţara noastră.

19

1686 — S-a născut la Neapole **Nicola Antonio PORPORA,** compozitor şi pedagog italian.

Reprezentant al şcolii de operă napolitane, Porpora a urmat Conservatorul *dei Poveri di Gesu Cristu* din Neapole. Şi-a desfăşurat cea mai mare parte a activităţii sale multiple la Neapole, Veneţia, Londra, Dresda şi Viena. A fost socotit cel mai bun profesor de canto din vremea sa şi a pregătit pe unii dintre cei mai de frunte cîntăreţi de operă. În calitate de compozitor, a fost cunoscut în toată Europa, datorită numeroaselor opere ce i-au fost jucate în marile centre din

diferite țări. Porpora a scris o muzică frumoasă, mai cu seamă pentru voce, dar a făcut prea multe concesii gustului superficial pentru virtuozitate, ceea ce i-a răpit din viabilitate. Creația sa cuprinde multe opere, serenade pentru voci și instrumente, oratorii, drame și cantate sacre, muzică de cameră instrumentală și orchestrală. În romanul său *Consuela*, scriitoarea George Sand a trasat un portret literar al compozitorului.

Porpora a murit la Neapole, în februarie 1766 (după unele versiuni, 1767 — ziua exactă nu se cunoaște).

1881 — S-a născut la Liveni-Dorohoi **George ENESCU**, compozitor, violonist, pianist, dirijor și pedagog român.

Cel mai mare muzician român, personalitate artistică proeminentă a secolului nostru, Enescu a făcut dovada unor extraordinare aptitudini muzicale încă din copilărie. În urma sfatului dat de profesorul Eduard Caudella din Iași, a fost trimis la Conservatorul din Viena, unde a urmat vioara (cu J. Hellmesberger-junior) și compoziția (cu R. Fuchs); apoi la cel din Paris unde a avut ca profesor pe M.P.Y Marsick, A. Gédalge, J. Massenet, și G. Fauré. La Paris a repurtat primul succes în compoziție cu *Poema Română* interpretată de orchestra simfonică a lui Eduardo Colonne (1898). Paralel cu compoziția, Enescu îmbrățișează cariera de violonist concertist, care atrage după sine nenumărate turnee în Europa și în Statele Unite, fiind considerat ca unul dintre cei mai mari interpreți ai timpului. El revine mereu în patrie, unde face lungi turnee de concerte în toate colțurile țării și contribuie cu arta și cu prestigiul său la popularizarea muzicii în rîndurile unui public din ce în ce mai numeros. Participînd într-o măsură însemnată la numeroase concerte și recitaluri de muzică de cameră împreună cu muzicienii mai tineri, Enescu dă un impuls hotărîtor vieții de concert, cîntînd la vioară sau la pian, dirijînd, sfătuind și încurajînd elementele talentate. În 1912 înființează Premiul anual de compoziție „George Enescu", destinînd acestui scop o parte din veniturile concertelor sale și creează astfel un stimulent prețios pentru arta componistică românească. Cu toate că cerințele carierei de concertist îl obligau să-și petreacă majoritatea timpului în străinătate, el a rămas în țară în clipele grele, slujindu-și poporul cu arta sa. Așa de pildă, în timpul primului război mondial, pe vremea retragerii în Moldova, a organizat și a condus la Iași o orchestră simfonică, de asemenea, a dat concerte și în spitale și pe front, mobilizînd și pe artiștii de valoare ai timpului.

Enescu a avut și o rodnică activitate pedagogică, printre elevii săi din toate colțurile lumii numărîndu-se : Yehudi Menuhin, F. Grumiaux, Ida Haendel, Ma Se Tsun, Cristian Ferras, Hélène Jourdan-Morhange, Dany Brunschwig etc.

Printre muzicienii români care s-au bucurat de îndrumările lui G. Enescu, se numără : Dinu Lipatti, Vasile Filip, George Enacovici, Sandu Albu, Ion Voicu. Tot în cadrul preocupărilor sale pedagogice se numără și diversele cursuri de perfecționare ținute peste hotare : cele de interpretare (în Franța — la Paris și la Sienne ; în Anglia — La Brighton) și cele de compoziție de la Universitatea Harvard din New York.

Enescu a fost membru fondator și președinte al Societății Compozitorilor Români. În 1916 a fost ales membru de onoare al Academiei Române și în 1932, ocupînd fotoliul lui I. Negruzzi, devine membru titular. Totodată, între alte distincții, trebuie amintite titlurile de

membru corespondent al Academiei Franceze, de membru al Academiei Santa Cecilia din Roma şi al Academiei de Arte şi Ştiinţe din Praga.

Puternica personalitate a lui Enescu s-a afirmat şi pe plan dirijoral, domeniu în care a repurtat succese remarcabile în fruntea celor mai importante orchestre europene şi americane.

Plecat la Paris în 1946, el îşi petrece acolo ultimii ani ai vieţii; la 4 mai 1955 moare departe de ţară, răpus de o boală grea.

Arta creatoare a lui Enescu izbuteşte să sublimeze esenţa creaţiei populare într-o expresie personală şi în cazul preluării de teme autentice naţionale, şi cînd inventă melodii concepute în spiritul folclorului. El a dat un impuls hotărîtor simfonismului românesc şi a creat o pildă admirabilă a cărei influenţă binefăcătoare este prezentă în creaţia actuală a compozitorilor români.

Opera lui Enescu cuprinde următoarele lucrări:

Pentru orchestră: *Poema Română*, *Simfonia concertantă pentru violoncel şi orchestră*, *Rapsodia Română în la major*, *Rapsodia Română în re major*, 2 suite în *do major* şi *Suita „Sătească"*, *Simfonia I-a în mi bemol major*, *Simfonia a II-a în la major*, *Simfonia a III-a în do major cu orgă, pian şi cor*, 2 intermezzi pentru instrumente de coarde, *Uvertura de concert*, *Poemul simfonic „Vox maris"* (neterminat).

Sonate instrumentale : 3 sonate pentru vioară şi pian (*în re major*, *fa major*, şi *la minor*, *„în caracter popular românesc"*), 3 sonate pentru pian (în *fa diez minor*, *mi bemol minor* şi *re major*), 2 sonate pentru violoncel şi pian (în *fa minor* şi *do major*).

Diferite piese instrumentale: *Suita I-a pentru pian în stil vechi, în sol minor*, *Suita a II-a pentru pian în re major*, *Improvizaţie pentru pian*, *Variaţiuni pentru 2 piane pe o temă originală*, *Suita „Impresii din copilărie" pentru vioară şi pian*, *Piesă de concert pentru violă şi pian*, *„Cantabile şi presto" pentru flaut şi pian* etc.

Lucrări pentru formații instrumentale de cameră: 2 cvartete pentru pian, vioară, violă și violoncel (în *re major* și *re minor*), 2 cvartete de coarde (în *mi bemol major* și *re major*), *Cvintet pentru pian, două viori, violă și violoncel în la minor, Octetul pentru patru viori, două viole și două violoncele, în do major, Dixtuorul pentru instrumente de suflat, în re major, Simfonia de cameră pentru 12 instrumente soliste.*

Lucrări lirico-dramatice: opera *Oedip*, tragedie lirică în 4 acte pe un libret de Edmond Fleg.

Piese vocale cu acompaniament de pian: *Melodii pe versuri de Clément Marot, Fernand Gregh, Lemaître și Prudhomme.*

În amintirea lui Enescu, a fost instituit Concursul și Festivalul internațional „George Enescu".

1922 — A murit la Barcelona **Felipe PEDRELL** (n. 19.II.1841).

1929 — A murit la Veneția **Serghei Pavlovici DIAGHILEV** (n.19/31.III. 1872).

1944 — A murit la Londra **Henry Joseph WOOD** (n. 4.III.1869).

20

1561 — S-a născut la Roma, **Jacopo PERI**, compozitor italian.

Și-a făcut studiile muzicale la Florența, unde a rămas la curtea ducelui de Medicis ca *Principale diretore della musica e dei musici*. Rolul său în viața muzicală a orașului Florența a fost foarte mare, iar numele său rămîne legat de însăși geneza genului operei, la a cărei apariție a contribuit în mod hotărîtor. Peri a fost unul dintre membrii proeminenți ai celebrei Camerata, un cenaclu de intelectuali, savanți, artiști între care vestiții muzicieni Vicenzo Galilei și Giulio Caccini. Găsind că faza la care ajunsese muzica vocală, era depășită de cerințele noi ale exprimării cît mai veridice a nuanțelor emoționale, s-a căutat o revenire la linia simplă a declamației din tragedia greacă, ajungîndu-se la inventarea „recitativului" care va sta la baza operei.

Galilei și Caccini au scris primele cîntece monodice, în care au aplicat noul stil, denumit *rappresentative*. Dar Peri a mers mai departe și a compus în acest stil o dramă muzicală *Dafne*, în 1597, a cărei muzică s-a pierdut între timp; prima operă care s-a păstrat în întregime pînă astăzi este cea de a doua lucrare de acest gen a lui Peri, *Euridice*, prezentată în 1600. Peste cîțiva ani, geniul lui Monteverdi avea să cristalizeze trăsăturile de bază ale noilor cuceriri. Peri a lăsat o serie de madrigale solistice de o mare valoare artistică, în același stil, care constituie exemple dintre cele mai timpurii de contraste între recitative și arii.

A murit la Florența, la 12 august 1633.

1912 — S-a născut la Baku **Taghi-Zade Zulfugarovici NIIAZI (Gadjibekov)**, Artist al poporului, U.R.S.S., dirijor și compozitor sovietic.

Și-a făcut studiile muzicale la Baku. A fost dirijor permanent al *Teatrului de Operă și Balet „M. F. Ahundov"* și tot ca dirijor a întreprins multe turnee în străinătate. Din 1948 este conducătorul artistic al Orchestrei simfonice din Baku.

Activitatea componistică și-a început-o cu *Suita Zacatală*, pe teme populare; a scris multă muzică de film și de scenă, operele *Anul 1920* și *Sirîn și Hosrov*, muzică simfonică, un concert pentru pian și orchestră, muzică de mase.

21

1612 — A murit la Veneția **Giovanni GABRIELI**, compozitor și organist italian (născut la Veneția în 1557, nu se cunoaște data exactă).

Împreună cu unchiul său Andrea Gabrieli, al cărui elev a fost, este considerat ca unul din exponenții de seamă ai școlii polifonice venețiene din epoca Renașterii. A fost organist la catedrala San Marco din Veneția fiind apreciat nu numai pentru arta sa interpretativă dar și pentru compozițiile sale în care este caracterizată tendința de a înlocui vechea tradiție polifonică a școlii flamande. Tocatele sale pentru orgă vădesc o invenție uimitoare și sînt foarte înaintate pentru vremea sa. În madrigale se arată ca un precursor al stilului concertant promovat de Monteverdi, iar în lucrările bisericești de mari proporții pentru voci și instrumente a realizat pentru întîia oară cu măiestrie echilibrul sonor dintre aceste două partide. Elementul nou pe atunci al contrastului dinamic (*forte-piano*) este prezent din plin în lucrările sale, căpătînd uneori chiar o semnificație programatică. A mai scris și o serie de lucrări vocale profane. A exercitat o puternică influență asupra creației muzicale, jucînd un rol însemnat în dezvoltarea muzicii instrumentale.

1698 — S-a născut la Cremona **Giuseppe Antonio GUARNERI**, cunoscut și sub numele de **Giuseppe del Gesù**, constructor italian de viori. A construit o serie de viori de mare valoare. Una i-a aparținut lui Paganini și se află expusă în Sala Rossà a Palatului Municipal din Genova.

A murit la Cremona, la 17 octombrie 1744.

1723 — A murit la Dimitrovka **Dimitrie CANTEMIR** (n.26.X.1673).

22

1599 — A murit la Roma **Luca MARENZIO,** compozitor italian (născut la Coccaglio, lîngă Brescia, în 1553).

A fost în serviciul cardinalului d'Este, la Roma, și al familiei Medicis, la Florența. Activitatea sa de compozitor l-a dus de asemenea la Ferrara, Veneția și la curtea regală din Cracovia. Mare madrigalist italian, a dat genului o mare dezvoltare și strălucire. Mergînd pe linia tradiției vechilor madrigaliști italieni și flamanzi, el s-a inspirat din textele celor mai mari poeți italieni (a fost în relații strînse cu Torquato Tasso și Giovanni Battista Guarini), vădind o neîntrecută măiestrie contrapunctică și realizînd o admirabilă unitate între muzică și textul poetic. A scris peste 200 de madrigale, vilanele și arii în stil napolitan, motete, muzică religioasă și liturgică.

1827 — S-a născut la Viena **Josef STRAUSS**, compozitor austriac (al doilea fiu al lui Johann Strauss-tatăl).

A compus piese pentru pian, fantezii pentru orchestră şi numeroase piese de dans, în primul rînd valsuri. Unele din acestea, valsurile *Dorischwalben aus Österreich* sau *Delirien* se cîntă şi astăzi cu succes. A scris împreună cu fratele său Johann cunoscuta *Pizzicato-Polka*.

A murit la Viena, la 21 iulie 1870.

1862 — S-a născut la Saint-Germain-en Laye, **Claude Achille DEBUSSY**, compozitor francez.

A fost elev al Conservatorului din Paris. Socotit în vremea sa ca un excentric, Debussy a avut îndrăzneala să deschidă drumuri noi şi să disprețuiască academismul canoanelor muzicale în compoziție. Muzica sa este o muzică de atmosferă impresionistă, care sugerează imagini şi stări sufleteşti prin jocuri delicate de lumini şi umbre, printr-o infinitate de nuanțe armonice şi orchestrale, prin extrem de subtile diferențieri dinamice, ca şi prin libertate ritmică. Fără a fi el însuşi atonalist, datorită folosirii pe o scară largă a unor mijloace de expresie care nu erau permise în practica muzicală tradițională, ca şi prin concepția sa estetică, Debussy a influențat fără îndoială atonalismul modern. Debussy a imprimat muzicii pentru pian un rafinament şi o suplețe care fac din acest instrument un mijloc capabil să creeze atmosferă cu o profundă subtilitate în redarea nuanțelor. Pianul joacă un rol însemnat în melodiile sale vocale, unde, întocmai ca şi orchestra în opera sa *Pelléas şi Mélisande*, reprezintă un creator de atmosferă, dar şi un factor esențial în realizarea sonoră a substanței emoționale aflate la baza textului poetic. În operă Debussy întrebuințează procedeul laitmotivului.

Creația sa cuprinde lucrări scenice (opera *Pelléas şi Mélisande* baletele *Jeux*, *Khanima* şi *La boîte à joujoux*, muzica de scenă la piesa *Martiriul Sfîntului Sebastian* de G. d'Annunzio), lucrări pentru orchestră (*Preludiu la după-amiaza unui faun*, *Nocturnele*, ciclul *Marea* în 3 tablouri, *Imagini*, *Fantezia pentru pian şi orchestră*, *Rapsodia pentru saxofon şi orchestră* etc.), lucrări corale (*L'enfant prodigue*, *La demoiselle élue*, *Trois chansons de Charles d'Orleans* etc.) sonate pentru diferite instrumente şi lucrări pentru formații de cameră, numeroase piese pentru pian (*Suite bergamasque*, *Estampes*, două cicluri *Images*, ciclul *Children's corner*, două cicluri de *Preludii*, ciclul de caiete de studii, piese pentru 4 mîini şi pentru 2 piane etc.). A scris şi numeroase articole de critică muzicală.

A murit la Paris, la 25 martie 1918.

1926 — S-a născut la Chişinău **Mihai CONSTANTINESCU**, violonist român, Artist emerit.

Absolvent al Conservatorului din Bucureşti, unde a urmat vioara cu profesorii Cecilia Nițulescu-Lupu şi Vasile Filip, Mihai Constantinescu debutează la vîrsta de 15 ani, sub bagheta lui Th. Rogalski. La 16 ani a fost laureat al concursului de interpretare de la Weimar. Între 1942—1945 a concertat, în cîteva rînduri, cu G. Enescu, de la care a primit şi prețioase îndrumări. Este unul din exponenții de talent ai şcolii interpretative româneşti afirmați în anii puterii populare. Se bucură de mare prețuire şi peste hotare, în turneele făcute, începînd din 1955, în Europa şi Orientul Indepărtat.

1932 — A murit la Bucureşti **Gheorghe CUCU** (n.23.III.1882).

23

1904 — S-a născut la Glasgow **William PRIMROSE,** violonist englez.
A studiat în oraşul său natal, la Londra şi apoi cu Eugène Ysaye la Bruxelles. A cîntat în numeroase concerte în Anglia şi Statele Unite, fiind socotit unul dintre cei mai mari violişti contemporani. Între 1940—1950 a fost profesor la Institutul de muzică din Philadelphia.

1937 — A murit la Royan **Albert Charles Paul Marie ROUSSEL** (n.5.IV.1869).

24

1795 — A murit la Londra **François André Danican** (zis) **PHILIDOR** (n.7.IX.1726).

1839 — S-a născut la Byst, lîngă Hradec Kralove, Boemia, **Eduard Franţevici NAPRAVNIK,** dirijor şi compozitor ceh stabilit în Rusia.
Şi-a făcut studiile la Şcoala de orgă şi la Institutul Maydl din Praga, luînd şi lecţii particulare de orchestraţie cu J. B. Kittl. Şi-a petrecut cea mai mare parte a vieţii în Rusia, ca director al orchestrei prinţului Iusupov şi, din 1863, ca dirijor al orchestrei *Teatrului Mariinski.* În această calitate, ca şi în aceea de conducător al Societăţii Muzicale Ruse (timp de 11 ani), a adus o imensă contribuţie la promovarea muzicii ruse. Reorganizînd Opera din Petersburg, el a ridicat calitatea spectacolelor la un înalt nivel artistic şi s-a impus cu autoritate ca o personalitate de seamă în viaţa muzicală rusească. În aproape o jumătate de veac cît a condus *Teatrul Mariinski*, a dirijat aproape 4000 de spectacole, prezentînd 80 de premiere, din care jumătate ruseşti. Printre acestea au fost *Oaspetele de piatră, Boris Godunov, Fata din Pskov, Noapte de mai, Opricinik, Vakula fierarul, Fata din Orléans* etc. A scris un număr destul de mare de lucrări : opere, (între care *Dubrovski*, după Puşkin), 4 simfonii, concerte, suite şi fantezii pentru orchestră, coruri, piese pentru formaţii instrumentale de cameră, romanţe.
A murit la Petersburg, la 23 noiembrie 1916.

1856 — S-a născut la Unter-St-Veit, lîngă Viena **Felix MOTTL,** dirijor şi compozitor austriac.
A studiat la Conservatorul din Viena cu Josef Hellmesberger. Dirijor la diferite teatre de operă germane, inclusiv Bayreuth, la Viena şi în alte centre muzicale europene şi americane, a condus şi numeroase concerte simfonice, atît în Germania cît şi peste hotare. Interpret wagnerian de mare valoare, el a promovat în general muzica nouă şi s-a bucurat de o mare faimă pentru eminentele sale calităţi. A compus 3 opere, un cvartet de coarde şi numeroase piese vocale şi pentru pian. A editat diferite lucrări de Berlioz, *Bărbierul*

din Bagdad de Peter Cornelius, lucrări de Bach, etc. A făcut de asemenea și o serie de orchestrații valoroase.
A murit la München, la 2 iulie 1911.

1900 — S-a născut la Vodnay **Vasa PŘIHODA,** violonist și pedagog cehoslovac.
A studiat cu Jan Morak, dedicîndu-se carierei de concertist. A făcut lungi turnee în Europa și America; concomitent a desfășurat o bogată activitate pedagogică ca profesor de vioară la Mozarteum din Salzburg.
Este autorul cîtorva mici piese pentru vioară.
A murit la Viena, la 26 iulie 1960.

25

1774 — A murit la Neapole **Niccolo JOMMELLI** (n.10.IX.1714).

1880 — S-a născut la Graz **Robert STOLZ,** compozitor austriac.
Primele îndrumări le-a primit de la părinții săi, ambii muzicieni. Frecventează apoi conservatorul din Graz, după absolvirea căruia este numit dirijor la Opera din Brünn și apoi la *Theater an. der Wien* din Viena. Compozitor de o fecunditate deosebită, R Stolz a scris peste 60 de operete, valsuri și cîntece vieneze. Printre operetele care mai fac încă parte din repertoriile actuale sînt: *Der Tanz ins Glück (Fritz) Tanzgräfin, Eine einzige Nacht, Două inimi într-un vals.*

1893 — S-a născut la Kolțovka, gub. Kazan, **Maxim Dormidontovici MIHAILOV,** Artist al poporului U.R.S.S., cîntăreț sovietic.
Și-a făcut studiile muzicale la Kazan și la Moscova. Între 1929 și 1932 este solist al Comitetului Unional de radio, iar după această dată solist al *Teatrului Mare* din Moscova, timp de mai multe decenii, ca interpret mai ales al rolurilor epice din repertoriul clasic rus (Pimen din *Boris Godunov*, rolul titular din *Ivan Susanin*, Konceak din *Kneaz Igor*, etc.). Paralel cu activitatea de cîntăreț de operă, el este un foarte apreciat propagator de cîntece populare ruse.

1918 — S-a născut la Lawrence, Massachusetts, S.U.A. **Leonard BERNSTEIN** dirijor și compozitor american.
A studiat la Universitatea Harvard cu Walter Piston ș.a. și la Institutul Curtis din Philadelphia, concomitent cu studiul pianului în particular. Este unul din cei mai remarcabili dirijori americani, director și prim dirijor al Orchestrei simfonice din New-York (1959). A compus două balete, muzică pentru o revistă, lucrări simfonice și vocal-simfonice, o simfonie cu pian, piese instrumentale și vocale de cameră, alte lucrări scenice între care comedia muzicală *West side Story* (1957).

1919 — S-a născut la Craiova **Lola Anna Maria BOBESCU,** violonistă română.
Recunoscîndu-i aptitudinile muzicale, tatăl său — profesorul de muzică Bobescu — a început să-i dea primele îndrumări în

studiul viorii, de la vîrsta de 5 ani, astfel încît la 7 ani a fost primită la cursul de vioară al Academiei din Viena şi apoi în clasa de specializare a Conservatorului din Paris. Printre principalii ei îndrumători, în această perioadă, se numără Jacques Thibaud şi Marcel Chailley. În 1937 s-a numărat printre laureaţii Concursului de vioară Ysaye din Bruxelles.

S-a afirmat din adolescenţă ca o virtuoză a viorii şi şi-a creat o frumoasă reputaţie artistică prin concertele date în marile centre muzicale din Europa, Asia şi America, atît în recitale, cît şi în concerte cu orchestre, sub conducerea unor dirijori de renume, ca: Paul Paray, W. Mengelberg, Otto Klemperer, George Enescu, George Georgescu, Charles Münch, Jean Martinon etc.

Stabilită din 1938 în Belgia, Lola Bobescu a format o orchestră de cameră „Soliştii din Bruxelles", cu care a repurtat succese în turneele făcute în diverse ţări, atît în săli de concerte cît şi la posturile de radio. Lola Bobescu desfăşoară şi o activitate pedagogică intensă, ca profesoară la catedra de vioară a conservatorului din Liège.

1946 — A murit la Londra **Arnold Josef ROSE** (n.24.X.1863).

26

1923 — S-a născut la München **Wolfgang SAWALLISCH,** dirijor german.

Profesor la Conservatorul din Köln, şi-a început cariera artistică la Augsburg, în 1946, continuînd-o apoi la Aachen, Wiesbaden, Hamburg şi Köln. Cu ocazia participării la festivalurile internaţionale din Salzburg, atrage atenţia cercurilor artistice prin înaltul nivel al interpretărilor sale, fapt care-i aduce numeroase angajamente şi în străinătate, impunîndu-l printre dirijorii contemporani de mare prestigiu.

1958 — A murit la Londra **Ralph VAUGHAN WILLIAMS** (n.12.X.1872).

27

1521 — A murit la Condé, Belgia, compozitorul flamand **Josquin DES PRÉS** cunoscut şi sub numele: Des Prez, Deprez, Dupré, Prato, A. Prato, Del Prato, A. Pratis, Pratensis; numele său de botez a căpătat diminutivul Josse, formele latine fiind Josquinus sau Jodocus.

Nu se cunoaşte nici data exactă a naşterii — se presupune că s-a născut cam prin anul 1455 — şi nici locul (Ţările de Jos după majoritatea autorilor). Se presupune că şi-a făcut educaţia muzicală sub îndrumarea marelui maestru flamand Okeghem, iar mai tîrziu la şcolile lui Obrecht şi Busnois. Informaţiile privitoare la viaţa lui sînt puţine şi nesigure. Totuşi se ştie cu preciziune că a fost în serviciul papei la Capela Sixtină şi al lui Ludovic al XII-lea, regele Franţei; de asemenea, la diverse curţi ducale din Italia şi din Franţa. Faima de care s-a bucurat s-a datorat între altele perfecţiunii notaţiei sale muzicale, unei admirabile inspiraţii melodice, ca şi clarităţii armonice pe care şi-a întemeiat în mod firesc limbajul. Polifonist remarcabil şi contrapunctist eminent, el nu a făcut un scop în sine din construcţia muzicală, ci a căutat să o lege de realizarea artistică, ajungînd la o înaltă treaptă de valorificare a mijloacelor destinate să servească expresiei sentimentelor. Este poate primul compozitor din a cărui creaţie rezultă cu claritate acest sens fundamental al muzicii. Un factor demn de interes îl constituie şi inspiraţia din muzica populară, care este adesea prezentă în lucrările sale bisericeşti. Creaţia sa, pătrunsă de un adînc umanism, a cuprins un mare număr de messe, motete şi *chanson*-uri din care însă numai o parte a ajuns pînă la noi. Multe dintre ele sînt celebre, ca de pildă, *Stabat mater*, psalmul *Miserere*, *chanson*-ul *Déploration de Johan Okeghem*.

1572 — A murit la Lyon **Claude GOUDIMEL,** compozitor francez (născut la Besançon în jurul anului 1510).

A fost unul din reputaţii polifonişti francezi ai veacului al XVI-lea. Armonizarea pentru 4 voci a psalmilor, făcută de el, a devenit foarte răspîndită fiind cîntată atît în Franţa cît şi în ţările de limbă germană; ea a apărut şi în tipărituri datînd din veacul al XVIII-lea. De multă apreciere s-au bucurat şi *chanson*-urile sale. Goudimel a fost omorît în timpul masacrului hughenoţilor din Lyon, la 27 august 1572.

1867 — S-a născut la Foggia **Umberto GIORDANO,** compozitor italian.

Adept al verismului italian, a studiat la Conservatorul din Neapole şi s-a dedicat creaţiei de opere. Lăsîndu-se atras de stilul melodramatic, aflat la modă la sfîrşitul secolului trecut, a căutat mai mult efectele scenice decît exprimarea de emoţii sincere. Din numeroasele sale opere, cea mai cunoscută este *Andréa Chenier*, după care, în ordinea succesului, urmează *Mala vita* sau *Il Voto*, *Fedora* şi *Madame Sans-Gêne*.

A murit la Milano, la 12 noiembrie 1948.

28

1733 — Premiera operei comice *La serva Padrona*, *intermezzo* în 2 acte de B. Pergolesi, la *Teatrul San Bartolomeo* din Neapole. Libretul este semnat de Gennaro Antonio Federico, care l-a scris iniţial ca *intermezzo* comic pentru pauzele operei *seria Il prigioniero superbo*. Acţiunea se petrece la începutul secolului al XVIII-lea.

1850 — Premiera operei romantice *Lohengrin* (3 acte) de R. Wagner, la *Hoftheater* din Weimar. Libretul aparţine compozitorului, care a folosit un vechi poem german al unui autor necunoscut, *Lohengrin, cavalerul cu lebăda*. Acţiunea se petrece în Belgia, în prima jumătate a secolului al X-lea.

1927 — S-a născut la Bucureşti baritonul **Nicolae HERLEA**, Artist al poporului.

Nicolae Herlea
în rolul lui Figaro

A studiat la Conservatorul din Bucureşti. Laureat al concursurilor internaţionale de la Praga (1954), Geneva (1955), Verviers (1957), şi Bruxelles, exponent al celei mai tinere generaţii de cîntăreţi români, se afirmă mai ales ca interpret de operă prin glasul său cald, de mare amploare, prin puternicul său simţ dramatic şi repurtează succese din ce în ce mai mari pe scenele operelor din ţară şi de peste hotare (Moscova, Leningrad, Bruxelles, Londra, Milano, Paris, New York, Salzburg). Printre rolurile sale preferate se numără Figaro din Bărbierul din Sevilla, Posa din Don Carlos, Contele de Luna din Trubadurul, René din Bal Mascat, Tonio din Paiaţe şi rolul titular din Rigoletto.

1953 — A murit la Moscova **Nikolai Semionovici GOLOVANOV** (n.9/21.I.1891).

1959 — A murit la Paris **Bohuslav MARTINU** (n.8.XII.1890).

29

1947 — Premiera operetei *Vînt de libertate* (3 acte — 5 tablouri) de I. Dunaevski, la Moscova. Libretul este semnat de V. V. Vinikov, V. K. Kraht şi V. Tipot.

30

1887 — S-a născut la Bucureşti soprana **Alexandra FERARU**.
A făcut studii de canto la Academia lirică de muzică din Paris cu Elena Teodorini şi apoi în Italia. A participat la fondarea Operei din Bucureşti, pe a cărei scenă a creat timp îndelungat roluri importante din repertoriul genului. Succesele obţinute i-au asigurat un loc de frunte în rîndurile artiştilor lirici români.

31

1821 — S-a născut la Potsdam **Hermann Ludwig Ferdinand von HELMHOLTZ,** om de ştiinţă german.

Profesor de filozofie şi de matematici la diverse universităţi din Germania, devine în 1871 profesor de fizică la Universitatea din Berlin. Autoritate de renume mondial, este un nume de mare importanţă şi pentru dezvoltarea teoriei muzicii, mai ales în domeniul acusticii, prin impunătoarea sa lucrare considerată clasică, despre senzaţiile auditive ca bază fiziologică pentru teoria muzicii: *Die Lehre von der Tonempfindungen als physiologische Grundlage für die Theorie der Musik.*

A murit la Charlottenburg, Berlin, la 8 septembrie 1894.

1905 — A murit la Varese **Francesco TAMAGNO** (n.28.XII.1850)

1

1653 — A fost botezat la Nürnberg (nu se știe ziua nașterii) **Johann PACHELBEL,** organist și compozitor german.

Apreciat ca organist, a funcționat în această calitate la curțile nobiliare din Eisenach, Stuttgart și Gotha, la Ehrfurt și la Nürnberg. Este privit ca unul din înaintașii spirituali ai lui J. S. Bach. A scris corale (cuprinse în lucrările *Musikalische Sterbens Gedanken* și *Erster Theil ettischer Chorale welche bey wahrenden Gottes Dienst zum präambulieren gebraucht werden können)*, suite pentru două viori și numeroase alte suite, fugi etc. Cea mai importantă lucrare a sa, *Hexachordum Apolinis*, cuprinde șase cicluri de variații pe diferite melodii.

A murit la Nürnberg, la 6 martie 1706.

1834 — S-a născut la Paderno Fasolaro, lîngă Cremona, **Amilcare PONCHIELLI,** compozitor italian.

Absolvent al Conservatorului din Milano, s-a dedicat de tînăr compoziției, repurtînd unele succese, mai ales cu lucrările scenice. A scris 10 opere, 2 balete, o cantată, cîntece eroice, dar din toată creația sa se mai menține în repertoriu doar opera *Gioconda.*

A murit la Milano, la 17 ianuarie 1886.

1854 — S-a născut la Siegburg pe Rin **Engelbert HUMPERDINCK** compozitor german.

A studiat la Köln și la München, remarcîndu-se încă din această perioadă prin talentul său componistic. Cunoscîndu-l pe Wagner în cursul unei călătorii în Italia, a devenit asistentul acestuia la teatrul din Bayreuth, fapt care explică influența marelui compozitor asupra creației sale ; timp de doi ani a fost profesor la Conservatorul din Barcelona. Mai tîrziu s-a stabilit la Frankfurt pe Main, unde a fost profesor la Conservator și critic muzical la „Frankfurter Zeitung". A compus opere și spectacole muzicale, în majoritate pentru copii, muzică de scenă, piese corale, piese simfonice, vocal-simfonice și de muzică de cameră. Cea mai bună lucrare a sa, opera *Hänsel și Gretel*, s-a bucurat de succes în lumea întreagă și figurează și astăzi în repertoriul permanent al teatrelor lirice.

A murit la Neustrelitz, la 27 septembrie 1921.

1886 — S-a născut la Brunnen, cantonul Schwytz, **Othmar SCHOECK,** compozitor și dirijor elvețian.

A studiat mai întîi la Zürich, apoi la Leipzig, cu Max Reger. Considerat drept unul dintre cei mai reprezentativi compozitori elvețieni contemporani din generația mai veche, Schoeck a condus între 1909—1917 diferite formații corale din Zürich, după care a fost dirijorul concertelor simfonice din St. Gall pînă în 1944. Cea mai importantă parte a creației sale o formează, alături de lieduri, în număr de aproape 400, lucrările dramatice, printre care opera *Penthesilea*. În materie de armonie, a urmat o evoluție de făurire

treptată a unui limbaj modern, fără însă a renunţa la primatul melodiei, a cărei factură simplă l-a apropiat de expresia populară. Liric prin excelenţă, a mai scris coruri, muzică simfonică, vocal-simfonică şi concertantă, şi muzică de cameră instrumentală.

A murit la Zürich, la 8 martie 1957.

1953 — A murit, la Mont Cernet, lîngă Barcelonette, **Jacques THIBAUD** (n.27.IX.1880).

1955 — S-a înfiinţat *Filarmonica de Stat din Cluj*. Concertul inaugural a avut loc la 4 decembrie 1955.

1964 — A murit la Bucureşti, **George GEORGESCU** (n.12.IX.1887).

2

1397 — A murit la Florenţa **Francesco LANDINO,** poet, organist şi compozitor italian (n. la Florenţa în anul 1325, data exactă nu se cunoaşte).

Unul din exponenţii curentului franco-italian de adoptare a unui nou stil componistic, cunoscut sub numele de *Ars nova* — după lucrarea iniţiatorului şi teoreticianului acestui curent, Philippe de Vitry. Personalitate originală, considerat drept unul dintre cei mai mari maeştri ai secolului al XIV-lea, Landino a compus peste 100 de madrigale, balade şi motete laice.

1862 — S-a născut la Amsterdam **Alphons DIEPENBROCK,** compozitor olandez.

Şi-a făcut pregătirea muzicală singur. S-a afirmat cu autoritate în domeniul muzicii vocale, în coruri cu orchestră sau neacompaniate şi în piese pentru o singură voce. A fost printre cei dintîi care au scris lieduri pentru o voce solistă cu orchestră, deschizînd în această direcţie drumul unui mare număr de compozitori moderni. A mai compus muzică de scenă, piese instrumentale şi vocale de cameră.

Diepenbrock s-a situat alături de Zweers şi Wagenaar în fruntea şcolii muzicale olandeze.

A murit la Amsterdam, la 5 aprilie 1921.

3

1596 — S-a născut la Cremona **Nicolo AMATI,** constructor italian de viori.

Familia Amati a fost vestită pentru viorile pe care le-au construit membrii ei, din tată în fiu, timp de un veac şi jumătate. Figura cea mai proeminentă a acestei familii a fost Nicolo, datorită marelui număr de viori construite de el, cît şi faptului că a avut ca elev pe Antonio Stradivarius, cel mai mare constructor de viori cunoscut pînă astăzi.

A murit la Cremona, la 12 august 1684.

1695 — S-a născut la Bergamo **Pietro LOCATELLI,** violonist şi compozitor italian.

A fost elevul lui Corelli la Roma şi s-a distins ca un virtuoz al viorii. Stabilit la Amsterdam a organizat acolo numeroase concerte publice periodice.

Istoria muzicii îi datorează lui Locatelli introducerea violei ca al patrulea instrument în grupul solistic *concertino* din *Concerto grosso*, grupare care pînă la el era alcătuită numai din 3 instrumente de coarde. Creaţia sa cuprinde: sonate, concerte, *concerti grossi*, muzică pentru flaut, trio-sonate, concerte pentru 4 instrumente ca şi o serie de studii şi capricii pentru vioară în care a căutat să lărgească cu orice preţ posibilităţile ei expresive, ajungînd din această cauză la unele exagerări şi absurdităţi tehnice, care depăşesc resursele fireşti ale instrumentului.

A murit la Amsterdam, la 30 martie 1764.

1901 — S-a născut, la Turnu-Măgurele **Gherase DENDRINO,** compozitor şi dirijor român. Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

Absolvent al Conservatorului din Bucureşti unde a studiat cu D. G. Kiriac, A. Castaldi şi Dimitrie Dinicu (violoncelul), Dendrino îşi începe cariera ca dirijor în 1946 la Teatrul Alhambra; trece apoi la Teatrul de Estradă, iar din 1950, ca prim dirijor la Teatrul de Stat de Operetă din Bucureşti.

În compoziţie, a început prin a scrie muzică uşoară, în 1934, aducînd o contribuţie remarcabilă în dezvoltarea acestui gen, la noi, atît prin varietatea inspiraţiei melodice, care-şi trage seva din folclor, cît şi prin bogăţia mijloacelor de expresie. În 1954 obţine Premiul de Stat pentru prima sa operetă „Lăsaţi-mă să cînt", avînd ca subiect un episod din viaţa compozitorului Ciprian Porumbescu. A doua operetă „Lisystrata", după comedia cu acelaşi nume a lui Aristofan, are ca libretişti pe Nicuşor Constantinescu şi George Voinescu. La acestea se adaugă muzică pentru radio şi muzică de film.

1944 — A murit la Bad Gastein **František (Franz) DRDLA** (n.28. XI.1868).

1964 — A murit la Viena **Joseph MARX** (n.11.V.1882).

4

1824 — S-a născut la Ansfelden, Austria superioară, **Anton BRUCKNER,** compozitor şi organist austriac.

A urmat contrapunctul la Viena şi compoziţia şi orchestraţia la Linz. După o lungă perioadă de activitate ca învăţător în şcoli săteşti şi ca organist la Linz, s-a mutat la Viena unde compoziţiile sale începuseră să fie cunoscute şi apreciate. A fost profesor de teorie şi orgă la Conservatorul din Viena, post pe care l-a deţinut timp de peste 20 de ani. A ţinut cursuri de teorie muzicală şi la Universitatea din Viena, activînd totodată şi ca organist al capelei imperiale. Pe tărîmul creaţiei a dat la iveală numeroase lucrări, în care se simte într-o oarecare măsură influenţa lui Wagner; la o analiză atentă însă, Bruckner vădeşte un stil foarte personal, atît în ceea ce priveşte structura cît şi mijloacele de exprimare. Creaţia lui Bruckner cuprinde: lucrări bisericeşti mari, vocal-simfonice, coruri cu acompaniament instrumental, coruri *a cappella* (messe, psalmi, corale, *Recviemul în re minor*, *Te Deum în do major* etc.), muzică simfonică (9 simfonii, o uvertură etc.) coruri, piese vocale şi instrumentale de muzică de cameră, lucrări pentru orgă etc.

A murit la Viena, la 11 octombrie 1896.

1892 — S-a născut la Aix-en Provence **Darius MILHAUD,** compozitor, dirijor şi critic muzical francez.

Elev al Conservatorului din Paris, a avut ca profesori pe Widor, Gédalge şi d'Indy. A făcut parte pentru scurt timp din grupul de compozitori, denumit „Cei 6", împreună cu George Auric, Louis Durey, Arthur Honegger, Francis Poulenc şi Germaine Tailleferre, grup aflat sub înrîurirea muzicală a lui Erik Satie şi sub cea literară a lui Jean Cocteau. Din 1936 face parte din Federaţia naţională de muzică. Este profesor la Conservatorul din Paris.

Unul dintre cei mai activi compozitori ai muzicii contemporane franceze, Milhaud are o creaţie pe cît de vastă pe atît de inegală. Muzica sa conţine însă pagini de o reală valoare poetică, de un lirism autentic. Din această cauză, părerile despre creaţia sa sînt contradictorii. Ceea ce se desprinde însă din aceste dispute este recunoaşterea deplinei stăpîniri a tehnicii componistice şi a unei abilităţi remarcabile în mînuirea contrapunctului politonal.

A scris peste 10 opere, opere pentru copii, 14 balete, muzică de scenă, de film şi de radio, lucrări corale laice şi religioase, muzică simfonică, muzică de fanfară şi de jazz, concerte, lucrări vocale, muzică de cameră şi de orgă, lucrări instrumentale, lucrări pentru unde „Martenot" şi pian etc.

1907 — A murit la Bergen, Norvegia, **Edvard Hagerup GRIEG** (n.15.VI.1843).

1919 — A luat fiinţă la Bucureşti Societatea „Opera Artiştii asociaţi" ai cărei iniţiatori au fost între alţii: Jean Athanasiu, George Folescu, Egizio Massini, Elena Drăgulinescu-Stinghe, Rudolf Steiner. La 22 septembrie 1919, asociaţia se măreşte prin cooptarea de noi membri, ca: I. N. Otescu, Alexandra Feraru, Enrichetta Rodrigo-Athanasiu, Edgar Istratty, Romulus Vrăbiescu; după puţin timp celor de mai sus li se adaugă A. Costescu-Duca, Al. Alger, Vasile Rabega şi ia numele de Societatea lirică română „Opera".

Înfiinţarea Societăţii „Opera" a marcat începutul unor stagiuni regulate de operă cu artişti autohtoni şi punerea temeliilor primei scene lirice naţionale.

1958 — Inaugurarea, la București, a Festivalurilor și Concursurilor Internaționale trienale „George Enescu"

5

1735 — S-a născut la Leipzig **Johann Christian BACH**, („milanezul" sau „londonezul") compozitor, dirijor și pianist german, fiu al lui J. S. Bach.

A studiat pianul cu fratele său mai mare Carl Philip Emmanuel Bach, la Berlin, și teoria cu Padre Martini, la Milano, unde a și rămas un timp ca organist al catedralei. Mai tîrziu s-a stabilit la Londra, unde a desfășurat o vastă activitate muzicală ca autor de opere (a scris 11 opere italiene, 2 oratorii, cantate) și ca dirijor de concerte simfonice, ca profesor și compozitor de lucrări instrumentale. A fost maestru de capelă al curții regale engleze. În Anglia a fost primul care a introdus clarinetul într-o orchestră de operă, conferind de altfel roluri solistice mai importante suflătorilor de lemn. A scris muzică bisericească, arii și cîntece, dar este considerat cel mai important simfonist al familiei prin compozițiile sale orchestrale și instrumentale (49 simfonii, 13 uverturi, 31 simfonii concertante, 37 concerte pentru pian, zeci de sonate, piese pentru diferite formații de cameră ș.a.) cu care a contribuit într-o măsură însemnată la dezvoltarea simfoniei și a muzicii instrumentale de cameră. În timpul șederii sale la Londra, Mozart a învățat multe de la Johann Christian Bach, care de altfel a servit drept model în domeniul instrumental și lui Haydn; la Neapole a fost publicată o lucrare intitulată *Méthode ou recueil de connaissances élémentaires pour le fortepiano ou clavecin.*

A murit la Londra, la 1 ianuarie 1782.

1781 — S-a născut la Mattsee, lîngă Salzburg, **Anton DIABELLI**, editor și compozitor austriac de origine italiană.

A devenit cunoscut la Viena prin numeroase piese pentru pian și diferite aranjamente, care s-au bucurat de mare succes. A scris pentru bisericile de la țară messe speciale care se cîntă și astăzi în Austria, fiind accesibile și ușor de executat. A fost profesor de pian și de chitară și a fondat o casă de editură muzicală care a publicat îndeosebi lucrări ale compozitorilor vienezi. Beethoven a scris cele *33 de variațiuni pentru pian Op 120*, folosind ca temă un vals de Diabelli.

A murit la Viena, la 7 aprilie 1858.

1791 — S-a născut la Berlin **Giacomo MEYERBEER (Jakob Liebmann Beer)**, compozitor, pianist și dirijor german.

Atras de scenă, devine un reprezentant strălucit al genului „operei mari franceze". Marile sale succese le-a realizat la Paris, dar a activat și la Berlin ca director artistic al Operei. În general, muzica sa nu are trăsături de mare originalitate, dar izbutește totuși să creeze momente de o mare forță dramatică. Cele mai cunoscute lucrări ale lui Mayerbeer sînt: *Robert diavolul*, *Hughenoții*, *Profetul*, *Africana*, *Steaua nordului*. A mai compus: un oratoriu, cantate, muzică bisericească, piese pentru orchestră, piese pentru pian, pentru voce și pian, muzică de scenă, muzică de fanfară etc.

A murit la Paris, la 2 mai 1864.

1892 — S-a născut la Budapesta **József SZIGETI,** violonist maghiar.
Elev al lui Jenő Hubay, la Budapesta, a condus mai tîrziu timp de 7 ani clasa de maeştri a Conservatorului din Geneva. Se numără printre marii violonişti ai timpului nostru. A făcut turnee în toate continentele, repurtînd mari succese. Este autorul unor transcripţii pentru vioară şi al unui volum de memorii.

1965 — A murit la Lambarene, Congo, **Albert Schweitzer** (n.14.I. 1875).

6

1819 — S-a născut la Bucureşti **Nicolae FILIMON,** scriitor, primul critic muzical român.

Cunoscut mai cu seamă prin lucrările sale literare, Nicolae Filimon a desfăşurat şi o bogată activitate de cronicar muzical la: Naţionalul, Revista Carpaţilor, Ţăranul român etc., lăsînd preţioase informaţii cu privire la viaţa muzicală a oraşului Bucureşti. Este socotit primul critic muzical român, deoarece a fost într-adevăr cel dintîi care a exercitat această profesie, cu regularitate şi cu destulă competenţă, în dorinţa de a răspîndi cultura muzicală în popor.

N. Filimon este şi autor al unor încercări monografice, ca: Schiţe trase din viaţa şi scrierile muzicale ale celebrului maestru G. Verdi; Lăutarii şi compoziţiunile lor, Jocul Bănăţean; Despre începuturile operei muzicale — progresul şi perfecţiunea unde a ajuns în timpul de azi; Schiţă biografică asupra celebrului violonist Paganini, etc.

N. Filimon cunoştea bine mediul teatral nu numai printr-o documentare din afară, ci chiar ca interpret. El a fost corist, flautist şi îndrumător în trupa Operei Italiene din Bucureşti.

A murit la Bucureşti, la 18 martie 1865.

1903 — S-a născut la Leva, azi Levice, Cehoslovacia, **Pál KADOSA,** compozitor pianist şi pedagog maghiar.

A studiat cu Kodály Zoltán la Academia de muzică din Budapesta unde acum, la rîndul său, este profesor. S-a făcut remarcat în ţară şi străinătate ca un pianist de valoare; în concertele sale a promovat cu asiduitate muzica contemporană şi într-o largă măsură pe cea a tinerilor compozitori maghiari. Compozitor multilateral, Kadosa este influenţat în creaţie de muzica populară maghiară. Printre lucrările sale figurează: o operă, lucrări corale şi vocal-simfonice, muzică orchestrală, piese concertante, muzică de cameră vocală şi instrumentală, dintre care multe lucrări pentru pian, etc.

1904 — S-a născut la Loveci, **Liubomir PIPCOV,** compozitor şi profesor bulgar. Artist al poporului, laureat al Premiului Dimitrov

A studiat mai întîi la Sofia, apoi cu Paul Dukas şi Ivonne Lefébure la École Normale de Musique din Paris, unde a fost şi elevul lui Vincent d'Indy. Colaborator la ziare şi reviste progresiste a activat ca dirijor al corului Operei Populare din Sofia, al cărui

director a fost din 1944 pînă în 1947, după care a fost numit profesor la Academia de Muzică din Sofia. Creaţia sa cuprinde 3 opere, muzică simfonică, cantate, concerte instrumentale, muzică vocală de cameră, coruri şi muzică de film.

1906 — S-a născut la Corabia, Romanaţi, **Nicolae BUICLIU,** compozitor şi profesor român. Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

După ce a absolvit Conservatorul din Bucureşti, unde, între alţii, a avut ca profesor pe A. Castaldi, şi-a continuat pregătirea muzicală la Paris, la Schola Cantorum. Este de mai mulţi ani profesor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din Bucureşti. Creaţia sa denotă predilecţia compozitorului pentru muzica instrumentală şi o solidă legătură de limbaj melodic cu muzica populară românească. A scris 3 simfonii (a doua cu cor) şi alte lucrări orchestrale, un concert de pian, muzică de cameră *(Trio cîmpenesc pentru vioară, violoncel şi pian, Sonata pentru violoncel şi pian, Cvartetul de coarde* etc.)

1962 — A murit la Berlin, **Hans EISLER** (n.6.VII.1898).

7

1726 — S-a născut la Dreux, **François André Dannican PHILIDOR,** compozitor francez.

Cariera sa artistică s-a împletit strîns cu aceea de şahist, care l-a preocupat într-o măsură atît de mare încît l-a împiedicat să se dedice exclusiv muzicii. A fost, de altfel, unul din cei mai mari şahişti din lume, lăsînd o carte devenită celebră *Analyse du jeu des échecs*. A fost însă şi un compozitor de talent; a fost primul compozitor francez de operă care a introdus aria descriptivă, cvartetul vocal neacompaniat şi duetul întemeiat pe două melodii cu totul diferite. A compus numeroase opere comice *(Potcovarul, Sancho Pança, Pădurarul* etc.) o operă tragică, lucrări corale, romanţe ş.a.

A murit la Londra, la 24 august 1795.

1889 — S-a născut la Chiaravalle, Italia, **Umberto PESSIONE,** dirijor român de origine italiană.

După absolvirea Conservatorului din Bologna este numit dirijor substituit la *Scala* din Milano, unde devine elev al lui Toscanini. În 1913 se stabileşte în România, unde desfăşoară o vie activitate artistică şi participă ca membru fondator şi ca dirijor la înfiinţarea Operei Române şi a Societăţii Compozitorilor Români. În timpul primului război mondial colaborează alături de George Enescu cu ocazia refugiului la Iaşi, la înjghebarea unei formaţii de operă.

În 1929 obţine Premiul Enescu pentru *Suita romantică pentru orchestră.* A mai compus lieduri, piese pentru harpă, muzică de scenă.

A murit la Bucureşti, la 19 martie 1943.

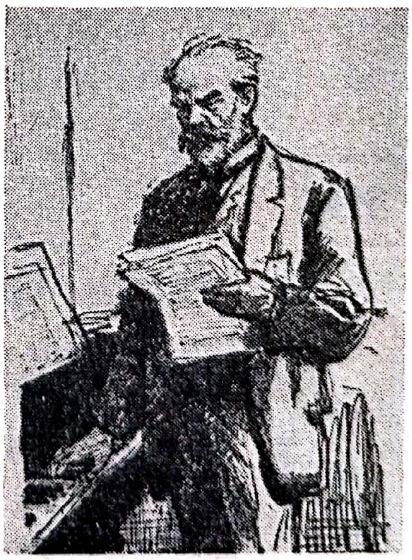
8

1613 — A murit la Neapole **Don Carlo GESUALDO da Venosa,** compozitor italian (născut în acelaşi oraş, în jurul anului 1560).

A fost unul dintre cei mai mari compozitori de madrigale ai timpului său. Din cele şase cicluri de madrigale pe care le-a publicat, primele patru reprezintă o admirabilă continuare a celor mai bune tradiţii ale genului. În ultimele două, el se ridică mult deasupra contemporanilor săi în acest domeniu, devenind purtătorul plin de măiestrie al unor noi tendinţe armonice; el îşi făureşte un limbaj original şi bogat, eliberat de strînsoarea contrapunctului strict, cu care reuşeşte nu numai o împrospătare fundamentală a formelor de expresie, ci şi redarea la o înaltă treaptă artistică a unui conţinut emoţional de o adîncă semnificaţie poetică.

1841 — S-a născut la Nelahozeves pe Vltava, lîngă Praga, **Antonin DVOŘÂK,** compozitor şi pedagog ceh.

În tinereţe a învăţat vioara, viola, pianul şi orga; în continuare s-a înscris la şcoala de orgă din Praga, unde erau instruiţi cei ce doreau să devină profesori sau compozitori, spre deosebire de Conservator, care pregătea pe interpreţi, şcoli care au fost reunite în 1890 şi unde Dvořák a devenit profesor şi mai tîrziu director. După terminarea studiilor, el a fost nevoit să cînte într-o mică formaţie instrumentală şi apoi ca violonist în orchestra *Teatrului Naţional* din Praga, dînd şi lecţii pentru a-şi putea asigura traiul. Încetul cu încetul compoziţiile sale au început să devină cunoscute atît în ţară cît şi peste hotare. Brahms l-a apreciat foarte mult, l-a încurajat şi l-a sprijinit. După vizitele pline de răsunet făcute în Anglia, a fost invitat să preia direcţia Conservatorului nou înfiinţat din New York, unde a rămas timp de doi ani, ducînd o intensă muncă de organizare a învăţămîntului muzical. De aici datează cîteva din lucrările sale cele mai valoroase: *Simfonia „Din lumea nouă"*, *Concertul pentru violoncel op 104*, muzică de cameră, între care *Cvartetul american* ş.a. Reîntors în patrie, Dvořák desfăşoară o admirabilă activitate pedagogică, care l-a situat în rîndurile celor mai preţuiţi îndrumători ai tinerilor muzicieni cehi.

Dvořák văzut de Hugo Boettinger

În componistică Dvořák, apreciat mai ales pentru muzica sa instrumentală, a abordat aproape toate genurile. Creaţia sa este profund impregnată cu elemente melodice şi ritmice de bază ale muzicii populare cehe. Alături de Smetana, el este considerat un făuritor al şcolii muzicii naţionale cehe moderne. Îndrăgostit de natură, legat de firea poporului său, de obiceiurile, preocupările şi năzuinţele acestuia, avînd o viziune optimistă asupra vieţii, Dvořák îşi exprimă aceste laturi temperamentale într-o muzică de

rară inspirație melodică, cu o substanță mai mult lirică, pe care o îmbracă într-o haină armonică și orchestrală plină de măiestrie. Creația sa cuprinde opere (*Rusalka*, *Iacobinul*, *Armida*, *Dimitri*, *Diavolul și Katia* etc.), muzică de scenă, lucrări vocal-simfonice, între care un *Stabat Mater*, coruri *a cappella*, lucrări simfonice (9 simfonii, serenade, rapsodii, uverturi printre care *Uvertura husită* și ciclul de uverturi *În mijlocul naturii*, *Carnaval* și *Othello*, poeme simfonice, etc.), lucrări concertante, muzică de cameră, piese instrumentale, melodii vocale cu pian și duete vocale (*Duetele morave* etc.)

Dvořák a fost membru al Academiei Cehoslovace de Știință și Artă.

A murit la Praga, la 1 mai 1904.

1894 — A murit la Charlottenburg, Berlin, **Hermann Ludwig Ferdinand von HELMHOLTZ** (n.31.VIII.1821).

1949 — A murit la Garmisch **Richard STRAUSS** (n.11.VI.1864).

9

1583 — A fost botezat la Ferrara, **Girolamo FRESCOBALDI,** organist, pedagog și compozitor italian.

Supranumit „Bach italian" pentru cunoștințele sale temeinice în arta contrapunctului, a fost timp de peste 30 de ani organist la catedrala Sf. Petru. Socotit cel mai de seamă interpret din vremea sa, Frescobaldi, a compus pentru orgă madrigale pe 5 voci, toccate, ricercari, partite, capricii.

A murit la Roma, la 1 martie 1643.

1865 — Premiera operei comice-mitologice *Frumoase Galathée* (1 act) de F. von Suppé pe text de Poly Henrion la *Carltheater* din Viena. Subiectul este o parodie a legendei mitologice a lui Pygmalion, sculptorul îndrăgostit de statuia creată de dînsul, legendă redată de poetul Ovidiu în *Metamorfoze*.

1896 — A murit la București **Matei MILLO** (n. 24.XI.1814).

1960 — A murit la Stockholm **Jussi BJÖRLING** (n.2.II.1911).

10

1714 — S-a născut la Neapole **Niccolo JOMMELLI,** compozitor italian.

Prin numeroasele sale opere, care s-au jucat în întreaga Italie și în diferitele țări europene, el s-a impus ca unul dintre cei mai înzestrați continuatori ai școlii napolitane de operă. Spre deosebire de cei mai mulți dintre compozitorii italieni de operă contemporani, Jommelli a fost influențat în mod simțitor de muzica germană și anume de Școala de la Mannheim. (A fost timp de 15 ani capelmaistru la Stuttgart). În operele sale a folosit un limbaj simplu, plin de noblețe, acordînd orchestrei un rol important, valorificînd posibilitățile expresive ale recitativului acompaniat, străduindu-se

să imprime ariilor sale o tensiune emoțională crescîndă. Jommelli a fost un timp maestru de capelă adjunct la catedrala Sf. Petru din Roma și directorul unuia din Conservatoarele din Veneția.
A murit la Neapole, la 25 august 1774.

1949 — A murit la Paris **Henri Benjamin RABAUD** (n.10.XI.1873).

11

1786 — S-a născut la Uelzen, Hanovra, **Daniel Frederik Rudolph KUHLAU,** compozitor german stabilit în Danemarca.
A studiat la Hamburg, unde apoi a dat lecții și concerte de pian, activitate pe care a continuat-o la Copenhaga. A scris mai multe opere și muzică de scenă, dintre care *Elverhoj* (Colina zînelor) a rămas una din cele mai populare lucrări scenice din perioada romantică daneză. Kuhlau a compus muzică de cameră, mai ales pentru flaut. El însuși a cîntat mult la acest instrument în orchestra curții regale din Copenhaga. A mai scris coruri bărbătești, muzică pentru pian, dintre care sonatina s-a bucurat de o mare popularitate, ca material de studiu pentru pianiștii începători.
A murit la Copenhaga, la 12 martie 1832.

1825 — S-a născut la Praga **Eduard HANSLICK,** muzicolog și critic muzical austriac de origine cehă.
Negînd funcția activă socială a muzicii și-a apărat cu înverșunare teoriile estetice formaliste ale muzicii pure, ale artei pentru artă, atît de la catedra sa de estetică și istoria muzicii de la Universitatea din Viena, cît și în coloanele ziarelor „Wiener Zeitung", „Presse" și „Neue Freie Presse", al căror temut critic muzical a fost ani de zile. Aceeași concepție stă și la baza lucrărilor sale teoretice, ca: *Vom Muzikalisch Schönen*, *Die moderne Oper*, *Geschichte des Koncertwesens in Wien* etc.
A murit la Baden lîngă Viena, la 6 august 1904.

1882 — S-a născut la Berlin **Paul BEKKER,** muzicolog și critic muzical german. A desfășurat o remarcabilă activitate de critică muzicală în cîteva ziare importante din Berlin și Frankfurt. A fost director al Operelor din Kassel și Wiesbaden. A lăsat cîteva lucrări importante, printre care monografiile *Beethoven* și *Richard Wagner* și un studiu asupra simfoniilor lui Mahler.
A murit la New-York, la 7 martie 1937.

1907 — S-a născut **Lev OBORIN,** Artist al poporului R.S.F.S.R., pianist și pedagog sovietic.
Este absolvent al Școlii muzicale „Gnesin" și al Conservatorului din Moscova, unde a fost elevul lui Igumnov și al lui Miaskovski. Considerat printre interpreții de frunte ai școlii pianistice sovietice (premiul I al Concursului internațional de pian „Chopin", Varșovia 1927), Oborin are un repertoriu întins și variat, care cuprinde aproape toate genurile literaturii pianistice. Distins interpret de muzică de cameră, el a format cu Oistrah un cuplu de sonate și un trio (împreună cu violoncelistul Knușevițki). Este profesor la Conservatorul din Moscova și autor al unor piese pentru pian.

12

1733 — A murit la Paris **François COUPERIN** (Le Grand) (n.10. XI.1668).

1764 — A murit la Paris **Jean Philippe RAMEAU** (n.25.IX.1683).

1789 — A murit la Strasbourg **Franz Xaver RICHTER** (n.1.XII.1709).

1887 — S-a născut la Sulina **George GEORGESCU**, Artist al poporului, laureat al Premiului de Stat, dirijor român.

A studiat violoncelul cu Constantin Dimitrescu la Conservatorul din Bucureşti, unde urmează în acelaşi timp cursuri de armonie, contrapunct şi muzică de cameră. În 1910 pleacă la Berlin unde intră la Hochschule für Musik, la clasa de perfecţionare a cunoscutului violoncelist Hugo Becker, pe care mai tîrziu îl înlocuieşte în renumitul cvartet de coarde „Henri Marteau", cu care dă numeroase concerte în turneele prin importantele centre muzicale europene. După 1914, talentul său pentru dirijat fiind remarcat de Arthur Nikisch şi Richard Strauss, aceştia îi dau îndrumările necesare pentru cariera de şef de orchestră, căreia i se dedică exclusiv. Debutează dirijînd Orchestra Filarmonică din Berlin şi cucereşte deîndată publicul şi critica berlineză. În 1920 revine în ţară, unde, la 29 octombrie, conduce pentru prima oară Orchestra Filarmonică din Bucureşti. Din acest moment, numele lui George Georgescu este strîns legat de continua dezvoltare a acestui ansamblu orchestral pe care l-a condus timp de peste patru decenii, ridicîndu-l la valoarea celor mai de seamă formaţii simfonice europene, şi căruia i-a imprimat pecetea remarcabilei sale personalităţi artistice, atît ca interpret al operelor lui Beethoven, Brahms, Schumann Richard Strauss, Ravel, Ceaikovski, Prokofiev, Haciaturian, cît şi al celor ale compozitorilor români.

După cel de-al doilea război mondial, a întreprins numeroase turnee internaţionale, atît împreună cu Orchestra Filarmonică de Stat din Bucureşti, cît şi singur, pentru a dirija orchestre simfonice din marile centre muzicale din Europa şi din S.U.A., situîndu-se în rîndul celor mai de seamă dirijori ai timpului nostru.

A murit la Bucureşti, la 1 septembrie 1964.

1888 — S-a născut la Paris **Maurice CHEVALIER**, actor şi şansonetist francez.

Şi-a început cariera muzicală ca actor amator. A debutat la Paris, în 1904, obţinînd succese pe marile scene de music-hall mai ales alături de Mistinguette, la Folies-Bergères. A făcut nenumărate turnee de concerte prin Europa şi ambele Americi. De asemenea, a jucat în numeroase filme muzicale începînd cu *Parada dragostei* (1921) *Văduva veselă*, *O oră cu tine*, *Can-Can* etc. Este autorul unei foarte reuşite autobiografii, *Ma route et mes chansons*, şi al volumului *With love* (1960).

13

1819 — S-a născut la Leipzig **Clara Josephine SCHUMANN**, pianistă germană.

A fost fiica profesorului Friedrich Wieck cu care a studiat pianul, şi soţia lui Robert Schumann. În decursul unei îndelungate cariere concertistice desfăşurate în întreaga Europă, s-a impus ca o personalitate muzicală de primul rang şi ca o interpretă de o înaltă măiestrie. După moartea prematură a soţului ei, a contribuit într-o largă măsură la promovarea compoziţiilor acestuia. A fost aproape 15 ani titulara catedrei de pian a Conservatorului din Frankfurt pe Main. A scris lucrări pentru pian, un trio pentru pian şi coarde, lieduri ş.a.

A murit la Frankfurt pe Main, la 20 mai 1896.

1874 — S-a născut la Viena **Arnold SCHÖNBERG**, compozitor austriac.

Pregătirea muzicală şi-a făcut-o aproape în întregime singur, în afară de lecţiile de contrapunct primite, la Viena, de la Alexander von Zemlinsky. Activitatea şi-a împărţit-o între creaţie şi învăţămînt, afară de o perioadă petrecută la Berlin, cînd a trebuit să se întreţină conducînd o orchestră de muzică uşoară şi orchestrînd muzică de operetă. Lucrările sale de început au amprenta unei inspiraţii de natură post romantică. Dar, pe măsura apariţiei altor compoziţii ale sale, Schönberg se îndreaptă către un alt drum bazat pe încercări inovatoare, prin care începe să se îndepărteze treptat de sistemul tonal, experimentînd căi noi de expresie şi ajungînd la unele concluzii teoretice care l-au făcut centrul unei lupte aprige între tradiţionalişti şi modernişti. Părăsind sistemul tonal, ajunge la sistemul dodecafonic, atonalist, întemeiat pe serialitatea celor 12 trepte ale gamei cromatice.

Mai trebuie adăugate, ca trăsături caracteristice, numeroase şi neaşteptate combinaţii instrumentale, cu o largă folosire solistică a instrumentelor. Muzica dodecafonică a dovedit unele limite, susţinînd cu greu adevărata verificare, aceea a marelui public. Totuşi o bună parte din procedeele lui Schönberg au intrat în arsenalul curent al mijloacelor de expresie ale compozitorilor contemporani printre care: Ernst Křenck, Anton von Webern, Alban Berg, Egon Wellesz şi alţii. În 1933, în urma venirii la putere a regimului nazist, Schönberg pleacă în Statele Unite, unde, paralel cu creaţia, depune o intensă muncă pedagogică la institute superioare de învăţămînt din New York, Boston şi Los Angeles.

Creaţia sa cuprinde: opere, lucrări corale şi vocal-simfonice *(Gurrelieder*, oratoriu pentru solişti, cor şi orchestră, *Satira* pentru cor mixt etc.), muz că pentru orchestră *(Verklärte Nacht pentru orchestră de coarde, Poemul simfonic „Pelleas şi Melissande“*, simfonii etc.), lucrări concertante, declamaţii cu orchestră *(„Un supravieţuitor din Varşovia“, pentru recitator, cor şi orchestră* etc.), piese pentru formaţii instrumentale de cameră între care *„Pierrot lunaire“ pentru declama ie, pian, flaut, clarinet, vioară (violă) şi violoncel,*

psalmi moderni, pe text propriu, lieduri, transcripţii. De asemenea a lăsat o serie de lucrări teoretice printre care figurează un tratat de armonie, un studiu intitulat *Stil şi idee*, numeroase eseuri etc.
A murit la Los Angeles, California, S.U.A., la 13 iulie 1951.

1885 — S-a născut la Roseşti-Volnaş, Ialomiţa, basul **George FOLESCU.**
A studiat la Conservatorul din Bucureşti cu Dimitrie Popovici-Bayreuth. A fost unul din membrii fondatori ai Operei din Bucureşti, preşedinte al Societăţii corale „Carmen", profesor la Conservatorul din Bucureşti. Figură proeminentă printre interpreţii vocali români,

George Folescu în rolul lui Boris Godunov.

Folescu a contribuit la ridicarea prestigiului primei scene lirice româneşti, afirmîndu-se ca un artist cu o profundă muzicalitate, cu o deplină stăpînire a unor mijloace vocale remarcabile şi cu un ascuţit simţ dramatic. A promovat în mod consecvent cîntecele populare româneşti, pe care le interpreta cu o rară măiestrie.
A murit la Bucureşti, la 17 noiembrie 1939.

1894 — A murit la Paris **Alexis Emmanuel CHABRIER** (n.18.I.1841).

1928 — S-a născut la Icochan, Peru, **Ima SUMAK,** cîntăreaţă peruviană interpretă de muzică folclorică.
Înzestrată cu un glas puternic, de o întindere cu totul excepţională, a debutat în anul 1941, cu un concert dat în amfiteatrul Pampa de Amancaes. În 1944 începe turnee de recitale în ţările Americii de Sud, în Mexic şi America de Nord. De atunci, cariera concertistică îi aduce numeroase succese şi în Europa. A făcut şi cinema, interpretînd un rol în filmul *Secretul incaşilor* (1954).

1960 — A murit la Budapesta **Leo WEINER** (n.16.IV.1885)

14

1760 — S-a născut la Florența **Maria Luigi Carlo Zenobio Salvatore CHERUBINI,** compozitor italian.

A făcut studii în Bologna, între alții cu Padre Martini și cu Sarti. Principala sa activitate creatoare a constat în compunerea de opere, atît pentru scenele italiene, cît și pentru cele din Londra, Paris și Viena, lucrări din care numai o parte s-a bucurat de succes, *Indoisca* și *Medeea* și *Les deux journées, ou le Porteur d'eau.* A fost mult timp, peste o jumătate de veac, conducătorul *Operei Italiene* din Paris, jucînd un rol important în viața muzicală în timpul și după Revoluția franceză din 1789. El a fost unul dintre cei cinci inspectori ai muzicii instituiți după revoluție. În 1816 a fost numit profesor, iar mai tîrziu director al Conservatorului din Paris. În afară de cele 25 de opere, a mai scris numeroase lucrări religioase și orchestrale, muzică de cameră, diferite piese pentru pian și pentru orgă, muzică vocală etc. Dintre lucrările sale didactice, cea mai importantă este *Tratatul de contrapunct și fugă.*

A murit la Paris, la 15 martie 1842.

1887 — S-a născut la Amărăștii de Jos, Caracal, **George BREAZUL,** muzicolog, pedagog și folclorist român, laureat al Premiului de Stat.

Ca absolvent al Conservatorului din București, unde a fost elev al lui D. G. Kiriac, A. Castaldi și I. N. Otescu, G. Breazul pleacă la Berlin pentru specializare, între alții cu H. Abert și C. Sachs.

A fost timp de 35 de ani profesor la Conservatorul din București, unde a predat diferite discipline. Personalitate de o importanță covîrșitoare pentru dezvoltarea istoriografiei românești pe baze științifice, el a fondat Arhiva fonogramică a Ministerului Artelor, în 1927, contribuind prin intensa sa activitate publicistică la valorificarea cîntecului popular românesc. Foarte apreciat și peste hotare, a fost membru al mai multor instituții culturale din străinătate (Gesellschaft für Musikforschung din Kassel, Gesellschaft der Freunde des Internationalen Musiker-Brief-Archivs din Berlin); este autorul

unor articole lexicografice în Encyclopédie de la Musique — Fascquelle — Paris; Sovetskaia Enţiklopedia — Moscova, Die Musik in Geschichte und Gegenwart — Kassel, Riemanns Musiklexicon, Enciclopedia dello Spettacolo — Milano.

A publicat numéroase studii şi monografii precum şi manuale de învăţămînt muzical. De asemenea, a avut o bogată activitate de critică muzicală. A colaborat cu Maximilian Costin la editarea revistei „Muzica" în primul pătrar al veacului nostru. Printre lucrările sale mai importante figurează *Patrium Carmen*, *Invăţămîntul muzical în Ţara Românească*, *La bicentenarul naşterii lui Mozart*, *Gavriil Musicescu*, ş.a.

A murit la Bucureşti, la 4 august 1961.

15

1819 — S-a născut la Paris **Jules Étienne PASDELOUP,** dirijor francez.

Elev al Conservatorului din Paris, Pasdeloup şi-a cîştigat meritul de a fi organizat o orchestră de tineri foşti studenţi ai Conservatorului, cu care a îmbogăţit viaţa muzicală a capitalei franceze înfruntînd greutăţile inerente unei acţiuni nesprijinite de oficialitate. Din această *Société des jeunes artistes du Conservatoire* a luat naştere, în 1861, orchestra „Concertelor Populare" de muzică clasică, pe care a condus-o neîntrerupt, timp de 23 de ani, contribuind la dezvoltarea gustului pentru muzică simfonică, popularizînd mai ales lucrările tinerilor compozitori francezi.

A murit la Fontainebleau, la 13 august 1887.

1858 — S-a născut la Budapesta **Jenö HUBAY,** violonist, pedagog şi compozitor maghiar.

A fost elevul tatălui său, la Conservatorul din Budapesta, şi mai tîrziu al lui Joachim, la Berlin. Recunoscut ca violonist de mare valoare, a repurtat importante succese în turneele făcute în majoritatea ţărilor europene. A fost profesor la Conservatorul din Bruxelles şi la cel din Budapesta. A compus 6 opere, *Simfonia Petöfi pentru solişti, cor şi orchestră*, 4 concerte şi numeroase alte piese pentru vioară, lieduri, studii pentru vioară etc.

A murit la Budapesta, la 12 martie 1937.

1876 — S-a născut la Berlin **Bruno WALTER,** dirijor german, stabilit în S.U.A.

Şi-a făcut studiile muzicale la Berlin, devenind mai tîrziu elev al lui Gustav Mahler. A debutat ca dirijor de operă, în Germania, a dirijat cîtva timp Opera Germană din Timişoara (1897), a fost 11 ani director artistic la *Hofoper* din Viena, unde a ridicat spectacole la un înalt nivel artistic. A activat după aceea ca director general al Operei din München, timp de 10 ani, apoi ca director al Operei din Berlin şi al Orchestrei „Gewandhaus" din Leipzig. În urma înscăunării regimului nazist, s-a refugiat în Austria, unde a adus o contribuţie strălucită la realizarea Festivalurilor muzicale internaţionale anuale de la Salzburg. După cotropirea Austriei

de către nazişti, a plecat în Franţa şi apoi în S.U.A., unde a rămas pînă la sfîrşitul vieţii. A fost unul dintre cei mai de seamă interpreţi ai muzicii lui Mozart, Brahms şi Mahler, avînd un repertoriu extrem de vast din literatura simfoniei şi de operă. În afară de extrem de bogata sa activitate dirijorală Bruno Walter s-a afirmat şi ca pianist de valoare, îndeosebi în concerte de muzică de cameră în care a colaborat multă vreme cu Arnold Rosé (violonist) şi cu soprana Lotte Lehmann.

A murit în California, la 17 februarie 1962.

1890 — S-a născut la Geneva **Frank MARTIN,** compozitor elveţian.

A studiat la Geneva, unde s-a afirmat mai tîrziu ca pianist şi clavecinist la *„Société de musique de chambre"*, al cărei membru fondator este. Tot în acest oraş a fost mulţi ani profesor la Institutul „Jaques-Dalcroze" şi la Conservator, şi director la Tehnicum Moderne de Musique. Un timp a predat compoziţia la Conservatorul din Köln. Este socotit ca unul din fruntaşii muzicii elveţiene contemporane, alături de Honegger, Burckhartd şi Schoek. În creaţie, a ajuns la un limbaj modern foarte evoluat, în care foloseşte unele procedee tehnice ale lui Schönberg. A compus: o operă, balete, muzică de scenă, lucrări vocal simfonice. *(Les Dithyrambes pentru cor şi orchestră, Oratoriul „Le vin herbé" pentru 12 solişti, 7 instrumente de coarde şi pian, Oratoriul „Golgotha" pentru 5 solişti, cor, orgă şi orchestră,* etc.) lucrări pentru orchestră, piese concertante, piese pentru voce şi orchestră, muzică de cameră etc.

1908 — S-a născut la Iaşi **Matei SOCOR,** Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat, compozitor şi dirijor român.

A studiat la Bucureşti cu Alfons Castaldi, completîndu-şi perfecţionarea în Germania. S-a manifestat ca dirijor în diferite concerte simfonice, în ţară şi străinătate. A compus cîntece de masă, piese simfonice şi vocal-simfonice, în care a folosit elementele melodice şi ritmice ale muzicii populare în forme de o mare accesibilitate. Printre lucrările sale figurează: *Poemul vocal-simfonic „Mama"*, jocurile simfonice *„Căluşul"* şi *„Sîrba"*, Poemul simfonic *„Cîntarea României"*, un concert pentru vioară şi orchestră, *Passacaglia pentru violoncel şi orchestră*, cîntece pentru copii. Este membru corespondent al Academiei R. S. România.

1945 — A murit la Mittersill, lîngă Salzburg, **Anton von WEBERN** (n. 3.XII.1883).

16

1887 — S-a născut la Paris **Nadia BOULANGER,** pianistă, pedagogă, dirijoare şi compozitoare franceză.

A fost eleva Conservatorului din Paris, unde a devenit din 1945 o eminentă profesoară de compoziţie, istoria muzicii, dirijat de orchestră şi cor, activînd în acelaşi timp la Conservatorul American de la Fontainebleau (1921—1950) după o activitate similară de 20 de ani la Şcoala Normală de Muzică din Paris. Şi-a cîştigat o mare reputaţie în acest domeniu, printre elevii ei numărîndu-se mulţi compozitori proeminenţi din diferite ţări ale lumii. A compus o serie de lucrări simfonice, piese instrumentale, lieduri şi muzică de scenă. Ocazional s-a manifestat şi ca dirijoare.

1902 — A murit la Bucureşti compozitorul român **Ioan IVANOVICI** (născut în Torontal — Banat — în anul 1845 — ziua exactă nu se cunoaşte).

Rămas orfan, a fost luat copil de trupă în Regimentul 7 Timişoara. Şeful fanfarei, Riedl, descoperind aplicaţia sa pentru muzică, i-a dat primele îndrumări. În mare măsură autodidact, atît în ceea ce priveşte compoziţia şi dirijatul cît şi cunoaşterea instrumentelor de suflat, Ivanovici ocupă pe rînd posturile de şef al muzicii militare a Regimentului 6 Galaţi şi de inspector general al muzicilor militare. A compus numeroase lucrări pentru fanfară, cadriluri, polci, valsuri dintre care valsul *Valurile Dunării* i-a purtat numele şi peste hotare.

1925 — A murit la Viena **Leo FALL** (n.2.II.1873).

1959 — A murit la Bucureşti **Vasile RABEGA** (n.1.I.1886).

17

1762 — A murit la Dublin, Irlanda, **Francesco GEMINIANI** (n. probail 4.XII.1687).

1919 — Se înfiinţează Conservatorul din Cluj. Primul director a fost G. Dima.

1922 — S-a născut la Pasărea, regiunea Bucureşti, **Radu ALDULESCU**, violoncelist român, Artist emerit, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Conservatorul din Bucureşti, unde a fost elevul lui D. Dinicu.

Artist dotat cu deosebite calităţi, el se plasează astăzi în rîndul celor dintîi violoncelişti ai continentului nostru, repurtînd succese importante în numeroasele concerte din ţară şi străinătate.

Este profesor la Conservatorul „C. Porumbescu“ din Bucureşti. Ţine şi cursuri de vară de specializare, la Weimar.

18

1897 — S-a născut la San Sebastian **Pablo SOROZABAL,** dirijor şi compozitor spaniol.

A studiat la Leipzig şi la Berlin. Este cel mai talentat autor de *zarzuelas* sau operete în stil popular spaniol. A mai compus lucrări simfonice şi vocal-simfonice, coruri, piese instrumentale şi vocale de cameră. Este dirijor al Orchestrei Filarmonice din Madrid.

19

1922 — A murit la Bucureşti **Ioan SCĂRLĂTESCU** (n. 16.IV.1872)

20

1460 — A murit la Soignier **Gilles (Egidius) BINCHOIS** (n. la Mons în anul 1400 — data exactă nu se cunoaşte), compozitor francez.

Face parte din celebra şcoală de polifonişti ai secolului al XV-lea, alături de G. Dufay şi John Dunstable, compunînd în special lucrări în genul *chanson*-ului francez. Cu aceste lucrări, dintre care se pot cita *De plus en plus se renouvelle*, *Deuil angouisseaux*, *Triste Plaisir*, *Vostre alée me desplait tant*, Binchois deschide căi noi pentru laicizarea muzicii, facilitînd procesul desprinderii ei de canoanele bisericeşti şi pătrunderea ei treptată în viaţa laică. Ele au constituit totodată, alături de celelalte *chansons* franceze din acea epocă, un valoros material de prelucrare, care a stat la originea dezvoltării muzicii instrumentale în perioada pre-renaşterii.

1880 — S-a născut la Parma **Ildebrando PIZZETTI,** compozitor italian.

A studiat la Conservatorul din Parma, unde a aprofundat studiul muzicii corale şi instrumentale italiene din veacul al XV-lea şi al XVI-lea. A activat un timp ca dirijor la *Teatro Reggio* din Parma, ca critic muzical şi eseist, concomitent cu o bogată activitate pedagogică la Conservatorul din acelaşi oraş, apoi la Institutul Muzical „Cherubini" din Florenţa, la Conservatorul din Milano şi la Roma, unde este membru al Academiei "Santa Cecilia". A colaborat la alcătuirea *Enciclopediei italiene*. Alături de Alfano, Respighi, Malipiero, Casella, Pizzetti a luptat pentru a aduce o împrospătare în muzica italiană, căutînd s-o elibereze de multele influenţe străine, prin reînvierea tradiţiilor clasice naţionale, punînd astfel bazele creaţiei muzicale moderne. În creaţia sa, genul operei ocupă un loc important. Citām: *Fedra*, *Debora*, *Fra Gherarde*, *Vanna Lupa* şi *Ifigonia*. Pizzetti a realizat lucrări de o înaltă măiestrie polifonică în domeniul coral şi vocal simfonic, ca autor a numeroase piese laice şi religioase. De asemenea, a scris lucrări simfonice (o simfonie, *Suita „Concerto dell'estate"*, preludii etc.) piese concertante, diferite lucrări de muzică de cameră instrumentală

şi vocală, muzică de scenă, transcripţii etc. A scris mai multe studii printre care figurează *La musica dei Greci*, *Musicisti contemporani*, *Paganini*, *Musica e dramma*, *La musica italiana dell'800*.

1908 — A murit la Biarritz **Pablo Martin Meliton SARASATE Y NAVASCUEZ (Pablo de SARASATE)** (n.10.III.1844).

1936 — Premiera operei *La seceriş* (1 act) de T. Brediceanu, la Blaj, cu ansamblul *Operei Române* din Cluj.

Acţiunea se petrece într-un sat bănăţean, pe timpul secerişului, şi redă multe din datinile ocazionale ale poporului nostru.

1957 — A murit la Järvenpäa, lîngă Helsinki, **Jan (Johann) Iulius SIBELIUS** (n.8.XII.1865).

21

1812 — A murit la Viena **Johann Emanuel SCHIKANEDER** (n.3.I.1748)

1850 — S-a născut la Praga **Hans SITT**, violonist şi pedagog austriac.

A studiat la Conservatorul din Praga. A compus piese instrumentale şi lieduri, dar numele său rămîne cunoscut prin valoroasele studii pentru vioară pe care le-a publicat, şi prin renumele pe care şi l-a cîştigat în domeniul pedagogiei, ca profesor la Conservatorul din Leipzig.

A murit la Leipzig, la 10 martie 1922.

1874 — S-a născut la Cheltenham **Gustav Theodor HOLST**, compozitor englez.

După studiile făcute la Colegiul Regal de Muzică din Londra, a cîntat mai mulţi ani ca trombonist în diferite formaţii, a fost organist la *Opera Regală* din Londra şi a desfăşurat o îndelungată şi valoroasă activitate pedagogică. Bogata sa creaţie, care se bucură de o mare consideraţie în Anglia mai ales prin accesibilitatea ei, cuprinde: opere, balete, muzică de scenă, lucrări corale cu orchestră şi *a cappella* sau cu acompaniament instrumental, lucrări simfonice, între care *Suita „Planetele"*, piese concertante, lucrări pentru fanfară, muzică de cameră. De asemenea a făcut aranjamente de muzică veche englezească.

A murit la Londra, la 25 mai 1934.

22

1869 — Premiera operei *Aurul Rinului* (1 act şi 4 scene) de R. Wagner la *Hoftheater* din München.

Autorul libretului este compozitorul, care a folosit ca motiv de inspiraţie afară de *Cîntul despre nibelungi* din Evul Mediu, vechi legende nord-germanice.

Aurul Rinului (*Das Rheingold*) prima operă din tetralogia *Inelul Nibelungului* (*Der Ring des Nibelungen*), este de fapt prologul ciclului, din care mai fac parte operele: *Walkiria* (*Die Walküre*), *Siegfried* şi *Amurgul zeilor* (*Götterdämmerung*).

Premierele celorlalte 3 opere au avut loc la 26 iunie 1870 (*Walkiria*), 16 august 1876 (*Siegfried*) şi 17 august 1876 (*Amurgul zeilor*). Prezentarea integrală a întregului ciclu a avut loc pentru prima oară la Teatrul din Bayreuth în zilele de 13, 14, 16 şi 17 august 1876, sub bagheta lui Hans Richter.

1909 — S-a născut la Radcice, Boemia, **Vaclav DOBIÁŠ** ,compozitor cehoslovac.

Absolvent al Conservatorului din Praga, a luat parte activă la dezvoltarea vieţii muzicale din patria sa, manifestîndu-se mai ales după al doilea război mondial. În compoziţiile sale, conţinutul muzicii oglindeşte într-o măsură crescîndă aspecte ale vieţii noi din Cehoslovacia. A scris: muzică simfonică (2 simfonii, o simfonie de cameră, o simfonietă) lucrări vocal-simfonice (cantatele „*Construind patria, întăreşti pacea*", *Ordinul* 368 *pentru eliberarea oraşului Praga* etc.) muzică de scenă muzică de cameră (Trei toccate, Trei sonatine şi „*Trei polci poetice*" *pentru pian*, 3 lucrări pentru nonet între care şi *Patria mea*, lieduri etc.), coruri pentru ansambluri de tineret etc. Dobiáš este profesor de compoziţie la Academia de Artă Muzicală din Praga. Este laureat al Premiului Internaţional pentru Pace (1950) şi al Premiului de Stat.

1934 — Prima reprezentaţie, la Leningrad, a baletului *Fîntîna din Baccisarai* (4 acte, prolog şi epilog) de B.V. Asafiev, pe libret de N.D. Volkov după o povestire de Puşkin. *Fîntîna din Baccisarai* este un monument ridicat de hanul tătar Kerim Ghirei, în memoria iubitei sale, o prinţesă poloneză răpită de el şi ucisă din gelozie de soţiile sale.

1918 — S-a născut la Varşovia **Henryk SZERING**, violonist mexican de origine poloneză.

Studiile de specialitate le-a făcut cu Karl Flesch, Nadia Boulanger şi Jacques Thibaud şi la Conservatorul din Paris cu Gabriel Bouillon.

Activitatea concertistică şi-a început-o în 1933.

În numeroasele turnee pe care le-a întreprins, cîntînd sub bagheta unor renumiţi şefi de orchestră, ca: Bruno Walter, Pierre Monteux, E. Kleiber, Ernest Ansermet, Charles Münch, George Georgescu etc., H. Szering a prezentat la o înaltă ţinută artistică un repertoriu vast, cuprinzînd cele mai interesante lucrări din literatura viorii de la compozitorii preclasici pînă la cei moderni. A concertat de mai multe ori la noi în ţară, apărînd în concerte la Festivalurile internaţionale G. Enescu din 1961 şi 1964.

23

1835 — A murit la Puteaux, lîngă Paris, **Vincenzo BELLINI** (n.3.XI. 1801).

1836 — A murit la Manchester **Maria Felicita MALIBRAN** (n. 24.III. 1808).

24

1813 — A murit la Monmorency **André Ernest Modeste GRÉTRY** (n. 11.II.1741).

25

1683 — S-a născut la Dijon **Jean Philippe RAMEAU**, compozitor şi teoretician francez.

Nu se ştie cu cine şi-a făcut pregătirea muzicală; se pare că a fost într-o bună măsură autodidact. Pe lîngă disciplinele teoretice, stăpînea clavecinul, orga şi vioara, pe care le-a practicat la Clermont Ferrand, Paris, Lyon şi Dijon.

Considerat drept unul dintre cei mai de seamă muzicieni francezi, Rameau teoretizează îndelungata practică armonică a compozitorilor dinaintea sa, în vestitele sale lucrări teoretice: *Tratat de armonie întemeiată pe principiile naturale* (1722), *Demonstraţia principiului armonic servind ca bază a întregii arte muzicale* (1750) şi *Codul muzicii practice* (1760). Ele cristalizează normele ce trebuie respectate în folosirea şi înlănţuirea acordurilor.

În bogata sa creaţie, Rameau a fost unul dintre primii care au valorificat nuanţele dinamice şi resursele de colorit ale orchestrei. A scris numeroase opere (*Hyppolyte et Aricie*, *Castor et Pollux*, *Dardames*, *Pandore*, *Zoroastre*, etc.), balete (*les Indes galantes*, *La princesse de Navarre*, *Les festes de Polimnie*, *Pygmalion*, *Anacreon* etc.), muzică bisericească, cantate laice, piese pentru clavecin şi vioară sau flaut sau o a doua vioară, numeroase piese pentru clavecin, printre care se află celebrele *Le rappel des oiseaux* şi *La Poule*. Multe dintre piesele sale instrumentale au titluri cu semnificaţii programatice.

A murit la Paris, la 12 septembrie 1764.

1847 — Premiera, la *Theater an der Wien*, a operei comice-romantice în 4 acte *Marta sau Tîrgul din Richmond* de F. von Flotow, pe un libret de Wilhelm Friedrich (Riese). Acţiunea se petrece în Anglia la începutul secolului al XVIII-lea şi subiectul — inspirat după un vechi balet francez din secolul al XVII-lea — a fost folosit de Flotow întîi pentru baletul *Lady Harriet*, pe care l-a scris în 1844 pentru *Opera Mare* din Paris.

1849 — A murit la Viena **Johann STRAUSS**-tatăl (n.14.III.1804)

1906 — S-a născut la Petersburg **Dmitri Dmitrievici ŞOSTAKOVICI**, Artist al poporului U.R.S.S., compozitor sovietic.

A fost elev al Conservatorului din Leningrad, unde a urmat pianul și compoziția; s-a bucurat de îndrumările lui Glazunov. Încă din timpul studiilor a devenit cunoscut peste hotare datorită primei sale simfonii, scrisă la vîrsta de 18 ani. Pianist remarcabil, Șostakovici a apărut multă vreme ca interpret al compozițiilor proprii dar activitatea sa principală o constituie creația, în care s-a afirmat ca unul dintre cei mai de seamă exponenți ai culturii muzicale sovietice. El a dat glas în muzica sa unui bogat conținut de viață, în care perceperea ascuțită a fenomenelor din jur și explorarea trăirilor sufletești, capătă o înaltă întruchipare artistică. Veselia simplă și exuberantă sau ironia dusă pînă la caracterizarea grotescă reprezintă încă una din laturile temperamentului său. A scris în mai toate genurile muzicale: opere (*Nasul*, după Gogol, *Lady Macbeth din Mțensk*), balete, muzică simfonică (11 simfonii și diferite alte piese), muzică vocal-simfonică (*Oratoriul „Cîntarea pădurilor“* etc.), concerte (două pentru pian, unul pentru vioară etc.) lucrări pentru formații de cameră (cvintetul pentru pian și coarde, triouri, cvartete de coarde etc.), piese pentru pian, melodii pentru voce și pian, coruri, muzică de scenă, muzică pentru numeroase filme.

Paralel cu o rodnică muncă pedagogică desfășurată ca profesor la Conservatoarele din Moscova și Leningrad, Șostakovici duce și o intensă activitate obștească. Șostakovici este membru al Academiei Regale Suedeze de Muzică, al Academiei de Arte din R.D. Germane, al Academiei „Santa Cecilia“ din Italia.

1908 — S-a născut la Pezinok, lîngă Bratislava, **Eugen SUCHON**, compozitor cehoslovac.

Și-a făcut studiile la Conservatorul din Bratislava și la Școala Superioară din Praga. A fost timp de 15 ani profesor la Conservatorul din Bratislava și apoi la Universitatea din Bratislava. În muzica sa găsim un limbaj melodic întemeiat pe modurile populare și armonii scrise în spiritul acestora. Printre compozițiile sale, care numără mai ales muzică de cameră, vocală și orchestrală, trebuie menționate: opera națională slovacă *Krutňava*, o cantată, *Suita simfonică „Metamorfozele“*, *Sinfonietta rustică* etc. A mai scris muzică de scenă, coruri, aranjamente de cîntece populare etc. Este laureat al Premiului de Stat și primul căruia i s-a conferit în țara sa titlul de Artist național (al poporului).

1913 — S-a născut la București **Maria TĂNASE**, cîntăreață română, interpretă de muzică populară, Artistă emerită, laureată a Premiului de Stat.

Vădind o mare pasiune pentru muzică, debutează în 1937 la radio, atrăgînd imediat atenția muzicienilor de specialitate și a marelui public. Înzestrată cu o deosebită forță de expresivitate, inteligență interpretativă și talent scenic, Maria Tănase este socotită una dintre cele mai de seamă interprete de muzică populară. Personalitatea ei artistică este de mult cunoscută și apreciată și peste hotare. Repertoriul a cuprins cîteva sute de cîntece din toate regiunile țării și de toate genurile.

A murit la București, la 22 iunie 1963.

26

1835 — Premiera operei tragice *Lucia di Lammermoor* (3 acte) de G. Donizetti, la *Teatrul San Carlo* din Neapole.

Libretul aparține lui Salvatore Cammarano, după romanul istoric al scriitorului scoțian Walter Scott, *Mireasa din Lammermoor*.

1877 — S-a născut la Nyon, Elveția, **Alfred CORTOT,** pianist francez.

A studiat la Conservatorul din Paris. Desfășurînd o strălucită carieră concertistică a făcut numeroase turnee de concerte în toate continentele. Studiile, preludiile și baladele de Chopin, apărute sub îngrijirea sa, sînt adnotate cu observații prețioase. De asemenea a publicat lucrările *La musique française de piano*, *Cours d'interprétation* și *Principes rationnels de la technique pianistique*. A fost dirijor adjunct la Teatrul din Bayreuth și a desfășurat o vie activitate dirijorală la Paris. A funcționat un timp și ca șef al catedrei de pian de la Conservatorul din Paris. Împreună cu Jacques Thibaud și Pablo Casals a fondat un trio de renume mondial.

A murit la Lausanne, la 15 iunie 1962.

1891 — S-a născut la Strasbourg **Charles MÜNCH**, dirijor francez.
După ce a urmat vioara la Conservatorul din Strasbourg şi apoi cu Carl Flesch la Berlin, a fost numit profesor de vioară la acelaşi conservator, iar mai tîrziu la Leipzig. Şi-a început activitatea dirijorală de abia în 1933 la Paris, conducînd cu succes crescînd cele mai importante orchestre simfonice din capitala Franţei. A fost dirijor permanent la Société des Concerts du Conservatoire. Faima talentului său i-a atras numeroase invitaţii de a dirija în Europa şi în America. Începînd din 1948 este dirijor permanent al Orchestrei simfonice din Boston.

1898 — S-a născut la Brooklyn, New York, S.U.A. **George GERSHWIN**, pianist şi compozitor american.

Şi-a creat o mare faimă cu numeroase piese de muzică uşoară scrise de la vîrsta de 16 ani şi cu o serie de comedii muzicale care s-au bucurat de o largă popularitate. În cadrul creaţiei sale un loc important îl ocupă celebra *Rapsodie albastră*. A mai compus un concert pentru pian şi orchestră, piesa *Un american la Paris*, o a doua Rapsodie şi opera *Porgy and Bess* cu eroi şi acţiune din viaţa populaţiei de culoare din America.
A murit la Hollywood, la 11 iulie 1937.

1945 — A murit la New York **Béla BARTÓK** (n.25.III.1881).

27

1879 — S-a născut la Oxton, Cheshire, **Cyril Meir SCOTT**, compozitor, pianist şi poet englez.

A studiat muzica la Frankfurt pe Main şi a compus în toate genurile muzicale, dar numele său a rămas popular în Marea Britanie datorită mai cu seamă pieselor pentru pian şi liedurilor sale.

1880 — S-a născut la Bordeaux **Jacques THIBAUD**, violonist francez.

A fost elevul lui Marsick la Conservatorul din Paris şi a făcut parte un timp din orchestra Colonne. Concertele sale de la Paris i-au creat curînd o mare reputaţie şi l-au plasat în rîndul celor mai importanţi violonişti contemporani. A cîntat în toate continentele. A fondat, împreună cu Alfred Cortot şi Pablo Casals, un trio devenit celebru în lumea întreagă.

A murit într-un accident de avion la Mont Cernet, lîngă Barcelonetta, la 1 septembrie 1953.

1908 — A murit la Schlachensee **Tudor FLONDOR** (n.1.VII.1862).

1919 — A murit la Craig-y-Nos Castle, Wales, Anglia, **Adelina (Adela Juana Maria) PATTI** (n.10.II.1843).

1919 — S-a înfiinţat la Bucureşti Societatea corală „*Cîntarea României*". Comitetul a fost format din: Alfred Alessandrescu, Jean Athanasiu, Marcel Botez, Alfonso Castaldi, Dimitrie Cuclin, Elena Drăgulinescu-Stinghe, G. Georgescu-Breazul, Egizio Massini, Ion Scărlătescu, Romulus Vrăbiescu şi alţii. Primul dirijor al corului a fost Marcel Botez.

Sub conducerea iniţiatorului şi dirijorului ei, această formaţie corală a dus timp de 28 de ani o fructuoasă activitate, prezentînd publicului din ţară, în primă audiţie numeroase lucrări din literatura universală a genului, iar în cele 13 ţări (56 de oraşe) de la un capăt la altul al Europei, pe care le-a străbătut în lungi turnee, a făcut cunoscută frumuseţea cîntecelor populare româneşti.

1921 — A murit la Neustrelitz **Engelbert HUMPERDINCK** (n.1.IX. 1854).

1932 — A murit la St. Denis, lîngă Paris, **Pierre DEGEYTER** (n.8.X. 1848).

28

1681 — S-a născut la Hamburg **Johann MATTHESON**, compozitor, muzicolog, teoretician, poet, cîntăreţ, actor şi dirijor german.

Elev al unui alt mare teoretician şi organist german, Michael Praetorius, după ce cîntă ca tenor în diferite opere, ocupă postul de cantor şi director muzical al catedralei din Hamburg. Contribuie la dezvoltarea cantatei religioase, pe care Bach şi Händel o vor duce la desăvîrşire. Numele său rămîne legat, în lucrările de estetică şi pedagogie, de faptul că a fost un sprijinitor şi propagator al ideilor progresiste pentru timpul său, pentru afirmarea expresivităţii şi cantabilităţii muzicii, combătînd scolastica şi luptînd pentru o muzică naţională. În lucrările sale de istorie a muzicii el dă indicaţii preţioase asupra epocii sale. Printre lucrările sale de teorie trebuie citate:

Der musikalische Patriot, *Das forschende Orchester*, *Das neuerofnete Orchester* etc. A compus: 8 opere, 24 oratorii şi cantate, 12 sonate pentru flaut şi vioară, un mare număr de suite.
A murit la Hamburg, la 17 aprilie 1764.

1698 — S-a născut la Paris **François FRANCOEUR**, violonist şi compozitor francez.
Compozitor al Curţii, a făcut parte din orchestra Operei, unde a devenit şi director alături de Rebel, compozitorul cu care a colaborat la scrierea unui număr mare de lucrări scenice. A scris şi sonate, care reprezintă o contribuţie remarcabilă la dezvoltarea genului şi la valorificarea resurselor instrumentelor cu coarde.
A murit la Paris, la 6 august 1787.

1834 — S-a născut la Bordeaux **Charles LAMOUREUX**, dirijor francez.
Elev al Conservatorului din Paris, Lamoureux a fost unul din marii animatori ai vieţii muzicale din capitala Franţei. Începînd prin a fonda, împreună cu Colonne, Adam şi A. Pilet, o societate pentru muzică de cameră, a continuat prin a organiza cu mijloace proprii, formaţia cunoscută sub denumirea de „Société de l'harmonie sacrée“ cu care a prezentat o serie de oratorii de Bach, Händel şi de alţi compozitori. Distingîndu-se prin admirabile calităţi dirijorale, a funcţionat un timp ca dirijor la „Société des Concerts du Conservatoire“ şi la Operă. Mai tîrziu a fondat Orchestra „Lamoureux“ în fruntea căreia a repurtat mari succese timp de aproape 20 de ani.
A murit la Paris, la 21 decembrie 1899.

1870 — S-a născut la Blamont **Florent SCHMITT**, compozitor francez.
A urmat Conservatorul din Paris, cu Lavignac, Massenet şi Fauré. A activat un timp ca membru în comitetul Societăţii Muzicale Independente şi în cel al Societăţii Naţionale de Muzică. De asemenea a scris numeroase articole de critică muzicală în diferite ziare pariziene. A scris un număr mare de compoziţii repurtînd cu unele din ele succese remarcabile, care l-au situat între compozitorii francezi de frunte. Creaţia sa se afirmă prin caracterul viguros al muzicii şi măiestria orchestraţiei. A compus balete (*Tragedia Salomeei* etc.), muzică de scenă şi de film, lucrări vocal-simfonice (*Psalmul XLVII*, *Sărbătoarea luminii* etc.), coruri, lucrări simfonice (rapsodii, tablouri şi poeme simfonice, dansuri, suite etc.), piese concertante instrumentale şi vocale cu orchestră, lucrări pentru formaţii instrumentale de cameră printre care trebuie menţionat cu precădere cvintetul cu pian, piese pentru voce şi pentru diferite instrumente cu pian.
A murit la Neuilly sur Seine, la 17 august 1958.

1908 — S-a născut la Kiustendil **Marin GOLEMINOV**, compozitor şi pedagog bulgar, Artist emerit.
A studiat la Academia de muzică din Sofia şi la Schola Cantorum din Paris. A fondat orchestra de cameră a postului de radio Sofia, al cărei dirijor a fost timp îndelungat. Este profesor la Conservatorul de Stat din Sofia. A compus lucrări simfonice, vocal-simfonice şi concertante, muzică instrumentală şi muzică de cameră, coruri, muzică de film şi pentru radio.

29

1863 — Premiera operei *Pescuitorii de perle* (3 acte) de G. Bizet, la *Théâtre Lyrique* din Paris. Libretul este de Eugène Cormon şi Michel Carré. Acţiunea se petrece în Ceylon.

1879 — S-a născut la Havana **Joaquin NIN (Nin y Castellanos)**, pianist, compozitor, muzicolog şi pedagog cuban.

A studiat muzica la Paris, la Schola Cantorum, şi a urmat pianul cu Moritz Mozkowski. A concertat în numeroase oraşe din Europa şi din America. A întemeiat un conservator şi o societate de concerte la Havana. A compus: mimodrama *Celălalt*, baletul *Eşarfa albastră*, piese pentru voce şi orchestră, lucrări pentru vioară şi pian, pentru pian etc. A editat mai multe culegeri de vechi cîntece populare spaniole, 33 de sonate pentru pian de vechi compozitori spanioli şi lucrări ale clasicilor spanioli ai viorii.

A murit la Havana, la 24 octombrie 1949.

1936 — S-a născut la Sanghai **Li-MIN-CEAN**, pianist chinez.

A început studiul pianului ca amator, pregătirea sistematică începînd-o abia în 1953. Laureat al Concursului internaţional de pian „Smetana" de la Praga, a luat lecţii de perfecţionare în acest

oraş, obţinînd în 1958 premiul I şi la Concursul internaţional „Enescu" de la Bucureşti. Face parte din corpul didactic al Conservatorului din oraşul său natal.

30

1791 — Premiera operei mari *Flautul fermecat* (2 acte) de W.A. Mozart la *Theater auf des Wieden*, într-o suburbie a Vienei, sub bagheta compozitorului. Libretul este de Emanuel Schikaneder, după un basm al poetului german Wieland.

1852 — S-a născut la Dublin **Charles Villiers STANFORD**, compozitor, dirijor şi profesor englez de origine irlandeză.

A studiat muzica la Dublin la universitatea din Cambridge, la Hamburg şi la Berlin. Stanford a fost o figură proeminentă a vieţii muzicale britanice, distingîndu-se ca dirijor al Societăţii Muzicale a Universităţii din Cambridge, al Corului Bach din Londra şi al Festivalurilor trienale de la Leeds. Şi-a cîştigat un mare prestigiu ca profesor la Universitatea din Cambridge şi la Colegiul Regal de Muzică din Londra. O vastă şi variată activitate componistică îl plasează printre cei mai fecunzi compozitori britanici. A scris 17 opere, 2 oratorii, 7 simfonii, 5 rapsodii irlandeze, muzică de scenă, numeroase lucrări corale, piese pentru formaţii instrumentale de cameră, piese pentru orgă.

A murit la Londra, la 29 martie 1924.

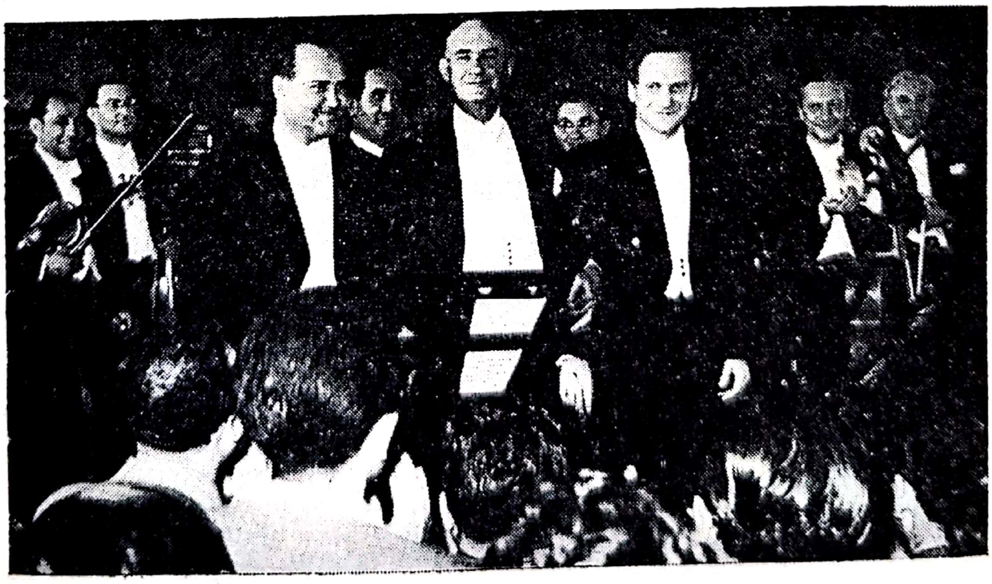
1897 — S-a născut la Barcelona **Gaspar CASSADO**, violoncelist şi compozitor spaniol.

A fost elevul lui Pablo Casals şi este considerat unul dintre violonceliştii de frunte contemporani. A făcut numeroase turnee în Europa şi în America concertînd şi în ţara noastră cu prilejul celui de al III-lea Festival „George Enescu". A scris cîteva lucrări pentru instrumente de coarde şi pian. Este profesor la Academia Musicale Chigiana din Siena.

1906 — S-a născut la Brno **Vaclav SMETACEK**, oboist şi dirijor cehoslovac.

A studiat la Conservatorul şi la Universitatea Carolină din Praga. A fondat cvintetul ceh de suflători, cunoscut în multe ţări europene. A fost un timp dirijor al Orchestrei Simfonice a Cinematografiei şi prim dirijor al celebrei Societăţi corale „Hlahol" din Praga. Desfăşoară o valoroasă activitate pedagogică la Academia de Artă Muzicală din Praga.

1908 — S-a născut la Odesa, **David OISTRAH**, violonist şi pedagog sovietic, Artist al poporului U.R.S.S., laureat al premiului Lenin.

Oistrah, Georgescu şi Menuhin, la primul festival Enescu.

A început să învețe vioara de mic copil cu profesorul P.S. Stoleanski, apoi urmează Conservatorul din orașul său natal, la absolvirea căruia face un turneu încununat de succes prin țară. Concursurile internaționale „Wieniawski“ (Varșovia) și „Ysaye“ (Bruxelles, 1937) al căror laureat este, l-au făcut cunoscut și în străinătate, unde a dat numeroase concerte fiind socotit printre cei mai mari violoniști ai timpului. Mulți compozitori sovietici i-au dedicat lucrările lor violonistice. Ca pedagog Oistrah desfășoară o intensă activitate la Conservatorul din Moscova, unde își desăvîrșesc studiile violoniștii din toate colțurile lumii. Printre elevii săi se numără și Ion Voicu și Ștefan Gheorghiu.

1

1860 — Se decide înființarea Conservatorului de Muzică din Iași.

Hotărîrea, dată de guvernul Kogălniceanu, anunță „spre obștească știință, că școala de muzică se va deschide la 15 noiembrie același an, în localul Școalei de Arte — sediul fostului Conservator filarmonic — unde doritorii, de ambele sexe, se pot înscrie".

Primul director a fost **Francisc Serafim CAUDELLA**, tatăl lui Eduard Caudella.

1865 — S-a născut la Paris, **Paul DUKAS**, compozitor și critic francez.

A studiat la Conservatorul din Paris. A fost apoi profesor la Conservator și la École Normale de Musique din Paris. S-a impus cu autoritate și în domeniul criticii muzicale.

Cele mai populare lucrări ale sale sînt: Poemul simfonic *„Ucenicul vrăjitor"*, *Simfonia în do major*, *Povestea lirică „Ariana și Barbă Albastră"*, *Poemul coregrafic „Le Péri"*. A mai scris *Sonata în mi bemol minor* și *Variațiuni, interludiu și final pentru pian pe o temă de Rameau*, *Vilanella pentru corn și pian*, etc.

A murit la Paris, la 17 mai 1935.

1904 — S-a născut la Kiev **Vladimir HOROWITZ**, pianist american de origine rusă.

Elev al lui Felix Blumenfeld, s-a făcut remarcat printr-o tehnică desăvîrșită, ca și printr-o muzicalitate care i-a permis să se adapteze cu ușurință unor stiluri diferite. Stabilit de multă vreme în Statele Unite, el a dat concerte în numeroase țări ale lumii. Este considerat ca unul dintre cei mai mari pianiști ai timpului.

1950 — A luat ființă la București Orchestra Simfonică a Cinematografiei, care pe lîngă activitatea sa din cadrul sectorului cinematografic, apare și în concerte publice.

2

1885 — S-a născut la Bălți cîntărețul polonez **Sigismund ZALESCHI.**

A studiat muzica la Academia Santa Cecilia din Roma, după care a fost angajat la *Teatrul Mariinski* din Petersburg, mai tîrziu s-a stabilit la Odesa. Cîntăreț de valoare, posedînd un mare talent dramatic, Zaleschi a apărut și la *Teatrul La Scala* din Milano, la Viena și Budapesta, precum și pe diferite scene din Italia și din America de Sud. A cîntat mai mulți ani pe scena *Operei Române* din București, unde a desfășurat și o valoroasă activitate de regizor.

A murit la București la 23 martie 1945.

1920 — A murit la Friedenau, lîngă Berlin, **Max BRUCH** (n.6.I.1838).

3

1839 — S-a născut la Iaşi **Teodor T. BURADA**, violonist, folclorist, muzicolog şi pedagog român.

A studiat vioara, între alţii cu A. Flechtenmacher, în ţară, după care a făcut studii de specializare la Paris. A dat concerte de vioară în ţară şi în străinătate. Stabilit la Iaşi, a fost profesor la Conservator, ocupîndu-se în acelaşi timp cu culegeri de melodii şi texte populare. Este autorul mai multor lucrări de muzicologie printre care: *Almanahurile muzicale* pe anii 1875, 1876 şi 1877, *Cercetări asupra Conservatorului Filarmonic-Dramatic din Iaşi*, *Scrierile muzicale ale lui Dimitrie Cantemir*, *Istoria teatrului în Moldova* şi de lucrări didactice (*12 studii pentru violină*, *Principii de muzică*, *metoda teoretică, practică pentru violină*). A fost membru corespondent al Academiei Române.

A murit la Iaşi, la 17 februarie 1923.

1883 — Premiera operetei *O noapte la Veneţia* (2 acte — 5 tablouri) de J. Strauss-fiul, la *Neues Friedrich Wilhelm Städtisches-Theater* din Berlin, sub bagheta compozitorului. Libretul, semnat de F. Zell şi R. Genée, îşi plasează acţiunea la Veneţia, în secolul al XVIII-lea, în timpul unui carnaval.

1923 — S-a născut la Lwow, **Stanislav SKROWACZEWSKI**, dirijor şi compozitor polonez, laureat al Premiului de Stat.

După absolvirea conservatorului din oraşul său natal, este numit dirijor al orchestrei simfonice din Wroclaw şi apoi al Filarmonicii din Varşovia.

În 1949 dirijează cu succes o serie de concerte la Paris. Au urmat apoi turnee în Anglia, Italia, Cehoslovacia, S.U.A. Opera sa componistică cuprinde lucrări simfonice (simfonii, suite), muzică de cameră.

1953 — A murit la Cork, Irlanda, **Arnold Edward Trevor BAX** (n.8.XI.1883).

4

1784 — A murit la Bologna, **Giovanni Battista (Giambattista) MARTINI (Padre Martini)** (n. 24.IV.1706).

1916 — Premiera operei *Ariadna la Naxos* (1 act şi un prolog) de R. Strauss la *Hofoper* din Viena, cu Franz Schalk la pupitru.

Libretul este de Hugo von Hofmannsthal, după comedia *Burghezul gentilom*, de Molière, însă cu acţiunea transpusă la Viena şi cu burghezul, Monsieur Jourdain, devenit conte.

1949 — A murit la Viena, **Edmund EYSLER** (n.12.III.1874).

5

1762 — Premiera operei tragice *Orfeu și Euridice* (3 acte — 5 tablouri) de Ch. W. Gluck la *Hofburgtheater* din Viena, sub conducerea compozitorului. Libretul este de Raniero di Calzabigi, care s-a inspirat din povestirea găsită în *Metamorfozele* lui Ovidiu, căreia — făcînd o concesie gustului publicului din acel timp — i-a dat o încheiere luminoasă.

1880 — A murit la Paris, **Jacques OFFENBACH (Jacob Eberst)** (n.20.VI. 1819).

1940 — A murit la Mexico City, **Silvestre REVUELTAS** (n.31. XII. 1899).

1942 — Premiera baletului în trei tablouri *Demoazela Măriuța* de M. Jora la *Opera Română* din București. Scenariul este scris de Apriliana Medianu, după romanul *Din vremea lui Căpitan Costache* de Al. Antemireanu. Acțiunea se petrece în Bucureștiul lui 1848.

1951 — A murit la Copenhaga, **Egisto TANGO** (n.13.XI. 1873).

6

1820 — S-a născut la Stockholm soprana suedeză **Jenny LIND.**
Elevă a lui Manuel Garcia, cu care a învățat la Paris, a făcut o carieră strălucită, ca interpretă de operă și lieduri, fiind supranumită „privighetoarea nordului". Ea a părăsit scena de operă la vîrsta de 29 de ani, dedicîndu-se carierei concertistice, în care a repurtat mari succese, atît în Europa cît și în America. Ultimii ani ai vieții i-a petrecut în Anglia, ca profesoară la Colegiul Regal de Muzică din Londra. A fost membră a Academiei Regale de Muzică din Suedia. O bună parte din averea sa a donat-o pentru burse muzicale în Suedia și în Anglia.
A murit la Malvern, Anglia, la 2 noiembrie 1887.

1868 — Prima reprezentație a operei bufe *Périchole* de J. Offenbach la *Théâtre des Variétés* din Paris. În prima ei versiune, lucrarea a avut numai 2 acte. În 1874, același teatru a prezentat o nouă versiune, în 3 acte, denumind-o „operetă". Libretul este semnat de H. Meilhac și L. Halévy.

1882 — S-a născut la Timișewka, gub. Kiev, **Karol Maciej SZYMANOWSKI,** compozitor și pianist polonez.
A studiat pianul și teoria cu Gustav Neuhaus la Elisavetgrad, iar mai tîrziu a fost elevul lui Zawirski și a lui Noskowski la Varșovia. Aici a format împreună cu alți tineri compozitori polonezi, Grzegor Fitelberg, Ludomir Rozycki și Apolinary Szeluto, un grup denumit „Tînăra Polonie în Muzică", cu puternice influențe ale muzicii germane moderne. Multele călătorii întreprinse în apus îl fac să cadă rînd pe rînd sub influența diverselor curente din Europa secolului al XX-lea. Szymanowski reușește să-și găsească abia la maturitate drumul spre un stil nou, național, devenind unul dintre compozitorii reprezentativi ai școlii muzicale poloneze con-

temporane. Întors în patrie în 1919, un moment hotărîtor în cariera sa l-a constituit posibilitatea cunoaşterii mai adîncite a folclorului din unele regiuni ale ţării. Fără a recurge la stilizarea unor teme populare, limbajul său melodic a căpătat o substanţă pătrunsă de trăsăturile specifice intonaţiilor şi ritmurilor populare. Creaţia sa cuprinde: 2 opere *(Hagith* şi *Regele Roger)*, 2 balete *(Mandragora* şi *Harnasic)*, lucrări simfonice, vocal simfonice şi concertante (3 simfonii dintre care una cu cor, *Stabat Mater pentru solişti, cor şi orchestră*, *Veni Creator pentru soprană, cor şi orchestră*, 2 concerte pentru vioară, *Simfonia concertantă pentru pian şi orchestră*, *Penthesilea pentru soprană şi orchestră* etc.), o sonată pentru vioară şi pian şi 2 cvartete de coarde, piese pentru pian, piese pentru vioară şi pian, muzică vocală, coruri etc.

A activat un timp ca profesor la Conservatorul din Varşovia.

A murit la Lausanne, Elveţia, la 29 martie 1937.

1886 — S-a născut la Basel, Elveţia, **Edwin FISCHER,** pianist elveţian.

A studiat la Conservatorul din Basel, şi apoi la Berlin, cu Martin Krause, elev al lui Liszt. S-a impus ca un pianist eminent, fiind un mare interpret al muzicii clasice. A fost profesor la Conservatorul Stern şi la Hochschule für Musik din Berlin.

A murit la Zürich, la 24 ianuarie 1960.

1947 — A murit la Helsingfors, **Leevi Antti MADETOJA** (n. 17.II. 1887).

7

1798 — S-a născut la Mirecourt, **Jean Baptiste VUILLAUME,** constructor francez de viori.

Bun cunoscător al artei marilor constructori italieni, Vuillaume a construit la rîndul său viori, viole, violoncele şi contrabasuri de o calitate care i-a atras o mare reputaţie.

A murit la Paris, la 19 februarie 1875.

1909 — Premiera operei *Cocoşul de aur* (3 acte) de Nikolai Rimski-Korsakov, la Moscova, într-un cadru particular. Libretul este de Vladimir Bielski, după basmul cu acelaşi nume al lui A.S. Puşkin.

8

1585 — S-a născut la Köstritz, Saxonia, **Heinrich SCHÜTZ**, compozitor german.

Şi-a făcut educaţia muzicală la curtea landgrafului de Hesse-Cassel, în a cărui capelă a fost corist. Mai tîrziu a studiat la Veneţia, cu Giovanni Gabrieli. A fost maestru de capelă la Hanovra şi Copenhaga. Schütz, cel mai însemnat compozitor german al secolului al XVII-lea, este important prin rolul pe care l-a jucat în procesul de fuziune a două culturi, cultura muzicală germană, avînd la bază stilul polifonic, şi cultura muzicală italiană, evoluată în direcţia stilului solistic concertant şi din ce în ce mai mult întemeiată pe stilul instumental în plină şi rapidă dezvoltare, cultură la care Schütz s-a adaptat cu o mare supleţe în timpul anilor de studii în Italia.

Dintre lucrările sale cele mai importante, trebuie citate: 4 oratorii, pe care le denumeşte „istorii", cantate simfonice pe subiecte biblice, psalmi şi motete, *Cantiones sacrae* şi alte lucrări de muzică religioasă, madrigale. A fost de asemenea autorul primei opere germane, *Dafne*, şi al primului balet german.

A murit la Dresda, la 6 noiembrie 1672.

1834 — A murit la Jarcy, **François Adrien BOIELDIEU** (n. 16. XII. 1775).

1848 — S-a născut la Henta, Belgia, **Pierre DEGEYTER**, compozitor francez.

A trăit în Franţa, unde îşi cîştiga existenţa ca tîmplar de mobile. Înclinaţia sa pentru muzică l-a determinat să urmeze şi Conservatorul din Lille. A condus un timp coruri muncitoreşti, în acest oraş şi la St. Denis, şi a compus coruri şi cîntece revoluţionare, dintre care cel mai însemnat este *Internaţionala*, devenit imnul internaţional al proletarilor.

Textul *Internaţionalei* aparţine poetului comunard francez E. Potiers, muncitor în transporturi, care l-a publicat în culegerea sa din anul 1887, *Cîntece revoluţionare*. În 1888 Degeyter a pus textul pe muzică, alcătuind un refren din introducerea şi sfîrşitul poeziei. Prima dată, imnul a fost cîntat în 1888, la o sărbătoare muncitorească din Lille. *Internaţionala* s-a răspîndit apoi în Rusia în primii ani ai veacului al XX-lea, în ciuda interzicerii ei de către guvernul ţarist.

P. Degeyter a murit la St. Denis, lîngă Paris, la 27 septembrie 1932.

1862 — S-a născut la Hamburg **Emil SAUER,** pianist german.

Elev al lui Nikolai Rubinstein, la Conservatorul din Moscova, apoi al lui Liszt, şi-a cucerit de timpuriu o mare reputaţie ca virtuoz al pianului. Turneele sale de concerte l-au dus în multe ţări ale lumii. A deţinut timp de mulţi ani o catedră de pian la Conservatorul din Viena. A compus numeroase piese pentru pian, printre care şi două concerte.

A murit la Viena, la 28 aprilie 1942.

1900 — S-a născut la Vasiova, Banat, **Zeno VANCEA**, compozitor, muzicolog şi pedagog român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

Primele studii muzicale le-a făcut cu Ion Vidu, la Lugoj; le-a completat la Conservatorul din Cluj şi apoi la Viena, cu Ernst Kanitz. A fost profesor şi director la Conservatorul din Tg. Mureş. A activat ca profesor şi la Timişoara. Este profesor de contrapunct la Conservatorul din Bucureşti. Apropierea de cîntecul popular românesc, din care şi-a însuşit elementele specifice ce stau la baza unui limbaj propriu realist, original, oferă creaţiei sale plasticitate ritmică şi armonică; compozitorul este un maestru al polifoniei. Creaţia sa cuprinde: 2 rapsodii bănăţene, suite simfonice, *Sinfonietta*, suita de 7 dansuri şi baletul *Priculiciul*, muzică de cameră, 3 cvartete de coarde, *Divertisment pentru cvartet de coarde*, *Sonata pentru vioară şi pian*, diferite piese pentru pian, lucrări corale, lieduri. De asemenea, a publicat studii de muzicologie.

1908 — S-a născut la Blaj, **Max EISIKOVITS**, compozitor român, laureat al Premiului de Stat.

A studiat compoziţia cu Marţian Negrea, la Conservatorul din Cluj, unde a devenit apoi profesor. Bun cunoscător al muzicii populare el şi-a format un limbaj muzical evoluat, întemeiat pe asimilarea trăsăturilor caracteristice ale folclorului. Printre lucrările sale mai importante figurează: opera pentru copii *Povestea ţapului*, *Cantata „Vulturul răzbunării“ pentru solişti, cor şi orchestră*, *Cantata păcii*, o sonatină şi alte lucrări pentru pian, *Sonatina pentru vioară şi pian*, coruri, cîntece de masă, lieduri, aranjamente de cîntece populare.

1919 — S-a născut la Bucureşti **Ionel BUDIŞTEANU**, violonist şi dirijor, interpret de muzică populară românească, Artist al poporului.

Este dirijor al Orchestrei de muzică populară „Barbu Lăutaru“ a Filarmonicii de Stat „George Enescu“ şi conducător artistic şi dirijor al ansamblului de artă folclorică „Rapsodia Română“ cu care a făcut îndelungate turnee în Europa şi America, stîrnind entuziasmul şi admiraţia pentru frumuseţile muzicii şi dansului popular românesc.

Ionel Budişteanu este şi autorul unor compoziţii pentru formaţii orchestrale de muzică populară.

1923 — S-a născut la București violonistul **Ion VOICU**, Artist al poporului, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Conservatorul din București cu G. Enacovici, V. Filip și G. Avachian, bucurîndu-se și de îndrumările lui George Enescu. Mai tîrziu a făcut studii de perfecționare cu Iampolski și cu David Oistrah în U.R.S.S. Este unul dintre cei mai valoroși violoniști ai tinerei generații. A repurtat mari succese și în turneele de concerte făcute peste hotare.

1953 — A murit la Londra **Cathleen FERRIER** (n.22.IV.1912).

9

1835 — S-a născut la Paris, **Charles Camile SAINT-SAËNS**, compozitor, pianist, organist, dirijor și critic muzical francez.

A studiat pianul și armonia în particular, iar mai tîrziu a urmat la Conservatorul din Paris : orga, cu Benoist, și compoziția, cu Halévy. Personalitatea sa artistică a exercitat o mare influență asupra dezvoltării muzicale din Franța, mai ales prin energia cu care a luptat pentru încurajarea formării și consolidării școlii moderne franceze. A fost unul din fondatorii Societății Naționale de Muzică, al cărei scop era popularizarea lucrărilor noi ale compozitorilor francezi. A activat ca organist și a fost un timp profesor de pian, la Școala Niedermeyer. De asemenea s-a făcut cunoscut ca un pianist virtuoz de valoare, dînd concerte în mai toate țările europene încă de la vîrsta de 9 ani. Dar principala sa preocupare a fost creația. Lucrările sale sînt caracterizate printr-un admirabil simț al formei și, în cazul celor simfonice, prin deosebita măiestrie a orchestrației, aducînd o contribuție remarcabilă la renașterea simfonismului francez. A scris între altele : 4 poeme simfonice *Vîrtelnița Omfalei*, *Phaeton*, *Dans macabru* și *Tinerețea lui Hercule*, cu caracter programatic și descriptiv, care i-au atras mari succese ; muzică simfonică (3 oratorii, 4 cantate, 3 simfonii, dintre care *a III-a* cu orgă, fantezia *Carnavalul animalelor*, poeme simfonice, suite, uverturi etc.), lucrări concertante (5 concerte pentru pian, 3 pentru vioară, 2 pentru violoncel, *Introducere și rondo capriccioso* și *Havaneza pentru vioară*), piese pentru diferite formații instrumentale de cameră, piese pentru pian și pentru orgă, melodii vocale cu pian, 13 opere, între care *Samson și Dalila*, muzică de scenă, coruri bisericești și laice.

A murit la Alger, la 16 decembrie 1921.

1873 — S-a născut la Moson, Ungaria, **Carl FLESH,** violonist maghiar.
A studiat la Viena, după care a făcut studii de perfecţionare cu Marsick la Conservatorul din Paris. A dat concerte în toate marile centre europene şi americane, dar s-a ocupat mult şi cu pedagogia. A fost profesor de vioară la Conservatorul din Bucureşti, apoi la Amsterdam, Philadelphia, la Hochschule für Musik din Berlin şi la Londra. A scris diferite studii şi tratate privitoare la tehnica violonistică, cel mai important fiind *Arta de a cînta la vioară.*
A murit la Lucerna, la 14 noiembrie 1944.

1919 — S-a născut la Köngetried, Svabia, soprana austriacă **Irmgard SEEFRIED.**
A studiat la Augsburg şi la Academia de Muzică din München. Valoroasă interpretă contemporană de operă, s-a distins şi în concerte simfonice şi recitaluri. A cîntat pe diferite scene de operă din Austria, Germania, Anglia, Franţa. Este solistă a *Operei de Stat* din Viena.

10

1813 — S-a născut la Le Roncole, lîngă Busseto, **Giuseppe Fortunino Francesco VERDI**, compozitor italian.
Primele lecţii de muzică le-a luat cu organistul bisericii din satul natal, după care a învăţat mai mulţi ani la şcoala de muzică din Busseto cu Ferdinando Provesi, devenind în continuare asistentul acestuia. Mai tîrziu a studiat cu Vincenzo Lavigna la Milano. Atras de compoziţie, s-a dedicat genului operei. Talentul său s-a făcut remarcat, iar operele sale au cucerit un public din ce în ce mai numeros. Începînd de pe la jumătatea veacului al XIX-lea, Verdi a devenit o figură proeminentă în viaţa muzicală a Italiei, cîştigîndu-şi totodată şi un mare prestigiu peste hotare. Activitatea sa creatoare a căpătat în Italia şi o adîncă semnificaţie patriotică, datorită faptului că unele melodii din operele sale au fost adoptate de masele largi, însufleţindu-le lupta pentru răsturnarea jugului

austriac, pentru unificarea şi independenţa ţării. Verdi a fost înconjurat pînă la sfîrşitul vieţii de dragostea şi respectul compatrioţilor săi, care l-au considerat nu numai ca pe un strălucit compozitor, dar şi ca pe un mare patriot italian. Marile sale succese s-au datorat faptului că a întrunit în muzica sa calităţi profund reprezentative pentru firea poporului din care se trăgea: sinceritatea sentimentelor, expresia simplă şi directă izvorîtă din însuşi temperamentul spontan şi comunicativ al italianului, patosul şi simţul dramatic. Suprema calitate a creaţiei sale o constituie însă o inspiraţie melodică de o rară frumuseţe şi bogăţie. Melodiile sale cuceresc repede prin farmecul lor poetic, prin forţa de a emoţiona, prin substanţa şi factura lor, care le conferă un aer de mare simplitate şi le face uşor de reţinut; opere ca *Ernani, Rigoletto, Il Trovatore, La Traviata, Un ballo in maschera, La forza del destino, Macbeth, DonCarlos, Aida*, vor rămîne întotdeauna exemple ale celor mai frumoase tradiţii de operă italiană. Dar peste acestea, geniul lui Verdi a scris la adînci bătrîneţe încă două capodopere ale muzicii lirico-dramatice, operele *Otello* şi *Falstaff*, în care, păstrînd linia tradiţională a predominaţiei părţii vocale faţă de orchestră, foloseşte un limbaj cu mult mai evoluat în privinţa structurii, mai integrat în continuitatea ideii dramatice şi mult mai subtil în reliefarea nuanţelor de conţinut. Verdi a mai scris şi alte opere: *Oberto, conte di San Bonifacio, Nabucodonosor, I Lombardi, Attila, Luisa Miller, Simone Boccanegra* etc., un *Recviem* şi alte diferite lucrări religioase, un cvartet de coarde, melodii pentru voce şi pian şi altele.

A murit la Milano, la 27 ianuarie 1901.

1847 — S-a născut la Braşov, **Gheorghe DIMA,** compozitor, dirijor, cîntăreţ şi pedagog român.

Înaintaş de seamă al muzicii româneşti, după ce a făcut studii muzicale (canto, armonie şi contrapunct) la Karlsruhe, Viena, Graz şi Leipzig, s-a reîntors în Transilvania, aflată pe atunci sub stăpînirea imperiului austro-ungar, desfăşurînd o vastă şi multilaterală muncă de promovare a culturii muzicale româneşti. Pionier neobosit şi mare animator al vieţii culturale a românilor ardeleni, căreia i-a dat un impuls înviorător în direcţia cultivării pe scară largă a creaţiei muzicale naţionale, Gh. Dima a fost multă vreme profesor de muzică la Braşov şi la Sibiu şi dirijor al „Reuniunilor de cîntări" din ambele oraşe, dînd numeroase concerte de mare succes. A fost primul director şi profesor al Conservatorului din Cluj, nou înfiinţat după primul război mondial, instituţie care astăzi îi poartă numele. Posesor al unei frumoase voci de bas — în tinereţe a fost solist al operelor din Klagenfurt şi Zürich — Gheorghe Dima a dat numeroase concerte de lieduri, multe din ele compoziţii proprii. El a fost unul dintre primii compozitori români de lied, — pe versuri din literatura noastră clasică (M. Eminescu, D. Bolintineanu, Alecsandri, Coşbuc) şi populară. Creaţia sa mai cuprinde lucrări coral simfonice, printre care Mama lui Ştefan cel Mare şi Ştefan Vodă şi codrul; lucrări corale, armonizări de cîntece populare româneşti etc.

A murit la Cluj, la 4 iunie 1925.

1929 — Premiera operetei romantice în 3 acte *Ţara surîsului*, de F. Lehar, la *Metropol Theater* din Berlin. Libretul este semnat de L. Herzer şi Fr. Löhner (după V. Léon). Prima versiune a operetei a fost reprezentată la Viena, la 9 februarie 1923, sub titlul *Jacheta galbenă*.

1931 — A murit la Copenhaga **Carl August NIELSEN** (n. 9. VI. 1865).

1935 — Premiera operei în 3 acte *Porgy and Bess* de G. Gershwin, la Alvin Theater din New York, după o primă prezentare în cadru restrîns, la Boston, la 30. IX.1935. Libretul este semnat de Du Bose Heyward, care s-a folosit de nuvela sa *Porgy*.

1964 — A murit la Moscova **Heinrich Gustavovici NEUHAUS** (n. 30. III. 1888).

11

1830 — Prima audiţie, la Varşovia, a *Concertului nr. 1 în mi minor* pentru pian şi orchestră de Fr. Chopin. Solist: compozitorul.

1888 — S-a născut la Milano **Pero COPPOLA,** dirijor italian.

A studiat la Conservatorul din Milano. S-a impus de tînăr ca o personalitate importantă în rîndul marilor interpreţi ai baghetei, activînd în această calitate la *Scala* din Milano, la *Théâtre de la Monnaie* din Bruxelles, la Londra, în ţările Scandinave şi la Paris, unde s-a stabilit definitiv. A făcut şi numeroase înregistrări, mai ales operă.

Este autorul cîtorva compoziţii, care cuprind: opere, lucrări simfonice, piese pentru vioară şi pian etc.

1895 — S-a născut la Split, Dalmaţia, **Jahov GOTOVAC,** dirijor şi compozitor iugoslav.

A studiat muzica la Zagreb şi la Viena. Din 1923 a activat ca dirijor de operă la *Teatrul Naţional Croat* din Zagreb. Deţine un loc de seamă în viaţa muzicală a Iugoslaviei. În creaţie, s-a arătat strîns legat de muzica populară, afirmîndu-se ca un temperament expansiv şi plin de vitalitate, cu înclinaţie spre umor şi spre lirism. Dintre lucrările sale, opera *Ero din cealaltă lume* se bucură de o mare popularitate în Iugoslavia, ca şi piesa *Kolo simfonic pentru orchestră*, care i-a dus faima şi peste hotare. A mai scris: opera *Morana*, muzică de scenă, *Poemul simfonic „Plugarii"* şi alte lucrări pentru orchestră, numeroase coruri, muzică de cameră, vocală şi instrumentală.

1896 — A murit la Viena **Anton BRUCKNER** (n. 4.IX. 1824).

1911 — S-a născut la Saschiz-Sighişoara, tenorul **Ion DACIAN,** Artist al poporului, laureat al Premiului de Stat.

Şi-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din Cluj. A debutat la Cluj ca interpret de operă, apoi s-a dedicat genului de operetă. Protagonist de frunte al *Teatrului de Stat de Operetă* din Bucureşti Ion Dacian apare cu deosebit succes în toate rolurile literaturii genului. O contribuţie esenţială şi-o dă la sprijinirea creaţiei româneşti de operetă punîndu-şi tot talentul şi elanul în slujba unei cît mai eficiente popularizări a ei, atît în ţară cît şi peste hotare, unde turneele sale se bucură de multă apreciere.

12

1692 — A murit la Modena **Giovanni Battista VITALI,** violonist şi compozitor italian.

Se ştie că s-a născut la Cremona în 1644, fără a se cunoaşte data exactă.

Bucurîndu-se de o mare reputaţie ca violist şi violonist, a deţinut postul de maestru de capelă la Bologna şi la Modena. Creaţia sa cuprinde lucrări pentru vioară şi pentru diferite formaţii de coarde cu bas continuu. Găsim în unele lucrări ale sale primele începuturi care au dus, după aproape un veac, la forma clasică a sonatei. Vitali a mai scris oratorii, psalmi şi alte lucrări pentru mai multe voci.

1855 — S-a născut la Lébényi Szent Miklós, **Arthur NIKISCH,** dirijor german de origine maghiară.

A studiat la Conservatorul din Viena. Interpret de mare valoare, el s-a distins ca dirijor atît în domeniul operei cît şi în cel al concertelor simfonice. A fost mult timp prim dirijor al Operei din Leipzig, al Orchestrei „Gewandhaus" din acelaşi oraş, şi al Orchestrelor Filarmonice din Berlin şi Hamburg. De asemenea a condus un timp Opera din Budapesta şi a fost timp de 4 ani dirijor al Orchestrei simfonice din Boston, S.U.A. S-a bucurat de un mare prestigiu în lumea muzicală internaţională.

A murit la Leipzig, la 23 ianuarie 1922.

1872 — S-a născut la Down Ampney, Gloucestershire, Anglia, **Ralph VAUGHAN WILLIAMS,** compozitor englez.

A făcut studii muzicale la Universitatea din Cambridge şi la Colegiul Regal de muzică din Londra, iar mai tîrziu şi-a completat pregătirea cu Max Bruch, la Berlin, şi cu Maurice Ravel, la Paris. A funcţionat un timp ca organist la o biserică din Londra şi a fost conducătorul corului Bach din acelaşi oraş. Numit profesor la Colegiul Regal de muzică din Londra, principala sa preocupare a rămas însă compoziţia. La început adept al valorificării directe a melodiilor populare, el a ajuns cu timpul la faza superioară a invenţiei melodice proprii avînd puternice rădăcini în folclorul englez ca şi în vechile moduri bisericeşti. A făcut şi diferite culegeri de melodii populare. Creaţia sa cuprinde 5 opere, balete, muzică de scenă şi de film, muzică corală laică şi religioasă, lucrări simfonice (9 simfonii, printre care *Londoneza*, *Pastorala*, *Antarctica*, apoi trei rapsodii pe teme din Norfolk, uvertura la *Viespile* de Aristofan, *Fantezia pe o temă de Tallis* etc.), lucrări vocal simfonice, piese concertante pentru vioară, violă, pian, oboi, muzicuţă de gură şi pentru voce, muzică de cameră, vocală şi instrumentală etc.

A murit la Londra, la 26 august 1958.

1890 — S-a născut la Lisabona, **Luiz de FREITAS BRANCO,** compozitor, critic, muzicolog portughez.

A studiat muzica la Lisabona, Berlin şi Paris. A fost multă vreme profesor la Conservatorul din Lisabona. A activat în numeroase instituţii cu caracter artistic-pedagogic, a făcut preţioase cercetări muzicologice privitoare la vechii compozitori portughezi şi a descoperit prima operă spaniolă, *Celos aun dèl ayre matan*. Prin buna stăpînire a tehnicii componistice, vădită în propriile sale lucrări, a pus bazele solide ale muzicii culte portugheze moderne.

A publicat numeroase studii şi articole de critică muzicală. A condus revista „Arte musical" şi „Gazeta Musical". Creaţia sa cuprinde: lucrări simfonice (5 simfonii, poeme simfonice, suite, *Uvertura „1640"* etc.) lucrări vocal simfonice, un concert pentru vioară şi alte lucrări concertante, lucrări corale, muzică de cameră instrumentală şi vocală, aranjamente de melodii populare etc. A publicat mai multe cărţi, printre care figurează *Muzica în Portugalia*, *Istoria muzicii*, un *Tratat de armonie*, o biografie a lui Beethoven ş.a.

A murit la Lisabona, la 27 noiembrie 1955.

13

1864 — (stil vechi) S-a născut la Moscova, **Alexandr Tihonovici GRECIANINOV**, compozitor rus.

A studiat cu Safonov şi Rimski-Korsakov, la Moscova şi Petersburg. A fost un timp profesor la Şcoala muzical-dramatică de pe lîngă Filarmonica din Moscova. Activitatea componistică şi-a început-o încă din timpul studenţiei, vădind de pe atunci înclinaţii spre romantism. Creaţia sa cuprinde lucrări inspirate într-o largă măsură — în special în cele 5 simfonii — din melosul popular rus. Trebuie menţionate: 2 opere, numeroase lieduri, muzică de cameră, piese pentru pian şi muzică religioasă.

A murit la New York, la 3 ianuarie 1956.

14

1669 — A murit la Florenţa, **Pietro Antonio CESTI** (n. 5.VIII.1623).

1853 — S-a născut la Şipot, în nordul Moldovei, **Ciprian PORUMBESCU,** compozitor român.

Înaintaş al muzicii româneşti, a început prin a învăţa vioara şi pianul în particular. Mai tîrziu a făcut studii de vioară, contrabas, armonie şi compoziţie la Conservatorul din Viena. A organizat şi dirijat coruri la Suceava, Viena şi Braşov, oraş unde a fost profesor de muzică. Creaţia sa oglindeşte atitudinea consecvent patriotică a compozitorului, care a militat cu hotărîre pentru promovarea şi valorificarea culturii naţionale în rîndurile populaţiei româneşti din Transilvania, Banat şi Bucovina aflate pe atunci sub stăpînirea imperiului austro-ungar. El a avut de suferit de altfel pentru ideile sale, căci fiind socotit un element periculos a fost aruncat în temniţă de către autorităţile austriece. Printre lucrările sale mai importante figurează: opereta *Crai Nou*, cantatele

Altarul Mănăstirii Putna şi *La Malurile Prutului*, *Balada pentru vioară şi pian*. A scris numeroase coruri, cîntece şi romanţe, muzică instrumentală, un mare număr de piese de dans, studii etc.

A murit la Stupca, în nordul Moldovei, la 25 mai/6 iunie 1883.

1890 — S-a născut la Bucureşti, **Constantin C. NOTTARA**, violonist, compozitor, pedagog şi critic muzical român.

A studiat vioara şi compoziţia la Conservatorul din Bucureşti şi în străinătate. Profesor de vioară la Conservatorul din Bucureşti, a fost concert-maestru al Orchestrei Simfonice a Ministerului Instrucţiunii Publice, iar mai tîrziu dirijor al Orchestrei Simfonice Radio. A fondat un cvartet de coarde şi a participat la întemeierea Societăţii compozitorilor români. Creaţia sa cuprinde: opere, balete, muzică simfonică şi de cameră. Cele mai importante lucrări ale sale sînt: operele *La drumul mare*, după Cehov, *Nu te joci cu dragostea*, după Musset, baletul *Iris*, poemul pentru voce şi orchestră *Mircea şi Baiazid*, suitele simfonice *Dansuri din Bihor*, *Impresii din Cehoslovacia* şi *jocuri din Portugalia*, *Suita în stil românesc pentru pian* (orchestrată), *Concertul pentru vioară şi orchestră*, *Nonetul pentru suflători şi coarde*, dedicat formaţiei de renume internaţional, „Nonetul ceh".

A murit la Bucureşti, la 19 ianuarie 1951.

15

1790 — Prima audiţie, la Frankfurt pe Main, a *Concertului în re major pentru pian şi orchestră* (al încoronării) de W. A. Mozart. La pian compozitorul.

1900 — A murit la Praga **Zdenek FIBICH** (n. 21. XII. 1850).

16

1621 — A murit la Amsterdam, **Jan Pieterszoon SWEELINCK**, organist şi compozitor olandez.

Considerat ca cel mai renumit organist al vremii sale, Sweelinck s-a născut la Deventer în luna mai 1562 (nu se cunoaşte ziua); a învăţat muzica cu tatăl său, al cărui post l-a preluat, fiind timp de 44 de ani organist la Biserica Veche din Amsterdam. El a exercitat prin activitatea sa pedagogică o mare influenţă asupra muzicieni-

lor din Europa apuseană şi centrală. Atît în arta interpretativă cît şi în compoziţiile sale Sweelinck s-a afirmat ca un artist reprezentativ pentru stadiul la care ajunsese muzica cultă în vremea sa. A scris lucrări vocale, *chanson*-uri, rime *cantiones sacrae*, psalmi, madrigale, muzică instrumentală pentru orgă şi pentru clavecin (fantezii care pot fi considerate cele mai vechi fugi, variaţiuni pe teme de coraluri gen inovat de el, *toccate*, variaţiuni pe teme de cîntece şi dansuri populare).

1926 — Premiera operei comice *Háry János* de Z. Kodály la Opera din Budapesta. Opera are 7 părţi : un prolog, 5 „aventuri" şi un epilog. Libretul, inspirat din basmul popular cu acelaşi nume, care descrie aventurile eroi-comice ale lui Háry János, viteazul husar în timpul războaielor cu Napoleon, este scris de Béla Paulini şi Zsolt Harsányi.

1964 — A murit la New-York **Cole PORTER** (n. 9. VI. 1891).

17

1744 — A murit la Cremona, **Giuseppe Antonio GUARNERI** (n. 21. VIII. 1698).

1837 — A murit la Weimar, **Johann Nepomuk (Johan Nepomuka) HUMMEL** (n. 14.XI. 1778).

1849 — A murit la Paris **Frédéric François CHOPIN** (n. 22. II. 1810).

1892 — S-a născut la Pisek **Otakar JEREMIÁS**, compozitor şi dirijor ceh, Artist al poporului.

A făcut studii muzicale la Conservatorul din Praga şi a fost elevul lui Novak. A fost profesor la Şcoala de muzică din Ceské Budéjovice, unde a devenit mai tîrziu director. În continuare a funcţionat ca director al Orchestrei simfonice a postului de radio Praga şi ca director al secţiei de operă a *Teatrului Naţional* din Praga. Creaţia sa poartă pecetea stilului tradiţional ceh, aşa cum apare îndeosebi în Smetana şi J. B. Foerster, Jeremiás a scris lucrări cu o remarcabilă substanţă emoţională şi dramatică, vădind un temperament viguros şi dinamic. A compus opere *(Fraţii Karamazov, Till Eulenspiegel)*, cantate *(Către creatorii lui Faust* şi *Cîntecul patriei)*, coruri, muzică de scenă, de film şi pentru radio, melodii vocale etc. A scris un studiu despre Janacek şi lucrări teoretice cu privire la orchestraţie şi dirijat.

18

1706 — S-a născut pe insula Burano, lîngă Veneţia, compozitorul italian **Baldassare GALUPPI** (supranumit **Buranello**, după numele insulei).

A fost elevul lui Antonio Lotti şi s-a făcut remarcat prin operele sale, ceea ce i-a atras invitaţia de a scrie asemenea lucrări pentru diferite teatre din Italia şi Anglia, precum şi pentru cel din Petersburg,

unde a şi locuit un timp. Meritul lui faţă de majoritatea compozitorilor italieni contemporani constă în calitatea artistică superioară a realizărilor sale în domeniul armoniei şi al orchestraţiei. A scris 112 opere, locul său în istoria muzicii fiindu-i asigurat îndeosebi de valoarea operelor sale comice. Printre compoziţiile sale dramatice, figurează: *Dorinda, Adriano in Siria, Scipione in Cartagine, Enrico, Arcifanfano, re de matti, Il filosofo di campagna, Didone abbandonata, Il re pastore* etc. A mai compus cantate, oratorii, muzică instrumentală. În Veneţia, Galuppi a fost mulţi ani maestru de capelă la catedrala San Marco şi director la „Conservatorio degli Incurabili", instituţie care şi-a cîştigat şi mare faimă datorită conducerii sale.

A murit la Veneţia, la 3 ianuarie 1785.

1817 — A murit la Paris **Étienne Nicholas MÉHUL** (n. 22.VI.1763).

1879 — S-a născut la Dünaburg **Grzegorz (Gregor) FITTELBERG**, dirijor şi compozitor polonez.

A studiat vioara şi compoziţia la Conservatorul din Varşovia. Împreună cu Karol Szymanowski, Ludomir Rózycki şi Apolinary Szeluto, a fondat „Asociaţia tinerilor compozitori polonezi". Activitatea sa principală s-a desfăşurat însă în domeniul dirijatului, în care s-a distins ca un interpret deosebit de valoros. A fost prim dirijor al orchestrei Filarmonice din Varşovia, al Orchestrelor simfonice ale posturilor de radio Varşovia şi Katowice. A dirijat mai mulţi ani la Viena, la Moscova şi Petrograd, fiind într-o vreme şi dirijor al Baletului rus, unde a colaborat cu celebrii dansatori Ana Pavlova şi Mihail Fokin. A dirijat, de asemenea, de multe ori în marile centre din Europa şi America. A scris 2 simfonii, *Poemul simfonic „Cîntecul şoimului"*, un concert şi două sonate pentru vioară, lieduri.

A murit la Katowice, la 10 iunie 1953.

1893 — A murit la Paris, **Charles François GOUNOD** (n. 17. VI. 1818)

1909 — S-a născut la Bucureşti, **Otto ACKERMANN,** dirijor elveţian de origine română.

A studiat la Bucureşti şi la Hochschule für Musik din Berlin. Începînd din 1927 a fost pe rînd dirijor la Operele din Düsseldorf, Brno, Viena şi la Teatrul Municipal din Berna. S-a făcut remarcat ca unul dintre dirijorii talentaţi ai generaţiei mai tinere, conducînd concerte simfonice şi spectacole de operă în numeroase centre muzicale europene. În ultimii ani a ocupat postul de director general muzical al Teatrelor de operă din Köln şi Zürich.

A murit la Zürich, la 8 martie 1960.

1918 — S-a înfiinţat Societatea simfonică „George Enescu" din Iaşi, din iniţiativa unui grup de muzicieni format din Mircea Bîrsan, Tr. Ionaşcu, N. Drăghici, Alex. Stavrache, Th. Lupu, Gh. Adamache şi alţii, cu sprijinul lui George Enescu.

19

1845 — Premiera operei *Tannhäuser* (3 acte) de R. Wagner la *Hofoper* din Dresda. Libretul operei, al cărei nume este de fapt *Tannhäuser şi întrecerea cîntăreţilor la Wartburg*, aparţine compozitorului care

a extras elementele necesare subiectului din mai multe legende vechi germane, basme populare şi povestiri. Acţiunea se petrece în Germania, la începutul secolului al XIII-lea.

1908 — S-a născut la Lwow, **Zofia LISSA,** muzicologă poloneză.

A studiat muzica la Universitatea din Lwow şi a îmbrăţişat cariera pedagogică predînd teoria muzicii la Conservatorul din Lwow şi apoi muzicologia la Universitatea din Varşovia. A scris un mare număr de cărţi, eseuri şi articole, printre care figurează : *Semnificaţia socială a muzicii în istoria omenirii*, *Armonia lui A.N. Scriabin*, *Caracterele ştiinţei muzicale*, *Psihologia muzicii* etc.

1916 — S-a născut la Odesa pianistul sovietic **Emil GHILELS,** Artist al poporului U.R.S.S.

A studiat pianul cu Neuhaus, la Moscova. A atras atenţia lumii muzicale foarte de timpuriu, căpătînd distincţii înalte la multe concursuri naţionale şi internaţionale de pian (Moscova,Viena,Bruxelles). Arta sa interpretativă, sprijinită de o tehnică pianistică remarcabilă, face din Emil Ghilels un reprezentant strălucit al şcolii pianistice sovietice. Posesor al unui bogat repertoriu, Ghilels a întreprins turnee în multe ţări din Europa şi America, unde a repurtat succese răsunătoare atît în recitaluri cît şi în concerte cu orchestră.

1964— A murit la Bucureşti **George NICULESCU-BASU** (n. 9. IV. 1882).

20

1821 — S-a născut la Cernăuţi, **Carol MICULI,** pianist şi pedagog român stabilit în Polonia.

A studiat la Paris pianul cu Chopin şi compoziţia cu Reicha. Pianist de valoare, a dat concerte în Franţa, Germania, Austria România şi Rusia. A fost mulţi ani directorul Conservatorului din Lwow, unde mai tîrziu a fondat o şcoală proprie de muzică. Considerat ca o autoritate în interpretarea muzicii lui Chopin, a publicat o ediţie adnotată a operelor marelui compozitor. A publicat o colecţie intitulată *43 airs nationaux roumains* pentru orchestră (aranjate şi pentru pian) şi a compus piese instrumentale şi vocale.

A murit la Lwow, la 21 mai 1897.

1821 — S-a născut la Bucureşti **Eufrosina VLASTO-POPESCU,** actriţă şi cîntăreaţă română.

Şi-a făcut studiile artistice în prima promoţie a şcolii de muzică şi declamaţie a Filarmonicii cu C. Aristia pentru teatru, cu Bongianini şi Conti (muzica), cu I. H. Rădulescu (limba şi literatura). Totodată a apărut în primele spectacole dramatice prezentate de elevii şcolii, distingîndu-se prin talent şi un simţ scenic înnăscut.

Descoperindu-şi aptitudini muzicale, Eufrosina Vlasto căsătorită între timp cu Polcovnicul Th. Popescu, pleacă la Paris şi în Italia, pentru perfecţionare. În scurt timp ajunge o cîntăreaţă de operă de mare succes. Adoptă pseudonimul Marcolini, sub care, vreme de aproape 2 decenii, a cîntat pe marile scene lirice ale Italiei : la *Teatrul Fenice* din Veneţia, la *Pergola* din Florenţa, la Torino, Verona, Pisa, Lucca, Neapole, Palermo, Milano. La fel de sărbătorită

a fost „diva Marcolini" la Nisa şi la Paris. Stăpînă pe un repertoriu bogat de concert şi de operă, ea a cunoscut aprecierea unor mari personalităţi ca Rossini, Meyerbeer sau tragedianul Ernesto Rossi.

Reîntoarsă în ţară, Eufrosina Vlasto-Popescu se dedică artei dramatice, devenind una din figurile de seamă ale scenei româneşti jucînd un rol important în promovarea creaţiei actorilor autohtoni, şi în constituirea Societăţii dramatice în 1877.

A murit la Bucureşti, la 3 noiembrie 1900.

1842 — Premiera marii opere tragice în 5 acte *Rienzi* (cu subtitlul *Ultimul tribun)* de R. Wagner, la *Hofoper* din Dresda. Libretul scris de compozitor, este inspirat de romanul cu acelaşi titlu al scriitorului englez Edward Bulwer-Lytton. Acţiunea se petrece la Roma, la mijlocul secolului al XIV-lea după mutarea reşedinţei papale la Avignon.

21

1885 — S-a născut la Viena **Egon WELLESZ**, compozitor şi muzicolog austriac.

Absolvent al Universităţii din Viena, a studiat muzicologia cu G. Adler şi compoziţia cu Schönberg. Preocuparea sa de căpetenie a fost studiul intens al operei secolului XVII şi al stilului baroc în muzică, preocupare care şi-a lăsat amprenta asupra creaţiei sale şi a avut drept rezultat publicarea unor studii interesante. Operele şi baletele sale, cu corurile, dansurile-pantomimă şi cîntul de coloratură aparţinînd stilului baroc, constituie interpretări moderne ale unor mituri antice greceşti, indiene şi astece. În afară de o uşoară influenţă a muzicii lui Schönberg, concepţia tonală a lui Wellesz este tradiţională.

În afară de 6 opere, *(Girnara, Alkestis, Opferung des Gefangenen, Die Bakchantianen, Incognita)*, 4 balete, 4 simfonii, Wellesz a mai compus: poeme simfonice, un concert pentru pian şi o suită pentru vioară şi orchestră de cameră, piese concertante pentru voce şi orchestră, muzică de cameră, lieduri. A publicat studii despre muzica bizantină şi alte lucrări de muzicologie. Între 1913 — 1938 a fost profesor de istoria muzicii la Universitatea din Viena. Din 1939, cînd s-a stabilit în Anglia, a desfăşurat o intensă activitate pedagogică în cadrul Universităţii Oxford, ţinînd şi foarte multe conferinţe.

1924 — A murit la Paris **Martin Pierre Joseph MARSICK** (n. 9. III. 1848).

1949 — A luat fiinţă la Bucureşti, Uniunea Compozitorilor din R. S. România.

22

1764 — A murit la Paris, **Jean Marie LECLAIR** (n. 10. V. 1697).

1811 — S-a născut la Raiding, Ungaria **Franz LISZT**, pianist, compozitor, dirijor, pedagog, folclorist, critic şi eseist maghiar.

A făcut studii la Viena cu Salieri şi Czerny şi la Paris cu Reicha şi Paer. Încă de copil, a uimit întreaga Europă cu extraordinarul său talent pianistic, vădind o virtuozitate uluitoare, dar şi o profundă sensibilitate muzicală. Într-o carieră concertistică strălucită, începută la vîrsta de 9 ani, în care a repurtat succese triumfale din Portugalia, Franţa, Elveţia, Italia şi Anglia pînă în Rusia, Principatele Române şi Turcia, Liszt s-a afirmat ca cel mai de seamă pianist al timpului său, ca o personalitate puternică, reprezentativă a curentului romantic în artă şi totodată deschizătoare a unor posibilităţi nebănuite în tehnica pianului. Cunoştinţa cu Paganini şi concertele date la Paris de acest diabolic vrăjitor al viorii îl entuziasmează pe Liszt care-şi dă seama că nu au fost speculate îndeajuns resursele şi posibilităţile pianului, nici în ceea ce priveşte efectele sonore şi nici nuanţele interpretative. Începe o o perioadă de cercetări şi de muncă fără preget. Marele pas pe care l-a făcut în privinţa îmbogăţirii mijloacelor expresive ale pianului a conferit acestui instrument o importanţă care, depăşind folosirea lui redusă, de pînă atunci, l-a situat definitiv pe estrada de concert şi a făcut astfel accesibile publicului larg creaţiile ce-i erau destinate. Liszt a locuit multă vreme la Paris, la Roma şi la Weimar, oraş unde a fost conducătorul operei şi al orchestrei ducelui de Weimar. Aici a desfăşurat o activitate de încurajare a creaţiei muzicale contemporane, devenind un sprijin preţios pentru tinerii compozitori de pretutindeni. De acest sprijin s-a bucurat în primul rînd Wagner, apoi Berlioz, Schumann, Borodin, Rimski-Korsakov, Saint-Saëns şi încă mulţi alţii. Graţie lui Liszt, Weimar a devenit un centru muzical de primă importanţă. Printre elevii săi cei mai de seamă s-au numărat: d'Albert, Sauer, Bülow, Tausig, Smetana, Albeniz. Ultimii ani ai vieţii lui Liszt sînt caracterizaţi printr-o legătură mai strînsă cu patria sa. El petrece o bună parte a anului la Budapesta unde iniţiază, alături de Ferenc Erkel, înfiinţarea Academiei de Muzică şi a Orchestrei Filarmonice. Dirijează multe din concertele ei şi prin programele pe care le alcătuieşte contribuie la lansarea tinerilor artişti maghiari şi la formarea gustului compatrioţilor săi pentru înţelegerea adevăratelor valori artistice. Liszt a dat un serios impuls dezvoltării creaţiei muzicale, prin apor-

Liszt în costum naţional maghiar

tul considerabil pe care l-a adus la crearea genului nou al poemului simfonic, gen menit să sporească posibilităţile expresive în muzica programatică. Folclorul a fost un domeniu care l-a pasionat pe Liszt. El este unul din promotorii cercetării ştiinţifice a folclorului, larg deschizător de drumuri pentru studiile de mai tîrziu ale lui Bartók şi Kodaly.

Creaţia lui Liszt cuprinde: opera *Don Sanche ou Le château d'amour*, lucrări corale bisericeşti şi laice, 13 poeme simfonice (*Tasso*, *Preludiile*, *Mazeppa*, *Hungaria*, *Hunnenschlacht* etc.) simfoniile *Faust* şi *Dante*, precum şi alte lucrări orchestrale, piese concertante pentru pian şi orchestră; compoziţii pentru pian (*Sonata în si bemol minor*, ciclul *Albumul unui călător*, trei cicluri intitulate *Ani de pelerinaj*, studii, balade, valsuri, poloneze, 19 rapsodii ungare, una spaniolă şi una română etc.), piese pentru orgă şi pentru alte instrumente, lieduri etc. A scris, de asemenea mai multe studii (*Des Bohémiens et de leur musique en Hongrie*, *Frédéric Chopin*, *Robert Franz*, *Lohengrin et Tannhäuser de Wagner* etc.) precum şi numeroase articole în presa muzicală din diferite ţării.

A murit la Bayreuth, la 31 iulie 1886.

1859 — A murit la Kassel, **Ludwig (Louis) SPOHR** (n. 5. IV. 1784).

1883 — Se inaugurează *Metropolitan Opera House* din New York, cu opera *Faust* de Ch. Gounod. Arhitect: Cleaveland Cady. Are 3 500 fotolii şi 600 locuri în picioare.

1898 — S-a născut la Bucureşti **Marcel MIHALOVICI**, compozitor român.

După studiile făcute la Bucureşti, cu Dimitrie Cuclin, şi-a continuat pregătirea la Schola Cantorum din Paris, între alţii cu Vincent d'Indy. Deşi aflat de mult timp departe de pămîntul natal, legătura sa cu acesta apare evidentă în multe dintre lucrările sale, a căror substanţă îşi are rădăcina în creaţia populară românească. A compus: operele *Neînduplecatul Pluton* şi *Întoarcerea*, baletele *Karagueuz*, *O viaţă de Polichinelle* şi altele, muzică simfonică între care *Capriciul român*, studiul în două părţi, un concert pentru vioară, muzică de cameră, piese pentru pian, piese vocale, muzică de film şi pentru radio, lucrări instrumentale etc.

1961—A murit la Bucureşti, **Constanţa ERBICEANU** (n.11.XI.1874).

23

1801 — S-a născut la Berlin **Gustav Albert LORTZING**, compozitor german.

Popularitatea lui Lortzing, se datoreşte melodicităţii lucrărilor sale, limbajului său accesibil şi totodată reprezentativ pentru particularităţile muzicii populare germane. Operele comice sînt cea mai reuşită parte a creaţiei sale. Cele mai cunoscute din cele 14 opere ale sale sînt: *Ţar şi dulgher*, *Braconierul*, *Armurierul* şi *Ondina*. A mai scris muzică de scenă, lucrări corale religioase ş.a. A fost dirijor în diferite oraşe germane şi la Viena.

A murit la Berlin, la 21 ianuarie 1851.

1861 — S-a înfiinţat la Sibiu „Asociaţiunea transilvană pentru literatura şi cultura poporului român", devenită curînd Societatea „ASTRA". Unul din obiectivele societăţii a fost acţiunea de culturalizare muzicală a maselor de români ardeleni şi de popularizare a muzicii româneşti. Din iniţiativa şi cu sprijinul Societăţii „ASTRA" au fost înfiinţate numeroase reuniuni corale şi secţiuni de educaţie muzicală şcolară în diferite localităţi din Transilvania.

1890 — Premiera operei *Cneaz Igor* (un prolog şi 4 acte) de A. P. Borodin la *Mariinski Teatr* din Petersburg. Libretul este scris de compozitor pe un scenariu de V. V. Stasov, după un vechi document rus din secolul al XII-lea, *Cîntec despre oastea lui Igor*.

Deşi Borodin a lucrat timp de 18 ani la această operă, ea nu a putut fi reprezentată decît 3 ani după moartea sa, deoarece rămăsese în bună parte neterminată. Folosind schiţele compozitorului, Glazunov a terminat actul 3 şi l-a instrumentat. Rimski-Korsakov a instrumentat actele 1, 2 şi 4 şi prologul. Uvertura nu fusese scrisă, însă Borodin i-o cîntase de multe ori la pian lui Glazunov, care a transcris-o din memorie.

1893 — S-a născut la Péruwels, Hainaut, Belgia, **Jean ABSIL**, compozitor belgian.

A studiat la Conservatorul din Bruxelles. A activat timp de mulţi ani ca director al Academiei muzicale din Etterbaek şi profesor la Conservatorul din Bruxelles. Creaţia sa, fără a fi atonală după cum susţine însuşi compozitorul, se caracterizează prin tendinţa netă de a se desprinde de regulile tradiţionale ale armoniei. A scris lucrări scenice (feeria *Peau d'âne* şi comedia *Fansou*) lucrări corale cu orchestră sau cu orgă (*Ulise şi sirenele*, cantata *Binecuvîntările*, o cantată pe teme populare româneşti etc.), numeroase coruri, lucrări simfonice, diferite concerte instrumentale şi un *concerto grosso* pentru suflători, piese pentru formaţii instrumentale de cameră, pentru pian, melodii vocale etc. În unele lucrări ale sale remarcăm interesul compozitorului pentru muzica populară românească. Absil este unul din fondatorii publicaţiei „Revue internationale de musique", care apare la Bruxelles şi a scris o lucrare intitulată *Les postulats de la musique contemporaine*.

1906 — A murit la Petersburg **Vladimir Vasilievici STASOV** (n. 2/14.I. 1824).

24

1725 — A murit la Neapole, **Pietro Gaspare Alessandro SCARLATTI** (n. 2.V.1660).

1799 — A murit la Neuhof, Pilgram, Boemia, **Karl Ditters von DITTERSDORF** (n. 2.XI. 1739).

1811 — S-a născut la Frankfurt pe Main, **Ferdinand HILLER**, pianist, dirijor, pedagog şi compozitor german.

A fost elevul lui Hummel. A jucat un rol important în viaţa muzicală din Germania şi a fost apreciat ca dirijor şi pianist concertist în toată Europa. A organizat conservatorul din Köln, al cărui prim director a fost, păstrînd această funcţiune pînă la moarte.

Remarcabilele sale calităţi pedagogice i-au asigurat o mare reputaţie. A compus opere, oratorii, cantate, muzică simfonică şi concertantă, piese instrumentale şi vocale de cameră, coruri.
A murit la Köln, la 10 mai 1885.

1863 — S-a născut la Iaşi, **Arnold Josef ROSÉ**, violonist austriac originar din România.
A studiat la Conservatorul din Viena. A fost timp de peste 50 de ani concert-maestru al Filarmonicii şi profesor la Academia de Muzică din capitala Austriei. Numele său este legat de cvartetul de coarde pe care l-a întemeiat în 1883 şi care a devenit celebru în lumea întreagă. În urma ocupării Austriei de către hitlerişti, Rosé s-a stabilit la Londra, continuînd să activeze în fruntea cvartetului său.
A murit la Londra, la 25 august 1946.

1882 — S-a născut la Siófok **Imre (Emerich) KÁLMÁN**, compozitor maghiar.
A studiat la Şcola superioară de muzică din Budapesta. A devenit celebru în lumea întreagă prin operetele sale ca *Silvia (Prinţesa ceardaşului)*, *Manevrele de toamnă*, *Baiadera*, *Contesa Mariţa*, care se bucură şi astăzi de o mare popularitate.
A murit la Paris, la 30 octombrie 1953.

1885 — Premiera operetei *Voevodul ţiganilor* (3 acte) de J. Strauss-fiul la *Theater an der Wien*. Libretul este de J. Schnitzer, după o nuvelă de M. Jókai.

1915 — S-a născut la Masserio del Groppa baritonul italian **Tito GOBBI.**
Absolvent al Universităţii din Padua, a studiat concomitent şi muzica. A debutat în anul 1938 în *Traviata* cucerindu-şi într-un timp scurt un loc de frunte printre artiştii lirici ai Italiei. A cîntat pe marile scene ale lumii; personalitatea sa artistică şi talentul său scenic l-au impus şi ca interpret de film.

1918 — A murit la Paris **Alexandre Charles LECOCQ** (n.3. VI.1832).

1948 — A murit la Bad Ischl **Franz LEHAR** (n. 30. IV. 1870).

1949 — A murit la Havana **Joaquin NIN** (n. 29. IX. 1879).

25

1564 — (în noaptea de 25 spre 26 octombrie) S-a născut la Nürnberg **Hans Leo HASSLER,** organist şi compozitor german.
A studiat muzica cu tatăl său, organist la Nürnberg şi mai tîrziu cu Andrea Gabrieli, la Veneţia. Organist celebru, Hassler se remarcă şi în creaţie prin măiestrie contrapunctică; compoziţiile sale vădesc influenţa şcolii veneţiene. A scris numeroase lucrări bisericeşti, madrigale, piese pentru orgă etc.
A murit la Frankfurt pe Main, la 8 iunie 1612.

1823 — Premiera marii opere eroico-romantice *Euryanthe* (3 acte — 6 tablouri) de C. M. von Weber, la *Teatrul Kärntnerthor* din Viena.

12—3932

Libretul este scris de Wilhelmina Christine von Chézy, după o veche povestire franceză din secolul al XIII-lea: *Povestea lui Gérard de Nevers și a frumoasei și virtuoasei Euryanthe, prietena sa.* Acțiunea se petrece în Franța la începutul secolului al XII-lea.

1825 — S-a născut la Viena, **Johann STRAUSS-fiul,** compozitor austriac.

Fiu al celebrului compozitor cu același nume, el a continuat tradiția valsului vienez, moștenită de la tatăl său și de la contemporanul acestuia Joseph Lanner.

Înzestrat cu o inepuizabilă inspirație, el a compus numeroase valsuri de o rară frumusețe melodică, cu o structură mult mai închegată, ideile muzicale fiind supuse unor dezvoltări mai ample, iar înveșmîntarea lor armonică și orchestrală fiind mai variată în nuanțe expresive decît a predecesorilor săi. De aceea, multe din valsurile sale sînt cîntate și în concerte simfonice. Valsul vienez a ajuns în creația lui Johann Strauss-fiul la forma lui clasică. Multe din ele au devenit populare pretutindeni în lume, ca *Dunărea albastră, Povești din pădurea vieneză, Viață de artist, Vin, femei și cîntec, Sînge vienez* ș.a. A mai compus marșuri, polci, mazurci, cadriluri și alte dansuri. De asemenea a scris un balet și un număr destul de mare de operete, dintre care *Liliacul* și *Voevodul țiganilor* au rămas exemple clasice în literatura genului. Cu orchestra sa proprie a făcut turnee triumfale în toată Europa și în Statele Unite.

A murit la Viena, la 3 iunie 1899.

1838 — S-a născut la Paris **Alexandre César Léopold Georges BIZET,** compozitor francez.

A studiat la Conservatorul din Paris. Numele său este cunoscut de toți iubitorii de operă, gen în care Bizet a scris pagini nemuritoare. Măiestria sa componistică se remarcă în special în capodoperele sale, opera *Carmen* și muzica de scenă la piesa *Arlesiana* a lui Alphonse Daudet. Dintre numeroasele opere pe care le-a mai scris, sînt demne de remarcat unele pagini din *Pescuitorii de perle* și *Frumoasa fată din Perth.* De asemenea s-a menținut în repertoriu *Simfonia „Roma" în do major* și *Mica suită,* de fapt o transcripție pentru orchestră a 5 piese din ciclul *Jocuri de copii pentru pian la 4 mîini.* Creația sa mai cuprinde lucrări simfonice și vocal-simfonice, coruri, piese pentru pian, lieduri și duete vocale.

A murit la Bougival, lîngă Paris, la 3 iunie 1875.

1875 — Prima audiție a *Concertului nr. 1 în si bemol minor, pentru pian și orchestră* de P. I. Ceaikovski, la Boston, partea solistică fiind susținută de Hans von Bülow, căruia i-a și fost dedicat.

Tînărul compozitor dedicase inițial lucrarea protectorului și bunului său prieten Nicolai Rubinstein, marele virtuoz al pianului. Dar acesta, ofensat că nu i se ceruse sfatul în timpul elaborării lucrării, declară că ea este imposibil de cîntat și refuză să o înscrie în repertoriul său. Ea a fost apreciată însă de Hans von Bülow, care, aflîndu-se în preajma unui turneu în Statele Unite, se decide să o prezinte publicului american. Mai tîrziu, după ce Ceaikovski a adus concertului modificări, recunoscînd justețea unora dintre criticile lui Rubinstein, acesta din urmă l-a trecut în repertoriul său; dedicația a rămas însă pentru Hans von Bülow.

1885 — Prima audiție, la Meiningen, a *Simfoniei a IV-a în mi minor* de J. Brahms. Dirijor: H. v. Bülow.

1895 — A murit la Manchester **Charles HALLE** (n. 11. IV. 1819).

1899 — Premiera la Carltheater din Viena, a operetei în 3 acte *Sînge vienez*, pe muzică de J. Strauss-fiul (prelucrare de Adolf Müller-jun.). Libretul: Victor Léon și Leo Stein.

Muzica nu a fost scrisă special pentru această operetă: Johann Strauss în vîrstă de 73 de ani, suferind, nu a putut accepta oferta de a scrie o nouă operetă. Directorul teatrului însă voia să încerce să se salveze de la ruina ce-l amenința, cu o premieră de Johann Strauss. Bătrînul compozitor a fost de acord să aleagă din toate compozițiile lui, scrise în decurs de aproape o jumătate de secol, fragmente care se puteau potrivi cu textul libretiștilor. Prelucrarea făcută în grabă de un dirijor nepriceput a făcut ca *Sînge vienez* să cadă la premieră, antrenînd și dezastrul financiar al teatrului. Succesul de care se bucură și astăzi opereta a fost obținut abia peste 5 ani, cînd ea a fost reluată la *Theater an der Wien*.

1935 — Premiera operei bufe într-un act (2 tablouri) *O noapte furtunoasă* de P. Constantinescu, la *Opera Română* din București. Libretul este o prelucrare după comedia cu același titlu de I. L. Caragiale. Păstrînd caracterul de frescă social-politică a piesei lui Caragiale, compozitorul a scos în evidență, cu un viu colorit satiric muzical, comicul situațiilor și al figurilor mahalalei bucureștene din veacul al XIX-lea. Din distribuția premierei au făcut parte G. Niculescu-Basu (Jupîn Dumitrache), G. Oprișan (Nae Ipingescu), Dem. Gîlman (Chiriac), Lucian Naum (Rică Venturiano), Victoria Costescu-Duca (Veta), Emilia Guțianu (Zița). Direcția de scenă: P. V. Cotescu. Conducerea muzicală: Ionel Perlea.

26

1673 — S-a născut la Silișteni-Fălciu **Dimitrie CANTEMIR**, domn al Moldovei, cărturar enciclopedist.

Umanist cu multiple preocupări, Cantemir s-a ocupat și de muzică, fiind un abil interpet al instrumentelor turcești ney și tambur. El a și inventat un sistem de notație pentru muzica turcă: a cules date despre instrumentele muzicale, obiceiurile și datinile populare românești, despre muzica de ceremonial.

În afara lucrărilor de istoriografie, ca Istoria imperiului otoman, Descriptio Moldaviae sau Hronicul vechimii româno-moldo-vlahilor, Cantemir ca bine cunoscător şi teoretician al muzicii orientale este autorul unui studiu despre muzica turcească, şi al unor culegeri de cîntece turceşti, ca şi al unui studiu intitulat Explicaţia ştiinţei muzicii într-un chip mai amănunţit.

A fost membru al Academiei din Berlin.

A murit în comuna Dimitrovka, la 21 august 1723.

1685 — S-a născut la Neapole **Giuseppe Domenico SCARLATTI,** clavecinist şi compozitor italian.

A studiat cu tatăl său, vestitul Alessandro Scarlatti şi cu Gasparini la Veneţia. A ocupat diferite funcţiuni, ca organist, clavecinist sau compozitor, la Neapole, la Roma, la curtea regală portugheză din Lisabona şi la cea spaniolă din Madrid, unde a rămas pînă la moarte. Importanţa sa în istoria muzicii rezultă din marele număr de piese pentru clavecin, intitulate „sonate", care au deschis drumul tehnicii moderne pianistice. Printre altele, a folosit într-o largă măsură tehnica încrucişării mîinilor, dînd naştere unor efecte cu totul noi. În ce priveşte „sonatele", nu este vorba de lucrări în sensul modern al cuvîntului, ci de piese scurte, cu idei melodice concise. Ele nu sînt supuse nici unui proces de dezvoltare, care este înlocuit cu repetări foarte abil rînduite ale fragmentelor ideii muzicale, într-o succesiune care apare totodată logică şi variată constituind astfel un limbaj nou şi modern pentru vremea sa. El a mai scris sonate pentru vioară şi clavecin, opere, oratorii, cantate şi lucrări bisericeşti.

A murit la Madrid, la 23 iulie 1757.

1874 — A murit la Mainz **Peter CORNELIUS** (n. 24. XII. 1824).

1954 — A murit la San Remo **Franco ALFANO** (n. 8.III. 1876).

1956 — A murit la Londra **Walter GIESEKING** (n. 5.XI. 1895).

27

1782 — S-a născut la Genova, **Nicoló PAGANINI,** violonist şi compozitor italian.

A studiat vioara şi teoria cu Servetto, membru în orchestra teatrului genovez, cu Giacomo Costa, maestru de capelă la Catedrala San Lorenzo din acelaşi oraş, cu violonistul şi compozitorul Alessandro Rolla din Parma, precum şi cu Ghiretti, profesorul lui Paer. Cu acesta din urmă a făcut şi studii de instrumentaţie. De copil s-a impus ca un violonist cu totul ieşit din comun, stîrnind entuziasmul general ori de cîte ori a cîntat în public. Turneele le-a început de timpuriu, continuîndu-le prin toată Europa, cu rare întreruperi, pînă la sfîrşitul vieţii. Felul său de a cînta se deosebea cu totul de cel obişnuit pînă la el. Într-adevăr, în compoziţiile proprii pe care le executa în concertele sale, a imaginat o serie de dificultăţi tehnice, care păruseră de neconceput pînă atunci. Faptul de a le învinge cu uşurinţă, fiind unic în această direcţie, i-a creat reputaţia de a avea puteri supranaturale. Extinderea folosirii

flageoletelor de la armonicele naturale (pe coarda liberă) la cele ale tuturor sunetelor realizate (tonuri și semitonuri) la vioară, a fost una din cele mai senzaționale inovații ale lui Paganini, care a lărgit astfel într-o măsură considerabilă capacitatea sonoră a instrumentului. Pe lîngă aceasta, trebuie menționate: execuția variată a pasajelor în *staccato* sau *pizzicato*, a dublelor coarde în registrul cel mai înalt (procedeu socotit imposibil de realizat pînă la el), alternarea rapidă de *pizzicati* cu trăsături de arcuș, *glissando* și efectele de chitară, dezvoltarea pînă la un grad nemaiîntîlnit a procedeului de a cînta o melodie pe o singură coardă și de a-i da un acompaniament în *pizzicato* pe o altă coardă, acordajul viorii în felurite chipuri, schimbînd intervalele obișnuite dintre sunetele coardelor libere (scordatura), pentru a ajunge la combinații de sunete cu totul noi, rapiditatea uluitoare a execuției, perfecțiunea tehnică și puritatea nealterată a tonului. Cu imensul său talent și cu o forță de inventivitate inepuizabilă, el a deschis era virtuozității violonistice. Paganini a compus o serie de lucrări pentru vioară, în fruntea cărora se situează, ca importanță tehnică și muzicală, cele 24 de capricii neacompaniate, studii de o incomparabilă valoare, concerte pentru vioară și orchestră dintre care cel mai cîntat este cel în *re* major. A scris și numeroase lucrări pentru formații instrumentale de cameră.

A murit la Nisa, la 27 mai 1840.

28

1893 — Prima audiție a *Simfoniei a VI-a în si minor „Patetica"* de P. Ceaikovski, la Petersburg, sub conducerea compozitorului, cu cîteva zile înainte de moartea sa.

1915 — Prima audiție, la Berlin a *Simfoniei Alpilor* de R. Strauss. Ea a fost executată de orchestra simfonică din Dresda, sub conducerea compozitorului.

1949 — A murit în insula San Miguel, Azore, **Ginette NEVEU** (n.11.VIII.1919).

29

1787 — Premiera operei *Don Giovanni, dramma giocoso* în 2 acte (7 tablouri), de W. A. Mozart la *Teatrul Național* din Praga, sub conducerea compozitorului. Libretul a fost scris de Lorenzo da Ponte (1749—1838), libretistul lui Mozart, după o lucrare de Gazzaniga din anul 1787, reprezentată la Veneția și inspirată după vechea legendă populară castiliană a aventurierului Don Juan Tenorio.

Deși spectacolul de premieră a fost pregătit de Mozart cu minuțiozitate și pasiune, el a lăsat pentru ultimul moment așternerea pe hîrtie a uverturii, pe care de fapt o și schițase și chiar o expusese

Micul Mozart, sub supravegherea vigilentă a tatălui său, Leopold

la pian unor pieteni. Cu o seară înainte de premieră, întors acasă extenuat dar mulţumit de mersul ultimei repetiţii, Mozart se aşează la scris. Dar somnul îl birui în cele din urmă. După o odihnă de cîteva ore, în zorii zilei de 29 octombrie, Mozart termină partitura uverturii şi imediat trecu la migăloasa muncă de transcriere a ştimelor, care-i luă aproape toată ziua. Dar seara, cu puţină întîrziere, uvertura se afla pe pupitrele orchestranţilor, care o executară impecabil, la prima vedere. Succesul cu care a fost primită a pregătit atmosfera pentru triumful operei şi i-a asigurat un loc important şi pe podiumul de concert, ca piesă simfonică de sine stătătoare.

30

1945 — A murit la Atena, **George LAMBELET** (n. 24.XII.1875).

1953 — A murit la Paris **Imre (Emerich) KÁLMÁN** (n.24.X.1882).

1954 — Premiera operetei *Lăsaţi-mă să cînt* (3 acte) de Gherase Dendrino pe scena *Teatrului de Stat de Operetă* din Bucureşti. Libretul, semnat de Liliana Delescu, Erastia Sever şi Viorel Cosma, redă episoade din viaţa compozitorului Ciprian Porumbescu.

Acţiunea se petrece la sfîrşitul secolului al XIX-lea, la Braşov, cu ocazia premierei operetei *Crai Nou* a lui Ciprian Porumbescu.

1956 — Premiera operetei *Plutaşul de pe Bistriţa* (3 acte) de Filaret Barbu, la *Teatrul de Stat de Operetă* din Bucureşti. Libretul este semnat de Traian Iancu, în colaborare cu Ion Dacian.

31

1291 — S-a născut la Vitry, Champagne, **Philippe DE VITRY,** compozitor, poet şi teoretician francez.

Alături de marele său contemporan Guillaume de Machaut, el reprezintă prin creaţia sa începutul noului stil componistic franco-italian, al perioadei cunoscute sub numele de *Ars nova,* în care s-au cristalizat elementele fundamentale ale motetului. Motetele sale sînt caracterizate prin îndepărtarea de concepţiile convenţionale ale vremii, ele exprimînd în muzică şi în textul poetic tendinţa artistului de a da glas unor emoţii sincere. De asemenea, ele prezintă un interesant contrast ritmic între linia curgătoare a părţilor vocale şi succesiunea acordurilor părţii instrumentale. Vitry este cunoscut şi pentru lucrarea sa *Ars nova* care tratează în principal problema ritmului.

A murit la Meaux, la 2 iunie 1361.

1

1864 — A fost reînfiinţat în timpul cabinetului lui M. Kogălniceanu-ministru de instrucţie şi culte fiind marele amator de arte N. Creţulescu — „Conservatorul de muzică şi declamaţiune" din Bucureşti, sub conducerea lui Al. Flechtenmacher. Corpul didactic cuprindea, în afară de Flechtenmacher, care preda vioara, violoncelul şi armonia, pe Caroli Salvatori (vioară şi contrabas), Ed. Wachmann (pian), Matei Millo (declamaţie).

1923 — S-a născut la Barcelona soprana spaniolă **Victoria de LOS ANGELES.**

A urmat canto şi pianul la Conservatorul din Barcelona. A dat concerte şi a cîntat pe scenele unor importante teatre de operă

din numeroase ţări europene şi din cele două Americi, fiind considerată ca una din cîntăreţele cele mai de seamă ale vremii noastre.

1959 — Premiera operei *Neamul Şoimăreştilor* (1 prolog şi 6 tablouri) de Tudor Jarda, la *Opera de Stat* din Cluj. Libretul, după romanul cu acelaşi titlu al lui Mihail Sadoveanu, este semnat de Ilie Balea.

Acţiunea se petrece la începutul secolului al XVII-lea, pe timpul urcării pe scaunul Moldovei a lui Ştefan Tomşa, „domn cu priinţă către popor".

2

1739 — S-a născut la Viena **Karl Ditters von DITTERSDORF,** violonist, compozitor şi dirijor austriac.

Apreciat ca interpret, el a devenit în acelaşi timp unul dintre compozitorii favoriţi ai vienezilor. A scris opere, oratorii, simfonii,

concerte, lucrări instrumentale și vocale de cameră, messe și motete. Succesele cele mai durabile le-a repurtat cu numeroasele sale *singspieluri*, care scot în valoare un deosebit simț al comicului. Dintre acestea, *Doktor und Apotheker* a rămas în repertoriu pînă în ziua de astăzi.

A murit la Neuhof, Pilgram, Boemia, la 24 octombrie 1799.

1854 — A murit la București **Anton PANN (Antonie Panteleon Petroveanu),** cîntăreț bisericesc, folclorist, compozitor, poet și pedagog român.

S-a născut la Slivin (sau Slivden), în anul 1794 (nu se cunoaște data exactă).

Activitatea sa multilaterală a constituit o contribuție prețioasă la dezvoltarea vieții culturale românești. A fost cîntăreț bisericesc, profesor de psaltichie la seminarul Rîmnicul Vîlcea și la seminarul Mitropoliei din București. A cules cîntece populare, melodii lăutărești, romanțe, proverbe și poezii populare. A compus numeroase cîntece pe versuri proprii sau aparținînd unor poeți ai vremii. A fost primul care a folosit pe scară largă texte literare în limba română pentru creații vocale. A tipărit numeroase culegeri (*Versuri muzicești*, *Poezii deosebite sau cîntece de lume*, *Fabule și istorioare*, *Calendarul lui Bonifație Setosul*, *Cîntece de lume — cîntece desfătătoare*, *Spitalul amorului sau cîntătorul dorului* ș.a.).

1887 — A murit la Melvern, **Jenny LIND** (n.6.X.1820).

1892 — S-a născut la Apatin, Ungaria, **Paul ABRAHAM,** compozitor maghiar.

A urmat conservatorul la Budapesta. S-a făcut cunoscut prin operetele sale: *Soțul domnișoarei*, *Victoria și al ei husar*, *Bal la Savoy* și *Floarea din Hawai*.

A murit la Hamburg la 6 mai 1960.

1907 — Premiera operetei în 3 acte *Prințesa dolarilor* de Leo Fall, la *Theater an der Wien*. Libretul, de A. M. Wilner și Fritz Grünbaum, e inspirat după o comedie de Gatti-Trotha.

1950 — A murit la Ayot St. Lawrence **George Bernard SHAW** (n.26.VII.1856).

1960 — A murit la Milano **Dimitri MITROPOULOS** (n.1.III.1896).

3

1801 — S-a născut la Catania, Sicilia, **Vincenzo BELLINI,** compozitor italian.

A studiat la Conservatorul din Neapole cu Zingarelli. În scurta sa carieră, s-a dedicat exclusiv creației de operă, dînd la iveală cîteva lucrări care i-au adus faima mondială. Cele mai importante dintre acestea sînt: *La sonnambula*, *Norma* și *I Puritani*. Ele au o valoare deosebită pentru sinceritatea și profunzimea expresiei lirice, redate prin melodii inspirate, de rară frumusețe, al căror suflu larg și plin de forță emoțională le face reprezentative pentru belcanto-ul italian.

A murit la Puteaux, lîngă Paris, la 23 septembrie 1835.

1900 — A murit la București **Eufrosina VLASTO-POPESCU** (n.20. X.1821).

1936 — A murit la Paris, **Filip LAZĂR** (n.18.V.1894).

4

1847 — A murit la Leipzig, **Jakob Ludwig Felix MENDELSSOHN-BARTHOLDY** (n.3.II.1809).

1876 — Prima audiție, la Karlsruhe, a *Simfoniei nr. 1 în do minor* de J. Brahms. Dirijor: F. Dressof.

1892 — A murit a Paris **Florimond HERVÉ** (n.30.VI.1825).

1903 — S-a născut la București **Ion VASILESCU,** compozitor român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Conservatorul „Cornetti“ din Craiova, la Conservatorul din București, cu A. Castaldi, și la Schola Cantorum din Paris, cu Paul le Flem.

Prin calitatea creației sale și prin caracterul ei autentic românesc, Ion Vasilescu este cel mai important compozitor român de muzică ușoară.

Debutul de creator și l-a făcut scriind „Trei piese în stil românesc“ pentru cvartet de coarde

— distins cu o menţiune I-a a Premiului Enescu. Atracţia pentru muzica uşoară a fost însă mai puternică şi în 1934 apar primele sale succese: Vrei să ne-întîlnim sîmbătă seara, Azi noapte te-am visat, Pentru tine am plîns, Fetiţele din Bucureşti, Să-mi cînţi un cîntec de iubire. Îmbogăţită an de an, lista compoziţiilor sale, bucurîndu-se de imensă popularitate mai cuprinde, între altele: La margine de Bucureşti, Hai acasă puişor, Glasul roţilor de tren, Drag îmi e bădiţa cu tractorul, Firicel de floare-albastră, E minunat, e încîntător, etc. I. Vasilescu este şi autorul comediilor muzicale Fata şefului de gară şi De la munte la mare, al operetei Un vals ca pe vremuri, ca şi al muzicii pentru o serie de filme artistice.

A activat ca dirijor la Teatrul Naţional din Craiova (1923—1930) şi la Bucureşti, la teatrele „Alhambra", „Cărăbuş", la „Ansamblul de estradă". La Craiova a fost timp de opt ani şi profesor de muzică.

A murit la Bucureşti, la 1 decembrie 1960.

1924 — A murit la Paris **Gabriel Urbain FAURÉ** (n.12.V.1845).

5

1494 — S-a născut la Nürnberg **Hans SACHS**, maestru cîntăreţ, compozitor şi poet german.

Fiu al unui croitor, a urmat gimnaziul latin din oraşul său natal învăţînd în acelaşi timp şi cizmăria. A călătorit în ţinuturile Dunării şi ale Rinului, în Ţările de Jos şi în Germania centrală, unde a activat la diverse şcoli de maeştri cîntăreţi. Întors la Nürnberg, deveni maestru al breslei cizmarilor.

A scris lucrări critice şi umoristice la adresa clerului.

Afară de cîteva zeci de cîntece religioase şi laice scrise în stil popular, el s-a distins prin scenete de toate felurile *(Festnachtspiele, Sprichgedichten, Schwanken)*, care redau o frescă sugestivă a societăţii timpului său. A scris peste 6000 de lucrări, dintre care 4000 cîntece de maeştri, ridicînd acest gen la un nivel foarte înalt. După ce a fost uitat un timp a fost imortalizat de Goethe în poezia *Mesajul poetic al lui Hans Sachs* şi de Wagner în opera *Maeştrii cîntăreţi din Nürnberg*. Cîntecele sale au apărut sub titlul *Das Singebuch des Adam Puschmann*.

A murit la Nürnberg, la 15 ianuarie 1576.

1887 — S-a născut la Viena **Paul WITTGENSTEIN**, pianist austriac.

A studiat pianul cu Leschetitzky la Viena. Pianist de valoare, el a avut nefericirea de a fi rănit la începutul primului război mondial şi de a-şi pierde braţul drept. După eforturi considerabile, a izbutit să devină un virtuoz al pianului, cîntînd numai cu mîna stîngă. În repertoriul său figurează lucrări adaptate de el pentru acest scop, precum şi altele scrise anume pentru dînsul de diferiţi compozitori, printre care figurează concertele pentru mîna stîngă de Richard Strauss, Maurice Ravel, Florent Schmitt, Serghei Prokofiev. După ocuparea Austriei de trupele naziste, Wittgenstein a emigrat în Statele Unite.

A murit la Manchasset, la 3 martie 1961.

1895 — Prima audiţie, la Köln, a poemului simfonic *Till Eulenspiegel* de R. Strauss al cărui titlu original este *Till Eulenspiegels lustige Streiche* (Farsele vesele ale lui Till Buhoglindă). Lucrarea — care are ca temă episoade din viaţa isteţului personaj flamand, apărut în legendele secolului al XV-lea, este socotită drept un model al genului, prin strălucita rezolvare a sugerării şi redării prin muzică al conţinutului literar al operei.

1895 — S-a născut la Lyon **Walter Wilhelm GIESEKING**, pianist de origine germană.
A studiat cu Karl Leimer la Conservatorul din Hanovra. A fost unul din cei mai mari pianişti ai veacului nostru, distingîndu-se în mod deosebit în interpretarea lucrărilor lui Mozart, Beethoven, Schubert şi Debussy.
A murit la Londra, la 26 octombrie 1956.

6

1672 — A murit la Dresda **Heinrich SCHÜTZ** (n.8.X.1585).

1795 — A murit la Köstritz, Turingia, **Jiri Antonin (Georg) BENDA** (botezat 30.VI.1722).

1814 — S-a născut la Dinant pe Maas **Antoine Joseph SAX**, cunoscut sub numele de **Adolph Sax** din Bruxelles, interpret şi constructor de instrumente de suflat, metalice şi de lemn.
A studiat flautul şi clarinetul la Conservatorul din Bruxelles, apoi, ca şi tatăl său, s-a preocupat de îmbunătăţirea tonului clarinetului. Îndelungate cercetări şi experienţe îl duc la inventarea unei noi familii de instrumente de suflat denumite de el saxofoane. În 1845 brevetează Sax-hornul şi în 1846 — Saxofonul. A expus diversele sale invenţii la nenumărate expoziţii obţinînd cele mai înalte distincţii. Colecţia instrumentelor inventate sau îmbunătăţite de el este înscrisă într-un catalog cu 467 de numere; prototipurile se află în bună parte la Muzeul conservatorului din Paris şi la Muzeul de instrumente muzicale din Bruxelles.
Sax a murit la Paris, la 2 februarie 1894.

1860 — S-a născut la Kurilowka, Podolia, **Ignacy (Jan) PADEREWSKI**, pianist şi compozitor polonez.
A studiat la Conservatorul din Varşovia, unde a fost numit apoi profesor de pian. Mai tîrziu şi-a completat studiile pianistice cu Leschetitzky la Viena. A cucerit publicul din toată lumea prin numeroase turnee de concerte. Patriot înflăcărat, a luptat neîncetat pentru cauza independenţei Poloniei, dăruind în acest scop cea mai mare parte a veniturilor sale, şi desfăşurînd o activitate politică neobosită. A fost primul conducător al statului polonez, după proclamarea independenţei lui, la sfîrşitul primului război mondial. Paderewski a compus o operă, muzică simfonică, vocal-simfonică şi concertantă, lucrări instrumentale şi vocale de cameră.
A murit la New York, la 29 iunie 1941.

1884 — S-a născut la Varşovia **Ludomir RÓZYCKI**, compozitor, dirijor şi pedagog polonez.

Şi-a făcut studiile la Conservatorul din Varşovia, apoi a fost la Berlin elevul lui Humperdinck. A fost dirijorul orchestrei Operei din Lwow şi profesor la Conservatorul din acelaşi oraş. Prin creaţia sa, Rózycki s-a situat în primele rînduri ale compozitorilor polonezi contemporani. A scris opere *(Eros şi Psyche, Casanova)* operete, balete *(Pan Twardowski* şi *Apollo şi fata)*, lucrări simfonice, care sînt toate programatice, între ele poemul simfonic *Stanczyk*, muzică de cameră, 2 concerte de pian, lieduri. A murit la Katowice, la 1 ianuarie 1953.

1893 — A murit la Petersburg **Piotr Ilici CEAIKOVSKI** (n.25.IV./ 7.V.1840).

1965 — A murit la New York **Edgar VARÈSE** (n.22.XII.1885).

7

1810 — S-a născut la Gyula, comitatul Békes, **Ferenc ERKEL,** compozitor, pianist, dirijor şi pedagog maghiar.

A studiat la Bratislava. A fost director muzical al unei formaţii teatrale din Buda, dirijor la *Teatrul Municipal German* din Pesta şi apoi director muzical la *Teatrul Naţional* din acelaşi oraş. Între timp, primele sale compoziţii au început să fie cîntate şi l-au făcut din ce în ce mai cunoscut, dar din momentul cînd a devenit conducătorul *Teatrului Naţional* din Pesta, preocuparea sa principală a fost crearea operei naţionale maghiare. Inspirîndu-se din istoria poporului său şi folosind elementele de bază ale folclorului muzical maghiar, Erkel a compus 7 opere, printre care cunoscutele *Hunyadi László* şi *Bánk Bán*; este socotit întemeietorul operei naţionale maghiare. A jucat un rol important la fondarea Societăţii Filarmonice din Budapesta, devenind preşedintele ei şi dirijîndu-i concertele aproape 20 de ani. De asemenea a fost profesor şi director la Academia de muzică din Budapesta şi „director muzical naţional" al „Asociaţiei naţionale maghiare a formaţiilor corale". A mai compus: muzică de scenă, o uvertură festivă pentru orchestră, o piesă pentru pian şi orchestră de coarde, coruri, muzică instrumentală şi vocală de cameră.

A murit la Budapesta, la 15 iunie 1893.

1839 — S-a născut la Giesen **Herman LEVI,** dirijor german.

A studiat la Mannheim şi la Conservatorul din Leipzig. A condus importante teatre de operă din Germania, afirmîndu-se ca unul din cei mai mari dirijori în acest domeniu. Însuşi Wagner, care era cunoscut pentru exigenţa sa, i-a încredinţat sarcina de a dirija premiera operei sale *Parsifal*, în 1882, după care a rămas ca dirijor permanent al spectacolelor wagneriene de la Bayreuth.

A murit la München la 13 mai 1900.

1859 — (stil vechi) S-a născut la Gacino, lîngă Petersburg, **Mihail Mihailovici IPPOLITOV-IVANOV,** Artist al poporului R.S.F.S.R., compozitor, dirijor şi pedagog sovietic.

A studiat, cu Rimski-Korsakov la Conservatorul din Petersburg. A locuit mulţi ani la Tbilisi, unde a fost directorul Şcolii

de muzică şi dirijorul Orchestrei simfonice locale. A studiat folclorul popoarelor din Caucaz; din această perioadă datează valorosul său studiu *Cu privire la cîntecele populare din Georgia*. Din 1893 s-a stabilit la Moscova, unde a adus o contribuţie largă la dezvoltarea vieţii muzicale, ca dirijor al Societăţii corale a operei particulare, apoi al *Teatrului Mare* al U.R.S.S., precum şi ca profesor la Conservator. A scris 7 opere, lucrări corale cu orchestră şi neacompaniate, lucrări simfonice, piese instrumentale şi vocale de cameră.

A murit la Moscova, la 28 ianuarie 1935.

1928 — A murit la Colla Baccaro, lîngă Rieti, **Mattia BATTISTINI** (n.27. XI.1856).

1946 — A fost înfiinţat *Ansamblul de cîntece şi dansuri al Consiliului Central al Sindicatelor*, laureat al Premiului de Stat şi al Festivalului Mondial de la Berlin.

1951 — Premiera operetei în 3 acte *Ana Lugojana*, de Filaret Barbu la *Teatrul de Stat de Operetă* din Bucureşti. Libretul este semnat de: V. Timuş. Al. Şahighian şi P. Andreescu.

Acţiunea se petrece în jurul anului 1900, în satul Viişoara de pe moşia contelui Westherhazy, sub stăpînirea căruia ţărănimea sărăcită trudea din greu, fără însă a-şi pierde voia bună, susţinută mai ales de talentatul cîntăreţ al regiunii, Năică Iancu Iancovici. Dragostea lui pentru frumoasa şi harnica ţărancă Ana din Lugoj este întunecată de dragostea acesteia pentru un tînăr ţăran, Sandu. Un şir de peripeţii, în care era amestecată şi stăpînirea, încurcă firele acţiunii. În cele din urmă, totul se termină cu bine: Ana se căsătoreşte cu Sandu. Năică Iancu n-o poate uita însă pe Ana, căreia îi dedică frumosul cîntec „Ana Lugojana" ce a trecut din generaţie în generaţie pînă astăzi.

8

1883 — S-a născut la Londra **Arnold Edward Trevor BAX**, compozitor englez.

A studiat la Academia Regală de muzică din Londra. Limbajul său prezintă mari afinităţi cu folclorul irlandez. A compus balete, muzică de film, coruri, muzică simfonică, vocal-simfonică şi concertantă, muzică de cameră instrumentală şi vocală, piese pentru pian.

A murit la Cork, Irlanda, la 3 octombrie 1953.

1887 — S-a născut la Glunovoie, Cernigorsk, **Iuri Alexandrovici ŞAPORIN**, Artist al poporului U.R.S.S., compozitor şi pedagog sovietic.

Şi-a făcut studiile muzicale la Conservatorul din Petersburg. cu N.N. Cerepnin. A fondat împreună cu regizorul N.N. Petrov teatrul dramatic din Petrozadovsk. A avut şi o oarecare activitate dirijorală. Cu această ocazie a scris multă muzică de scenă. A compus muzică de cameră, vocală şi instrumentală, simfonia cantată *Pe cîmpia Kulikovo* pe versuri de A. Blok (1939), oratoriul

Legenda despre bătălia pentru pămîntul rusesc (1944), cicluri de elegii pe versuri de diferiţi poeţi ruşi (Lermontov, Iazîkov, Tiucev, Bunin, Blok), romanţe, prelucrări de cîntece populare, muzică de scenă şi de film. În colaborare cu scriitorul A. Tolstoi şi cu istoricul P. Scegolev, Şaporin a lucrat mai mult de un sfert de veac la opera *Decembriştii* (1953)

El duce o activă muncă pedagogică ca profesor de compoziţie la Conservatorul din Moscova şi publică în presa de specialitate articole legate mai ales de problematica contemporană.

1890 — A murit la Paris **César Auguste Guillaume Hubert FRANCK** (n.10.XII.1822).

1909 — A murit la Toulon **Charles BORDES** (n.12.V.1863).

9

1881 — Prima audiţie, la Budapesta, a *Concertului nr. 2 în si bemol major pentru pian şi orchestră* de J. Brahms. Solist: compozitorul.

1885 — S-a născut la Montagnana, Padua, tenorul italian **Aureliano PERTILE.**

A studiat cu Vittorio Orefice şi cu Manlio Bavagnoli. Interpret de operă de valoare internaţională, a cîntat pe scenele celor mai importante teatre lirice din Europa şi Statele Unite. În ultimii ani ai vieţii a fost profesor de canto la Conservatorul din Milano.

A murit la Milano, la 11 ianuarie 1952.

10

1668 — S-a născut la Paris **François COUPERIN (le Grand),** compozitor, clavecinist şi organist francez.

Aparţinînd unei familii de muzicieni vestiţi, el şi-a făcut educaţia muzicală cu tatăl său, Charles Louis Couperin, organist la biserica Saint-Gervais din Paris, şi cu unchiul său, François Couperin. La vîrsta de 11 ani, cînd a murit tatăl său, i-a moştenit locul de organist, loc pe care l-a deţinut aproape 45 de ani. În 1693 a fost numit, împreună cu alţi 3 muzicieni, organist al capelei curţii regale, avînd sarcina principală de a compune lucrări noi pentru această capelă. Personalitate puternică, Couperin şi-a impus curînd autoritatea, devenind de fapt conducătorul activităţii capelei. Faima sa a crescut treptat datorită atît compoziţiilor sale cît şi virtuozităţii de care a dat dovadă la orgă şi clavecin încît la începutul veacului al XVIII-lea a ajuns să se bucure de un prestigiu care i-a adus supranumele de *le Grand* (cel mare). Creaţia lui Couperin este rezultatul îmbinării elementelor polifonice cu cele armonice, cuprinzînd muzică bisericească vocal-instrumentală, piese de cameră pentru diferite formaţii instrumentale, piese pentru clavecin, două messe pentru orgă şi melodii vocale solo, duete şi triouri. Piesele pentru clavecin şi majoritatea celorlalte lucrări instru-

mentale poartă titluri evocatoare (Couperin a spus că aceste denumiri se referă la anumite întîmplări sau aspecte din viaţă care i-au inspirat piesele, respective) ceea ce-l situează printre precursorii muzicii programatice. A mai lăsat şi o lucrare teoretică *L'art de toucher le clavecin*, care cuprinde însemnări preţioase cu privire la interpretarea muzicii franceze de la începutul veacului al XVIII-lea.

A murit la Paris, la 12 septembrie 1733.

1862 — Prima reprezentaţie, la *Opera Imperială* din Petersburg, a dramei lirice în 4 acte *Forţa destinului (La forza del destino)* de G. Verdi. Libretistul, F.M. Piave, s-a inspirat după o dramă spaniolă a ducelui de Rivas, numită *Don Alvaro, sau puterea destinului*.

1872 — Prima audiţie a suitei de dansuri *Arleziana*, de G. Bizet, la Paris, într-un concert simfonic al Orchestrei Pasdeloup. Scrisă iniţial ca muzică de scenă pentru drama cu acelaşi titlu a lui Alphonse Daudet, compozitorul a reunit dansurile într-o lucrare simfonică de sine stătătoare, devenită piesă de concert foarte cunoscută.

1873 — S-a născut la Paris **Henri Benjamin RABAUD,** compozitor francez.

Şi-a făcut studiile cu Massenet şi Gédalge la Conservatorul din Paris, unde a fost numit mai tîrziu profesor şi apoi director. A fost şi dirijor la *Opera Mare* din Paris. S-a făcut cunoscut datorită poemului său simfonic *La procession nocturne* şi a operei *Marouf*, care se menţine cu succes în repertoriul teatrelor lirice franceze. A compus mai multe opere, muzică de scenă şi de film, lucrări simfonice, piese instrumentale şi vocale de cameră.

A murit la Paris, la 10 septembrie 1949.

11

1874 — S-a născut la Iaşi **Constanţa ERBICEANU,** pianistă şi pedagogă română, Artistă emerită.

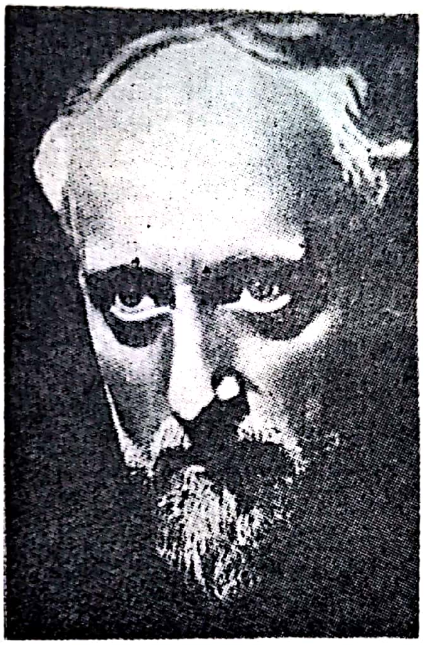
Absolventă a Conservatorului din Iaşi, îşi completează studiile la Conservatorul din Leipzig, apoi la Paris şi la Berlin, unde urmează cursurile de istoria muzicii ale Facultăţii de filozofie.

După 1908 întreprinde numeroase şi importante turnee de concerte la Paris, Londra, Berlin. Se reîntoarce în ţară în 1924, fiind numită titulara unei catedre de pian la Conservatorul din Bucureşti, unde desfăşoară o bogată şi rodnică activitate pedagogică. Printre elevii săi se numără Silvia Şerbescu şi Valentin Gheorghiu.

A murit la Bucureşti, la 22 octombrie 1961.

1883 — S-a născut la Vevey **Ernest ANSERMET,** dirijor elveţian.

A studiat la Geneva cu Ernest Bloch, la Schola Cantorum din Paris, şi s-a bucurat de îndrumările marilor dirijori Nikisch şi Weingartner. A dirijat mult în diferite ţări europene şi în cele două Americi. A publicat mai multe studii printre care *Débat sur l'art*

12

contemporain. Ansermet este o personalitate marcantă a vieţii muzicale elveţiene; este fondatorul cunoscutei formaţii „Orchestre de la Suisse Romande".

1767 — S-a născut la Dinklage **Bernard ROMBERG,** violoncelist, compozitor şi dirijor german.

Reputat instrumentist s-a făcut cunoscut prin numeroase turnee în întreaga Europă. A cîntat un timp la Bonn în orchestra electorului din Köln, alături de F.A. Ries, Antonin Reicha şi Beethoven. (Se ştie că Beethoven, încă de la vîrsta de 12 ani, activa şi ca violist în orchestra din Bonn). Este socotit ca cel mai de seamă reprezentant şi chiar întemeietor al şcolii violoncelistice germane. A fost profesor şi la Conservatorul din Paris. A scris numeroase lucrări pentru violoncel, cvartete de coarde şi cu pian, o simfonie, un concert pentru două violoncele, opere şi o metodă pentru violoncel.

A murit la Hamburg, la 13 August 1841.

1833 — S-a născut la Petersburg **Alexandr Porfirievici BORODIN,** compozitor rus.

Şi-a făcut educaţia muzicală în particular, mai mult ca amator, întrucît a fost preocupat în primul rînd de studiile sale ştiinţifice: era un eminent medic, profesor la Academia de Medicină din Petersburg şi chimist apreciat în lumea ştiinţifică internaţională. De altfel, cercetările sale de laborator şi neîntrerupta sa activitate pedagogică l-au impiedicat să dăruiască prea mult timp marelui său talent muzical. Însă cunoştinţa cu Rimski-Korsakov a fost pentru el un stimulent în această direcţie, ca şi contactul cu Balakirev, în jurul căruia a luat naştere celebrul „grup al celor 5".

În creație Borodin apare ca un compozitor prin excelență epic, avînd totodată și o latură lirică de o mare forță emoțională. Inspirația sa melodică își trage seva din folclorul rus și oriental. Armoniile sale sînt uneori îndrăznețe și foarte sugestive, iar coloritul orchestral poartă pecetea originalității. Capodoperele sale, opera *Cneazul Igor* și *Simfonia a II-a în si minor* „a bravilor", sînt străbătute de un suflu eroic care le conferă măreție. Alături de acestea trebuie menționate tabloul simfonic *În stepele Asiei centrale*, *Cvartetul de coarde nr. 2 în re major*, *Simfonia I-a în mi bemol major* și încă o simfonie neterminată, ca și opera *Mireasa țarului*, diferite lucrări pentru formații instrumentale de cameră, piese pentru pian, melodii vocale. Încă în timpul vieții, creația lui Borodin s-a bucurat de faimă și în Europa occidentală, unde unele lucrări i-au fost cîntate datorită, printre alții, lui Liszt, care l-a cunoscut și l-a apreciat.

A murit la Petersburg, la 15/27 februarie 1887.

1909 — Premiera operetei în 3 acte *Contele de Luxemburg* de F. Lehar la *Theater an der Wien*, sub bagheta compozitorului. Libretul este de A.M. Willner și R. Bodanzky. Acțiunea se petrece la Paris în timpul carnavalului din 1909.

1948 — A murit la Milano **Umberto GIORDANO** (n. 27.VIII.1867).

13

1868 — A murit la Passy, lîngă Paris, **Gioacchino Antonio ROSSINI** (n.29.II.1792).

Gioacchino Rossini în 1826
(desen de G. de Sanctis)

1873 — S-a născut la Roma **Egisto TANGO,** dirijor italian.
A studiat la Conservatorul din Neapole. În 1896, şi-a făcut debutul ca dirijor, fiind angajat la diverse teatre din Italia. A dirijat un timp la *Opera Metropolitan* din New York. Întors în Europa, activează la Opera din Berlin, la Opera din Budapesta apoi la *Opera Populară* din Viena. A fost un timp dirijor la Opera din Bucureşti şi la cea din Cluj.
A murit la Copenhaga, la 5 octombrie 1951.

1878 — S-a născut la Nîmes **Marguerite Marie Charlotte LONG,** pianistă şi pedagogă franceză.
A studiat la Conservatorul din Nîmes şi la cel din Paris, unde a devenit mai tîrziu profesoară. Ca interpretă a desfăşurat o bogată activitate, făcînd numeroase turnee în Europa şi America. A promovat cu asiduitate lucrările compozitorilor francezi moderni, în frunte cu Fauré, Debussy şi Ravel, care i-au dedicat unele dintre ele. Pedagogă foarte apreciată, a fondat, concomitent cu activitatea de la conservator, şi o şcoală proprie de pian. Împreună cu Jacques Thibaud, a instituit un premiu pentru care se ţin periodic concursuri internaţionale de pian şi de vioară la Paris.
A murit la Paris, la 13 februarie 1966.

1931 — Prima reprezentare a baletului într-un act *Iris* de Constantin C. Nottara, pe scena operei din Morawska-Ostrava (Cehoslovacia) sub conducerea muzicală a lui Jaroslav Vogel. Prima reprezentaţie în ţară a avut loc la 20 noiembrie 1932, pe scena Operei din Bucureşti, sub conducerea compozitorului.

14

1719 — S-a născut la Augsburg, **Johann Georg Leopold MOZART,** violonist, organist şi compozitor austriac.
Talent muzical înnăscut, a refuzat să aleagă cariera ecleziastică căreia îl hărăziseră părinţii săi, pentru a se dedica muzicii, care îl pasiona. Leopold Mozart a scris în mai toate genurile: muzică religioasă, concerte, sonate, oratorii, opere, simfonii umoristice cu program. Importantă este şi metoda sa pentru studiul viorii, care este în acelaşi timp un real document despre practica muzicii în acel timp. L. Mozart a fost cel dintîi dar şi cel mai eficace îndrumător al geniului creator al fiului său, W.A. Mozart.
L. Mozart a murit la Salzburg, la 28 mai 1787.

1774 — S-a născut la Maiolati, lîngă Jesi, **Gasparo Luigi Pacifico SPONTINI,** compozitor italian.
A studiat la „Conservatorio della Pieta dei Turchini" din Neapole, primind mai tîrziu şi îndrumările lui Piccini. S-a bucurat un timp de mare prestigiu în viaţa muzicală europeană, graţie cîtorva opere care s-au jucat cu succes pe scenele italiene, franceze şi germane ca, de pildă, *Fernand Cortez* şi *Vestala*; acest lucru i-a înlesnit numirea ca director al *Teatrului Italian de Operă* din Paris. A ocupat apoi şi funcţia de capelmaistru şi compozitor al curţii regale din Prusia. A mai scris diferite cantate, muzică de balet şi de scenă şi melodii vocale.
A murit la Maiolati, la 24 ianuarie 1851.

1778 — S-a născut la Bratislava **Johann Nepomuk (Johann Nepomuk) HUMMEL,** pianist, dirijor, pedagog și compozitor de origine maghiară.

A avut ca profesori pe Mozart, Haydn, Salieri, Clementi și Albrechtsberger. S-a afirmat ca un pianist de mare valoare, repurtînd succese considerabile în turneele sale prin Europa. După un timp însă, a renunțat la cariera de pianist concertist și s-a dedicat dirijatului, activînd în acest domeniu în serviciul prințului Eszterhazy, apoi la Stuttgart și la Weimar. A fost de asemenea un eminent profesor, printre elevii săi numărîndu-se Czerny, Hiller și Thalberg. A lăsat și o metodă de pian, care s-a bucurat de o largă răspîndire și care a contribuit substanțial la progresul tehnicii acestui instrument. A compus opere, muzică bisericească, lucrări simfonice, vocal-simfonice și concertante, muzică de cameră instrumentală și vocală, numeroase piese pentru pian.

A murit la Weimar, la 17 octombrie 1837.

1831 — A murit la Paris, **Ignaz Joseph PLEYEL** (n. 1.VI.1757).

1887 — S-a născut la Viena, **Bernhard PAUMGARTNER,** muzicolog, dirijor, profesor și compozitor austriac.

A studiat muzica cu Bruno Walter. S-a dedicat de timpuriu cercetărilor în legătură cu viața și creația lui Mozart, devenind unul dintre cei mai mari specialiști și în această direcție. Din 1917 este conducătorul Institutului Mozarteum din Salzburg și inițiatorul Orchestrei acestuia, pe care continuă s-o conducă și astăzi. A fost unul din promotorii principali ai Festivalurilor muzicale internaționale de la Salbzurg, la organizarea cărora contribuie și în prezent într-o largă măsură. A fost dirijor al formației Wiener Tonkünstlerorchester și profesor la Academia de muzică din Viena. Este autorul unei mari biografii a lui Mozart și a unei biografii a lui Schubert; a editat lucrări ale vechilor maeștri italieni. A compus opere, muzică de scenă, lucrări simfonice și vocal-simfonice, coruri, muzică de cameră vocală etc.

1900 — S-a născut la Brooklyn, New York, **Aaron COPLAND,** compozitor american.

Elev al Nadiei Boulanger la Paris, este socotit astăzi ca cel mai de seamă reprezentant al muzicii americane contemporane, fiind și unul din cei mai activi luptători pentru popularizarea ei atît în rîndurile publicului din țara sa cît și peste hotare. Face parte din importante instituții muzicale americane, a ținut conferințe și a publicat numeroase articole destinate promovării creației noi americane și a organizat concerte în acest scop. A fost profesor la Universitatea Harvard. Creația sa, în care elementul ritmic joacă un rol foarte important (se simte asimilarea unor elemente esențiale ale muzicii de jazz), prezintă un limbaj cu totul personal, iar materialul melodic vădește adesea înrudiri cu folclorul american. A scris muzică pentru balet, film și radio, muzică de scenă, coruri, lucrări simfonice și concertante, muzică de cameră instrumentală și vocală.

1915 — A murit la Dresda, **Theodor LESCHETITZKY (Leszetycki)** (n. 22.VI.1830).

1922 — A murit la Viena, **Karl Michael ZIEHRER** (n.2.V.1843).

1924 — S-a născut la Dniepropetrovsk **Leonid KOGAN**, Artist emerit al R.S.F.S.R., violonist sovietic.

A început să studieze vioara cu F. Iampolski, la o școală de muzică din orașul său natal; intră apoi la Conservatorul din Moscova pe care-l absolvă în 1948 și unde-și începe și activitatea pedagogică, ca asistent al profesorului Iampolski. Este laureat al mai multor concursuri naționale și internaționale (Praga, Bruxelles), a făcut numeroase turnee în străinătate unde a repurtat mari succese.

1942 — A murit în Elveția, într-un lagăr de refugiați austrieci **Josef SCHMIDT** (n.6.III.1904).

1944 — A murit la Lucerna **Carl FLESCH** (n.9.X.1873).

1946 — A murit la Alta Gracia, Argentina **Manuel de FALLA** (n.23.XI.1876).

15

1787 — A murit la Viena **Christoph Willibald GLUCK** (n.2. VII.1714)

1806 — S-a născut la Petersburg **Osip Afanasievici PETROV**, cîntăreț rus.

Din 1830, timp de aproape o jumătate de veac a cîntat pe scena Teatrului din Petersburg (devenit în 1860 *Teatrul Mariinski*) unde a creat — în 1836 — rolul titular din opera lui Glinka *Ivan Susanin* și unde a interpretat toate rolurile importante din operele compozitorilor ruși, creațiile sale intrînd în tradiția teatrului rus. Considerat cel mai mare cîntăreț din patria sa, repertoriul său cuprindea peste 100 de roluri din literatura de operă.

A murit la Petersburg, la 27 februarie /11 martie 1878.

1836 — Se înființează la Iași *Conservatorul filarmonic-dramatic*, printre inițiatorii căruia se numără: Ștefan Catargi, Vasile Alecsandri (tatăl poetului), Gheorghe Asachi, Costache Negruzzi. Director a fost numit Gh. Asachi.

1875 — S-a născut la Biala soprana austriacă **Selma KURZ-HALBAN**.

A fost solistă la *Hofoper* din Viena, fiind favorita publicului din capitala austriacă. Succesele ei peste hotare au consacrat-o ca pe una din marile cîntărețe de coloratură ale timpului.

A murit la Viena, la 10 mai 1933.

16

1766 — S-a născut la Versailles **Rodolphe KREUTZER**, violonist și compozitor francez.

Împreună cu Viotti, Rode și Baillot, el este considerat ca unul din întemeietorii școlii violonistice clasice franceze. A deținut posturi importante, printre care acelea de prim dirijor al Academiei de muzică și profesor la Conservatorul din Paris. A făcut turnee

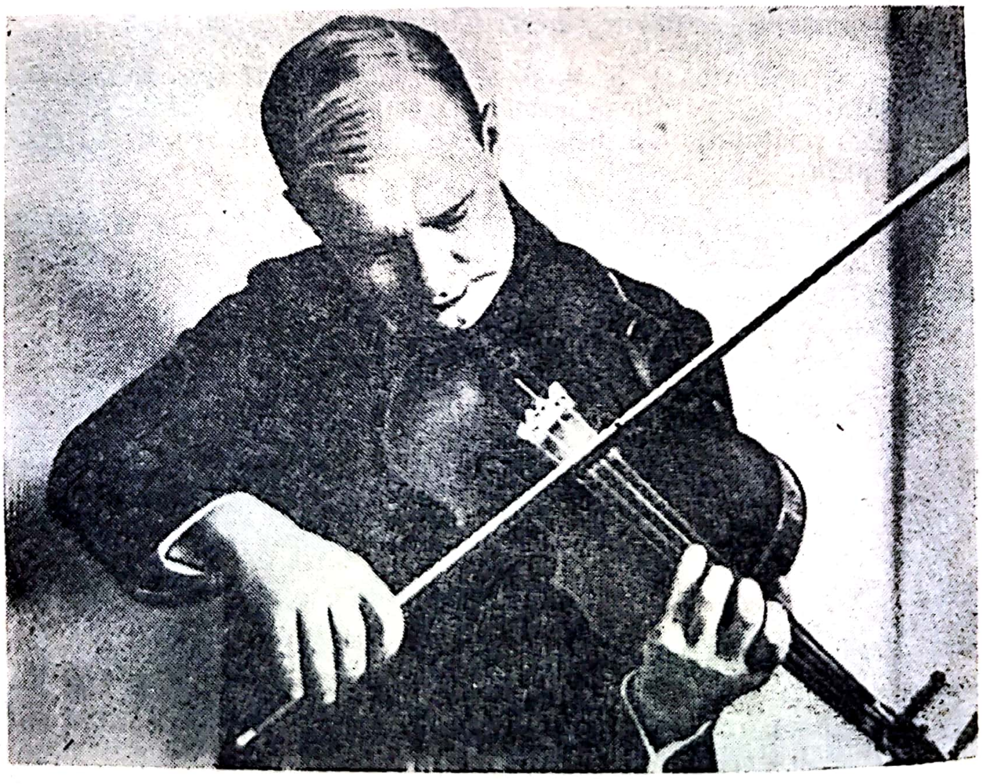
prin Europa cu care ocazie l-a cunoscut la Viena pe Beethoven, care i-a dedicat *Sonata ventru vioară și pian opus 47*, cunoscută de atunci sub numele de *Sonata „Kreutzer"*. Împreună cu Baillot, a publicat o foarte răspîndită metodă de vioară. A compus opere, balete, 19 concerte de vioară, diferite alte concerte și piese instrumentale de cameră. Cea mai prețioasă creație a sa o constituie cele *40 de studii sau capricii pentru vioară*, care au fost adoptate în lumea întreagă de cei mai de seamă profesori drept o contribuție la temeinica pregătire în tehnica violonistică.

A murit la Geneva, la 6 iunie 1831.

1895 — S-a născut la Hannau **Paul HINDEMITH,** violist, violonist, compozitor, pedagog și teoretician german, naturalizat în S.U.A.

A cîntat timp de 10 ani în Orchestra Operei din Frankfurt pe Main, a activat în cadrul cvartetului Amar și a întreprins lungi turnee de concerte în Europa și America, fiind privit ca unul din interpreții de frunte ai violei. A fost pedagog la Conservatorul din Berlin, apoi la Boston și mai tîrziu conducător al secției de muzică a Universității Yale din New Haven. La invitația guvernului turc, după emigrarea din Germania, a participat la acțiunea de reorganizare a vieții muzicale din Turcia (1935—1937). A predat un timp și la Universitatea din Zürich, obținînd totodată un renume internațional și ca dirijor, mai ales al lucrărilor sale proprii.

Hindemith are o creație pe cît de bogată pe atît de variată. Numele său este legat și de noțiunea modernă de *„Gebrauchsmusik"* (muzică în scop utilitar), începută în 1929 prin *Lehrstück*, piesă educativă scrisă pe un libret de Bertold Brecht. În această categorie intră muzica pentru amatori, pentru jocurile de copii, cea destinată cîntului în formații și altor scopuri educative. Despre

concepţia sa cu privire la arta compoziţiei a scris cunoscuta carte *Unterweisung im Tonsatz*. El s-a străduit să găsească noi formule în căutarea unor mijloace de expresie cît mai pregnante. A compus opere (printre care *Mathis der Maler* pe care o găsim şi sub formă de simfonie şi *Cardillac)*, balete, muzică de scenă, şi de film, muzică de cameră instrumentală (triouri, cvartete etc.), lucrări pentru diverse formaţii orchestrale cu instrumente soliste, între care un concert pentru violă, altul pentru vioară sau violoncel, concertul pentru pian, alămuri şi harpe etc., lieduri, lucrări simfonice şi vocal-simfonice.

A murit la Frankfurt pe Main, la 28 decembrie 1963.

1900 — Primul concert, la Philadelphia, al orchestrei *Philadelphia Simfonic Orchestra*, ansamblu orchestral de reputaţie mondială, înfiinţat în acel an. Iniţiatorul şi primul ei dirijor a fost Fritz Scheel (de origine germană, fost concert-maestru şi dirijor al orchestrelor din Leipzig şi Hamburg). Din primii ani ai activităţii sale, orchestra repurtează succese însemnate, concertînd sub bagheta lui Richard Strauss şi a lui Felix Weingartner. După 1912, formaţia trece sub conducerea permanentă a lui Leopold Stokowsky, artist care îi prilejuieşte de-a lungul multor decenii cea mai strălucită afirmare ca o orchestră cu deosebite calităţi de sonoritate, tehnică şi omogenitate. În ultimele decenii s-au perindat la pupitrul ei somităţi ca: Toscanini, Molinari, Enescu, Georgescu, Klemperer, Ormandy ş.a. Încă din 1917 Orchestra simfonică din Philadelphia are înregistrări pe discuri (este prima care a înregistrat *Rapsodia nr. 1* a lui G. Enescu).

17

1866 — Premiera operei *Mignon* (3 acte — 4 tablouri) de A. Thomas la *Opera Comică* din Paris. Libretul, de M. Carré şi J. Barbier, foloseşte unele episoade din romanul lui Goethe *Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister*. Acţiunea se petrece în Germania şi Italia la sfîrşitul secolului al XVIII-lea.

1915 — Premiera operetei în 3 acte *Silvia* (Prinţesa ceardaşului) de E. Kálmán la *Teatrul „Johann Strauss“* din Viena. Libretul este de Leo Stein şi Béla Jenbach. Titlul iniţial al operetei a fost *Trăiască dragostea.*

1939 — A murit la Bucureşti **Gheorghe FOLESCU** (n.13.IX.1885).

1959 — A murit la Rio de Janeiro **Heitor VILLA- LOBOS** (n.5.III.1887).

18

1680 — S-a născut la Gand **Jean Baptiste LOEILLET**, flautist, compozitor şi pedagog flamand.

Instrumentist celebru, s-a stabilit la Londra unde s-a distins ca virtuoz concertist şi ca profesor. A compus un foarte mare număr de lucrări pentru flaut, de o frumoasă inspiraţie melodică, preţioase şi din punct de vedere al dezvoltării tehnicii instrumentului. De asemenea, este autorul unor lucrări pentru clavecin şi pentru formaţii instrumentale de cameră.

A murit la Londra, la 19 iulie 1730.

1786 — S-a născut la Eutin, lîngă Lübeck, **Carl Maria Friedrich Ernst von WEBER,** compozitor, dirijor, pianist şi publicist german. Trebuie menţionat că biografii: La Mara, Ludwig, Nohl şi Karl Schönewolf susţin că s-ar fi născut la 18 decembrie, aceasta după declaraţiile tatălui său. Totuşi, marile lexicoane îl trec la 18 noiembrie, bazate pe ultimele cercetări, semnalate de lexiconul muzical Grove; conform unei comunicări făcute de N. Slominsky, în 1945, în Buletinul Societăţii Americane de Muzicologie (nr.11—13, pag. 29—30) reiese că Weber a fost botezat în biserica parohială din Eutin, la 20 noiembrie 1786. De asemenea se pare că însuşi compozitorul considera că 18 noiembrie este data corectă a naşterii sale.

Tatăl său a fost directorul unei trupe de teatru, cu care făcea turnee prin diferite oraşe germane. Educaţia muzicală şi-a făcut-o, între alţii, cu Michael Haydn, fratele compozitorului Josef Haydn, la Salzburg, şi cu abatele Vogler, la Viena. De foarte tînăr, Weber s-a afirmat ca pianist şi dirijor de o valoare excepţională, dar în acelaşi timp s-a făcut cunoscut şi prin compoziţiile sale. A avut o viaţă foarte agitată, ocupînd funcţii de dirijor în mai multe centre din Germania şi la Praga. Personalitatea artistică a lui Weber s-a format într-o perioadă cînd Europa fremăta sub suflul înnoitor al curentului de eliberare naţională, care cuprinsese popoarele aflate sub dominaţia tiranică a lui Napoleon. Weber, preocupat de această idee, a creat capodopera sa, opera autentic germană în spirit şi expresie, *Der Freischütz,* inspirată din legendele şi din folclorul muzical al poporului său. Considerată ca prima operă romantică germană, *Freischütz* întruneşte trăsăturile fundamentale ale artei lui Weber: inspiraţia melodică, spontană, crescută din cîntecul popular, cu armonia şi coloritul orchestral de o rară plasticitate, cu un limbaj potrivit fiecăruia din personaje. Toate aceste calităţi sînt vizibile şi în ultimele sale opere, *Euryanthe* şi *Oberon.* Weber a mai scris şi alte opere şi muzică de scenă. Din lucrările sale pentru pian menţionăm cele două concerte şi piesa *Konzertstück,* toate cu orchestră, *Invitaţie la vals* (vestită în lumea întreagă şi transcrisă de Berlioz pentru orchestră). Creaţia sa mai cuprinde cantate vocal-simfonice, piese pentru suflători, muzică instrumentală de cameră, lieduri.

A murit la Londra, la 5 iunie 1826.

1882 — S-a născut la Milano soprana italiană **Amelita GALLI-CURCI.**

A studiat pianul la Conservatorul din Milano; pregătirea vocală şi-a făcut-o singură. A repurtat mari succese în Europa şi în Statele Unite, remarcîndu-se ca o strălucită soprană de coloratură, mai ales în domeniul operei.

A murit la La Jolla, California, la 26 noiembrie 1963.

1899 — S-a născut la Budapesta **Eugène ORMANDY,** dirijor american de origine maghiară.

A studiat vioara cu Jenö Hubay la Academia de Muzică din Budapesta şi a dat concerte în Ungaria şi în Europa Centrală. După primul război mondial, a plecat în Statele Unite, unde, după cîţiva ani, s-a făcut remarcat ca dirijor. A fost şeful Orchestrei simfonice din Minneapolis, iar din 1936 prim dirijor al Orchestrei simfonice din Philadelphia şi director muzical al acestei formaţii, cu care a făcut turnee în America şi Europa. Este considerat ca unul dintre cei mai remarcabili dirijori contemporani.

19

1828 — A murit la Viena **Franz Peter Seraph SCHUBERT** (n.31.I.1797).

1870 — S-a născut la Iaşi **Enrico MEZETTI,** pianist, compozitor, dirijor şi pedagog român de origine italiană.

A fost fiul lui Pietro Mezetti (1823—1893) pedagog şi compozitor italian, născut într-o localitate de lîngă Bologna şi care a venit la Iaşi în 1863, pentru a ocupa postul de profesor de canto la Conservator şi la Academia Mihăileană.

Enrico Mezetti se numără printre marii animatori ai vieţii muzicale ieşene de la începutul secolului nostru, activînd cu asiduitate pentru popularizarea artei muzicale şi pentru formarea unui public de concerte. După absolvirea Conservatorului din Iaşi, el a plecat pentru completarea studiilor la Liceo musicale din Bologna. La întoarcere, este numit profesor de canto şi de pian la Conservatorul din Iaşi, instituţie unde îl găsim activînd şi ca director între 1905—1913. El înfiinţează în capitala Moldovei o orchestră simfonică şi ansamblul coral „Muzica" pe care le dirijează în lungi serii de concerte. Creaţia sa este multilaterală şi cuprinde de la marşuri pentru fanfară şi transcripţii de doine şi hore pînă la lucrări simfonice şi vocal-simfonice, ca şi feeria muzicală *Luceafărul* şi peste 40 de romanţe.

A murit la Iaşi, la 25 mai 1930.

20

1776 — S-a născut la Viena **Ignaz SCHUPPANZIGH,** violonist şi dirijor austriac

Mare animator al vieţii muzicale vieneze, el s-a manifestat ca dirijor de valoare, dar şi-a cîştigat merite deosebite mai ales în domeniul muzicii de cameră. A fondat Cvartetul de coarde „Razumovski", cu care a promovat un mare număr de lucrări în frunte cu cvartetele prietenilor săi Beethoven şi Schubert.

A murit la Viena, la 2 martie 1830.

1805 — Premiera operei în 2 acte (3 tablouri) *Fidelio* de L. van Beethoven la *Theater an der Wien*, sub conducerea compozitorului. Libretul semnat de J. F. Sonnleithner, este luat după textul operei franceze *Leonora sau dragostea conjugală* al lui J. N. Bouilly, inspirat la rîndul său de o întîmplare reală petrecută în Tourraine. Spectacolul a suferit un eşec şi, după următoarele 2 reprezentaţii — în 21 şi 22 noiembrie — opera a fost scoasă din repertoriu. Aceasta s-a datorat pe de o parte faptului că premiera a avut loc în faţa unei săli ocupate de reprezentanţi ai armatei franceze, care cuceriseră de curînd capitala Austriei — un public departe de a putea înţelege arta compozitorului şi pe care mai curînd îl supăra spiritul operei — iar pe de altă parte că nici cîntăreţii şi nici orchestranţii nu asimilaseră o lucrare care li se părea prea lungă şi extrem de dificilă.

Sfătuit de prieteni şi convins şi el de necesitatea unei revizuiri artistice, Beethoven reface opera; concentrînd cele 3 acte iniţiale la numai 2, reducînd cîteva scene şi cu o altă uvertură el prezintă a doua versiune a lui *Fidelio*, tot la *Theater an der Wien*, la 29 martie 1806. Nici această nouă formă nu a plăcut destul ca să se poată menţine pe afiş.

Abia cea de a treia versiune, în forma în care se cîntă astăzi, i-a adus lui Beethoven un succes necontestat. Ea a fost prezentată cu 8 ani mai tîrziu, în 23 mai 1814, la *Kärntnertor Theater*, din Viena.

Pentru această unică lucrare dramatică a sa, înalta exigenţă artistică a lui Beethoven l-a făcut să scrie nu mai puţin de 4 uverturi. Deoarece compozitorul intenţionase să-şi intituleze opera „Leonora", primele 3 uverturi poartă şi ele această denumire. *Uvertura „Leonora" nr.* 1, scrisă pentru prima versiune a operei, a fost prezentată „de probă" înaintea premierei într-un cerc restrîns de auditori, în casa prinţului Lichnowsky. Găsită nereprezentativă pentru profunzimea operei, Beethoven o retrage imediat şi compune o lucrare orchestrală cu totul nouă *Uvertura „Leonora" nr.* 2, care a fost folosită la premiera din 20 noiembrie 1805. Nici *Leonora nr.* 2 nu l-a mulţumit pe Beethoven, care, pentru următoarea versiune a operei — cea prezentată la 29 martie 1806 — scrie *Uvertura „Leonora" nr.* 3. Însă acest mic poem simfonic, una din capodoperele creaţiei beethoveniene, atît prin dimensiunile cît şi prin potenţialul emoţional, ameninţa să depăşească tensiunea dramatică a operei propriu-zise. Intuind această primejdie, Beethoven se decide ca, pentru cea de a treia formă a operei, să scrie o introducere mai corespunzătoare. Astfel a luat naştere cea de a patra uvertură, care a rămas pînă astăzi preludiul operei. Celelalte uverturi se cîntă ca lucrări simfonice de sine stătătoare în concerte. În timpul directoratului său la Opera din Viena, Gustav Mahler a inclus *Uvertura „Leonora" nr. 3* în execuţia operei *Fidelio*, prezentînd-o ca preludiu al tabloului final, iniţiativă care apoi a intrat în tradiţia acestui spectacol.

1894 — A murit la Peterhof **Anton Grigorievici RUBINSTEIN** (n.16/28.XI.1829).

1913 — S-a născut la Odesa **Iakov Izraelievici ZAK,** Maestru emerit al artei din R.S.F.S.R., pianist sovietic.

După absolvirea Conservatorului din Odesa pleacă la Moscova spre a urma cursurile de perfecţionare ale profesorului Heinrich Neuhaus, al cărui asistent devine mai tîrziu. A repurtat numeroase succese, atît în patria sa cît şi în cursul turneelor din străinătate, ca interpret al unor lucrări celebre din literatura pianului (Liszt, Brahms, Prokofiev etc.). În 1937 a obţinut Premiul I la Concursul internaţional Chopin din Varşovia. Este profesor la Conservatorul din Moscova.

1938 — A murit la Bucureşti **Jean ATHANASIU** (n. 28.II.1885)

1950 — A murit la Varazza **Francesco CILEA** (n.26.VII.1866).

21

1695 — A murit la Londra **Henry PURCELL,** compozitor englez (născut la Londra în jurul anului 1659).

Se cunosc puţine date despre viaţa acestui compozitor. Se crede că a luat lecţii de muzică cu John Blow, compozitor şi organist la catedrala Westminster din Londra. În acest post a funcţionat şi Purcell, care a fost numit şi organist al capelei regale. Unul din marile sale merite este acela de a fi dus la o înaltă treaptă artistică încercările predecesorilor săi în direcţia ilustrării prin muzică a textelor poetice engleze. De altfel, domeniul muzicii vocale, în care a scris lucrări de o rară expresivitate şi măiestrie, ocupă cea mai mare parte a creaţiei sale. Purcell are mai multe compoziţii pentru scenă, dintre care *Dido şi Aeneas* reprezintă capodopera sa lirico-dramatică. De asemenea odele sale (toate ocazionale) pentru solişti, cor şi orchestră sau formaţii instrumentale mai mici sînt exemple de măiestrie într-un gen foarte popular în Anglia, care forma de obicei obiectul principal al concertelor publice din vremea aceea. Creaţia sa instrumentală, care cuprinde mai ales fantezii, suite şi sonate pentru două sau mai multe instrumente cu sau fără clavecin (în afară de lucrările sale destinate exclusiv clavecinului), scoate în evidenţă, pe de o parte, caracterul cu totul avansat al drumului pe care a mers în toate genurile abordate, iar pe de altă parte, prezenţa preocupării pentru expresia pur muzicală, cu excluderea oricărei tendinţe de a face loc virtuozităţii.

1895 — S-a născut la Lugoj tenorul **Traian GROZĂVESCU.**

Recunoscîndu-i din timpul adolescenţei calităţile vocale, după terminarea studiilor liceale în oraşul natal, părinţii îl trimit la Academia de muzică din Budapesta.

Reîntors la Cluj, T. Grozăvescu intră în corul operei române şi în decembrie 1920 debutează în opera *Madame Butterfly*. Foarte curînd, repertoriul i se îmbogăţeşte cu partiţiile de bază ale genului. Vocea frumoasă, caldă şi puternică, interpretarea de înaltă ţinută artistică entuziasmează pe spectatori. Turneul la Bucureşti îi aduce confirmarea deplinei aprecieri în ţară. Marile scene de operă ale străinătăţii îi sînt deschise. La Berlin şi mai ales la Viena, unde a fost angajat permanent al *Operei Mari*, apariţiile sale produc senzaţie. Presa de specialitate îi alătură numele de cel al lui Caruso. T. Grozăvescu a cîntat alături de cei mai mari cîntăreţi ai timpului, sub bagheta unor dirijori ca Felix Weingartner, Richard Strauss, Franz Schalk etc.

A murit la Viena, la **15 februarie 1927**. Este înmormîntat la Lugoj.

1938 — A murit la New York **Leopold GODOWSKY** (n.13.II.1870).

22

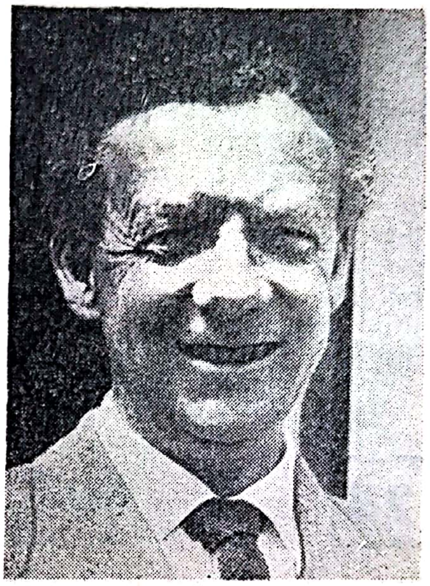
1710 — S-a născut la Weimar **Wilhelm Friedemann BACH,** compozitor, clavecinist şi organist german, fiu al lui Johann Sebastian Bach.

A studiat muzica cu tatăl său, care a scris pentru pregătirea sa mai multe lucrări: Klavier-Büchlein für Wilhelm Friedemann, *Clavecinul bine temperat*, *Micile preludii*, *Preludiile pentru începători* şi *Invenţiunile*. Mai tîrziu a luat şi lecţii de vioară la Merseburg. A fost un foarte talentat clavecinist şi un mare organist. În această calitate a activat la Dresda şi la Halle, unde conducea şi concerte cu corul şi orchestra oraşului. În 1764 şi-a părăsit postul şi de atunci a rătăcit prin diferite oraşe din Germania, ducînd o viaţă de lipsuri şi dînd lecţii. Ultimii 10 ani ai vieţii i-a petrecut la Berlin. Dintre toţi fiii lui Johann Sebastian Bach a fost cel mai înzestrat, cel mai original, dar a preferat de cele mai multe ori să se limiteze la improvizaţii. De pe urma sa au rămas: o operă neterminată, o messă şi 21 de cantate, 9 simfonii, 5 concerte pentru pian şi unul pentru 2 piane, triouri, sonate, duete, piese pentru orgă, fantezii, fugi, preludii, sonate, suite şi piese mai mici pentru pian.

A murit la Berlin, la **1 iulie 1784.**

1900 — A murit la Londra **Arthur Seymour SULLIVAN** (n.13.V.1842).

1913 — S-a născut la Lowestoft **Edward Benjamin BRITTEN,** compozitor și pianist englez.

A studiat la Colegiul regal de muzică din Londra între alții cu Frank Bridge, Arthur Benjamin și John Ireland. El s-a afirmat atît ca solist în propriile sale lucrări, cît și ca un acompaniator de o rară distincție. În creație, s-a ridicat în primele rînduri ale compozitorilor englezi contemporani. A compus opere, muzică de scenă, de film și pentru radio, coruri cu pian sau cu orchestră și neacompaniate, muzică simfonică și concertantă, muzică de cameră instrumentală și vocală. Printre lucrările sale cele mai importante și mai cunoscute sînt: opera *Peter Grimes*, *Variațiuni pe o temă de Frank Bridge*, pentru orchestră de coarde, *Variațiuni și fugă pe o temă de Purcell*, *Simfonia do Requiem*, *Serenada pentru tenor, corn și orchestră de coarde*, ciclul de lieduri *Les illuminations* pentru voce și orchestră de coarde.

23

1834 — Prima audiție, în sala Conservatorului din Paris, a Simfoniei cu violă principală *Harold în Italia* de H. Berlioz, sub bagheta lui Gerard, partea solistică fiind susținută de violistul Urhan. Simfonia a fost scrisă de Berlioz, de fapt, la cererea lui Paganini, care dorea să aibă în repertoriul său și o piesă concertantă pentru violă. Se pare că nu a cîntat el partea solistică deoarece a considerat că nu-i oferă suficiente posibilități de valorificare a fantasticei lui virtuozități.

1876 — S-a născut, la Cadiz, **Manuel de FALLA,** compozitor și pianist spaniol.

A fost elevul lui Pedrell la Madrid, după care a trăit un timp la Paris, unde a stabilit legături de prietenie cu Debussy, Ravel, Dukas — lăsîndu-se influențat de ei fără însă ca aceasta să-i știrbească profunda originalitate. După peregrinări prin Madrid, Grenada și insula Majorca, și-a petrecut ultimii ani ai vieții în Argentina.

Creația sa, care-l situează în fruntea școlii muzicale spaniole moderne, oglindește toate caracteristicile poporului și patriei sale; absorbind fantezia tumultuoasă a folclorului spaniol, a știut să o redea cu lucrări în care un bogat material melodic este redat cu mijloace stilistice de o subtilă poezie evocatoare și de o mare putere de sugestie. Un rol principal în compozițiile sale îl ocupă muzica de balet (*Amorul vrăjitor*, *Tricornul* etc.). A mai scris opere (*La vida breve*, *Păpușile maestrului Pedro*), lucrări corale, simfonice și vocale simfonice, *Nopți în grădinile Spaniei* — impresii simfonice

pentru orchestră și pian, un concert pentru clavecin și orchestră de cameră, muzică de cameră instrumentală și vocală.
A murit la Alta Gracia, Argentina, la 14 noiembrie 1946.

1916 — A murit la Petersburg, **Eduard Franțevici NAPRAVNIK** (n.24.VIII.1839).

1919 — S-a născut la Manaus, **Claudio SANTORO,** compozitor și dirijor brazilian.
A studiat la Conservatorul din Rio de Janeiro. A fost un timp adept al dodecafonismului, pe care însă l-a părăsit mai apoi. A studiat și la Paris cu Nadia Boulanger. A compus muzică simfonică și concertantă și muzică de cameră instrumentală și vocală. Este unul din cei mai reputați compozitori brazilieni. A participat la înființarea Academiei braziliene de muzică. Este laureat al Premiului internațional pentru pace (1952).

24

1814 — S-a născut în comuna Stolnicani, **Matei MILLO,** actor și cîntăreț român, autor de texte dramatice, unul din pionierii teatrului românesc.
Conștient de importanța acestui gen în dezvoltarea culturală a poporului, pe vremea cînd atît în Moldova cît și în Muntenia nu se acorda atenție decît trupelor străine, se decide să plece în străinătate pentru a învăța arta actoricească. După ce debutează cu succes la 18 ani, în *Pastorala cu cîntece și dansuri*, alcătuite de Gh. Asachi și prezentate publicului ieșan sub titlul *Serbarea păstorilor moldoveni*, Millo, fără a putea căpăta sprijin de la oficialitate, pleacă la Paris — sprijinit de prieteni — și învață, nu ingineria cum spusese familiei, ci teatrul. De la întoarcerea sa în țară și pînă la moarte a dus o muncă fără preget pentru afirmarea teatrului românesc, care cu mare greutate se strecura printre spectacolele ansamblurilor aduse de peste hotare. El scrie și interpretează un mare număr de piese originale — vodeviluri, scenete și operete — printre care și libretul operei *Baba Hîrca*, a cărei muzică o scrie Al. Flechtenmacher. Deoarece în acea vreme nu se apreciau decît spectacolele cu muzică, numele lui Millo, atît ca autor cît și ca interpret, este strîns legat de evoluția teatrului muzical românesc. Firescul jocului său și inteligența cu care în interpretare și în scris sublinia satira adresată boierimii sau moravurilor contemporanilor săi, aveau ca rezultat aprecierea și năvala publicului de pe întinsul principatelor, unde făcea turnee cu trupa sa și a celui din București, unde s-a stabilit în cele din urmă.
A murit la București, la 9 septembrie 1896.

1839 — Prima audiție, la Paris, a simfoniei dramatice cu soliști și cor *Romeo și Julieta* de Hector Berlioz — după drama lui Shakespeare.

1848 — S-a născut la Würzburg **Lilli LEHMANN,** soprană și pedagogă germană.
A studiat cu mama sa și a ajuns cu timpul una din cele mai mari interprete de operă. A cîntat pe cele mai importante scene lirice din Europa și America. În ultimii 40 de ani ai vieții s-a dedicat

pedagogiei, în care s-a distins în mod deosebit. Cartea sa *Meine Gesangskunst* se bucură de un mare succes pentru valoarea ei educativă.

A murit la Berlin, la 17 mai 1929.

25

1830 — A murit la Château de Bourbon, lîngă Damazon, **Pierre Jacques Joseph RODE** (n.16.II.1774).

1856 — S-a născut în Gub. Vladimirsk **Serghei Ivanovici TANEEV**, pianist, compozitor, pedagog și teoretician rus.

A studiat la Conservatorul din Moscova, între alții cu Ceaikovski și N. Rubinstein, pe care l-a urmat ca profesor de armonie și instrumentație și apoi de pian. Taneev s-a făcut remarcat ca un pianist concertist de valoare internațională, repurtînd succese mari atît în Rusia cît și peste hotare. La un moment dat însă s-a dedicat aproape cu totul carierei pedagogice și compoziției, jucînd un rol de seamă în viața muzicală a Moscovei. Ca profesor, a exercitat o influență binefăcătoare și durabilă asupra marelui număr de elevi pe care i-a avut: Skriabin, Rahmaninov, Glier, Alexandrov ș.a. Din creația sa cităm o trilogie scenică *Orestia*, după Eschil, cvartete de coarde, lucrări simfonice, vocal-simfonice și concertante, triouri și un cvintet, piese instrumentale, muzică vocală, aranjamente pentru pian și pentru voce cu orchestră ale unor compoziții de Ceaikovski, Arenski și Glazunov. A lăsat un important tratat de contrapunct.

A murit la Moscova, la 6/19 iunie 1915.

1895 — S-a născut la Jüterbog, Bavaria, **Wilhelm KEMPFF**, pianist și compozitor german.

După absolvirea Conservatorului din Berlin, se dedică aproape exclusiv carierei de pianist concertist, obținînd importante succese în Europa și America de Sud, îndeosebi în interpretarea marilor compozitori clasici și romantici germani J. S. Bach, Mozart, Beethoven, Schumann, Brahms. S-a ocupat și de componistică, lucrările sale fiind rar executate și nu prea cunoscute. Între ele se pot cita: o simfonie, un concert de pian, poemul simfonic *Paradisul pierdut*, muzică de cameră, muzică de scenă etc.

1921 — A murit la București **Ioan BĂJENARU** (n. 11.II.1863).

26

1963 — A murit la La Jolla, California, **Amelita GALLI-CURCI** (n.18.XI.1882).

27

1474 — A murit la Cambrai **Guillaume DUFAY**, compozitor și cîntăreț din Țările de Jos (născut probabil la Hainault în jurul anului 1400).

A cîntat de copil în diverse coruri bisericeşti şi apoi un timp în corul papal la Vatican, ceea ce îi permite o cunoaştere mai aprofundată a muzicii religioase italiene şi o lărgire de orizont pentru viitoarea activitate de creator. După o serie de peregrinări pe la curţile princiare franceze, italiene şi flamande, unde ocupă funcţii de corist pînă la *maestro di cappella*, el îmbrăţişează cariera ecleziastică şi se stabileşte la Cambrai. Este considerat ca cel mai important muzician al secolului al XV-lea, şef al primei şcoli polifonice flamande şi cea mai importantă figură a creaţiei muzicale apărută în perioada de trecere de la muzica gotică la cea flamandă, continuator al tradiţiilor vechii muzici franceze, pe care le-a împletit cu unele trăsături ale muzicii italiene şi engleze. A scris: motete profane şi religioase, messe caracteristice printr-o prodigioasă inventivitate melodică şi o nouă tehnică de tratare a materialului sonor, în special în privinţa simultaneităţii intervenţiei vocilor. Muzica sa profană cuprinde, în afară de motete, balade, *rondo*-uri. poeme, dar mai ales *chansons*-uri — franceze şi italiene — piese de proporţii reduse în care maestrul de la Cambrai desfăşoară o risipă de elemente de efect, de eleganţă şi de graţie, care permit să se întrevadă tendinţa sa de umanizare a muzicii şi îl desemnează ca precursor al miniaturii muzicale. Concomitent cu şcoala lui Dufay, şi avînd acelaşi ţel, o a doua şcoală de polifonişti ia fiinţă în Flandra, sub conducerea lui Jean Okeghem. Amănunte ale biografiei sale nu se cunosc (se pare că a trăit între anii 1430—1495), Okeghem fiind numele unui sat din Flandra, probabil leagăn al familiei sale. Cea mai mare parte a vieţii a locuit în Franţa, unde timp de 43 de ani îl găsim în slujba curţii regale franceze. Compozitor de mare inspiraţie, Okeghem a scris muzică religioasă şi laică prin care aduce o contribuţie substanţială la cristalizarea şi dezvoltarea unor principii noi de ştiinţă armonică şi polifonică. Considerat drept unul din pedagogii cei mai talentaţi ai tuturor timpurilor, învăţămintele sale au făcut epocă, transmise fiind de marele număr de discipoli pe care i-a avut, ca: Josquin des Prés, Jacob Obrecht (1450—1505), Besnois, Hendrik Isac.

1731 — S-a născut la Torino **Gaetano PUGNANI**, violonist, compozitor şi profesor italian.

A fost elevul lui Tartini. Eminent violonist, el are meritul de a fi transmis mai departe tradiţia stilului violonistic al lui Corelli şi Tartini. După ce a locuit mai mult timp la Paris şi Londra, s-a stabilit la Torino, activînd ca violonist, dirijor, profesor şi compozitor. A scris 6 opere, balete, oratorii, cantate, simfonii, concerte şi sonate pentru vioară, duete, triouri, cvartete şi cvintete.

A murit la Torino, la 15 iunie 1798.

1836 — Premiera operei în 4 acte şi un epilog *Ivan Susanin* de M. I. Glinka la *Teatrul Mare* din Petersburg. Libretul este de Serghei Gorodeţki, după G. F. Rosen. „Marea operă patriotică eroică-tragică" cum a denumit-o iniţial Glinka, este prima operă naţională rusă.

1842 — Premiera operei în 5 acte *Ruslan şi Ludmila* de M. I. Glinka, la *Teatrul Mare* din Petersburg. Libretul după poemul cu acelaşi nume al lui A. S. Puşkin este de V. F. Sirkov şi K. A. Baturin. Puşkin se oferise să scrie el libretul operei însă a fost impiedicat de moartea sa timpurie.

1856 — S-a născut la Roma baritonul italian **Mattia BATTISTINI.**
A fost unul din cei mai vestiţi cîntăreţi de operă din vremea sa. A cîntat pe cele mai importante scene lirice din lume.
A murit la Colle Baccaro, lîngă Rieti, la 7 noiembrie 1928.

1867 — S-a născut la Paris **Charles KOECHLIN,** compozitor, teoretician şi profesor francez.
A studiat la Conservatorul din Paris cu Massenet, Gédalge şi Fauré. Mai tîrziu s-a afirmat ca un eminent profesor la aceeaşi instituţie. Animator al „Federaţiei naţionale de muzică", preocuparea sa de căpetenie a fost însă creaţia, în care a abordat toate genurile muzicale, dînd la iveală un foarte mare număr de lucrări între care o operă, 3 balete, lucrări vocal-simfonice, o rapsodie pe teme populare franceze, 2 simfonii, muzică de cameră, lieduri. A scris o serie de tratate şi studii valoroase cu privire la cele mai importante probleme teoretice muzicale.
A murit la Canaden, Var, la 1 ianuarie 1951.

1955 — A murit la Paris **Arthur HONEGGER** (n.10.III.1892).

1955 — A murit la Lisabona **Luis de FREITAS-BRANCO** (n.12.X. 1890).

28

1632 — S-a născut la Florenţa (sau în împrejurimi) **Jean Baptiste LULLY (Giovanni Battista Lulli),** compozitor şi dirijor francez de origine italiană.
Stabilit în Franţa la vîrsta de 10 sau 12 ani, el a fost angajat curînd în orchestra de 24 viori a regelui Ludovic al XIV-lea, al cărui favorit a rămas pînă la sfîrşitul vieţii. În puţină vreme, Lully s-a distins ca violonist, clavecinist, dirijor şi compozitor, apreciat atît de mult, încît a ajuns conducătorul suprem al muzicii *(surintendant de la musique)*, la curtea lui Ludovic al XIV-lea. Din 1662 s-a împrietenit şi a colaborat cu Molière, în nenumărate pastorale *(Le triomphe de l'amour* etc.), opere-balet şi comedii-balet, gen foarte la modă în acea perioadă; în acest gen Lully aduce importante schimbări, atît în structura cît şi în forma spectacolului, înlocuind pentru prima oară mişcările lente şi maiestoase cu altele vioaie şi antrenante. De asemenea a scris muzica de scenă la cîteva din piesele lui Molière. Cu timpul, muzica vocală pătrunde în spectacolele de balet şi în *Baletul sezoanelor* sau în *Baletul artelor* fiecare dans este precedat de o scurtă povestire acompaniată. Se naşte şi ideea reunirii acestor momente printr-o acţiune dramatică; Molière va introduce între scenele comediilor sale numere coregrafice, integrate în desfăşurarea acţiunii. Lully a compus nenumărate melodii vocale, dansuri, piese pentru vioară solo, muzică bisericească, dar cea mai importantă parte a creaţiei sale o constituie operele — tragedii lirice — 15 la număr *(Les fêtes de l'amour et de Bacchus, Cadmus et Hermione, Alceste, Teseu, Armida, Persée et Phaeton* etc.). El este considerat primul mare compozitor francez de operă care foloseşte tipul clasic al uverturii franceze. Activitatea sa foarte bogată a cuprins şi conducerea timp de mai mulţi ani a Academiei regale de muzică (opera) din Paris, a cărei licenţă exclusivă o preluase—în 1669— de la abatele Perrin şi Cambert.
A murit la Paris, la 22 martie 1687.

1829 — S-a născut la Vîhratint, gub. Podoliei, **Anton Grigorievici RUBINSTEIN,** pianist, compozitor, dirijor și pedagog rus.

A studiat pianul la Paris cu Liszt, și compoziția la Berlin. Personalitatea sa artistică a dominat multă vreme viața muzicală internațională, el fiind socotit ca singurul rival serios al lui Liszt ca pianist virtuoz. Turneele sale de concerte în Europa și America s-au bucurat de succese triumfale. În același timp, multe din compozițiile sale erau cîntate și apreciate, mai ales piesele instrumentale de cameră, romanțele, *Simfonia a II-a „Oceanul"* și opera *Demonul.* Anton Rubinstein a jucat un mare rol în viața muzicală rusă, pentru a cărei dezvoltare s-a devotat fără încetare. A fost directorul concertelor imperiale și al concertelor Societății Filarmonice din Petersburg. A fondat Conservatorul din același oraș, primul din Rusia, unde a fost director și profesor, exercitînd o puternică influență asupra generațiilor tinere de muzicieni ruși.

A murit la Peterhof, lîngă Petersburg la 8/20 noiembrie 1894.

1868 — S-a născut la Saar, Moravia, **Frantisek (Franz) DRDLA,** violonist și compozitor cehoslovac.

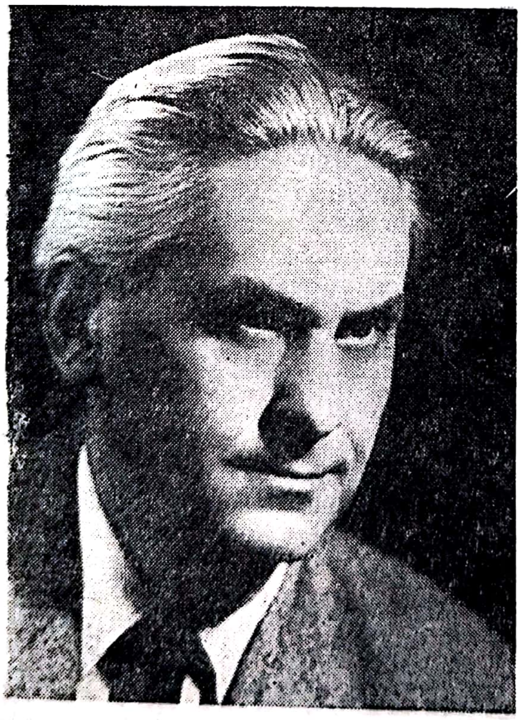
Elev al lui J. Hellmesberger și A. Bruckner la Viena, unde a și locuit un timp, după o scurtă carieră concertistică se stabilește la New York, ocupîndu-se numai cu componistica.

Creația lui cuprinde, alături de muzică de cameră, lucrări concertante, lieduri, coruri, operete și aproape 250 de piese pentru vioară și pian, care i-au adus de fapt celebritatea. Între ele se află și binecunoscuta *Serenadă* dedicată compatriotului său Jan Kubelik.

A murit la Bad-Gastein, la 3 septembrie 1944.

1895 — S-a născut, la Valencia **José ITURBI,** pianist și dirijor spaniol.

A studiat la conservatoarele din Valencia și Paris. Turneele sale în aproape toate continentele l-au consacrat ca pe un pianist de valoare. De asemenea a apărut în numeroase țări și ca dirijor. A fost profesor de pian la Conservatorul din Geneva.

Tudor Ciortea

1903 — S-a născut la Brașov **Tudor CIORTEA,** compozitor și pedagog român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Brașov cu Gheorghe Dima, apoi la Conservatorul din Cluj, completîndu-și cultura muzicală la Bruxelles, la École Normale de Musique din Paris, unde a fost elevul lui Paul Dukas și al Nadiei Boulanger și la Conservatorul din București, cu Ion Nonna Otescu și Const.

Brăiloiu. Creaţia sa, strîns legată de folclorul românesc, cuprinde muzică de cameră lucrări simfonice, muzică de film, muzică instrumentală şi vocală. Din creaţia sa cităm: *Concertul pentru orchestră de coarde*, *Suitele de pian pe teme tîrnăvene şi bănăţene*, *Octetul pentru suflători, violă, violoncel şi pian*, *„Din isprăvile lui Păcală"*.

Tudor Ciortea este profesor la Conservatorul „C. Porumbescu"

29

1643 — A murit la Veneţia **Claudio MONTEVERDI** (botezat 15.V.1567).

1797 — S-a născut la Bergamo **Domenico Gaetano Maria DONIZETTI,** compozitor italian.

Şi-a făcut studiile muzicale la Institutul muzical din Bergamo şi la Liceo Filarmonico din Bologna. A scris un foarte mare număr de opere, fiind socotit în acest domeniu ca un continuator şi chiar imitator al lui Rossini, precum şi ca un precursor al lui Verdi, fără însă a fi atins vreodată măiestria lor. În operele sale, orchestra are un rol simplu, de acompaniament. În schimb, inscripţia melodică este remarcabilă, dar tributară gustului vremii pentru efectele de virtuozitate. Cele mai populare opere ale sale sînt: *Lucia di Lammermoor*, *Favorita*, *Fiica regimentului*, *Linda di Chamounix*; de o valoare mai durabilă şi de mare succes sînt operele sale comice *Don Pasquale*, un reuşit exemplu de operă bufă, şi *Elixirul dragostei.* A mai scris diferite lucrări instrumentale şi bisericeşti. A fost profesor la Real Collegio di Musica din Neapole.

A murit la Bergamo, la 8 aprilie 1848.

1886 — S-a născut la Wadowice, lîngă Cracovia, **AdaSARI,** cîntăreaţă şi profesoară poloneză.

Interpretă remarcabilă, figură reprezentativă a artei poloneze contemporane, a studiat la Viena şi la Milano. Şi-a cîştigat o mare faimă pe scenele de operă ca şi pe cele de concert din Europa şi din cele două Americi. După al doilea război mondial s-a stabilit la Varşovia, ca profesoară la Conservator.

1924 — A murit la Bruxelles **Giacomo Antonio Domenico Michele Secondo Maria PUCCINI** (n.22.XII.1858).

1957 — A murit la Hollywood **Erich Wolfgang KORNGOLD** (n. 29.V.1897).

30

1796 — S-a născut la Loebejuen **Johann Gottfried Carl LOEWE,** compozitor german.

Şi-a făcut pregătirea muzicală la Halle şi în cea mai mare măsură singur. A fost organist, profesor şi director muzical al muni-

cipalităţii din Stettin. A compus opere, oratorii şi lieduri. Acestea din urmă formează creaţia lui de căpetenie, mai ales în genul baladei. Unele din ele au devenit celebre *(Tom poetul, Balada prinţului Eugen* etc.) şi se menţin şi astăzi în repertoriul de concert.

A murit la Kiel, la 20 aprilie 1869.

1954 — A murit la Baden-Baden **Wilhelm FURTWÄNGLER** (n.25.I.1886).

1955 — A murit la Belgrad **Josif SLAVENSKI** (n.11.V.1896).

1957 — A murit la Roma **Beniamino GIGLI** (n.20.III.1890).

1

1709 — S-a născut la Holleschau, Moravia, **Franz Xaver RICHTER**, compozitor, cîntăreţ, violonist şi dirijor german.

Alături de compozitorul Johan Stamitz a fost unul dintre întemeietorii curentului artistic denumit „Şcoala de la Mannheim". Bogata sa creaţie numără între altele 69 de simfonii, 28 de messe, 6 concerte pentru clavecin şi orchestră, 38 de motete, 2 cantate, un mare număr de lucrări de muzică de cameră. În ultimii ani a fost maestru de cor la catedrala din Strasbourg.

A murit la Strasbourg, la 12 septembrie 1789.

1729 — Data botezului lui **Giuseppe SARTI**, compozitor, dirijor şi pedagog italian născut la Faenza.

Se presupune că a luat lecţii cu Padre Martini la Bologna. A ajuns de tînăr organistul catedralei şi directorul teatrului din Faenza, după care a activat în multe alte oraşe italiene şi în alte ţări europene, între care Danemarca şi Rusia. În Rusia a fost timp de 16 ani în serviciul curţii imperiale, fiind dirijorul orchestrei, conducătorul Operei italiene şi al unei şcoli de muzică. În fruntea ansamblului de muzică militară al cărui şef era, Sarti a întreprins o serie de turnee şi dincolo de hotarele Rusiei, dînd un concert şi în ţara noastră, la Iaşi, în anul 1790. În Rusia a scris şi opera *Oleg* pe un libret în limba rusă.

Bucurîndu-se de mare prestigiu în viaţa muzicală europeană Sarti a scris 40 de opere, în care inspiraţia melodică şi simţul scenic se împletesc cu o deplină stăpînire a artei componistice. Creaţia sa cuprinde cantate, coruri, imnuri, muzică bisericească (printre care un *Te-deum*, unde foloseşte focuri de artificii şi lovituri de tun), simfonii, sonate. De asemenea, este autorul unor studii teoretice.

A murit la Berlin, la 28 iulie 1802.

1896 — S-a născut la Cazalîc **Petco STAINOV**, compozitor bulgar, Artist al poporului şi laureat al premiului Dimitrov.

A studiat la Conservatorul din Dresda. Reprezentant de seamă al muzicii bulgare contemporane, paralel cu munca de creaţie are şi o bogată activitate obştească şi pedagogică. Membru al Academiei bulgare de ştiinţă, după ce a condus un timp Opera populară şi Filarmonica din Sofia a fost numit director al Institutului de muzică din cadrul Academiei. A compus: două simfonii, poemele simfonice „*Legendă*" şi „*Tracia*", dansuri, uverturi şi alte piese pentru orchestră, numeroase coruri *a cappella*.

1931 — A murit la Paris **Paul Marie Théodore Vincent d'INDY** (n.27.III.1881).

1960 — A murit la Bucureşti **Ion VASILESCU** (n.4.XI.1903).

2

1877 — Premiera operei *Samson şi Dalila* (3 acte — 4 tablouri) de C. Saint-Saëns, la *Teatrul Curţii* din Weimar, cu sprijinul lui

Franz Liszt. Autorul libretului este Ferdinand Lemaire, care a folosit scenariul elaborat de Saint-Saëns pe legenda biblică a eroului popular israelit Samson îndrăgostit de preoteasa filistină Dalila.

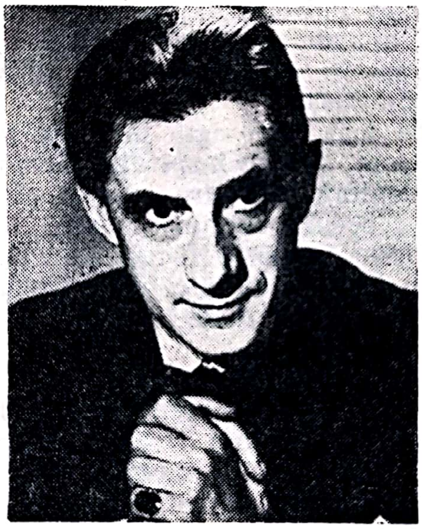
1879 — S-a născut la Praga **Rudolf FRIML,** pianist şi compozitor ceh, naturalizat în Statele Unite.

A studiat pianul la Conservatorul din Praga. În 1906 s-a stabilit în Statele Unite, unde s-a dedicat creaţiei de muzică uşoară, fiind autorul unor operete de mare succes. Dintre acestea, *Licuriciul*, *Katinka*, şi mai ales *Rose Marie* se bucură de o mare popularitate în lumea întreagă. A mai compus piese instrumentale şi lieduri. O parte din compoziţiile sale au apărut sub numele Freeman Roderich

1883 — Prima audiţie, la Viena, a *Simfoniei a 3-a în fa major* de J. Brahms. Dirijor Hans Richter.

1899 — S-a născut la Londra **John BARBIROLLI,** dirijor englez de origine italiană.

A studiat la Academia regală de muzică din Londra. Eminent dirijor, a fost timp de mai mulţi ani şef al Orchestrei Simfonice din New York, iar din 1943 a devenit conducătorul celebrei

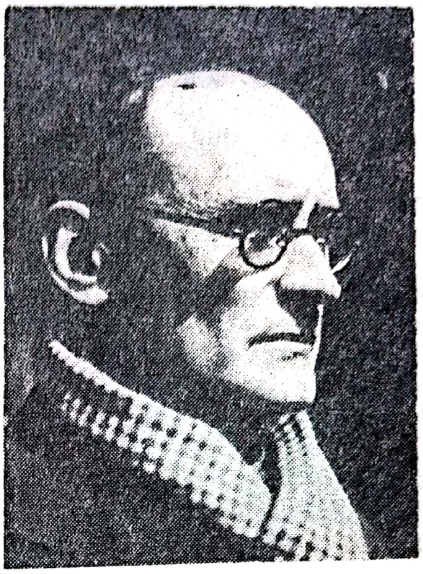
orchestre Hallé din Manchester. A activat şi în domeniul operei şi a făcut numeroase turnee în Europa şi în America. Este autorul unui număr de aranjamente pentru orchestră de cameră ale unor lucrări de Purcell, Marcello, Händel, Mozart.

1916 — A murit la Roma **Paolo Francesco TOSTI** (n.9.IV.1846).

1950 — A murit la Chêne-Bourg, lîngă Geneva, **Dinu LIPATTI** (n.19.III.1917).

3

1883 — S-a născut la Viena **Anton von WEBERN,** compozitor austriac.

A studiat cu Guido Adler la Universitatea din Viena unde a fost şi elevul lui Arnold Schönberg, care a exercitat o influenţă puternică şi durabilă asupra lui. Atras de la început de muzica atonală, Webern a mers în compoziţiile sale pînă la limitele extreme ale dezintegrării melodiei, armoniei şi ritmului. Adept al unei conciziuni severe, el a ajuns la construirea unor teme de 2 sau 3 note despărţite prin pauze şi a eliminat cu totul procesul de dezvoltare tematică păstrînd tradiţia numai în ceea ce priveşte forma construcţiei muzicale. El a folosit combinaţii neobişnuite de instrumente uneori şi cu voce, căutînd să exprime o idee muzicală prin succesiunea unor timbre diferite la fiecare sunet al temei şi realizînd ceea ce Schönberg a numit *Klangfarbenmelodie*, adică melodie născută din coloritul variat al timbrelor. Creaţia lui Webern cuprinde coruri acompaniate şi neacompaniate, lieduri, lucrări simfonice (*Passacaglia, pentru orchestră mare, op. 1, Şase piese pentru orchestră, op. 6, Cinci piese pentru orchestră, op. 10, Simfonia pentru clarinet, bas-clarinet,* 2 *corni, harpă şi cvartet de coarde, op 21* etc.) muzică de cameră.

A murit la Mittersill, lîngă Salzburg la 15 septembrie 1945.

1888 — S-a născut la Bucureşti **Ion Nonna OTESCU,** compozitor, dirijor şi pedagog român.

A studiat la Bucureşti, cu D. G. Kiriac şi Alfonso Castaldi, apoi la Paris, la Conservator şi Schola Cantorum cu Widor şi d'Indy. Printre lucrările sale mai importante figurează: poemele simfonice *Narcisse* şi *Din bătrîni*, poemul pentru vioară şi orchestră *Les enchantements d'Armide*, baletele *Ileana Cosînzeana* şi *Rubinul fermecat*, opera bufă *De la Matei citire* (neterminată). A fost unul din fondatorii Societăţii lirice „Opera", director al *Operei Române* şi profesor la Conservatorul din Bucureşti.

A murit la Bucureşti, la 25 martie 1940.

1941 — A murit la Oslo, **Christian SINDING** (n.11.I.1856).

4

1687 — S-a născut la Lucca (probabil la această dată, fiind botezat la 5 decembrie) **Francesco GEMINIANI,** violonist şi compozitor italian.

A studiat la Roma, cu Corelli, şi la Milano. Se pare că a învăţat compoziţia cu Alessandro Scarlatti. A locuit cea mai mare parte a vieţii sale în Anglia, la Londra şi în Irlanda, la Dublin. A fost un violonist remarcabil a cărui importanţă stă mai ales în tratatul

Arta de a cînta la vioară, prima lucrare de acest fel publicată vreodată (1740). În ea, Geminiani a transmis posterității principiile de bază ale execuției la vioară, așa cum au fost ele stabilite de Corelli. Indicațiile sale tehnice au rămas valabile și astăzi. Altă lucrare teoretică, ce trebuie menționată, este *Arta acompaniamentului*. A compus 18 concerte, 24 sonate pentru vioară și 6 pentru violoncel, concerti grossi, triouri și piese pentru clavecin.

A murit la Dublin, la 17 septembrie 1762.

1881 — Prima audiție a *Concertului în re major pentru vioară și orchestră* de P. I. Ceaikovski, la Viena, în interpretarea violonistului Adolf Brodsky, sub conducerea lui Hans Richter. Publicul și presa vieneză s-au dovedit ostili acestei lucrări care nu a fost înțeleasă din cauza slabei interpretări date de solist.

Evoluția aprecierii acestui concert este asemănătoare cu cea a *Concertului pentru pian în si bemol minor*. Dedicat inițial violonistului Leopold Auer, acesta nu i-a apreciat valoarea refuzînd să-l cînte la Petersburg, fapt pentru care compozitorul l-a dedicat lui Adolf Brodsky, care l-a prezentat el cel dintîi. Mai tîrziu însă, Auer și-a recunoscut greșeala, devenind unul dintre cei mai străluciți interpreți ai lucrării, căreia i-a dezvăluit tot el originalitatea și frumusețea.

1923 — S-a născut la New York **Maria CALLAS**, soprană americană de origine greacă.

A studiat conservatorul din New York și apoi la Atena, unde a locuit între 1939—1945. Apariția în opera *Norma* a contribuit ca ascensiunea în carieră a Mariei Callas să fie vertiginoasă. Situîndu-se printre marile interprete contemporane ale genului, ea a cîntat pe cele mai importante teatre lirice ale Italiei, apoi la Londra, New York, San Francisco, *Opera Mare* din Paris etc. De asemenea a înregistrat pe disc multe opere de mare circulație.

5

1791 — A murit la Viena **Wolfgang Amadeus MOZART** (n.27.I.1756).

1830 — Prima audiție, la Paris, a *Simfoniei Fantastice* de H. Berlioz. A doua versiune a lucrării, de fapt care se cîntă și astăzi, a avut loc (după Grove) tot la Paris, însă la 9 decembrie 1832. Ea are un caracter autobiografic, căci în persoana eroului principal al compoziției — ea are ca subtitlu: *Episoade din viața unui artist* — se recunoaște însuși Berlioz.

1870 — S-a născut la Kamenice nad Lipon **Vítězslav NOVÁK**, compozitor şi pedagog ceh.

A studiat cu Dvořák la Conservatorul din Praga, unde a devenit la rîndul său profesor de compoziţie, în 1909, îndrumînd timp de 30 de ani numeroase generaţii de muzicieni. Creaţia sa l-a situat cu timpul în primele rînduri ale compozitorilor din patria sa. Împrejurările i-au dat prilejul să cunoască şi să se apropie de viaţa şi creaţia populară din ţinuturile morave şi slovace, fapt care l-a ajutat să-şi îmbogăţească limbajul cu seva înviorătoare a cîntecelor populare, integrîndu-le esenţa în propria lui gîndire muzicală. Caracteristic pentru o bună parte a creaţiei lui Novák este faptul că elanurile sale romantice pasionate îşi găsesc adesea expresia într-o muzică apropiată de cea a impresioniştilor. A compus opere, balete, coruri neacompaniate şi cu orchestră, lucrări simfonice şi concertante, muzică de cameră instrumentală şi vocală, piese pentru orgă. Novák a jucat un rol foarte important ca profesor al generaţiilor mai tinere de compozitori cehoslovaci, sau din alte ţări. În 1945 a fost distins cu titlul de artist naţional.

A murit la Skutec, la 18 iulie 1949.

1916 — A murit la Bayreuth **Hans RICHTER** (n.4.IV.1843).

1940 — A murit la Praga **Jan KUBELIK** (n.5.VII.1880).

1960 — A murit la Bruxelles **Clara HASKIL** (n.7.I.1895).

6

1846 — Prima audiţie a Legendei dramatice în 4 părţi *Damnaţiunea lui Faust* pentru solişti, cor şi orchestră, de H. Berlioz, la *Opera Comică* din Paris. Libretul, după Goethe, a fost scris de compozitor în colaborare cu L. Gabbdonière şi G. de Nerval.

Două sute de executanţi cîntau sub conducerea lui Berlioz, pentru tot atîţia auditori, care au primit cu răceală această lucrare — ca şi criticii parizieni de altfel. Numai la cîteva luni după acest concert, ea a fost primită cu entuziasm de publicul din Moscova, Petersburg, Riga şi Berlin.

Şaliapin, în rolul lui Mefistofele din opera cu acelaşi nume, de Boito

1872 — (stil vechi) Prima reprezentaţie a baletului în 2 acte şi 3 tablouri *Spărgătorul de nuci* de P. I. Ceaikovski la Petersburg. Libretul aparţine lui Marius Petipa şi este inspirat din basmul *Casse Noisette* de A. Dumas, care, la rîndul său, l-a prelucrat după povestirea lui E. Th. A. Hoffman *Spărgătorul de nuci şi regele şoarecilor*. Diversele dansuri ale baletului — greceşti, arabe, chinezeşti,

valsuri etc. — au fost înmănunchiate și într-o suită care se cîntă sub formă de piesă simfonică independentă.

În acest balet, Ceaikovski folosește pentru prima oară celesta, noul instrument muzical apărut în acea vreme, a cărui sonoritate l-a atras pe compozitor pentru redarea atmosferei de basm a lucrării.

1882 — Premiera operetei *Studentul cerșetor* (3 acte — 4 tablouri) de K. Millöcker, pe un libret de F. Zell și R. Ieneé, la Theater an der Wien.

1905 — S-a născut la Berlin **Ernst Hermann MEYER**, compozitor, muzicolog și teoretician german. Studiile muzicale și le-a făcut la Berlin, în special cu Hans Eisler. Legăturile pe care le-a avut cu mișcarea muncitorească l-au influențat în creație, în care se reflectă marile idei de luptă socială, de progres, de pace și de reconstrucție a țării sale; el se numără printre muzicienii de frunte ai Republicii Democrate Germane. E. H. Meyer a compus în special în domeniul muzicii vocale — lucrări vocal-simfonice, ca *Oratoriul din Mansfeld*, distins cu premiul de Stat; cantatele *Zboară porumbelul*, *Poarta de la Buchenwald*, *O viață demnă de a fi trăită*, coruri, la care se adaugă piese simfonice și muzica de cameră.

Paralel cu activitatea sa componistică, Meyer are o bogată activitate obștească și științifică; este director al Institutului științific al Universității Humbold și membru al Academiei de arte din Berlin.

7

1732 — Inaugurarea teatrului *Covent Garden* din Londra, cea mai importantă scenă lirică a Angliei. La început, au avut loc în această sală spectacole de diferite genuri, atît dramatice cît și muzicale. Abia din anul 1846, *Covent Garden* a devenit exclusiv teatru de operă.

1842 — Primul concert, în vechea sală „Apollo Rooms" al orchestrei New York Philharmonic-Symphony Orchestra, cea mai veche formație simfonică din America. Ea a fost înființată în luna aprilie a aceluiași an de către dirijorul Ureli Corelli Hill, care a și condus primul concert, împreună cu alți doi membri fondatori, H. C. Timm și D. G. Étienne.

1863 — S-a născut la Leghorn **Pietro MASCAGNI**, compozitor și dirijor italian.

A studiat la Instituto „Luigi Cherubini" și apoi la Conservatorul din Milano, cu Ponchielli. După îndelungate peregrinări cu trupe ambulante de operă, în calitate de dirijor, Mascagni și-a cîștigat celebritatea cu opera sa *Cavaleria rusticana*, cu care a cucerit premiul întîi al unui concurs muzical. Succesul imens de care s-a bucurat această operă s-a datorat mai cu seamă melodiilor ei cu caracter popular. Ea a intrat în repertoriul tuturor scenelor lirice din lume, fiind cîntată și astăzi. Deși a mai scris multe opere, dintre cele mai cunoscute sînt *I. Rantzau*, *L'amico Fritz* și *Iris*, Mascagni

nu a mai reuşit să reediteze succesul *Cavaleriei.* El a mai compus muzică de scenă, cantate, muzică pentru orchestră şi altele.

A fost director al Conservatorului din Pesaro.

A murit la Roma, la 2 august 1945.

1890 — Premiera operei *Dama de pică* (3 acte — 7 tablouri) de P. I. Ceaikovski la *Teatrul Mariinski* din Petersburg, sub bagheta lui E. Fr. Napravnik. Libretul, bazat pe nuvela cu acelaşi nume a lui Puşkin, a fost scris de Modest Ilici Ceaikovski.

1962 — A murit la Oslo **Kristen FLAGSTAD** (n.12.VII.1895).

8

1562 — A murit la Veneţia **Adrian WILLAERT,** compozitor flamand (născut la Bruges în jurul anului 1490).

A făcut studii teoretice de muzică la Paris. În 1527 a fost angajat ca maestru de capelă la catedrala San Marco din Veneţia, unde a rămas pînă la sfîrşitul vieţii. Avînd la dispoziţie cele două orgi şi cele două coruri ale catedralei, a scris numeroase compoziţii pentru cor dublu de o mare perfecţiune de formă. Socotit ca unul dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai şcolii muzicale flamande, Willaert a dus mai departe tradiţia lui Josquin des Prés. A compus misse, motete, madrigale, psalmi, imnuri, canţonete, fantezii şi altele. Numele său a devenit celebru şi prin faptul că a fondat la Veneţia o şcoală de cînt, unde şi-au făcut pregătirea mulţi dintre cei mai valoroşi muzicieni ai vremii.

1813 — Prima audiţie la Viena a *Simfoniei a VII-a în la major* de Beethoven sub conducerea compozitorului, în cadrul unui concert organizat pentru ajutorarea răniţilor şi familiilor ostaşilor austrieci căzuţi în luptele de la Hanau.

Compusă în 1812, într-un moment de satisfacţie generală prilejuită de înfrîngerea armatelor lui Napoleon în Rusia, simfonia exprimă bucuria fără margini şi veselia frenetică a lui Beethoven, care vedea în această înfrîngere apropiata eliberare a popoarelor de tiranie.

1865 — S-a născut la Hämeenlinna, Tavastehus, **Jan (Johann) Julius Christian SIBELIUS,** compozitor finlandez.

După ce a învăţat la Conservatorul din Helsinki, unde a fost elevul lui Wegelius, şi-a completat studiile la Berlin şi apoi la Viena cu Goldmarck şi Robert Fuchs. La reîntoarcerea sa în patrie a fost numit profesor la Conservatorul din Helsinki. Numai după 3 ani personalitatea sa artistică s-a afirmat atît de puternic, încît i s-a recunoscut calitatea de compozitor naţional şi i s-a acordat o pensie viageră, care i-a permis să se dedice exclusiv carierei componistice. Îndrăgostit de natura patriei sale şi de însuşirile oamenilor simpli din jurul său, el şi-a exprimat acest sentiment într-o muzică inspirată atît din folclorul muzical natal cît şi din străvechile legende finlandeze. Limbajul său firesc, simplu contribuie la valorificarea comorilor artistice ale poporului său, ca de pildă în *Poemul simfonic „Finlanda“* unde, cu toată impresia unei înlănţuiri rapsodice pe teme olclorice, întregul material melodic îi aparţine. Reputaţia lui Sibelius

a trecut de mult hotarele Finlandei, iar compoziţiile sale sînt cîntate cu succes pretutindeni în lume. El a abordat aproape toate genurile muzicale. Printre lucrările sale cele mai cunoscute figurează cele 7 simfonii, poemele simfonice *En Saga*, *Legendele din Kalevala*: 1) *Lemminkainen şi fetele din Saari*, 2) *Lebăda din Tuonela*, 3) *Lemminkainen la Tuonela* şi 4) *Reîntoarcerea lui Lemminkainen*, *Oceanidele* şi *Tapiola*, Uvertura şi Suita *Karelia*, *Fantezia simfonică „Fiica lui Pohjola"*, *Poemul coral simfonic „Originea focului"*, (ambele din *Kalevala*), *Vals trist*, *Concertul pentru vioară în re minor*.

A murit la Järvenpää, lîngă Helsinki, la 20 septembrie 1957.

1878 — S-a născut la Rottanova din Cavarzere, Veneţia, **Tullio SERAFIN**, dirijor italian.

Şi-a făcut studiile la Conservatorul din Milano. Dirijor la *Teatrul Scala* din Milano, director al Operei din Roma şi unul din principalii animatori ai Festivalului internaţional anual „Maggio Musicale" din Florenţa, el s-a afirmat ca un eminent şef de orchestră îmbogăţind repertoriul operelor italiene cu lucrări noi şi promovînd creaţia compozitorilor italieni peste hotare, în numeroasele concerte date în ţările europene şi americane şi în numeroasele sale înregistrări.

1881 — S-a născut la Ploieşti **Elena DRĂGULINESCU-STINGHE** cîntăreaţă română.

În anul 1906 a absolvit cu succes clasele de canto şi vioară ale Conservatorului din Bucureşti, unde a avut ca profesori pe: Ch. Leria (canto), D. G. Kiriac (solfegii şi armonie), C. Flesch (vioară).

Între 1905—1909, ca solistă a societăţii corale „Carmen", a făcut şi numeroase turnee prin ţară.

Elena Drăgulinescu-Stinghe în Lakmé, la opera din Cluj

Angajată de „Compania Grigoriu", debutează în anul 1909, în rolul „Păpuşei" din „Povestirile lui Hoffmann" de Offenbach. Pleacă apoi la Paris, pentru studii de perfecţionare (cu Paul Vidal, Gandubert şi Archinbaud), cîntînd pentru prima oară pe o scenă pariziană, la Teatrul Trianon Lyrique, în opera *La Pré aux-Clercs* de Hérold. Între anii 1910—1914 a cîntat neîntrerupt la Paris şi în alte oraşe din Franţa, şi în America de Nord, cu o formaţie de artişti francezi de la Opera Mare şi Opera Comică din Paris (Bărbierul din Sevilla, Lakmé, Manon, Rigoletto etc.).

În formaţiunea „Opera română" din anul 1914 de la Teatrul Liric (iniţiată de Asociaţia Studenţilor din Bucureşti), E. Drăgulinescu-Stinghe a creat rolul principal din „Lakmé", cîntat pentru prima oară în ţară de o cîntăreaţă română. Între 1914—1928, a participat pe rînd, la toate ansamblurile de operă din Bucureşti, Iaşi (1917—1918) şi Cluj (1926—1927).

Alături de o seamă de artişti, Elena Drăgulinescu-Stinghe se numără printre fondatorii, în 1919, ai „Societăţii lirice române Opera", devenită în 1921 Opera Română din Bucureşti.

Din 1940 s-a dedicat pedagogiei muzicale.

1890 — S-a născut la Polička, Boemia răsăriteană, **Bohuslav MARTINU,** compozitor cehoslovac.

A făcut studiile muzicale sporadice fiind pe rînd elev al Conservatorului din Praga, unde a avut ca profesor pe Suk, şi al Şcolii de orgă din Praga. Din 1923 pînă în 1940 a locuit la Paris şi a luat lecţii cu Albert Roussel. S-a reîntors apoi în Statele Unite, unde s-a refugiat în timpul războiului. În 1946, revenit în patrie, a fost numit profesor de compoziţie la Şcoala superioară de muzică din Praga. A compus opere, balete, muzică de film şi pentru radio, coruri a cappella şi cu orchestră, lucrări simfonice şi concertante, muzică de cameră instrumentală şi vocală. Este autorul cunoscutei lucrări simfonice *Lidiče* scrisă în memoria victimelor masacrului populaţiei acestei localităţi de către nazişti.

A murit la Liedsdorf, Elveţia, la 28 august 1959.

1921 — Primul spectacol al *Operei Române* din Bucureşti, ca instituţie de stat: *Lohengrin*, de R. Wagner, sub conducerea lui G. Enescu. Distribuţia a cuprins, între alţii, pe următorii cîntăreţi: Gheorghe Folescu (Regele Henric Păsărarul), Romulus Vrăbiescu (Lohengrin), Elena Ivony (Elsa de Brabant), G. Mageari (Frederic de Telramund), Elena Roman (Ortruda), Victoria Costescu-Duca (un paj).

9

1837 — S-a născut la Strasbourg **Emile WALDTEUFEL,** compozitor şi dirijor francez.

A studiat la Conservatorul din Paris. A fost mult timp şeful orchestrei balurilor imperiale. S-a făcut remarcat prin valsurile sale, care l-au situat în primele rînduri ale compozitorilor francezi ai genului. A scris cîteva sute de valsuri din care unele au devenit foarte cunoscute *(Estudiantina, Les patineurs* etc.).

A murit la Paris, la 16 februarie 1915.

1882 — S-a născut la Sevilla **Joaquin TURINA,** compozitor, pianist şi profesor spaniol.

A studiat la Sevilla şi la Madrid, iar între 1905—1914 a urmat compoziţia cu Vincent d'Indy, la Schola Cantorum, şi a luat lecţii de pian cu Moskowski şi Albeniz. La Paris s-a împrietenit cu Debussy, Ravel, Florent Schmitt şi alţi muzicieni francezi, care l-au sprijinit prin sfaturile şi încurajările lor. Reîntors în Spania, el a repurtat de îndată un succes triumfal cu poemul simfonic *La procesion del Rocio*, afirmîndu-se de la început ca un compozitor reprezentativ pentru muzica ţării sale. A compus opere, muzică de scenă, lucrări simfonice (printre care *Danzas Fantasticas* şi *Simfonia sevillana*), *Rapsodia simfonică pentru pian şi orchestră de coarde*, ciclul *Canto a Sevilla pentru voce şi orchestră*, piese instrumentale şi vocale de cameră, piese pentru orgă şi pentru chitară. A fost un profesor foarte apreciat de numeroşii săi elevi şi a exercitat o influenţă binefăcătoare

asupra mişcării muzicale din Madrid, unde a trăit în ultimii ani ai vieţii sale.
A murit la Madrid, la 14 ianuarie 1949.

1905 — Premiera la *Hofoper* din Dresda a operei în tr-un act *Salomeea*, tragedia muzicală de R. Strauss, sub bagheta lui H. Schuch. Libretul este de fapt traducerea în limba germană, de către Hedwig Lachmann, a poemului cu acelaşi nume de Oscar Wilde, care tratează legenda biblică a decapitării profetului Ioan întemniţat la curtea lui Herod, la cererea fiicei acestuia, frivola şi pătimaşa Salomeea.

1915 — S-a născut la Jarocin, **Elisabeth SCHWARZKOPF,** soprană germană.
A studiat canto, viola, pianul şi compoziţia la Hochschule für Musik din Berlin, avînd ca profesoară de canto pe Maria Ivogün. Completarea educaţiei artistice şi-a făcut-o în Anglia. A apărut în 1938 în *Parsifal* şi prin rolul Zerbinettei din *Ariadna la Naxos* a atras atenţia asupra calităţilor ei vocale şi scenice, impunîndu-se curînd ca una din cele mai mari cîntăreţe contemporane, nu numai în domeniul operei şi al liedului, dar şi în cel al operetei. Din 1947 care angajamente la *Opera Mare* din Viena, *Scala* din Milano, *Covent Garden*, San Francisco, de asemenea participă cu regularitate la festivalurile internaţionale de la Salzburg şi Edinburgh.
Este una din prezenţele artistice de mare reputaţie şi în domeniul discului, capitol în care înscrie alături de recitale de lied cu acompaniamentul unor mari pianişti, ca Edwin Fischer sau Gerald Moore şi strălucitoare înregistrări de operete în colaborare cu orchestra Philharmonia din Londra, sub bagheta lui Herbert von Karajan sau Otto Ackermann.

10

1618 — Data înmormîntării la Florenţa a lui **Giulio CACCINI,** cîntăreţ şi compozitor italian, teoretician al artei vocale supranumit „Tatăl belcanto-ului" interpret virtuoz la *tiurba* (instrument cu coarde din familia lautei). (S-a născut la Roma în jurul anului 1545).
A studiat muzica cu Scipione de Vecchi şi a fost toată viaţa în serviciul familiei Medicis din Florenţa. A făcut un timp parte din cercul de muzicieni şi poeţi care au format celebra „Camerata" florentină (Vezi J. Peri). El şi-a îndreptat atenţia spre compoziţiile muzicale pentru o singură voce şi, fără a fi creatorul monodiei, ariile şi recitativele sale i-au dat acel impuls hotărîtor care a aşezat-o la loc de frunte în dezvoltarea de mai tîrziu a artei muzicale; Caccini a fost unul din primii compozitori care au folosit basul continuu. El a dat la iveală madrigale, canţonete şi trei colecţii de arii. A scris lucrări teoretice, între care şi *Nuove musiche a nuova maniera di scriverle*, în prefaţa căreia vorbeşte pe larg despre noua tehnică în tratarea melodiei pentru o singură voce şi despre felul cum trebuie cîntată. Singura operă, *Euridice*, scrisă probabil în 1600, prezintă importanţă istorică nu numai ca una din cele dintîi încercări în acest domeniu, ci şi ca prima operă care a văzut lumina tiparului.

1822 — S-a născut la Liège **Auguste Jean Guillaume Hubert César FRANCK** compozitor, organist şi pedagog francez de origine belgiană.

A studiat pianul la Conservatorul din Liège şi la cel din Paris, unde, în 1872, a fost numit profesor de orgă, dar orele sale au devenit adevărate cursuri de compoziţie, caracterizate printr-o rară competenţă şi prin farmecul personal graţie căruia a strîns în jurul său un mănunchi de elevi ce l-au venerat şi i-au continuat tradiţia cu devotament. Printre aceştia au fost d'Indy, Bordes (care împreună cu Guilmant au fondat după moartea sa „Schola Cantorum"), Pierné, Lekeu, Ropartz, Chausson, Duparc. Franck s-a dedicat compoziţiei, pe care a cultivat-o paralel cu activitatea de organist şi profesor. De o mare modestie, succesul nu i-a surîs în timpul vieţii decît tîrziu şi într-o măsură cu totul neînsemnată, deşi creaţia sa reprezintă un moment important în istoria dezvoltării muzicii franceze moderne. El a fost un maestru al dezvoltării şi variaţiilor. Limbajul şi armoniile sale poartă pecetea unei originalităţi atît de puternice, încît au deschis căile unei întregi literaturi muzicale apărute după el. Prin creaţia sa şi-a spus un cuvînt în diferite ramuri ale muzicii: în cea simfonică (cu *Simfonia în re minor)*, în cea de concert instrumental (cu *Variaţiunile simfonice pentru pian şi orchestră)*, în muzica pentru formaţii instrumentale de cameră (cu *Cvartetul de coarde în re major)*, în muzica instrumentală *(Preludiu, coral şi fugă*, şi *Preludiu, aria şi final*, ambele pentru pian şi *Sonata în la major pentru vioară şi pian)*, ca şi în cea pentru orgă (mai ales *Six pièces pour grand orgue*, *Trois chorals* şi *Trois pièces pour grand orgue)*. Franck a scris şi opere, lucrări vocal-simfonice şi melodii pentru una sau două voci.

A murit la Paris, la 8 noiembrie 1890.

1908 — S-a născut la Avignon **Eugène Prosper Charles Olivier MESSIAEN,** compozitor, organist şi pedagog francez.

A studiat la Conservatorul din Paris, cu Marcel Dupré, Maurice Emmanuel şi Paul Dukas. A studiat de asemenea şi muzica biseri-

cească veche, ritmurile indiene, muzica microtonală şi cîntecul păsărilor. Timp de peste un sfert de veac organist la Biserica Trinité din Paris, a fost şi profesor la École Normale de Musique, la Schola Cantorum şi la Conservatorul din Paris. Messiaen este interesant prin experimentările sale în domeniul ritmului, armoniei şi al colo-

ritului de timbre care sînt de natură să îmbogăţească gama mijloacelor de expresie muzicală. Creaţia sa, care a exercitat influenţe asupra generaţiilor mai tinere de compozitori francezi, cuprinde muzică de scenă, coruri, muzică simfonică şi vocal-simfonică, lucrări instrumentale şi vocale de cameră, muzică pentru orgă şi pentru undele „Martenot". A scris printre altele un tratat intitulat *Tehnica limbajului meu muzical* şi un *Tratat de ritm.*

11

1803 — S-a născut la La Côte Saint-André, Isère, **Louis Hector BERLIOZ** compozitor şi dirijor francez.

Absolvent al Conservatorului din Paris, unde a fost elevul lui Lesueur şi al lui Antonin Reicha, Berlioz a îmbrăţişat cu ardoare cariera muzicală într-o vreme cînd mişcările revoluţionare din Franţa îşi aveau corespondenţa în afirmarea curentului romantic în artă şi literatură. Ca şi Victor Hugo, în poezie, şi Eugène Delacroix în pictură, el şi-a înscris numele ca cel mai autentic reprezentant al romantismului muzical francez. Temperament în care se întîlnesc contradicţiile vremii sale, Berlioz a dat la iveală o creaţie în care individualismul său, accentuat de stări bolnăvicioase şi de adversităţi de tot soiul, se împerechează cu admiraţia înflăcărată pentru capodoperele literaturii (Virgiliu, Shakespeare, Goethe, Byron). Programatismul său în muzica instrumentală şi textul literar în cea vocală constituie sursele principale ale inspiraţiei şi liniile directoare ale concepţiei sale artistice, după cum monumentalismul rămîne pentru el principiul suprem al realizării sonore.

În privinţa formelor, el trebuie considerat un revoluţionar, lărgind şi adaptînd formele cerinţelor textelor poetice. Predilecţia pentru o temă sau un motiv principal denumit de el *Idée fixe*, pe care îl readuce în diferite faze ale unei lucrări, constituie una din inovaţiile sale cele mai importante, inovaţie care a deschis drumul laitmotivului wagnerian. În domeniul instrumentaţiei şi al orchestraţiei a determinat o adevărată cotitură prin felul cum a ştiut să atribuie fiecare idee muzicală instrumentului celui mai potrivit, să valorifice la maximum capacitatea expresivă a tuturor instrumentelor şi în primul rînd coloritul de timbre să le îmbine în chip armonios şi să le păstreze totuşi intactă individualitatea. În privinţa proporţiilor şi a înmulţirii instrumentelor componente, orchestra modernă îi datorează foarte mult, Creaţia sa cuprinde opere, coruri *a cappella* sau cu orchestră, cu pian, sau cu orgă, lucrări simfonice, vocal-simfonice şi concertante, piese pentru harmonium, lieduri şi altele. Cele mai importante şi mai cunoscute din lucrările sale sînt: opera *Troienii*, *Simfonia fantastică*, Uvertura *Carnavalul roman*, opera de concert *Damnaţiunea lui Faust*, *Simfonia „Romeo şi Julieta"* pentru solişti, cor şi orchestră, *Recviemul* pentru tenor, cor, orchestră simfonică mare şi 4 formaţii de instrumente de alamă, *Simfonia „Harold în Italia"* cu solo de violă şi *Oratoriul „Copilăria lui Christ"* pentru solişti, cor şi orchestră. A făcut cîteva aranjamente şi transcripţii, dintre care cea mai cunoscută este *Invitaţie la vals*, de Weber, pentru orchestră. Berlioz a fost un critic muzical de mare valoare, activînd în această direcţie timp de cîteva decenii. În domeniul teoretic, lucrarea sa de căpetenie este *Tratatul de instrumentaţie şi orchestraţie*

modernă. Nu s-a bucurat de o prea mare preţuire în patria sa, deşi pînă la urmă a fost ales membru al Institutului Franţei. În schimb a repurtat succese triumfale în Germania, unde a fost sprijinit de Liszt, în Rusia, la Viena, la Budapesta, şi într-o oarecare măsură la Londra.

A murit la Paris, la 8 martie 1869.

1876 — S-a născut la Wisznievo **Mieczylav KARLOWICZ,** compozitor violonist şi dirijor polonez.

A învăţat la Heidelberg, Praga şi Dresda, apoi cu Noskowski la Varşovia şi cu Urban la Paris. A făcut parte din „Tînăra Polonie", grupare care urmărea crearea unei şcoli muzicale cu caracter naţional. A compus o simfonie, mai multe poeme simfonice, un concert pentru vioară, piese instrumentale şi vocale de cameră, muzică de scenă şi altele.

A murit la Zakopane, la 8 februarie 1909.

1886 — S-a născut la Graz **Josepf PRUNNER,** contrabasist şi pedagog român de origine austriacă, Artist emerit.

Şi-a început studiile la Conservatorul din Graz, unde a urmat vioara, clarinetul şi contrabasul. În 1905 absolvă Meisterschule din Viena, ca elev al contrabasistului Eduard Madewski. După un stagiu la *Opera Populară* din Viena, este angajat de Felix Weingartner ca prim contrabasist la *Opera de Stat* din acest oraş. La recomandarea lui Weingartner, Ministerul Instrucţiunii Publice din România îl angajează în 1909 ca prim contrabasist în Orchestra simfonică din Bucureşti; îl numeşte şi profesor la Conservator, posturi în care a activat aproape o jumătate de veac. Ca solist concertist Josef

Josef Prunner împreună cu Herbert von Karayan, în timpul celui de al III-lea Festival „George Enescu"

14—3932

Prunner are la activul său un mare număr de recitaluri atît în ţară (cu George Enescu la pian) cît şi în străinătate la Viena, Berlin, Leipzig, Paris, prezentînd programe cu lucrări din literatura viorii şi a violoncelului transpuse de el pentru contrabas.

1894 — S-a născut la Roma tenorul italian **Giacomo LAURI-VOLPI.**
Este unul dintre cei mai reputaţi cîntăreţi de operă din ultimele trei decenii. Părăseşte studiile juridice pentru a se dedica muzicii şi se înscrie la Conservatorul Santa Cecilia din Roma, oraş unde îşi face şi debutul, în 1920, cu opera *Manon*. Interpret al marelui repertoriu italian de operă, Lauri-Volpi ocupă un loc de frunte în distribuţiile teatrelor *Scala* din Milano şi *Metropolitan Opera House* din New York.

1908 — A murit la Bucureşti **Eduard WACHMANN** (n. 4.VI.1836).

1953 — A murit la Milnerton, lîngă Capetown, Africa de Sud, **Albert COATES** (n. 23.IV.1882).

12

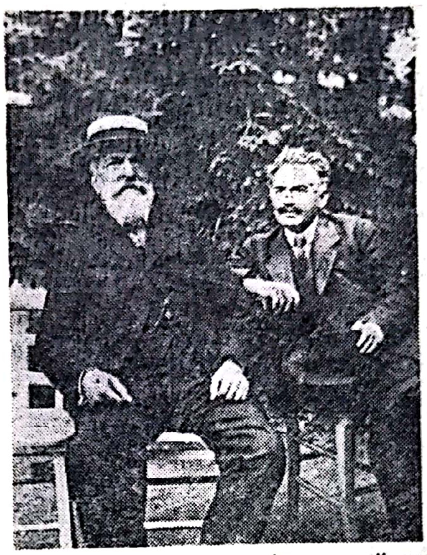
1937 — S-a născut la Marsilia **Roberto BENZI,** dirijor italian.
Crescut într-un mediu muzical, primeşte cele dintîi îndrumări de la tatăl său. Îşi completează studiile la Conservatorul din Paris cu A. Cluytens. La vîrsta de 11 ani debutează la Paris, într-un concert simfonic dat la sala Pléyel. În anii următori, după ce conduce marile orchestre din Franţa, este invitat să dirijeze în multe ţări din Europa şi America, obţinînd peste tot succese temeinice, datorite unor excepţionale calităţi de dirijor şi interpret.

13

1848 — S-a născut la Bucureşti **George STEPHĂNESCU,** compozitor, dirijor şi pedagog român.

După ce a fost elevul lui E. Wachmann la Conservatorul din Bucureşti, studiază la Paris cu A. Thomas şi Fr. Auber. Reîntors în ţară, devine un mare animator al vieţii muzicale româneşti pentru al cărei progres a luptat cu o energie neobosită, neprecupeţind nici un sacrificiu. Aprig susţinător al ideii întemeierii *Operei Române* şi al promovării elementelor talentate din rîndurile cîntăreţilor români, împotriva preferinţelor cercurilor conducătoare pentru opera italiană şi artiştii străini, el a înjghebat, de cele mai multe ori cu mijloace proprii, diferite formaţii de operă, cu care a dat spectacole la Bucureşti. Acţiunea sa nu a dus însă la rezultate durabile, deoarece nu s-a bucurat de sprijinul oficialităţii. A compus muzică simfonică (este autorul unei simfonii, prima lucrare de acest gen în literatura muzicală românească), vocal-simfonică, muzică de cameră, romanţe, marşuri şi dansuri instrumentale, coruri bisericeşti şi laice, opere *(Constantin Brîncoveanu* şi *Petra)*, feeria *Sînziana şi Pepelea*, operete şi muzică de scenă. Pedagog remarcabil, a format multe generaţii de cîntăreţi. A scris un tratat intitulat *Mecanismul vocal, stil şi compoziţie*. A fost profesor de canto la Conservatorul din Bucureşti şi dirijor al Orchestrei *Teatrului Naţional*.

George Stephănescu împreună cu I. Băjenaru

A murit la Bucureşti, la 24 aprilie 1925.

1886 — S-a născut la Galaţi tenorul **Nicolae LEONARD.**

A fost cel mai mare interpret român de operetă. Figura sa a rămas unică în istoria teatrului muzical românesc, datorită strălucitului său talent de cîntăreţ şi actor, cu care a fascinat publicul din întreaga ţară. A făcut parte din trupe de operetă — unele înjghebate chiar de el — cu care a popularizat cele mai bune lucrări ale genului, contribuind la dezvoltarea gustului maselor largi pentru muzică şi dînd un puternic impuls vieţii artistice în această direcţie.

Atras de mirajul scenei încă din adolescenţă, nu împlineşte încă 17 ani cînd i s-a încredinţat primul rol în formaţia de operetă a lui Nicu Poenaru, unde fusese angajat corist. Foarte curînd, deosebitele lui calităţi scenice şi vocale l-au impus atenţiei marelui public. După modestele scene ale provinciei, Leonard se prezintă pentru prima oară în faţa publicului bucureştean în anul 1906, la parcul Oteteleşeanu, unde compania lui Constantin Grigoriu pusese în scenă

Florica Cristoforeanu şi Nicolae Leonard în opereta Geischa

noua operetă a lui Franz Lehar „Văduva Veselă", în rolul prințului Danilo. Leonard a creat peste 100 de roluri în operetele și operele de mare circulație ale timpului. A cîntat cu mult succes în Franța, la Lyon, Marsilia și Paris. A făcut și cîteva înregistrări pe disc.

A murit la Cîmpulung, la 24 decembrie 1928.

1900 — S-a născut la Ograda **Ionel PERLEA**, dirijor și compozitor român.

A studiat cu Paul Graener la München. A fost mult timp dirijor la București, activînd și ca director al Operei Române și îmbogățind

repertoriul acestei instituții cu o serie de spectacole remarcabile. Impunîndu-se ca un șef de orchestră de valoare internațională, a fost dirijor în multe centre din Germania ca și la *Opera de Stat* din Viena, la *Scală* din Milano, la Opera din Roma, la *Opera Metropolitan*, din New York. S-a distins și ca profesor la unele instituții de învățămînt muzical din Statele Unite. A compus mai multe lucrări simfonice, printre care *Preludiu la o dramă*, un cvintet cu pian, un cvartet de coarde, lieduri ș.a.

14

1788 — A murit la Hamburg **Carl Philipp Emanuel BACH** (n.8.III. 1714).

1863 — S-a născut la Mînerău, lîngă Arad, **Ion VIDU**, compozitor și dirijor român.

Înaintaș de seamă a studiat la Conservatorul din Iași, unde s-a bucurat de îndrumările lui Gavriil Musicescu. A fost un mare animator al vieții muzicale din Banat și un compozitor de seamă în domeniul muzicii corale. Cu creația sa de coruri și cu deosebita activitate desfășurată ca dirijor al unor formații corale, el a adus o contribuție din cele mai importante la dezvoltarea culturii muzicale românești în această direcție și, totodată, la lupta populației românești pentru afirmarea culturii noastre împotriva acțiunilor duse de conducătorii

fostului imperiu austro-ungar. Multe din corurile sale au devenit vestite, ca *Ana Lugojana*, *Răsunetul Ardealului*, *Răsunet din Crișana*, *Peste deal*, *Negruța*. A mai compus piese vocale cu acompaniament de pian. A fost multă vreme conducătorul corului din Lugoj. În 1922 a înființat „Asociația corurilor și fanfarelor române din Banat", al cărei președinte a fost pînă la moarte.

A murit la Lugoj, la 7 februarie 1931.

1897 — S-a născut la Paris tenorul francez **Georges THILL.**

A studiat la Neapole, cu De Lucca și la Conservatorul din Paris. Dotat cu o voce de mare întindere și cu multă muzicalitate, ajutat de un puternic talent dramatic, a cîntat pe marile scene lirice ale Europei și ale celor două Americi, interpretînd cele mai importante roluri de tenor din toate operele de mare circulație.

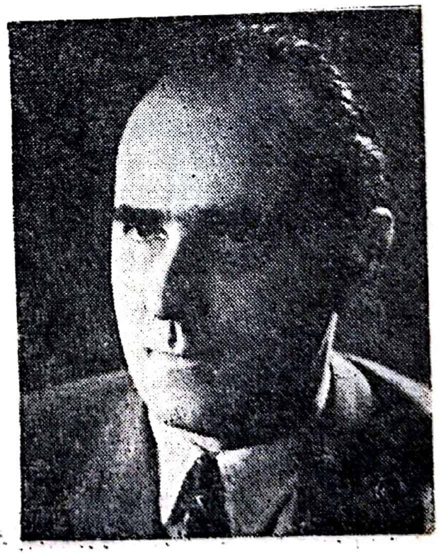
1918 — Premiera, la *Opera Metropolitan* din New York, a *Tripticului* (3 opere în cîte un act) de G. Puccini : 1) *Mantaua*, operă tragică pe text de Giuseppe Adami, după piesa *Houppelande* a lui Didier Gold ; 2) *Sora Angelica*, operă lirică pe un libret de Giovacchino Sforzano ; 3) *Gianni Schicchi*, operă comică, pe text semnat de G. Sforzano.

1925 — Premiera operei *Wozzeck* (3 acte — 15 scene), de Alban Berg, la *Opera de Stat* din Berlin, sub conducerea lui Erich Kleiber. Libretul este alcătuit de compozitor din 15 scene dramatice ale scriitorului Georg Büchner.

15

1868 — A avut loc la București primul concert al Societății „Filarmonica Română", dirijat de Eduard Wachmann. Concertul a avut loc la sediul Societății „Ateneul Român" din sala astăzi distrusă, aflată într-o clădire din Cișmigiu, la ora 1 după amiază.

1914 — S-a născut la Oteșani **Gheorghe DUMITRESCU**, compozitor și pedagog român, Maestru emerit al artei, laureat al Premiului de Stat.

A studiat la Conservatorul din București, cu Mihail Jora și Dimitrie Cuclin. Creația sa îl înfățișează ca un compozitor puternic ancorat în gîndirea muzicală a poporului, pe care a trecut-o prin filtrul unui limbaj propriu foarte expresiv. Trăsătura caracteristică a lucrărilor sale de maturitate este înclinația pentru epic și monumental, zugrăvirea de tablouri de frescă și acordarea unui loc preponderent unor mari mase corale, pe care le mînuiește cu multă abilitate. Această înclinație l-a făcut să se îndrepte spre oratoriu și operă, genuri în care a scris lucrări inspirate din lupta

poporului român pentru libertate ca: oratoriile *Tudor Vladimirescu* şi *Griviţa noastră*, operele *Ion Vodă cel Cumplit*, *Răscoala*, *Fata cu garoafe*. Creaţia sa mai cuprinde lucrări simfonice (între care *Simfonia a II-a* închinată Republicii) suite pentru orchestră, un concert pentru violoncel, opereta *Tarsiţa şi Roşiorul* (în colaborare cu Viorel Doboş), muzică de scenă şi film, coruri, lieduri şi o serie de lucrări coregrafice. Este profesor la Conservatorul din Bucureşti.

16

1770 — S-a născut la Bonn **Ludwig van BEETHOVEN**, compozitor german.

Bunicul şi tatăl său au fost muzicieni ai curţii din Bonn şi micul Ludwig, al cărui talent s-a vădit de la vîrsta de 4 ani, a fost destinat aceleiaşi cariere. El a studiat cu diferiţi profesori pianul, orga, vioara şi viola, excelînd ca executant mai cu seamă la primele două instrumente. La vîrsta de 11 ani a devenit elevul compozitorului Christian Gotthof Neefe, organist şi capelmaistru al curţii, care nu numai că i-a lărgit orizontul artistic dar l-a încurajat în încercările sale componistice. Deşi era încă copil, el a ajuns curînd asistentul lui Neefe, atît la orgă cît şi la conducerea orchestrei teatrului particular al electorului, fiind mai tîrziu angajat oficial în prima funcţiune. Cu ajutorul electorului şi al cîtorva familii din Bonn el a fost trimis pentru studii la Viena unde a avut ca profesori pe Haydn, Albrechtsberger, Schenk şi Salieri. Beethoven s-a impus la Viena mai întîi ca un pianist de mare măiestrie, înzestrat cu o forţă expresivă cu totul neobişnuită, ceea ce i-a permis şi prezentarea unor compoziţii proprii. Personalitatea sa artistică era dublată de un temperament furtunos şi dîrz care nu se lasă intimidat şi nici umilit. Deşi a fost sprijinit de o serie de nobili, el nu a intrat în slujba nici unuia din ei, apărîndu-şi neîncetat poziţia de muzician profesionist independent. Este primul exemplu mare de acest fel în istoria muzicii, dar condiţiile aşezărilor feudale aveau să-l împiedice pînă la sfîrşitul vieţii să-şi găsească stabilitatea materială şi liniştea sufletească pentru a compune în voie. Contemporan al Revoluţiei burgheze franceze de la 1789 şi al curentului de independenţă naţională care frămînta popoarele europene în această perioadă, el a

Beethoven
(caricatură de Boehn)

înţeles chemarea vremii şi a dat glas ideilor înnoitoare de libertate, egalitate şi fraternitate, devenind un luptător, pe calea artei, pentru realizarea celor mai nobile aspiraţii ale omenirii.

Apărut în epoca de maximă strălucire a clasicismului vienez, reprezentat de Haydn şi Mozart, el a preluat cu autoritate cuceririle de pînă atunci, dezvoltîndu-le în chip creator, lărgind cadrul formelor clasice, folosind tipare noi mai potrivite cu gîndirea şi simţirea contemporană, aducînd în muzică forţa unui dinamism năvalnic care dezvăluia cu pasiune dramele existenţei. În acelaşi timp, prin limbajul său, prin sporirea considerabilă a resurselor sonore ale instrumentelor şi orchestrei, el a contribuit la scoaterea muzicii din intimitatea saloanelor. Prin întreaga sa atitudine faţă de muzică era firesc ca el să dea o semnificaţie programatică directă unora dintre lucrările sale instrumentale, printre care cele mai importante sînt *Simfonia a III-a „Eroica"*, *Simfonia a VI-a „Pastorală"* şi uverturile *Coriolan*, *Egmont* şi *Leonora* (trei versiuni). Pe de altă parte, o asemenea semnificaţie reiese din unele însemnări făcute în partitură şi de cele mai multe ori din însăşi substanţa şi structura compoziţiilor sale instrumentale. Creaţia sa cuprinde: opera *Fidelio*, baletul *Făpturile lui Prometeu*, muzică de scenă, la *Egmont* de Goethe, *Ruinele Athenei*, şi *Regele Ştefan* de Kotzebue, precum şi la alte piese, lucrări vocal-simfonice (oratoriul *Isus pe Muntele Măslinilor*, *Fantezia pentru pian, cor şi orchestră*, *Missa solemnis* etc.), coruri cu pian sau neacompaniate, lucrări simfonice (9 simfonii, dansuri, uverturi etc.) lucrări concertante (un concert şi 2 romanţe pentru vioară, 5 concerte pentru pian, triplul concert pentru pian, vioară şi violoncel), diferite piese vocale cu orchestră, muzică de fanfară, lucrări pentru formaţii instrumentale de cameră (de la trio la octet, în care cvartetele de coarde constituie o etapă importantă în literatura acestui gen), un foarte mare număr de compoziţii instrumentale printre care 10 sonate pentru vioară şi pian, 4 sonate pentru violoncel şi pian, o sonată pentru corn şi pian şi 32 sonate pentru pian, între care *Patetica*, *Sonata lunii*, *Aurora*, *Appassionata*, *Waldstein*, lieduri şi altele. Creaţia sa apare cu atît mai impresionantă cu cît acest genial compozitor a fost lovit de surzenie încă de la vîrsta de 29 ani, afecţiune care a devenit totală după aproximativ un deceniu, împiedicîndu-l să mai cînte în public. Suferinţele cauzate de această boală şi multele deziluzii familiale l-au determinat să se izoleze treptat de lume şi au făcut din el una din figurile cele mai patetice din istoria muzicii.

A murit la Viena, la 26 martie 1827.

1775 — S-a născut la Roven **François Adrien BOIELDIEU**, compozitor francez.

A studiat în copilărie cu organistul catedralei din Rouen şi mult mai tîrziu, la vîrsta de 25 de ani, cu Cherubini, la Paris. Debutează ca pianist concertist dar apoi se dedică creaţiei. A scris numeroase opere, cele mai cunoscute fiind *Califul din Bagdad*, *Jean de Paris* şi *Doamna albă* (*La dame blanche*). A mai scris diferite piese instrumentale şi romanţe. A fost membru al Institutului Franţei şi profesor la Conservatorul din Paris. Între 1803—1811 a activat ca dirijor şi compozitor al curţii imperiale din Petersburg.

A murit la Jarcy, la 8 octombrie 1834.

1783 — A murit la Veneţia **Johann Adolph HASSE** (n. 25.III.1699).

1882 — S-a născut la Kecskemét **Zoltán KODÁLY**, compozitor, folclorist, muzicolog, şi pedagog maghiar.

Absolvent al Facultăţii de filozofie şi al Conservatorului din Budapesta, a frecventat un timp clasa de orgă a lui Charles Widor, la Conservatorul din Paris. După o serie de călătorii prin Italia şi Germania, se reîntoarce în patrie. În 1907 a fost numit profesor la Academia de muzică din Budapesta. Activitatea ştiinţifică şi arti tică a lui Kodály s-a desfăşurat de atunci pe mai multe planuri. dar ea s-a izbit multă vreme de neînţelegerea şi rezistenţa cercurilor influente reacţionare din ţara sa şi a trebuit ca meritele sale să fie recunoscute mai întîi peste hotare, pentru ca rodul muncii sale să-i aducă

Béla Bartók şi Zoltan Kodaly

consacrarea în rîndurile compatrioţilor săi. Importanţa lui Kodály pentru dezvoltarea culturii muzicale maghiare moderne este covîrşitoare în primul rînd prin orientarea nouă pe care a imprimat-o muzicologiei maghiare, la baza căreia a pus ca principiu conducător studiul ştiinţific al folclorului naţional. În această direcţie a publicat un foarte mare număr de lucrări, în care sînt cuprinse colecţii preţioase şi bogate de melodii populare notate de el la faţa locului şi studii deosebit de importante referitoare la trăsăturile caracteristice şi la evoluţia lor istorică, privite atît din punct de vedere artistic, cît şi ca produs al mediului şi fenomenelor istorice corespunzătoare. Din anul 1951 a început publicarea monumentalei sale lucrări *Magyar Népzene Tára* (*Corpus Musicae Popularis Hungaricae*) deosebit de însemnată pentru studiul muzicii populare maghiare. Nu mai puţin importantă pentru progresul componisticii din patria sa a fost şi a rămas propria sa creaţie, în care s-a arătat un maestru al valorificării particularităţilor folclorului maghiar prin mijloacele muzicii culte, arătînd că invenţia melodică a unui compozitor nu are decît de cîştigat din absorbirea elementelor fundamentale ale gîndirii muzicale a poporului

Creaţia sa cuprinde: opere (cea mai importantă şi mai populară este *Háry János*), muzică de scenă, lucrări religioase, vocal-simfonice sau pentru orgă şi cor (cea mai cunoscută este *Psalmus Hungaricus*), un mare număr de coruri *a cappella*, muzică simfonică (*Dansuri din Maroşek*, Dansuri din Galantha, *Variaţiuni pe tema unui cîntec popular*, *Păunul* ş.a.), lucrări pentru orgă. De asemenea este autorul unui număr de cărţi cu caracter didactic. În pedagogie s-a făcut remarcat ca un eminent îndrumător al tinerilor muzicieni, asupra cărora a exercitat o influenţă puternică şi durabilă. Socotit ca cea mai ilustră personalitate muzicală maghiară contemporană, Kodály este laureat al Premiului „Kossuth" şi membru al Academiei.

1893 — Prima audiţie, la New York a *Simfoniei a 5-a în mi minor „Din lumea nouă"*, de A. Dvořák, sub conducerea lui A. Seidl. Lucrarea traduce impresii ale compozitorului din timpul cît a locuit în S.U.A. şi pentru a reda în mod cît mai autentic culoarea locală foloseşte pe alocuri melodii din folclorul negrilor şi al indienilor.

1921 — A murit la Alger **Charles Camille SAINT-SAËNS** (n. 9.X. 1835).

1965 — A murit la New York **Tito SCHIPA** (n. 2.I.1889).

17

1525 — S-a născut (probabil la această dată — deşi după ultimele cercetări se pare că e vorba de anul 1526) la Palestrina **Giovanni Pierluigi da PALESTRINA**, compozitor, organist şi dirijor de cor italian.

Se presupune că a studiat la Roma. A fost un timp organist şi maestru de muzică la Palestrina şi la Roma, dar cea mai mare parte a vieţii a fost în serviciul direct al papilor, în corul pontifical al catedralei Sf. Petru. Aici s-a bucurat de multă preţuire datorită faimei de compozitor pe care şi-a cîştigat-o de timpuriu şi care a crescut neîncetat pînă la moartea sa, trecînd şi dincolo de hotarele Italiei. Palestrina a scris numai muzică vocală, bisericească şi profană, dezvăluind alături de o profundă cunoaştere a artei contrapunctului o mare măiestrie polifonică şi o izbutită ilustrare a cuvintelor într-o ţesătură clară, care să permită o cît mai bună înţelegere a lor şi cu o varietate de expresii foarte înaintată pentru timpul său. Creaţia sa însumează 93 de misse, 68 de ofertorii, aproximativ 600 de motete, psalmi, imnuri, şi peste 100 de madrigale şi cîntece profane.

A murit la Roma, la 2 februarie 1594.

1749 — S-a născut la Aversa lîngă Neapole **Domenico CIMAROSA**, compozitor italian.

După ce şi-a terminat studiile la Neapole, a început să scrie opere, care au fost primite cu mare succes în Italia. În cîţiva ani a ajuns să fie socotit rival al lui Paisiello, iar operele sale au apărut pe scenele multor teatre lirice din Europa. Datorită faimei sale a fost numit capelmaistru la curtea împărătesei Ecaterina a II-a a Rusiei şi apoi la cea a împăratului Leopold al II-lea al Austriei. Melodist remarcabil, el a scris cu o mare măiestrie pentru voce şi pentru ansam-

bluri vocale, vădind o vervă strălucită şi un simţ ascuţit al comicului. A excelat în opera bufă, capodopera sa *Căsătorie secretă* fiind prezentă şi astăzi în repertoriul teatrelor lirice de pretutindeni. A mai compus oratorii, cantate, misse, sonate pentru clavecin ş.a.

A murit la Veneţia, la 11 ianuarie 1801.

1851 — Din iniţiativa profesorilor Ioan Andrei Wachmann şi Ludovic Wiest se înfiinţează Conservatorul de muzică din Bucureşti, prin contribuţie publică, instituindu-se în acest scop un comitet format din Ioan Otteteleşeanu, Ludovic Wiest şi paharnicii Ştefan Bellu şi Samurcaş. Neputîndu-se aduna fondurile trebuitoare întreţinerii, şcoala se închide, pentru a nu se redeschide decît la 1 noiembrie 1864, sub denumirea de „Conservatorul de muzică şi declamaţiune", ca instituţie de stat.

1864 — Premiera operetei *Frumoasa Elena* (operă bufă în 3 acte) de J. Offenbach la *Théâtre des Variétés* din Paris. Libretul, o parodie pe o temă antică, a fost scris de Henri Meilhac şi Ludovic Halévy.

1865 — Prima audiţie, la Viena, în cadrul concertelor asociaţiei Gesellschaft der Musikfreunde, sub bagheta lui Johann Herbeck, a *Simfoniei a VIII-a în si minor „Neterminata"* de Franz Schubert, la 37 de ani de la moartea compozitorului şi după 43 de ani de la crearea ei. Prima pagină a manuscrisului poartă data de 30 octombrie 1822. Asupra motivelor care l-au determinat pe Schubert să nu încheie lucrarea s-au emis tot felul de ipoteze, dar pînă astăzi adevărul nu s-a putut afla. Manuscrisul a fost găsit din întîmplare la Graz.

1962 — A murit la Bucureşti **Aurelia CIONCA** (n.16.V.1888).

18

1737 — A murit la Cremona **Antonio STRADIVARI**, constructor italian de viori (născut probabil în 1644, dar fără a se cunoaşte locul).

Elev al lui Nicolo Amati, el a devenit celebru prin instrumentele lui, socotite ca cele mai bune din lume. Un număr de viori ale sale aparţin unora dintre cei mai mari violonişti contemporani sau sînt păstrate în muzee. Antonio Stradivari a construit şi viole şi violoncele de valoare.

1861 — S-a născut la New York **Edward Alexander MAC DOWELL**, compozitor şi pianist american de origine scoţiană.

A studiat la Conservatorul din Paris şi la cel din Frankfurt pe Main. Devine apoi profesor la Conservatorul din Darmstadt. Între anii 1896—1904 conduce Secţia de muzică a Universităţii Columbia din New York. Concomitent cu cariera de pianist concertist, în cadrul căreia şi-a prezentat şi compoziţii proprii (creaţia sa, în majoritate, este dedicată pianului), Mac Dowell a scris şi muzică simfonică cu caracter programatic, influenţată de curentul romantic predominant în Europa timpului său şi lieduri — multe pe texte proprii — şi muzică corală.

Este autorul unei culegeri de eseuri intitulată *Critical and Historical Essays*.

A murit la New York, la 23 ianuarie 1908.

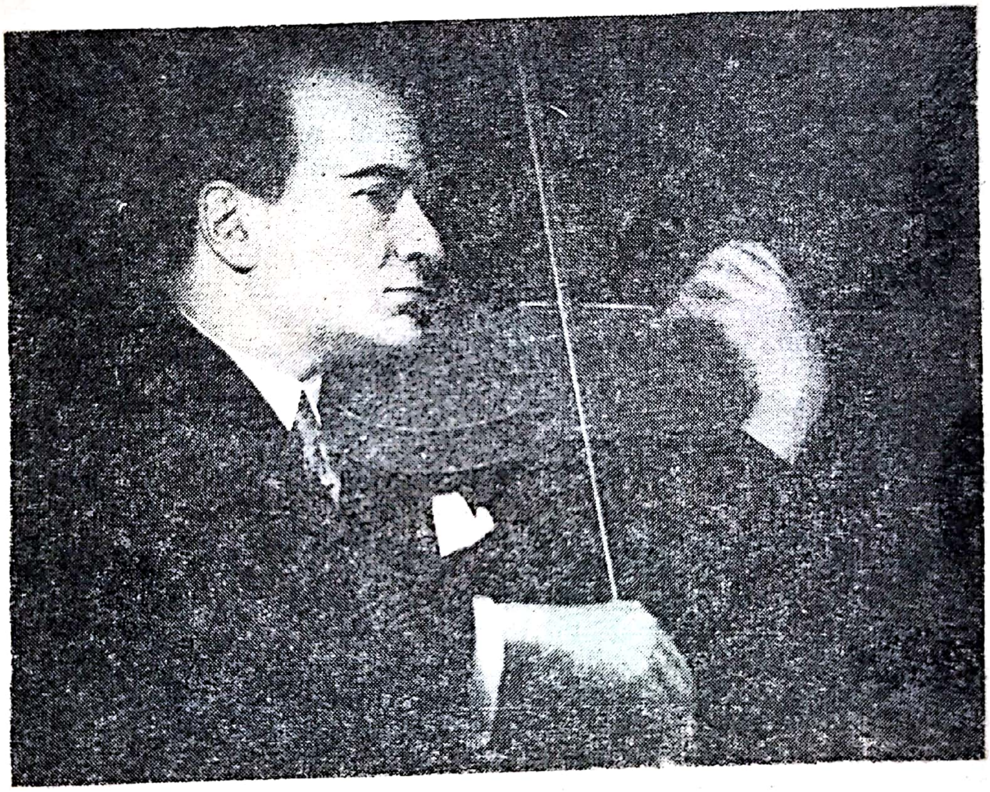
1901 — A avut loc la Bucureşti concertul inaugural al Societăţii corale „Carmen", sub direcţia lui Dimitrie G. Kiriac.

1928 — A murit la Paris **Lucien CAPET** (n.8.I.1873).

19

1882 — S-a născut la Czanstochowa **Bronislav HUBERMAN**, violonist polonez.

A studiat la Varşovia şi la Paris cu J. Joachim. Virtuoz de reputaţie mondială începîndu-şi cariera concertistică de copil, el a cîntat

în aproape toate continentele, vădind o mare măiestrie tehnică, şi o profundă muzicalitate. Este autorul lucrării *Din laboratorul unui violonist.*

A murit la Vevey, la 15 iunie 1947.

1888 — S-a născut la Budapesta **Fritz REINER**, dirijor şi pedagog american.

A studiat la Conservatorul din oraşul său natal, urmînd tot aici şi universitatea. A fost cîtva timp dirijor la Liubliana şi apoi director al Operei din Dresda. Cu timpul s-a afirmat ca un interpret eminent, fiind preţuit în lumea muzicală internaţională. În 1921 s-a stabilit în Statele Unite, activînd pe rînd în fruntea marilor formaţii simfonice: Cincinatti, Pittsburg, Chicago. Între 1930—1940 a fost profesor la Institutul de muzică Curtis din Philadelphia şi între 1948—1953 director artistic al *Operei Metropolitan* din New York. În acelaşi timp Fritz Reiner a făcut şi numeroase turnee concertistice şi foarte valoroase înregistrări pe disc.

1894 — S-a născut la Hamburg **Paul DESSAU**, compozitor şi dirijor german.

După terminarea studiilor muzicale la Berlin, îşi începe cariera dirijorală la Hamburg, Köln, Mainz şi Berlin. În 1933 pleacă la Paris, apoi în S.U.A. unde se întîlneşte cu B. Brecht, cu care începe să colaboreze în 1942 (între altele la *Miserere german* pentru cor de adulţi şi de copii, solişti, instrumentul electric numit *trautonium*, orchestră şi proiecţiuni; muzică de scenă pentru diverse piese între care şi *Mutter Courage*, opera în douăsprezece scene *Condamnarea lui Lucullus* a cărei premieră a avut loc la Berlin în 1951 etc.). Reîntors în Germania, Dessau devine un nume de mare rezonanţă în cultura Republicii Democrate Germane. El a mai scris: lucrări simfonice, muzică de cameră, lieduri, piese concertante într-un limbaj plin de îndrăzneală şi originalitate.

1902 — S-a născut la Philadelphia soprana americană **Dusolina GIANINI.**

Face parte dintr-o familie de muzicieni. A fost eleva Marcellei Sembrich, faimoasa cîntăreaţă şi pedagogă stabilită la New York, oraş unde Dusolina îşi face prima apariţie publică pe un podium de concert. Debutul în operă l-a făcut la Hamburg, cu foarte mare succes. Au urmat spectacole la Berlin, Viena, Londra, Oslo, Montecarlo, Salzburg, *Metropolitan Opera* din New York, unde a cîntat pentru prima oară în 1936 în *Aida*.

Ea se numără printre marile cîntăreţe ale secolului nostru.

20

1915 — Prima audiţie sub conducerea compozitorului, a primului poem simfonic românesc *Acteon* de A. Alessandrescu la Ateneul Român din Bucureşti, în cadrul unui concert simfonic al Orchestrei Ministerului Instrucţiunii Publice, dirijat de D. Dinicu.

Lucrarea, distinsă cu Premiul „Enescu", redă legenda tragică a tînărului erou mitologic Acteon, vînătorul rătăcit în pădurea unde se află peştera zeiţei Diana, care, pentru a-l pedepsi pentru îndrăzneala de a o fi privit îl preface în cerb. Este hăituit de proprii lui cîini care, nerecunoscîndu-l îl sfîşie.

1958 — A murit la Geneva **Constantin BRĂILOIU** (n.13.VIII.1893).

1963—A murit la Bucureşti **Paul CONSTANTINESCU**(n.30.VI.1909).

21

1850 — S-a născut la Seborice **Zdenek FIBICH**, compozitor, pianist, şi dirijor cehoslovac.

A studiat la Conservatorul din Leipzig cu Richter, Jadassohn şi Moscheles, completîndu-şi apoi studiile la Paris şi la Mannheim. A fost un timp dirijor la Praga, dar din 1881 s-a dedicat exclusiv compoziţiei. Limbajul său, înrudit cu al lui Smetana, Dvořák şi Janacek are o savoare populară, fapt care-l plasează printre fonda-

torii şcolii naţionale cehe. A scris 7 opere (dintre care *Sarka* este socotită capodopera sa scenică), melodrame, uverturi, suite şi poeme simfonice, muzică de cameră instrumentală şi vocală.

A murit la Praga, la 15 octombrie 1900.

1890 — A murit la Copenhaga **Niels Wilhelm GADE** (n.22.II.1817).

1899 — A murit la Paris **Charles LAMOUREUX** (n.28.IX.1834).

1903 — A murit la Iaşi **Gavriil MUSICESCU** (n.20.III.1847).

1955 — A luat fiinţă *Teatrul de Stat de Operetă* din Braşov.

22

1808 — Prima audiţie, la Viena, în cadrul unui concert extraordinar dat de *Theater an der Wien*, a 4 lucrări de Beethoven: *Simfonia a V-a în do minor*, *Concertul numărul 4 în sol major pentru pian şi orchestră*, *Fantezia pentru pian, cor şi orchestră*, *Simfonia a VI-a în fa major „Pastorala"*. Concertul a fost dirijat de compozitor, care a susţinut şi partea solistică, în *Concertul pentru pian* şi în *Fantezie*.

1846 — Primul concert dat la Bucureşti, în sala Momolo, de Fr. Liszt, (9 decembrie în stil vechi). În program, au figurat, între altele: *Parafraze* după opere de Rossini şi de Lully, *Mazurci* de Chopin, *Parafrază* după *Invitaţie la vals* de Weber, *Invenţiuni pe teme* maghiare şi româneşti.

1853 — S-a născut la Caracas, **Maria Tereza CARRENO**, pianistă venezueliană.

Elevă a lui Gottschalk şi a lui Anton Rubinstein a fost considerată drept una dintre cele mai de seamă interprete ale epocii sale. S-a bucurat de o mare reputaţie internaţională, dînd concerte în toate continentele. A compus muzică de cameră şi piese pentru pian.

A murit la New York, la 12 iunie 1917.

1858 — S-a născut la Lucca **Giacomo Antonio Domenico Michele Secondo Maria PUCCINI**, compozitor italian.

A studiat la Conservatorul din Milano cu Ponchielli. Reprezentant de seamă al verismului, melodiile sale pline de forţă emoţională sînt cu foarte rare excepţii lipsite de căutarea efectelor de virtuozitate; puternicul său simţ dramatic l-a dus la realizarea de momente impresionante. La aceasta se adaugă o artă remarcabilă în crearea de atmosferă şi de colorit local. Puccini a mers în pas cu vremea în

arta sa componistică, asimilînd multe din cuceririle muzicii contemporane lui, pe care le-a folosit însă cu bun gust şi fără ostentaţie. De pe urma lui, repertoriul teatrelor lirice s-a îmbogăţit cu cîteva opere care au cucerit publicul de pretutindeni: *Boema*, *Tosca*, *Madame Butterfly*, *Fata din Far-West*, *Turandot* ca şi scînteietoarea operă într-un act *Gianni Schicchi*, în care dezvăluie un admirabil simţ al umorului, exprimat cu o vervă deosebită. Ultima sa operă *Turandot* a fost terminată de compozitorul Franco Alfano.

A murit la Bruxelles, la 29 noiembrie 1924.

1885 — S-a născut la Paris **Edgar VARÈSE**, compozitor francez, naturalizat în Statele Unite.

După o temeinică pregătire în domeniul ştiinţelor precise, se dedică muzicii, studiind cu d'Indy şi A. Roussel, la Schola Cantorum, şi cu Ch. Widor, la Conservatorul din Paris. A fondat Corul Universităţii Populare din capitala Franţei şi Corul simfonic din Berlin. În 1916 s-a stabilit în S.U.A. unde a contribuit la alcătuirea noii orchestre simfonice din New York şi a Asociaţiei pan-americane a compozitorilor.

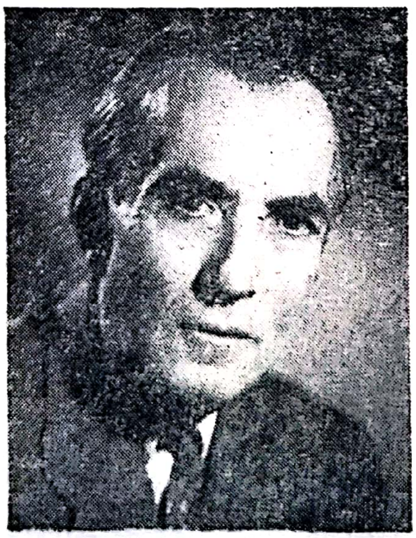
Preocupat din tinereţe de posibilităţile evoluţiei rapide a muzicii, mulţumită şi pregătirii sale ştiinţifice, Varèse se plasează printre promotorii muzicii experimentale contemporane. Între altele, în 1931 scrie „Ionizare" (pentru 40 de instrumente de percuţie) care alături de Integrale (1925 — pentru percuţie şi instrumente de suflat) îi conturează concepţia artistică. În căutarea unor noi mijloace de expresie Varèse este unul dintre primii compozitori avangardişti care a folosit în orchestră instrumente electronice şi muzica concretă. În 1954, prima audiţie, la Paris, a piesei „Deşerturi" pentru orchestră şi bandă magnetică (imprimată cu sunete reale, de origine „industrială") a provocat discuţii. În aceeaşi categorie intră şi Poemul electronic (1958) compus pentru standul Philips la Expoziţia Universală din 1958 de la Bruxelles.

A murit la New York, la 6 noiembrie 1965.

1894 — S-a născut la Bratislava **Franz SCHMIDT**, compozitor, violonist şi pedagog austriac.

A studiat cu Hellmesberger, devenind violoncelist în Orchestra Filarmonică din Viena. Mai tîrziu s-a dedicat aproape exclusiv pedagogiei, ca profesor la Academia de muzică din Viena, unde a fost un preţios îndrumător al multor generaţii de muzicieni austrieci şi străini, veniţi la Viena pentru desăvîrşirea studiilor (printre aceştia se numără şi Marţian Negrea şi Alfred Mendelsohn). Creaţia lui Franz Schmidt cuprinde 4 simfonii, o operă, variaţiuni simfonice, piese instrumentale solistice.

A murit la Berchtoldsdorf, lîngă Viena, la 11 februarie 1939.

Mihail Andricu

1894 — S-a născut la Bucureşti **Mihail ANDRICU**, compozitor, pianist şi pedagog român.

A studiat la Conservatorul din Bucureşti, între alţii cu D. G.

Kiriac şi A. Castaldi. Mai tîrziu şi-a completat studiile la Paris, cu Gabriel Fauré şi Vincent d'Indy. Creaţia sa cuprinde muzică simfonică şi instrumentală, muzică de cameră, balete şi coruri. Printre lucrările sale mai importante figurează: Simfoniile III şi IV *Simfonia de cameră*, *Uvertura festivă pentru orchestră*, *Noveletele*, *Sonatina* şi *Sonata pentru pian*, baletele *Taina* şi *Luceafărul*. A fost timp de 30 de ani (între 1926 şi 1959) profesor la Conservatorul din Bucureşti.

Este laureat al Premiului de Stat.

1900 — S-a născut la Londra **Alan Dudley BUSH,** compozitor, pianist, dirijor şi muzicolog englez.

A studiat la Academia regală de muzică din Londra şi şi-a completat pregătirea în particular, urmînd mai tîrziu filozofia şi muzicologia la Universitatea din Berlin. Între 1925—1954 a fost profesor la Academia regală de muzică din Londra. S-a produs adesea ca pianist şi dirijor, atît în Anglia cît şi peste hotare. Profund ataşat poporului său, Bush şi-a dedicat activitatea cetăţenească şi creatoare mişcării muncitoreşti. În 1929 a devenit consilierul muzical şi dirijorul Uniunii corale muncitoreşti din Londra, iar în 1936 a fondat Asociaţia muzicală a muncitorilor, al cărei preşedinte a fost ales în 1941. Compozitor de valoare, a adus o contribuţie importantă în dezvoltarea şcolii naţionale engleze, alături de R. Baughton (1870—1960), G. Butterworth (1885—1954), E. Rubbra (n. 1901), B. Stevens (n. 1916), E. J. Moeran (1894—1954) ş.a. A scris opere, muzică de scenă, lucrări vocal simfonice (*Călătoria de iarnă* şi *Cîntecul prieteniei*), lucrări simfonice (printre care *Simfonia a II-a „Nottingham"* şi studiul de caracter *Apărător al păcii*), concerte, coruri *a cappella* şi cu pian, muzică de fanfară, piese pentru orgă, muzică instrumentală şi vocală de cameră.

1939 — Prima reprezentaţie a operei *Kir Ianulea* (3 acte — 6 tablouri) de S. Dragoi, la *Opera Română* din Cluj. Libretul a fost scris de Radu Urlăţeanu, după povestea cu acelaşi titlu a lui I. L. Caragiale.

23

1806 — Prima audiţie la *Theater an der Wien*, a *Concertului în re major pentru vioară şi orchestră* de Beethoven, în execuţia lui Franz Clement, director şi prim violonist al orchestrei teatrului, căruia i-a fost dedicat. Din cauza interpretării nereuşite, concertul nu a fost apreciat, fiind considerat de către violoniştii timpului imposibil de cîntat. El şi-a cîştigat locul binemeritat în rîndul lucrărilor de mare măiestrie ale literaturii violonistice abia cu multe decenii mai tîrziu, începînd cu interpretarea marelui Josef Joachim, care i-a scris şi o cadenţă. E interesant de notat faptul că Beethoven nu a scris nici o cadenţă pentru acest concert, indicînd numai locul unde ea urma să fie inclusă. Alte cadenţe au mai scris Fritz Kreisler şi George Enescu.

1823 — S-a născut la Iaşi **Alexandru FLECHTENMACHER,** compozitor, dirijor şi pedagog român.

Data nașterii sale este controversată. Unii susțin că s-ar fi născut la 5 iunie 1822, alții la 23 decembrie 1823.

Și-a făcut studiile muzicale la Viena și la Paris. După reîntoarcerea sa în țară a avut o bogată și multilaterală activitate, care a constituit o contribuție deosebit de însemnată la dezvoltarea vieții muzicale românești. Făcînd parte din pleiada intelectualității care a luat parte activă la Revoluția din 1848 și care a militat pentru înfăptuirea Unirii, Flechtenmacher se numără printre marii înaintași care au luptat cu perseverență pentru dezvoltarea și afirmarea muzicii românești. Ca șef de orchestră a funcționat la *Teatrul Național* din București, la Craiova și la Iași. În această calitate trebuie să scrie muzica de scenă la piesele aflate în repertoriu, dînd astfel la iveală o creație foarte bogată destinată teatrului. Pe lîngă aceasta a scris numeroase operete, vodeviluri și cantonete *(Baba Hîrca, Doi țărani și 5 cîrlani, Scara mâței, Coana Chirița, Iașii în Carnaval, Piatra din casă, Cinel-Cinel, Cetatea Neamțului, Răzvan* și multe altele). Această abundentă creație a însemnat pentru Flechtenmacher un prilej de a deschide o cale cît mai largă folclorului românesc în muzica cultă și totodată de a contribui la începuturile teatrului muzical românesc. A mai scris o uvertură națională pentru orchestră, coruri patriotice *(Hora Unirii* etc.), dansuri, hore, piese pentru voce și pian, precum și opera *Fata de la Cozia*. Prestigiul pe care și l-a cîștigat în viața muzicală a țării a făcut ca în 1864, cînd s-a înființat Conservatorul din București, să fie numit director al acestei instituții, unde a depus o îndelungată și rodnică activitate pedagogică.

A murit la București, la 28 ianuarie 1898.

1893 — Premiera basmului liric în 3 tablouri *Hänsel și Gretel* de Humperdinck la *Teatrul Curții* din Weimar, sub bagheta lui Richard Strauss. Libretul, scris de Adelheid Wette, sora compozitorului, este inspirat de o povestire a fraților Grimm.

1921 — Premiera, la Viena, a operetei *Baiadera* de E. Kálmán pe libret de I. Brammer și A. Grünwald.

24

1453 — A murit la Londra **John DUNSTABLE,** compozitor englez (nu se cunoaște anul și locul nașterii).

Socotit unul din marii maeștri ai artei polifonice din prima perioadă a Renașterii, el se distinge mai cu seamă prin felul cum a știut să înlăture restricțiile severe ale artei scolastice, imprimînd melodiei o mare libertate de mișcare și realizînd armonii bogate. În afară de trei melodii cu caracter profund profan *(Durer ne puis, Puisque m'amour* și *O rosa bella)*, ultima fiind cea mai populară, creația sa este închinată în întregime cultului bisericesc romano-catolic, domeniu în care a fost unul din primii compozitori care au introdus în mod sistematic procedeul legării muzicale a celor cinci părți ale missei.

1824 — S-a născut la Mainz Peter **CORNELIUS,** compozitor german.

A studiat la Berlin. Împrietenindu-se cu Liszt, a militat alături de el pentru promovarea tendinţelor înnoitoare în arta muzicală germană. Numele lui Cornelius rămîne legat în istoria muzicii de opera sa comică *Bărbierul din Bagdad*, lucrare scrisă cu eleganţă şi vervă spirituală. A mai scris operele *Cidul* şi *Gunlod* şi muzică vocală (coruri, lieduri, duete şi triouri).

A murit la Mainz la 26 octombrie 1874.

1871 — Premiera operei *Aida* (4 acte — 7 tablouri) de G. Verdi la Opera din Cairo, cu prilejul festivităţilor inaugurării Canalului de Suez. Libretul apaţine lui Antonio Ghislanzoni şi este bazat pe un scenariu schiţat de egiptologul francez Auguste Ferdinand Mariette şi definitivat de Camille du Locle. Acţiunea se petrece la Memphis şi Theba, în timpul domniei faraonilor.

1875 — S-a născut la Corfu **George LAMBELET**, compozitor şi muzicolog grec.

După ce a studiat la Neapole, s-a stabilit la Atena unde s-a dedicat creaţiei şi publicisticii muzicale. A fost unul dintre primii dacă nu chiar primul muzician din ţara sa, care a pus accentul pe importanţa creaţiei folclorice ca bază esenţială a făuririi unei şcoli naţionale muzicale greceşti. În acest sens a militat prin numeroase studii şi articole ca: *Muzica naţională, Limba şi muzica, Spiritul muzicii în tragedia antică greacă* ş.a. culminînd cu lucrarea sa cea mai de seamă *La musique populaire greque*, care cuprinde 60 de cîntece şi dansuri populare greceşti armonizate şi un studiu critic. În creaţie, el s-a arătat consecvent cu vederile sale teoretice, muzica sa prezentînd un puternic caracter naţional. A compus mai cu seamă melodii vocale şi coruri. De asemenea a scris piese pentru orchestră şi muzică instrumentală de cameră.

A murit la Atena, la 30 octombrie 1945.

1908 — A murit la Bruxelles **François Auguste GEVAERT** (n. 31. VII. 1828).

1928 — A murit la Cîmpulung **Nicolae LEONARD** (n.13.XII.1886).

1930 — A murit la Zagreb **Oskar NEDBAL** (n. 26. III. 1874).

1935 — A murit la Viena **Alban BERG** (n.9.II.1885).

25

1870 — Prima audiţie, în zorii zilei şi în cerc restrîns, a poemului simfonic *Siegfried Idyll* de R. Wagner sub conducerea compozitorului, pe terasa vilei sale, din Triebschen; lucrarea a fost interpretată de către un grup de prieteni, printre care şi Hans Richter la trompetă. Alcătuită din teme ale operei *Siegfried*, ea a fost executată cu ocazia zilei de naştere a fiului său, ca un omagiu către soţia sa, Wagner Cosima, sub ferestrele camerei ei. Dirijată de Wagner în diferite concerte particulare, lucrarea nu a fost prezentată publicului decît în februarie 1878, la Berlin.

1921 — A murit la Locarno **Hans HUBER** (n. 28. VI. 1852).

1952 — A murit la Roma **Bernardino MOLINARI** (n. 11. IV.1880).

26

1831 — Premiera operei în 3 acte *Norma* de V. Bellini, la *Teatrul Scala* din Milano. Libretul lui Felice Romani se bazează pe tragedia cu acelaşi nume de Gabrielle Soumet şi Louis Belmontet.

1848 — Premiera, la Iaşi a primei încercări de operetă românească, *Baba Hîrca*, de Al. Flechtenmacher.

Libretul a fost scris de actorul Matei Millo, care a şi interpretat rolul titular, în travesti. În alte roluri au mai apărut: T. Teodorini (Chiossa), Neculau (Lascu), Gabriela Negroni (Viorica), Niny Valéry (îngerul).

1883 — S-a născut la Smirna **Manolis KALOMIRIS**, compozitor şi pedagog grec. Primele studii muzicale le-a făcut la Smirna, Atena şi Istambul, după care şi-a completat pregătirea la Conservatorul din Viena. Între 1906 şi 1910 a fost profesor de pian la Conservatorul Obolenski din Harkov. Stabilit apoi la Atena, a fondat în 1926 Conservatorul Naţional, unde a devenit profesor. Kalomiris este considerat ca cel mai de seamă reprezentant al şcolii muzicale naţionale greceşti. A compus opere, muzică de scenă, lucrări simfonice şi vocal simfonice, muzică instrumentală şi vocală de cameră. A făcut şi aranjamente de melodii populare. A scris numeroase articole şi cîteva cărţi didactice.

1883 — Premiera, la *Théâtre des Variétés* din Paris, a operetei în 3 acte de Florimond Hervé *Mam'zelle Nitouche*. Libretul: H. Meilhac şi A. Milhaud.

1897 — Premiera legendei lirice *Sadko* (3 acte — 7 tablouri) de N. Rimski-Korsakov la Moscova, la Opera particulară a Companiei Mamontov. Libretul scris de compozitor este inspirat dintr-o veche legendă populară rusă, pe care a găsit-o într-unul din poemele ce alcătuiesc cronica oraşului Novgorod. Acţiunea operei se petrece în perioada de înflorire a acestei cetăţi, renumită pentru prosperitatea ei, datorită mai ales comerţului pe mare cu care se îndeletniceau întreprinzătorii săi locuitori.

27

1902 — S-a născut la Budapesta **Ferenc SZABÓ**, compozitor maghiar.

A studiat la Academia de muzică din Budapesta cu Zoltán Kodály, Albert Siklós şi Leo Weiner. A luptat în rîndurile armatei sovietice în timpul celui de-al doilea război mondial, perioadă în care a creat numeroase cîntece de mase şi coruri *a cappella* pentru formaţii muncitoreşti de amatori.

În 1944 s-a reîntors în patrie, unde a fost numit profesor la Conservatorul din Budapesta.

A scris muzică simfonică (concert pentru orchestră *Întoarcerea în patrie, Ludas Matyi, Simfonia „Amintiri"*), lucrări vocal-simfonice (oratoriul *A înviat marea*, pe versuri de Petőfi) muzică de cameră vocală şi instrumentală, cîntece de mase, piese pentru pian. A publicat numeroase articole de critică muzicală.

Este laureat al Premiului „Kossuth".

28

1731 — S-a născut la Mannheim, **Christian CANNABICH,** violonist, compozitor şi dirijor german.

Este un valoros exponent al Şcolii de la Mannheim alături de J. Stamitz şi F. X. Richter (v. J. Stamitz), la a cărei consolidare şi renume a contribuit prin operele şi simfoniile sale. Numele său este legat însă şi de orchestra simfonică de la Mannheim, al cărei dirijor a fost vreme îndelungată, ridicînd acest ansamblu la o valoare artistică de mare reputaţie.

A murit la Frankfurt pe Main, la 21 ianuarie 1798.

1736 — A murit la Viena **Antonio CALDARA,** compozitor italian (născut în 1670, la Veneţia).

Studiază muzica în oraşul natal şi după ce trăieşte în diverse oraşe din Italia pleacă la Viena, unde este numit compozitor şi apoi dirijor — alături de J. J. Fux — al capelei imperiale.

Reprezentant de seamă al artei polifonice moderne a secolului al XVIII-lea, Caldara a scris 66 de opere, 36 de oratorii, messe şi alte compoziţii bisericeşti; a mai scris de asemenea, şi un mare număr de arii antice, dintre care unele se cîntă şi astăzi cu succes pe scenele de concert, ca: *Come raggio di sol, Sebben crudele, Selve amiche.*

1850 — S-a născut la Torino tenorul italian **Francesco TAMAGNO.**

De meserie brutar, a fost atras de muzică, reuşind să intre la Conservatorul din Torino. A debutat în rolurile principale ale operelor lui Verdi, creînd rolul titular din *Otello*. A fost recunoscut ca cel mai mare interpret de operă italiană din a doua jumătate a secolului trecut şi s-a bucurat de un imens prestigiu atît în Europa cît şi în ambele Americi.

A murit la Varese, la 31 august 1905.

Tamagno în *Otello* de Verdi

1893 — S-a născut la Abalate tenorul spaniol **Miguel FLETA.**

A studiat la Conservatorul din Barcelona şi a debutat la Trieste, după care au urmat angajamente la cele mai mari teatre de operă din Europa şi ambele Americi, care l-au situat în rîndul celor mai apreciaţi cîntăreţi din lume.

A murit la Coruña, la 30 mai 1938.

1896 — S-a născut la Brooklyn, New York, **Roger SESSIONS**, compozitor american.

Şi-a făcut studiile muzicale la Universitatea Harvard, la Şcoala de Muzică din Yale şi în particular cu Ernest Bloch. În 1945 a fost numit profesor de muzică la Universitatea din California unde a desfăşurat o bogată activitate. A luptat cu perseverenţă pentru organizarea compozitorilor din Statele Unite şi pentru promovarea muzicii lor, ca şi a muzicii noi în general. A fost preşedintele secţiei americane a Societăţii Internaţionale de Muzică contemporană şi membru în Comitetul de conducere al Ligii Compozitorilor Americani. A compus o operă, muzică de scenă, lucrări simfonice şi concertante, coruri, piese pentru orgă, muzică instrumentală şi vocală de cameră.

1905 — Premiera operetei *Văduva veselă* (3 acte) de F. Lehar la *Theatre an der Wien* sub bagheta compozitorului. Libretul este de Victor Léon şi Leo Stein, după H. Meilhac.

1937 — A murit la Paris **Joseph Maurice RAVEL** (n.7.III.1875).

1963 — A murit la Frankfurt pe Main **Paul HINDEMITH** (n. 16. XI. 1895).

29

1810 — Prima audiţie la „Gewandhaus" din Leipzig a *Concertului nr. 5 în mi bemol major pentru pian şi orchestră „Imperialul"* de Beethoven în interpretarea pianistului Carl Czerny.

1876 — S-a născut la Vendrell, Tarragona, **Pablo (Paul) CASALS**, violoncelist, dirijor, compozitor, şi pedagog spaniol.

A început să studieze muzica cu tatăl său, organist, apoi a studiat violoncelul cu Jose Garcia, la Barcelona, şi a fost elevul lui Monasterio, la Conservatorul din Madrid. Repurtînd succese considerabile încă în primii ani ai carierei sale concertistice, începută la Paris şi la Londra, în 1898, şi continuată în turnee în Europa şi America, el s-a impus în scurtă vreme ca unul dintre cei mai mari interpreţi din toate timpurile şi totodată ca fondator al şcolii moderne violoncelistice, căreia i-a deschis perspective nebănuite. Interpretările concertelor şi ale lucrărilor de cameră din repertoriul universal şi mai ales ale celor 6 suite, pentru violoncel solo de Bach s-au înscris ca modele de înaltă artă, nu numai din punct de vedere al perfecţiunii tehnice, ci şi al profundei concepţii şi sensibilităţi muzicale. Casals a format împreună cu violonistul Jacques Thibaud şi pianistul Alfred Cortot un trio care a devenit vestit în lumea întreagă. În patria sa, îndeosebi la Barcelona, a dus o activitate neobosită pentru dezvoltarea gustului muzical şi a practicii muzicale în rîndurile clasei muncitoare. În 1919, a fondat acolo celebra sa orchestră simfonică şi o instituţie de educaţie muzicală destinată muncitorilor, cărora li s-a dedicat cu entuziasm ani de-a rîndul. De atunci datează începutul activităţii sale de dirijor. În 1936, la izbucnirea războiului civil din Spania,

şi-a părăsit patria, unde nu s-a mai reîntors, în semn de protest împotriva dictaturii fasciste şi s-a stabilit la Prades în sudul Franţei. Începînd din 1950 a instituit în acel orăşel un festival internaţional anual de muzică clasică, la care şi-au dat concursul mari interpreţi din diferite ţări, festival care, în ultimii ani are loc la Saint-Jean de Porto Rico. Casals este autorul unor compoziţii simfonice, corale şi de muzică de cameră.

1876 — S-a născut la West Hartlepool **Lionel TERTIS**, violonist englez.

A studiat la Leipzig şi la Academia Regală de Muzică din Londra. A dat numeroase recitaluri şi concerte cu orchestră în Europa şi în America, fiind recunoscut ca unul dintre cei mai mari interpreţi ai vremii sale. A făcut multe transcripţii din literatura viorii, pentru violă. Compozitori englezi de frunte au scris concerte şi sonate special pentru dînsul.

1919 — S-a născut la Cernăuţi **Roman VLAD**, pianist şi compozitor român, stabilit în Italia.

Şi-a făcut educaţia muzicală în Italia, unde s-a stabilit din 1938, avînd ca profesor, între alţii pe Alfredo Casella. A condus un timp Institutul de muzică „Academia Filarmonica Romana" din Roma şi actualmente este directorul Festivalurilor internaţionale „Maggio Fiorentino".

Creaţia sa cuprinde alături de lucrări simfonice (o simfonie, variaţiuni concertante pentru pian şi orchestră etc.) opera *Povestea unei mame*, balete, cantate, piese instrumentale — muzică pentru film (Frumuseţea diavolului, Romeo şi Julieta etc.).

Totodată, Roman Vlad semnează articole de critică în publicaţiile internaţionale. Este şi autorul unor studii asupra lui Luigi Dallapiccola.

30

1858 — S-a născut la Monluçon **André Charles Prosper MESSAGER**, compozitor şi dirijor francez.

După ce şi-a făcut primele studii muzicale la Şcoala Niedermeyer din Paris, a luat lecţii şi cu Saint-Saëns. Concomitent cu o carieră dirijorală bogată, în Franţa şi peste hotare, Messager şi-a înscris numele în istoria muzicii franceze prin faptul de a fi îmbogăţit literatura operetei cu o serie de lucrări care în afară de meritul de a avea o muzică atrăgătoare, sînt scrise la un nivel de măiestrie componistică neobişnuit în acest gen. (Cele mai populare sînt: *La Basoche* şi *Véronique)*. A mai compus balete, opere comice, o simfonie, o cantată.

A murit la Paris, la 24 februarie 1929.

1859 — S-a născut la Detenice **Josef Bohuslav FOERSTER**, compozitor şi pedagog cehoslovac.

După ce şi-a terminat studiile de orgă şi compoziţie la Praga, a activat cîtva timp ca organist şi maestru de cînt în acelaşi oraş, fiind totodată profesor la Şcoala de orgă şi critic muzical. Între anii 1893 şi 1903 a fost profesor la Conservatorul din Hamburg iar din 1903 pînă la 1918 la cel din Viena. Reîntors în patrie, în 1918, a fost numit profesor la Conservatorul din Praga funcţionînd

în această calitate pînă la retragerea sa, în 1931. Foerster a scris un mare număr de lucrări, în care s-a afirmat ca un compozitor de mare talent mai ales în domeniul artei corale, compunînd un mare număr de lucrări *a cappella* sau cu orchestră, care au dat un puternic impuls practicii muzicii corale în patria sa. Creaţia sa mai cuprinde 6 opere, muzică de scenă, 5 simfonii şi alte lucrări pentru orchestră şi concertante, piese pentru orgă, muzică instrumentală şi vocală de cameră. În 1945 i s-a conferit titlul de Artist al poporului.

A murit la Nevy Vestec, lîngă Stara Boleslav, la 29 mai 1951.

1877 — Prima audiţie, la Meiningen, a *Simfoniei a II-a în re major* de J. Brahms. Dirijor: H. Richter.

1880 — S-a născut la München **Alfred EINSTEIN,** muzicolog german.

A studiat la Universitatea din München. A publicat lucrări foarte importante cu privire la madrigaliştii italieni, o istorie a muzicii, monografiile *Mozart* şi *Schubert* şi multe altele. A revizuit fundamental catalogul Köchel al operelor lui Mozart, a colaborat la publicaţiile *Denkmäler der Tonkunst*, a fost director al celebrei publicaţii muzicale *Zeitschrift für Musikwissenschaft* şi critic muzical la *Berliner Tageblatt*. Din cauza regimului nazist a emigrat din Germania, plecînd la Londra, iar din 1939 s-a stabilit în Statele Unite, unde a fost profesor la diferite universităţi şi instituţii muzicale.

A murit la El Cerrito, California, la 13 februarie 1952.

1904 — S-a născut la Petersburg **Dimitrie Borisovici KABALEVSKI,** Artist al poporului R.S.F.S.R., compozitor şi pedagog sovietic.

Şi-a făcut studiile muzicale la Moscova, mai întîi la Şcoala de Muzică „Skriabin", apoi cu Vasilenko Katoir, Goldenveizer şi Maiakovski la Conservator. Kabalevski este unul dintre compozitorii sovietici de seamă. Format în spiritul marilor clasici ruşi, el se remarcă prin inspiraţie melodică şi stăpînirea artei componistice. Limbajul său poartă pecetea influenţei folclorului patriei sale şi creaţia sa este integrată în lupta poporului sovietic pentru construirea comunismului şi pentru pace. Creaţia sa cuprinde, între altele, operele *Colas Breugnon* şi *Familia lui Taras*, balete, muzică de scenă şi de film, muzică vocal-simfonică (*Simfonia I-a „Proletari, uniţi-vă"*, *Simfonia a III-a*, *Recviem pentru Lenin*, *Simfonia a IV-a*, *Scwrs* etc.), *Suita „Comedianţii"* pentru orchestră de coarde, lucrări concertante, printre care cunoscutul *Concert pentru vioară şi orchestră* dedicat tineretului sovietic, cîntece patriotice, muzică instrumentală şi vocală de cameră. Kabalevski are şi o bogată activitate de critică muzicală. Este profesor la Conservatorul din Moscova.

1921 — Premiera operei-basm *Dragostea celor trei portocale* (4 acte şi un prolog — 10 tablouri) de S. Prokofiev, în sala *Auditorium* din Chicago. Libretul a fost scris de compozitor după basmul

cu acelaşi titlu al lui Carlo Gozzi. Acţiunea complicată se petrece într-o ţară imaginară şi este tratată în stilul plin de ironie şi glumă al *Commediei dell'Arte*, multe dintre personaje fiind luate din elementele burleşti ale vechii comedii populare veneţiene.

1943 — Prima audiţie a *Simfoniei a II-a în mi minor „Cu clopote"* de A. Haciaturian, la Moscova.

Scrisă în anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei, lucrarea reflectă această perioadă, eroismul poporului, dîrzenia şi speranţele lui în cumplita luptă pentru izgonirea cotropitorului. Motivul executat de clopote revine de-a lungul lucrării, sub diferite aspecte, variind după momentele pe care le subliniază.

1944 — A murit la Vezelay **Romain ROLLAND** (n. 29.I. 1866).

31

1852 — A avut loc inaugurarea *Teatrului cel Mare* din Bucureşti (devenit apoi *Teatrul Naţional)* cu opereta *Zoe* de Ioan Andrei Wachmann.

1899 — A murit la Baden, lîngă Viena, **Karl MILLÖCKER** (n. 29.IV.1842).

1899 — S-a născut la Santiago **Papasquiaro Silvestre REVUELTAS,** compozitor, pianist şi dirijor mexican.

Unul din creatorii cei mai apropiaţi de lupta şi năzuinţele de libertate ale poporului său, Revueltas a militat pentru ele pe plan cultural şi politic, instituind „Liga artiştilor şi scriitorilor progresişti din Mexic".

Creaţia sa, în care un loc important îl ocupă preocuparea pentru muncitorimea mexicană — trăsătură comună şi la contemporanii săi Manuel Ponce şi Carlos Chavez — şi care cuprinde mai ales lucrări de dimensiuni reduse, este puternic influenţată de folclorul spaniol, portughez, indian şi african. De un mare succes s-au bucurat între altele, poemul simfonic *Homanaje a Garcia Lorca* dedicat marelui poet spaniol şi muzica la filmul *Valul.*

A murit la Mexico City, la 5 octombrie 1940.

1904 — S-a născut la Odesa **Nathan MILSTEIN,** violonist american de origine rusă.

Elev al lui Stoliavski şi Auer la Conservatoarele din Petersburg şi Moscova a studiat apoi la Bruxelles cu Eugène Ysaye. S-a făcut cunoscut ca un mare interpret prin numeroasele concerte şi recitaluri date în lumea întreagă. De asemenea a activat şi în domeniul muzicii de cameră, într-o formaţie de trio alcătuită cu pianistul Vl. Horovitz şi cu violoncelistul G. Piatigorski.

1922 — S-a născut la Cracovia **Halina CZERNY-STEFANSKA,** pianistă poloneză.

A studiat pianul cu tatăl ei, Stanislas Czerny, un urmaş direct al lui C. Czerny, apoi cu Cortot, la Paris. A făcut numeroase turnee prin ţările europene şi în S.U.A. repurtînd succese remarcabile mai ales în interpretarea lucrărilor lui Chopin.

1963 — A murit la Bucureşti **Rudolf STEINER** (n. 9.VII. 1887).

ANEXĂ

INDEX ALFABETIC

A. Compozitori, interpreţi, muzicologi etc.

A

B

BACKHAUS, Wilhelm	26.3.1884
BĂJENARU, Ioan	11.2.1863
BALAKIREV, Mili	21.12.1836/2.1.1837
BANDROWSKA-TURSKA, Ewa	20.5.1894
BARANOVIČ, Kresimir	25.7.1894
BARBER, Samuel	9.3.1910
BARBIROLLI, John (Sir)	2.12.1899
BARBU, Aca de	31.7.1895
BARBU, Filaret	16.4.1903
BARBU, Vasile (Lăutaru)	18.8.1858 (+)
BARTÓK, Béla	25.3.1881
BASARAB, Mircea	4.5.1921
BATTISTINI, Mattia	27.11.1856
BAUMGARTNER, Paul	21.7.1903
BAX, Arnold Edward Trevor	8.11.1883
BECK, Conrad	10.6.1901
BEECHAM, Thomas (Sir)	29.4.1879
BEETHOVEN, Ludwig van	16.12.1770
BEKKER, Hugo	13.2.1864
BEKKER, Paul	11.9.1882
BELLINI, Vincenzo	3.11.1801
BENDA, Jiri, Antonin (Georg)	30.6.1722
BENEDETTI-MICHELANGELI, Arturo	5.1.1920
BENZI, Roberto	12.12.1937
BERG, Alban	9.2.1885
BÉRIOT, Charles Auguste de	20.2.1802
BERLIOZ, Louis Hector	11.12.1803
BERNSTEIN, Leonard	25.8.1918
BEU, Octavian	10.7.1903
BINCHOIS, Gilles (Egidius)	20.9.1460 (+)
BIZET, Georges Alexandre César Léopold	25.10.1838
BJÖRLING, Jussi	2.2.1911
BLANTER, Matvei Isakovici	28.1./10.2.1903
BLISS, Arthur	2.8.1891
BLOCH, Ernest	24.7.1880
BOBESCU, Constantin	21.5.1899
BOBESCU, Lola Anna Maria	25.8.1919
BOBESCU, Jean	5.4.1890
BOCCHERINI, Luigi	19.2.1743
BÖHM, Karl	28.4.1894
BOÏELDIEU, François Adrien	16.12.1775
BOITO, Arrigo	24.2.1842
BORDES, Charles	12.5.1863
BORODIN, Alexandr Porfirievici	31.10/12.11.1833
BOTEZ, Dumitru D.	10.3.1904
BOULANGER, Nadia (Juliette)	16.9.1887
BOULEZ, Pierre	25.3.1925
BOULT, Adrian Cedric (Sir)	8.4.1889
BOURGAULT-DUCOUDRAY, Louis Albert	2.2.1840
BRAHMS, Johannes	7.5.1833
BRĂILOIU, Constantin	13.8.1893
BRAILOVSKY, Alexander	16.2.1896
BREAZUL, George	14.9.1887
BREDICEANU, Tiberiu	2.4.1877

BRITTEN, Edward Benjamin	22.11.1913
BRUCH, Max	6.1.1838
BRUCKNER, Anton	4.9.1824
BUDIŞTEANU, Ionel	8.10.1919
BUGEANU, Constantin	18.5.1916
BUICLIU, Nicolae	6.9.1906
BULL, John	12.3.1628 (+)
BÜLOW, Hans Guido von	8.1.1830
BURADA, Teodor	3.10.1839
BURCHKHARDT, Willy	17.4.1900
BUSCH, Adolf Georg Wilhelm	8.8.1891
BUSH, Alan Dudley	22.12.1900
BUSONI, Ferruccio Benvenuto	1.4.1866
BUXTEHUDE, Dietrich	9.5.1707 (+)
BYRD, William	4.7.1623 (+)

C

CABEZON (Cabecon), Antonio de	30.3.1500
CACCINI, Giulio	10.12.1618 (+)
CAFFARELLI (Gaetano Majorano)	12.4.1710
CALDARA, Antonio	28.12.1736 (+)
CALLAS, Maria	4.12.1923
CANNABICH, Christian	28.12.1731
CANTEMIR, Dimitrie	26.10.1673
CAPET, Lucien	8.1.1873
CARISSIMI, Giaccobbo	18.4.1605
CARREÑO, Maria Tereza	22.12.1853
CARUSO, Enrico	25.2.1873
CASADESUS, Robert Marcel	7.4.1899
CASALS, Pablo (Pau)	30.12.1876
CASELLA, Alfredo	25.7.1883
CASSADO, Gaspar	30.9.1897
CASTALDI, Alfonso	24.4.1874
CASTELNUOVO-TEDESCO, Mario	3.4.1895
CAUDELLA, Eduard	22.5/3.6.1841
CAVALLI, Francesco Pietro	14.2.1602
CEAIKOVSKI, Piotr Ilici	25.4./7.5.1840
CELIBIDACHE, Sergiu	28.6.1912
CESTI, Pietro Antonio	5.8.1623
CHABRIER, Alexis Emmanuel	18.1.1841
CHAILLEY, Jacques	24.3.1910
CHAPLIN, Charles Spencer	16.4.1889
CHARPENTIER, Gustave	25.6.1860
CHAUSSON, Ernest Amadée	21.1.1855
CHÁVEZ, Carlos	13.6.1899
CHERUBINI, Maria Luigi Carlo	14.9.1760
CHEVALIER, Maurice	12.9.1888
CHIRESCU, Ion D.	5.1.1889
CHOPIN, Frédéric François	22.2.1810
CHRISTOFF, Boris	19.5.1919
CILEA, Francesco	26.7.1866

CIMAROSA, Domenico	17.12.1749
CIOLAC, Cristache	26.2.1927 (+)
CIOLAN, Antonin	1.1.1883
CIONCA, Aurelia	16.5.1888
CIORTEA, Tudor	28.11.1903
CLEMENTI, Muzio	23.1.1752
CLUYTENS, André	26.3.1905
COATES, Albert	23.4.1882
COLONNE, Edouard (Judas)	23.7.1838
COMBARIEU, Jules Léon Jean	3.2.1859
CONSTANTINESCU, Mihai	22.8.1926
CONSTANTINESCU, Paul	30.6.1909
COPLAND, Aaron	14.11.1900
COPPOLA, Piero	11.10.1888
CORELLI, Arcangelo	17.2.1653
CORNELIUS, Peter	24.12.1824
CORTOT, Alfred	26.9.1877
COSTESCU-DUCA, Aurel	4.5.1888
COUPERIN, François (le Grand)	10.11.1668
CRAMER, Johann Baptist	24.2.1771
CRISTOFOREANU, Florica	16.5.1887
CRISTOFORI, Bartolomeo di Francesco	4.5.1655
CRUZ, Ivo	19.5.1901
CUCLIN, Dimitrie	5.4.1885
CUCU, Gheorghe	23.2.1882
CUI, César Antonovici	6/18.1.1835
CZERNY, Carl	20.2.1791
CZERNY-STEFANSKA, Halina	31.12.1922

D

DACIAN, Ion	11.10.1911
DALLAPICCOLA, Luigi	3.2.1904
DAQUIN, Louis Claude (d'Aquin)	6.7.1694
DARCLÉE, Hariclea Haricly (Hartulari)	10.6.1860
DARCLÉE, Ion Hartulari	7.7.1886
DARGOMÎJSKI, Alexandr Sergheevici	2/14.2.1813
DAVID, Ferdinand	19.6.1810
DEBUSSY, Achille-Claude	22.8.1862
DEGEYTER, Pierre	8.10.1848
DELIBES, Clément Philibert Léo	21.2.1836
DELIUS, Frederick	29.1.1862
DENDRINO, Gherase	3.9.1901
DENZA, Luigi	24.2.1846
DESSAU, Paul	19.12.1894
DIABELLI, Anton	5.9.1781
DIAGHILEV, Serghei Pavlovici	19/31.3.1872
DIEPENBROCK, Alphons	2.9.1862
DIMA, Gheorghe	10.10.1847
DIMITRESCU, Constantin	7.3.1847
DINICU, Dimitrie	13.6.1868
DINICU, Dimitrie Gh. (Dumitru Gh.?)	5.5.1898
DINICU, Grigore (Grigoraș)	3.4.1889

DITTERSDORF, Karl Ditters von	2.11.1739
DOBIAS, Vaclav	22.9.1909
DOLUHANOVA, Zara	15.3.1918
DONIZETTI, Domenico Gaetano Maria	29.11.1797
DŘDLA, Frantişek	28.11.1868
DRAGOI, Sabin	18.6.1894
DRAGONETTI, Domenico	7.4.1763
DRĂGULINESCU-STINGHE, Elena	8.12.1881
DUFAY, Guillaume	27.11.1474 (+)
DUKAS, Paul	1.10.1865
DUMITRESCU, Gheorghe	15.12.1914
DUMITRESCU, Ion	20.5.1913
DUNAEVSKI, Isac Osipovici	18/30.1.1900
DUNSTABLE, John	24.12.1453 (+)
DUPARC, Marie Eugène Henri Fouques	21.1.1848
DUPRÉ, Marcel	3.5.1886
DURANTE, Francesco	31.3.1684
DUSSEK, Jan Ladislav	12.2.1760
DVOŘÁK, Antonin	8.9.1841

E

EDDY, Nelson	29.6.1801
EGK, Werner	17.5.1901
EINEM, Gottfried von	24.1.1918
EINSTEIN, Alfred	30.12.1880
EISIKOVITS, Max	8.10.1908
EISLER, Hans	6.7.1898
ELGAR, Edward	2.6.1857
ELLINGTON, Edward Kennedy „Duke"	29.4.1899
ELMAN, Mischa	20.1.1891
ENESCU, George	19.8.1881
ERBICEANU, Constanţa	11.11.1874
ERKEL, Ferenc	7.11.1810
EVANGHELATOS, Antiohos	7.1.1904
EYSLER, Edmund	12.3.1874

F

FALL, Leo	2.2.1873
FALLA, Manuel de	23.11.1876
FARINELLI (Carlo Broschi)	24.1.1705
FAURÉ, Gabriel Urbain	12.5.1845
FELDMAN, Ludovic	25.5.1893
FERARU, Alexandra	30.8.1887
FERENCSIK, János	18.1.1907
FERRIER, Cathleen	22.4.1912
FESTA, Constanzo	10.4.1545 (+)
FÉTIS, François Joseph	25.3.1784
FIBICH, Zdenek	21.12.1850
FILIMON, Nicolae	6.9.1819

FISCHER, Annie	5.7.1914
FISCHER, Edwin	6.10.1886
FISCHER-DIESKAU, Dietrich	28.5.1925
FITTELBERG, Gregor (Grzegorz)	18.10.1879
FLAGSTAD, Kirsten	12.7.1895
FLECHTENMACHER, Alexandru	23.12.1823
FLESCH, Carl	9.10.1873
FLETA, Miguel	28.12.1893
FLONDOR, Tudor	1.7.1862
FLORESCU, Arta	10.3.1921
FLOTOW, Friedrich von	26.4.1812
FOERSTER, Josef Bohuslav	30.12.1859
FOLESCU, Gheorghe	13.9.1885
FOURNIER, Pierre	24.6.1906
FRANÇAIX, Jean	23.5.1912
FRANCESCATTI, Zino	9.8.1905
FRANCK, César Auguste Jean Guillaume	10.12.1822
FRANCOEUR, François	28.9.1698
FREITAS-BRANCO, Luis	12.10.1890
FRESCOBALDI, Girolamo	9.9.1583
FRIML, Rudolf	2.12.1879
FUCHS, Robert	15.2.1847
FUCHS, Theodor	4.2.1873
FURTWÄNGLER, Wilhelm	25.1.1886

G

GABRIELESCU, Grigore	13.3.1915 (+)
GABRIELI, Giovanni	21.8.1612 (+)
GADE, Niels Wilhelm	22.2.1817
GAGNEBIN, Henri	13.3.1886
GALILEI, Vincenzo	2.7.1591 (+)
GALLI-CURCI, Amelita	18.11.1882
GALUPPI, Baldassare	18.10.1706
GARCIA, Manuel del Popolo Vicente	22.1.1775
GARCIA, Manuel Patricio Rodriguez	17.3.1805
GAUBERT, Philippe	4.7.1879
GAUK, Alexandr Vasilievici	3/15.8.1893
GEMINIANI, Francesco	4.12.1687
GEORGESCU, George	12.9.1887
GERSHWIN, George	26.9.1898
GERSTER, Ottmar	28.6.1897
GESUALDO, Don Carlo (da Venosa)	8.9.1613 (+)
GEVAERT, François Auguste	31.7.1828
GHEORGHIU, Ştefan	23.3.1926
GHEORGHIU, Valentin	21.3.1928
GHILELS, Emil	6/19.10.1916
GIANNINI, Dusolina	19.12.1902
GIBBONS, Orlando	5.6.1625 (+)
GIESEKING, Walter	5.11.1895
GIGLI, Benjamino	20.3.1890
GIORDANO, Umberto	27.8.1867
GLAREANUS, Henricus (Heinrich Loris)	28.3.1563 (+)

GLAZUNOV, Alexandr Konstantinovici	29.7/10.8.1865
GLIER, Reinhold Moriţevici	30.12.1874/11.1.1875
GLINKA, Mihai Ivanovici	20.5/1.6.1804
GLUCK, Christoph Willibald	2.7.1714
GOBBI, Tito	24.10.1915
GODARD, Benjamin Louis Paul	18.8.1849
GODOWSKY, Leopold	13.2.1870
GOLDMARK, Karl	18.5.1830
GOLEMINOV, Marin	28.9.1908
GOLESTAN, Stan	26.5.1875
GOLOVANOV, Nikolai Semionovici	9/21.1.1891
GOSSEC, François Joseph	17.1.1734
GOTOVAC, Jakov	11.10.1895
GOUDIMEL, Claude	27.8.1572 (+
GOUNOD. Charles François	17.6.1818
GRAINGER, Percy Aldrige	8.7.1882
GRANADOS, Enrique	27.7.1867
GRECIANINOV, Alexandr Tihonovici	13/25.10.1864
GRÉTRY, André Ernest Modeste	11.2.1741
GRIEG, Edvard Hagerup	15.6.1843
GROVE, George	13.8.1820
GROZĂVESCU, Traian	21.11.1895
GUARNERI, Giuseppe Antonio	21.8.1698
GUARNIERI, Camargo	1.2.1907
GUILMANT, Alexandre	12.3.1837

H

HABA, Alois	21.6.1893
HACIATURIAN, Aram Ilici	24.5/6.6.1903
HAGIEV, Paraschiv	14.4.1912
HAHN, Reynaldo	9.8.1875
HALÉVY, Jacques François Fromental	27.5.1799
HALLE, Charles (Karl Halle)	11.4.1819
HALMOŞ, Gheorghe	2.8.1915
HĂNDEL, Georg Friedrich	23.2.1685
HANNIKAINEN, Tauno Heikki	26.2.1896
HANSLICK, Eduard	11.9.1825
HASKIL, Clara	7.1.1895
HASSE, Johann Adolf	25.3.1609
HASSLER, Hans Leo	25/26.10.1564
HAYDN, Franz Joseph	31.3.1732
HEIFETZ, Jascha	2.2.1901
HELMHOLTZ, Hermann Ludwig Ferdinand von	31.8.1821
HERLEA, Nicolae	28.8.1927
HERVÉ, Florimond (Ronger Fl.)	30.6.1825
HILLER, Ferdinand	24.10.1811
HINDEMITH, Paul	16.11.1895
HOFFMANN, Ernst Theodor Amadeus	24.1.1776
HOLST, Gustav Theodor	21.9.1874
HONEGGER, Arthur	10.3.1892
HOROVITZ, Vladimir	1.10.1904
HUBAY, Jenö	15.9.1858

HUBER, Hans	28.6.1852
HUBERMANN, Bronislav	19.12.1882
HUCBALD	20.6.930 (+)
HUMMEL, Johan Nepomuka (Johann Nepomuk)	14.11.1778
HUMPERDINCK, Engelbert	1.9.1854

I

IBERT, Jacques François Antoine	15.8.1890
ILIEV, Constantin	9.3.1924
INDY, Paul Marie Théodore Vincent d'	27.3.1851
IPPOLITOV-IVANOV, Mihail Mihailovici	7/19.11.1859
IRELAND, John Nicholson	13.8.1879
ISTRATTY, Edgar	28.4.1887
ITURBI, José	28.11.1895
IVANOVICI, Ioan	16.9.1902 (+)

J

JANÁČEK Léoš	3.7.1854
JANIGRO, Antonio	21.1.1918
JAQUES-DALCROZE, Emile	6.7.1865
JARDA, Tudor	11.2.1922
JEREMIÁŠ, Otakar	17.10.1892
JOACHIM, Josef	28.6.1831
JOLIVET, André	8.8.1905
JOMMELLI, Niccolo	10.9.1714
JORA, Mihail	2.8.1891
JOSQUIN des PRÈS	27.8.1521 (+)

K

KABALEVSKI, Dimitri Borisovici	17/30.12.1904
KADOSA, Pál	6.9.1903
KÁLMÁN, (Imre Emerich)	24.10.1882
KALOMIRIS, Manolis	26.12.1883
KARAJAN, Herbert von	5.4.1908
KARLOWICZ, Mieczyslaw	11.12.1876
KEMPFF, Wilhelm	25.11.1895
KIRCULESCU, Nicolae	10.1.1904
KIRIAC, Dimitrie G. (Georgescu)	18.3.1866
KLEMPERER, Otto	14.5.1885
KÖCHEL, Ludwig	14.1.1800
KODÁLY, Zoltán	16.12.1882
KOECHLIN, Charles	27.11.1867
KOGAN, Leonid	14.11.1924
KONDRAŞIN, Kiril Petrovici	14.2.1914
KONWITSCHNY, Franz	14.8.1901
KORNGOLD, Erich Wolfgang	29.5.1897

KOZLOVSKI, Ivan Semionovici	11/24.3.1900
KRAUSS, Clemens Heinrich	31.3.1893
KREISLER, Fritz	2.2.1875
KRETZSCHMAR, Hermann August Ferdinand	19.1.1848
KREUTZER, Rodolphe	16.11.1766
KUBELIK, Jan	5.7.1880
KUHLAU, Daniel Frederick Rudolph	11.9.1786
KUHNAU, Johann	6.4.1660
KURZ-HALBAN, Selma	15.11.1875
KUSSEVITZKI, Serghei Alexandrovici	14/26.7.1874

L

LALO, Edouard Victor Antoine	27.1.1823
LAMBELET, George	24.12.1875
LAMOUREUX, Charles	28.9.1834
LANDINO, Francesco	2.9.1397 (+)
LANDOWSKA, Wanda	5.7.1877
LANNER, Joseph Franz Karl	12.4.1801
LASSUS, Roland de (Orlandus Lassus sau Orlando di Lasso)	14.6.1594 (+)
LAURI-VOLPI, Giacomo	11.12.1894
LAVIGNAG, Alexandre Jean Albert	21.1.1846
LAZĂR, Filip	18.5.1894
LECLAIR, Jean Marie	10.5.1697
LECOCQ, Charles Alexandre	3.6.1832
LEHAR, Franz	30.4.1870
LEHMANN, Lili	24.11.1848
LEHMANN, Lotte	27.2.1888
LE JEUNE, Claude	29.3.1600 (+)
LEKEU, Guillaume	20.1.1870
LEMEŞEV, Serghei Iakovlevici	27.6/10.7.1902
LEONARD, Nicolae	13.12.1886
LEONCAVALLO, Ruggiero	8.3.1858
LESCHETITZKY, Theodor	22.6.1830
LEVI, Hermann	7.11.1839
LÉVY, Lazare	18.1.1882
LI MIN-Cean	29.9.1936
LIND, Jenny	6.10.1820
LIPATTI, Dinu	19.3.1917
LISSA, Zofia	19.10.1908
LISZT, Franz	22.10.1811
LOCATELLI, Pietro	3.9.1695
LOEILLET, Jean Baptiste	18.11.1680
LOEWE, Johann Karl Gottfried	30.11.1796
LONG, Marguerite Marie Charlotte	13.11.1878
LORTZING, Albert Gustav	23.10.1801
LOS ANGELES, Victoria de	1.11.1923
LOTTI, Antonio	5.1.1740 (+)
LUCA, Fănică	5.4.1894
LULLY, Jean Baptiste	28.11.1632
LUND, Engel Cathrine	14.7.1900
LUTOSLAWSKI, Witold	25.1.1913

M

MAAZEL, Lorin 6.3.1930
MAC DOWELL, Edward 18.12.1861
MADETOJA, Leevi Antti 17.2.1887
MAELZEL, Johann Nepomuk 15.8.1772
MAHLER, Gustav 7.7.1860
MAINARDI, Enrico 19.5.1897
MALIBRAN, Maria Felicita 24.3.1808
MALIPIERO, Gian Francesco 18.3.1882
MANDICEVSCHI, Eusebie 17.8.1857
MARCELLO, Benedetto 1.8.1686
MARENZIO, Luca 22.8.1599 (+)
MARKEVICI, Igor 27.7.1912
MARSICK, Martin Pierre Joseph 9.3.1848
MARTIN, Frank 15.9.1890
MARTIN Y SOLER, Vicente 18.6.1754
MARTINI, Giovanni Battista (GIAMBATTISTA) — PADRE MARTINI 24.4.1706
MARTINU, Bohuslav 8.12.1890
MARX, Joseph 11.5.1882
MASCAGNI, Pietro 7.12.1863
MASSENET, Jules Emile Frédéric 12.5.1842
MASSINI, Egizio 26.7.1894
MATTHESON, Johann 28.9.1681
MÉHUL, Etienne Nicholas 22.6.1763
MELBA, Nellie 19.5.1859
MENDELSOHN, Alfred 4.2.1910
MENDELSSOHN-BARTHOLDY, Iakob Ludwig Felix 3.2.1809
MENGELBERG, Willém (Iosef) 28.3.1871
MENOTTI, Gian Carlo 7.7.1911
MENUHIN, Yehudi 22.4.1916
MESSAGER, André Charles Prosper 30.12.1853
MESSIAEN, Olivier Eugène Prosper Charles 10.12.1908
MEYER, Ernst Hermann 8.12.1905
MEYERBEER, Giacomo 5.9.1791
MEZETTI, Enrico 19.11.1870
MIASKOVSKI, Nicolai Iakovlevici 8/20.4.1881
MIHAILOV, Maxim Dormidontovici 13/25.8.1893
MIHALOVICI, Marcel 22.10.1898
MICULI, Carol 20.10.1821
MILHAUD, Darius 4.9.1892
MILIUTIN, Iuri Sergheevici 5/18.4.1903
MILLO, Matei 24.11.1814
MILLÖKER, Karl 29.4.1842
MILSTEIN, Nathan 31.12.1904
MITROPOULOS, Dimitri 1.3.1896
MOLINARI, Bernardino 11.4.1880
MONACO, Mario del 27.7.1915
MONIUSZKO, Stanislaw 5.5.1819
MONTE, Toti dal 27.6.1899
MONTEUX, Pierre 4.4.1875
MONTEVERDI, Claudio 15.5.1567
MONȚIA, Emil 6.1.1882

MORALES, Cristobal de	7.10.1553 (+)
MORINI, Erica	5.1.1904
MOTTL, Felix	24.8.1856
MOZART, Johann Georg Leopold	14.11.1719
MOZART, Wolfgang Amadeus	27.1.1756
MRAVINSKI, Evgheni Alexandrovici	22.5/4.6.1903
MÜNCH, Charles	26.9.1891
MURADELLI, Vano Ilici	24.3/6.4.1908
MUREŞIANU, Iacob	29.6.1857
MUSORGSKI, Modest Petrovici	9/21.3.1839
MUSICESCU, Gavriil	20.3.1847
MUSICESCU, Florica	8.5.1887

N

NAPRAVNIK, Eduard Franţevici	24.8.1839
NARDINI, Pietro	12.4.1722
NEDBAL, Oskar	26.3.1874
NEEL, Boyd Louis	19.7.1905
NEGREA, Marţian	29.1.1893
NEJDANOVA, Antonina Vasilievna	17/29.7.1873
NEUHAUS, Heinrich Gustavovici	18/30.3.1888
NEVEU, Ginette	11.8.1919
NIIAZI, Taghi-Zade Zulfugarovici Gadjibekov	7/20.8.1912
NICOLAI, Carl Otto Ehrenfried	9.6.1810
NICULESCU-BASU, George	9.4.1882
NIELSEN, Carl August	9.6.1865
NIKISCH, Arthur	12.10.1855
NIKOLAEVA, Tatiana Petrovna	4.5.1924
NIN Y CASTELANOS, Joaquin	29.9.1879
NONO, Luigi	29.1.1924
NOTTARA, Constantin C.	14.10.1890
NOVÁK, Vitezslav	5.12.1870

O

OBORIN, Lev	29.8/11.9.1907
OBUHOVA, Nadejda Andreevna	22.2/6.3.1886
OFFENBACH, Jacques (Jakob Eberst)	20.6.1819
OISTRAH, David	17/30.9.1908
ONDRIČEK, František	29.4.1859
ONOFREI, Dimitrie	8.8.1897
ORFF, Carl	10.7.1895
ORMANDY, Eugène	18.11.1899
OTESCU, Ion Nonna	3.12.1888

P

PACHELBEL, Johann	1.9.1653
PACIUS, Fredrik	19.3.1809
PADEREWSKY, Ignacy (Jan)	6.11.1860
PAGANINI, Niccoló	27.10.1782

PAISIELLO, Giovanni (Paesiello)	8.5.1740
PALENIČEK, Jozef	19.7.1914
PALESTRINA, Giovanni Pierluigi da	17.12.1525
PALI, Zenaida	10.7.1919
PAN (Pann), Anton (Antonie Panteleon Petroveanu)	2.11.1854 (+)
PAPANDOPOULO, Boris	25.2.1906
PASDELOUP, Jules Etienne	15.9.1819
PASTA, Giuditta	9.4.1798
PATTI, Adelina (Adela Juana Maria)	10.2.1843
PAUMGARTNER, Bernhard	14.11.1887
PEDRELL, Felipe	19.2.1841
PEPUSCH, Johann Christoph	20.7.1752 (+)
PERGOLESI, Giovanni Battista	4.1.1710
PERI, Iacopo	20.8.1561
PERLEA, Ionel	13.12.1900
PERTILE, Aureliano	9.11.1885
PESSIONE, Umberto	7.9.1889
PETRASSI, Goffredo	16.7.1904
PETROV, Osip Afanasievici	3/15.11.1806
PFITZNER, Hans Erich	5.5.1869
PHILIDOR, François André Danican	7.9.1726
PIATIGORSKY, Gregor	17.4.1903
PIATNIŢKI, Mitrofan Efimovici	21.6./3.7.1864
PICCINI, Nicola	16.1.1728
PICK-MANGIAGALLI, Riccardo	10.7.1882
PIERNÉ, Henri Constant Gabriel	16.8.1863
PINCHERLE, Marc	13.6.1888
PINZA, Ezio Fortunato	18.5.1892
PIPCOV, Liubomir	6.9.1904
PIROGOV, Alexandr Stepanovici	22.6/4.7.1899
PIZZETTI, Ildebrando	20.9.1880
PLANQUETTE, Robert	31.7.1848
PLEYEL, Ignaz Joseph	1.6.1757
PLOCEK, Alexandr	26.2.1914
PONCHIELLI, Amilcare	1.9.1834
POPOVICI-BAYREUTH, Dimitrie	18.8.1859
POPPER, David	16.6.1843
PORPORA, Nicola Antonio	19.8.1686
PORTER, Cole	9.6.1891
PORUMBESCU, Ciprian	2/14.10.1853
POULENC, Francis	7.1.1899
PRAETORIUS, Michael	15.2.1571
PRIMEROSE, William	23.8.1904
PŘIHODA, Vasa	24.8.1900
PROKOFIEV, Serghei Sergheevici	11/23.4.1891
PRUNIÈRES, Henry	24.5.1886
PRUNNER, Josef	11.12.1886
PUCCINI, Giacomo Antonio Domenico	22.12.1858
PUGNANI, Gaetano	27.11.1731
PURCELL, Henry	21.11.1695 (+)

Q

QUANTZ, Johann Joachim	30.1.1697

R

RABAUD, Henri Benjamin	10.11.1873
RABEGA, Vasile	1.1.1886
RADU, Ioana	17.2.1917
RAHMANINOV, Serghei Vasilievici	20.3/1.4.1873
RAICEV, Alexandr	11.4.1922
RAMEAU, Jean-Philippe	25.9.1683
RAVEL, Maurice	7.3.1875
REGER, Max	19.3.1873
REICHA, Antonin	26.2.1770
REINECKE, Carl Heinrich Carsten	23.6.1824
REINER, Fritz	19.12.1888
REIZEN, Mark	21.6/3.7.1895
REMÉNYI, Eduard	17.7.1830
RESPIGHI, Ottorino	9.7.1879
RESZKE, Jean de	14.1.1850
REVUELTAS, Silvestre	31.12.1899
RICCI, Ruggiero	24.7.1920
RICHTER, Franz Xaver	1.12.1709
RICHTER, Hans	4.4.1843
RICHTER, Sviatoslav Teofilovici	7/20.3.1914
RIEMANN, Hugo Karl Wilhelm Julius	18.7.1849
RIMSKI-KORSAKOV, Nikolai Andreevici	6/18.3.1844
ROBESON, Paul	9.4.1898
RODE, Jacques Pierre Joseph	16.2.1774
ROGALSKI, Theodor	11.4.1901
ROLAND-MANUEI, Alexis	22.3.1891
ROLLAND, Romain	29.1.1866
ROMBERG, Bernhard	12.11.1767
ROSÉ, Arnold Iosef	24.10.1863
ROSENBERG, Hilding	21.6.1892
ROSSINI, Gioacchino Antonio	29.2.1792
ROSTROPOVICI, Mstislav Leopoldovici	27.3.1927
ROUGET DE L'ISLE, Claude Joseph	10.5.1760
ROUSSEAU, Jean Jacques	28.6.1712
ROUSSEL, Albert Charles Paul Marie	5.4.1869
ROWICKI, Witold	26.2.1914
ROZYCKI, Ludomir	6.11.1884
RUBINSTEIN, Anton Grigorievici	16/28.11.1829
RUBINSTEIN, Arthur	28.1.1889
RUBINSTEIN, Nikolai Grigorievici	2/14.6.1835
RUFFO, Tita	9.6.1877

S

SACHER, Paul	28.4.1906
SACHS, Kurt	29.6.1881
SACHS, Hans	5.11.1494
SADLO, Milos	13.4.1912
ŞAFRAN, Daniil Borisovici	13.1.1923
SAINT-SAËNS, Charles Camille	9.10.1835

ŞALIAPIN, Feodor Ivanovici	1/13.2.1873
SALIERI, Antonio	18.8.1750
SAMMARTINI, Giovanni Battista	15.1.1775 (+)
SANTORO, Claudio	23.11.1919
ŞAPORIN, Iuri Alexandrovici	27.10/8.11.1887
SARASATE Y NAVASCUEZ, Pablo Martin Meliton (Pablo de Sarasate)	10.3.1844
SARGENT, Harold Malcolm Watts (Sir)	29.4.1895
SARI, Ada	29.11.1886
SARTI, Giuseppe	1.12.1729
SATIE, Erik Alfred Leslie	17.5.1866
SAUER, Emil	8.10.1862
SAWALLISCH, Wolfgang	26.8.1923
SAX, Antoine Joseph	6.11.1814
SCĂRLĂTESCU, Ion	16.4.1872
SCARLATTI. Giuseppe Domenico	26.10.1685
SCARLATTI, Pietro Alessandro Gasparo	2.5.1660
SCHERCHEN, Hermann	21.6.1891
SCHERING, Arnold	2.4.1877
SCHIKANEDER, Johann Emanuel	3.1.1748
SCHIPA, Tito	2.1.1889
SCHLUSNUS, Heinrich	6.8.1888
SCHMIDT, Franz	22.12.1894
SCHMIDT, Josef	6.3.1904
SCHMITT, Florent	28.9.1870
SCHNABEL, Arthur	17.4.1882
SCHNEIDERHAN, Wolfgang	25.5.1915
SCHOECK, Othmar	1.9.1886
SCHÖNBERG, Arnold	13.9.1874
SCHUBERT, Franz Peter Seraph	31.1.1797
SCHUMAN, William Howard	4.8.1910
SCHUMANN (Wieck), Clara Josefine	13.9.1819
SCHUMANN, Elisabeth	13.6.1885
SCHUMANN, Robert Alexander	8.6.1810
SCHUPPANZIGH, Ignaz Anton	20.11.1776
SCHÜTZ, Heinrich	6.10.1585
SCHWARTZKOPF, Elisabeth	9.12.1915
SCHWEITZER, Albert (Dr.)	14.1.1875
SCOTT, Cyril Meir	27.9.1879
SECĂREANU, Nicolae	13.7.1901
SEEFRIED, Irmgard	9.10.1919
SEGOVIA, Andres	17.2.1893
SERAFIM, Tullio	8.12.1878
ŞERBESCU, Silvia	9.2.1908
SEROV, Alexandr Nikolaevici	11/23.1.1820
SESSIONS, Roger	28.12.1896
ŠEVČIK, Otakar	22.3.1852
SÉVÉRAC, Joseph Marie Déodat de	20.7.1873
SHAW, George Bernard	26.7.1856
SIBELIUS, Jean (Johann) Julius	8.12.1865
SINDING, Christian	11.1.1856
SITT, Hans	21.9.1850
SKRIABIN, Alexandr Nikolaevici	25.12.1871/6.1.1872
SKROVACZEWSKI, Stanislav	3.10.1923

SLAVENSKI, Iosip	11.5.1896
SLEZAK, Leo	18.8.1873
SMETACEK, Vaclav	30.9.1906
SMETANA, Bedrich	2.3.1824
SOCOR, Matei	15.9.1908
SOLOVIEV-SEDOI, Vasili Pavlovici	12/25.4.1907
SOROZABAL, Pablo	18.9.1897
ŞOSTAKOVICI, Dmitri Dmitrievici	12/25.9.1906
SPOHR, Ludwig (Louis)	5.4.1784
SPONTINI, Gasparo Luigi Pacifico	14.11.1774
STAMIC, Jan Vaclav Anton	19.6.1717
STAINOV, Petco	1.12.1896
STĂNESCU, Nicu (Nicolae)	18.5.1907
STANFORD, Charles Villiers	30.9.1852
STANISLAVSKI (Alexeev) Konstantin Sergheevici	5/17.1.1863
STASOV, Vladimir Vasilievici	2/14.1.1824
ŞTEFĂNESCU-GOANGĂ, Petre	13.3.1902
STEFANO, Giuseppe di	24.7.1921
STEINER, Rudolf	9.7.1887
STENDHAL (Henri Beyle)	23.1.1783
ŞTEPHĂNESCU, Gheorghe	13.12.1843
STERN, Isaac	21.7.1920
STEVENS, Bernard George	2.3.1916
STOIANOV, Veselin	20.4.1902
STOKOVSKI, Leopold	18.4.1882
STOLZ, Robert	25.8.1880
STRADELLA, Alessandro	28.2.1682 (+)
STRADIVARI, Antonio	18.12.1737 (+)
STRAUS, Oscar	6.4.1870
STRAUSS, Johann (tatăl)	14.3.1804
STRAUSS, Johann (fiul)	25.10.1825
STRAUSS, Josef	22.8.1827
STRAUSS, Richard	11.6.1864
STROESCU, Constantin	15.3.1886
STRAVINSKY, Igor Fedorovici	5/17.6.1882
SUCHON, Eugen	25.9.1908
SUK, Josef	4.1.1874
SULLIVAN, Arthur Seymour	13.5.1842
SUMAK, Ima	13.9.1928
SUPPÉ, Franz von (Francesco, Ezechiele Ermenegildo Cavaliere Suppé Demelli)	18.4.1819
SWEELINCK, Jan Pieterzoon	10.10.1621 (+)
SZABÓ, Ferenc	27.12.1902
SZABOLCSI, Bence	2.8.1899
SZEKELY, Mihaly	8.5.1901
SZERING, Henryk	22.9.1918
SZIGETTI, Jóseph	5.9.1892
SZYMANOWSKY, Karol Maciej	6.10.1882

T

TAGORE, Rabindranath (Takur Rabindranath)	7.5.1861
TALICH, Vaclav	28.5.1883

TAMAGNO, Francesco	28.12.1850
TAMBERLICK, Enrico	16.3.1820
TĂNASE, Maria	25.9.1913
TANEEV, Serghei Ivanovici	13/25.11.1856
TANGO, Egisto	13.11.1873
TARTINI, Giuseppe	8.4.1692
TAUBER, Richard	16.5.1892
TEBALDI, Renata	2.2.1932
TELEMANN, Georg Philipp	14.3.1681
TEODORINI, Elena	25.3.1857
TERTIS, Lionel	29.12.1876
THIBAUD, Jacques	27.9.1880
THILL, Georges	14.12.1897
THOMAS, Charles Louis Ambroise	5.8.1811
TIERSOT, Jean Baptiste Elisée Julien	5.7.1857
TODUȚĂ, Sigismund	17.5.1908
TORELLI, Giuseppe	22.4.1658
TOSCANINI, Arturo	25.3.1867
TOSELLI, Enrico	15.3.1883
TOSTI, Francesco Paolo	9.4.1846
TURINA, Joaquin	9.12.1882
TURSKI, Zbigniev	28.7.1908

U

UNGÁR, Imre	23.1.1909

V

VANCEA, Zeno	8.10.1900
VARÈSE, Edgar	22.12.1885
VASILESCU, Ion	4.11.1903
VASILIU, Ana Rozsa	12.2.1899
VAUGHAN WILLIAMS, Ralph	12.10.1872
VERACINI, Francesco Maria	1.2.1690
VERDI, Giuseppe, Fortunato Francesco	10.10.1813
VERSTOVSKI, Alexei Nikolaevici	18.2/1.3.1799
VIDU, Ion	14.12.1863
VIEUXTEMPS, Henri François Joseph	17.2.1820
VILLA-LOBOS, Heitor	5.3.1887
VINCI, Leonardo	28.5.1730 (+)
VIOTTI, Giovanni Battista	12.5.1755
VITALI, Giovanni Battista	12.10.1692 (+)
VITRY, Philippe de	31.10.1291
VIVALDI, Antonio	28.7.1741 (+)
VLAD, Roman	29.12.1919
VLADIGHEROFF, Pancio	13.3.1899
VLASTO-POPESCU, Eufrosina	20.10.1821
VOICU, Ion	8.10.1923
VUILLAUME, Jean Baptiste	7.10.1798

W

WACHMANN, Eduard	4.6.1836
WACHMANN, Ioan Andrei	12.8.1863 (+)
WAGNER, Richard	22.5.1813
WALDTEUFEL, Emile	9.12.1837
WALTER, Bruno	15.9.1876
WEBER, Carl Maria Friedrich Ernst von	18.11.1786
WEBERN, Anton von	3.12.1883
WEILL, Kurt	2.3.1900
WEINBERGER, Jaromir	8.1.1896
WEINGARTNER, Felix Paul	2.6.1863
WEINER, Leo	16.4.1885
WELLESZ, Egon	21.10.1885
WHITEMAN, Paul	28.3.1890
WIDOR, Charles Marie Jean Albert	21.2.1844
WIENIAWSKI, Henryk	10.7.1835
WIEST, Ludovic	25.3.1819
WILLAERT, Adrian	8.12.1562 (+)
WISLOCKY, Stanislav	7.7.1921
WITTGENSTEIN, Paul	5.11.1887
WOLF, Hugo	13.3.1860
WOLF-FERRARI, Ermano	12.1.1876
WOOD, Henry Joseph (Sir)	4.3.1869

Y

YSAYE, Eugène	16.7.1858
YAMADA, Kosaku	9.6.1886

Z

ZACCONI, Ludovico	11.6.1555
ZAK, Iakov Izrailevici	7/20.11.1913
ZALESCHI, Sigismund	2.10.1885
ZARLINO, Gioseffe (Gioseffo)	22.3.1517
ZECCHI, Carlo	8.7.1903
ZELLER, Karl	19.7.1842
ZIEHRER, Carl Michael	2.5.1843
ZINGARELLI, Niccolo Antonio	4.4.1752
ZIRRA, Alexandru	27.6.1883

OPERE, OPERETE, BALETE, LUCRĂRI VOCAL-SIMFONICE

Denumirea lucrării	Data primei audiţii
Africana *(Meyerbeer)*	28.4.1865
Aida *(Verdi)*	24.12.1871
Aleko *(Rahmaninov)*	27.4.1893
Alexandr Nevski (Cantată-*Prokofiev*)	17.5.1939
Alexandru Lăpuşneanu *(Zirra)*	6.3.1941
Amurgul zeilor *(Wagner)*	17.8.1876
Ana Lugojana *(Barbu)*	7.11.1951
Andréa Chénier *(Giordano)*	28.3.1896
Anotimpurile (Oratoriu — *Haydn)*	29.5.1801
Ariadna la Naxos *(R. Strauss)*	4.10.1916
Ariana şi Barbă-Albastră *(Dukas)*	10.5.1907
Aurul Rinului *(Wagner)*	22.9.1869
Baba Hirca *(Flechtenmacher)*	26.12.1848
Baiadera *(Kálmán)*	23.12.1921
Balul mascat *(Verdi)*	17.2.1859
Bărbierul din Sevilla *(Rossini)*	20.2.1816
Beggar's Opera, the *(Pepusch)*	29.1.1728
Boccaccio *(Suppé)*	1.2.1879
Boema *(Puccini)*	1.2.1896
Boris Godunov *(Musorgski)*	27.1.1874
Călăreţul de aramă *(Glier)*	14.3.1949
Călin *(Mendelsohn)*	2.5.1957
Cantata pastorală sau serbarea păstorilor moldoveni *(Asachi)*	11.4.1834
Carmen *(Bizet)*	3.3.1875
Casa cu trei fete *(Berté)*	15.1.1916
Căsătoria secretă *(Cimarosa)*	7.2.1792
Castelul prinţului Barbă-Albastră *(Bartók)*	24.5.1918
Cavalleria rusticana *(Mascagni)*	17.5.1890
Cavalerul rozelor *(R. Strauss)*	26.1.1911
Cneaz Igor *(Borodin)*	23.10.1890
Cocoşul de aur *(Rimski-Korsakov)*	7.10.1909
Contele de Luxemburg *(Lehar)*	12.11.1909
Contesa Maritza *(Kálmán)*	28.2.1924
Coppelia *(Delibes)*	25.5.1870
Cosi fan tutte *(Mozart)*	26.1.1790
Crai nou *(Porumbescu)*	27.2.1882
Creaţiunea (Oratoriu — *Haydn)*	19.3.1799

Dama de pică *(Ceaikovski)*	7.12.1890
Damnaţiunea lui Faust *(Berlioz)*	6.12.1846
Demoazela Măriuţa *(Jora)*	5.10.1942
Don Carlos *(Verdi)*	11.3.1867
Don Giovanni *(Mozart)*	29.10.1787
Don Pasquale *(Donizetti)*	3.1.1843
Dragostea celor trei portocale *(Prokofiev)*	30.12.1921
Dragoste de ţigan *(Lehar)*	8.1.1910
Ebreea *(Halévy)*	23.2.1835
Ein Deutsches Requiem *(Brahms)*	18.2.1869
Electra *(R. Strauss)*	25.1.1909
Elixirul dragostei *(Donizetti)*	12.5.1832
Ernani *(Verdi)*	9.3.1844
Euryanthe *(Weber)*	25.10.1823
Evgheni Oneghin *(Ceaikovski)*	23.1.1881
Falstaff *(Verdi)*	9.2.1893
Fantezia pentru pian, cor şi orchestră *(Beethoven)*	22.12.1808
Farmecul unui vals *(O. Straus)*	2.3.1907
Faust *(Gounod)*	19.3.1859
Fidelio *(Beethoven)*	20.11.1805
Fiica regimentului *(Donizetti)*	11.2.1840
Fîntîna din Baccisarai *(Asafiev)*	22.9.1934
Flautul fermecat *(Mozart)*	30.9.1791
Floarea din Hawai *(Abraham)*	24.7.1931
Forţa destinului *(Verdi)*	10.11.1862
Fra Diavolo *(Auber)*	28.1.1830
Freischütz *(Weber)*	18.6.1821
Frumoasa Elena *(Offenbach)*	17.12.1864
Frumoasa Galathea *(Suppé)*	9.9.1865
Gianni Schicchi *(Puccini)*	14.12.1918
Gioconda *(Ponchielli)*	8.4.1876
Goyescas *(Granados)*	26.1.1916
Halka *(Moniuszko)*	1.1.1848
Hänsel şi Gretel *(Humperdinck)*	23.12.1893
Hary Janos *(Kodály)*	16.10.1926
Hovanşcina *(Musorgski)*	9/21.2.1886
Idomeneo *(Mozart)*	29.1.1781
Ifigenia în Aulida *(Gluck)*	19.4.1774
Ifigenia în Taurida *(Gluck)*	18.5.1779
Iris *(C. C. Nottara)*	13.11.1931
Ion Vodă cel Cumplit *(Gh. Dumitrescu)*	12.4.1956
Ivan Susanin *(Glinka)*	27.11.1836
Jenufa *(Janacek)*	21.1.1904

Kir Ianulea *(Dragoi)* 22.12.1939

Lacul lebedelor *(Ceaikovski)* 20.2.1877
Lakmé *(Delibes)* 14.4.1883
La piață *(Jora)* 17.3.1932
Lăsați-mă să cînt *(Dendrino)* 30.10.1954
La seceriș *(Brediceanu)* 20.9.1936
La serva padrona *(Pergolesi)* 28.8.1733
Le Villi *(Puccini)* 21.5.1884
Liliacul *(Strauss-fiul)* 5.4.1874
Lohengrin *(Wagner)* 28.8.1850
Louise *(Charpentier)* 2.2.1900
Lucia di Lammermoor *(Donizetti)* 26.9.1835

Madame Butterfly *(Puccini)* 17.2.1904
Mam'selle Nitouche *(Hervé)* 26.12.1883
Maeștrii cîntăreți din Nürnberg *(Wagner)* 21.6.1868
Manon *(Massenet)* 19.1.1884
Manon Lescaut *(Puccini)* 1.2.1893
Marta (Flotow) 25.9.1847
Matthäus Passion (Oratoriu — *J. S. Bach)* 15.4.1729
Mefistofele *(Boito)* 5.3.1868
Messias (Oratoriu — *Händel)* 13.4.1742
Micadoul *(Sullivan)* 14.3.1885
Mignon *(Thomas)* 17.11.1866
Mireasa vîndută *(Smetana)* 30.5.1866
Missa solemnis *(Beethoven)* 6.4.1824
Muta din Portici *(Auber)* 29.2.1828
My fair lady *(Loewe)* 15.3.1956

Nabucco *(Verdi)* 9.3.1842
N-a fost nuntă mai frumoasă *(Kirculescu)* 7.2.1951
Năpasta *(Dragoi)* 30.5.1928
Neamul Șoimăreștilor *(Jarda)* 1.11.1959
Nevestele vesele din Windsor *(Nicolai)* 9.3.1849
Norma *(Bellini)* 26.12.1831
Nunta în Carpați *(Constantinescu)* 5.5.1938
Nunta lui Figaro 1.5.1786

Oaspetele de piatră *(Dargomîjski)* 16/28.2.1872
Oberon *(Weber)* 12.4.1826
Oedip *(Enescu)* 13.3.1936
O noapte furtunoasă *(Constantinescu)* 25.10.1935
O noapte la Veneția *(Strauss-fiul)* 3.10.1883
Orfeu *(Monteverdi)* 24.2.1607
Orfeu și Euridice *(Gluck)* 5.10.1762
Otello *(Verdi)* 5.2.1887

Pagliacci *(Leoncavallo)* 21.5.1892
Pană Lesnea Rusalim *(Constantinescu)* 27.6.1956
Parsifal *(Wagner)* 26.7.1882
Pasărea de foc *(Stravinsky)* 25.6.1910

Pelléas et Mélisande *(Debussy)*	30.4.1902
Pericholle *(Offenbach)*	6.10.1868
Pescuitorii de perle *(Bizet)*	29.9.1863
Peter Grimes *(Britten)*	7.6.1945
Petrușka *(Strawinski)*	13.6.1911
Plutașul de pe Bistrița *(Barbu)*	30.10.1956
Porgy and Bess *(Gershwin)*	10.10.1935
Povestirile lui Hoffmann *(Offenbach)*	10.2.1881
Priculiciul *(Vancea)*	30.4.1943
Prințesa dolarilor *(Fall)*	2.11.1907
Puritanii *(Bellini)*	25.1.1835
Răpirea din Serai *(Mozart)*	12.7.1782
Răscoala *(Gh. Dumitrescu)*	18.8.1959
Regele Ys-ului *(Lalo)*	7.5.1888
Regina din Saba *(Goldmark)*	10.3.1875
Recviemul *(Verdi)*	22.5.1874
Rienzi *(Wagner)*	20.10.1842
Rigoletto *(Verdi)*	11.3.1851
Romeo și Julieta *(Gounod)*	27.4.1867
Romeo și Julieta *(Prokofiev)*	11.1.1940
Romeo și Julieta (Simfonie dramatică cu cor — *Berlioz)*	24.11.1839
Rusalka *(Dargomîjski)*	4/16.5.1856
Ruslan și Ludmila *(Glinka)*	27.11.1842
Sadko *(Rimski-Korsakov)*	26.12.1897
Salomeea *(R. Strauss)*	9.12.1905
Samson și Dalila *(Saint-Saëns)*	2.12.1877
Schwanda Cimpoierul *(Weinberger)*	27.4.1927
Semiramida *(Rossini)*	2.2.1823
Siegfried *(Wagner)*	16.8.1876
Sînge vienez *(Strauss-fiul)*	25.10.1899
Snegurocika *(Rimski-Korsakov)*	10.2.1882
Somnambula *(Bellini)*	6.3.1831
Spărgătorul de nuci *(Ceaikovski)*	6/17.12.1872
Studentul cerșetor *(Millöcker)*	6.12.1882
Sylvia *(Kálmán)*	17.11.1915
Tannhäuser *(Wagner)*	19.10.1845
Țara surîsului *(Lehar)*	10.10.1929
Tîrgul din Sorocinsk *(Musorgski)*	16.3.1911
Tosca *(Puccini)*	14.1.1900
Traviata *(Verdi)*	6.3.1853
Tristan și Isolda *(Wagner)*	10.6.1865
Trubadurul *(Verdi)*	19.1.1853
Tudor Vladimirescu *(Gh. Dumitrescu)*	23.1.1953
Turandot *(Puccini)*	25.4.1926
Văduva veselă *(Lehar)*	28.12.1905
Vasul fantomă *(Wagner)*	2.1.1843

Vînt de libertate *(Dunaevski)* 29.8.1947
Vînzătorul de păsări *(Zeller)* 10.1.1891
Voevodul țiganilor *(Strauss-fiul)* 24.10.1885

Walkiria *(Wagner)* 26.6.1870
Werther *(Massenet)* 16.2.1892
Wilhelm Tell *(Rossini)* 3.8.1829
Wozzeck *(Berg)* 14.12.1925

Xerxe *(Händel)* 15.4.1738

INDEX ALFABETIC (pe compozitori)

Concerte, lucrări concertante, simfonii, lucrări orchestrale etc.

Concerte şi lucrări concertante

PIAN

Beethoven	Nr. 1	2.4.1800
„	Nr. 2	29.3.1795
„	Nr. 3	5.4.1803
„	Nr. 4	22.12.1808
„	Nr. 5	29.12.1810
Brahms	Nr. 1	22.1.1859
„	Nr. 2	9.11.1881
Ceaikovski	Nr. 1	25.10.1875
Chopin	Nr. 1	11.10.1830
„	Nr. 2	17.3.1830
Gershwin	Rapsodia albastră	12.2.1924
Liszt	Nr. 1	17.2.1855
„	Nr. 2	1.1.1857
Mozart	Concertul încoronării	15.10.1790
Schumann		1.1.1846

VIOARĂ

Beethoven	23.12.1806
Brahms	1.1.1879
Ceaikovski	4.12.1881
Lalo (Simfonia spaniolă)	7.2.1875
Mendelssohn-Bartholdy	13.3.1845

VIOLONCEL

Dvořák	19.3.1896

Simfonii, lucrări orchestrale

Alfred Alessandrescu	Acteon		20.12.1915
Beethoven	Simfonia	nr. 1	2.4.1800
„	„	nr. 2	5.4.1803
„	„	nr. 3	7.4.1805
„	„	nr. 4	15.3.1807
„	„	nr. 5	22.12.1808
„	„	nr. 6	22.12.1808
„	„	nr. 7	8.12.1813
„	„	nr. 8	2.2.1814
„	„	nr. 9	7.5.1824
Berlioz	Simfonia fantastică		5.12.1830
	Harold în Italia		23.11.1834

Bizet	Arleziana	10.11.1872
Brahms	Simfonia nr. 1	4.11.1876
„	„ nr. 2	30.12.1877
„	„ nr. 3	2.12.1883
„	„ nr. 4	25.10.1885
Ceaikovski	Simfonia patetică (nr. 6)	28.10.1893
Dvořák	Simfonia „Lumea nouă" (nr. 5)	16.12.1893
Enescu	Rapsodia nr. 1	23.2/8.3.1903
„	Rapsodia nr. 2	23.2/8.3.1903
„	Suita nr. 1	23.2/8.3.1903
„	Suita nr. 2	9.4.1916
„	Poema Română	16.2.1898
„	Simfonia nr. 1	21.1.1906
„	Simfonia nr. 2	28.3.1915
„	Simfonia nr. 3	25.5.1919
C. Franck	Simfonia în re	17.2.1889
A. Haciaturian	Simfonia nr. 2	30.12.1943
Mozart	Simfonia „Jupiter"	10.8.1788
Prokofiev	Simfonia clasică	21.4.1918
Schubert	Simfonia nr. 8	17.12.1865
Şostakovici	Simfonia nr. 7	4.3.1942
R. Strauss	Simfonia Alpilor	28.10.1915
„	„Till Eulenspiegel"	5.11.1895
Wagner	Idila lui Siegfried	25.12.1870

Sonate de Enescu

Sonata pentru vioară şi pian nr. 1	17.2.1898
Sonata pentru vioară şi pian nr. 2	22.2.1900
Sonata pentru vioară şi pian nr. 3	16.1.1927
Sonata pentru violoncel şi pian nr. 1	22.4.1907

EVENIMENTE

(Înființări de teatre de operă, orchestre simfonice, conservatoare, ansambluri corale etc.) în ordine cronologică

ROMÂNIA

11.6.1819 — Înființarea „Societății muzicale" la Cluj.
15.11.1836 — Conservatorul Dramatic-Filarmonic din Iași.
9/22.12.1846 — Primul concert Liszt la București.
17.12.1851 — Conservatorul de muzică din București.
31.12.1852 — Inaugurarea Teatrului Național din București cu opereta „Zoe" de Ioan Andrei Wachmann.
1.10.1860 — Conservatorul de Muzică și Declamațiune din Iași.
23.10.1861 — Constituirea, la Sibiu, a „Asociațiunii trasilvane pentru literatura și cultura poporului român".
1.11.1864 — Conservatorul din București.
22.4.1866 — Primul concert simfonic din București.
29.4.1868 — Înființarea, la București, a Societății „Filarmonica Română".
15.12.1868 — Primul concert al „Filarmonicii Române"
8.5.1885 — Prima reprezentație de operă în limba română, cu profesioniști români, la Teatrul Național din București.
1.1.1888 — Apariția, la Blaj, a „Musei Române".
14.2.1888 — Inaugurarea „Ateneului român" din București.
1.6.1901 — Societatea corală „Carmen", la București.
18.12.1901 — Concertul inaugural al corului „Carmen".
18.10.1918 — Societatea simfonică „George Enescu", la Iași.
17.9.1919 — Conservatorul din Cluj.
4.9.1919 — Se înființează, la București, Societatea „Opera-Artiștii Asociați"
27.9.1919 — Se înființează, la București, „Cîntarea României".
8.12.1921 — Opera Română de Stat din București.
30.3.1946 — Opera de Stat din Timișoara.
7.11.1946 — Ansamblul de cîntece și dansuri al CCS, la București.
15.4.1947 — Filarmonica de Stat „Banatul" la Timișoara.
17.4.1947 — Filarmonica de Stat „Oltenia", Craiova.
— Filarmonica de Stat „Moldova", Iași.
1.1.1949 — Filamonica de Stat din Sibiu.
15.4.1949 — Filarmonica de Stat „Gh. Dima", Brașov.
1.4.1949 — Orchestra de muzică populară „Barbu Lăutaru", București.
21.10.1949 — Uniunea Compozitorilor din R.S.R.
1.10.1950 — Orchestra Simfonică a Cinematografiei.
1.5.1953 — Ansamblul de cîntece și dansuri al SPC.
9.1.1954 — Teatrul de Operă și Balet al R.S.R.
1.9.1955 — Filarmonica de Stat din Cluj.
21.12.1955 — Teatrul de operetă din Brașov.
4.9.1958 — Festivalul și Concursul internațional „George Enescu".

INTERNAȚIONALE

19.3.1671 — Opera Mare din Paris.
7.12.1732 — Covent Garden, Londra.
17.3.1776 — Bolșoi Teatr, Moscova (stil vechi).
3.8.1778 — Teatro alla Scala, Milano.
29.4.1792 — „La Marseillaise".
3.8.1795 — Conservatorul de muzică din Paris.
15.6.1801 — Theater an der Wien, Viena.
6.3.1820 — Royal Philharmonic Society, Londra.
9.3.1828 — Orchestre de la Société des Concerts du Conservatoire, Paris (Primul concert)
28.3.1842 — Wiener Philharmoniker.
7.12.1842 — New York Philharmonic-Symphony Orchestra.
5.7.1855 — „Bouffes parisiens".
25.5.1869 — Staatsoper, Viena.
29.3.1871 — Royal Albert Hall, Londra.
22.10.1883 — Metropolitan Opera house, New York.
13.8.1876 — Festivalurile Internaționale de operă, Bayreuth.
26.3.1885 — Gewandthaus, Leipzig.
5.3.1891 — Carnegie Hall, New York.
6.6.1894 — Schola Cantorum, Paris.
16.11.1900 — Orchestra Simfonică din Philadelphia.
4.6.1903 — Filarmonica de Stat din Leningrad.

BIBLIOGRAFIE

a) Lexicoane, Dicționare, Enciclopedii

* * * Bolșaia Sovetskaia Ențiklopedia (Moscova, 52 volume 1949—1957)

* * * Larousse de la Musique (2 vol. Paris 1958)

* * * Ențiklopediceskii Muzicalnii Slovar (Moscova, 1959)

* * * Deutsches Schriftstellerlexicon (Weimar, 1960)

* * * Dictionnaire Illustré des Musiciens Français (Seghers, Paris 1961)

* * * Dicționar Enciclopedic Român (3 vol., Buc. 1962, 1964, 1965)

* * * Enciclopedia dello Spettacolo

* * * Who's Who? (Londra 1963, Ed. 27-2 1963—1964)

A. L. IVELA — Dicționar muzical ilustrat (București, 1928)

Juarez MOVILĂ — Artiștii noștri (1898)

Alf. EINSTEIN — Musiklexicon (Viena, 1955)

GROVE'S — Dictionary of Music and Musicians (Londra, 9 volume 1945 și supliment 1961)

H. J. MOSER — Musiklexicon (Hamburg, 1955)

A. DOLJANSKI — Mic Dicționar Muzical (București, 1960)

H. RIEMANN'S — Musiklexicon (1961)

Rolland de CONDÉ — Dictionnaire des Musiciens (Microcosme, Seuil, Paris, 1964)

Frank ONNEN — Encyclopédie de la Musique (Sequoia, Paris-Bruxelles, 1964)

Viorel COSMA — Compozitori și muzicologi români (Buc., 1965)

O. THOMPSON — Cyclopedia of Music and Musicians (New York)

b) Istoria Muzicii

J. COMBARIEU — Histoire de la Musique

Kothe PROCHÁSKA — Abriss des Musikgeschichte (Leipzig, 1919)

Teodor BURADA — Istoria teatrului în Moldova (2 vol. 1915, 1922)

M. G. POSLUȘNICU — Istoria Musicei la Români (București, 1927)

Norbert DUFOURCQ — La musique des origines à nos jours (Larousse, 1954)

Marc PINCHERLE — Histoire illustrée de la Musique

B. CHAMI — Histoire de la musique

Ioan MASSOFF — Teatrul românesc — Privire istorică (vol. I, 1961)

P. SCHÖNEWOLF — Konzertbuch (2 vol. 1958 și 1960, Berlin)

Igor MARKEVICI — Introduction à la Musique (Lausanne, 1940)

J. F. PAILLARD — La musique Française classique (Paris, 1960)
B. CHAMPIGNEUIL — Histoire de la Musique (Paris, 1941)
J. G. PROD'HOMME — Les symphonies de Beethoven (Paris, 1924)
* * * — Die Musik in Geschichte und Gegenwart (lucrare în curs de apariție, Cassel, începută în 1949)
* * * — Atlantisbuch der Musik (Zürich 1940 și 1945)

c) Studii, eseuri, monografii, biografii, memorii, ghiduri muzicale etc.

A. ALȘVANG — Ceaikovski (București, 1961)
G. BĂLAN — George Enescu (București, 1962)
Th. BĂLAN — Chopin (București, 1960)
Th. BĂLAN — Leonard (București, 1965)
P. BARBAUD — Haydn (Solfèges, Paris, 1957)
N. BARBU — Matei Millo (București, 1963)
P. BEKKER — Beethoven (Berlin, 1912)
P. BEKKER — Offenbach (Berlin, 1909)
O. BEU — Franz Liszt în Țările românești (Sibiu, 1931)
MAX CHOP — (Reclams Universal Bibliothek, Leipzig 1906—1924 29 volume) — Bajazzo, Die Boheme, Brahms Symphonien, Carmen, Cavalleria rusticana, Elektra, Fidelio, Franz Liszts' Symphonische Werke, Der fliegende Holländer, Don Giovanni, Götterdämmerung, Hoffmanns Erzählungen, Lohengrin, Madame Butterfly, Matthäus Passion, Die Meistersinger von Nürnberg, Der Messias, Der Ring des Nibelungen, Parsifal, Das Rheingold, Rienzi, Der Rosenkavalier, Salome, Siegfried, Tannhäuser, Tristan und Isolde, Die Walküre, Die Zauberflöte
P. CAMBBRIOSSI — Teatro alla Scala (Riccordi, Millano)
J. M. CORREDOR — De vorbă cu Pablo Casals (Buc., 1957)
Florica CRISTOFOREANU — Amintiri din cariera mea lirică (Buc., 1964)
P. CZERNY — Opernbuch (Berlin, 1958)
M. DRUȘKIN — J. Brahms (Buc, 1961)
M. S. DUȘKIN — R. Wagner (Buc., 1961)
M. FLOREA — Eufrosina Popescu (Buc., 1961)
Fernanda FONI, N. MISSIR, M. VOICANA, Elena ZOTTOVICEANU — George Enescu (Buc., 1964)
A. FRACAROLLI — Rossini
B. GAVOTTY — Alfred Cortot (Geneva, 1955)
B. GAVOTTY — Edwin Fischer (Geneva, 1954)
B. GAVOTTY — Walter Gieseking (Geneva, 1954)
E. M. GORDEEVA — Grupul celor 5 (Buc., 1962)
G. HUBOV — J. S. Bach (Buc., 1960)
I. IANEGIC — Paganini (Buc., 1962)
R. KLOIBER — Taschenbuch der Oper (Regensburg, 1957)

V. KONEN — Schubert (Buc., 1961)
E. KRAUSE — Die Oper von A-Z (Leipzig, 1962)
K. KUZNEȚOV și
I. IAMPOLSKI — Corelli (Buc., 1959)
H. LEBEDE — Im Opernhaus (Berlin, 1922)
H. LITZMANN — Clara Schumann, ein Kunstlerleben
Alma MAHLER — Gustav Mahler
R. NEWMARER — The concert goers (Library of descrip.-arts)
M. NICOLESCU — Berlioz (Buc., 1958)
M. NICOLESCU — Händel (Buc., 1963)
A. NOLL — Beethoven als Musiker und Mensch in täglichen Leben
R. OANĂ-POP — A. Flechtenmacher — Viața în imagini — (Buc., 1964)
Al. ODOBESCU — Despre clădirile antice, pătrate și rotunde, cu dom circular (conf. ținută la inaugurarea Ateneului Român)
G. ONCENEL — Les créateurs de l'opéra comique français
P. PETIT — Verdi (Solfèges, Paris, 1958)
R. PETZOLD — Béla Bartók, sein Leben in Bildern (Leipzig, 1958)
R. PETZOLD — R. Schumann — Viața în imagini — (Buc. 1960)
R. PETZOLD — J. S. Bach, sein Leben in Bildern (Leipzig, 1961)
R. PETZOLD — Mozart, viața în imagini (Buc. 1961)
R. PETZOLD — Beethoven, Viața în imagini (Buc., 1961)
S. PROKOFIEV — Autobiografie (Buc., 1960)
H. RIEMANN — Handbuch der Musikinstrumente (Leipzig, 1918)
H. RIEMANN — Handbuch des Violinspiels (Leipzig, 1916)
H. RIEMANN — Handbuch des Klavierspiels (Berlin, 1912)
R. ROLLAND — Beethoven (De la „Eroica“ la „Appassionata“, Buc. 1962)
F. ȘALIAPIN — Pagini din viața mea (2 vol., Buc., 1962)
G. SBÂRCEA — Rossini (Buc. 1960)
G. SBÂRCEA — Johann Strauss (Buc., 1963)
O. SCHNEIDEREIT — Operettenbuch (Berlin, 1962)
* * * — SCHOLA CANTORUM — volum omagial
C. SCHROEDER — Handbuch des Violoncellspiels (Berlin, 1920)
LEO SLEZAK — Der Wortbuch
STENDHAL — Vie de Rossini (Paris, 1864)
GABRIEL STEPHĂNESCU — George Stephănescu, Viața în imagini (Buc. 1962)
* * * STERNSTUNDEN im Theater an der Wien (Wiena, 1962)
B. SZABOLCSI — Béla Bartók (Buc. 1962)
D. TĂNĂSESCU — Dinu Lipatti, Viața în imagini (Buc., 1962)
V. TOMESCU — Alfred Alessandrescu (Buc., 1962)
V. TOMESCU — George Enescu, Viața în imagini (Buc., 1961)
A. TUDOR — G. Enescu (Buc., 1961)
A. TUDOR — G. Enescu — Viața în imagini (Buc. 1961)
V. USPENSKI — Glinka, Viata în imagini (Buc. 1957)
L. VOICULESCU — Enescu și opera Oedip (Buc. 1954)
E. WAGNER — Oper und Drama (Berlin, 1951)
I. WEINBERG — Mozart (Buc. 1962)

F. WEINGARTNER — Memorii
N. WELDE, van der — Anecdotes musicales
A. WURTZ — Opernführer (Reclams) (Berlin, 1955)
A. WURTZ — Operettenführer (Reclams) (Berlin, 1954)

CAIET PROSPECT AL FESTIVALULUI WAGNER (Bayreuth 1957)
CAIET-PROGRAM „RHEINGOLD" (Bayreuth, 1957)
CAIET-PROGRAM „MEISTERSINGER VON NÜRNBERG" (Bayreuth 1957)
CAIET-PROGRAM „SIEGFRIED" (Bayreuth 1957)
CAIET-PROGRAM „TRISTAN UND ISOLDE" (Bayreuth, 1957)
CAIET-PROGRAM „PARSIFAL" (Bayreuth 1957)
CAIET-PROGRAM AL FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DIN EDINBURG (1956)
CAIET-PROGRAM AL FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DIN LUZERN (1948—49, 1955, 1957, 1959)
CAIET-PROGRAM AL FESTIVALULUI „SCHUMANN" (Zwickau 1956)
VOLUM — „CHOPIN" (Festivalul Chopin — Varșovia, 1960)
CAIETE-PROGRAM ALE FESTIVALURILOR DE MUZICĂ CONTEMPORANĂ (Varșovia 1958 și 1965).

Colecții reviste

Colecția rev. „MUZICA" (București)
" " „DIE MUSIK" (R. Hesse — Verlag Berlin)
" " „NEUE ZEITSCHRIFT FÜR MUSIK" (Leipzig și Berlin)
" " „MUSICA" (Kassel, 1963—64—65)
" " „OESTERREICHISCHE MUSIKSCHRIFT" (Viena 1964 — 65)
" " „MUSICAL AMERICA" (New York)
" " „MUSIC AND MUSICIANS"
" " „MUSÎKALNAIA JIZNI"
" " „SOVIETSKAIA MUZÎKA"
" " „GUIDE DE CONCERT" (Paris)
" " „MENESTREL" (Paris)
" " „JOURNAL MUSICAL FRANÇAIS" (Paris)

Redactor responsabil : VLADIMIR POPESCU-DEVESELU
Tehnoredactor : BEATRICE MANOLIU

Dat la cules 06.09.1966. Bun de tipar 06.12.1966. Tiraj 15.140 exemplare. Hîrtie scris tip I A de 80 g/m². Ft. 700×1000/24. Coli ed. 25,40. Coli de tipar 15,50. Ediția I. Comanda 384 A. nr. 569. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 78.

Tiparul executat sub comanda nr. 3932 la
Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918",
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, București,
Republica Socialistă România

Lei 24